

ตอบปัญหา ธรรมปฏิบัติ

พระภาวนาวิสุทธิคุณ
(เสริมชัย ชยมงคล ป.ธ.๖)

ตอบปัญหาธรรมปฏิบัติ

โดย

พระภาวนาวิสุทธิคุณ

(เสริมชัย ชยมงคล ป.ธ.๖)

เจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อดิศรภิกขุ

อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

ตอบปัญหาธรรมปฏิบัติ

พระภิกษุทิวาสวณฺณ (เสริมชัย ชยมงคล ป.ธ.๖)

วัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม

อำเภอตำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

ISBN : 974 - 86989 - 7 - 1

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : มิถุนายน ๒๕๔๒ จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม

จัดพิมพ์โดย :

วัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม

อำเภอตำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ๗๐๑๓๐

โทรศัพท์ (๐๓๒) ๒๕๓-๓๕๒, ๒๕๔-๖๕๐

จัดทำรูปเล่ม/เรียงพิมพ์ :

พระสมาน กุศลจิตโต

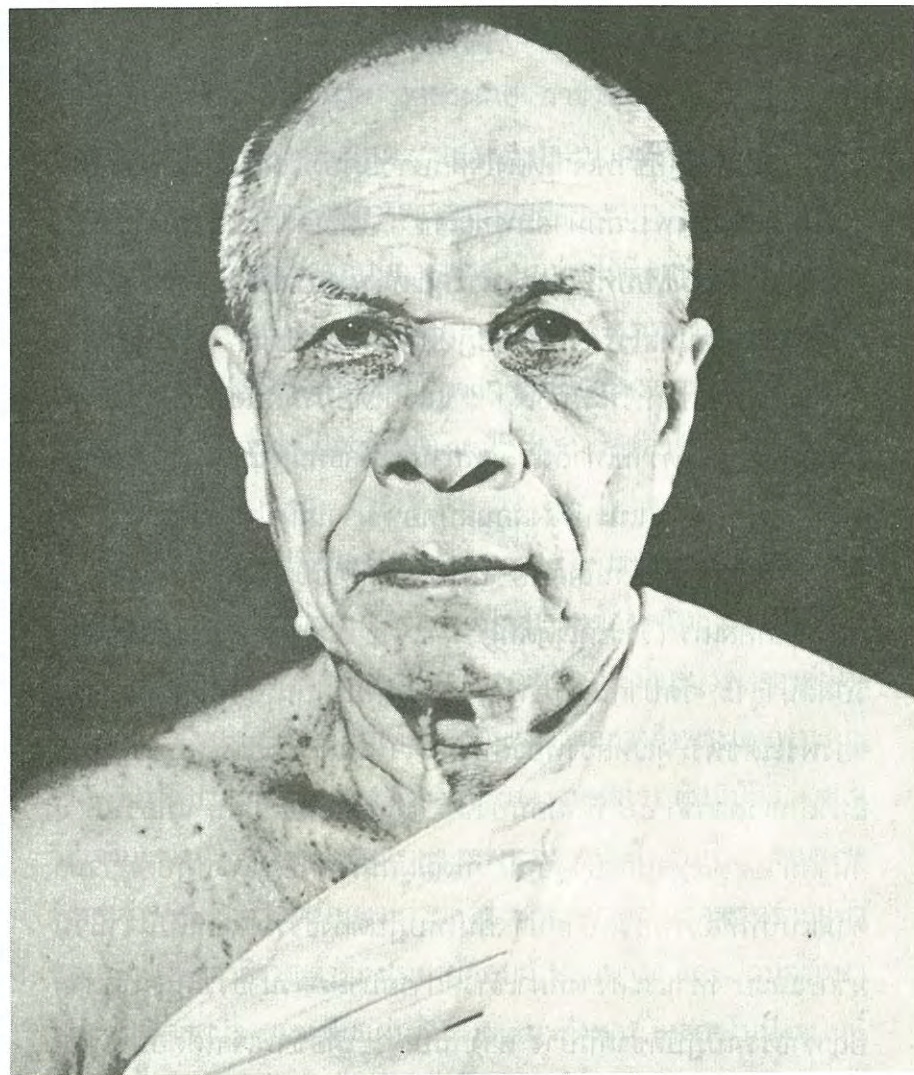
วัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม

อำเภอตำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

พิมพ์ที่ :

โรงพิมพ์ บริษัท เอช ที พี เพรส จำกัด

โทรศัพท์ ๒๕๑-๔๗๒๕, ๒๕๑-๔๕๘๘ โทรสาร ๒๕๔-๔๒๓๓

หลวงพ่อดปากน้ำ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร)

ผู้ปฏิบัติและสอนภาวนาถึงธรรมกายและพระนิพพานของพระพุทธเจ้า

(ตามแนวมหาสติปัฏฐานสูตร)

คำนำ

นับตั้งแต่ที่ข้าพเจ้าได้ตั้งใจศึกษา ปฏิบัติ และเผยแพร่พระสัทธรรมของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิธีเจริญภาวนาธรรมตามแบบที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อดอกน้ำ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) ท่านได้ปฏิบัติเข้าถึงธรรมกาย และได้รู้-เห็นถึงพระนิพพานของพระพุทธเจ้า แล้วก็ได้อบรมสั่งสอนศิษยานุศิษย์ให้ปฏิบัติตามจนตราบเท่าถึงเวลาที่ท่านอาพาธหนัก และมรณภาพแล้ว ก็ได้มีการถ่ายทอด แนะนำสั่งสอนสืบต่อๆ มาจนถึงปัจจุบัน

ข้าพเจ้าก็ได้สนใจศึกษาและฝึกปฏิบัติกับพระเดชพระคุณพระภิกษุโกศลเถร (วีระ คุญฺตโม) รองเจ้าอาวาสและอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ องค์กรปัจจุบัน ผู้เป็นสัทธิดิหาริกของพระเดชพระคุณหลวงพ่อดอกน้ำ และได้เผยแพร่ธรรมปฏิบัตินี้มาเป็นเวลากว่า ๑๐ ปี ก่อนบวช (บวชเป็นพระภิกษุ เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๒๙) จนถึงปัจจุบันนี้ ก็ได้มีผู้สนใจศึกษาและปฏิบัติภาวนาตามแบบที่หลวงพ่อดอกน้ำสอนให้ปฏิบัติถึงธรรมกายนี้เป็นจำนวนมาก และบางท่านระหว่างที่มาเข้ารับการอบรมภาวนาธรรมนี้ ก็ได้ถามปัญหาธรรมปฏิบัติซ้ำกันบ้าง ต่างกันบ้าง เมื่อข้าพเจ้าได้ตอบปัญหาธรรมปฏิบัติแล้ว ทางกองบรรณาธิการ “นิตยสารธรรมกาย” ก็ได้ถอดเทป นำลงในนิตยสารธรรมกาย เป็นระยะๆ ตั้งแต่ นิตยสารธรรมกาย เล่มแรก จนถึงปัจจุบัน

บัดนี้ท่านพระภาสกร ปากโร (ร.บ.) ผู้ช่วยผู้อำนวยการมูลนิธิพุทธภาวนาวิชาธรรมกาย วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร กรุงเทพฯ กับท่านพระสมาน กุลสจิตฺโต (บธ.บ.) หัวหน้ากองวางแผนโครงการอบรมธรรมปฏิบัติ วัดหลวงพ่อดอกธรรมกายาราม อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี ได้รวบรวมคำตอบปัญหาธรรมปฏิบัติที่ได้เคยนำลงในนิตยสารธรรมกายแล้ว มาจัดเป็นหมวดหมู่ ประกอบด้วยบทต่างๆ รวม ๙ บท ๑๓๖ ข้อ จัดพิมพ์เป็นเล่มขึ้นเผยแพร่แก่ผู้สนใจศึกษาสมาธิปฏิบัติ ได้ใช้ประกอบการพิจารณา ป้องกัน และแก้ไขปัญหาคือข้อข้องใจในธรรมปฏิบัติของตน

ข้าพเจ้าจึงหวังว่าหนังสือนี้ จะพอเป็นประโยชน์ คือพอจะใช้เป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคือข้อข้องใจในธรรมปฏิบัติได้บ้างพอสมควร และขออุทิศถวายคุณความดีนี้แก่บูรพาจารย์ผู้ให้คำแนะนำสั่งสอนธรรมปฏิบัตินี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระเดชพระคุณหลวงพ่อดอกน้ำ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) ผู้ปฏิบัติและสอนวิธีเจริญภาวนาธรรมถึงธรรมกายและพระนิพพาน ในยุคนี้ ของพระพุทธเจ้า และขอถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และบูรพมหัษัตริยาธิราชเจ้าของไทย ผู้กอบกู้ ทำนุบำรุง และปกป้องรักษาพระพุทธศาสนา และผืนแผ่นดินไทย มาถึงเราทั้งหลายในปัจจุบันนี้ ตลอดทั้งขออุทิศให้แก่พระอุปัชฌาย์ อาจารย์ทั้งหลาย คุณบิดา-มารดา และผู้มีพระคุณด้วยทุกท่าน ขอจงมีส่วนในกุศลผลบุญนี้

อนึ่ง หนังสือเล่มนี้ สำเร็จด้วยความอุตสาหวิริยะของท่าน
พระมหาประเสริฐ ปญฺญาเสฏฺโฐ, พระภาสกร ปภาโกร, พระสมาน
กุสลจิตฺโต, พระเถรานุเถระ, คุณเปรมยุตา ศิริบัณฑิตยกุล, และญาติโยม
ทั้งหลาย ได้ช่วยกันตรวจพิสูจน์อักษร และร่วมเป็นเจ้าภาพจัดพิมพ์
จึงขอขอบคุณและอนุโมทนาในกุศลเจตนาของทุกท่านไว้ ณ โอกาสนี้
และขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย จงได้โปรดดลบันดาลให้ทุกท่าน
จงเจริญด้วย อายุ วรรณะ สุขะ พละ ปฏิภาณ และอริยทรัพย์ ขอจง
เจริญรุ่งเรืองในพระสัทธรรมของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คิด
ประสงค์จํานงหมายสิ่งใดๆ ในทางที่ชอบ และไม่เหลือวิสัยปัจจัย
จงพลันสำเร็จ และจงถึงความสันติสุข สมบูรณ์ บริบูรณ์ด้วยมนุษย์-
สมบัติ สวรรค์สมบัติ และนิพพานสมบัติ มีมรรค ๔ ผล ๔ และ
นิพพาน ๑ ทุกท่านทุกคน ตลอดกาลนาน เทอญ.

(พระภิกษุทิวาภิวัณ)

เจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อดุสิตธรรมกายาราม

สารบัญ

บทที่ ๑ : เรื่องทั่วไป..... ๑

๑. แร้งบันดาลใจในการตั้งสถาบัน
พุทธภาวนาวิชาธรรมกาย ๑
๒. แร้งบันดาลใจที่เกี่ยวกับอานุภาพธรรมกาย ๓
๓. แร้งบันดาลใจที่เกี่ยวกับวิชาธรรมกาย ๖
๔. ทำไมจึงได้ธรรมกายกันมาก ๙
๕. จตุรสัมภิตา แปลว่าอะไร ๑๕
๖. ห้ามมิให้อ่านหนังสือธรรมอื่นใด นอกจากในสำนักตน
จะเป็นผลดีหรือผลเสีย ๑๖
๗. อานุภาพพระตระกูลวัดปากน้ำ ๑๘
๘. ความศักดิ์สิทธิ์ของพระวัดปากน้ำ และ
พระตระกูลวัดปากน้ำแต่ละรุ่นแต่ละพิมพ์
แตกต่างกันหรือไม่ ๒๙
๙. ปรรณนาเป็นอัสติมหาสาวก อัครสาวก
ต้องบำเพ็ญบารมีอย่างไร ๓๕
๑๐. การงานสำเร็จเพราะทุกคนช่วยกัน ๓๘
๑๑. ความหมายของคำว่า "อนิจจา วต สงฺขารา..." ๔๒
๑๒. โทษของการดูหมิ่น ๔๖
๑๓. โทษของการทำให้ผู้อื่นตื่นจากสมาธิ ๕๐

๑๔. คนที่ตายไปแล้ว วิญญาณเข้าร่างใหม่
เป็นวิญญาณเดิมหรือไม่ ๕๓
๑๕. นรกสวรรค์ มีจริงหรือไม่ ๕๔

บทที่ ๒ : การทำบุญและอุทิศส่วนบุญ ๕๗

๑. วิธีการทำบุญให้ได้ผลดี ๕๗
๒. ทานกุศลมีกี่อย่าง ๕๙
๓. องค์ประกอบในการทำทานกุศล ๖๐
๔. เหตุปัจจัยที่บุญให้ผลเร็ว-ช้า ขึ้นอยู่กับอะไร ๖๔
๕. การอุทิศส่วนบุญให้ผู้วายชนม์ ๖๘
๖. การรับส่วนบุญที่เขากุศลให้ ๗๑
๗. การอุทิศส่วนบุญให้ผู้มีชีวิตอยู่ ๗๓
๘. การอุทิศบุญให้ผู้อื่น บุญจะลดลงหรือไม่ ๗๔
๙. การทำบุญด้วยสิ่งของ
จะได้ผลบุญอย่างเดียวกันหรือไม่ ๗๕
๑๐. ผู้ทำบุญกับผู้นุโมทนาบุญ ได้บุญเท่ากันหรือไม่ ๗๖
๑๑. ประโยชน์ของการเลือกทำบุญ ๗๗
๑๒. การกรวดน้ำ เป็นพิธีกรรม
ทางพุทธศาสนา ๑๐๐% หรือไม่ ๗๙
๑๓. เมื่อเราอุทิศส่วนบุญ
สุดท้ายบุญของเราจะหมดไปหรือไม่ ๘๑

บทที่ ๓ : วินัยพระ ๘๓

๑. การห่มจีวรของพระภิกษุ ๘๓
๒. อาบัติปาราชิกคืออะไร ๘๗
๓. วินิจฉัยอาบัติปาราชิก ๘๘
๔. การแสดงอาบัติ และการอยู่ปริวาส ๙๒
๕. พระเณรที่ไม่สนใจปฏิบัติธรรม จะมีผลอย่างไร ๑๐๔
๖. พระเณรที่เที่ยวินทาผู้อื่น จะมีผลเป็นอย่างไร ๑๒๔
๗. พระสงฆ์ทำผิดศีลหรือประพฤติมิชอบ
จะได้รับผลอย่างไร ๑๒๕

บทที่ ๔ : กรรม ๑๒๗

๑. ฆ่าสัตว์เพื่อเป็นอาหาร บาปไหม ๑๒๗
๒. กฎแห่งกรรมที่ให้ผลในชาตินี้ ๑๓๐
๓. ฆ่าคอมมิวนิสต์บาปไหม ๑๓๒
๔. ศีล ๕ จะปฏิบัติอย่างไร จึงไม่บาป ๑๓๔
๕. มนุษย์เกิดมาเพื่อใช้กรรมจริงหรือ ๑๓๕
๖. คนจนคนรวยเป็นเพราะกรรมเก่าจริงหรือ ๑๓๖
๗. ทำอย่างไรจึงจะล้างกรรมเก่าได้ ๑๓๗
๘. การนำสัตว์มาทดลองทางวิทยาศาสตร์
จะต้องรับกรรมไหม ๑๓๘
๙. เหตุใดผู้ทำกรรมชั่วในปัจจุบันจึงเป็นคนร่ำรวย ๑๓๙

๑๐. กรรมดี-ไม่ดี เป็นอย่างไร ๑๔๐
๑๑. คนอายุสั้น มีบุญ หรือกรรมอย่างไร ๑๔๑

บทที่ ๕ : หลักวิชาธรรมกาย ๑๔๓

๑. ธรรมกายคืออะไร ๑๔๓
๒. การเจริญภาวนาตามแนววิชาธรรมกาย
เป็นอานาปานสติหรือไม่ ๑๔๗
๓. วิปัสสนาของสายยุบหนอพองหนอ
กับวิชาธรรมกาย ต่างกันอย่างไร ๑๕๕
๔. การปฏิบัติแนวทางอื่น ซึ่งไม่ได้เข้าสู่ศูนย์กลางกาย
ไม่สามารถบรรลุมรรคผลนิพพาน ใช่หรือไม่ ๑๗๑
๕. ผู้ปฏิบัติสายอื่น ไม่เห็น “นิมิตธรรมกาย”
แต่ระดับจิตถึงธรรมกายมีไหม ๑๗๕
๖. ถ้าปฏิบัติถึงสุขวิปัสสกะ
จะมีโอกาสถึงธรรมกายหรือไม่ ๑๗๘
๗. เขาว่าปฏิบัติธรรมกาย ยังติดอยู่ในรูป
ไม่สามารถหลุดพ้นได้ จริงหรือไม่ ๑๗๙
๘. ปฏิบัติระดับไหนจึงจะเป็นสมถวิปัสสนา ๑๘๖
๙. ปฏิบัติระดับไหนจึงจะเป็นวิปัสสนา ๑๘๘
๑๐. วิชาธรรมกายเป็นวิปัสสนาหรือไม่ ๑๙๗

๑๑. การบำเพ็ญบารมีตามแนววิชาธรรมกาย

- ปรารภนาเป็นพระสัพพัญญูพุทธเจ้า ๑๙๘
๑๒. อานิสงส์ของการนั่งสมาธิ ๒๑๔
๑๓. หลังนั่งสมาธิต้องแผ่เมตตาหรือไม่ ๒๑๗
๑๔. การนั่งสมาธิ ฝึกแก่ชนระดับไหนได้บ้าง ๒๑๘
๑๕. การปฏิบัติธรรมบางสำนัก เน้นเรื่องต่างๆ กัน
อย่างไรจึงจะถูก ๒๑๙
๑๖. ความหมายคติธรรมของหลวงพ่อดาวพอกน้ำ ๒๒๐
๑๗. การยึดถือกายที่เข้าถึงเป็นแบบ
ถูกหลักมัชฌิมาปฏิปทาหรือไม่ ๒๓๓
๑๘. คำว่า “หยุด” เอาอะไรเป็นเกณฑ์วัด ๒๔๒
๑๙. ดวงธรรมและธรรมกาย เป็นนามธรรม หรือรูปธรรม ๒๔๕
๒๐. เอาวิชาธรรมกายไปผสมกับสายอื่น
มีผลเสียอย่างไร ๒๔๗

บทที่ ๖ : ธรรมปฏิบัติเบื้องต้น ๒๕๕

๑. การนึกนิมิตกับการเห็นจริง ต่างกันอย่างไร ๒๕๕
๒. กำหนดนิมิตภายนอกตัวให้ชัดก่อน
แล้วนำเข้าข้างในได้หรือไม่ ๒๖๓
๓. การนำดวงแก้วมาพิจารณา
เป็นการสอนแบบสะกดจิตหรือไม่ ๒๖๗

๔. ได้ธรรมกายเพียง ๒-๓ วัน	
แล้วมองอะไรไม่เห็นอีกเลย	๒๗๕
๕. เห็นความสว่างบริเวณท้อง ต้องทำอะไร	๒๗๘
๖. ผู้ปฏิบัติธรรมได้ผลเร็วช้าต่างกัน เพราะเหตุใด	๒๗๙
๗. ทำไมลืมตาจึงเห็นดวงแก้วชัดกว่าหลับตา	๒๘๑
๘. จะรู้ได้อย่างไรว่าสิ่งที่เห็น ไม่ใช่ใจนึกเอาเอง	๒๘๓
๙. เห็นดวงแก้วอยู่ข้างหน้า แต่น้อมเข้ามาไม่ได้	
ควรทำอะไร	๒๘๕
๑๐. เห็นดวงแก้วลอยไปมา จะทำอะไร	๒๘๗
๑๑. ทำไมต้องมีดวงแก้วในการเจริญภาวนาธรรม	๒๘๘
๑๒. กำหนดบริกรรมนิมิตไม่ได้	
จะบริกรรมภาวนาอย่างเดียวจะเกิดผลหรือไม่	๒๙๖
๑๓. หลักการเจริญภาวนาเบื้องต้น	๒๙๙
๑๔. ทำอย่างไรจึงจะเห็นดวงปฐมมรรคเร็วๆ	๓๐๗
๑๕. หยุดในหยุดเป็นอย่างไร	๓๑๐
๑๖. วิธีฝึกกรรมสมาธิเพื่อให้ทำงานได้น้อยงานมาก	๓๑๗
๑๗. ทำไมเวลาทำสมาธิแล้วง่วงนอน	๓๒๐
๑๘. นั่งสมาธิไม่นาน อาจเห็นภาพหลอนต่างๆ ไข้ไหม	๓๒๒
๑๙. นั่งสมาธินานๆ จะหมดลมหายใจ จริงหรือไม่	๓๒๔
๒๐. สมาธิช่วยรักษาโรคภัยภายในร่างกายได้หรือไม่	๓๒๕
๒๑. จิตนึกถึงดวงแก้ว แต่จิตไม่ยอมภาวนา	
จะแก้ไขอย่างไร	๓๒๙

๒๒. ใช้ลูกกลมสีข้าวแทนลูกแก้วได้หรือไม่	๓๓๒
๒๓. กำหนดจุดกึ่งกลางดวงแก้ว แล้วเห็นเป็นจุดสีดำ	
หรือสีข้าวขอบดำ	๓๓๓
๒๔. กำหนดดวงแก้วแล้วมีอาการมึนศีรษะ	๓๔๒
๒๕. เมื่อจิตสงบดีแล้ว มีอาการเย็นไปทั้งตัว	๓๔๓
๒๖. กำหนดเห็นแสงสีขาว จุดขาว เพ่งแล้วหายไป	
จะกำหนดอย่างไร	๓๔๕
๒๗. เห็นรูปพระทรงเครื่อง จะถือเป็นนิมิตได้หรือไม่	๓๔๗
๒๘. เห็นตัวเราในศูนย์กลาง จะปฏิบัติอย่างไร	๓๕๘
๒๙. นึกดวงแก้วเข้าศูนย์กลางไม่ได้	๓๖๑
๓๐. เห็นนิมิตนอกตัวกับนิมิตในตัว แตกต่างกันอย่างไร	๓๗๔
๓๑. ทำไมต้องกำหนดเส้นเชือกขาวไล่ตัดกัน	๓๘๘
๓๒. อธิษฐานขอให้นึกเห็นดวงแก้ว	
พร้อมนิมิตอื่นถูกหรือผิด	๓๘๙

บทที่ ๗ : ธรรมปฏิบัติเบื้องต้น ๔๐๑

๑. ผู้ปฏิบัติถึงธรรมกายแล้ว	
มีลักษณะเหมือนเข้าฌานหรือไม่	๔๐๑
๒. เห็นดวงแก้วแล้วเห็นกายพระขึ้นมาเลย ถูกหรือผิด	๔๐๔
๓. เห็นองค์พระ กับเข้าไปเป็นองค์พระ ต่างกันอย่างไร	๔๐๖
๔. คนที่ได้ธรรมกายแล้วจะต้องตัวลั่นหรือไม่	๔๐๗

๕. ทำอย่างไรจะรักษาธรรมกายให้อยู่ได้นานๆ ๔๐๘
๖. นอนกำหนดลมหายใจพุทโธภาวนา
กายทิพย์มักแยกออกมา ๔๑๐
๗. เห็นธรรมกาย โดยไม่เห็นกายอื่นๆ ต้องทำอย่างไร ๔๑๗
๘. เมื่อใจจับอยู่ที่ดวงกลมใสและกายในกายต่างๆ
แล้วเมื่อไรจึงจะพิจารณาสภาวะธรรมได้ ๔๒๑
๙. จะดูอนาคตระหว่างปฏิบัติก็มีฐานได้ไหม ๔๒๓
๑๐. การมองย้อนอดีตชาติเป็นอย่างไร ๔๒๕
๑๑. เมื่อเป็นธรรมกายแล้ว เพ่งอากาศว่างเป็นอารมณ์
ควรจะทำอย่างไร ๔๒๘
๑๒. ผู้ที่ฝึก ๑๘ กาย เป็นพระอรหันต์บุคคลแล้วใช่ไหม ๔๓๕
๑๓. ทำไมผู้เข้าอบรมจึงสอบผ่าน ๑๘ กายกันได้ง่ายขึ้น ๔๓๙

บทที่ ๘ : ธรรมปฏิบัติเบื้องต้น ๔๔๕

๑. พระพุทธเจ้าต้นธาตุต้นธรรม ครองจักรอย่างไร ๔๔๕
๒. การกลั่นเครื่องไทยทาน ถวายพระพุทธเจ้า
บนนิพพาน ได้นิพพานจริงหรือไม่ ๔๔๙
๓. การแสดงตนเป็นพระพุทธเจ้าต้นธาตุต้นธรรม
เป็นไปได้หรือไม่ ๔๕๘
๔. ทำไมพระธรรมกายต้องอยู่ในอิริยาบถนี้ ๔๖๑

๕. พระเกตุมาลาของพระพุทธเจ้า
ทำไมจึงมีหลายลักษณะ ๔๖๒
๖. จักรพรรดิภาคผู้เลี้ยงสำคัญอย่างไร ๔๖๕
๗. ปราภูกายเหมือนเทวดาขึ้นมาในศูนย์กลาง
ของดวงแก้วมณี เรียกว่ากายอะไร
และให้คุณประโยชน์อย่างไรบ้าง ๔๗๐
๘. ผังสำเร็จกับผังอุดมสมบูรณ์ ควรแยกหรือรวมกัน ๔๗๔
๙. หัวแก้วคืออะไร มีอานุภาพอย่างไร ๔๗๕
๑๐. ปฏิบัติถึงธรรมกาย สามารถแก้โรคต่างๆ ได้จริงหรือไม่ ๔๗๗
๑๑. ผู้ปฏิบัติถึงธรรมกาย สามารถรักษาโรคของตนเอง
ของผู้อื่นได้หรือไม่ ๔๘๐
๑๒. เมื่อเจริญภาวนาวิชาธรรมกายขั้นสูง
แล้วตั้งจิตอธิษฐานขอให้มียายุเพียง ๗๐ ปี
ผิดหรือถูก ๔๘๒
๑๓. ใช้กายมนุษย์พิเศษ ทำวิชาสะสางธาตุธรรม
ถูกหรือไม่ ๔๘๙
๑๔. เมื่อสะสางธาตุธรรม เก็บธาตุธรรมภาคดำ และ
ภาคกลางๆ จนใสเหมือนเพชรแล้วทำไมยังเห็นอยู่อีก ๔๙๐
๑๕. อานุภาพของจักรพรรดิ กายสิทธิ์ ภาคผู้เลี้ยง ๔๙๓
๑๖. วิชาธรรมกายกับการแก้ไขปัญหามลพิษ ๕๐๕

บทที่ ๙ : นิพพาน ๕๑๑

๑. บรรณานุกรมพระนิพพานเป็นกิเลสหรือไม่ ๕๑๑
๒. พระนิพพานตามความเข้าใจของผู้ปฏิบัติธรรม
ตามแนววิชาธรรมกาย ๕๑๒
๓. ที่สุดของพระนิพพานคืออะไร ๕๒๑
๔. ธรรมทั้งปวงเป็นอนัตตา
รวมถึงพระนิพพานด้วยหรือไม่ ๕๓๑
๕. สรุปได้ไหมว่าพระนิพพานเป็นอัตตา ๕๓๔
๖. พระนิพพานคืออะไร ๕๔๓
๗. อัตตาคืออะไร ๖๑๐
๘. อนัตตาคืออะไร ๖๒๓
๙. ลักษณะของเบญจขันธ์และพระนิพพาน ๖๓๑

บทที่ ๑

เรื่องทั่วไป

๑

แรงบันดาลใจในการตั้ง
สถาบันพุทธภาวนาวิชาธรรมกาย
(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๔)

ถาม : ขอทราบว่าอะไรที่เป็นแรงบันดาลใจให้มีการตั้งสถาบัน
พุทธภาวนาวิชาธรรมกาย ขึ้นที่อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ?

ตอบ : ต้องขอชี้แจงเป็นประเด็นสั้นๆ เพื่อทำความเข้าใจใน
เบื้องต้นก่อน แล้วจึงจะกล่าวในรายละเอียดเฉพาะในส่วนที่เห็น
สมควรเพิ่มเติมอีกต่อไป

ในประการแรก ได้มีเหตุปัจจัยในส่วนอานุภาพธรรมกายที่ก่อ

ให้เกิดแรงบันดาลใจให้มีการเผยแพร่ธรรมปฏิบัติอย่างจริงจังเพื่อประโยชน์สุขของประชาชาติทั้งมวล โดยการจัดหาสถานที่ที่เหมาะสมแก่การอบรมภาวนาธรรม และจัดให้มีหลักสูตรและวิทยากรเพื่อการอบรม “สร้างพระในใจคน” และ “สร้างพระวิปัสสนาจารย์ให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ” เพื่อให้สามารถช่วยตนเองและผู้อื่นได้ตามสมควรแก่ภูมิธรรม และสติปัญญาความสามารถของแต่ละท่านอย่างได้ผลดี

ประการที่สอง มีเหตุปัจจัยในส่วนของความปรารถนาที่จะพิทักษ์รักษาพระสัทธรรมตามแนววิชาธรรมกายของพระพุทธเจ้าที่ถูกต้องและบริสุทธิ์นี้ไว้เพื่อให้มีการสืบต่อที่ตรงตามหลักปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธ ตามที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อดอกปากน้ำ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) ได้สั่งสอนไว้ จึงจำต้องมีองค์กรและคณะบุคคลที่ทรงคุณสมบัติพอที่จะเชื่อถือว่าเป็นผู้ได้รับการถ่ายทอดวิชาธรรมกายทั้งเบื้องต้น เบื้องกลาง และวิชาธรรมกายขั้นสูง โดยตรงจากพระเดชพระคุณหลวงพ่อดอกปากน้ำอย่างถูกต้องและสมบูรณ์อีกด้วย เป็นแรงบันดาลใจให้จัดตั้งสถาบันนี้ขึ้น เพื่อให้เป็นที่ถาวรและศูนย์กลางของการอบรมพระกัมมัฏฐานตามแนววิชาธรรมกายที่ถูกต้องและสมบูรณ์ ตามที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อดอกปากน้ำได้ถ่ายทอดไว้ นี่เป็นเหตุปัจจัยที่สำคัญที่ก่อให้เกิดแรงบันดาลใจให้มีการจัดตั้งสถาบันนี้ขึ้น.

๒

แรงบันดาลใจที่เกี่ยวกับอานุภาพธรรมกาย

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๔)

ถาม : ขอรบกวนถึงรายละเอียดในแรงบันดาลใจ ที่เกี่ยวกับอานุภาพธรรมกาย?

ตอบ : ในประเด็นนี้ อาตมาได้มีประสบการณ์ทั้งด้วยตนเอง และทั้งจากผู้อื่นที่เชื่อถือได้ว่า ธรรมปฏิบัตินี้ให้ผลดีแก่ผู้ที่ตั้งใจศึกษาและปฏิบัติด้วยใจศรัทธาและอิทธิบาทธรรม ทั้งในทางโลก และทางธรรมอย่างมาก

ในทางโลก ช่วยให้การดำเนินชีวิตเป็นไปในทางเจริญรุ่งเรือง และสันติสุขขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งอานุภาพธรรมกายนั้นให้ผลที่มีลักษณะเป็น “การบำบัดทุกข์” และ “บำรุงสุข” เป็นอย่างยิ่ง ตัวอย่างผลในการบำบัดทุกข์ หลายท่านคงจะเคยได้ยินข่าวที่มีผู้มาขอबारมีจากหลวงพ่อดอกปากน้ำ ในสมัยที่ท่านยังมีชีวิตอยู่ ให้ช่วยขจัดปัดเป่าทุกข์เดือดร้อนให้ อย่างเช่นคนเจ็บไข้ได้ป่วย หากไม่ถึงขั้นขอเต็กจฉา (แก้ไขไม่ได้แล้ว) ก็พอช่วยให้บรรเทาได้ หรือถึงกับหายเจ็บป่วยไปเลยก็มีไม่น้อย แม้เวลาที่ชาวบ้านในท้องที่ใดเกิดความทุกข์ยาก เพราะฝนฟ้าแห้งแล้ง ไม่ตกต้องตามฤดูกาล เมื่อพากันมาขอबारมี ท่าน ท่านก็จะสอนให้รักษาศีลและฝึกปฏิบัติภาวนาธรรม แล้วก็ให้ไปบอกต่อๆ กันในหมู่บ้านนี้ ในท้องที่นั้น ให้ปฏิบัติธรรมเช่นนั้น

ด้วย ไม่ช้าฝนก็ตกต้องตามฤดูกาล พอแก่การเพาะปลูกพืชพันธุ์ธัญญาหาร เมื่อเก็บเกี่ยวแล้ว ชาวบ้านผู้กตัญญูนำพืชผลหรือปัจจัยมาถวายวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ เพื่อเลี้ยงพระเณร ฯลฯ กันมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

ดังจะเห็นได้ว่า วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ นั้นเป็นวัดที่มีพระสงฆ์สามเณร แม่ชี ผู้ปฏิบัติธรรมเป็นจำนวนมากที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศไทย หรือจะเรียกว่าในโลกก็ได้ ที่สามารถเลี้ยงพระเณร ฯลฯ ได้หมดทั้งวัดโดยไม่ต้องออกบิณฑบาต เพราะมีผู้ศรัทธาไปถวายภัตตาหารบิณฑบาตและปัจจัยสี่ถึงที่วัดทุกวันมิได้ขาด ทำให้พระเณร แม่ชี ผู้ปฏิบัติธรรมที่วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ สามารถศึกษาเล่าเรียนทั้งปริยัติธรรมและปฏิบัติภาวนาธรรมได้โดยสะดวก ไม่ต้องเดือดร้อน ด้วยขาดแคลนในปัจจัยสี่มาจนตราบเท่าทุกวันนี้ แม้เป็นระยะเวลาภายหลังที่พระเดชพระคุณหลวงพ่от่านได้มรณภาพไปนานแล้ว ซึ่งนี่ก็เป็นผลแต่อาณภาพธรรมกายที่ส่งผลแก่ผู้สนใจศึกษาและปฏิบัติด้วยอิทธิบาทธรรม ในลักษณะของ “การบำรุงสุข” อีกด้วย ได้ยินมาว่าพระเดชพระคุณหลวงพ่от่านได้เคยกล่าวว่า “ถ้าเรามีความบริสุทธิ์กาย วาจา ใจแล้วยอมใช้สมบัติของพระพุทธเจ้าได้ไม่รู้จักหมด แต่ถ้าไม่บริสุทธิ์แล้ว ถึงจะเจริญขึ้นและใช้ได้ก็ไม่เท่าไร” (อีกหน่อยก็เสื่อม)

เฉพาะตัวอาตมาเอง เมื่อสมัยที่เป็นฆราวาสครองเรือนนั้นก็นับว่า ได้ดำเนินชีวิตไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองและสันติสุขดีพอสมควรด้วยอาณภาพแห่งการปฏิบัตินี้ และก็ยังได้มีประสบการณ์ในอาณภาพธรรมกายมามากพอสมควรที่จะเชื่อถือได้ว่า ธรรมกายที่บริสุทธิ์นั้น

มีอาณภาพสูงจริงๆ จึงมีความปรารถนาที่จะเผยแพร่ธรรมปฏิบัตินี้ออกไปยังสาธุชนพุทธบริษัท เพื่อให้เขาได้มีโอกาสศึกษาและปฏิบัติธรรมนี้ ให้บังเกิดผลดีแก่เขาเอง แก่ครอบครัว แก่สังคม และประเทศชาติโดยส่วนรวม ให้กว้างขวางออกไปให้มากที่สุด บ้านเมืองก็จะได้อยู่เย็นเป็นสุขโดยทั่วหน้า ถึงแม้จะไม่ได้ผลดีทั้งหมด ก็ขอให้ได้ผลดีที่สุดเท่าที่สติปัญญา ความรู้ความสามารถของเราจะพึงมี และได้ทุ่มเทออกไปให้แก่ประชาชนทั้งหลาย ด้วยความบริสุทธิ์ใจ และด้วยความเมตตากรุณาธรรมนั้น แล้วได้ผลเท่าใดเราก็พอใจเท่านั้น เพราะถึงอย่างไรก็ยิ่งดีกว่าที่เราได้เกิดมาเป็นมนุษย์ชาติหนึ่งกับเขา แต่ไม่ได้ทำประโยชน์อะไรที่เป็นแก่นสารให้แก่ตนเองและผู้อื่นเลย

ส่วนในทางธรรมนั้น วิชาธรรมกายช่วยให้ผู้ปฏิบัติได้ถูกทางปฏิบัติได้ตรงและสมบูรณ์ตามที่พระเดชพระคุณหลวงพ่от่านได้ถ่ายทอดไว้ ให้สามารถเจริญปัญญารู้แจ้งในสภาวะธรรมตามธรรมชาติที่เป็นจริง จากการที่ได้ทั้งรู้และทั้งเห็น จึงเป็นธรรมปฏิบัติเครื่องกำจัดอวิชชา กิเลส ตัณหา อุปาทานเหตุแห่งทุกข์ทั้งหลายได้ดียิ่ง นี่จึงเป็นแรงบันดาลใจให้คิดปรารถนาที่จะเผยแพร่ธรรมปฏิบัตินี้ไปยังสาธุชนพุทธบริษัททั้งหลายอย่างจริงจัง “เพื่อสร้างพระในใจคน” และ “เพื่อสร้างพระวิปัสสนาจารย์ให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ” ให้ได้ผลดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อให้ช่วยกันสืบบรรพชิตพุทธศาสนานี้ให้เจริญรุ่งเรืองและยืนยาวยิ่งๆ ขึ้นไป ด้วยการจัดหาสถานที่ที่เหมาะสมแก่การปฏิบัติและอบรมภาวนาธรรม รวมทั้งจัดให้มีหลักสูตรการอบรมที่เหมาะสม พร้อมกับจัดสร้างวิทยาการและอุปกรณ์การสอนอบรมให้ได้ผลดี จึงมาได้ที่ดินที่มีผู้บริจาค และขายให้ในท้องที่อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัด

ราชบุรี รวม ๑๗๔ ไร่ อยู่ริมถนนสายดำเนินสะดวก-บางแพ เป็นสถานที่ตั้ง “สถาบันพุทธภาวนาวิชาธรรมกาย” แห่งนี้ เพื่อใช้เป็นสถานที่ถาวรและศูนย์กลางของการอบรมพระกัมมัฏฐานมาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๒๕ มาจนตราប់เท่าทุกวันนี้

๓

แรงบันดาลใจที่เกี่ยวกับวิชาธรรมกาย

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๔)

ถาม : เหตุปัจจัยที่เป็นแรงบันดาลใจเกี่ยวกับการพิทักษ์รักษาวิชาธรรมกายที่บริสุทธิ์นี้ เป็นอย่างไรครับ?

ตอบ : ในข้อนี้มีความสำคัญอยู่ถึงสองประการ ด้วยกัน

ประการแรกก็คือว่า หลวงพ่อพระภาวนาโกศลเถร รองเจ้าอาวาสและพระอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ องค์ปัจจุบัน ซึ่งเป็นพระอาจารย์ของอาตมภาพนี้ ท่านได้เคยเป็นศิษย์ผู้หนึ่ง ที่ได้รับการถ่ายทอดวิชาธรรมกาย ทั้งเบื้องต้น เบื้องกลาง และวิชาธรรมกายขั้นสูง จากพระเดชพระคุณหลวงพ่อดาวพิกุล วัดปากน้ำ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) มาเองโดยตรง ตั้งแต่สมัยที่หลวงพ่อดาวพิกุลยังเป็นฆราวาส แล้วภายหลังต่อมา ก็ได้อุปสมบท ณ พัทธสีมาวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ โดยพระเดชพระคุณหลวงพ่อดาวพิกุลเป็นองค์อุปัชฌาย์ และก็ได้รับการฝึกทำวิชา

ธรรมกายขั้นสูงกับหลวงพ่อดาวพิกุลอย่างใกล้ชิดโดยตลอด จนกระทั่งพระเดชพระคุณหลวงพ่อดาวพิกุลมรณภาพลง แล้วภายหลังจากนั้นก็ได้อบรมสั่งสอนถ่ายทอดวิชาธรรมกายนี้แก่ศิษยานุศิษย์ สืบต่อมาจนถึงทุกวันนี้ นับว่าหลวงพ่อดาวพิกุลเถรเป็นศูนย์รวมหรือคลังแห่งวิชาธรรมกาย ที่ได้รับถ่ายทอดมาจากพระเดชพระคุณหลวงพ่อดาวพิกุลโดยตรง และยังเป็นที่ยอมรับวิชาธรรมกายขั้นสูงที่ศิษย์ในพระเดชพระคุณหลวงพ่อดาวพิกุล ซึ่งเป็นพระเถระรุ่นพี่ได้จัดทำบันทึกไว้ ก็ยังได้มารวมตกแก่หลวงพ่อดาวพิกุลเถรองค์ปัจจุบันนี้อีกด้วย จึงเห็นว่าวิชาธรรมกายทุกระดับทั้งเบื้องต้น เบื้องกลาง และวิชาธรรมกายขั้นสูง ควรจะต้องมีการรวบรวมขึ้นเป็นหลักฐานอ้างอิงที่สำคัญต่อไป เพื่อประโยชน์แก่อนุชนรุ่นหลังจะได้ศึกษาและปฏิบัติต่อไปอย่างถูกต้องและสมบูรณ์ ตามที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อดาวพิกุลได้ถ่ายทอดไว้

ในประการที่สอง หากจะพิจารณาในเหตุผลและจากประสบการณ์ ที่อาตมาเคยได้รับได้รู้เห็นมากพอสมควรแล้วก็จะพบว่า อาจจะมีผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดวิชาธรรมกายในสมัยพระเดชพระคุณหลวงพ่อดาวพิกุลยังมีชีวิตอยู่ ที่มีภูมิรู้ไม่เท่ากัน และทั้งอาจได้ยินได้ฟังมาไม่เท่ากัน ก็ย่อมจะได้รับวิชาความรู้ไปได้ไม่เท่ากัน และอาจจะมีบางท่านที่สำคัญผิดและรับรู้ไปผิดเพี้ยนบ้างก็ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรายที่มีพื้นความรู้ทางปริยัติน้อย ก็อาจจะมีผลสำคัญในธรรมะที่ได้ยินได้ฟังมาผิดๆ และก็จะถ่ายทอดสืบต่อไป กันไปผิดๆ ได้ นอกจากนี้ยังอาจจะมีผู้ที่ค้นคว้าวิชาไปเอง โดยที่ยังมิได้ผ่านการ

กลั่นกรองและอนุมัติจากพระเดชพระคุณหลวงพ่อดีเสียก่อน แล้วนำออกใช้และเผยแพร่สืบทอดต่อกัน ไปอย่างผิดๆ เพี้ยนๆ เพราะรู้เท่าไม่ถึงการณ์ไปบ้าง ซึ่งก็อาจจะมีได้เป็นได้ ตราบใดที่อริยชาตังโศกไม่หมดสิ้นโดยเด็ดขาดเป็นสมุจเฉตปหาน ก็ยังอาจจะถูกอภิสังขารมาร ได้แก่ ลามลักการะและฐานะอันสูงส่ง หรือแม่โลภียวิชชาอันเอง เขาหลอกลวงได้โดยง่าย ผู้ที่มีสมานิตีที่มีใจพระอริยะ ซึ่งสามารถเจริญโลกียวิชชาที่อาจจะใช้ได้ผลดีในบางครั้งบางคราว ก็ยังอาจจะหลงเพราะถูกมารเขาหลอกให้เห็นผิดเป็นชอบได้ อย่างเช่นพระเทวทัต ซึ่งเคยมีโลกียวิชา ถึงขั้นเหาะเหินเดินอากาศได้ในสมัยพุทธกาลนั้น เมื่อกิเลสคือ โลภะ โทสะ และโมหะเข้าครอบงำ ก็ถึงกับทำสังฆเภทยุยงพระสงฆ์ให้แตกแยกกัน และกระทำโลหิตุปบาทแก่พระพุทธเจ้าเป็นอนันตริยกรรมได้ จึงต้องไปเสวยวิบากกรรมในอเวจีมหานรกนั้นแหละ เพราะอย่างนี้ผู้ที่มีใจอริยบุคคลแต่เจริญโลกียวิชาได้หากหลงในอภิสังขารมารหรือโลกียวิชาเมื่อใด ก็อาจจะถูกมารเขาหลอกให้เห็นผิด จึงรู้ผิดคิดผิด พุดผิดทำผิดและแนะนำผู้อื่นผิดๆ ต่อไปเป็นโทษทุกข์ทั้งแก่ตนเองและผู้อื่นได้มาก

หลักการศึกษาและปฏิบัติธรรมของอาตมาและศิษยานุศิษย์ในสำนักนี้ จึงต้องอิงหลักปริยัติตำรับตำรา และครูอาจารย์ที่เชื่อถือได้ และที่เป็นกัลยาณมิตรจริงๆ จนกว่าจะได้บรรลุมรรคผลนิพพานแล้วนั้นแหละจึงจะวางใจได้ ความจำเป็นที่จะต้องรวบรวมวิชาธรรมกายทุกระดับ ออกมาเป็นเอกสารหลักฐานสำคัญที่เชื่อถือได้ เพื่อไว้อ้างอิงเป็นตำรับตำราแก่อนุชนรุ่นหลัง จึงเป็นแรงบันดาลใจให้

คณะผู้บริหารโครงการเผยแพร่ธรรมปฏิบัติเพื่อประชาชน วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ และ โครงการพุทธภาวนาวิชาธรรมกาย วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร ได้จัดตั้งสถาบันพุทธภาวนาวิชาธรรมกายแห่งนี้ขึ้นเพื่อให้เป็นองค์กร หรือ แหล่งที่รวบรวมสรรพตำราตามแนววิชาธรรมกายที่ถูกต้องและสมบูรณ์ที่สุดเท่าที่จะสามารถกระทำได้ โดยคณะบุคคลผู้ซึ่งได้รับถ่ายทอดวิชาธรรมกายจากพระเดชพระคุณหลวงพ่อดำเนินการโดยตรงที่เชื่อถือได้ และศิษยานุศิษย์ผู้มีทั้งในหลักธรรมปฏิบัติและในหลักปริยัติสัทธรรมมาติพอสสมควร เพื่อพิทักษ์รักษาวิชาธรรมกายอันบริสุทธิ์นี้ไว้ให้แก่อนุชนรุ่นหลังได้รู้จักวิชาธรรมกายที่ถูกต้องตรงตามที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อดำเนินการท่านได้ถ่ายทอดเอาไว้ และก็เหตุนี้แหละที่องค์กรนี้ได้ชื่อว่า “สถาบันพุทธภาวนาวิชาธรรมกาย”.

๔

ทำไมจึงได้ธรรมกายกันมาก

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๕)

ถาม : ทำไมผู้ที่มาเข้ารับการอบรมที่สถาบันพุทธภาวนาวิชาธรรมกาย จึงได้ธรรมกายกันมาก?

ตอบ : เหตุปัจจัยที่ผู้เข้ามาศึกษา และฝึกปฏิบัติภาวนาธรรมณ สำนักปฏิบัติธรรมสถาบันพุทธภาวนาวิชาธรรมกาย อำเภอดำเนิน-

สะดวก จังหวัดราชบุรี ในโครงการธรรมปฏิบัติเพื่อประชาชน วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ และในโครงการพุทธภาวนาวิชาธรรมกาย ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศ (ภูเขาทอง) ปฏิบัติได้ผลในอัตราที่ค่อนข้างสูง ก็เพราะว่า ผู้ที่เข้ามาศึกษาและปฏิบัติธรรมในสำนักนี้ เป็นผู้มีธาตุธรรมที่แก่กล้า ดีพอสมควร ด้วยบุญบารมีที่เขาได้สั่งสมอบรมมาดีแล้วพอสมควร (ปุพเพ กตบุญตา) เอง จึงได้เข้ามาสู่สำนักปฏิบัติธรรมที่มีนโยบาย วิธีการฝึกอบรม อุปกรณ์การศึกษาอบรม และสิ่งแวดล้อมที่สัปปายะ และได้พบกับครูอาจารย์ เพื่อนสหธรรมิก ที่เป็นกัลยาณมิตรที่แท้จริง อันเอื้ออำนวย และช่วยประคับประคองเกื้อหนุนให้การปฏิบัติธรรม ได้ผลดีในอัตราที่สูง สำนักปฏิบัติธรรมนี้คือสถาบันพุทธภาวนาวิชาธรรมกาย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ในโครงการทั้งสองแห่งนี้ได้มีนโยบายหลักที่จะ “สร้างพระในใจคน” และ “สร้างพระวิปัสสนาจารย์ และวิทยากรให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ” อย่างจริงจังมาตั้งแต่เริ่มสร้างสถาบันแห่งนี้ขึ้น จึงกำหนดและพัฒนาวิธีการฝึกอบรมแก่ผู้มาเข้ารับการการศึกษาและฝึกปฏิบัติธรรมที่สำนักนี้ให้ได้ผลตามนโยบายที่กำหนดไว้ อยู่เสมอ

๑. วิธีการฝึกอบรมธรรมปฏิบัติที่กำหนดขึ้นไว้ และ ได้รับการพัฒนาจนพิสูจน์ได้ว่า เอื้ออำนวยให้การปฏิบัติธรรมได้ผลดีมากก็คือ

(๑.๑) เมื่อมีผู้ปฏิบัติภาวนาธรรมเริ่มได้ผลดีพอสมควรที่จะ ให้ได้รับคำแนะนำต่อวิชาให้สูงขึ้นได้เพียงใด ก็จะรีบช่วยให้คำแนะนำต่อธรรมให้ได้ถึงธรรมกายและต่อวิชาขั้นสูงยิ่งๆ ขึ้นไป ให้เต็มขีดความสามารถหรือตามระดับภูมิธรรมที่เขาสามารถปฏิบัติได้

โดยไม่ชักช้าไป และอย่างต่อเนื่อง เป็นต้นว่า เมื่อมีผู้ปฏิบัติได้ถึงดวงปฐมมรรค หรือกายในกายที่ละเอียดๆ บ้างตามสมควร ก็จะรีบช่วยแนะนำต่อวิชาให้ได้ถึงธรรมกายและให้ได้ถึง ๑๘ กาย แล้ว ให้ฝึกพิสดารกาย ซ้อนลับทับทวีสุดท้ายหยาบกายละเอียด เพื่อชำระธาตุธรรมให้ใสสะอาดอยู่เสมอ เมื่อผู้ปฏิบัติในขั้นนี้ปฏิบัติจนชำนาญดีพอสมควรแล้ว ก็ให้คำแนะนำให้ฝึกวิธีการเจริญมหาสติปัฏฐาน ๔ พิจารณาภายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และ ธรรมในธรรม เป็นทั้ง ณ ภายใน และทั้ง ณ ภายนอก ทั้งโดยหลักปริยัติและหลักปฏิบัติ ทั้งสมถะและวิปัสสนากัมมัฏฐาน เพื่อให้รู้วิธีรักษาใจและรักษาธรรมของตนอย่างถูกต้อง ซึ่งจะเป็นพื้นฐานสำคัญแก่การฝึกเจริญภาวนาวิชาธรรมกายขั้นสูงอีกต่อไป เมื่อเห็นสมควรที่จะให้ฝึกต่อวิชาธรรมกายขั้นสูงได้ ก็ให้เข้ารับการฝึกต่อไปให้ถึงที่สุดตามระดับภูมิธรรมของแต่ละท่าน เพื่อสะสมธาตุธรรมของตนให้สะอาดบริสุทธิ์จากธาตุธรรมของภาคมารหรืออกุศลลาภมา และยังมีผลในการช่วยผู้อื่นได้อีกด้วย

(๑.๒) ผู้ที่ฝึกปฏิบัติภาวนาได้ผลพอสมควรแล้ว ที่มีอุปนิสัยในการแนะนำสั่งสอน ก็จะมอบหมายหน้าที่ให้ช่วยทำหน้าที่เป็นวิทยากรช่วยแนะนำ และควบคุมพระกัมมัฏฐานแก่ผู้มาเข้ารับการอบรมรายอื่นๆ ที่ยังล้าหลังอยู่ หรือเพิ่งเข้ามาใหม่อีกต่อไป โดยจะแยกผู้มาเข้ารับการอบรมตามระดับต่างๆ เป็นกลุ่มย่อยๆ เพื่อให้วิทยากรได้ช่วยให้คำแนะนำและควบคุมพระกัมมัฏฐานเป็นกลุ่มๆ

โดยใกล้ชิด เป็นการช่วยเพิ่มพูนบุญบารมีแก่ผู้ทำหน้าที่วิทยากรนั่นเองอีกด้วย

(๑.๓) ส่วนผู้ปฏิบัติภาวนาธรรมที่ได้ผลดี แต่ไม่มีอุปนิสัยในการแนะนำสั่งสอน หรือยังไม่ใช่ผู้ใหญ่เพียงพอ ก็จะได้รับมอบหมายให้เจริญภาวนาวิชาธรรมกายชั้นสูงอยู่ตามกลุ่มต่างๆ เป็นการช่วยแบ่งเบาภาระการทำวิชาเสนาธาดธรรม ณ ภายในของวิทยากรที่กำลังทำหน้าที่แนะนำสั่งสอนกลุ่มต่างๆ ซึ่งจะต้องถอยจิตหยาบออกมาเพื่อให้คำแนะนำลูกกลุ่มอีกทีหนึ่ง-- เป็นการเพิ่มพูนบุญบารมีของผู้ทำวิชาชั้นสูงเองด้วยอีกโสดหนึ่ง

โดยวิธีนี้ ยังมีผู้ปฏิบัติภาวนาธรรมได้ผลดีมากขึ้นเพียงใด ก็ย่อมจะยิ่งให้ผลดีทั้งในส่วนของการช่วยตนเอง และช่วยผู้อื่นได้มากเพียงนั้น นี่ก็เป็นบุญต่อบุญ บารมีต่อบารมี ธรรมกายต่อธรรมกาย

๒. อุปกรณ์การฝึกอบรมและสิ่งแวดล้อมอันสัปปายะที่เอื้ออำนวยแก่การศึกษาและปฏิบัติธรรมให้ได้ผลสูง ก็คือ สำนักปฏิบัติแห่งนี้คือ สถาบันพุทธภาวนาวิชาธรรมกาย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ในโครงการธรรมปฏิบัติเพื่อประชาชน วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ และโครงการพุทธภาวนาวิชาธรรมกาย ศาลาการเปรียญ วัดสระเกษ (ภูเขาทอง) เป็นที่รวมสรรพตำราธรรมปฏิบัติตามแนววิชาธรรมกายทุกระดับที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อดอกปากน้ำ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) ได้ถ่ายทอดแก่ศิษยานุศิษย์เอาไว้ให้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ผ่านมายังพระเดชพระคุณพระภาวนาโกศลเถร (วโร คนฺตฺตโม) รองเจ้าอาวาส และพระอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระองค์ปัจจุบัน ซึ่งเป็นสัทธิดิวัตร

(ศิษย์) โดยตรงของพระเดชพระคุณหลวงพ่อดอกปากน้ำ ในฐานะศิษย์ผู้รับการบรรพชาอุปสมบทจากท่าน ในฐานะผู้ถือนิสัย และในฐานะผู้เรียนธรรมจากพระเดชพระคุณหลวงพ่อดอกปากน้ำมาอย่างใกล้ชิด (ได้รับความกรุณาจากพระเดชพระคุณหลวงพ่อดอกปากน้ำได้จัดที่จำวัดให้อยู่ใกล้ชิดกับท่าน เพื่อสะดวกแก่การสั่งและสอนวิชาธรรมกายชั้นสูงมาโดยตลอด)

จึงทำให้ผู้ที่ได้เข้ามาศึกษา และฝึกปฏิบัติภาวนาธรรม ณ สำนักนี้ ได้มีโอกาสศึกษาและฝึกปฏิบัติภาวนาตามแนววิชาธรรมกายทุกระดับ อย่างกว้างขวางละเอียดลออ ให้สามารถปฏิบัติธรรมได้ถูกต้องและเที่ยงตรงตามที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อดอกปากน้ำได้ถ่ายทอดเอาไว้ และสอดคล้องกันทั้งหลักปริยัติและวิธีการปฏิบัติ ช่วยขจัดความลังเลสงสัยได้เป็นอันมาก ด้วยว่าได้มีตำรับตำราคอยเป็นครูอยู่ใกล้ชิด และผู้ช่วยแนะนำที่เป็นกัลยาณมิตรคู่ใจ ยากที่จะได้รับจากที่อื่นใดในโลก เมื่อผู้ที่เข้ามาศึกษาและปฏิบัติภาวนาธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมนี้ ปราศจากความลังเลสงสัยทั้งในหลักปริยัติ และวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้อง ย่อมมีโอกาสใช้เวลาที่ได้เสียสละมาเข้ารับการอบรมด้วยวิธีการอันถูกต้องได้อย่างสมบูรณ์เต็มที่ ไม่ต้องเสียเวลาในการค้นหาทางปะๆ ปะๆ ไปเองโดยเปล่าประโยชน์ ก็ย่อมจะมีกำลังใจมีสติปัญญาปฏิบัติธรรมให้ได้ผลดีกันเป็นส่วนมากเป็นธรรมดา

๓. ครูอาจารย์ และเพื่อนสหธรรมิกสำนักนี้ ต่างมีใจเอื้อเฟื้อแก่ผู้มาเข้ารับการอบรมโดยทั่วหน้ากัน จะช่วยกันถ่ายทอดธรรมปฏิบัติตามแนววิชาธรรมกายนี้แก่ผู้อื่น จนเต็มกำลังสติปัญญาความสามารถ

ตามระดับภูมิธรรมของผู้ถ่ายทอดและผู้รับการถ่ายทอด ด้วยความมุ่งหมายเพื่อที่จะให้สาธุชนผู้มาเข้ารับการอบรมทุกท่านสามารถช่วยทั้งตนเองและผู้อื่นได้ด้วยโดยไม่ปิดบังวิชา และไม่หวั่นวิตกว่าจะมีผู้อื่นใดเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าในธรรมยิ่งกว่าตน เพราะนั่นเป็นความปรารถนาของเราทุกคน ที่มุ่งจะเผยแผ่พระสัทธรรมนี้ให้กว้างไกลออกไปทั่วประเทศ และแม้ในต่างประเทศ เพื่อความเจริญรุ่งเรืองและสันติสุขแก่สาธุชนโดยส่วนรวม ร่วมกัน

ทั้งหมดนี้แหละ คือเหตุปัจจัยที่สำคัญอันเอื้ออำนวยให้ผู้เข้ามาศึกษาและปฏิบัติภาวนาธรรมที่สถาบันพุทธภาวนาวิชาธรรมกาย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ในโครงการธรรมปฏิบัติเพื่อประชาชน วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ และโครงการพุทธภาวนาวิชาธรรมกาย ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศ (ภูเขาทอง) จึงปฏิบัติได้ผลดีในอัตราที่สูง

บัณฑิตผู้มีปัญญาได้รู้จักเหตุและได้สังเกตผลตามที่เป็นจริง และกอบด้วยมุทิตาธรรม ย่อมจักเข้าใจได้ดี และท่านทั้งหลายใดเป็นผู้มีอุปการะแก่กิจกรรมเผยแผ่ธรรมปฏิบัติของสำนักนี้ และทั้งอนุโมทนาในมหากุศลธรรมทานแห่งสำนักนี้ด้วย ย่อมเป็นมหานิสงส์บุญราศรีทัพบทวิแก่ท่านผู้นั้นแต่ส่วนเดียว ด้วยประการฉะนี้.

๕

จตุรสัมภิตา แปลว่าอะไร

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๖)

ถาม : คำว่า “จตุรสัมภิตา หรือ จตุรสัมปทา” นั้นแปลว่าอย่างไร? มีอะไรบ้าง? หมายความว่าอย่างไร?

ตอบ : คำว่า “จตุรสัมภิตา หรือ จตุรสัมปทา” นั้น เรียกคำเต็มว่า จตุรปฏิสัมภิตา ซึ่งหมายความว่าถึงปัญญาแตกฉาน ๔ อย่าง และถ้ามีคำว่า “ญาณ” ต่อท้ายคำนี้ด้วย แปลว่า “ความหยั่งรู้” ๔ ประการด้วย

๑. อตถปฏิสัมภิตา ปัญญาแตกฉานในอรรถ คือ ในเนื้อความใจความแห่งพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า

๒. ธัมมปฏิสัมภิตา ปัญญาแตกฉานในธรรม คือ ธรรมชาติที่เป็นสังขตะ-อสังขตะ, ที่เป็นสังขาร-วิสังขาร และธรรมชาติที่เป็นกุศล-อกุศล-อัปปยาคตาธัมมา ฯลฯ เป็นต้น

๓. นิรุตติปฏิสัมภิตา ปัญญาแตกฉานในนิรุตติ คือ ภาษาหมายความว่ามีความรู้แตกฉานในหลายภาษา

๔. ปฏิภาณปฏิสัมภิตา ปัญญาแตกฉานในปฏิภาณคือมีปัญญาไหวพริบในการโต้ตอบปัญหาธรรมได้ถูกต้อง คล่องแคล่ว เฉียบคม และชัดแจ้ง.

ห้ามมิให้อ่านหนังสือธรรมอื่นใด
นอกจากในสำนักตน จะเป็นผลดีหรือผลเสีย
(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๘)

ถาม : มีครูอาจารย์บางสำนักปฏิบัติธรรม ได้ห้ามศิษยานุศิษย์ของตน มิให้อ่านหนังสือธรรมอื่นใดทั้งสิ้น นอกจากเฉพาะที่มีในสำนักของตน อย่างนี้จะเป็นผลดีหรือผลเสียแก่ผู้ปฏิบัติธรรม ?

ตอบ : เป็นผลดีแก่ครูอาจารย์ในสำนักนั่นเอง ที่จะสามารถป้องกันมิให้ศิษยานุศิษย์ของตน มิให้ไปศึกษารู้เห็นธรรมที่กว้างขวางละเอียดลึกซึ้งกว่าภูมิธรรมภูมิปัญญาของตัวที่จะให้การแนะนำสั่งสอนได้ ให้หลงศรัทธาเลื่อมใสอยู่แต่ในตนหรือแต่เฉพาะในสำนักของตนว่าเป็นแหล่งภูมิธรรมภูมิปัญญาสูงที่สุดแล้ว แล้วก็สามารที่จะใช้เล่ห์เพทุบายเกลี้ยกล่อมให้หลงอยู่ในอำนาจปกครอง และยอมตนเป็นเครื่องมือให้ใช้สอยทำประโยชน์ให้แก่ตน หรือให้แก่สำนักงานของตนอย่างลิโรราบได้โดยง่าย

เป็นผลเสียหายแก่ผู้มีจิตศรัทธาแต่ขาดสติปัญญาสอดส่อง ให้หลงติดอยู่ในเล่ห์เพทุบายอันแยบยลนั้น จึงมิได้มีโอกาสที่ศึกษาเรียนรู้ธรรมจากเอกสารหลักฐานที่เชื่อถือได้ หรือจากครูอาจารย์ หรือผู้รู้อื่นทุกระดับภูมิธรรม ให้สามารถพัฒนาภูมิธรรมและภูมิปัญญาของตนเองให้สูงขึ้นจากที่เคยได้รับแต่เพียงจากสำนักปฏิบัติธรรมนั้น เป็น

การจำกัดสติปัญญาในธรรมของตนให้แคบเหมือนกบเกิดอยู่แต่ในกะลาครอบ ไม่มีโอกาสได้เห็นโลกกว้างอย่างน่าเสียดายโอกาสทองที่สุด

เป็นผลเสียแก่ผู้ปฏิบัติเช่นนั้นเองด้วยเป็นอย่างมาก รวมทั้งผู้ให้ความร่วมมือสนับสนุนการกระทำเช่นนั้นด้วย ให้กลายเป็นคนมืดบอดในธรรม ค่าที่ปิดทางบุญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปิดหูปิดตาผู้อื่นมิให้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ในธรรมที่สูงยิ่งไปกว่าที่ภูมิธรรมและภูมิปัญญาของตน หรือของสำนักตนจะพึงมีถ่ายทอดให้ได้

การให้ธรรมเป็นทานเป็นมทานิสงส์สูงอเนกอนันต์เพียงใด ในทางตรงข้ามการปิดหูปิดตา ปิดปัญญาผู้อื่นด้วยกลอุบายอันแยบยลเพื่อเห็นประโยชน์ตนแต่ฝ่ายเดียว มิให้มีโอกาสเรียนรู้ในธรรมที่ควรรู้ ก็เป็นบาปอกุศลอย่างมหันต์เพียงนั้น อกุศลกรรมด้วยเจตนาทุจริต เพราะมีกิเลสคือความโลภและความเห็นแก่ตัวจัดอย่างนี้ ย่อมให้ผลเป็นวิบากที่หนุนเนื่องทับทวีแก่ผู้กระทำและผู้ให้ความร่วมมือ สนับสนุนทั้งหลายตามส่วน และจำนวนแห่งผู้ที่หลงเชื่อ และประพฤติดังตามอย่างอเนกอนันต์ที่สุด น่าสะพรึงกลัวอย่างยิ่ง

เปรียบเสมือนจำโค่นาฝูงโคสู่ทะเลบาป อันกระแสน้ำที่เชี่ยวกราก คือ ทิณฺโณหะ อวิชฺโหหะ และภวโหหะ พัดพาฝูงโคให้เข้าสู่กระแสน้ำวนคือวัฏฏสงสารที่ไหลลึกลงไปลึกลงไปเรื่อยๆ และจมหายลงไป ในทะเลบาปนั้นในที่สุด.

อานุภาพพระตระกูลวัดปากน้ำ

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๑๙)

ถาม : พระวัดปากน้ำและพระตระกูลวัดปากน้ำ ทรงอานุภาพมาก เพราะเหตุใด ?

ตอบ : ดังเป็นที่ประจักษ์แก่ผู้มีพระวัดปากน้ำและพระตระกูลวัดปากน้ำไว้ในครอบครองว่า ล้วนแต่ทรงอานุภาพอันศักดิ์สิทธิ์มากทั้งสิ้นนั้น เพราะอานุภาพวิชาธรรมกายของพระพุทธรูปเจ้า ซึ่งพระเดชพระคุณหลวงพ่อดาวดึงส์ (สด จนทสโร) ได้ปฏิบัติเข้าถึงและสั่งสอนศิษยานุศิษย์ถ่ายทอดสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน กล่าวได้ว่าผู้ปฏิบัติได้เข้าถึงธรรมกายของพระพุทธรูปเจ้า และอายตนะนิพพาน ที่สถิตอยู่ของพระนิพพานของพระพุทธรูปเจ้าและพระอรหันตสาวก ผู้เข้าอนุภาทิสานนิพพานแล้ว และได้สั่งสอนถ่ายทอดวิชาธรรมกายของพระพุทธรูปเจ้านี้โดยละเอียดแก่ศิษยานุศิษย์ ตามระดับภูมิธรรมที่จะรับถ่ายทอดได้ ในยุคนี้ก็มีเพียงพระเดชพระคุณหลวงพ่อดาวดึงส์เท่านั้น ทั้งๆ ที่ธรรมชาติที่มีลักษณะตรงกันข้ามกับสังขารคือวิสังขาร ดังเช่นธรรมกายก็ดี อายตนะนิพพานก็ดี ล้วนเป็นธรรมชาติที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้แล้ว และตรัสไว้โดยเป็นธรรมชั้นสูง มีปรากฏในนิพพานสูตร อคคัณณสูตร และวัคคกสิสูตร เป็นต้น พระวัดปากน้ำซึ่งทรงอานุภาพอันศักดิ์สิทธิ์เป็นที่ประจักษ์แก่

ผู้มีไว้ในครอบครอง ผู้ทรงศีลทรงธรรม และปฏิบัติบูชาด้วยดี คือพระผงของขวัญรุ่นที่ ๑-๒-๓ ซึ่งพระเดชพระคุณหลวงพ่อดาวดึงส์ได้สร้างขึ้นเพื่อให้เป็นที่ระลึกแก่ผู้บริจาคทุนทรัพย์ก่อสร้างโรงเรียนปริยัติธรรม เริ่มสร้างรุ่นที่ ๑ ในปี พ.ศ. ๒๔๙๓ รุ่นที่ ๒ ในปี พ.ศ. ๒๔๙๔ และรุ่นที่ ๓ พ.ศ. ๒๔๙๕ ครั้นต่อมาภายหลังที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อดาวดึงส์ และพระของขวัญทั้ง ๓ รุ่นหมดลงแล้ว เจ้าประคุณ หลวงพ่อสมเด็จพระมหาธรรมราชาเจ้าอาวาสวัดปากน้ำองค์ปัจจุบัน ได้มอบหมายให้พระเดชพระคุณพระภาวนาโกศลเถระ (วีระ คุณุตตโม) รองเจ้าอาวาสและอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระวัดปากน้ำ องค์ปัจจุบัน สร้างพระผงธรรมกาย (รุ่นที่ ๔) ขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๔ เมื่อหมดแล้วก็ได้สร้างพระผงธรรมกาย (รุ่นที่ ๕) ขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๗ เนื่องในโอกาสพิธีฉลองวันครบรอบอายุ ๑๐๐ ปีของหลวงพ่อดาวดึงส์ เพื่อให้สาธุชนบูชาสมทบทุนบำรุงพระภิกษุสามเณร อุบาสก อุบาสิกา ฯลฯ ด้วยปัจจัย ๔

ต่อมาในกลางปี (เริ่ม ๒๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๒) ทางวัดปากน้ำ โดยเจ้าประคุณ หลวงพ่อสมเด็จพระมหาธรรมราชาเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ เป็นประธานในการจัดสร้างพระไตรปิฎกหินอ่อน (ได้สร้างพระผงรุ่นที่ ๖ ขึ้น เพื่อให้เป็นที่ระลึกแก่ผู้เป็นเจ้าของบริจาคทรัพย์สร้างพระไตรปิฎกจารึกลงบนหินอ่อน) และพระมหาวิหารที่ประดิษฐาน พระไตรปิฎกนี้ ณ พุทธมณฑล

พระตระกูลวัดปากน้ำ ในโครงการธรรมปฏิบัติเพื่อประชาชนวัดปากน้ำ ซึ่งพระเดชพระคุณพระภาวนาโกศลเถระ รองเจ้าอาวาสและ

พระอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ องค์ปัจจุบัน จัดสร้างขึ้นเริ่มตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๒๖ โดยมีพระภิกษุภิกษุณี (เสริมชัย ชยมงคล) ผู้เป็นศิษย์ เป็นผู้ช่วยดำเนินงานเพื่อเป็นทุนในการเผยแผ่ ธรรมปฏิบัติตามแนววิชาธรรมกายของพระพุทธเจ้า ที่พระเดชพระคุณ หลวงพ่อวัดปากน้ำได้สั่งสอนถ่ายทอดไว้ และภายหลังต่อมาได้จัดสร้าง ขึ้นเพื่อเป็นทุนในการสร้างวัดหลวงพ่อสถิตธรรมกายาราม ในสถาบัน พุทธภิกษุภิกษุณี วิชาธรรมกาย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี อัน เป็นสำนักปฏิบัติธรรมที่ให้การศึกษอบรมทั้งภาคปริยัติและภาคปฏิบัติ ภาวนา สมถวิปัสสนากัมมัฏฐานตามแนววิชาธรรมกาย ก็ปรากฏ อิทธิปาฏิหาริย์เป็นที่ประจักษ์ในพระพุทธรูปคุณ พระธรรมคุณ และพระ สังฆคุณ แก่ผู้มีไว้ในครอบครองตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน คือ

พระผงสมเด็จธรรมกายพิมพ์เหรียญกลม (บางท่านเรียก “พิมพ์จันทร์ลอย”) ด้านหลังเป็นรูปซุ้มปราสาททำวิชาหรือธาตุ ๖ ประกอบด้วยผงมวลสารจากพระของขวัญรุ่นที่ ๑-๒-๓ และเส้น เกศาของพระเดชพระคุณหลวงพ่อบุญพาโกศลเถร มีทั้งอย่าง ธรรมดา และผงอัญมณีต่างๆ เช่น ผงทับทิม ผงเพชร เป็นต้น เริ่ม สร้างเมื่อปี พ.ศ.๒๕๒๖

พระกริ่งรูปเหมือนหลวงพ่อบุญพา เนื้อทองคำหนัก ๑ บาทเศษ หรือหกสลึงกว่า, เนื้อเงิน, เนื้อนวโลหะ และเนื้อกะไหล่ทอง-เงิน เริ่มสร้างเมื่อปี พ.ศ.๒๕๓๓

พระสมเด็จธรรมกายอื่นๆ เนื้อโลหะทองคำ, เงิน, กะไหล่เงิน-ทอง, ปญฺจโลหะ และรัตนชาติต่างๆ เช่น หยก หินพลี (จุกเจีย)

เป็นต้น (ปัจจุบันมีเหลือน้อย) เริ่มสร้างตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๒๖

พระเหรียญภัตตาหาร (เหรียญสมบัติพระจักรพรรดิ) ด้านหน้า เป็นรูปเหมือนหลวงพ่อบุญพา ด้านหลังเป็นรูปพระจักรพรรดิ (พระภาคผู้ เลี้ยง) พระพุทธรูปลักษณะเหมือนพระทรงเครื่อง ประทับอยู่ในท่ามกลาง จักรแก้ว ผู้เป็นประธานรัตนะ ๗ และมีอักษรจารึกว่า “มั่งมีศรีสุข นิราศทุกขโรคนตราย” จะออกให้บูชาสมทบทุนนิธิภัตตาหารคิลาน-เภสัช เพื่อใช้ดอกผลเป็นค่าภัตตาหารและค่ารักษาพยาบาลแต่พระ ภิกษุสามเณร สาธุชนพุทธบริษัท ผู้อยู่ศึกษาและปฏิบัติธรรมที่ วัดหลวงพ่อสถิตธรรมกายาราม ในสถาบันพุทธภิกษุภิกษุณี วิชาธรรมกาย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี เริ่มสร้างในปี พ.ศ.๒๕๓๓

พระบูชาสมเด็จธรรมกาย แก้ว, เรซิน, โลหะกะไหล่ทอง-เงิน, ทองเหลืองขัดเงา และรมดำ ฯลฯ เริ่มสร้างในปี พ.ศ.๒๕๒๗

รูปเหมือนหลวงพ่อบุญพา (ยืน) ลงรักปิดทอง ทองเหลืองขัดเงา และ รมดำ สำหรับบูชา เริ่มสร้างในปี พ.ศ.๒๕๒๗ ฯลฯ

เหล่านี้ล้วนทรงพระพุทธรูปคุณ พระธรรมคุณ และพระสังฆคุณสูง ทรงอานุภาพอันศักดิ์สิทธิ์ เป็นที่ประจักษ์แก่ผู้มีไว้ในครอบครอง ผู้ทรงศีลทรงธรรม และปฏิบัติบูชามากแล้ว ด้วยอานุภาพวิชา ธรรมกาย^๖ ของพระพุทธเจ้า และ ด้วยเจตนานำอันบริสุทธิ์ของพระ

^๖ การเจริญภาวนาวิชาธรรมกายขั้นสูง ที่จะได้กล่าวถึงต่อไป นี้ มีรายละเอียดอยู่ในหนังสือ มรรคผลพิสดาร เล่มที่ ๑ และ เล่มที่ ๒ และในหนังสืออสาวิชัยญาณขั้นสูง ที่พระเดชพระคุณ หลวงพ่อบุญพาโกศลเถร (วีระ คณุตตโม) รองเจ้าอาวาสและพระอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ จะได้แจกให้เอง หรือมอบให้พระภิกษุภิกษุณี (เสริมชัย ชยมงคล) เจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อสถิตธรรมกายาราม ใน สถาบันพุทธภิกษุภิกษุณี วิชาธรรมกาย อำเภอดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี ผู้เป็นศิษย์ เป็นผู้แจกให้แก่ผู้ปฏิบัติภาวนาได้ถึงธรรมกายแล้ว เฉพาะตัว เป็นรายบุคคล

วิปัสสนาจารย์ผู้สร้าง ดังต่อไปนี้

๑. พระวิปัสสนาจารย์ ผู้สร้างพระดังกี่กล่าวมาแล้วข้างต้นนี้ ทุกท่าน นับตั้งแต่พระเจ้าพรหมทัตผู้ครองกรุงพาราณสี ผู้ปฏิบัติพระสัทธรรมถึงธรรมกายของพระพุทธเจ้า และ ถึงอายตนะนิพพานที่สถิตอยู่ของพระนิพพานของพระพุทธเจ้า และพระอรหันตชีนาสพผู้เข้าอนุปาติเสสนิพพานแล้วทั้งหลาย ตามพระพุทธวจนะที่ปรากฏในพระไตรปิฎก จนถึงศิษยานุศิษย์ผู้ได้รับคำสั่งสอนถ่ายทอดวิชาธรรมกายอันศักดิ์สิทธิ์นี้สืบต่อกันมาไม่ขาดสายจนถึงปัจจุบัน ล้วนต่างปฏิบัติพระสัทธรรมเพื่อขจัดขัดเกลากิเลสตน โดยทางศีล สมาธิ ปัญญา ได้ถึงธรรมกายอันบริสุทธิ์ แล้วเจริญวิชา^๒ ธรรมกายชั้นสูงดับอวิชชาจนถอนปฏิกิริยาธาตุธรรมของภาคดำ และภาคกลางๆ จนสุดละเอียด แล้วอาราธนาบุญศักดิ์สิทธิ์ บารมี รัตมี กำลังฤทธิ์อำนาจ (ในการปกครองธาตุธรรม) สิทธิ สิทธิเฉียบขาด ของพระพุทธเจ้า และพระอนุพุทธเจ้าทั้งหลาย พร้อมด้วยพระจักรพรรดิ (ภาคผู้เลี้ยง) ฯลฯ ถึงพระพุทธเจ้าต้นธาตุต้นธรรมในอายตนะนิพพานเป็น ทับทิวพทุทานุภาพ ธรรมานุภาพ และสังฆานุภาพอันศักดิ์สิทธิ์

^๒ วิชา หมายถึง ความรู้แจ้ง ความรู้วิเศษ มีความสามารถพิเศษสูงกว่าวิชาความรู้ทางโลก มีตั้งแต่ระดับโลกียวิชา ถึงระดับโลกุตตรวิชา ได้แก่วิชา ๓ อันมี (๑) ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ ปริชาญาณระลึกชาติได้ (๒) จุตูปปาตญาณ ปริชาญาณหยั่งรู้จุดและอุบัติของสัตว์ทั้งหลาย และ (๓) อาสวกยญาณ ปริชาญาณหยั่งรู้วิธีทำอาสวกิเลสให้สิ้นไป ทั้ง ๓ ประการนี้ วิชาที่ ๑-๒ เป็นโลกียวิชา ซึ่งเป็นอุปการะสำคัญช่วยให้เจริญถึงวิชาที่ ๓ ซึ่งนับเป็นโลกุตตรวิชา ความรู้แจ้งวิเศษ เช่นนี้ยังมีแยกประเภทละเอียดออกไปอีกมาก เช่น วิชา ๔ อันรวมอภิญญา ๖ เข้าด้วย เป็นต้น

ในพระทั้งหลายที่ได้สร้างขึ้นนี้ เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ผู้มีไว้ในครอบครอง ผู้ทรงศีลทรงธรรม ผู้เคารพบูชา โดยเฉพาะอย่างยิ่งปฏิบัติบูชา ด้วยศรัทธามั่นคงในพระรัตนตรัย

พระพุทธเจ้า (ธรรมกายที่ตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ) ตลอดถึงพระพุทธเจ้าต้นธาตุต้นธรรมทั้งหลาย ทรงเป็นใหญ่ในฝ่ายพระธรรมพระวินัย ทรงพระพุทธานุภาพอันถ่ายทอดตลอดถึงพระสังฆคุณรวมเป็นวิชาธรรมกายอันศักดิ์สิทธิ์ สถิตอยู่ ณ ศูนย์กลางพระที่สร้างขึ้นนั้น โดยอธิษฐานจิตด้วยเจตนาอันบริสุทธิ์ของพระวิปัสสนาจารย์ผู้สร้าง ประดุจดั่งพลังงานไฟฟ้าในแบตเตอรี่ที่ชาร์จกระแสไฟฟ้าไว้ดีแล้ว แผ่พทุทานุภาพ ธรรมานุภาพ สังฆานุภาพ แก่ผู้มีพระนี้ไว้ในครอบครอง ผู้ทรงศีลทรงธรรม ผู้เคารพบูชา โดยธรรมคุ้มครองป้องกันมิให้ตกไปในที่ชั่ว และให้แคล้วคลาดปลอดภัยจากภัยอันตรายทั้งปวง ตามพระบาลีพุทธภาษิตว่า “ธมฺโม หเว รกฺขติ ธมฺมจาริ” “ธรรมแล ย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรม” (ขุ. ชา. ทสก. ๒๗/๒๙๐, ขุ. เถร. ๒๖/๓๑๔)

พระจักรพรรดิ (ภาคผู้เลี้ยง) มี ๓ ระดับ คือ จุลจักร มหาจักร บรมจักร ทรงเป็นใหญ่ในสมบัติ สถิตอยู่ ณ ศูนย์กลางของธรรมกาย ย่อมหล่อเลี้ยงผู้มีพระนี้ไว้ในครอบครอง ผู้ทรงศีลทรงธรรม คือผู้ละเว้นความชั่ว หมั่นประกอบบำเพ็ญคุณความดี มีทานกุศล ศีลกุศล ภาวนากุศล เป็นต้น ให้เป็นผู้มีความสุขสมบูรณ์ บริบูรณ์ด้วยมนุษย์-สมบัติ (โภคสมบัติ บริวารสมบัติ รูปสมบัติ คุณสมบัติ เป็นต้น) สวรรค์สมบัติ และถึงนิพพานสมบัติ มีมรรค ๔ ผล ๔ และนิพพาน ๑

ตามศักดิ์แห่งบุญบารมีของแต่ละท่านที่ได้สั่งสมอบรมมา

วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ เจริญรุ่งเรืองด้วยปัจจัย ๔ ก็ด้วยสมบัติพระจักรพรรดินี้แล

หลวงพ่อดัดปากน้ำได้เคยกล่าวไว้ว่า หากผู้ใดมีความบริสุทธิ์กาย วาจา ใจแล้ว ย่อมใช้สมบัติพระจักรพรรดิได้ไม่รู้จักหมด

ผู้ประมาทขาดสติสัมปชัญญะ คือขาดความรู้ลึกผิด-ชอบ ชั่ว-ดี ไม่มีปัญญารู้แจ้งทางเจริญ-ทางเสื่อม ดังเช่น ผู้มักประพฤติดิตถิ์ผิดธรรม ผู้มักประกอบมิจฉาชีวะ ผู้มักประมาทมัวเมาในชีวิต ฯลฯ แม้มีพระอยู่ในครอบครองก็ย่อมไม่ได้รับผลดีตามนี้

๒. ตั้งวิชาเป็นไม่ขาดสาย แยกออกได้เป็น ๒ ประการ คือ ผู้เจริญวิชาธรรมกายชั้นสูง เมื่อปฏิบัติภาวนาดับอธิฐาน ถอนปาฏิหาริย์ธาตุธรรมภาคต่ำและภาคกลางๆ จนสุดละเอียด เพื่อชำระธาตุธรรมของตนให้ใสสะอาดบริสุทธิ์ ได้เข้าถึงพระพุทธรเจ้าจักรพรรดิ และพระพุทธรเจ้าต้นธาตุต้นธรรม แล้วอาราธนาพระพุทธรเจ้าจักรพรรดิ และต้นธาตุต้นธรรม ทับทิวบุญศักดิ์สิทธิ์ บารมี รัศมี กำลังฤทธิ์อำนาจ สิทธิ สิทธิเฉียบขาด และตั้งฝังสุขสมบุรณ์บริบูรณ์ด้วยมนุษย์-สมบัติ สวรรค์สมบัติ และนิพพานสมบัติ ตลอดธาตุตลอดธรรม แล้วตั้งเป็นวิชาเป็นไม่ขาดสายไว้ นับอายุธาตุอายุบารมีพระพุทธรเจ้าจักรพรรดิ และต้นธาตุต้นธรรมไม่ถ้วน นี่ประการหนึ่ง

อีกประการหนึ่ง ด้วยการเจริญวิชาธรรมกายชั้นสูงของผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวข้างต้น ยังผลให้วิชาธรรมกายของพระพุทธรเจ้า ส่องสว่างถึงเวไนยสัตว์ คือสัตว์โลกที่ควรและที่พึงแนะนำสั่งสอนได้มาก

ยิ่งขึ้น เมื่อมีผู้มีปัญญาปฏิบัติพระสัทธรรมและเข้าถึงธรรมเพิ่มมากขึ้น การสืบต่อปฏิบัติพระสัทธรรมก็ยิ่งเป็นวิชาเป็น ไม่ขาดสายเพิ่มมากขึ้นๆ เป็นทับทวี ยังผลให้ทับทวีพุทธานุภาพ ธรรมานุภาพ สังฆานุภาพ ในพระที่สร้างขึ้นด้วยวิชาธรรมกายชั้นสูงนั้น แก่กล้าทรงความศักดิ์สิทธิ์ยิ่งขึ้นไปไม่ขาดสายด้วย เพราะการเจริญภาวนาถึงธรรมกายของพระพุทธรเจ้าและอายตนะนิพพานนั้น ล้วนแต่ดำเนินไปโดยผ่านมัชฌิมาปฏิปทา (ทางสายกลาง) คือมรรคมองค์ ๘ อันมีนัยอยู่ในมหาสติปัฏฐาน ๔ คือการมีสติพิจารณาเห็นกายในกาย เวทนาในเวทนา เห็นจิตในจิต และธรรมในธรรม ณ ศูนย์กลางกาย อันเป็นที่ตั้งกำเนิดธาตุธรรมเดิมของทุกกายสุดท้ายหายาบ (ตั้งแต่กายเนื้อมนุษย์) จนถึงสุดละเอียดคือกายธรรมและธรรมกายที่ สุดละเอียดถึงอายตนะนิพพานและพระนิพพาน (ธรรมกายที่ตรัสรู้พระอนุตตร-สัมมาสัมโพธิญาณ) ของพระพุทธรเจ้า ไปจนสุดละเอียดถึงพระพุทธรเจ้าต้นธาตุต้นธรรมในอายตนะนิพพานเป็น ซึ่งเป็นมิติเดียวกัน คือกลางของกลางของธรรมกายและจักรพรรดิที่ผู้สร้างได้เจริญภาวนาเข้าถึงและอาราธนาพระพุทธรเจ้าจักรพรรดิ และพระพุทธรเจ้าต้นธาตุต้นธรรม ทับทิวความศักดิ์สิทธิ์ไว้ในพระที่สร้างขึ้นนั้นทุกองค์ด้วย

พระวัดปากน้ำและพระตระกูลวัดปากน้ำ ยิ่งนานจึงยิ่งแก่กล้าด้วยพระพุทธรคุณ พระธรรมคุณ และพระสังฆคุณ เพราะมีผู้ปฏิบัติภาวนาวิชาธรรมกายชั้นสูงสืบต่อๆ กันไปอย่างกว้างขวางเพิ่มมากขึ้น และตั้งวิชาเป็นไม่ขาดสาย โดยมิต้องมีพิธีกรรมอื่นประกอบการสร้างพระ นอกจากการเจริญภาวนาธรรมชำระกาย วาจา ใจ และชำระสะสาง

ธาตุธรรมโดยทางศีล สมาธิ ปัญญา ผ่านมัชฌิมาปฏิปทา (ทางสายกลาง) คือมรรคมืองค์ ๘ อันมีนัยอยู่ในมหาสติปัฏฐาน ๔ ทางสายเอกเพียงประการเดียว ด้วยประการฉะนี้แล

๓. เจตนาอันบริสุทธิ์มั่นคงของพระวิปัสสนาจารย์ ผู้สร้างพระตระกูลวัดปากน้ำ มี ๒ ประการที่สำคัญ คือ

ประการแรก พระเดชพระคุณหลวงพ่อดอกปากน้ำมุงประสงคฺ์ที่จะให้ผู้มีพระไว้ในครอบครองได้ปฏิบัติบูชา โดยทางศีล สมาธิ ปัญญา อันมีนัยอยู่ในอริยมรรคมืองค์ ๘ และได้ถึงธรรมกายเป็นสำคัญ ดังจะเห็นได้ว่า พระของขวัญที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อดอกปากน้ำมุงสร้างโรงเรียนปริยัติธรรมนั้น จะมีคำอธิบายการใช้พระของขวัญเป็นนิมิตปฏิบัติภาวนาธรรม โดยมีศีลเป็นบาทเพื่อถึงธรรมกายทุกราย และจะกำชับแก่ผู้ได้รับพระเสมอว่าอย่าประมาท จงให้รักษาศีล ให้หมั่นเจริญภาวนาสมาธิ โดยใช้พระของขวัญเป็นนิมิต และให้ภาวนาว่า “สัมมาอะระหังฯ” เพื่อประคองใจ รวมใจให้หยุดให้หนึ่ง ณ ศูนย์กลางกายเหนือระดับสะดือประมาณ ๒ นิ้วมือไว้เสมอ หากปฏิบัติได้ถึงธรรมกายยิ่งดี แล้วจึงอธิษฐานในเรื่องที่ตนประสงค์โดยชอบ เช่น ขอความคุ้มครองป้องกันภัยอันตรายก่อนออกเดินทาง หรือขอให้ทำมาค้าขึ้น ขอให้เจริญรุ่งเรืองในหน้าที่กิจการงานโดยชอบจากพระรัตนตรัย ก็จะสัมฤทธิ์ผลด้วยดียิ่ง

พระวิปัสสนาจารย์ผู้สร้างพระตระกูลวัดปากน้ำ ในภายหลังต่อมา ก็ได้ดำเนินรอยตามพระเดชพระคุณหลวงพ่อดอกปากน้ำสืบต่อมาจนถึงทุกวันนี้

อีกประการหนึ่ง พระที่สร้างขึ้นนี้เพื่อให้เป็นที่ระลึกแก่ผู้บริจาคสร้างโรงเรียนปริยัติธรรมโดยเจตนาอันบริสุทธิ์ มิได้สร้างเพื่อเป็นรายได้ส่วนตน แต่มีเจตนาเพื่อการสร้างสถานศึกษาอันเป็นประโยชน์ส่วนรวมแก่พระภิกษุสามเณร ได้ศึกษาเล่าเรียนพระธรรมพระวินัย ควบคู่กันไปกับการปฏิบัติพระกัมมัฏฐานอบรมจิตใจให้เป็นสมาธิ และให้เจริญปัญญารู้แจ้งในพระสัจธรรม และได้ถึงธรรมกายของพระพุทธเจ้าเป็นสำคัญ

พระวิปัสสนาจารย์ผู้สร้างพระตระกูลวัดปากน้ำ ในภายหลังต่อมา ก็ได้สืบทอดเจตนารมณ์ของพระเดชพระคุณหลวงพ่อดอกปากน้ำมุงเคร่งครัด

กล่าวคือ พระเดชพระคุณหลวงพ่อดอกปากน้ำมุง (วีระคุณุตตโม) รองเจ้าอาวาสและอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระ ผู้ได้รับมอบหมายจากเจ้าประคุณ หลวงพ่อสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ เจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ให้สร้างพระผงธรรมขันธ (รุ่นที่ ๔) และพระผงธรรมกาย (รุ่นที่ ๕) ก็เพื่อเป็นทุนทรัพย์ทำนุบำรุงพระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ผู้อยู่ศึกษาและประพฤติธรรมโดยส่วนรวม มิได้มีเจตนาสร้างพระขึ้นเพื่อเป็นรายได้ส่วนตัวแต่ประการใด

ในภายหลังต่อมาทางวัดปากน้ำ โดยเจ้าประคุณหลวงพ่อดอกปากน้ำมุง (สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์) เจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ผู้เป็นประธานในการสร้างพระรุ่นที่ ๖ (รุ่นพระไตรปิฎก) ก็เพื่อสร้างมหาวิหารประดิษฐานพระไตรปิฎกจารึกลงในหินอ่อน ณ พุทธมณฑล เพื่อเป็นพุทธศาสนสมบัติส่วนรวมของสาธุชนพุทธบริษัททั้งหลาย

อนึ่ง พระตระกูลวัดปากน้ำ ใน โครงการธรรมปฏิบัติเพื่อประชาชน วัดปากน้ำ ซึ่งพระเดชพระคุณพระภาวนาโกศลเถร จัดสร้างขึ้น โดยมีพระภาวนาวิสุทธิคุณ (เสริมชัย ชยมงคล) ผู้เป็นศิษย์ เป็นผู้ช่วยดำเนินการ ได้แก่ พระผงสมเด็จธรรมกายพิมพ์เหรียญกลม หรือเรียกกันว่าพิมพ์จันทร์ลอย พระกริ่งรูปเหมือนหลวงปู่ พระเหรียญ ภัตตาหาร (เหรียญสมบัติพระจักรพรรดิ) พระบูชาสมเด็จธรรมกาย จีวรพริ้ว และรูปเหมือนหลวงปู่ (ยืน) รวมทั้งพระธรรมกายเนื้อโลหะ และเนื้อรัตนชาติต่างๆ เป็นต้น เหล่านี้ก็เพื่อสมทบทุนในการเผยแผ่ธรรมปฏิบัติตามแนววิชาธรรมกาย ที่พระเดชพระคุณหลวงปู่ วัดปากน้ำ ท่านได้สั่งสอนถ่ายทอดไว้แก่สาธุชนพุทธบริษัท ให้ได้เรียนรู้และปฏิบัติเพื่อความสันติสุขแก่ผู้สนใจศึกษาปฏิบัติด้วยอิทธิบาทธรรม ให้กว้างขวางออกไปทั้งในและนอกประเทศ และเพื่อสมทบทุนในการสร้างวัดหลวงปู่ศุขธรรมกายาราม ในสถาบันพุทธภาวนา วิชาธรรมกาย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็นสำนักปฏิบัติธรรมที่ให้มีการศึกษาอบรมทั้งภาคปริยัติและภาคปฏิบัติภาวนาธรรม (สมถวิปัสสนากัมมัฏฐาน) แก่สาธุชนพุทธบริษัทโดยทั่วไปจากทั้งใน และนอกประเทศ มาตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๒๕ ถึงปัจจุบัน โดยที่พระวิปัสสนาจารย์ผู้สร้างมิได้มีเจตนาสร้างพระดังกล่าวนี้ขึ้นเพื่อเป็นรายได้ส่วนตัวแต่ประการใดเลย

พระตระกูลวัดปากน้ำจึงทรงอนุภาพอันศักดิ์สิทธิ์สูงยิ่งแก่ผู้มีไว้ในครอบครอง ผู้ทรงศีลทรงธรรม เพราะเจตนาอันบริสุทธิ์มั่นคงของพระวิปัสสนาจารย์ผู้สร้าง ดังนี้แล.

ความศักดิ์สิทธิ์ของพระวัดปากน้ำ
และพระตระกูลวัดปากน้ำแต่ละรุ่นแต่ละพิมพ์
แตกต่างกันหรือไม่
(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๒๐)

ถาม : ความศักดิ์สิทธิ์ในพุทธานุภาพของพระวัดปากน้ำ และพระตระกูลวัดปากน้ำ แต่ละรุ่นแต่ละพิมพ์แตกต่างกันหรือไม่ เห็นมีผู้นิยมแตกต่างกันมาก เพราะเหตุใด ?

ตอบ : พระทุกรุ่นทุกพิมพ์ที่สร้างขึ้นโดยพระผู้สร้างคนเดียว กัน หรือคณะเดียวกัน ย่อมทรงความศักดิ์สิทธิ์ในพุทธานุภาพเหมือนกัน หรือพอๆ กัน ทุกรุ่นทุกพิมพ์ เว้นแต่ในบางรุ่น พระผู้สร้างจะเน้นความศักดิ์สิทธิ์ในพุทธานุภาพ ธรรมานุภาพ บางประการเป็นพิเศษ ก็จะทรงความศักดิ์สิทธิ์เพิ่มเป็นพิเศษในประการที่พระผู้สร้างอธิษฐานจิต ขอบารมีพระพุทธรูปเจ้าทักทวี่ในเรื่องนั้นๆ เช่นว่า

พระของขวัญวัดปากน้ำรุ่นที่ ๑-๒-๓ ที่พระเดชพระคุณหลวงปู่วัดปากน้ำ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) เป็นผู้สร้างขึ้นเอง ย่อมทรงความศักดิ์สิทธิ์ในพุทธานุภาพเสมอกัน เพราะพระผู้สร้าง (หลวงปู่) ย่อมทรงภูมิธรรมและเจริญ วิชาอย่างเดียวกัน แม้จะมีผู้ตั้งปัญหาขึ้นมาว่าพระผู้สร้างยิ่งแก่พรรษาวิชาที่ยิ่งแก่ล้ำขึ้น พระที่สร้างขึ้นรุ่นหลังๆ น่าที่จะทรงคุณพิเศษยิ่งกว่ารุ่นแรกๆ ดูก็น่าจะสมเหตุ

สมผล แต่แท้ที่จริงแล้วการทำวิชาธรรมกายชั้นสูงนั้น พระผู้สร้างย่อมทำวิชาทัพบทวิแก่พระทั้งที่สร้างไว้รุ่นก่อนๆ รวมมาถึงรุ่นปัจจุบัน และแม้ที่จะทำต่อไปในอนาคตด้วย เรียกว่า “การคำนวณรวมเข้ามาทั้งอดีต ปัจจุบัน และอนาคต” เสมอ

พระผงธรรมขันธุ์ (รุ่นที่ ๔) และ พระธรรมกายรุ่นฉลองอายุครบ ๑๐๐ ปี ของหลวงปู่ (รุ่นที่ ๕) ซึ่งสร้างขึ้นโดยพระเดชพระคุณพระภาวนาโกศลเถร (วีระ คณุตตโม) รองเจ้าอาวาสและอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ องค์ปัจจุบัน ก็ทรงความศักดิ์สิทธิ์ในพุทธานุภาพเสมอกัน เพราะพระที่สร้างขึ้นประกอบด้วยผงมวลสารจากพระผงของขวัญรุ่นที่ ๑-๒-๓ ของพระเดชพระคุณหลวงปู่ และพระเดชพระคุณพระภาวนาโกศลเถร ผู้สร้างขึ้นก็ทรงภูมิธรรมและเจริญวิชาตามที่ได้รับถ่ายทอดมาจากพระเดชพระคุณหลวงปู่อย่างเดียวกันทั้ง ๒ รุ่น แม้จะมีผู้สร้างข่าวขึ้นว่าพระรุ่น ๕ มิใช่รูปแบบเดิมที่พระเดชพระคุณหลวงปู่เคยทำ แต่เป็นแบบพระธรรมกาย จึงไม่ศักดิ์สิทธิ์ (ขลัง) เหมือนรุ่นอื่นๆ ที่มีรูปแบบเหมือนพิมพ์พระของขวัญเดิมของพระเดชพระคุณหลวงปู่ ก็ไม่เป็นความจริงแต่ประการใด

นี่เป็นความเข้าใจผิดอย่างมหัศจรรย์ เพราะเหตุว่า “ธรรมกาย” นั้นแหละ เป็นหัวใจเป็นชีวิตจิตใจของพระเดชพระคุณหลวงปู่วัดปากน้ำทีเดียว ท่านสอนศิษยานุศิษย์เป็นประจำ ให้ปฏิบัติภาวนาให้ถึงธรรมกาย ท่านสอนวิชาธรรมกายของพระพุทธเจ้าจนตลอดชีวิตของท่าน นับตั้งแต่พระเดชพระคุณหลวงปู่ท่านปฏิบัติถึงธรรมกาย

ถึงพระนิพพานคือธรรมกายที่บรรลुพระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณของพระพุทธเจ้า ซึ่งเข้าอนุปาติเสสนิพพานแล้ว สถิตอยู่ในอายตนะนิพพานนั้นแหละ พระเดชพระคุณหลวงปู่วัดปากน้ำท่านสอนว่า ธรรมกายนั้นแหละคือพระพุทธรัตนะ วัดปากน้ำเจริญรุ่งเรืองมาจนบัดนี้ ก็ด้วยอานุภาพของวิชาธรรมกาย ก็รู้ๆ กันอยู่ ความจริงเป็นอย่างนี้ พระธรรมกายรุ่นที่ ๕ จะด้อยกว่ารุ่น ๔ หรือรุ่นอื่นๆ ได้อย่างไร

เป็นเรื่องของคนไม่รู้วิชาธรรมกายพูดกันเลอะเทอะไป คนรู้วิชาเขาจะไม่พูดอย่างนั้น พระจะทรงความศักดิ์สิทธิ์ในพุทธานุภาพเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่ที่ภูมิธรรมและการเจริญวิชาของผู้สร้าง และขึ้นอยู่กับความเป็นผู้มีศีลมีธรรมของผู้มีพระไว้เคารพบูชา (ปฏิบัติบูชา) ด้วยใจศรัทธาเองเป็นสำคัญ

พระรุ่นที่ ๖ ซึ่งคณะศิษย์ผู้ทรงคุณวุฒิ ในพระเดชพระคุณหลวงปู่วัดปากน้ำได้สร้างขึ้น โดยมีเจ้าประคุณ หลวงพ่อสมเด็จพระมหาธรรมราชาจารย์ เจ้าอาวาสวัดปากน้ำองค์ปัจจุบัน เป็นประธาน และเป็นผู้แจกให้เป็นที่ระลึกแก่ผู้บริจาคทุนทรัพย์สร้างพระไตรปิฎกหินอ่อนและมหาวิหารที่ประดิษฐานพระไตรปิฎกนั้น ก็ทรงความศักดิ์สิทธิ์ในพุทธานุภาพเสมอกันทุกพิมพ์ ไม่มีพิมพ์ไหนจะศักดิ์สิทธิ์กว่ากันเลย เพราะคณะผู้สร้างเป็นคณะเดียวกัน เจริญวิชาเดียวกัน แม้จะมีผู้สร้างข่าวพิมพ์นิยมพิเศษขึ้น ถ้าเป็นพระที่คณะศิษย์ผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดียวกันนี้สร้างขึ้น และเจ้าประคุณ หลวงพ่อสมเด็จพระมหาธรรมราชาจารย์ ผู้เป็นประธานในการสร้าง เป็นผู้แจกให้แล้ว ก็ศักดิ์สิทธิ์เสมอกันทุกพิมพ์ ไม่แตกต่างกันเลย

พระตระกูลวัดปากน้ำ ซึ่งพระเดชพระคุณพระภาวนาโกศลเถร (วีระ คณุตตโม) รองเจ้าอาวาส และอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ผู้สร้างขึ้น โดยมีพระภาวนาวิสฺฐิติคุณ (เสริมชัย ขยมงคล) ผู้เป็นศิษย์ เป็นผู้ช่วยอำนวยการสร้างขึ้นทุกรุ่น ได้แก่

พระผงสมเด็จธรรมกาย (พิมพ์เหรียญกลม) ซึ่งเป็นที่นิยมเรียกกันว่า “รุ่นจันทร์ลอย” กิติ พระกริ่งรูปเหมือนหลวงพ่อดวงคำเงิน และกะไหล่ทอง/เงิน กิติ พระเหรียญกิตดาหาร (สมบัติจักรพรรดิ) ทองคำ เงินหน้าทอง และโลหะสีเม็ดมะขาม และพระบูชาธรรมกาย ขนาด ๕ นิ้ว ทำด้วยแก้วใส โลหะทองเหลือง กะไหล่ทอง/เงิน กิติ รูปเหมือนหลวงพ่อดวงคำเงิน (ยืน) กิติ ฯลฯ เพื่อให้เป็นที่ระลึกแก่ผู้ร่วมสร้างวัดหลวงพ่อดวงคำเงินธรรมกายาราม ในสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี และแก่ผู้ตั้งทุนนิธิตาหารคิลาน-เภสัช เพื่อใช้ดอกผลเป็นค่ากิตดาหาร และค่ารักษาพยาบาลพระภิกษุและสามเณร ผู้อยู่จำพรรษาเพื่อศึกษาและปฏิบัติธรรม ณ วัดหลวงพ่อดวงคำเงินแห่งนี้ย่อมทรงความศักดิ์สิทธิ์ในพุทธานุภาพเช่นเดียวกับพระผงธรรมขันธุ์ รุ่น ๔ และพระธรรมกาย รุ่น ๕ ของวัดปากน้ำทุกประการ ด้วยว่าเป็นพระที่สร้างขึ้นโดยพระผู้สร้างองค์เดียวกัน ผงมวลสารรุ่น ๑-๒-๓ เช่นเดียวกัน และผ่านการเจริญภาวนาวิชชาธรรมกายขั้นสูงอย่างเดียวกันทุกประการ แล้วยังได้รับการเจริญภาวนาวิชชาธรรมกายขั้นสูงจากศิษยานุศิษย์ในพระเดชพระคุณหลวงพ่อดวงคำเงิน ซึ่งมีทั้งพระภิกษุสามเณร ผู้อยู่ประจำ และทั้งผู้มาเข้ารับการอบรมพระกัมมัฏฐานทุกรุ่น ณ วัดหลวงพ่อดวงคำเงินธรรมกายาราม ในสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย

อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี เป็นประจำเสมอ มาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๕ จนถึงปัจจุบัน

จะมีคุณพิเศษเป็นการเพิ่มเติมเฉพาะบางรุ่นบางพิมพ์บ้างก็เนื่องแต่การเน้นอธิษฐานจิตขอबारมีพระพุทธรูปเจ้าจักรพรรดิ และพระพุทธรูปเจ้าตันธาตุดันธรรมเป็นกรณีพิเศษ เช่น พระเหรียญกิตดาหาร (สมบัติพระจักรพรรดิ) ก็เน้นเรื่องจักรพรรดิรัตน ๗ (พระภาคผู้เลี้ยง) เพื่อทบทวยถึงความสุขสมบูรณ์ บริบูรณ์ด้วยมนุษย์สมบัติ สวรรค์สมบัติ และนิพพานสมบัติ (มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑) ให้บังเกิดมีแก่ผู้มีศีลมีธรรมและมีพระนีไว้ในครอบครอง

ความจริงพระทุกรุ่น ทุกพิมพ์ ก็มีพระพุทธรูปคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ ตามที่กล่าวนี้ด้วยกันทุกองค์

หรืออย่างเช่น พระผงสมเด็จธรรมกาย (พิมพ์เหรียญกลม) ด้านหลังมีภาพธาตุ ๖ อยู่ในดวงปฐมมรรค ชื่อว่า “พิมพ์ธาตุ ๖” ก็เน้นเรื่องการปฏิบัติภาวนาตามแนววิชชาธรรมกายผ่านดวงปฐมมรรค ซึ่งตั้งอยู่ตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม ณ ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ เหนือระดับสะดือสองนิ้วมือ เพื่อชำระธาตุธรรม เห็น-จำ-คิด-รู้ คือ “ใจ” ให้ใสสะอาดบริสุทธิ์จากกิเลสนิวรณ์ ผ่านภายในกาย เวทนา ในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม (มีสติพิจารณาธรรมในธรรมคือนิวรณ์ ๕) เพื่อเข้าถึงธรรมกายและพระนิพพานตามรอยบาทพระพุทธรูป สำหรับพิมพ์ที่มีภาพปราสาททำวิชาวาดด้านหลังชื่อว่า “พิมพ์ขุมปราสาท” ก็เพื่อเน้นการเจริญภาวนาต่อไปให้ถึงปราสาททำวิชาวาดของพระพุทธรูปเจ้าตันธาตุดันธรรมในอายตนะนิพพานเป็น เพื่อ

ชำระสะสางธาตุธรรม คือ อาสวะหรืออนุสัยกิเลสต่อไปให้ถึงที่สุด ละเอียด เป็นการทำนโรธ (ดับสมุทัย) ให้แจ้ง นั่นเอง

พระเดชพระคุณหลวงพ่อดาวพิกุล พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) และคณะศิษย์ผู้ทรงคุณวุฒิได้สร้างพระวัดปากน้ำ และพระตระกูลวัดปากน้ำขึ้นก็เพื่อให้แก่ญาติโยมสาธุชนได้มีไว้เพื่อปฏิบัติบูชา โดยทางทาน ศีล ภาวนา, ศีล สมาธิ ปัญญา ให้ยิ่งขึ้นไปเป็นอริศีล อริจิต อริปัญญา ฯลฯ เพื่อให้ละชั่วกระทำความดี ชำระจิตใจให้ผ่องใส เพื่อสร้างพระในใจตน ให้ได้ถึงธรรมกายและพระนิพพานเป็นสำคัญ แล้วพระพุทธรูป พระธรรมคุณ และพระสังฆคุณ อันเกิดมีในตนโดยมี พระเป็นสื่อปฏิบัติภาวนาธรรม จะคุ้มครองผู้ทรงศีลทรงธรรมและมี พระนั้นไว้ในครอบครองเอง

ผู้ประพาศิตศีลและศีลธรรม หรือผู้ประพาศิตละเมิดพระธรรม และพระวินัย จิตใจเศร้าหมองด้วยตัณหา ราคะ โลภะ โทสะ โมหะ อยู่เนื่องนิจ แม้จะมีพระรุ่นไหนไว้มากมายเพียงใด ก็ช่วยอะไรไม่ได้ คือ หาความเจริญและสันติสุขไม่ได้ทั้งในปัจจุบันและในสัมปรายภพ ประตูปาณณูมิทั้ง ๔ ก็เปิดรอรับอยู่ทุกเมื่อ สันบุญเมื่อใดก็จะรู้ผลของ กรรมอันเป็นบาปอกุศล เมื่อนั้น

ในปัจจุบันนี้มีผู้ทุจริตคิดมิชอบ กระทำการหลอกลวงผู้รู้ เท่าไม่ถึงการณ์ เพื่อกอบโกยผลประโยชน์ส่วนตัวกันมากมายหลาย วิธี บ้างก็ทำพระขึ้นเลียนแบบโดยมิได้ผ่านการเจริญภาวนาวิชา ธรรมกายชั้นสูงของคณะศิษย์ผู้ทรงคุณวุฒิในพระเดชพระคุณหลวงพ่อดาวพิกุล แอบอ้างว่าเป็นพระวัดปากน้ำหรือพระตระกูลวัดปากน้ำ

แท้ บ้างก็แอบอ้างหลอกลวงโดยประการอื่น หากใครหลงเชื่อก็เป็นกรรมของสัตว์โลกทั้ง ๒ ฝ่าย คือทั้งผู้บูชาและผู้ให้บูชา และทั้งยังพลอยให้กระทบกระเทือนถึงชื่อเสียงเกียรติคุณของวัดปากน้ำอีกด้วย ผู้ทุจริตคิดมิชอบเช่นนี้แหละที่เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช (สมเด็จพระสังฆราช ปุณณสิริมหาเถร) ทรงเรียกว่า “พวกเปรตเศษวัด”.

๙

ปรารธนาเป็นอธิมิตมหาสาวก อัครสาวก

ต้องบำเพ็ญบารมีอย่างไร

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๒๓)

ถาม : ผู้ปรารธนาจะเป็นอธิมิตมหาสาวก หรือปรารธนาเป็นพุทธสาวกเบื้องซ้าย เบื้องขวา จะต้องบำเพ็ญบารมีอย่างไรบ้าง จะใช้เวลานานเท่าไร?

ตอบ : บารมี ๑๐ อย่าง คือ ทำความดี ๑๐ อย่างเป็นบุญ เป็นกุศล แก่กล้ามากเข้าเป็นบารมี แก่กล้ามากเข้าเป็นอุปัชฌายะ และก็เป็นปรมัตถบารมี

ได้แก่ ทานบารมี ศีลบารมี เนกขัมมบารมี ปัญญาบารมี วิริยบารมี ขันติบารมี สัจจบารมี อธิษฐานบารมี เมตตาบารมี อุเบกขาบารมี

๑๐ อย่าง

ความเพียรก็ต้องเลิศ ขันตาก็ต้องเลิศ ไม่ใช่ชนิดหน้อยๆ ก็พาลจะทนไม่ได้

ต้องใช้เวลานานเท่าไร เทียบเอาพระพุทธเจ้าพระสมณโคดมของเรา ๔ อสงไขยแสนกัปป์ พระพุทธเจ้าบางองค์ ๘ อสงไขยแสนกัปป์ บางองค์ ๑๖ อสงไขยแสนกัปป์ ขึ้นอยู่กับประเภทที่พระพุทธเจ้า จะบรรลุในระดับไหน ในระดับวิริยาก็พระพุทธเจ้า ๑๖ อสงไขยแสนกัปป์ สัทธาธิกพระพุทธเจ้า ๘ อสงไขยแสนกัปป์ ปัญญาธิกพระพุทธเจ้า ๔ อสงไขยแสนกัปป์ นั่นพระสัมพันธูปัญญาพุทธเจ้า ถ้าพระปัจเจกพุทธเจ้าก็หย่อนลงมาหน่อย พระอรหันต์ประเภทอสีติมหาสาวกก็หย่อนลงมาตามลำดับ น้อยกว่า ๔ อสงไขยแสนกัปป์ แต่ที่ปรากฏขึ้นไว้เป็น ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย อาตมาเองยังเชื่อแน่ว่า ๓๒ อสงไขย ๖๔ อสงไขยแสนกัปป์ก็ต้องมี นั่นคือนิพพานเป็นอันนี้เป็นคำสันนิษฐาน แต่อย่าไปคิดเลยว่าเป็นเวลานานเท่าไร เพราะเกิดมาชาติหนึ่ง ถ้าระลึกชาติไม่ได้ก็นึกว่าเพิ่งเกิด ที่แท้บำเพ็ญบารมีมาด้วยกันทุกท่านบำเพ็ญมาไม่รู้จะกี่กัปป์มาแล้ว

พระพุทธเจ้าท่านตรัสไว้ ถ้าใครอ่านธรรมบทคงจะจำได้ ครั้งหนึ่งที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงพระธรรมเทศนาอยู่ ปรากฏว่ามีพราหมณ์ ๕ คนอยู่ในที่นั้น พราหมณ์คนหนึ่งนั่งฟังธรรมอยู่ คนหนึ่งเอามือเชยดิน คนหนึ่งแหงนดูท้องฟ้า คนหนึ่งนั่งเขย่าขา เขย่าต้นไม้ เขย่าอยู่นั่นแหละ พระอานนท์ทนไม่ได้ ทูลถามพระพุทธเจ้าว่า “พระพุทธเจ้าข้า พระธรรมของพระองค์นี้วิเศษสุดแล้ว ทำไมพราหมณ์

๕ คนถึงเป็นอย่างนี้ บางคนนั่งหลับหลับหงก บางคนนั่งขีดพื้น บางคนนั่งมองท้องฟ้า บางคนนั่งฟังด้วยความตั้งใจ พระองค์จึงทรงแสดงธรรมว่าพราหมณ์พวกนี้เคยเกิดเป็นอะไรมาก่อน

พวกชอบเขย่าแข้งขา พวกนี้พวกลิงมาเกิด คนนั่งตรงไหนหลับตรงนั้น หลับหงกหงกๆ นั้นพวกงู พวกนั่งตรงไหนขีดดินเขียนดินนั้นไส้เดือน บางคนนั่งมองดาว นี่พวกชอบดูดาวฤกษ์ พวกหมอดูประเภทนั่งฟังตาแป๋วตั้งใจฟัง อันนี้ท่านว่าได้ผ่านการสดับฟังพระธรรมเทศนาของพระพุทธเจ้ามาแล้วนับแสนๆ ชาติ คิดดูสิว่านานแค่ไหน ส่วนพวกที่ไม่ได้ผ่านการฟังพระธรรมเทศนาเป็นแสนๆ ชาติถึงได้เป็นอย่างนั้น เห็นไหมล่ะ กว่าจะเปลี่ยนมัจฉาปฏิฐิมาเป็นสัมมาปฏิฐิได้นี้ ต้องผ่านภพชาติมามาก

เพราะฉะนั้นชาตินี้เกิดมาพบพระพุทธศาสนาแล้ว ตั้งใจชุดให้เต็มที่ อย่าประมาทนะ เกิดมาพบพระพุทธศาสนาแล้ว เอาเลยเต็มที่อย่าลังเลสงสัย ไม่อย่างนั้น พลาดพลังไปก็ไม่รู้อีกกี่แสนชาติ ยิ่งไปเจอช่วงเวลาว่างจากพระพุทธศาสนา เสรีเลย !.

๑๐

การทำงานสำเร็จเพราะทุกคนช่วยกัน

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๔๖)

ถาม : ผมจัดงานอบรมธรรมะมาหลายปี แต่ไม่มีเงินในการดำเนินงาน ปรากฏว่ามีพระเณรอุบาสกอุบาสิกา มาปฏิบัติปะหลายร้อยรูป ชาวบ้านก็เป็นชาวบ้านจน แต่ให้การสนับสนุนดีมาก งานก็สำเร็จลุล่วงด้วยดี อยากทราบว่าเป็นเพราะเหตุใดครับ ?

ตอบ : นั้นก็นับว่าดีแล้ว ถ้าจะถามว่าเป็นเพราะเหตุไร? ก็เป็นเพราะเหตุปัจจัยหลายอย่าง แต่จะขอชี้เหตุปัจจัยอย่างหนึ่งก็คือว่า สถานที่และหมู่ชนที่ท่านอยู่นั้นเป็นปฏิรูปเทศ เป็นประเทศที่เหมาะสมแก่การดำเนินชีวิต เป็นถิ่นที่มีผู้คนเป็นสัมมาทิฐิ มีใจบุญใจกุศลมาก รู้จักว่าเป็นคุณความดี นี่เป็นบุญเป็นกุศล เมื่อท่านทำคุณความดี เขาก็รู้ว่านี่เป็นความดีเขาก็มาช่วยกันสนับสนุน ก็บุญต่อบุญ แล้วก็สำเร็จ ถ้าจะถามว่า “การได้อยู่ในปฏิรูปเทศ คือประเทศที่ดีอย่างนี้มีสาเหตุมาจากอะไร” ก็มีสาเหตุมาจากบุญบารมีที่ท่านได้เคยสร้างสมอบรมมา ใครมีบุญบารมีคุณความดีที่สร้างสมอบรมมาชื่อว่า “ปุพฺเพ กตปุญฺญตา” คนนั้นจะทำอะไรก็สำเร็จ ตัวเองจะทำงานแค่ไหนไปตามกำลังของตน ไม่เกินกำลังของตน ผู้คนเขาก็มาสนับสนุน แล้วไม่ใช่แต่ผู้คนคือมนุษย์เท่านั้นหรอกนะ ที่เมื่อท่านได้ทำความดีเช่นนี้แล้วเขาจะสนับสนุน แม้แต่เทวดาก็สนับสนุนอนุโมทนา

ด้วย ให้ท่านลองไปถามผู้ที่ปฏิบัติถึงธรรมกายดูว่า เวลาที่พวกเราเจริญภาวนาหรือปฏิบัติธรรม เวลาที่ครูอาจารย์แสดงธรรมตามพระสัทธรรมของพระพุทธเจ้าที่ตรัสไว้ดีแล้ว และเวลาที่พระกระทำอนุโมทนาหรือแผ่เมตตาอุทิศส่วนกุศล สำหรับผู้ถึงธรรมกายให้ท่านขยายขยายของญาณ แล้วให้ท่านสังเกตจะเห็นว่าเทวดาโดยรอบมีเท่าไรที่เขามาอนุโมทนา เทวดานี้แหละเขาก็อนุโมทนาบุญกันกับมนุษย์ หรือคณะบุคคลที่ทำความดี แล้วก็ติดตามรักษาผู้ประพฤติปฏิบัติธรรมด้วยอย่าสงสัยเลย

เพราะฉะนั้น คนทำความดีให้จริงจัง ก็สำเร็จ พระคุณเจ้าทำเช่นนั้นนะดีแล้ว ทำความดีจริงๆ แล้วเป็นอย่างนั้น กระผมเองสร้างสถาบันพุทธภาวนาวิชาธรรมกายขึ้นที่อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี เงินแทบไม่มี คือมีน้อยที่สุด เรียกว่าไม่มีเสียดีกว่า เราประกาศว่าอยากจะได้ที่ดินสัก ๑๐ ไร่ เพื่อทำเป็นสำนักปฏิบัติ ก็มีคนเสนอว่าให้ ๓๐ ไร่ ขยาย ๔๐ ไร่ คือที่ดินแปลงนี้เป็น ๗๐ กว่าไร่ ที่ดิน ๔๐ กว่าไร่ เขาขายไร่ละ ๒๐,๐๐๐ บาท อยู่ติดถนนสายบางแพ-ดำเนินสะดวก

ในปี ๒๕๒๔ ไม่มีเงิน ไม่มีหрок เขาก็บอกว่าให้เอาเงินมาชำระภายใน ๑ ปี แล้วจะโอนที่ให้ส่วนที่เหลือนี้ ก็บอกพรรคพวกกันมีไม่เท่าไร ตอนนั้นผู้ที่มาปฏิบัติธรรมด้วยกัน นับไปนับมา ก็คงจะมีสักร้อยกว่าคนได้ ปฏิบัติธรรมอยู่ที่วัดสระเกศ เพิ่งมาตั้งใหม่ที่วัดสระเกศปฏิบัติในพระอุโบสถ เวลามาปฏิบัติภาวนาในแต่ละวัน มากันสัก ๓๐-๔๐ โดยประมาณ เงินแปดแสนบาท ในสมัยนั้นก็ไม่ใช่ใช้น้อยนะ แต่เราตั้งใจจะทำดี บรรดาผู้ที่มาปฏิบัติธรรมในขณะนั้น เกิดมีจิตใจ

ศรัทธาขึ้นมา บางคนก็บริจาคมากถึงหนึ่งแสนบาท บางคนก็บริจายน้อยตามกำลัง มีมากก็บริจาคมาก มีน้อยก็บริจายน้อย รวมๆ กันเลยได้แปดแสนบาท เอาไปจ่ายให้ค่าที่ดินเขา เราก็ตั้งเป็นมูลนิธิ ให้มูลนิธิถือกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ๗๒.๕ ไร่ สถาบันพุทธภาวนาวิชาธรรมกาย จึงได้มาตั้งอยู่ที่นี้

ขณะเราได้ที่ดินที่นี่เป็นท้องนาล้วนๆ ไม่มีต้นไม้แม้แต่ต้นเดียว มีอยู่ตรงนั้นเลยที่ของเราข้ามคลองไปหน่อย มีต้นมะขามเทศอยู่อีกหนึ่งต้น กับต้นสะเดาอยู่หนึ่งต้น อยู่ที่ย่อมปลวก เลยไปทางโน้น ก็เป็นป่าสนของชาวบ้านเขา แล้วเราก็พัฒนามาโดยที่เรียกว่า “จับเสือมือเปล่า” ก็ทำงานมาอย่างนี้จนถึงเดี๋ยวนี้ก็ไม่ใช้รวย คนเขานึกว่าวัดนี้รวย ไม่ใช่ ได้เงินมาเท่าที่โยมให้มา เราก็ทำไปเท่าที่มี หลวงพี่และโยมทราบไหม

วัดหลวงพ่อดุสิตธรรมกายาราม เปิดการอบรมเดือนละ ๒ รุ่น สถาบันการศึกษา เขาขอพาเด็กนักเรียนนักศึกษามาฝึกอบรมธรรมปฏิบัติ พยายามเจียมตัวว่ากำลังเรามีน้อย หมายถึงกำลังบุคลากรของวัดเรา ยังมีน้อย ไหนจะต้องเรียนปริยัติเอง ไหนจะต้องปฏิบัติธรรมเอง ไหนจะต้องช่วยสอนคนอื่นอีก โรงครัวเขาก็เหนื่อยเต็มที่ จึงพยายามขอว่าเดือนละครั้งเถอะ ขอยังไงๆ ก็ไม่ได้ เขามาเพิ่มมากขึ้นทุกทีๆ ก็เลยต้องสงสารเขา ต้องอนุเคราะห์เขาจึงต้องเปิดอบรมเดือนละ ๒ ครั้ง บางโรงเรียนบางวิทยาลัยมาไม่มีงบประมาณ ที่วัดหลวงพ่อดุสิตฯ ไม่เคยเรียกร้องเลยว่า โรงเรียนไหน วิทยาลัยไหน ให้มาบริจาคให้เท่านั้นเท่านี้ไม่เคยเลย ไม่ได้มาสนใจว่าใครจะทำบุญหรือจะบริจาคให้สักเท่าไร แต่

แล้วก็ไม่อดนะ ก็พอมีเงินที่โยมมาทำบุญเรื่อยๆ ไม่รวยแต่ก็ไม่จนคือพอมีใช้ไปเรื่อยๆ อย่างนี้ เพราะเราทำความดีนี้ คนนี้ไม่ให้คนอื่นก็ให้ก็ไม่ว่าอะไร ได้มาก็ใช้ไปให้เกิดประโยชน์แก่การพระศาสนาให้ดีที่สุด ก็เท่านั้นแหละ

เพราะฉะนั้น การทำความดีก็ต้องได้ดีเรื่อยไป ทำสำเร็จเรื่อยไป นี่แหละบุญบารมี ก็จงทราบไว้ล่ะว่า เมื่อทำคุณความดีจนเป็นบุญเป็นบารมีแล้ว บุญบารมีนี้แหละส่งผลให้เรามีความเป็นอยู่ที่ดี ตามสมควรแก่อดีตภาพตามฐานะ

เพราะฉะนั้น จงตั้งใจทำแต่ความดีไม่ทำความชั่ว แล้วจะสบายเอง ยิ่งผู้ที่ปฏิบัติได้ถึงธรรมกายหรือเห็นดวงเห็นกายแล้ว พยายามทำให้ใสไว้ พอจิตใจมองใสแล้วตั้งจิตอธิษฐานให้ได้ว่า ขอให้ประพฤติปฏิบัติอยู่แต่ในทางที่ดี และขอให้ให้มีผู้อุปการะหรือมีผู้ช่วยเหลือเรา ขอให้มีชีวิตที่ดีให้มั่งงานมีการทำที่ดี ทำเท่านั้นแหละ จงทำแต่ความดีให้อยู่ในศีลในธรรม ให้จำไว้ทุกคนนะ ชีวิตจะมีแต่เจริญ จะมีแต่สันติสุข อย่าไปเชื่อคนไม่ดี

เพราะฉะนั้น ถ้าท่านตั้งใจทำจริง ปฏิบัติดีจริงที่ตัวเอง แล้วก็ตั้งใจทำคุณความดีด้วยการศึกษาปฏิบัติธรรม และช่วยเผยแผ่ธรรมะด้วย จะประสบผลสำเร็จเหมือนอย่างพระคุณเจ้าที่เขียนมาถาณนี้แหละ แต่ต้องให้อยู่ในคุณความดีให้ตลอดนะ ให้อยู่ในศีลในธรรม ให้อยู่ในพระธรรมพระวินัย จะได้ดีทั้งหมด วัดหลวงพ่อดุสิตฯ ไม่ได้มีเงินร่ำรวยมาจากไหน ไม่ใช่มีเงินทุนติดไม้ติดมือมาเป็นสิบล้านร้อยล้านอะไร ไม่มีทั้งนั้น อย่าว่าแต่เงินล้านเลย สมัยนั้นเงินแสนตัวเองก็ยังไม่ให้มี

ติดมือมา แต่ว่าญาติโยมเขาเห็นเราทำจริง เขาก็ศรัทธา แม้เทวดาเขาก็อนุโมทนา ก็ดลจิตดลใจญาติโยมให้ช่วยทำบุญ ให้เราได้ทำงานสำเร็จตามสมควรแก่ฐานะ แต่ก็ไม่มีอำนาจวาปีกรอก แค่นี้ก็กระตุกแทบจะออกนอกเนื้อกันแล้ว คนของวัดหลวงพ่อดุข พระเณรของวัดหลวงพ่อดุข หน้าตาซุบซิดกันหมด เพราะเหนื่อยเหลือเกิน พวกกันทำได้เท่านี้ ก็พอใจสบายใจ ก็เหมือนกับพระคุณเจ้าที่ทำงานสำเร็จนั้นแหละ จงพากันทำไปเถอะ ตายแล้วไม่เสียชาติเกิด ไม่ต้องกลัวตาย เพราะว่าตายไปเมื่อไหร่ก็ไม่ไปไหนหรอก ถ้าตั้งใจทำติดอยู่ตลอดเวลา ไปดีทั้งนั้นแหละ.

๑๑

ความหมายของคำว่า

“อนิจจา วต สงขารา... เตสํ รูปสโม สุขโ”

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๔๗)

ถาม : “เมื่ออาทิตย์ที่แล้วไปเผาศพพี่สะใภ้ พี่ชายเจ็บเข้าขึ้นบันไดเมรุไม่ไหว เขาขอให้ผมเอาผ้าไตรไปวางหน้าศพ พอผมวางเสร็จ พระท่านก็มาชักผ้าแล้วท่านบ่นพึมพำว่า “อนิจจา วต สงขารา... เตสํ รูปสโม สุขโ” แล้วท่านก็ดึงผ้าไป ผมว่าเป็นประโยคบาลีพินๆ ที่ผมเคยได้ยินมาตั้งแต่เด็กเคยอ่านหนังสือมาหลายเล่ม เท่าที่แปลๆ กัน

ผมอ่านไม่อึ้งใจสักที ผมขอความกรุณาท่านแปลเด็ดๆ ให้กระผมสักสำนวน จะได้อึ้งเสียที.”

ตอบ : คาถาที่พระท่านสวด ขณะพิจารณาชักผ้าบังสุกุลนั้น มีความหมายดังนี้

อนิจจา วต สงขารา อุปปาทวยธมฺมิโน,
อุปปชฺชิตฺวา นิรุชฺฌนฺติ เตสํ รูปสโม สุขโ.

ที. มทา. ๑๐/๑๔๗/๑๔๑

แปลความว่า : สิ่งทั้งหลายไม่เที่ยงหนอ มีความเกิดขึ้น และเสื่อมสลายเป็นธรรมดา เกิดขึ้นแล้วย่อมดับไป ความเข้าไปสงบสังขารเหล่านั้น ย่อมเป็นสุข.

นี้เป็นพระคาถาอุทานของพระอินทร์ หรือท้าวสักกเทวราช ซึ่งเป็นพระโสดาบันบุคคล ได้ทรงเปล่งอุทานต่อพระบรมสรีระ ตอนจะถวายพระเพลิงพระพุทธรูปเจ้า เนื้อความในพระคาถาเหล่านั้น โยมก็เข้าใจอยู่แล้ว เพียงแต่อาตมาใคร่จะเสริมความหมายโดยทางปฏิบัติในพระคาถาสุดท้ายที่แปลความว่า

“ความเข้าไปสงบสังขารเหล่านั้นย่อมเป็นสุข” นั้นหมายถึงความเข้าไปสงบระงับสังขาร คือความปรุงแต่งทั้งทางใจ (มโนสังขาร) ที่เป็นปัจจัยให้เกิดกิเลส ตัณหา อุปาทาน เป็นความดับกิเลส ตัณหา อุปาทาน ๑ และทั้งทางกาย (กายสังขาร) กับทางวาจา (วจีสังขาร) เป็นความดับสนิทหมดทั้งเบญจขันธ์ คือ ความแตกกายทำลายขันธ์

อีก ๑ รวมความว่า “ด้นรอบ” ชื่อว่า เสด็จดับขันธ (เข้า) ปรีณิพพาน ด้วยอนุภาติเสสนิพพานธาตุ

นี่เป็นความดับสังขารโดยสิ้นเชิง คงแต่ “นิพพานธาตุ” อันเป็น “วิสังขาร” ที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง (อสังขตธรรม) ที่เมื่อตั้งอยู่ไม่ปรากฏความแปรปรวน และก็ปรากฏความเสื่อมสลาย เป็นอมตธรรม จึงไม่ต้องเกิด แก่ เจ็บ และตายอีก

เพราะเหตุนั้น สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงตรัสไว้ในที่อเนกสถานว่า

นิพพานํ ปรมํ สุขํ

พ. ธ. ๒๕/๒๕/๔๒

แปลความว่า :

พระนิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง

ในทางปฏิบัติ “ความเข้าไปสงบสังขาร (ความปรุงแต่ง) เหล่านั้น” ย่อมมีได้เป็นได้ทั้งที่ยังครองเบญจขันธ์อยู่ ดังตัวอย่างกรณีพระอรหันตเจ้าที่ได้บรรลุมรรคผลนิพพานทั้งที่ยังมีชีวิตอยู่ ชื่อว่า “สอุปาทิเสสนิพพานธาตุ” นี้กล่าวโดยคุณธรรมสูงสุด กล่าวโดยคุณธรรมที่รองลงมา ได้แก่กรณีที่พระอนาคามีบุคคล หรือพระอรหันต์บุคคล ผู้ทรงอภิญญาเจริญนิโรธสมบัติ ขณะเมื่อกายสังขารดับ วจสังขารดับ มโนสังขารดับ ก็เป็นอาการที่เข้าไปสงบสังขาร และแม้กรณีที่พระโยคาวจรกำลังเจริญสมถวิปัสสนาคู่กันโดยมีนิโรธเป็นโคจร (ไม่ใช่ นิโรธสมบัติ แต่เป็นการเจริญภาวนาดับหยาบไปหาละเอียด ปหานอกุศลจิตของกายในภพ ๓) ก็เป็นอาการที่เข้าไปสงบสังขาร คือความปรุงแต่งทั้งหลาย เพื่อเข้าถึง-รู้-เห็น และเป็นธรรมธาตุ คือ

ธรรมกายที่บริสุทธิ์ เป็นวิกรมขันธ์วิมุตติ วิสุทธิ สันติ และถึงนิพพาน (มีพระนิพพานเป็นอารมณ์) ให้ได้สัมผัสความสันติสุขที่ละเอียด ประณีต สุขุม ลุ่มลึก และให้เป็นบาทฐานของการปฏิบัติธรรม ให้ได้เข้าถึง-รู้-เห็น และเป็นอุปาทิเสสนิพพานธาตุ เป็นสมุจเฉทวิมุตติ ที่สิ้นสุดแห่งทุกข์ทั้งปวง และเป็นบรมสุขอย่างถาวรต่อไปได้ ดังที่พระสารีบุตรมหาเถระได้แสดงวิปัสสนาวิธี โดยการพิจารณาเห็นสภาวะของสังขารอันเป็นสังขตธรรม แล้วย่อมได้อนุโลมขันธ์ คือเห็นสภาวะสังขารตามที่เป็นจริง (ไตรลักษณ์) และโดยการพิจารณาเห็นความดับแห่งเบญจขันธ์อันเป็นสังขารธรรม เป็นนิพพาน (วิสังขาร/อสังขตธรรม) ที่มีสภาวะตรงกันข้ามกับสังขาร แล้วหยั่งลงสู่สัมมัตต-นิยาม (ย่างเข้าสู่มรรคผลนิพพาน) ปรากฏในพระไตรปิฎก เล่มที่ ๓๑ ขุททกนิกาย ปฏิสัมภิทามรรค ข้อ ๗๓๕, หน้า ๖๒๙-๖๓๔ มีเนื้อความสำคัญบางตอนว่า

เมื่อภิกษุพิจารณาเห็นเบญจขันธ์ โดยความเป็นของไม่เที่ยง โดยความเป็นทุกข์... โดยความเป็นของสูญ... โดยความเป็นอนัตตา... โดยความเป็นของมีความตายเป็นธรรมดา ฯลฯ ย่อมได้อนุโลมขันธ์ (เห็นแจ้งไตรลักษณ์)

เมื่อพิจารณาว่า ความดับแห่งเบญจขันธ์ เป็นนิพพานเที่ยง... เป็นนิพพานเป็นสุข... เป็นนิพพานมีความยั่งยืน... เป็นนิพพานสูญอย่างยิ่ง (คือสูญจากกิเลส อวิชชา ตัณหา อุปาทาน และ สูญจากสิ่ง

ไม่มีสาระในความเป็นตัวตน) เป็นนิพพานมีประโยชน์
อย่างยิ่ง... เป็นนิพพานไม่มีความตาย... ฯลฯ ย่อมหยั่ง
ลงสู่สัมมัตตนิยาม (ย่างเข้าสู่มรรคผลนิพพาน)

นี่คืออาการที่พระโยคาวจรขณะกำลังก้าวล่วงข้ามโคตรปฏิกุณ
ขึ้นสู่ความเป็นพระอริยบุคคล.

๑๒

โทษของการดูหมิ่น

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๔๘)

ถาม : หลวงพ่อช่วยบรรยายให้ผู้ปฏิบัติธรรมรุ่นนี้เขาซึมลึกๆ
หน่อยซิเจ้าคะ ว่าเราอยู่ตรงนี้ทำไม? หลวงพ่อทราบไหมคะว่ามีการ
ดูหมิ่น

ตอบ : กล่าวโดยสรุปตรงนี้ก็ได้อีก ฟุดในหลักธรรมแล้วว่า
การมาปฏิบัติธรรมที่นี่ เราตั้งเป้าของเราไว้แล้วว่า เราจะมาสละตน
ออกจากทุกข์ทั้งปวง สัพพทุกข์นิสสรณ เราจะมาสละตนออกจาก
ทุกข์ทั้งปวง นิพพานสัจฉิกรณตถาย เราจะมาทำนิพพานให้แจ้ง นั่น
หมายความว่าเรามีหน้าที่รับผิดชอบต่อตัวเองในการมาศึกษาและปฏิบัติ
ธรรม เพื่อทำความเข้าใจให้แจ้งชัดว่า การมีชีวิตเวียนว่ายตายเกิดใน
สังสารจักรนี้มีทุกข์มาก และที่เป็นทุกข์เช่นนั้น ก็เพราะมีเหตุแห่งความ

ทุกข์ เป็นเหตุเป็นปัจจัยปรุงแต่งสัตว์โลกให้เป็นไปตามกรรมไม่ดี จึง
เป็นทุกข์ ในส่วนที่ทำความดีก็เป็นสุข เมื่อทำทั้งดีและชั่วก็ทุกข์ระคนสุข
สุขก็ไม่ถาวร ลงท้ายก็ทุกข์อย่างเก่า ที่นี้กรรมไม่ดีมีอะไรบ้าง คงไม่ต้อง
แจกแจง แต่ว่าอย่างน้อยท่านทราบความประพาสผิดศีล เป็นความ
ประพาสผิดศีล อุบาสกอุบาสิกาอยู่ที่นี้จึงตั้งใจรักษาศีล ๘ เพื่อที่จะรักษา
กาย วาจา ใจ ให้เรียบร้อยดี ไม่มีโทษต่อตนเองและผู้อื่น สามเณรรักษาศีล
๑๐ พระตั้งใจรักษาศีล ๒๒๗ นั้นจำเพาะที่มีมาในพระปาฏิโมกข์
นอกพระปาฏิโมกข์อีกต่างหาก ก็ต้องการให้สำรวมกาย วาจาให้เรียบร้อย
ดี ไม่มีโทษ ซึ่งความจริงไม่ใช่ศีล ๘ ข้อ ๑๐ ข้อ หรือ ๒๒๗ ข้อเท่านั้น
แต่มีมากกว่านั้นมากมาย

อะไรขึ้นชื่อว่ากายทุจริต คือไม่ดีทางกายเป็นอันให้โทษทั้งหมด
เราต้องศึกษาว่าที่ไม่ดีนั้น มีอะไรบ้าง แม้กระทั่งเราไปดูหมิ่น ก็ไม่
ทราบว่าเป็นคนดูละ และก็จะไม่ถามหาด้วย แต่ให้ทราบว่าการมา
ดูหมิ่นไม่ใช่กิจที่พึงกระทำ ณ สถานที่นี้และในขณะเช่นนี้ เพราะนั้น
ไม่ใช่ทางให้หลุดพ้น เราจะทำอะไร จะต้องทำเฉพาะในส่วนที่เป็นทาง
ให้หลุดพ้นให้มากที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้ ส่วนผู้ที่มาดูก็ไม่ได้ผล
เป็นความพินทุกันได้อย่างแท้จริง เพราะว่าถ้าหมิ่นเขาว่าเขาจะตาไม่ดี
เราก็กังขาใจ เป็นห่วงเป็นใยตัวเอง ดีไม่ดีก็ต้องเชื่อหมิ่นว่า ต้องสะเดาะ
เคราะห์อย่างนั้นอย่างนี้ แต่ถ้าหมิ่นว่าดี จะดี ก็ถึงโลกตอกตีใจ ประมาท
ต่อไปอีก ที่แท้คนจะดีหรือไม่ดี ไม่ต้องดูหมิ่น ถ้าทำไม่ดี ดูหมิ่น
เอาหมิ่นมาเรียงตั้งแต่นี้ไปถึงกรุงเทพ ก็ช่วยอะไรไม่ได้ แต่ถ้าทำดี
ไม่ต้องมีหมิ่นเลยสักหมิ่นเดียวก็ดี แต่บางครั้งบางท่านอาจจะนึกว่า

เอ๊ะเดี๋ยวนี้ก็ทำดีแล้ว แต่ยังไม่ไ้ผลดี หรือว่าเป็นอย่างนั้นอย่างนี้อยู่
กรรมเก่ายังโง่ละ กำลังให้ผล หมอก็ช่วยไม่ได้ ถ้าหมอช่วยได้
พระพุทธเจ้าไม่ต้องมาสอนให้เรามาปฏิบัติธรรมกันหรอก

เพราะฉะนั้น เรื่องดูหมิ่นก็เกือบไม่มีผลเลยในชีวิตถ้าคนที่มี
ปัญญา เพราะจะดีหรือชั่วอยู่ที่เราทำ เราทำดี ทานกุศล ศีลกุศล ภาวนา
กุศล หมอดูทำอะไรไม่ได้ ดูก็ไม่เห็นมีอะไรที่จะต้องไปศักดิ์สิทธิ์อะไร
เพราะฉะนั้น พุทธเรื่องนี้มาก็วกมาถึงเรื่องที่เรามาศึกษาปฏิบัติธรรม
เพื่อความพ้นทุกข์ เพื่อกระทำความดีให้เกิดความเจริญและ
สันติสุข และพ้นทุกข์ เราถามตัวเองก่อนว่าดูหมอช่วยให้พ้นทุกข์ไหม
ทั้งผู้ดูหมายถึงผู้ที่เป็หมอ และผู้มาขอให้ดูนั้นแหละ ไข้ไหมทางพ้น
ทุกข์ เพราะคนเราจะทุกข์หรือจะสุข จะดีหรือจะชั่ว ก็อยู่ที่กรรม คือ
การกระทำของเราเท่านั้นเอง ไม่มีอะไรอื่น มีเท่านั้นแหละ ไม่ต้องไปหา
อะไร ทำดีก็สบาย ทำไม่ดีก็ไม่สบาย มีเท่านั้น ให้เรารู้ตรงนี้ มีหลัก
ตรงนี้แล้วสบาย นี่ในเรื่องของทีกล่าวว่าการดูหมอ

แม้กระทั่งไปถึงการไปห่วย การพนันเวลาเล่นไปแล้วผีสิงนะ
เหมือนผีสิงนะ เล่นอะไรก็ติดไ้มันนั่นแหละ เล่นไพ่ติดไฟ เล่นห่วย
ติดห่วย ซ้อล้อตเตอร์ติดล้อตเตอร์ ชณะรู้ๆ ยังแกะไม่ออกนะ เพราะ
ฉะนั้นเป็นประเภทผีสิงนะ อบายมุขนะ หนักพอๆ กันกับยาเสพติด
เพราะฉะนั้นตัดได้เล็กได้ดี แล้วนอกจากนั้นผู้ให้ห่วย อย่างนี้กว่าดี
ทำให้ผู้อื่นติดอบายมุข ตนเองเป็นเปรตด้วย ไม่ว่าจะเป็นพระเป็นเณร
เป็นเณรเป็นชี ไม่เจริญหรอกชีวิตนะ ไม่ว่าใคร ภายในกายเป็นเปรต
ตามสายปฏิจจสมุปบาทธรรม

อวิชาเป็นปัจจัยให้เกิดสังขาร สังขารเป็นปัจจัยให้เกิดวิญญาณ
วิญญาณเป็นปัจจัยให้เกิดนามรูป นามรูปเป็นปัจจัยให้เกิดสฬายตนะ
สฬายตนะเป็นปัจจัยให้เกิดผัสสะ ผัสสะเป็นปัจจัยให้เกิดเวทนา
เวทนาเป็นปัจจัยให้เกิดตัณหา ตัณหาละที่นี้ ทั้งภวตัณหาขึ้นขมยินดี
ถ้าเกิดถูกห่วย หรือว่าไปห่วยไปแล้วบังเอิญถูก คนอื่นเขาชื่นชม แหม
ชอบใจ และก็คนที่ไปตีห่วยถูกก็จิตใจ ยึดติด ตัณหาเป็นปัจจัยให้เกิด
อุปาทาน ยึดมั่นถือมั่นด้วยตัณหาและทิฏฐิ เป็นการกระทำทางกาย
วาจา และใจ ทำให้เกิดภพชาติ เกิดเลย ตามสายปฏิจจสมุปบาทธรรม
ภายในกาย ณ ภายในเปลี่ยนจากกายสุคติ จากกายมนุษย์ละเอียดที่
บริสุทธิ์ผ่องใส ถ้ามีศีลมีธรรม เป็นกายเปรตเหมือนกายมนุษย์ แต่ว่า
ขอมข้อตัวสูงๆ ใหญ่ๆ ตัวเองไม่รู้ แต่หน้าดำๆ หน้าไม่มีราศี และเดียว
ก็เดือดร้อนเพราะเป็นทุกข์ นำไปสู่ความทุกข์ ชาติ ชรา มรณะ ทุกข์
ก็เท่านั้น

เพราะฉะนั้น ก็อุตสาห์มีผู้มาขอให้หลวงพ่อบอกผู้ที่มาปฏิบัติ
ที่ยังหลงติด ให้ถามตัวเองก่อน ปฏิบัติทำไม? ปฏิบัติเพื่อสลัดตนออก
จากทุกข์ ถ้าเราทำอะไรที่ผูกพันตัวเองเข้าไปสู่ความเป็นทุกข์ ทำทำไม?
และเราต้องรู้ด้วยว่าไม่พ้นทุกข์ แต่กลับผูกพันตัวเองเข้าไปในทุกข์
เพราะการกระทำของเรา เพราะฉะนั้นจงเลิกละเสีย และก็ตั้งใจกระทำความ
ความดี ให้มีผลเป็นความเจริญและสันติสุขต่อตัวเอง และพ้นทุกข์ตาม
แนวทางพระพุทธศาสนา เริ่มตั้งแต่ทานกุศล ศีลกุศล ภาวนากุศล และก็
ศีล สมาธิ ปัญญา ให้ถึงอธิศีล อธิจิต อธิปัญญา ให้ถึงธรรมโคตรภู
โสดา พระสกิทาคา พระอนาคา อรหัต ถึงตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า แต่ละ

ท่านๆ ก็มีสิทธิทำและดำเนินไปในแนวทางนี้ ธรรมะเป็นเครื่องชี้ทางมีอยู่แล้ว ผู้บอกก็มีอยู่แล้ว ท่านจะเดินหรือท่านไม่เดินก็ตัวท่าน อาตมาก็เลยบอกท่านนี้ อันนี้ก็ให้เป็นทีเตือนใจ นึกว่าผู้ที่เขียนมานี้คือผู้ชี้ชุมทรัพย์ให้ จงนึกขอบคุณและอนุโมทนาท่านด้วย.

๑๓

โทษของการทำให้ผู้อื่นตื่นจากสมาธิ

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๔๘)

ถาม : ขณะที่ผมตั้งใจนั่งสมาธิอยู่นั้นมีผู้ไม่ตั้งใจนั่งสมาธิอยู่ข้างๆ ส่งเสียงรบกวนบ้าง จนบางครั้งผมพลอยเสียสมาธิไปด้วย ผมอยากทราบโทษที่ให้ผู้อื่นตื่นจากสมาธิ เป็นอย่างไรบ้างครับ ?

ตอบ : ทำให้ผู้อื่นตื่นจากสมาธิ ข้อ (๑). ตัวเองไปอบายภูมิ บอกได้เลยว่ามีโอกาสไปเกิดในอบายภูมิ เช่น อาจจะไปเกิดเป็นสัตว์นรก สัตว์เดรัจฉาน ๒ อย่างนี้ได้ เพราะโมหะของตัวเอง ไม่รู้บาปบุญคุณโทษ เพราะฉะนั้นให้รู้ไว้ ไม่ว่าพระ/สามเณรหรือโยม ทำอะไรให้คนอื่นเขาตื่นจากสมาธิ อุปมาดั่งว่า เทียนเขากำลังจุดกำลังต่อ เทียนกำลังสว่างขึ้น ท่านเองไม่มีเทียน มีตอยู่แล้ว ไปดับเทียนคนอื่น เขาก็ตัวเองมีด ๒ เท้าฉนโต คนที่ทำให้คนอื่นตื่นจากสมาธิก็เป็นฉันนั้นเหมือนกัน เพราะเหตุนี้หลวงพ่อดัดปากน้ำท่านได้เคยแสดงธรรมไว้ว่า มีฤาษีหรือโยคีกำลังเจริญภาวนาอยู่ นกเป็นสัตว์เดรัจฉาน

อยู่แล้ว อยู่บนกิ่งไม้ โผบินกระพือปีกที่จะบินไปพริบๆ แล้วทำให้ฤาษีตื่นจากสมาธิ นกตัวนั้นตายแล้วลงต่ำลงไปอีกไป อบายภูมิที่ต่ำลงไปกว่านั้นอีก อันนี้ก็เข้าใจว่าเป็นสัตว์นรก ให้บอกได้เลยว่า แม้ระหว่างที่มีชีวิตอยู่ต่อไปนี้ เมื่อผลกรรมตามทันก็อาจให้ผลเป็นคนหูหนวกเร็ว

เพราะฉะนั้นอย่านึกว่าเป็นเรื่องล้อเล่น การมาปฏิบัติธรรมที่นี่ อาตมาขอเจริญพรบอกญาติโยมให้ทราบ และบอกให้ลูกเณรทั้งหลายรู้ด้วยว่า ใครทำให้คนอื่นตื่นก็เป็นบาปมาก โยมส่วนใหญ่ก็ไม่มี ถ้าจะมีก็คงเป็นเด็กๆ สามเณร บอกห้ามเท่าไรก็ไม่ยอมเชื่อ ก็เหมือนกับเด็กที่มองเห็นถ่านเพลิงที่แดง แต่ไม่รู้จำกั่วนั้นคือถ่านเพลิงเข้าไปกำ ตะปบเข้า ไฟก็ไหม้มือ ยิ่งโมหะไม่รู้บาปบุญคุณโทษ ก็เหมือนเด็กที่ไม่รู้ว่ำนั่นเป็นไฟ และก็ไม่ว่าจะทำอย่างไรถึงจะหายร้อน ก็กำใหญ่เข้าไปเลย นี่แหละผลกรรมนำลงต่ำ เหมือนก้อนศิลาที่ตกลงไปในบ่อที่ไม่มีก้น ยากที่จะโง่หัวขึ้นมาสู่โลกมนุษย์ เพราะฉะนั้นให้รู้สึกตัวไว้ คนที่ทำผิดแล้วก็จะขอขมาเขาเสีย ถ้าใครอยู่ใกล้ๆ ไปทำอะไรให้เขาตื่น เพราะฉะนั้นมาที่นี้ทำดีก็ดีเลิศ ถ้าทำไม่ดีก็ได้ผลเสีย เพราะเรื่องธรรมปฏิบัติไม่ใช่เรื่องธรรมดา นี่เป็นกัมมัญฐาน เป็นเรื่องใหญ่ เป็นบุญกุศลใหญ่ เหมือนกับว่าเป็นระเบิดที่มีอำนาจสูง เอาไว้ใช้เช่นฆ่าศัตรู คือ อวิชชา กิเลส ตัณหา อุปาทาน เป็นทางมรรค ผล นิพพาน เป็นไฟฉายดวงใหญ่ เพราะฉะนั้นถ้าทำไม่ดี ระเบิดลูกนั้นแหละจะระเบิดโดนตัวเองเลยแหละ เพราะฉะนั้นให้สำรวมเอาไว้ อย่าล้อเล่นนะ

ดังตัวอย่างผลของกรรมประเภทนี้ ได้มีผู้ส่งจดหมายมาถึงอาตมาในเวลาเดียวกันนี้ ว่าอย่างนี้

“ข้าพเจ้านายมนตรี ตั้งจิตรณีนึกดา ขอ
อโหสิกรรมต่อหลวงป่าและพระธรรมกาย ด้วยกาย
กรรม วจีกรรม มโนกรรม

เนื่องจาก ข้าพเจ้ามาปฏิบัติธรรมที่สถาบันพุทธ-
ภาวนาวิชาธรรมกาย ได้ทำรณต์ติดหล่มเสียงดัง
รบกวนสมาธิ ผู้ที่กำลังนั่งสมาธิ (ประมาณปี ๒๕๓๐
สมัยที่หลวงพ่อสั่งเวียนอยู่ประจำที่สถาบันฯ) ทั้งที่
หลวงป่าขอร้องทางเครื่องขยายเสียงแล้ว แต่ข้าพเจ้า
ก็มิได้หยุดรถ เหตุผลเพราะพวกข้าพเจ้าเลอะโคลน
หมดทุกคน ฝนตกทุกวัน รถจึงติดหล่ม

จึงขัดคำสั่งหลวงป่าโดยมิได้ตั้งใจ ต่อมาข้าพเจ้า
ก็ได้รับความทุกข์ทรมานจากเสียงที่รบกวนจากข้าง
บ้าน เป็นเวลานาน และต่อมาเมื่อประมาณเดือน
กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑ นี้ ข้าพเจ้าก็ทนเสียงรบกวนไม่ไหว
ไม่รู้ว่าจะทำอย่างไร จึงนั่งสมาธิ และข้าพเจ้าเองรู้แล้ว
ว่า เสียงรบกวนต่างๆ นั้นเป็นวิบากกรรมของข้าพเจ้า
ที่ทำให้เสียงรณต์ดังรบกวนผู้ที่กำลังนั่งสมาธิ (ที่สถาบัน)

ข้าพเจ้าจึงขอให้หลวงป่า และพระธรรมกาย
อโหสิกรรมให้ข้าพเจ้า ถ้ากรรมครั้งนี้พอจะอภัยให้ได้

ขอแสดงความเคารพอย่างสูง
มนตรี ตั้งจิตรณีนึกดา

๑๔

คนที่ตายไปแล้ว วิญญาณเข้าร่างใหม่

เป็นวิญญาณเดิมหรือไม่

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๕๐)

ถาม : คนที่ตายไปแล้ว วิญญาณเข้าสู่ร่างใหม่ เป็นวิญญาณ
เดิมหรือไม่ ?

ตอบ : อย่างนี้ถือว่าเป็นร่างเก่าร่างใหม่นะ จะเข้าร่างอย่างนั้น
ไม่ได้ วิญญาณนั้น วิญญาณ พืช ที่กล่าวมานั้นเมื่อมีวิญญาณก็
ต้องมีกายด้วย แต่กายเป็นกายทิพย์มองไม่เห็น เป็นที่ประชุมผล
กรรมทั้งหมดที่ได้กระทำไว้จะไปผลิตดอกออกผลมาตั้งปฏิสนธิวิญญาณ
นั้นเป็นเพียง “กลลรูป” ไม่ใช่ไปเข้าสู่ร่าง หรือเธอผู้ถามอาจหมายถึง
เข้ามาเข้าสู่ปีตามารดา เรียกว่าเข้าสู่ร่างก็แล้วแต่นะ ความหมายนี้
แต่อาตมาจะพูดว่าที่ที่ตั้งปฏิสนธิวิญญาณนั้นเป็นธาตุละเอียด ขนาด
เล็กเท่าปลายขนจามรี ซึ่งสมมติว่าเธอเอาปลายขนจามรี จุ่มลงใน
น้ำมัน ให้คนที่แข็งแรงสลัด ๗ ครั้ง ส่วนที่เหลือนิดหนึ่งนั้นคือกลลรูป
ที่ที่ตั้งปฏิสนธิวิญญาณ แต่ในกลลรูปนั้นมีกายทิพย์อยู่ขนาดใหญ่โต
และกลลรูปนั้นนั่นแหละ ประกอบด้วยธาตุละเอียดของชั้น ๕
อายตนะ ๑๒ ธาตุ ๑๘ ฯลฯ เฉพาะรูปชั้น ๕ ขยายส่วนขยายออกมา
เป็น “ดวงกาย” ประกอบด้วยธาตุละเอียดของมหาภูตรูป ๔ คือ
ธาตุน้ำ ธาตุดิน ธาตุไฟ และธาตุลม (มีอากาศธาตุและวิญญาณธาตุ

อยู่ตรงกลาง) และดวงกายขยายส่วนหยาบเจริญเติบโตออกมาเป็น “เปลิ” คือก้อนเนื้อ เป็นก้อนเนื้อก้อนเล็กๆ แล้วก็แตกออกเป็น ปัญญาสาขาคือเป็นห้าปุม เพื่อจะเป็นหัว เป็นแขน เป็นขา แล้วค่อยๆ เจริญเติบโตออกมาเป็นกาย ที่นี้ที่ว่าวิญญูณธาตุนั้นเป็นวิญญูณ ดวงเดิมหรือไม่นั้น ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายหรือเรียกย่อๆ ว่า “ดวงกาย” อันมีวิญญูณธาตุตั้งอยู่ในท่ามกลางนั้น เกิดดับๆ แต่ถ้าย หอตกรรมเต็มไปเป็นดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายใหม่ไปเรื่อยๆ เพราะ ฉะนั้นวิญญูณธาตุดวงเดิมจึงดับไป และเป็นวิญญูณธาตุดวงใหม่ เกิดขึ้นด้วยอำนาจของอวิชชาและกรรมปรุงแต่งขึ้น มันเกิดดับ แต่ถ้าย หอตกรรมไปเรื่อยๆ เขาเรียกว่าสืบต่อ (สันตติ).

๑๕

นรกสวรรค์ มีจริงหรือไม่

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๕๐)

ถาม : นรก สวรรค์ มีจริงหรือไม่ ?

ตอบ : “มี” พระพุทธเจ้าก็ทรงแสดงอยู่ในพระไตรปิฎกหลาย แห่งว่า “มี” แต่มีแล้วเราจะทราบได้อย่างไร ตรงนี้แหละที่ไม่ได้ถาม นักวิทยาศาสตร์ถ้าสิ่งใดที่ไม่รู้ไม่เห็น เขาก็บอกว่าไม่รู้ไม่เห็น เขาจะ ไม่ตอบว่าไม่มีหรือมี เดี่ยวจะมาบอกว่าวิทยาศาสตร์ให้พิสูจน์ก่อน ก็ใช่แต่จะสรุปไว้ ให้อะไรที่เรายังไม่ได้พิสูจน์ หรืออะไรที่ตนเองยัง

พิสูจน์ไม่ได้ เพราะเราไม่มีความสามารถพอ ไม่ฟังตอบว่าสิ่งนั้นมีหรือ ไม่มี ฟังศึกษาหาวิธีที่เราจะมีความสามารถที่จะไปรู้ไปเห็น หรือไปเก็บ ข้อมูลมาเป็นข้อพิสูจน์ วิธีปฏิบัติก็คือ ถ้าท่านปฏิบัติศีล สมาธิ ปัญญา ตามแนววิชาธรรมกาย ถึงธรรมกายเมื่อไรเห็นได้เมื่อนั้น ถึงแม้ไม่ถึง ก็พอเห็นแต่ไม่ชัด นรก สวรรค์ นิพพาน ถ้าปฏิบัติได้ถึง ธรรมกายแล้วเห็นได้รู้ได้แน่นอน ไม่ต้องเชื่อใคร เพราะเรารู้เองเห็นเอง.

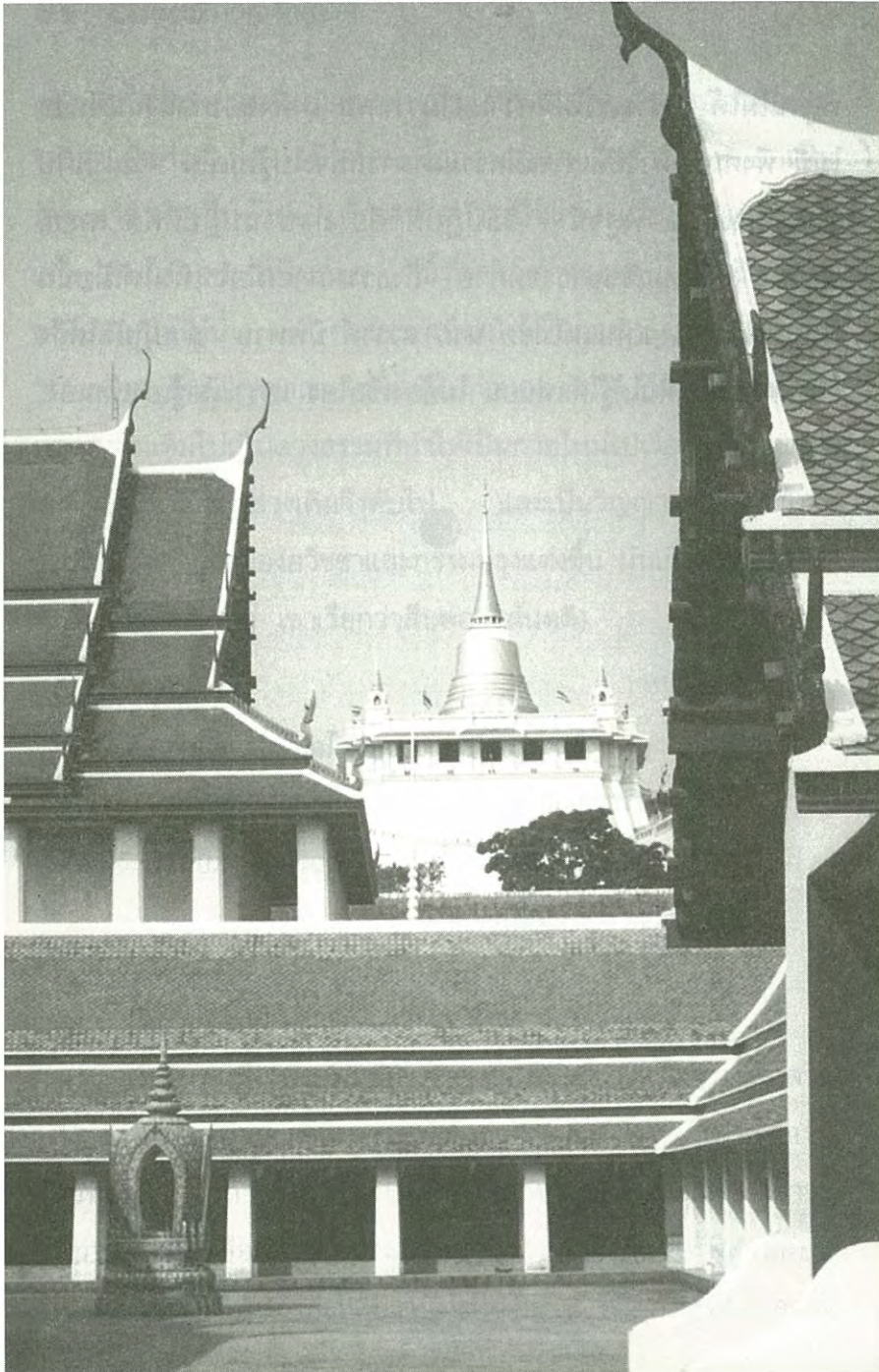
ยา กาจิมา ทุกคติโย อสมิ โลเก พรมุทิ จ

อวิชชามูลกา สพพา อิจฉาโลกสมุสสุยา.

ทุกติในโลกนี้และโลกหน้า ล้วนมีอวิชชาเป็น

ราก มีอิจฉาและโลกเป็นลำต้น.

(พุทธ) จ. อิติ. ๒๕/๒๑๘/๒๕๖.

บทที่ ๒

การทำบุญ และอุทิศส่วนบุญ

๑

วิธีการทำบุญให้ได้ผลดี

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๒)

ถาม : การทำบุญจะให้ได้ดี หรือมีผลอุดมสมบูรณ์ จะทำอย่างไร?

ตอบ : การทำบุญมีหลายรูปแบบ แบ่งได้เป็น

๑. การให้ทาน หรือทานกุศล ซึ่งเป็นธรรมชาติที่กำจัดความตระหนี่ ความหวงแหน ความโลภ ความยึดมั่นถือมั่นในของของตนนี้จัดเป็นบุญอย่างหนึ่ง

๒. การรักษาศีล หรือศีลกุศล เป็นธรรมเนียมปฏิบัติเครื่องกำจัดกิเลสหายาบที่แสดงออกทางกาย ทางวาจา นี่ก็จัดเป็นบุญอีกอย่างหนึ่ง

๓. การเจริญภาวนา หรือภาวนากุศล คือ การทำสมาธิและเจริญปัญญา รู้แจ้งในสังขารธรรม เป็นธรรมชาติเครื่องกำจัดกิเลสเครื่องเศร้าหมองในจิตใจให้สะอาดบริสุทธิ์ยิ่งขึ้น และกิเลสนั้นเป็นเหตุแห่งทุกข์โดยตรง เมื่อกำจัดออกไปก็เป็นเหตุให้ดำเนินชีวิตไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองและสันติสุข นี่จัดเป็นบุญอีกอย่างหนึ่งที่สูงสุดยิ่ง

ทั้งทานกุศล ศีลกุศล และภาวนากุศล ต่างก็จัดว่าเป็นบุญเป็นกุศลด้วยกันทั้งสิ้น แต่เป็นบุญกุศลที่ละเอียดต่างกันไปตามลำดับ คือภาวนากุศลจัดเป็นกุศลที่ละเอียดยิ่งกว่าศีลกุศล ศีลกุศลจัดเป็นบุญกุศลที่ละเอียดกว่าทานกุศล บุญกุศลเหล่านี้ผู้กระทำความดีได้รับผลของบุญนั้นอยู่แล้ว และเมื่ออุทิศให้ผู้อื่นก็มีโอกาสที่จะถึงผู้ที่เราตั้งใจอุทิศให้ ซึ่งอาจจะเป็นมนุษย์ หรือเทวดา เปเรต อสุรกาย ในภพภูมิต่างๆ ได้

กล่าวแต่เฉพาะผลของทานกุศลนั้นให้ผลแตกต่างกัน ตามแต่ชนิดของทานกุศล.

๒

ทานกุศลมีกี่อย่าง

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๒)

ถาม : ทานกุศลมีกี่อย่าง อะไรบ้าง ?

ตอบ : ทานกุศลแบ่งออกได้เป็น ๓ อย่าง คือ

๑. อามิสทาน คือ การให้สิ่งของหรือทรัพย์สินเงินทอง

๒. ธรรมทาน คือ การศึกษาและประพฤติปฏิบัติธรรม เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น เพื่ยรกำจัดกิเลสในตัวออกไป สูงขึ้นไปคือการศึกษาปฏิบัติเองจนสามารถเข้าถึง รู้-เห็น แล้วนำเอาผลการปฏิบัติไปช่วยแนะนำสั่งสอนให้ผู้อื่นได้ประสบผลตามไปด้วย เรียกว่าให้ธรรมเป็นทาน

๓. อภัยทาน คือ การให้อภัย ไม่โกรธพยาบาท เป็นธรรมชั้นสูง ถ้าจะกล่าวถึงบารมีแล้ว อภัยทานจัดเข้าในเมตตาบารมี อุปบารมี ปรมัตถบารมี

ทานทั้ง ๓ อย่าง เป็นธรรมคู่กันไป เมื่อได้ปฏิบัติธรรมในด้านธรรมทาน ซึ่งเป็นการกำจัดกิเลสออกจากจิตสันดานแล้ว อภัยทานก็จะเพิ่มสูงขึ้นตามระดับของภูมิธรรมที่ปฏิบัติได้ ส่วนอามิสทานนั้น บุญกุศลที่ได้รับแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบอื่นๆ

องค์ประกอบในการทำทานกุศล

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๒)

ถาม : องค์ประกอบที่สำคัญในการทำทานกุศลมีอะไรบ้าง ?

ตอบ : ในส่วนของทานกุศล โดยเฉพาะอามิสทาน มีองค์ประกอบที่สำคัญ ๓ ประการคือ

องค์ประกอบที่ ๑ ทายก หรือทายิกา คือผู้ให้ มีความบริสุทธิ์กาย วาจา ใจ เท่าใด ยิ่งบริสุทธิ์ด้วยการรักษาศีล เจริญภาวนา อันจะมีผลให้เจตนาบริสุทธิ์ตามไปด้วย คือ เจตนาที่จะบริจาคทานว่า บริจาคไปทำไม ถ้าผู้ให้มีความบริสุทธิ์น้อย หมายถึงบริสุทธิ์จากกิเลสเครื่องเศร้าหมองจากความยึดมั่นถือมั่นด้วยตัณหาและทิฐิ คือความเห็นผิด ก็จะมีกิเลสหรือความโลภเจือปนมาก เช่น เจตนาจะทำบุญเพื่อให้มีหน้ามีตา เจตนาจะทำบุญเพื่อหวังลาภยศ หรือเจตนาเพื่อให้ได้ผลบุญแต่เพียงโลกียทรัพย์ นี้เรียกว่าเจตนาไม่ค่อยบริสุทธิ์หรือบริสุทธิ์น้อย โดยมีได้คำนึงถึงโลกุตตรทรัพย์ เจตนาที่ประกอบด้วยปัญญา หรือสัมปยุตด้วยปัญญาที่สูงกว่านี้ คือความปรารถนาความสุขสมบูรณ์บริบูรณ์ด้วยมนุษย์สมบัติ สวรรค์สมบัติ และให้พัฒนาขึ้นไปถึงนิพพานสมบัติ เจตนาอย่างนี้เป็นเจตนาที่บริสุทธิ์กว่าที่ปรารถนาแต่เพียงโลกียทรัพย์ และยังมีเจตนาที่บริสุทธิ์ยิ่งขึ้นไปกว่านั้นที่เคียงคู่อยู่กับเรื่องนี้ คือเจตนาที่จะให้สิ่งของที่บริจาคไปเป็น

ประโยชน์แก่สัตว์โลกที่ได้รับ ให้ดำเนินชีวิตไปด้วยความผาสุกส่วนใหญ่ โดยเฉพาะบุคคลที่กำลังประพตเพื่อปฏิบัติขัดเกลากิเลส เป็นเจตนาที่บริสุทธิ์ยิ่งกว่า เพราะมีเจตนาที่ให้ผู้รับเหล่านั้นดำเนินชีวิตไปเพื่อกำจัดกิเลสตามระดับภูมิธรรมที่ปฏิบัติได้ ไปจนกระทั่งบรรลุดรณชั้นสูงสุดของผู้กำจัดกิเลส (คือบรรลอรหัตตผล) ได้แล้ว แต่ดำรงชีวิตอยู่เพียงเพื่อเป็นคุณประโยชน์แก่สัตว์โลกอย่างนี้ ถ้าใครมีเจตนาที่จะบำรุงท่านเหล่านั้นด้วยปัจจัยสี่ ให้ดำเนินชีวิตไปด้วยความไม่เดือดร้อน และเป็นประโยชน์ต่อสัตว์โลก ก็ยังเป็นเจตนาที่บริสุทธิ์มาก เป็นเหตุเป็นผลให้ทานกุศลที่บริจาคไป เจริญออกมาไปตามส่วน และเจตนาที่บริสุทธิ์นี้จะได้ผลต่ออย่างมากเต็มที่ สมบูรณ์บริบูรณ์ก็ต้องประกอบด้วยเจตนาที่บริสุทธิ์ ไม่เลิกละ และอัมในบุญทั้ง ๓ กาล คือ

เจตนา(บริสุทธิ์) ก่อนบริจาค

เจตนา(บริสุทธิ์) ขณะบริจาค

เจตนา(บริสุทธิ์) หลังบริจาค

ด้วยเจตนาอันบริสุทธิ์นั้น ผลบุญกุศลจากทานกุศลดังกล่าวใน ๓ กาลนี้ ย่อมจะยังผลให้ผู้บริจาคทาน หรือที่เรียกว่าทายก ทายิกา ได้รับผลใน ๓ กาล เช่นเดียวกัน คือ

ในปฐมกาลแห่งชีวิต (วัยเด็ก)

ในมัชฌิมกาลแห่งชีวิต (วัยกลางคน)

ในปัจฉิมกาลแห่งชีวิต (วัยชรา)

ถ้าใครมีเจตนาขาดตกบกพร่องในกาลใด ผลก็ส่งให้ขาดตกบกพร่องในกาลนั้น ในการบริจาคทั้งหมดที่กล่าวนี้ อาณิสสของการทำบุญด้วยการบริจาคทานนั้น จะได้กับผู้กระทำเอง แต่ถ้ามีการชักนำผู้อื่นให้ทำทานกุศลด้วย หรือให้ทำบุญกุศลอื่นด้วย ก็จะมีผลให้ได้บริวารสมบัติมากขึ้น แต่ที่แน่นอนทานกุศลที่กระทำ ผู้กระทำย่อมได้กุศลทั้งที่เป็นคุณสมบัติและทรัพย์สินสมบัติแก่ผู้กระทำเองโดยตรงเสมอไป

ในทางตรงกันข้าม ถ้าผู้ทำบุญไม่มีเจตนาบริสุทธิ์ เช่นให้ทานอย่างเสียมิได้ ผลที่ได้รับจากการบริจาคทานด้วยเจตนาแตกต่างกัน ย่อมได้ผลที่ไม่เหมือนกันคือ

ทำบุญด้วยเจตนาอันบริสุทธิ์ แต่ไม่ตั้งจิตอธิษฐานไว้ว่าให้ได้รับผลบุญอย่างไร ปกติบุญนั้นจะทำหน้าที่ปรุงแต่งผลบุญเองโดยอัตโนมัติ ให้ปรากฏแก่ผู้กระทำ แต่ไม่มีทิศทาง เปรียบเสมือนเรือที่ไม่มีหางเสือ

ส่วนการทำบุญด้วยเจตนาไม่บริสุทธิ์ เช่น ทำบุญแบบเสียไม่ได้ หรือทำบุญแบบประชดด้วยความโมโห หรือโกรธ จะมีผลให้ผลบุญไม่ออกงามไพบุลย์เท่ากับการทำบุญที่ผู้กระทำมีความบริสุทธิ์พร้อมด้วยกาย วาจา ใจ และมีเจตนาที่ดีก่อนทำ ขณะทำ หลังทำ ผลบุญจะแตกต่างกันมาก การทำบุญที่ไม่บริสุทธิ์ และมีเจตนาไม่ดีนั้น ก็เหมือนพันธุ์ไม้ที่เพาะปลูกมีศัตรูพืชมาเกาะกิน หรือพันธุ์ไม้ไม่ดีก็เจริญงอกงามไม่ได้

องค์ประกอบที่ ๒ สิ่งของที่นำมาให้หรือบริจาค ยิ่งถ้าเป็นสิ่งที่ได้มาด้วยความบริสุทธิ์ บุญก็ยิ่งให้ผลไพบุลย์ เหมือนพืชพันธุ์ดี เพาะปลูกในดินที่ดี

องค์ประกอบที่ ๓ ปฏิภาณหรือผู้รับ ถ้าผู้รับเป็นบุคคลที่มีความบริสุทธิ์กาย วาจา ใจ น้อย บุญที่ผู้ให้จะได้รับก็จะน้อยลง เพราะว่าบุคคลหรือสัตว์ที่เราทำทานกุศลไปให้ ย่อมดำเนินชีวิตในแนวทางที่เสื่อมมากกว่าทางเจริญ ทานกุศลที่เราให้ไปก็เปรียบเสมือนว่าเราได้เพาะปลูกพืชในสิ่งแวดล้อมหรือดินที่ไม่อุดมสมบูรณ์ ถึงแม้จะพันธุ์ดี ผลก็ได้น้อยตามส่วน ตัวอย่างเช่นเราเห็นมหาโจรอดอยาก เราทำทานช่วยชีวิตมหาโจร ถ้าเปรียบเทียบกับกับเราทำทานให้คนใจบุญใจกุศลที่ทำประโยชน์แก่ผู้อื่น เราให้ของเท่ากัน ผลประโยชน์ที่สัตว์โลกทั้งหลายจะได้รับจากบุคคลทั้งสอง ที่เราได้ช่วยชีวิตด้วยทานกุศลนี้ย่อมไม่เหมือนกัน เพราะฉะนั้นผลบุญที่เราจะได้รับก็ย่อมต่างกัน มหาโจรอาจจะทำความเดือดร้อนให้แก่บุคคลอื่นหลังจากที่เราได้ช่วยชีวิตไว้ แต่ส่วนคนดีที่เราได้ช่วยเหลือก็จะมีชีวิตที่ดำเนินไปเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นต่อไปอีก อย่างนี้เป็นต้น

สำหรับผู้รับยิ่งบริสุทธิ์ ก็ยิ่งส่งผลให้กับผู้ทำบุญมากยิ่งขึ้น ผู้มีพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งและมีศีลด้วย ผลบุญก็มากขึ้น ผู้รับที่ตั้งใจศึกษาและปฏิบัติธรรมเพื่อขจัดขัดเกลากิเลสของตนเอง ถ้าเราทำทานให้แก่บุคคลเหล่านั้นให้ดำเนินชีวิตไปในแนวทางประพฤติดุปฏิบัติธรรมโดยชอบ กำจัดกิเลสของตนเอง ผลของทานกุศลนั้นก็ยิ่งมากขึ้น ยิ่งถ้าเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ปฏิบัติขัดเกลากิเลสตนแล้วยังช่วยขจัดขัดเกลากิเลสผู้อื่น ทำประโยชน์แก่ส่วนรวมมากยิ่งขึ้นเพียงใด ผลบุญก็จะยิ่งทับทวีมากยิ่งขึ้นหาพยาภาผู้ให้มากขึ้นเพียงนั้น เหมือนหนึ่งการปลูกพืชที่ชาวสวนมีฝีมือในการปลูกได้ผลดีแล้ว ก็

นำเมล็ดพันธุ์พืชนั้นไปแพร่พันธุ์เพาะปลูกมากขึ้นทัพบทวิ ทำให้ผลบุญที่ได้ก็ทัพบทวิไปอีกด้วยเช่นกัน ดังตัวอย่างเช่น ที่สถาบันพุทธภาวนาวิชาธรรมกาย อำเภอดำเนินสะดวกนี้ เป็นคณะบุคคลและสถานที่อบรมธรรมปฏิบัติแก่สาธุชนพุทธบริษัททั้งหลาย เพื่อสร้างพระในใจคน ให้เป็นผู้มีศีลและมีพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่ง เป็นผู้ที่กำลังปฏิบัติเพื่อขัดเกลากิเลสตน ไม่ว่าจะเป็นพระสงฆ์ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา และเพื่อสร้างพระวิปัสสนาจารย์ให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิทั้งทางด้านปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธ ให้ดังามพร้อมด้วยศิลาจารวัตร และนำผลจากการที่ได้ศึกษาและปฏิบัติธรรมนี้ ออกไปเผยแผ่แก่สาธุชนพุทธบริษัทอื่นๆ ให้กว้างออกไป สร้างพระในใจคนให้เพิ่มทัพบทวิ เหมือนกับการสร้างแม่พิมพ์ ดังนี้ เป็นต้น

ฉะนั้น ในเรื่องของทานกุศลที่เป็นอามิสทาน จะส่งผลให้ทายกทายิกาหรือผู้ให้มากน้อยเพียงใด ก็ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น.

๔

เหตุปัจจัยที่บุญให้ผลเร็ว-ช้า ขึ้นอยู่กับอะไร

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๒)

ถาม : บุญที่ทำแล้ว จะให้ผลเร็ว-ช้า ต่างกัน ขึ้นอยู่กับอะไรบ้าง?

ตอบ : ตามที่ปรากฏในพระไตรปิฎก เอกสารอ้างอิง และจากประสบการณ์ของผู้ปฏิบัติธรรม การส่งผลของบุญในลักษณะต่างๆ กัน คือ

๑. ทิฐฐธรรมเวทนิยกรรม คือ กรรมที่ให้ผลในปัจจุบัน หรือในภพนี้ บุญบางอย่าง โดยเฉพาะภาวนากุศลส่งผลเร็วกว่าศีลกุศล ศีลกุศลส่งผลเร็วกว่าทานกุศล

๒. อุปัชชเวทนิยกรรม คือ กรรมที่ส่งผลในภพภูมิข้างหน้า กรรมนี้มีผลทั้งที่ส่งผลให้แล้วในปัจจุบัน และทั้งยังจะติดตามไปให้ผลในภพหน้าอีกด้วยก็มี และที่เริ่มให้ผลตั้งแต่ภพหน้าขึ้นไปเลยก็มี กรรมบางอย่างให้ผลต่อไป นับภพนับชาติไม่ถ้วน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าประกอบด้วยอะไร ถ้าบุญประกอบด้วยปัญญา ด้วยความบริสุทธิ์กาย วาจา ใจ ยิ่งส่งผลมาก นับภพนับชาติไม่ถ้วนสืบเนื่องต่อไป ในทางตรงกันข้าม บาปอกุศลที่เกิดแต่กิเลส อวิชชา ตัณหา อุปาทาน ที่เป็นเหตุนำและเหตุหนุนที่หนักๆ ก็จะทำให้ผลไปหลายภพหลายชาติต่อไป นับภพนับชาติไม่ถ้วนด้วย เช่นเดียวกัน

๓. อปราชัยเวทนิยกรรณ คือ กรรมที่ให้ผลถัดจากภพหน้าไป บุญที่ให้ผลแล้วในปัจจุบัน และบุญที่ให้ผลในภพถัดไปก็จะให้ผลในประการนี้ด้วย และถ้าบุญบางอย่างผู้ให้หรือผู้รับไม่ค่อยมีความบริสุทธิ์กาย วาจา ใจ ก็จะได้รับผลบุญช้าลงไป ในทางตรงกันข้าม บาปอกุศลก็เช่นกัน ถ้าประกอบด้วยกิเลสที่เบาบางก็ส่งผลน้อย

๔. อโหสิกรรม คือ กรรมไม่ให้ผลอีกต่อไป เมื่อบุญนำหน้า บาป บาปก็ตามไม่ทัน เป็นอโหสิกรรมเหมือนพระอรหันต์ดับขันธปรินิพพาน กรรมก็เลิกให้ผล

๕. ชนกกรรม คือ กรรมที่ให้ผลตามหน้าที่ปรุงแต่งให้ไปเกิด ขณะที่กำลังจะถึงมรณาสันตติยจิตจะเสวยอารมณ์นั้นด้วยบุญ หรือ บาปก็ตาม จึงมีหลักว่าคนเราควรจะทำดีบ่อยๆ จิตจะได้รับอารมณ์ดีมากๆ ก่อนตายก็จะส่งผลเป็นชนกกรรมนำไปสู่สุคติภูมิ

๖. อุปัตถัมภกกรรม คือ กรรมที่สนับสนุนหรือซ้ำเติมต่อจาก ชนกกรรม เมื่อชนกกรรมนำไปให้เกิด การดำเนินชีวิตจะมีผลมาจาก อุปัตถัมภกกรรมเข้าไปเสริมความดีหรือความชั่ว เช่น ผู้ใดกระทำความชั่ว เคยฆ่าสัตว์ไว้ เมื่อกรรมชั่วนั้นรอโอกาสให้ผลแล้ว ผู้นั้นได้ทำความชั่วเพิ่มเติม เช่น ด้วยการยิงนกตกปลา ก็ยิ่งจะทำให้ส่งผลได้รับกรรมชั่วเร็วขึ้น อาจทำให้ตายเร็วหรือเจ็บหนัก หรือกรรมดีที่เคยทำในภพก่อน บวกกรรมดีที่ทำเพิ่มด้วยทาน ศีล ภาวนา ในปัจจุบันอีก ก็จะช่วยส่งเสริมให้ได้รับผลจากกรรมดีเร็วขึ้น

๗. อุปปีฬกกรรม คือ กรรมบีบคั้น หรือกรรมตรงกันข้ามกับ ข้อ ๖ ส่งผล เช่น กรรมตีบีบคั้น หรือชลอกรรมชั่วให้ผลช้า หรืออ่อน

กำลังลง หรือกรรมชั่วบีบคั้นกรรมดีให้ผลอ่อนลง หรือให้ผลเบี่ยงเบนไป ฉะนั้นผู้มีปัญญาจึงมุ่งทำแต่กรรมดี กรรมชั่วนั้นไม่ทำเสียเลยแหละดี

๘. อุปฆาตกรรม คือ เป็นกรรมตัดรอน มีทั้งกรรมดีตัดกรรมชั่ว กรรมชั่วตัดกรรมดี เช่น ผู้บรรลอรหัตตผล ผลแห่งกรรมดีจะตัดกรรมชั่วให้หมดไป แต่ขณะเดียวกัน กรรมดียังไม่ถึงขนาด แต่ไปทำกรรมชั่วเข้าถึงขั้นอนันตริยกรรม เช่น ฆ่าบิดา ฆ่ามารดา ฆ่าพระอรหันต์ ทำร้ายพระพุทธเจ้าถึงห้อเลือด และยุแหยกสงฆ์ให้แตกสามัคคีกันอย่างนี้ จะปิดบังกรรมดีไม่ให้ผลก่อน ถึงขั้นปิดสวรรค์ ปิดนิพพานเหมือนกัน

กรรมบางอย่างถึงแม้จะยังไม่เข้าข่าย หรือถึงขั้นอนันตริยกรรม แต่ก็ยังให้ผลแรง เช่นว่า การปฏิบัติธรรม และการเผยแพร่ธรรมปฏิบัติโดยชอบ ซึ่งนับเป็นบุญใหญ่กุศลใหญ่ ผู้ที่ขัดขวางการปฏิบัติธรรม และการเผยแพร่ธรรมปฏิบัติด้วยจิตอันเป็นบาปอกุศล ย่อมจะมีผลแรงในลักษณะที่ใกล้เคียงอุปฆาตกรรม ตามส่วนแห่งความหนักเบาของอกุศลนั้น หรืออย่างเช่น กรรมที่ยังสงฆ์ให้แตกแยกกันอันจัดเป็น “สังฆเภท” แบ่งแยกลัทธิใหม่ นิกายใหม่ ก็เป็นกรรมหนัก แต่กรรมที่หย่อนกว่าสังฆเภทลงมาน้อย เช่น ยุยงสงฆ์ให้แตกสามัคคีกัน แม้ไม่ถึงกับเข้าข่ายทำสังฆเภท ก็อาจให้ผลใกล้เคียงกับอุปฆาตกรรมเช่นกัน หรือแม้แต่เพียงทำลายสมาธิของผู้ที่กำลังเจริญภาวนาธรรมอยู่ด้วยความตั้งใจ หรือมีเจตนาที่จะขัดขวางก็จะมีผลให้ถึงซึ่งอบายภูมิในภพต่อไป และหากผู้ประกอบอกุศลกรรมนั้นจะคิด

กลับใจมาเป็นผู้ปฏิบัติธรรมในภายหลัง ก็บรรลุมรรคผลได้ยาก เพราะบาปกรรมที่ตนเคยปิดทางบุญผู้อื่นไว้นั้นรุนแรงมาก.

๕

การอุทิศส่วนบุญให้ผู้วายชนม์

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๒)

ถาม : การอุทิศส่วนบุญให้ผู้วายชนม์ ผู้วายชนม์จะได้รับหรือไม่ ?

ตอบ : ก่อนอื่นต้องเข้าใจว่าผู้วายชนม์ คือผู้ที่ตายแล้วจากโลกนี้ ไม่ใช่ตายสูญ สำหรับผู้ที่ยังไม่สามารถตัดกิเลสเป็นสมุจเฉต-ปหานเป็นพระอรหันตชินาสพแล้ว ตราบใดที่อวิชชายังทำหน้าที่อยู่ ก็จะต้องมีภพภูมิเกิดใหม่เสมอไป ไม่ใช่ตายแล้วสูญ หรือตายแล้วจบสิ้น ตายแล้วต้องเกิดใหม่ แต่เมื่อไปเกิดในภพภูมิที่เป็นทุกข์ หรือสุข ย่อมได้รับผลบุญที่มีผู้อุทิศให้ไม่เท่าเทียมกัน กล่าวคือ

๑. สัตว์ที่ไปเกิดในสุคติภพ อย่างคนที่ทำดีสูงสุดในภพสาม ได้รูปุณยานก็ต้องเกิดในรูปุณภพ ถ้าก่อนตายรูปุณยานไม่เสื่อม ก็ต้องเกิดในรูปุณภพ ส่วนท่านที่ได้รูปุณยาน ฌานไม่เสื่อมก่อนตายก็จะไปเกิดในรูปุณภพ กล่าวอย่างง่าย ๆ ว่าเกิดในพรหมโลก ซึ่งเป็นสุคติภพชั้นสูง ชั้นกลางคือผู้ทำความดีระดับกลาง ในระดับที่มีใจเป็นกุศล

ได้รับจาคทาน รักษาศีล เจริญภาวนาพอสมควรเป็นเนื้อๆ อยู่ เมื่อตายไปแล้วก็มีโอกาสได้ไปเกิดในภพภูมิที่เรียกว่าสุคติภพ เช่นกามภพได้แก่ เทวโลก หรือมนุษย์โลก คือไปเกิดเป็นเทวดา ที่ต่ำลงมาก็เป็นมนุษย์ มนุษย์ก็จัดเป็นสุคติภพ แต่มนุษย์ที่เกิดมาในที่เจริญทางพุทธศาสนาก็มี เกิดเป็นศาสนิกในศาสนาอื่นก็มาก แม้เกิดในพุทธ-ศาสนาเป็นผู้มีปัญญารู้เรื่องบาปบุญคุณโทษก็มี ไม่รู้เรื่องบาปบุญคุณโทษก็มาก

๒. สัตว์ที่ไปเกิดในทุคติภพ คือ พวกเปรต สัตว์นรก อสุรกาย สัตว์ดิรัจฉาน แม้แต่สัตว์นรกก็มีอยู่หลายภูมิ สัตว์นรกก็เหมือนติดคุก ซึ่งมีอยู่หลายแดน มีต้น มีลึก มีขั้วคราว มีถาวร มีชั้นถึงโทษประหาร กล่าวถึงเปรตก็นับเผ่าพันธุ์ไม่ถ้วน สัตว์ดิรัจฉานก็นับชนิดไม่ถ้วน อสุรกายก็มาก

เพราะฉะนั้น คนเราตายไปแล้วยังต้องเกิด ตราบใดที่อวิชชา ยังทำหน้าที่อยู่

การอุทิศส่วนบุญให้ผู้วายชนม์ ผู้วายชนมนั้นย่อมได้ไปเกิดแล้ว เพียงแต่ว่าจะไปเกิดที่ไหนอย่างไร โดยปกติจะไม่เกิน ๕ วัน ๗ วัน ต้องได้เกิดแน่ การอุทิศบุญให้จะได้รับหรือไม่ ก็ขึ้นอยู่กับภพภูมิที่ไปเกิด สัตว์บางประเภทก็ได้รับ บางประเภทก็ไม่ได้รับ ขึ้นอยู่กับประเภทของภพภูมิของผู้รับซึ่งพอจำแนกได้คือ

พวก “อรูปพรหม” “รูปพรหม” เป็นสัตว์ในสุคติภพชั้นสูง อายุของพรหมยืนยาว เรียกว่า พรหมจะขยับตัวครั้งหนึ่ง มนุษย์เราก็ตายไปนับครั้งไม่ถ้วน เพราะฉะนั้นในการอุทิศส่วนกุศล พรหมเกือบจะ

ไม่มีโอกาสได้รับรู้ได้เลย เว้นแต่ในบางชั้นของพรหมอาจจะรับรู้ แต่เวลาก็แตกต่างกันมากเหลือเกิน บางที่เราทำบุญอุทิศส่วนกุศลไป นับครั้งไม่ถ้วน จนกระทั่งเราตายไป พรหมเพิ่งขยับตัว เลยไม่ทันได้รับรู้

ส่วนใน “เทวโลก” เวลาก็ยังต่างกันมากอยู่ เมื่อเทียบกับ มนุษย์โลก โอกาสที่เทวดาจะรับรู้เรื่องการบุญการกุศลกับเราก็น้อย แต่มีทางเป็นไปได้มากที่สุดทีเดียว เฉพาะเรื่องรับรู้ขึ้นกับเงื่อนไขว่า ถ้าผู้ปฏิบัติธรรมสามารถที่จะสื่อสารกันได้ จะโดยวิธีใดก็ได้แล้วแต่กับ เทวดา ทำให้เขารับรู้โดยง่าย แต่ถ้าผู้ชนทั่วไปอุทิศส่วนกุศลให้ เทวดา เทวดาก็จะรับรู้ได้สำหรับเทวดาที่อยู่ในระยะใกล้ๆ เท่านั้น ที่พอรู้ได้ นอกนั้นก็จะมีเปล็ดเปล็นอยู่ในทิพย์สมบัติ ก็จะไม่มองดูว่าหมู่ญาติได้ทำบุญอะไรอุทิศให้ เพราะฉะนั้น โอกาสที่เทวดาจะรู้เรื่องการทำบุญก็ไม่มากนัก แต่ไม่ใช่ว่าจะไม่มีเสียเลย ขึ้นอยู่กับ ผู้อุทิศบุญ จะสามารถบอกข่าวไปได้ไกลเท่าใด

พวก “มนุษย์” ผู้วายชนม์แล้วไปเกิดเป็นมนุษย์ ส่วนใหญ่ ก็จำกันไม่ได้ว่าใครเป็นญาติใคร ไม่รู้จักกันเลยว่าเคยเป็นญาติกัน มาก่อน อาจจะเดินสวนกันไปมาก็ได้ อีกฝ่ายหนึ่งอุตส่าห์ทำบุญ ไปให้ แต่เมื่ออีกฝ่ายหนึ่งไม่ได้รับรู้ก็ไม่ได้อนุโมทนาบุญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกิดเป็นมนุษย์ แต่ไม่รู้ว่าไปเกิดส่วนไหนของโลกมนุษย์ ยิ่งถ้าเกิดนอกพุทธศาสนาก็ยิ่งไม่รู้เรื่องบาปบุญคุณโทษ ถึงได้ยินก็ เหมือนไม่ได้ยิน ไม่รู้เรื่อง ก็เลยไม่รับรู้และไม่ได้อนุโมทนาบุญ

พวก “เปรต” สำหรับเปรตมีเป็นร้อยๆ ชนิด แต่เปรตที่จะรับรู้ส่วนบุญคือเปรตที่อยู่ใกล้ๆ กับมนุษย์ ซึ่งมีความทุกข์และความ

หิว ภาษบาลีเรียก “ปรทัตตูปชีวิกเปรต” เปรตประเภทนี้เกือบจะ แน่ใจว่ามีโอกาสรับรู้ได้ และเขาก็จำญาติโยมแม่เกิดมานานนับภพ นับชาติไม่ถ้วน ก็ยังจำได้ เพราะเปรตเหล่านี้มีชีวิตยืนนาน แต่เปรตอื่น นอกนั้นแยะเต็มที ไม่สามารถรับรู้ได้

พวก “อสุรกาย” ก็ดีกว่าเปรตหน่อย

ส่วนพวก “สัตว์นรก” พวกนี้ยากที่จะได้รับรู้เพราะเหมือนคน ติดคุก ถึงเราจะบอกไปเท่าใดก็ไม่มีโอกาสได้ยินในส่วนบุญส่วนกุศล ที่อุทิศให้ มีแต่ความเดือดร้อนทรมานด้วยเครื่องกรรมกรรม (เครื่อง ทรมาน) ต่าง ๆ

พวก “สัตว์ดิรัจฉาน” แทบไม่มีโอกาสรับรู้เรื่องการบุญการ กุศล และไม่รู้จักการอนุโมทนาบุญเพราะไม่มีใครบอก ถึงแม้บอกแล้ว ก็ฟังไม่รู้เรื่อง.

๖

การรับส่วนบุญที่เขาอุทิศให้

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๒)

ถาม : การรับส่วนบุญที่เขาอุทิศให้ทำได้อย่างไร ?

ตอบ : สำหรับพวก “พรหม และ อรูปพรหม” ปิดประตูการ รับรู้ เพราะเสวยสุขอยู่ด้วยฌานสมาบัติอันละเอียดยิ่งนัก ถึงจะรับรู้ ก็อาจจะไม่อนุโมทนา เพราะบุญที่เขาเสวยอยู่ละเอียดกว่าบุญที่อุทิศ

ให้ เปรียบได้กับว่าคนบ้านนอกนำอาหารที่ดีที่สุดสำหรับเขา แต่ใน
สายตาของคนเมืองแล้วเป็นอาหารแย่มาก นำมาให้คนในเมืองซึ่งอยู่
ดีมีสุข เขาก็รับแต่อาจไม่กินไม่ใช้ บุญที่พวกพรหมรับนั้นจึงต้องเป็น
บุญที่ละเอียดมากๆ

สำหรับพวก “เทวดา” แม้จะรับรู้เรื่องการบุญกุศล แต่ถ้าเป็น
บุญหยาบเขาก็อาจไม่ต้องการส่วนบุญ แต่ถ้าเป็นบุญที่ละเอียด เขาก็
ต้องการ เช่น นอกจากทานกุศลก็มีศีลกุศล ภาวนากุศล ซึ่งเป็นบุญ
ละเอียด เทวดาก็อนุโมทนา ทานที่ละเอียด ได้แก่ ทานกุศลที่ทำกับ
พระอริยเจ้า ผลทานที่ได้จะละเอียด ถ้ายิ่งละเอียดเทวดาก็จะรับได้
เรื่องการอนุโมทนาแล้ว ถ้าทราบข่าวเทวดาก็มักอนุโมทนาเสมอ

สำหรับพวก “เปรต” โดยเฉพาะปรตตูปชีวิกเปรต รับรู้ได้
ง่าย เพราะต้องการและแสวงหาอยู่แล้ว คอยอยู่ว่าญาติที่ไหนจะทำ
บุญและอุทิศไปให้ และวิธีที่จะได้บุญด้วยการอนุโมทนา แต่เปรต
ประเภทอื่นๆ ด้วยวิบากอกุศลกรรม ทั้งๆ ที่รู้ว่าเราบอกบุญให้ เขา
อาจจะได้ยินแต่ไม่อนุโมทนาเพราะไม่มีอุปนิสัย คือไม่รู้ว่าบุญคืออะไร
ไม่เห็นคุณค่าของการอนุโมทนาบุญ เลยไม่ได้บุญ

สำหรับพวก “สัตว์นรก” “อสุรกาย” โอกาสรับรู้เรื่องบุญแทบ
ไม่มีเลย เว้นแต่ผู้ปฏิบัติธรรมที่มีภูมิธรรมที่เขาสามารถไปบอกเขาได้
อย่างเช่น พระโมคคัลลานะเคยไปเที่ยวสวรรค์ไปเที่ยวนรก ก็สามารถ
บอกข่าวเรื่องบุญกุศลได้

อีกวิธีหนึ่งที่สามารถบอกข่าวบุญกุศลที่ทำได้ ซึ่งเป็นที่นิยม
กัน คือการกรวดน้ำอุทิศส่วนบุญกุศลไปให้กับสัตว์โลกบางเหล่าบาง

ประเภท เช่น เทพยดาระดับจาตุมหาราชิกา เช่น ท้าวจุลโลกบาลทั้ง
๔ (ท้าวเวสสุวรรณ ท้าวธตรฐ ท้าววิรุฬหก ท้าววิรูปักษ์) เจ้าแม่ธรณี
โดยมีความมุ่งหมายว่า เทพยดาเหล่านั้นจะได้บอกข่าวการบุญ
การกุศล การอุทิศบุญกุศลไปยังสัตว์โลกอื่นทั้งหลายให้รับรู้และ
อนุโมทนากุศลได้ ทั้งระดับสูง ระดับต่ำลงมา ทำให้มีโอกาสรับรู้การ
บุญการกุศลได้มากกว่าปกติ คนทำบุญจึงมักจะอุทิศบุญให้กับเจ้าแม่
ธรณี และท้าวจุลโลกบาลทั้ง ๔ ด้วย ซึ่งในโอกาสนี้ สัตว์โลกที่พอมิ
อุปนิสัยรู้เรื่องบาปบุญคุณโทษ ก็จะได้อนุโมทนาส่วนบุญนั้นได้ และได้
บุญตามควรแก่กรณี.

๗

การอุทิศส่วนบุญให้ผู้มีชีวิตอยู่

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๒)

ถาม : การอุทิศส่วนบุญให้ผู้ที่เป็นมนุษย์และยังมีชีวิตอยู่ เขา
จะได้รับส่วนบุญหรือไม่?

ตอบ : ในกรณีที่เป็นมนุษย์ ถ้าอยู่นอกศาสนาพุทธ ถึงแม้มี
คนบอก เขาก็จะไม่อนุโมทนากุศลเพราะไม่รู้เรื่องกันและไม่มีอุปนิสัย
แต่ถึงอย่างไรก็ตาม จะเป็นญาติโดยใกล้ชิดหรือห่างออกไปก็ตาม
หรือเคยเป็นญาตินับภพนับชาติไม่ถ้วนก็แล้วแต่ ถ้ามาอยู่ใกล้กันใน

การบุญกุศลนั้นแล้วอนุโมทนากับเขา ถึงแม้จะไม่ใช้ญาติก็ได้บุญเหมือนกัน ถึงแม้อยู่นอกพุทธศาสนา แต่ถ้าเขารู้เรื่องแล้วอนุโมทนาบุญก็ได้บุญเหมือนกัน ที่สำคัญคือ ต้องรับรู้การบุญและอนุโมทนาบุญด้วย.

๘

การอุทิศบุญให้ผู้อื่น บุญจะลดลงหรือไม่

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๒)

ถาม : การทำบุญอุทิศให้ผู้อื่นอนุโมทนาบุญ แล้วบุญจะลดลงหรือไม่?

ตอบ : เรื่องนี้ยืนยันได้ว่าบุญจะไม่ลดลง เพราะบุญไม่เหมือนวัตถุสิ่งของ เป็น “คุณความดี” เป็นธรรมชาติเครื่องชำระใจให้สะอาดบริสุทธิ์ ยิ่งให้ยิ่งสะอาด ยิ่งให้ยิ่งได้ เหมือนเทียนที่เริ่มแรกจุดเทียนขึ้นเล่มเดียว เหมือนกับการทำบุญ ไม่ว่าจะเป็นทานกุศล ศีลกุศล ภาวนากุศล จะเป็นเทียนเล่มใหญ่เล่มเล็กก็แล้วแต่ ทานกุศลก็เล่มเล็กหน่อย ศีลกุศลก็โตหน่อย ภาวนากุศลก็โตที่สุด เท่ากับว่ามีแสงสว่างอยู่กับเขาแล้วมีผู้อนุโมทนาบุญมากเท่าใด ก็อุปมาเหมือนกับว่าผู้ที่ได้อนุโมทนาได้มาต่อเทียนกับเรามากขึ้นเท่านั้น แสงสว่างจากเทียนนั้นปรากฏแก่ผู้มาต่อ คือผู้อนุโมทนาบุญ และย่อมปรากฏแสงเทียนเพิ่มขึ้นแก่ผู้อุทิศส่วนบุญเพิ่มขึ้นทับทวีไม่มีหมด กลับยิ่งได้บุญเป็นทับทวี.

๙

การทำบุญด้วยสิ่งของ
จะได้ผลบุญอย่างเดียวกันหรือไม่

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๒)

ถาม : การทำบุญด้วยสิ่งของ ผลบุญนั้น ผู้ทำบุญจะได้รับเป็นสิ่งของอย่างเดียวกันหรือไม่?

ตอบ : การทำบุญด้วยอาภิสทานนั้น ผลบุญจะปรากฏในลักษณะที่คล้ายหรือในแนวที่กระทำไป แต่จะเป็นธรรมชาติที่ปรุงแต่งออกมาให้เหมาะสมกับสภาพของสัตว์ที่รับบุญนั้นหรือที่อนุโมทนาบุญนั้น เช่น สมมติว่าเราทำบุญเรื่องอาหารและเสื้อผ้า เปรตที่อนุโมทนาส่วนบุญ จิตก็จะเป็นกุศล ระดับจิตจะเปลี่ยนไป และภพชาติเปลี่ยนทันทีตามสายปฏิจจุสมุปบาทธรรม เพราะเป็นโอปปาติกะ ซึ่งตายแล้วเกิดใหม่ทันที เมื่อใจบาปต้องไปเป็นเปรต เมื่อใจบุญก็เปลี่ยนสภาพเป็นเทวดา อาหารก็กลายเป็นอาหารทิพย์ เสื้อผ้าก็กลายเป็นผ้าทิพย์ แต่อาหารทิพย์และผ้าทิพย์นั้นเป็นมาน้อยตามส่วนที่ใจเขาเปลี่ยนไปตามความละเอียดแห่งบุญนั้น สำหรับผู้อนุโมทนาบุญกับผู้ที่ทำบุญด้วยอาหารและเสื้อผ้า ก็จะได้โภคทรัพย์ในลักษณะเดียวกัน แต่ความเป็นโภคทรัพย์เป็นไปตามส่วนของบุญ สำหรับบุญในปัจจุบัน ผู้ทำบุญด้วยข้าวสารหรือถ่านก็ไม่จำเป็นว่าจะต้องได้รับสิ่งนั้นเสมอไป แต่ผลบุญจะปรากฏเป็นของละเอียดเพื่อการบริโภควิเสสในแนวนั้นเหมือนกัน.

๑๐

ผู้ทำบุญกับผู้อนุโมทนากุศล ได้บุญเท่ากันหรือไม่

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๒)

ถาม : ผู้ทำบุญกับผู้อนุโมทนากุศลจะได้บุญเท่ากันหรือไม่ ?

ตอบ : ผลบุญที่ได้รับ ระหว่างผู้ทำบุญกับผู้อนุโมทนากุศล จะเป็นอย่างไร ขึ้นกับภูมิธรรมของทั้ง ๒ ฝ่าย ทั้งในเรื่องของความรู้ศรัทธากาย วาจา ใจ และองค์ประกอบอื่นๆ ฉะนั้นผู้ที่ฉลาดในการทำบุญ คือมาทำบุญด้วยและอนุโมทนากุศลกับคนอื่นด้วย อย่างนี้จะได้บุญมาก เพราะได้บุญของตัวเองด้วย และยังได้บุญจากคนอื่นที่มาอนุโมทนากุศลด้วย เป็นทัฬหีซึ่งกันและกันไปด้วย เหมือนกับแสงสว่างที่มีกระจกสะท้อนแสง การได้บุญขึ้นอยู่กับว่าบุญนั้นจะเอียงเพียงใด ยิ่งถ้าเอียงมาก ผู้ทำบุญและผู้อนุโมทนากุศลก็จะได้รับบุญละเอียดยิ่งตามไปด้วย

ผู้ทำบุญเอง ย่อมได้อานิสงส์ของบุญมากกว่าผู้อนุโมทนาแน่นอน เพราะการเสียสละเอง เป็นของทำได้ยากกว่าการอนุโมทนากุศลแต่อย่างเดียว

บัณฑิตผู้มีปัญญาจึงมีแต่ส่งเสริม ทั้งเป็นผู้ปฏิบัติเองและชักนำให้ผู้อื่นทำแต่กรรมดี ปฏิบัติธรรม รักษาศีล และเจริญภาวนา เพื่อเจริญคุณธรรมให้สูงขึ้น ไป ถึงมรรค ผล นิพพาน

สมเด็จพระพุทธปาหิตีมีมาในพระธรรมบท ขุททกนิกาย
ข้อ ๑๑ เรื่องธัมมิกอุบาสก ว่า

อิธ โมหติ เปจฺจ โมหติ กตปุญฺญเญ อุภยตฺถ โมหติ
โส โมหติ, โส ปโมหติ ทิสฺวา กมฺมวิสุทฺธิมตฺตโน

พ. ธ. ๒๕/๑๑/๑๓

แปลความว่า : ผู้มีบุญอันได้กระทำแล้ว ย่อมบันเทิงในโลกทั้งสอง
คือบันเทิงอยู่ในโลกนี้ ละโลกนี้ไปแล้วย่อมบันเทิงต่อไป
ในโลกหน้า, เขาย่อมมีแต่ความบันเทิงรื่นเริงอยู่เพราะเห็น
ความบริสุทธิ์แห่งกรรมของตน.

๑๑

ประโยชน์ของการเลือกทำบุญ

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๑๐)

ถาม : ประโยชน์ของการเลือกทำบุญคืออะไร?

ตอบ : การทำบุญก็เหมือนกับการปลูกพืชพันธุ์ธัญญาหารเหมือนกัน ไปปลูกอยู่สวนไหน อยู่ในคณะบุคคลใด ย่อมจะเสวยผลบุญกับคณะบุคคลนั้น ถ้าไปปลูกไปทำบุญกับคณะบุคคลที่ไม่บริสุทธิ์ที่เป็นมิชฉาภิภูมิลูกก็ให้ไปอยู่ด้วยกัน เสวยผลด้วยกัน ก็ติงกันไปต่ออีกไม่รู้ไปถูกไปผิดอีกเท่าไร เป็นธรรมดา เรื่องนี้ก็เป็นเรื่องสำคัญ แต่ถ้าทำ

บุญกับผู้ที่ตั้งใจระทำกาย วาจา ใจ ให้บริสุทธิ์อยู่เสมอ ไม่ประมาท ชักนำตนเองและผู้อื่นไปในทางที่ให้อริสทธิ์เสมอมิให้หลง ด้วยปัญญา อันเห็นชอบ ก็ต้องเสวยผลอยู่ด้วยกัน ชอบใจกันฟังกันรู้เรื่อง นี่แหละ เขาเรียกว่า “สายธาตุธรรม” สายธาตุธรรมที่เป็นมัจฉาทิฏฐิที่เป็น สัมมาทิฏฐิก็อยู่ใกล้ๆ กัน ในสายสัมมาทิฏฐิก็มีมัจฉาทิฏฐิปนอยู่ ถ้ายัง ไม่บรรลุนิพพาน ในสายมัจฉาทิฏฐิมากๆ ก็มีสัมมาทิฏฐิอยู่บ้าง แต่อ่อนกว่ากัน ก็มีอยู่ว่าเราจะอยู่ตรงไหน อยู่ตรงไหนทำบุญกุศลกับใคร กับคนใดใคร ก็แปลว่า

๑. มีทิฏฐิเสมอกัน

๒. มีศีลเสมอกัน

๓. มีทานเสมอกัน

๔. มีอุปการะซึ่งกันและกัน

ที่นี้แหละก็เจอกัน กลมเกลียวกัน อุปการะกัน เป็นคู่บารมี อุปการะซึ่งกันและกันไปจนถึงมรรคผลนิพพาน ถ้าถูกก็ไปด้วยกัน ผิดก็ไปด้วยกันเป็นแพ นี่แหละที่เป็นจุดสำคัญที่อาตมาใคร่ชี้ให้เห็น เพราะฉะนั้น ที่อาตมาพูดถึงการสร้างโบสถ์ เรื่องการสร้างพระ มุงหมายให้ญาติโยมทั้งหลายเข้าใจให้ลึกซึ้ง แต่บางทีก็พูดไม่ได้ ชื่อนี้เพราะเหมือนว่าที่นี้มีแต่ของดีทั้งนั้นก็ไม่เชิง แต่ว่าตั้งใจให้ดีที่สุด แล้วก็ให้โยมนี่แหละดู คอยติคอยพิจารณาเอาซิ ถ้าไม่ดีก็อย่าอยู่ ด้วย ง่ายๆ อย่างนี้แหละไม่เห็นยากตรงไหน เราไม่หลงเสียอย่าง ถ้าหลงตาเสริมชัยทำไมถูกต้อง หรือพระของอาตมาทำไมถูกต้อง

อย่างนับถือ ไม่ว่าองค์ใดทั้งนั้น ถ้าเห็นทำไมเข้าท่า ไม่ชอบมาพากล เห็นทำไมดี อย่างนับถือ บอกกันตรงๆ อย่างนี้ ถ้าทำดีจึงค่อยนับถือ ที่พูดเช่นนี้มีใช้เพื่ออะไรนะ เพื่อให้พระของอาตมากระวังตัวด้วย อาตมาเองก็ต้องระวังตัวด้วย

อาตมาเลยเล่าให้ฟัง เป็นเจตนาของอาตมา เป็นความจริงใจ ออกมาอย่างนี้ จะพาญาติโยมทั้งหลายทำอะไรทุกสิ่งทุกอย่างที่มี คุณค่าที่สุดเท่าที่เราสามารถจะทำได้ จะไม่ให้หลงติดอยู่ในความ ประุ่งแต่งจนเกินจำเป็น เพราะปรุ่งแต่งมีอยู่บ้างเหมือนกัน แต่ให้น้อย ที่สุด เพียงเพื่ออย่าให้น่าเกลียดแก่สังคม ให้พอเป็นที่ตั้งแห่งศรัทธา ปสาทะพอสมควร แต่ไม่ให้ถึงกับหลง ตั้งใจทำไว้อย่างนี้.

๑๒

การกรวดน้ำ เป็นพิธีกรรมทางพุทธศาสนา

๑๐๐% หรือไม่

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๒)

ถาม : การกรวดน้ำ เป็นพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา ๑๐๐ % ใช่ไหม ?

ตอบ : ไม่ใช่ แต่เป็นพิธีกรรมที่เริ่มมาจากศาสนาพราหมณ์ เมื่อใดที่เขาให้ทานแก่ผู้อื่น เขาจะหลั่งน้ำเป็นเครื่องแสดงเจตนาการ ตัดขาดจากสิ่งที่ไม่ดีไปแล้วนั้น หรืออาจพูดได้ว่าเขาให้โดยไม่มีข้อแม้

แต่เมื่อพิธีการนี้ได้นำมาใช้ในทางพระพุทธศาสนา ความหมายเปลี่ยนไปในทางพระพุทธศาสนา ใช้สำหรับการอุทิศส่วนบุญกุศลที่ทำมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นการอุทิศส่วนบุญกุศลให้แก่ผู้อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว มีการกล่าวคำอุทิศเป็นภาษาบาลี แต่ท่านจะตั้งความปรารถนาอุทิศส่วนกุศลให้แก่ใครๆ ก็ได้ตามที่ท่านต้องการ

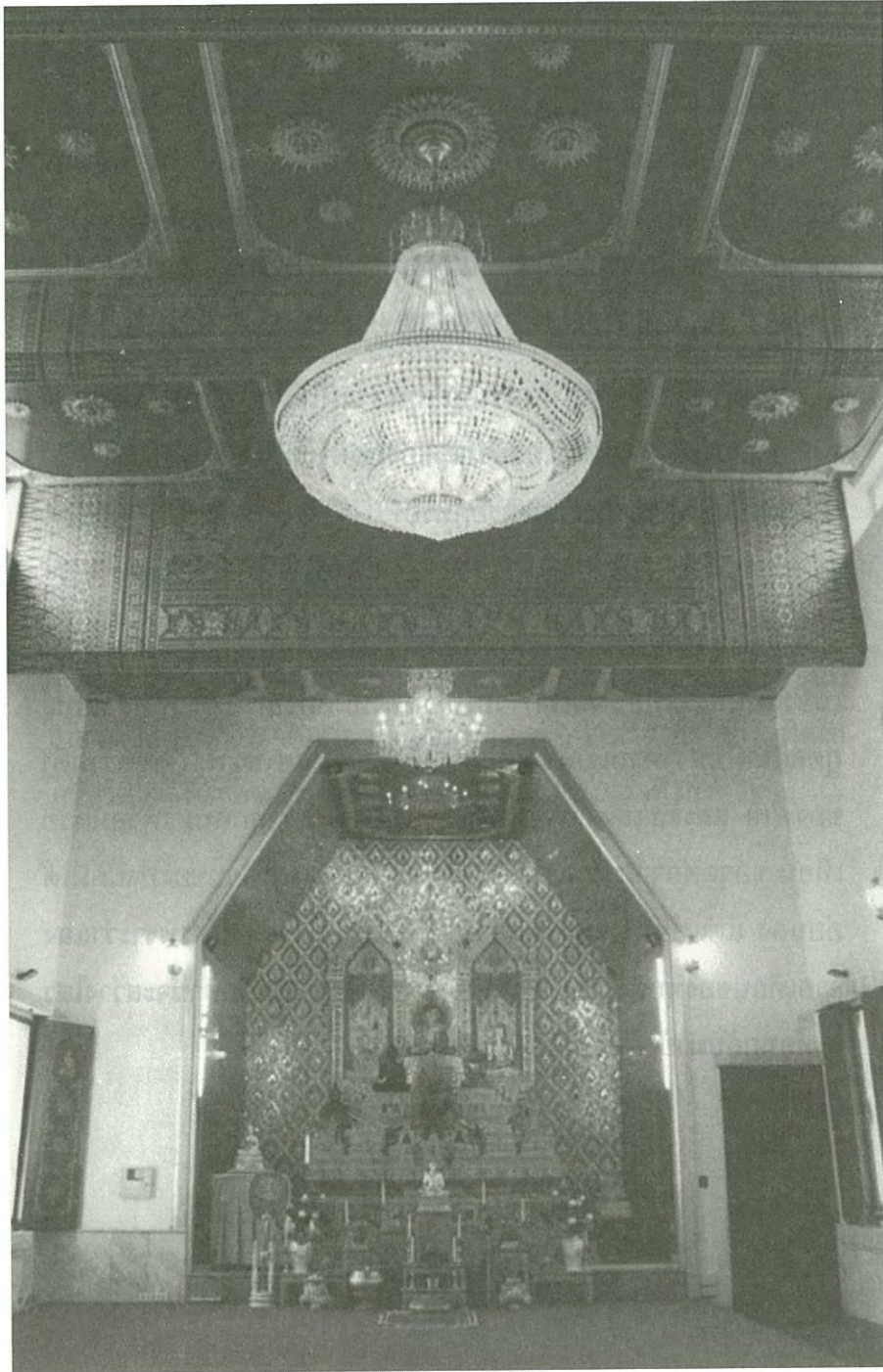
อาตมาอยากเพิ่มเติมว่าเราไม่ควรอุทิศส่วนบุญให้แต่เฉพาะญาติของเราที่ตายไปแล้วเท่านั้น แต่ควรอุทิศให้ผู้อื่นทุกๆ ท่านด้วย เพราะอย่าลืมว่าเราเกิดมาแล้วนับภพชาติไม่ถ้วน ดังนั้นสัตว์โลกเกือบทั้งหมดเป็นญาติของเราทั้งนั้น อาตมาเชื่อว่าที่ท่านมาวัดนี้ ก็เพราะว่าต้องมีครั้งหนึ่งที่เคยเกิดเป็นญาติ หรือเคยเป็นลูกศิษย์ที่ใกล้ชิดของอาตมามาก่อนบ้าง ดังนั้นเมื่อจะอุทิศส่วนบุญ ควรอุทิศให้แก่ญาติใกล้ชิดก่อน แล้วก็อุทิศให้แก่สัตว์โลกทั้งมวลด้วย.

๑๓

เมื่อเราอุทิศส่วนบุญ สุดท้ายบุญของเราจะหมดไปหรือไม่ (นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๒)

ถาม : ถ้าเราอุทิศส่วนบุญทุกครั้งที่ได้ทำบุญไป จะไม่ได้หมายความว่า สุดท้ายแล้วบุญของเราก็จะพร่องหมดไปไม่มีเหลือสำหรับเป็นทุนสำหรับเราเองหรือ?

ตอบ : ไม่ใช่เช่นนั้น บุญกุศลนั้นเหมือนกับแสงสว่าง หรือแสงเทียน ลองนึกว่า ถ้าท่านมีเทียนสว่างไสวอยู่ในมือและมีแสงสว่าง (ของผู้อื่นที่ต่อเทียนกับเรา) รอบท่านทั้งหมดด้วย การอุทิศส่วนบุญกุศลก็เสมือนที่ท่านเชื้อเชิญทุกคนให้มาขึ้นชมแสงสว่าง (คุณความดี) ของท่าน และรับแสงสว่างจากท่าน หรืออาจพูดว่าทุกคนมาพร้อมด้วยเทียน ขอจุดต่อจากท่านเช่นนั้น ท่านจะเห็นว่าแสงเทียนของท่านก็มีได้อ่อนลง แต่แท้ที่จริงจะกลับสว่างยิ่งขึ้น เพราะเหตุไร? เพราะว่าแสงจากเทียนของทุกคน ที่ท่านเชื้อเชิญมาต่อเทียนจากท่านจะสว่างไสวสะท้อนกลับมายังตัวท่านอีกด้วย.

บทที่ ๓

วินัยพระ

๑

การห่มจีวรของพระภิกษุ

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๖)

ถาม : กระผมเคยเห็นการครองผ้า หรือห่มผ้าของพระภิกษุผู้บรรยายธรรม แล้วเกิดสงสัยมาหลายครั้งแล้ว เข้าใจว่าท่านทำลูกบวบของจีวรตกลงจากบ่ามาอยู่ที่แขนทุกครั้ง ติดๆ กันนั้นก็มีพระมหากิริรูปหนึ่งออกมาบรรยายธรรม ก็ห่มจีวรทำให้ลูกบวบตกลงจากบ่ามาอยู่ที่แขนอีก กระผมจึงเห็นว่าไม่ใช่แปลแล้ว คงตั้งใจห่มแบบนี้เอง จึงทำเหมือนกัน กระผมได้เห็นรูปถ่ายของภิกษุเจ้าอาวาสอีกแห่งหนึ่งในปกหนังสือ ท่านก็ห่มโดยให้ลูกบวบอยู่บนบ่า ไม่เห็นท่านทำให้ลูกบวบตกลงมาอยู่ที่แขน

กระผมจึงน้อมสการถามด้วยความเคารพการะอย่างบริสุทธิ์ใจว่าแบบไหนถูก แบบไหนผิดพระธรรมวินัย กระผมเห็นว่าควรห่มจีวรให้ถูกต้อง ตามพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด

ตอบ : จากพระนิพนธ์ของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ในหนังสือ “วินัยมุข” เล่มที่ ๒ (สำหรับนักธรรมชั้นโท) ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๒๖/๒๕๒๘ หน้า ๒๐-๒๑ ได้ทรงอธิบายไว้มีใจความโดยย่อว่า

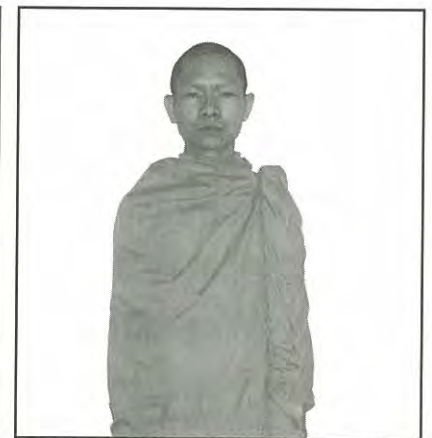
ตามพระวินัยพุทธบัญญัตินั้น การครองจีวรอย่างไร ในพระบาลีไม่ได้กล่าวไว้ชัด คงมีในเสขียวัตถ์แต่เพียงว่า ให้ทำความสำเนียงว่าจักนุ่งจักห่มให้เป็นปริณทลคือเรียบร้อย และในกรณีจะออกนอกวัด เช่น ไปเข้าบ้านหรือสถานที่อื่นใดก็ได้กำชับไว้ว่า ให้ปิดกายด้วยดี ห้ามมิให้เปิดมิให้เวกผ้า ซึ่งหมายความว่า

๑. เมื่อออกนอกวัด ให้ห่มคลุมทั้งสองบ่า

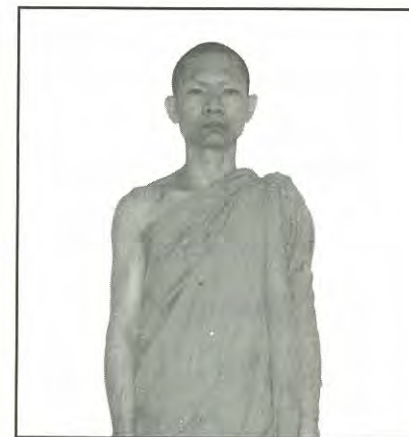
แบบแผนของการห่มคลุมแต่ดั้งเดิมที่พระสงฆ์ไทยเราได้เคยปฏิบัติกันมาแต่โบราณ และยังคงเป็นแบบแผนที่พระมหานิกายปัจจุบันนี้ปฏิบัติกันอยู่นั้น ท่านห่มโดยวิธีม้วนลูกบวบเข้าใน (ม้วนขวา) ชักขึ้นหนีบลูกบวบไว้ด้วยแขนซ้าย แล้วปล่อยแขนซ้ายลงวัดเอวริมผ้าพาดบ่า เอาปลายลูกบวบพันแขนซ้ายเข้าใน (ม้วนขวา) แบบที่โยมเห็นพระภิกษุ ท่านที่บรรยายธรรมทางโทรทัศน์นั้นแหละ ท่านห่มถูกต้องตามพระวินัยและตามแบบแผนดั้งเดิมแล้ว [ดูรูปที่ ๑]

รูปที่ ๑ : ห่มคลุมแบบมหานิกายถูก

รูปที่ ๒ : ห่มคลุมแบบมหานิกายผิด

รูปที่ ๓ : ห่มเฉียงบ่า หรือห่มลดไหล่
แบบมหานิกาย

รูปที่ ๔ : ห่มดองแบบมหานิกาย

ส่วนที่โยมเห็นพระสงฆ์อื่นใด ที่ท่านห่มคลุมโดยพาดลูกบวบ (ซึ่งม้วนขวาเข้าใน) ไว้บนบ่า พึงเข้าใจว่าท่านห่มผิดแบบแผนการห่มจีวรดั้งเดิมที่พระสงฆ์ไทยได้เคยปฏิบัติกันมาแต่โบราณอันเป็นแบบ

ที่พระมหานิกาย (แท้) ท่านถือปฏิบัติและรักษาแบบแผนนี้ไว้อยู่ในปัจจุบัน [ดูรูปที่ ๒]

อนึ่ง แต่ถ้าเป็นห่มคลุมแบบม้วนลูกบวบออกนอก หรือม้วนซ้ายโดยพาดลูกบวบไว้บนบ่า นั้นเป็นการห่มแบบพระธรรมยุต ซึ่งเอาแบบอย่างมาจากพระรามัญ (มอญ) และถือปฏิบัติกันมาตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔

๒. เมื่อเวลาที่อยู่ในวัดวาอาราม

ในยามปกติ ท่านก็ห่มเฉียงบ่าหรือห่มลดไหล่ (เปิดไหล่ขวา) และพาดลูกบวบขึ้นบนบ่าแบบเดียวกัน ทั้งพระมหานิกายและพระธรรมยุตต่างกันแต่วิธีม้วนลูกบวบ กล่าวคือ พระมหานิกายซึ่งห่มแบบดั้งเดิมนั้นท่านม้วนลูกบวบเข้าใน (ม้วนขวา) [ดูรูปที่ ๓] ส่วนพระธรรมยุตนั้นท่านห่มโดยม้วนลูกบวบออกนอก (ม้วนซ้าย)

ในโอกาสที่ประกอบหรืออยู่ในพิธีทางศาสนาที่สำคัญ เช่น ทำวัตรสวดมนต์ ทำสังฆกรรมต่างๆ พระมหานิกายท่านจะห่มดอง คือมีผ้าสังฆาฏิพาดอยู่บนไหล่ซ้าย ให้ปลายสังฆาฏิพาดไปข้างหลัง แต่พอติดกับระดับจีวร แล้วผูกผ้ารัดอก [ดูรูปที่ ๔] ส่วนพระธรรมยุตท่านจะครองจีวรมีผ้าสังฆาฏิพาดอยู่บนไหล่ซ้ายเฉยๆ โดยไม่ผูกผ้ารัดอก พระมหานิกายแปลงก็ครองผ้าแบบพระธรรมยุตนี้ด้วยเหมือนกัน

สำหรับในกรณีเป็นพระราชพิธีซึ่งมีพระสงฆ์ ทั้งฝ่ายพระมหานิกายและพระธรรมยุตร่วมกัน ณ ที่วัดใดก็ตาม (เช่นมีพระราชพิธีในพระอุโบสถวัดพระแก้ว) ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จะเสด็จไปทรง

ประกอบพระราชพิธีนั้น ทั้งพระมหานิกายและพระธรรมยุตต้องครองจีวรโดยมีผ้าสังฆาฏิพาดไหล่ซ้ายและผูกผ้ารัดอกด้วยกันทั้งสองฝ่าย

ประวัติความเป็นมาของการห่มจีวรแบบธรรมยุต ที่มีขึ้นในภายหลังนั้น มีในหนังสือพระธรรมเทศนาเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าฯ พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่รัฐบาลจัดพิมพ์ขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายในพระราชพิธีบำเพ็ญพระราชกุศลทักษิณานุปทาน เมื่อวันอังคารที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๓๐ หน้า ๙๖-๙๗.

๒

อาบัติปาราชิกคืออะไร

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๘)

ถาม : อาบัติปาราชิก คืออย่างไร ?

ตอบ : ปาราชิกเป็นโทษหนักถึงสิ้นสภาพความเป็นภิกษุไปแล้ว เหมือนตาลยอดด้วน หรือต้นไม้โค่นรากเหง้าขาดหมดแล้ว มียอดอันซี้ลงสู่ดินแล้ว ปิดทางมรรคผลเสียแล้ว หวังได้ว่าจักมีบุคคลคืออบายเป็นที่ไปเบื้องหน้า

กรณีพระภิกษุต้องอาบัติปาราชิก การเข้าร่วมสังฆกรรมใดๆ สังฆกรรมนั้นย่อมเป็นโมฆะ เช่น การบวชพระภิกษุยอมเป็นโมฆะ ภิกษุที่บวชในสังฆกรรมนั้นย่อมไม่มีผลให้ได้เป็นพระภิกษุ การรับ

ผ้ากฐินย่อมเป็นโมฆะ ให้พระภิกษุที่ร่วมสังฆกรรมนั้น ไม่ได้านิสงส์กฐิน การสวดหรือร่วมลงฟังพระปาฏิโมกข์ ย่อมทำให้สังฆกรรมนั้นเสีย เป็นโมฆะไปทั้งหมด ฯลฯ

๓

วินิจฉัยอาบัติปาราชิก

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๒๘)

ถาม : กระทบมีปัญหาเรื่องพระวินัย ที่จะเรียนถามท่านอาจารย์ เพราะเห็นว่าท่านอาจารย์มีความรู้ทางวินัยดีมาก จึงอยากให้ท่านอาจารย์ช่วยชี้แจง และตัดสินปัญหาทางพระวินัย เพื่อแก้ความลังเลสงสัยที่กระทบและเพื่อนพระภิกษุได้กระทำลงไปว่าผิดหรือไม่ผิดพระวินัย เพื่อเป็นการปฏิบัติตัวให้ถูกต้อง ถ้ากระทำผิดในข้อปาราชิก ก็ละลาสิกขาเสีย ถ้าสงสัยหาที่สงสัยจะได้ไปอยู่กรรมตามพระวินัย เพื่อประจานตัวเอง หากไม่เป็นการผิดพระวินัย กระทบและเพื่อนพระภิกษุ ขอสัญญาว่าจะไม่ประพฤติดังเช่นนี้อีกเป็นอันขาด และจะปฏิบัติตัวให้เป็นพระที่ดีให้จงได้ จะทำให้เขากราบไหว้อย่างเต็มความภาคภูมิใจ เพราะขณะนี้กระทบได้ตั้งใจแน่วแน่แล้วว่าจะเป็นพระปฏิบัติ เพราะได้ไปฝึกกัมมัฏฐานตามแนวทางวิชาธรรมกาย แล้วรู้สึกจิตใจดีขึ้นมาก และขณะนี้ได้มาฝึกวิปัสสนากัมมัฏฐานที่วัดบุญศรีมณีกรณ์ มันทำให้จิตใจมีความลังเลสงสัยมากกว่าเราผิด

หรือไม่ผิดพระวินัย จึงได้เขียนมาเรียนถามท่านอาจารย์ให้ช่วยตอบหรือตัดสินเพื่อเป็นการอนุเคราะห์แก่กระทบและเพื่อน ในการที่จะสืบทอดพระพุทธศาสนาต่อไป เรื่องมีดังนี้

ทางวัดได้จัดงาน และได้อาราธนาพระผู้ใหญ่มาเจริญพระพุทธมนต์ พร้อมทั้งพระเถระอีกเป็นจำนวนมาก ทางวัดได้จัดเตรียมปัจจัยที่จะถวายพระ โดยจัดใส่ซองไว้เรียบร้อย แบ่งไว้เป็นซองๆ ละ ๑,๕๐๐, ๑,๐๐๐, ๕๐๐ และ ๓๐๐ บาท รวมเงินทั้งหมดได้ประมาณเกือบ ๒๐๐,๐๐๐ บาท ท่านพระครูฯ ได้มอบเงินจำนวนนี้ให้กระทบเก็บรักษา (ตอนแรกผมไม่ยอมรับเพราะเห็นว่ามันมาก ท่านก็พูดเชิงบังคับจูงใจไว้) เพื่อจะถวายพระในวันรุ่งขึ้นซึ่งเป็นวันงาน แล้วให้กระทบจัดการถวายพระในวันงาน กระทบก็จัดการเรียบร้อยทุกประการ มิได้ขาดตกบกพร่องแต่ประการใด งานก็สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

แต่เงินที่ใส่ซองสำหรับถวายพระเพื่อเป็นค่าพาหนะจำนวน ๓๐๐ บาท เหลืออยู่ ๑ ซอง กระทบก็ติดเอาไว้เป็นเจ้าของโดยมิได้คืนในทันทีที่เสร็จงาน (มีโดยจิต) ได้เก็บไว้ในห้องของกระทบเอง ๑ คืนพอรุ่งขึ้น ผมคิดว่ากระทบนี้ทำไม่ถูกต้องแล้ว นี่ไม่ใช่เงินของเรา แค่ ๓๐๐ บาท จะเอาไปทำอะไร ก็นำไปคืนท่านพระครูฯ ท่านก็รับ (ตอนนั้นผมยังไม่ได้เรียนพระวินัย ยังไม่รู้เรื่องปาราชิกเลย และไม่ได้คิดว่าการกระทำแบบนี้เป็นการผิดวินัยด้วย กระทบนำไปคืนด้วยใจบริสุทธิ์ เพราะเห็นว่าไม่ถูกต้องตามอุปนิสัยของตนเอง ไม่ได้กลัวว่าเป็นการผิดพระธรรมวินัย แต่เนื่องจากท่านพระครูฯ เป็นผู้มอบการคุณกับผมตั้งแต่ยังเด็กๆ อยู่ และท่านก็ไว้วางใจผมมาก กระทบก็เลยคิดว่า

ขนาดตัวเรายังไวใจไม่ได้ ท่านจะไปไวใจใครได้ คิดได้ก็นำไปคืนด้วยเหตุนี้ ไม่ได้กลัวปาราชิกในขณะนั้นเพราะกระผมเพิ่งบวชในขณะนั้นได้แค่ ๑๒ วัน นับถึงวันที่คืนเงินด้วย จึงขอเรียนถามท่านอาจารย์เป็นข้อ ดังนี้

- (๑) ผมต้องปาราชิกหรือไม่ (เป็นการทราบพระวินัยภายหลัง) ?
- (๒) ๕ มาสก มีค่าเท่ากับ ๑ บาททองคำ หรือเงิน ๑๐๐ สตางค์ ?
- (๓) ๑ บาท ๑๐๐ สตางค์ สมัยเรียบเรียงคัมภีร์ครั้งแรกๆ มีค่าเท่าใด (ประมาณ) ?
- (๔) ๑ บาท ๑๐๐ สตางค์ สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นมีค่าประมาณเท่าใด เกิน ๓๐๐ บาทหรือไม่ ?
- (๕) ๕ มาสก สมัยพุทธกาลมีค่าประมาณเท่าใด ในสมัยนี้เกิน ๓๐๐ หรือไม่ ?

ตอบ : เรื่องของเงิน ๓๐๐ บาท ที่ท่านรับฝากไว้ในงานแล้วเหลือของเงินสำหรับถวายพระเพื่อเป็นค่านานาพาทนะ ๓๐๐ บาท ท่านมีโดยจิตคิดจะเอาเป็นของตัวเอง จึงเก็บงำไว้ ๑ คืน พอรุ่งเช้าก็คิดว่าตนทำไม่ถูกต้อง แล้วนำไปคืนแก่พระครูผู้มอบเงินวัดให้ใช้ในงาน และถวายพระ ดังนี้

ถ้ามีพระที่ท่านสมควรจะได้รับการถวายค่านานาพาทนะ แล้วท่าน (ผู้ถาม) มิได้ถวายแก่ท่านตามลัทธิที่พระรูปนั้นสมควรจะได้รับการถวาย และพระรูปนั้นท่านก็ได้กลับไปแล้ว ดังนี้ ท่าน (ผู้ถาม) ก็ต้องอาบัติปาราชิกแน่นอน แม้รุ่งเช้าจะคิดได้แล้วเอาเงินไปถวายพระครูฯ คืนก็ตาม นี่จัดเป็นการ “ยักยอก”

แต่ถ้าไม่มีพระภิกษุที่สมควรจะได้รับเงินค่านานาพาทนะนั้น เป็นต้นว่า พระที่มาในงาน และสมควรหรือมีสิทธิได้รับการถวายทั้งหลาย ต่างก็ได้รับการถวายค่ารถตามลัทธิของท่านไปหมดทุกรูปแล้ว และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่อยู่ในความรับผิดชอบของท่าน (ผู้ถาม) ก็ได้รับการจ่ายไปหมดแล้ว แล้วยังมีเงินเหลืออยู่อีก ๓๐๐ บาท และท่านได้มีโดยจิตดังกล่าว แต่ภายหลังคิดได้ก็ได้เอาเงินไปคืนในวันรุ่งขึ้น อย่างนี้ยังไม่เข้าข่าย “ยักยอก” เพราะยังไม่นำเงินออกพ้นเขต (เช่น แอบเอาไปฝากธนาคาร หรือนำไปเก็บงำซ่อนเร้นไว้ ณ ที่อื่น และไม่มีผู้มีสิทธิควรได้รับการถวายเงินนั้นอีกแล้ว นอกจากเจ้าของคือพระครูฯ ซึ่งก็ได้รับของคือเงินนั้นคืนแล้ว) จึงไม่ต้องอาบัติปาราชิก เพราะเพียงแต่คิด ยังไม่ได้ทำจริงให้ถึงที่สุดแห่งการยักยอก ก็ยังไม่จัดเป็นอาบัติปาราชิก

แต่ถ้าท่าน (ผู้ถาม) เก็บเงินนั้นไว้ตามกรณีดังกล่าว ถ้าพระครูฯ มาทวงถามเงินที่เหลือ ท่าน (ผู้ถาม) ได้บอกว่า “เงินใช้ในงานไปหมดแล้ว” แม้ภายหลังจะนำเงินไปส่งคืน ก็ต้องอาบัติปาราชิก เพราะจัดเป็นการ “ฉ้อ” แต่ถ้ายังมีได้ถูกท่านพระครูฯ ทวงถาม แล้วท่าน (ผู้ถาม) คิดได้เอง ทั้งยังไม่เคลื่อนจากที่ คือห้องนั้น แล้วรุ่งเช้าก็นำเงินนั้นมาส่งเอง ก็ยังไม่เข้าข่ายการ “ฉ้อ” ก็ไม่ต้องอาบัติปาราชิก เพราะเพียงแต่คิดด้วยใจยังไม่เป็นอาบัติ

มาตรารูปียะ ๕ มาสก เป็น ๑ บาท, ๔ บาท เป็น ๑ กหาปณะ นี่เป็นมาตราทองคำที่ใช้ในแคว้นมคธในสมัยพุทธกาล และมีหลักเทียบ ที่พระภิกษุจารย์แสดงไว้ว่า

กหาปณะนั้นเป็นมาตราทองคำ ราคาเท่าทองคำ ๒๐ มาสก, ๑ มาสก เท่ากับ ทองคำหนัก ๔ เมล็ดข้าวเปลือก, บาท ๑ เป็น ๑ เลี้ยว หรือ ๑ ใน ๔ ของกหาปณะ จึงมีราคา ๕ มาสกเท่ากับทองคำหนัก ๒๐ เมล็ดข้าวเปลือก คงจะได้ราคาลัก ๓๐๐ บาท กระจมั่ง

คำถามอื่นในเรื่องเทียบค่าของเงินในสมัยต่างๆ จงคิดเทียบเอาเอง.

๔

การแสดงอาบัติ และการอยู่ปริวาส

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๒๘)

ถาม : เวลาแสดงอาบัติด้วยคำว่า “สพฺพทา ครุสฺสกา...ฯลฯ” ในพระวินัยถือเป็นการบอกอาบัติหนักหรือไม่? ถ้าบอก อาบัติสังฆาติเสส เป็นอันระงับ ใช่มั้ย? แต่ทราบว่าจะปลงไม่ตก

ตอบ : การแสดงอาบัติเพียงคำเท่านั้น ยังไม่ถือเป็นการบอกอาบัติสังฆาติเสส เพราะเป็นครุกาบัติที่พระภิกษุผู้รับทราบจะต้องทราบโดยชัดแจ้ง และผู้บอกจะต้องเจตนาที่จะบอกให้ทราบอาบัติแท้จริง ถ้าเพียงแต่กล่าวคำแสดงอาบัติรวมทั่วๆ ไป ก็แสดงว่าตนเองไม่มีเจตนาด้วยใจจริงที่จะเปิดเผยครุกาบัตินั้นแก่ภิกษุ จึงไม่ต้องด้วยวัตถุประสงค์ที่จะให้ภิกษุผู้ต้องอาบัติเช่นนี้ได้เกิดมีหิริโอตตปปะ จะได้ไม่เจตนาที่จะกระทำผิดอีก เพราะอาบัติสังฆาติเสสนี้ต้องด้วย

สจิตตกะคือต้องด้วยเจตนา ถ้าปกปิดไว้ได้ ภิกษุผู้ต้องอาบัติที่ประมาท จะไม่มีความละอายและเกรงกลัวต่อบาปอกุศล ก็ประพฤติดูผิดให้ต้องอาบัติเช่นนี้อีกโดยง่าย การปกปิดครุกาบัติเช่นนี้จึงมีโทษเพิ่มขึ้น คือจะต้องอยู่ปริวาสเท่าจำนวนวันที่ปกปิดไว้นั้น แล้วจึงควรแก่การให้เข้าประพฤติมานัตและให้อัพภาน

และแม้จะได้เปิดเผยครุกาบัตินั้นต่อภิกษุแล้วก็ตาม อาบัตินั้นก็ยังหาระงับไปไม่ได้ เพราะอาบัติสังฆาติเสสเป็นครุกาบัติที่ออกได้แต่โดยวุฒฐานวิธี กล่าวคือ (๑) ต้องขอเข้าประพฤติมานัต (๒) ถ้าปกปิดอาบัตินี้ไว้นานเพียงใด ก็จะต้องขอเข้าอยู่ปริวาสนานเพียงนั้น และ (๓) ถ้าต้องอาบัติสังฆาติเสสซ้ำอีก ในระหว่างที่อยู่ปริวาส หรือในระหว่างที่ยังไม่ได้ให้อัพภาน ต้องเริ่มต้นขอเข้าอยู่ปริวาสและขอเข้าประพฤติมานัตใหม่ (ปฏิกัสนา) ทั้ง ๓ ประการนี้ (คือ ปริวาส มานัต และ ปฏิกัสนา) ต้องขอต่อสงฆ์จตุรวรรค แล้ว (๔) จึงขอให้อัพภานจากสงฆ์จตุรวรรค จึงเป็นอันออกจากครุกาบัตินี้ได้

ถามอีกว่า อยู่ปริวาสแบบ “จุฬสุทนต์ปริวาส” จะออกจากอาบัติได้หรือไม่?

ปริวาสอย่างใดเหมาะแก่อาบัติที่ปกปิดไว้ พึงขอปริวาสอย่างนั้นในสำนักสงฆ์จตุรวรรค เช่น

กรณีที่ภิกษุผู้ต้องจำจำนวนอาบัติและจำนวนราตรีที่ปกปิดไว้ได้บ้าง ไม่ได้บ้าง ก็เหมาะคือควรแก่การอยู่ปริวาสแบบจุฬสุทนต์ปริวาส แต่ถ้าจำจำนวนอาบัติและราตรีที่ปกปิดไว้ไม่ได้เลย ก็ควรต้องอยู่แบบมหาสุทนต์ปริวาส เมื่อภิกษุผู้ต้องอาบัติอยู่ปริวาส

ครบจำนวนแล้ว เป็นผู้ควรแก่การประพติมานัต (มานตุตารโห) จึงควรขอมานัตกะสงฆ์จตุวรรค และเมื่อประพติมานัตครบ ๖ ราตรี แล้วจึงพึงขออัพภานกะสงฆ์วิสตวรรค เสร็จแล้วจึงเป็นอันออกจากครุภาพตินั้น

มีข้อสังเกตว่า ในระยะเวลา ๑๐ กว่าปีมาถึงปัจจุบันนี้ เห็นมีประกาศชักชวนกันไปอยู่ปริวาสกรรมมากเหลือเกิน มีรายชื่อสำนักที่จัดเปิดการอยู่ปริวาสกรรมเป็นบัญชีทางว่าว แล้วก็ประกาศกันค่อนข้างจะอีกที่ก็ครึกโครมพอสมควร เห็นพระภิกษุต่างชักชวนกันไปอยู่ปริวาสมากมายราวกับว่าการอยู่ปริวาสกรรมนั้นเป็นแฟชั่นยิ่งกว่าที่จะเป็นการปฏิบัติพระธรรมพระวินัย

ก็ถ้าพระภิกษุได้ประพติล่วงพระวินัย ต้องอาบัติสังฆาทิเสส อันเป็นครุภาพตินั้นจริง การอยู่กรรมเพื่อออกจากครุภาพตินั้น ตามพระวินัยย่อมเป็นกิจวัตรที่พระภิกษุพึงต้องกระทำโดยแท้

แต่ถ้าเป็นไปโดยเหตุอื่น ดังที่เคยได้ยินได้ฟังมาว่า

๑. บางท่านไปอยู่กรรมเพื่อแก้สงสัย เพื่อให้เกิดความบริสุทธิ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระนวกะที่บวชแล้วคิดจะลาสิกขาเป็นต้น ก็ยอมไม่ถูกต้องตามพระวินัย เพราะว่าอาบัติสังฆาทิเสสนี้เป็นอาบัติที่พระภิกษุต้องด้วยเจตนาคือเป็นสัจจิตกะ จะอ้างว่าเพื่อแก้สงสัย จึงฟังไม่ขึ้น และยังถ้าเพียงแต่ตามเขาไปด้วยคิดว่าเพื่อความบริสุทธิ์ โดยที่ตนมิได้ต้องอาบัติเช่นนั้นจริง หรือบางท่านยังมีความเชื่อว่าการอยู่ปริวาสกรรมเป็นบุญใหญ่ ผู้ใดเข้าอยู่กรรมเป็นผู้บริสุทธิ์มากๆ

ทีเดียว ถึงกับมีญาติโยมอุบาสกบางท่านบวชเป็นพระภิกษุในวันนั้น หรือขณะก่อนหน้าที่จะมีพิธีอยู่ปริวาสกรรม เพื่อเข้าอยู่กรรมไปกับเขา โดยที่ตนเองยังไม่ล่วงสิกขาบทอันเป็นสังฆาทิเสส แล้วยังไปปฏิบัติตนอยู่ปริวาส และ/หรือ ขอมานัตว่า “...อาปชฺชี่...” (ผมต้องอาบัติแล้ว) อย่างนี้ แทนที่จะเป็นการประพติเพื่อให้เกิดความบริสุทธิ์ ก็กลับยังไม่บริสุทธิ์ เพราะเป็นมุสาวาท เป็นอาบัติ “ปาจิตตีย์” ไปเสียอีก และยังเป็นการแสดงว่าตนมิได้ศึกษาพระวินัยให้ดีพอ

๒. บางท่านไปอยู่กรรมเพื่อหาประสบการณ์ บางท่านว่าเป็นอาจารย์กรรมเขามานานแล้ว ลองเข้าอยู่ปริวาสกรรมเป็นลูกกรรมเพื่อลดมานะทิฐิตนเองดูบ้าง ก็ไม่น่าจะอาศัยการอยู่ปริวาสกรรม โดยที่ตนก็ได้ต้องอาบัติ เพื่อชำระกิเลสโดยวิธีที่ไม่ถูกต้องตามพระธรรมวินัย คือน่าจะปฏิบัติโดยทางอธิศีล (มีการถืออุตุงควัตรเป็นต้น) อธิจิต และอธิปัญญา ซึ่งจะถูกต้องตามข้อปฏิบัติที่พระอริยเจ้าท่านปฏิบัติและได้ผลดีมาแล้ว

๓. บางท่านว่า เห็นมีข้อแนะนำในหนังสือมนต์พิธีที่พระครูฯ ท่านหนึ่งรจนาไว้เป็นที่แพร่หลายโดยทั่วไปว่า ภิกษุพึงอยู่กรรมหรือปริวาสกรรมเป็นวัตร นั้นย่อมหมายความว่าผู้ที่ต้องอาบัติสังฆาทิเสสเท่านั้น ที่จะพึงอยู่กรรมเพื่อออกจากครุภาพติด้วยภูมิจานวิธีนั้น ปกตัตตภิกษุหรือภิกษุผู้มีศีลและอาจารย์วัตรเสมอกับภิกษุทั้งหลาย โดยปกติอยู่แล้วหาพึงต้องอยู่กรรมไม่ และไม่เคยปรากฏพระวินัยพุทธบัญญัติในที่ใดๆ ว่า ภิกษุผู้บริสุทธิ์อยู่แล้ว ต้องอยู่กรรมเป็นวัตร

เพราะฉะนั้น จึงขอให้พระภิกษุศึกษาพระธรรมวินัยให้ดี แล้วพึงปฏิบัติให้ถูกต้องตามพระธรรมพระวินัย มิฉะนั้นจะกลายเป็น สิลัพพตปรามาสไป และพลอยให้กลายเป็นความมัวหมอง เพราะ กล่าวมุสาวาท เพื่อขอเข้าอยู่กรรมกะสงฆ์ (จตุวรรค) ซึ่งย่อมกลับ ต้องอาบัติปาจิตตีย์ เป็นโทษยิ่งกว่าที่ตนเองเป็นภิกษุโดยปกติอยู่แล้ว

อนึ่ง เรื่องการอยู่กรรมเป็นเรื่องของพระภิกษุสงฆ์โดยเฉพาะ การติดตั้งป้ายประกาศโฆษณาอย่างโจ่งแจ้งแก่สาธารณชนโดยทั่วไป ก็จัดเป็นการบอกอาบัติชั่วหยาบของพระภิกษุแก่นุสัมบัน เป็นอาบัติ ปาจิตตีย์แก่ภิกษุผู้ให้กระทำ หรือกระทำการประกาศโฆษณานั้นเอง อีกด้วย ถ้าไม่ระวังศึกษาและปฏิบัติพระวินัยให้ดี ก็จะมีผลเหมือน ลูกคลำใบหญ้าคา หรือใบมีดเล่นจะนั้น

๔. อีกประการหนึ่ง เคยได้ยินว่าภิกษุบางรูปเข้าอยู่ปริวาสกรรม บ่อยๆ แทบทุกปีก็มี บางรายปีละหลายครั้งก็มี อะไรงันหนา นี่แสดง ว่าเมื่อบวชเป็นภิกษุแล้วในความเป็นอยู่ประจำวัน มิได้ศึกษาและปฏิบัติ ในไตรสิกขาตามพระธรรมวินัย มิได้มีการสำรวมในศีลและอินทรีย์ มิได้ มีหิริโอตตปปะบางเลยหรือ จึงล่วงพระวินัยอันเป็นครุกาบัติบ่อยๆ เช่นนี้ ขอนี้ขอกราบพระเดชพระคุณพระอุปัชฌาย์อาจารย์ได้โปรดช่วย กันอนุเคราะห์ให้การสอดส่องดูแล ให้การศึกษาอบรมลัทธิวัฑฒิก และอันเตวาลิกให้ใกล้ชิดเข้มแข็งและจริงจังยิ่งขึ้น เพื่อยังประโยชน์ตน ประโยชน์ท่านให้ถึงพร้อมด้วยดีมากๆ ช่วยให้การปฏิบัติพระศาสนา ของภิกษุให้สามารถเป็นที่พึ่งทางใจแก่สาธุชนหลายๆ เพื่อช่วยกันสืบ บารพระพุทธานุภาพให้เจริญรุ่งเรืองและวัฒนาถาวรยิ่งขึ้น ด้วยขอรับ.

มีผู้สงสัยเกี่ยวกับเรื่อง “ปริวาสกรรม” ว่าเป็นอย่างไร เผอิญ ได้อ่านเรื่อง “ปริวาสกรรมคืออะไร” เขียนโดยท่านผู้ใช้นามปากกา ว่า “วรหตุโต” ตีพิมพ์ในวารสารโลกทิพย์ ฉบับที่ ๓๖ ปีที่ ๓ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๗ เห็นว่าจะแก้ข้อสงสัยได้เป็นอย่างดี จึงขอ อนุญาตท่านผู้เขียน คัดลอกมาลงเผยแพร่แก่ท่านผู้อ่านอีกครั้ง ดัง ต่อไปนี้

เมื่อไม่นานมานี้ มีสุภาพสตรีผู้หนึ่งมาเยี่ยมเยียนผู้เขียนที่บ้าน หลังจากไม่ได้พบปะกันมานาน สอบถามดูได้ความตามคำบอก เล่าของเธอว่า ได้ใช้เวลาปฏิบัติธรรมตามวัดวาต่างๆ แถบหัวเมือง ภาคเหนือเกือบปีหนึ่งแล้ว

ผู้เขียนฟังเช่นนั้นอดที่จะอนุโมทนามิได้ แต่ยังไม่ทันจะได้ กล่าวคำอนุโมทนา เธอก็เสริมออกมาอีกว่า “นี่ก็เพิ่งจะเข้าปริวาสมา”

ผู้เขียนสงสัยในคำพูดประโยคนี้ ได้สอบถามไปว่า ปริวาส ะไร? ก็ได้รับคำตอบอย่างภาคภูมิใจว่า ปริวาสกรรม

ผู้เขียนฟังแล้วยิ่งสงสัยหนักขึ้น ถามไปว่า เธอไปต้องอาบัติ สังฆาทิเสสกับเขาเมื่อใด?

สุภาพสตรีผู้นั้นก็ทำท่าจะงงๆ ไป ทั้งตอบไม่ได้ ได้แต่ย้าคำว่า “ปริวาส” อยู่อีก ๒-๓ คำ

ในขณะนี้มีการอยู่ปริวาสกรรมระหว่างพระภิกษุสามเณร กับฆราวาสบ่อยเหลือเกิน จนผู้เขียนไม่เข้าใจว่า เหตุใดพระภิกษุจึง ชักชวนฆราวาสอยู่ปริวาสกันหนาหูหนาดานัก

ทั้งๆ ที่พระพุทธเจ้าท่านทรงบัญญัติไว้ว่า การอยู่ปริวาสกรรม นั้นเป็นเรื่องของภิกษุที่ต้องอาบัติสังฆาทิเสส ข้อใดข้อหนึ่งใน ๑๓ ข้อ อันจัดว่าเป็นครุกาบัติ คือ อาบัติที่มีโทษหนัก

อาบัติสังฆาทิเสส

อาบัติสังฆาทิเสส ๑๓ ข้อนั้น เช่น

๑. ห้ามทำน้ำอสุจิให้เคลื่อน
๒. ห้ามจับต้องกายหญิง
๓. ห้ามพูดเกี้ยวหญิง
๔. ห้ามพูดล้อหญิง ให้บ่าเรอตไปด้วยกาม
๕. ห้ามชกสือ

เฉพาะสงฆ์เท่านั้น

ถ้าภิกษุต้องอาบัติสังฆาทิเสสข้อหนึ่งข้อใดใน ๑๓ ข้อ ท่านให้อยู่ปริวาสกรรม อย่างละเอียด (ซึ่งจะหยิบยกมากล่าวในตอนหลัง) โดยหาผู้มีฆราวาสเกี่ยวข้องไม่

ฉะนั้น การที่พระภิกษุเที่ยวไปจัดพิธีอยู่ปริวาสกรรมตาม วัดวาต่างๆ แล้วมีฆราวาสรวมทั้งสามเณร และแม่ชีไปร่วมอยู่ด้วยนั้น จึงเป็นการผิดหลักพระธรรมวินัยมาแต่แรกแล้ว

และการณ์ทั้งนี้ จะปล่อยให้ดำเนินไปด้วยความไม่ถูกใน หลักพระธรรมวินัยเช่นนี้เรื่อยไปหรือไม่ก็สุดจะเดา

เพื่อความกระจ่างในเรื่องดังกล่าว ผู้เขียนได้ไปกราบเรียนถาม ท่านเจ้าคุณโสภณคณาภรณ์ (ระแบบ จิตตภาโณ) วัดบวรนิเวศวิหาร ซึ่ง

ท่านได้ให้ความเห็นในเรื่องนี้ว่า

“การที่พระภิกษุไปชักจูงให้ฆราวาสมาอยู่ปริวาสกรรม ดังที่นิยมทำกันมานานแล้วนี้ มันผิดหลักพระธรรมวินัยมาแต่แรกแล้ว

ครั้งอาตมายังเด็กๆ อยู่ทางภาคใต้ ก็ได้ยินเขาพูดกันว่า “นั่งวาส” อันหมายถึงอยู่ปริวาสกรรมนี้แหละ แต่มีฆราวาสไปร่วมกับพระ ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้อง

แต่ถ้าเราจะสืบสาวราวเรื่องราว มันเริ่มต้นกันมา ตั้งแต่เมื่อใดนั้น อาตมาเคยถามคนที่มีอายุ ๗๐-๘๐ ปี ก็ยังไม่สามารถจะบอกได้เข้าใจว่า คงจะปฏิบัติกัน มาผิดๆ นานแล้ว”

ปริวาสเหมือนติดคุก

ครั้นผู้เขียนไปกราบเรียนถามท่านเจ้าคุณศรีสุททธิวิ (พิจิตร จิตตภาโณ) วัดโสมนัสวิหาร ในเรื่องนี้ ท่านได้กรุณาชี้แจงว่า

“ปริวาสกรรม” นี้ คำย่อของพระเรียกว่า “อยู่กรรม” เป็นโทษของพระภิกษุที่ต้องอาบัติ

สังฆาทิเสสเป็นครุกาบัติ คือ อาบัติที่มีโทษหนัก ถ้าจะเปรียบกับภาษาชาวบ้านแล้ว โทษของปาราชิก ก็เปรียบเสมือนโทษประหาร โทษของสังฆาทิเสส เปรียบเหมือนติดคุก นิสัคคีย์เท่ากับโทษปรับ อาบัติ นอกนั้นเท่ากับโทษตักเตือน

การที่ภิกษุต้องอาบัติสังฆาทิเสสนั้น แล้วปิดความไว้ จะกี่วันก็ตาม ต้องไปอยู่ปริวาสเท่ากับวันที่ได้ปกปิดมา

ในระหว่างที่อยู่ปริวาสนี้ ถ้ามีภิกษุรูปหนึ่งรูปใด ผ่านไปมา ภิกษุผู้อาบัติจะต้องไปบอกกล่าวแก่ภิกษุนั้นๆ ให้ท่านทราบด้วยว่า ตนต้องอาบัติสังฆาทิเสส ไม่บอกไม่ได้ ถ้าไม่บอกก็เป็นอันขาดวัตร แล้วต้องบอกทุกวันด้วย

ในระหว่างที่อยู่ปริวาสนั้น จะไม่มีการฉันร่วมกับพระภิกษุอื่น จะรับไหว้ภิกษุอื่นไม่ได้

พออยู่ปริวาสเท่ากำหนดที่ปกปิดไว้แล้ว ก็มาประพฤตินานต์ ๖ ราตรี คล้ายๆ นักโทษชั้นดีกำลังรอลดปล่อย แล้วจึงเข้าไปหาสงฆ์ ขอออกจากอาบัติสังฆาทิเสส

ในการนี้ จะต้องนิมนต์สงฆ์ ๒๐ รูปขึ้นไป มาสวดออกจากอาบัติสังฆาทิเสส และต้องสวดในพระอุโบสถ

ด้วยเหตุนี้ การสร้างโบสถ์จึงต้องกำหนดให้มีความกว้างยาวพอที่จะบรรจุพระได้ ๒๑ รูป

“เคยมีพระฝรั่งต้องอาบัติสังฆาทิเสส พระท่านพามาสวดที่นี่”

ท่านเจ้าคุณศรีฯ บอกผู้เขียน

เมื่อสงฆ์สวดเรียบร้อยแล้ว จึงเป็นอันพ้นอาบัติไป

ส่วนเรื่อง ที่มีฆราวาสไปร่วมอยู่ปริวาสกรรมนั้น ท่านเจ้าคุณศรีฯ สันนิษฐานว่า

“คงจะเป็นเพราะพระที่ท่านต้องอาบัตินี้จำเป็นต้องบอกกล่าวแก่พระภิกษุทุกรูปที่ผ่านไปมา หรืออยู่ในบริเวณนี้ให้ทราบในอาบัติของท่าน แต่เมื่อไปอยู่วัดที่มีพระมากๆ มันก็ยุ่งจึงปลีกไปอยู่เสียตามป่าที่ไม่มีพระภิกษุผ่านไปมาเสีย

ครั้งเมื่ออยู่ปริวาสแล้ว จะอยู่เฉยๆ ก็กระไรอยู่ ลู้ทำกรรมฐานไปในตัวมิได้ ท่านก็เลยใช้เวลาที่อยู่กรรม ทำกรรมฐานไปด้วย

คราวนี้ฆราวาสเผอิญมาพบเห็นเข้า ก็เลยเกิดเลื่อมใสใหญ่โต เห็นเป็นพระปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ก็เลยชวนกันมา “นั่งवास” ตามภาษาทางใต้ เรื่องมันก็เลยตามเลยจนมาทุกวันนี้”

ไม่ควรเรียกปริวาส

ผู้เขียนฟังท่านเจ้าคุณศรีฯ สันนิษฐานเช่นนี้ พอจะเข้าใจอยู่ เพราะไม่เช่นนั้นทางภาคใต้คงไม่มีการ “นั่งवास” มาแต่ดึกดำบรรพ์เป็นแน่

แต่ยังสงสัยเกี่ยวกับพระบวชใหม่ก็ดี สามเณรก็ดี แม่ชีก็ดี ไปร่วมอยู่ปริวาส ก็เลยกราบเรียนถามท่าน

“เรื่องพระบวชวันแรก ก็ไปเข้าปริวาสแล้วนี้
อาตมาคิดว่าท่านคงจะยังไม่เข้าใจในพระธรรมวินัย”
ท่านเจ้าคุณศรีฯ บอก

“ก็ไม่ทราบเหมือนกันว่าพระบวชวันแรกจะต้องไป
เข้าปริวาสทำไม ในเมื่อยังไม่ต้องอาบัติเลย แล้วเณรก็ดี
แม่ชีก็ดี ไปอยู่กับเขาทำไม มันเลอะไปหมด

ทางที่ถูกที่ควร ไม่น่าจะไปเรียกว่า “เข้าปริวาส”
ควรเรียกว่าไปบำเพ็ญภาวนา หรือไปทำกรรมฐาน
จะเหมาะกว่า”

ใช้ไม่ได้แต่ยังดีกว่าไปถูละคร

เมื่อผู้เขียนกราบเรียนถามท่านว่า การอยู่ปริวาสกรรมของ
พระทุกวันนี้ถูกอยู่หรือ?

ท่านเจ้าคุณศรีฯ บอกว่า

“มันจะถูกได้อย่างไร การที่นั่งกันอยู่ทุกวันนี้ใช้
ไม่ได้ ไม่ใช่ปริวาสกรรม แล้วการไปอยู่กันมากๆ เป็น
หมู่ เป็นคณะ ครั้งละเป็นร้อยหลายร้อย ทั้งมีไมโครโฟน
โหวกเหววกๆ อย่างนี้ จะได้กายวิเวกอย่างไร?

เมื่อไม่ได้กายวิเวกก็ไม่มีจิตวิเวก ไม่มีจิตวิเวก
ก็ไม่มีอุปวิเวก จะได้ผลการอย่างไร อาตมาก็ไม่ทราบ”

ครั้นขอให้ท่านสรุปผลดีกับผลเสีย ในการอยู่ปริวาสกรรม ตาม
วัดวาที่วัดกันเอิกเกริกทุกวันนี้

เจ้าคุณศรีฯ กล่าวว่า

“ถ้าพูดถึงผลเสีย ก็คือ มันไม่ถูกตามหลักพระ
วินัย ทำให้คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าไขว้เขว ทำให้
คนเข้าใจผิดในหลักพระศาสนา

ถ้าจะพูดในแง่ที่ดีอาตมาก็ว่าได้ไปทำบุญทำทาน
ไปฝึกจิตดีกว่าไปเฮฮากันในโรงหนัง โรงละคร

บางคนไม่รู้ว่ ปริวาสคืออะไร นี่ถือว่าเป็นกรรมฐาน
หมู่ ลองไปถามกันดูเถิด พวกที่นั่งกันเป็นกลุ่มๆ นะรู้จัก
คำว่า ปริวาสหรือเปล่า”

ท่านเจ้าคุณศรีฯ ได้พูดถึงปริวาสกรรมต่อไปว่า

“บางคนมาปรารภว่า จะทำกรรมฐานได้อย่างไร
ถ้าไม่เข้าปริวาสให้ศีลบริสุทธิ์เสียก่อน เขาถือว่า ต้อง
ทำตัวให้บริสุทธิ์เสียก่อน ให้ศีลบริสุทธิ์ก่อน จึงต้องเข้า
ปริวาส

ซึ่งเรื่องนี้ไม่ใช่เช่นนั้น ถ้าเกรงศีลไม่บริสุทธิ์ก็
แสดงอาบัติเท่านั้นเอง เพราะไม่ใช่ครุกาบัติ ไม่ได้ต้อง
อาบัติสังฆาติเสสนี้ แต่ถ้าปาราชิกมาแล้วจะก่อ ไม่ต้อง
แสดงแล้ว คอขาดแล้ว!”

(แหล่งที่มา : นิตยสารโลกทิพย์ ฉบับที่ ๓๖ ปีที่ ๓
เดือนกรกฎาคม [ฉบับแรก] พ.ศ. ๒๕๒๗)

๕

พระเณรที่ไม่สนใจปฏิบัติธรรม จะมีผลอย่างไร

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๔๖)

ถาม : พระเณรไม่สนใจในด้านการปฏิบัติธรรม มีผลอย่างไร?

ตอบ : นี่เป็นคำถามถึงผลกระทบ ที่พระเณรไม่สนใจในการปฏิบัติธรรมว่าจะได้รับผลอย่างไรนั้น เราต้องเข้าใจว่าการปฏิบัติธรรมนั้นคือการกระทำหรือปฏิบัติอย่างไร และมีผลจากการปฏิบัติอย่างไร เราก็จะรู้ว่าผู้ที่ไม่สนใจในการศึกษาและปฏิบัติธรรมนั้นจะได้รับผลอย่างไร

การปฏิบัติธรรม กล่าวโดยย่อหมายถึง การมาศึกษาอบรมกาย วาจา และใจ โดยการประพฤติปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ เพราะเหตุว่าพระพุทธเจ้าของเราได้ตรัสรู้ คือได้ทรงเห็นแจ้งทรงรู้แจ้งด้วยพระองค์เอง ในเหตุปัจจัยที่นำไปสู่ความเสื่อมแห่งชีวิต คือข้อปฏิบัติที่ไม่ดีที่นำชีวิตตนไปสู่ความเสื่อม เป็นโทษ เป็นความทุกข์เดือดร้อน นี้พระพุทธองค์ได้ทรงเห็นแจ้งทรงรู้แจ้งมาแล้วว่า ใครประพฤติปฏิบัติไม่ดีอย่างนี้ๆ เรียกว่าความชั่วหรือบาปอกุศล คือความประพฤติทุจริตทางกาย ทางวาจา และทางใจ แล้วกรรมชั่วนั้นย่อมยังผลให้ผู้ประพฤติปฏิบัติเช่นนั้น ได้รับโทษ ได้รับความทุกข์เดือดร้อน หรือความเสื่อมแห่งชีวิต

ความชั่วทางกายนั้นก็มีมากมาย แต่ว่าได้ประมวลมาเป็นกายทุจริต ชื่อว่า อกุศลกรรมบถ ได้แก่ เจตนาฆ่าสัตว์ตัดชีวิต เจตนาลักฉ้อ

คดโกง และประกอบมิจฉาอาชีวะ คือการประกอบอาชีพที่ไม่ชอบไม่ควร ที่ผิดศีลผิดธรรม ผิดกฎหมายของบ้านเมือง และการประพฤติผิดในกาม การไม่สำรวมหรือการสำส่อนในกามและความประพฤติปฏิบัติที่ไม่ดีอื่นๆ ที่ชื่อว่าอบายมุข ซึ่งหมายถึงปากทางแห่งความฉิบหาย ได้แก่การเป็นนักเลงสุรายาเสพติดดื่มเมาให้โทษอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท การติดเที่ยวกลางคืน การคบคนชั่วเป็นมิตร และมีความเกียจคร้านในการทำงานเป็นต้น อย่างเช่นพระภิกษุสามเณรที่มีความเกียจคร้านในการศึกษาปฏิบัติธรรม หรือคฤหัสถ์ก็เกียจคร้านในกิจการงานในหน้าที่ที่ตนเองรับผิดชอบเหล่านี้เป็นต้น เหล่านี้เป็นปากทางแห่งความฉิบหาย ก็คือว่ามีโอกาสที่จะดำเนินชีวิตไปสู่ความเสื่อม เป็นโทษ เป็นความทุกข์ได้โดยง่าย เหล่านี้เป็นความชั่วทางกาย เรียกว่า กายทุจริต

ความชั่วทางวาจา เรียกว่าวจีทุจริต ได้แก่ เจตนากล่าววาจาไปปดมตเท็จ หลอกลวงผู้อื่น แม้แต่หลอกลวงตัวเอง การกล่าววาจาหยาบคาย ว่าร้าย ด่าทอให้คนอื่นเจ็บช้ำน้ำใจ เจตนากล่าวคำยุแหยกให้เขาแตกสามัคคีกัน แม้แต่ให้ัวเมียเขาแตกกัน หรือให้ญาติพี่น้องให้เขาแตกกัน ให้สังคมเขาแตกกัน หรือให้คณะบุคคลเขาแตกกัน เรียกว่ายุให้ร้ายด่าให้ร้าย และการกล่าวคำเพ้อเจ้อเหลวไหลไร้สาระ เช่น นินทาว่าร้ายผู้อื่นโดยมิใช่เรื่องหรือหน้าที่รับผิดชอบของตน นี่เป็นความชั่วทางวาจา เรียกว่า วจีทุจริต

มโนทุจริต ได้แก่ เจตนาความคิดอ่านทางใจที่เต็มไปด้วยกิเลส ๓ ประการใหญ่ๆ ได้แก่ ความโลภจัด คือเพ่งเล็งอยากได้ของคนอื่นเขา

เห็นอะไรก็อยากได้ไปหมด ไม่ว่าจะโดยประการอันชอบธรรม หรือมิชอบธรรม และ/หรือ ตัณหาราคะกล้า เหล่านี้เป็นต้น นี่ประการหนึ่ง
เจตนาความคิดอ่านทางจิตใจที่เต็มไปด้วยความโกรธความพยาบาท
เก็บครุ่นคิดไว้ในใจ คิดแต่จะล้างผลาญคนอื่นให้พินาศฉิบหาย นี่
ประการหนึ่ง ความหลง คือไม่รู้บาปบุญคุณโทษ ไม่รู้ทางเจริญทาง
เสื่อมตามที่จริง ความหลงนี้กินไปถึงความหลงตัวหลงตน หลง
ยึดถือผิดๆ เรียกว่า มิจฉาทิฏฐิ เหล่านี้เป็นต้น

มโนทุจริตนี้สำคัญนัก เป็นทั้งเหตุนำทั้งเหตุหนุน ดลจิตดลใจ
ให้คิดผิด รู้ผิด เห็นผิด จึงทำผิด พูดผิด เป็นกายทุจริต วจีทุจริต ก็
พลอยให้มโนทุจริตทับทวีอยู่ที่จิตใจมากขึ้น กลายเป็นมิจฉาทิฏฐิไป
เต็มไปด้วยความโกรธ พยาบาท อาฆาต จ้องแค้น ผูกใจเจ็บ และ/หรือ
มีตัณหาราคะกล้า มีความโลภจัด เห็นแก่ตัวจัด อิจฉาริษยา ดลจิตดลใจ
ให้ปฏิบัติผิดๆ ไปตามอำนาจของความหลงและมิจฉาทิฏฐินั้น ๆ

ความชั่ว หรือทุจริตทั้งหมดเหล่านี้ สมเด็จพระสัมมาสัม-
พุทธเจ้า ได้ทรงเห็นแจ้งทรงรู้แจ้งด้วยพระองค์เองอย่างถูกต้องแล้วว่า
ผู้ใดกระทำความผิด ความชั่วหรือบาปอกุศล หรือทุจริตอย่างนี้ ย่อม
ได้รับผลเป็นโทษเป็นความทุกข์ความเดือดร้อนแก่ตนเองทั้งในปัจจุบัน
และในอนาคต ทั้งในภพชาตินี้และยังให้ผลในภพชาติต่อๆ ไปอีก
มาก กล่าวคือเมื่อประกอบความชั่วอย่างนี้ให้จิตใจชุ่มมัวเศร้าหมอง
ขณะเมื่อจิตดวงสุดท้ายจะดับ (ตาย) แล้วย่อมเป็นชนกกรรมนำไป
เกิดในทุกข์คติภูมิ ได้แก่ภูมิของเปรต สัตว์นรก อสุรกาย สัตว์ดิรัจฉาน
เป็นต้น ตามความหนักเบาของความชั่วนั้นๆ ได้ทรงเห็นอย่างนี้ จึงได้

ตรัสสอนเวไนยสัตว์ทั้งหลายคือผู้ที่พอสอนได้ ให้เลิก ให้ละ ให้งด
เว้นความชั่วดังกล่าวนี้เสีย แล้วให้ปฏิบัติตนอยู่แต่ในคุณความดี

ที่ว่า “ละชั่ว” ก็มีข้อประพฤติปฏิบัติเพื่อป้องกันมิให้กิเลส
พยาบาท ทำหน้าที่ดลจิตดลใจให้คิด ให้พูด ให้ทำความชั่วอย่างหนักๆ
คือให้รักษาศีลเพื่อควบคุมความประพฤติปฏิบัติทางกาย ทางวาจา
ของตนให้เรียบร้อยดีไม่มีโทษแก่ตนเองและผู้อื่น การรักษาศีลต้อง
หมั่นกระทำหมั่นพิจารณาตนเอง และเมื่อเห็นเมื่อรู้ว่าตัวเองมักคิดผิด
รู้ผิด เห็นผิด ทำผิด แล้วก็ให้มีสติระลึกได้ว่าอย่างนี้เป็นความชั่ว
อย่าทำ! อย่าทำ!! อย่าพูด! อย่าพูด!! อย่าคิด! อย่าคิด!! อย่างนั้น!!
ถ้าว่าเผลอสติไป ก็ให้มีสัมปชัญญะรู้ตัวว่าเราผิดไปแล้ว ก็เริ่มกลับตัว
กลับใจเสียบ่อยๆ เข้า ด้วยสติสัมปชัญญะนี้ก็จะเลิกละความชั่วได้ และ
สามารถรักษาศีลให้บริสุทธิ์ได้มากขึ้น นี่เป็นเรื่องสำคัญ

ความดีนั้นชื่อว่า สุจริต หรือบุญกุศล สภาพธรรมชาติแห่ง
คุณความดีคือความประพฤติปฏิบัติดีทางกาย ทางวาจา และใจนั้น
ก็ตรงกันข้ามกับสภาพที่เป็นความชั่วหรือทุจริต เทียบเคียงได้กับเรื่อง
ความประพฤติผิดศีล เป็นต้นว่าผู้ที่เจตนาฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ผจญสัตว์
ที่มีชีวิตอื่นให้เดือดร้อน เหล่านี้เป็นต้น เป็นความชั่ว เป็นบาปอกุศล
หรือทุจริต แต่คุณความดีที่ตรงกันข้ามคือให้มีจิตใจ “เมตตา” รู้จักรัก
ผู้อื่นเหมือนกับรักตัวเราเอง ปรรณนาให้ผู้อื่นอยู่ดีมีสุข เพราะเราเอง
ปรารถนาความสุข ให้เห็นอกเห็นใจว่าเขาก็อยากมีความสุขเหมือน
กับเรา ไม่มีใครต้องการความทุกข์

เพราะฉะนั้น เมตตาธรรม จึงเป็นเครื่องอยู่ของผู้ใหญ่ หรือผู้มีคุณความดีประเสริฐ เรียกว่า “พรหมวิหารธรรม” ได้แก่ ความปรารถนาให้ผู้อื่นอยู่เย็นเป็นสุขด้วยความเห็นอกเห็นใจ อีกอย่างหนึ่ง กรุณาธรรม หรือกรุณาพรหมวิหาร นี่คือความปรารถนาที่อยากจะให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ นี่เป็นคุณธรรมหรือคุณความดีที่เรามีจิตใจเวทนาส่งสารผู้คนที่กำลังตกทุกข์ได้ยากหรืออยู่ในความทุกข์ เมตตากรุณาธรรม จึงชื่อว่าเป็นคุณธรรมเครื่องค้ำจุนโลก ถ้าไม่อย่างนั้น ถ้าโลกนี้ไม่มีผู้ทรงคุณธรรมชื่อเมตตากรุณาพรหมวิหารธรรมนี้แล้ว โลกคือสัตว์โลกทั้งหลายต้องโกลาหลกันแน่นอน ชนิดที่เรียกว่า “มิลลัญญ” ไม่มีความเห็นอกเห็นใจกัน มีแต่จะคิดประหัดประหารกันเท่านั้น คิดทำลายล้างผู้อื่นอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้ตนสบาย ไม่มีความเห็นอกเห็นใจใครทั้งสิ้น ไม่มีการอภัยอะไรให้ใครทั้งสิ้น เพราะเหตุนี้แหละ เมตตาและกรุณาธรรม ชื่อว่าเป็นคุณเครื่อง หรือเป็นธรรมเครื่องค้ำจุนโลกให้ทรงตัวอยู่ได้ด้วยดี ไม่วุ่นวาย สับสน แตกสลาย พรหมวิหารธรรมนี้นอกจากเมตตากรุณาธรรมแล้วยังมีอีกสองข้อ คือ

มุทิตาพรหมวิหาร หมายถึง ความพลอยยินดีที่ผู้อื่นได้ดี และอุเบกขาพรหมวิหาร หมายถึงว่า แม้เรามีจิตเมตตากรุณาต่อผู้อื่นเพียงไรก็ตาม แต่ว่าการที่เราจะสงเคราะห์อนุเคราะห์ผู้อื่นก็ทำเท่าที่เราสามารถทำได้ ไม่ใช่เมตตาและกรุณาจนไม่มีขอบเขต เพราะมีฉะนั้นตัวเราเองจะกลายเป็นคนเดือดร้อนเสียหายมากมาย เพราะว่าถ้าจะเปรียบอุปมาเหมือนอะไร เหมือนมีคนกำลังจะจมน้ำหลายคน เราก็ช่วยคนที่เราพอจะช่วยได้ โดยที่ตัวเราเองไม่จมน้ำตาย

เพราะการช่วยคนจมน้ำนี้ถ้ามีหลายคน และน้ำลึก กระแสน้ำเชี่ยวอย่างนี้ ถ้าเราเอาชีวิตเราไปแลกช่วยชีวิตเขาทั้งหมดคงไม่ไหว เพราะเมื่อกำลังเราไม่พอ พวกที่เขาต้องการความช่วยเหลืออาจจะทำให้เราจมลงไปด้วยได้ เมื่อเราไม่มีกำลังพอ หรือจมลงตายไปแล้ว เราจะช่วยใครได้ในเมื่อตัวเองก็จะตายเหมือนกัน เพราะฉะนั้น ความช่วยเหลือหรืออนุเคราะห์ด้วยเมตตากรุณาธรรม จึงต้องมีขอบเขตอยู่ที่อุเบกขา คือว่าเมื่อถึงจุดหนึ่ง ต้องตั้งใจเป็นกลางมัธยัสถ์วางเฉย ไม่ยินดียินร้ายที่สัตว์โลกถึงซึ่งความวิบัติที่เราช่วยอะไรไม่ได้ แปลว่าเราช่วยได้เท่าที่ช่วยได้ ต้องดูด้วยว่า กำลังเรามีพอช่วยเขาได้เท่าไร ไม่ใช่ช่วยเขาเสียจนเราตาย ถ้าเราตายเราจะมีอะไรไปกระทำคุณความดีต่อไปอีก นี่แหละ ตรงนี้แหละ รวมเรียกว่า พรหมวิหารธรรม

สำหรับผู้ที่จะปฏิบัติธรรมให้สูงขึ้นเป็นบุญ บารมี อุปปาบบารมี ปรมัตถบารมี บารมีชั้นสูงคือ “เมตตาบารมี” ซึ่งรวมเอาเมตตาและกรุณาธรรมเข้าด้วยกัน และบารมีที่ ๑๐ ก็คือ “อุเบกขาบารมี” คือเมื่อถึงจุดหนึ่งต้องวางอุเบกขา ใจต้องสงบอย่างนี้เป็นต้น นี่คือคุณความดีที่อยู่ตรงกันข้ามกับความชั่ว

ความดีต่อไปอีก ถ้าจะเทียบกับความประพฤติดีศีลข้อที่ ๒ คือเจตนาลักฉ้อ กบฏ คดโกงผู้อื่น ตั้งแต่เรื่องเล็กน้อย แยกชิงปล้นสะดม จนถึงเรื่องการโกงกินรายใหญ่ๆ และการประกอบมิจฉาอาชีพะ คือการประกอบอาชีพมิชอบ นี่กินความกว้าง อย่างเช่นผู้ที่ประกอบกิจการการผลิต การจำหน่าย การจ่ายแจก ยาพิษ อาวุธ ยุทธโศปกรณ์ เครื่องประหัดประหารกัน และ สิ่งเสพติดมีมาให้โทษ

เป็นที่ตั้งแห่งความประมาท แม้แต่ผู้คิดทุจริตคติมีขอบในหน้าที่การงานของตน เช่น การคอร์ปชั่น หรือแม้การทุจริตการเลือกตั้ง มีการซื้อเสียง ขายเสียง กระทำความผิดกฎหมายบ้านเมือง เหล่านี้ก็จัดเป็น “มิจฉาอาชีวะ” ทั้งสิ้น ความกว้าง แต่ความแคบมันไปจากการลักจ้อ แ่่งชิง ปล้นสะดมเหล่านี้เป็นต้น ไปจนถึงประกอบอาชีพมิชอบ

การกระทำความดีที่ตรงกันข้ามกับความประพฤติดีคือ การประกอบสัมมาอาชีวะ หมายความว่า ประกอบอาชีพโดยชอบ ไม่หลอกลวง ไม่กบฏคดโกงผู้อื่นเขามาเลี้ยงชีวิตตน แม้จะต้องอดตายก็ไม่ยอมเอาของของคนที่เขาไม่ได้ให้ ด้วยอาการอย่างขโมย หรือด้วยการกบฏคดโกงต่างๆ หรือด้วยการประกอบอาชีพมิชอบต่างๆ ดังที่กล่าวมาแล้วนั้น เป็นอันไม่กระทำ และแถมยังประกอบทานกุศล รู้จักเสียสละ รู้จักให้ หรือเรียกว่า “จาคะ” นี่เป็นคุณความดี คือ การประกอบสัมมาอาชีวะ ประกอบอาชีพชอบ

จาคะคือเสียสละประโยชน์สุขส่วนตน ไม่ว่าจะเป็นความรู้ความสามารถ สติปัญญา ช่วยเหลือผู้อื่น หรือเสียสละทรัพย์สินเงินทอง ข้าวของ ขาดออกจากใจเพื่อประโยชน์สุขของผู้อื่น อย่างเช่น การทำบุญตักบาตร สร้างโบสถ์ วิหาร ศาลาการเปรียญ เพื่อสาธารณประโยชน์ เพราะวัดวาอาราม คณะหรือหมู่ภิกษุที่เรียกว่าสงฆ์นั้นเป็นผู้ประพฤติปฏิบัติธรรมเพื่อชำระกิเลสให้หมดไปจากใจตน ตั้งใจประพฤติปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ทั้งศีล สมาธิ ปัญญา แล้วนำเอาผลแห่งการปฏิบัติ ประสพการณ์จากการประพฤติปฏิบัติธรรม และความ

รู้ในหลักธรรมของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเอาออกเผยแผ่ คือแนะนำสั่งสอนให้ผู้อื่นได้ประพฤติปฏิบัติตาม ให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในคุณความดี ละเว้นความชั่ว และชำระจิตใจให้ผ่องใส เพื่อเจริญปัญญา รู้แจ้งในสภาวะธรรมและสังขธรรมตามที่เป็นจริง และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ให้รู้บาปบุญคุณโทษตามที่เป็นจริง ให้รู้ทางเจริญทางเสื่อมตามที่เป็นจริง เป็นประทีปส่องทางชีวิตของผู้ที่พอจะให้คำแนะนำสั่งสอนได้ ให้ดำเนินชีวิตไปในทางที่เจริญรุ่งเรืองและสันติสุข ไม่ไปในทางเสื่อมที่เป็นโทษ เป็นความทุกข์เดือดร้อน

เพราะฉะนั้น สถาบันพระพุทธศาสนาอย่างนี้ ใครทำนุบำรุง ก็จะได้านิสงส์ เป็นคุณเครื่องกำจัดกิเลสในใจตน คือเป็นคุณเครื่องขจัดความหวงแหน ความเห็นแก่ตัว ความโลภจากใจตนเอง และยังประโยชน์ให้เกิดแก่คณะบุคคลที่ตั้งใจกระทำคุณความดี แล้วให้คุณความดีนั้นเผยแผ่ออกไปยังสาธุชนให้ประพฤติปฏิบัติดีปฏิบัติชอบให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนส่วนใหญ่ต่อไปอีก นี่จึงเป็นคุณความดีที่ให้ผลสูง

การเสียสละโดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริจาคทาน ทั้งที่เป็นวัตถุสิ่งของ มีปัจจัย ๔ เป็นต้น เรียกว่าอามิสทาน และทั้งที่เป็นการให้ธรรมเป็นทาน เรียกว่าธรรมทาน ตลอดไปถึงอภัยทาน คือการรู้จักอภัย ตัดความโกรธพยาบาทออกจากใจเรา ใจเราก็สบาย นี่เป็นธรรมชั้นสูง เมตตา กรุณา มุติตา อุเบกขา พรหมวิหารธรรมเกี่ยวเนื่องกันอย่างนี้

ความชั่วหรือความประพฤติผิดศีลข้อที่ ๓ ประพฤติผิดในกาม รวมทั้งการสำส่อนในกิเลสกาม นี่ความหมายอย่างกว้าง ส่วนการปฏิบัติคุณความดีที่ตรงกันข้ามกันนั้น คือ การมีสันโดษในคู่ครองของตน และการรู้จักการสำรวมในกาม

ความชั่วหรือบาปอกุศลข้อที่ ๔ การโกหกหลอกลวง การกล่าววาจาหยาบคาย การกล่าววาจาให้เขาแตกแยกกัน และการกล่าววาจาเพื่อเจ้อ มีการนิทานว่าร้ายกันโดยไม่เป็นธรรมเป็นต้น นี้กล่าวในความหมายอย่างกว้าง คุณความดีที่ตรงกันข้ามกันก็คือว่าการกล่าวแต่คำจริง ไม่เจตนากล่าวคำเท็จ มีความจริงใจต่อตนเองแล้วก็จริงใจต่อผู้อื่น กล่าววาจาไพเราะ อ่อนโยน อ่อนหวานตามฐานะ ผู้ใหญ่พูดกับผู้น้อย ผู้น้อยจะพูดกับผู้ใหญ่ ผู้เสมอกันจะควรพูดอย่างไร นี้กล่าววาจาที่ดี และการกล่าววาจาสมานไมตรี ตรงนี้สำคัญนัก การกล่าววาจาสมานไมตรี บางคนชอบพูดให้คนเขาแตกกัน แม้แต่ในครอบครัวบางทีพูดแล้วคนแตกกัน ต้องระวังไปจนถึงสังคมถึงประเทศชาติ เฉพาะในหมู่สงฆ์นี้ถ้าพระภิกษุใดยังสงฆ์ให้แตกแยกกันตั้งแต่ ๔ รูปขึ้นไป เรียกว่าให้สงฆ์เขาแตกกัน จนถึงกับไม่ลงทำสังฆกรรมด้วยกัน ดังนั้นเป็นต้นแล้วก็มีโทษหนัก ถ้าว่าสงฆ์สวดสมณสาสประกาศให้กลับใจ ๓ ครั้ง แล้วยังไม่กลับใจ ไม่กลับคืนดี ต้องอาบัติสังฆาทิเสส และกรรมชั่วอย่างนั้นยังนำไปเกิดในทุคติคืออบายภูมิ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถึงอเวจีมหานรกทีเดียว ไม่ใช่เรื่องเล็กน้อย วิชฺฐจริตน์ไม่ใช่เรื่องเล็กน้อย แต่ละข้อ ทุกข้อไปถึงข้อนิทานว่าร้ายเหล่านี้เป็นต้น เสียหายมาก คุณความดีจะทำอย่างไร ก็กล่าว

แต่ว่าจาสมานไมตรี คนที่โกรธกัน เราพูดให้เขาดีกัน คนเราจะดีกันหรือไม่ดีกันนั้น อาจจะมีคนหนึ่งถูก คนหนึ่งผิด หรืออาจจะผิดทั้งคู่ หรืออาจจะว่าผิดก็ไม่ใช่ จะว่าถูกก็ไม่เชิง แต่ไม่เข้าใจกัน ไม่ทำความเข้าใจกันให้ดี ก็ผิดใจกันได้ แตกกันได้

เพราะฉะนั้น ผู้ที่รู้จักสมานไมตรีต้องรู้จักแยกแยะผิดและถูก ให้ลึกซึ้ง ให้ถูกต้อง ให้รอบคอบ ถ้าว่าไม่ได้เหตุปัจจัยแห่งความถูกต้องหรือความผิดที่แท้จริงแล้ว บางทีเราตัดสินใจพูดไป บางทีพลาด พลาดแล้วแทนที่เขาจะดีกันเลยแตกกันใหญ่เลย เพราะฉะนั้นเรื่องนี้เป็นเรื่องใหญ่ในสังคมทุกระดับ ตั้งแต่สังคมครอบครัวไปจนถึงประเทศชาติ และทั้งสังคมอย่างเช่นหมู่พระภิกษุสงฆ์ เพราะฉะนั้นแม้แต่ตัวอย่างเรื่องในประเทศชาติ มีการใส่ไฟ มีการปิดแข่งปิดขาคะไรต่อมิอะไรงันในคณะบุคคลต่างๆ ทำให้แตกแยก และรวมกันไม่ติด อย่างนี้มีโทษมาก ทำให้บ้านเมืองเสียหาย ในหมู่พระภิกษุสงฆ์ก็ทำให้พระธรรมวินัยที่ตั้งไว้แล้วแต่คนปฏิบัติไม่ดีก็เลยพลอยทำให้แตกแยกเสียหาย จึงมีโทษมาก

เพราะฉะนั้น การกล่าววาจาสมานไมตรี เราจะต้องดูที่เหตุว่าคนเราแตกกันเพราะอะไร เราอย่าไปตอกลิ้ม ให้แตกลงไปอีก เราต้องดูว่าอะไรผิดอะไรถูกอย่างแท้จริง อย่าเดา เมื่อได้ความจริงที่แท้จริงแล้วเราจึงค่อยว่า ถ้าใครผิดเราค่อยๆ แนะนำ ว่านี่ตามที่เป็นจริงเธอผิดอย่างไร แต่ต้องรู้จักวิธีพูด หาโอกาสพูดตามความเหมาะสม เพราะคู่กรณีอาจจะเป็นผู้ใหญ่ อาจจะเป็นผู้เสมอกัน อาจจะเป็นผู้น้อย เมื่อเรารู้เหตุรู้ปัจจัยที่ทำให้เขาแตกกันอย่างนั้นแล้ว เราค่อยสมานไมตรีได้

แล้วเราก็พยายามทำให้คนผิดให้กลับตัวเป็นคนถูก คนถูกอยู่แล้วให้รู้จักให้อภัย คนผิดก็ให้รู้จักว่าตนผิดตามที่เป็นจริงอย่างไร ไม่ใช่ตะปัดะบันผิดต่อไปอีก อย่างนี้เป็นต้น แต่ถ้าคุณกรณีเอาทฤษฎีเข้าหากัน สังคมนั้นเป็นสังคมที่จะต้องลุกเป็นไฟ เพราะการที่บุคคลไม่เข้าใจกันอย่างนี้มีปัญหามากในสังคมทุกระดับ แม้แต่ในวัด ในครอบครัว และในสังคมประเทศชาติ

เพราะฉะนั้นข้อนี้ให้สังวรมากๆ ตลอดไปจนถึงเรื่องการกล่าววาจาเพื่อเจ้อ เหลวไหล ไร้สาระ ต้องพูดแต่สิ่งที่มีสาระประโยชน์ ไม่เอะอะคอยแต่จะนินทากันอย่างโน้นอย่างนี้ นินทาไปทำไม หยุดทำชั่วทางปาก อย่าไปพูดเลอะเทอะเลย และการพูดเลอะเทอะนี้ ปากต่อปาก ค่อยๆ หลุดออกจากความจริงไปทุกทีๆ จนกระทั่งหาต้นสายปลายเหตุไม่เจอ เหล่านี้เป็นต้น หนักๆ เข้าก็กลับกลายเป็นทำให้คนแตกกันอีกแล้ว นินทาว่าร้ายทำให้คนแตกกันได้ เพราะฉะนั้นเรื่องนี้เรามาปฏิบัติธรรมแล้วให้ลึกซึ้งลงไป ต้องเข้าใจว่าความดีอยู่ตรงไหน ความชั่วอยู่ตรงไหน ต้องให้มีความสังวรระวัง

ศีลข้อที่ ๕ เสพยาเสพติดมีนเมาให้โทษ เป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ผู้เสพยาเสพติดนับตั้งแต่บุหรี กัญชา ใบกระท่อมเหล่านี้เป็น “มัจชะ” ของมีนเมาอย่างอ่อนๆ “สุราเมรัย” คือน้ำดองของมีนเมาที่ยังไม่ได้กลั่นน้ำ ทั้งหมดรวมกันว่า “ปะมาทัญฐานา” คือเป็นที่ยังตั้งแห่งความประมาท สุราเรารู้แล้วว่าเป็นอะไร คือของที่กลั่นออกมา “เมระยะ” หรือเมรัย หมักดองของมีนเมาที่ยังไม่ได้กลั่น เช่น เหล้าองุ่น หรือเหล้าไวน์ที่เขา กำลังพูดถึงกันอยู่ทุกวันนี้ราคาแพงๆ “สาโท”

เหล้าหมัก “มัจชะ” สิ่งมีนเมา ไม่ว่าจะเป็นกัญชา กระท่อม และแม้บุหรี ตอนนี้ถามว่า “บุหรีมีนเมาหรือ?” ตอบว่า “มีนเมา แต่ว่าคนติดแล้วไม่รู้สีกมีนเมา” นี่คนที่ไม่เคยสูบลองสูบ เมาหมดเลย อย่างผมนี้ไม่ต้องสูบลอง เพียงแต่อยู่ใกล้ๆ พวกสูบซิการ์หรือบุหรีมวนใบตองเพียงอยู่ใกล้ๆ ได้กลิ่นควันก็เมาแล้ว

คนสูบหรือเสพครั้งแรกๆ ก็จะรู้สึกมีนเมา แต่ต่อไปเมื่อติดแล้วก็ต้องการอยู่เรื่อยๆ เพราะร่างกายต้องการ ความรู้สึกว่าการอยากจะสูบอีกเรื่อยๆ ไป เพราะร่างกายได้แก่หลอดลม ปอด ตับ ไต กระเพาะ สมอง มันเสื่อมเสียพิกลพิการด้วยเหตุสิ่งมีนเมานั้นแหละ เมื่อมันเสียแล้ว มันกลับต้องการสิ่งมีนเมานั้นแหละไปกระตุ้นให้ทำงานอีก แล้วก็ให้คนสูบคนเสพรู้สึกสบายขึ้นมาน้อย ที่แท้มันทำให้ส่วนต่างๆ ของร่างกายให้เสียหายกะปวกกะเปี้ยกันไป เพราะสิ่งมีนเมานั้นไปทำให้เสีย มันอ่อนเพลียไปแล้ว เลยต้องอาศัย หรือมีความต้องการสิ่งมีนเมานั้นไปทำให้ฟื้นคืน คือให้ไปกระตุ้นให้ทำงานได้คืนหน่อยหนึ่ง พอจากสิ่งมีนเมานั้นก็กลับทรุดลงไปอีกกว่าเก่า จึงเกิดความต้องการเสพมากขึ้นๆ

แม้บุหรี และสิ่งมีนเมาให้โทษเหล่านี้ มีลักษณะรวบยอด คือเป็นที่ยังตั้งแห่งความประมาท ที่เราเรียกว่า ปะมาทัญฐานา คือเป็นที่ยังตั้งแห่งความประมาท สุราเมรัยมัจชะปะมาทัญฐานา นี้แหละ ตัวนี้แหละท่านอาจจะพอมองเห็นได้ง่ายว่าสุราเมรัยกินแล้วเมาเพิ่มขึ้นทุกที ยาเสพติดอื่นๆ ก็เหมือนกัน เมาแล้วเมาครึกครื้นยิ่งขึ้นทุกที จึงเป็นที่ยังตั้งแห่งความประมาท แม้แต่ยาบ้า นี่สมชื่อเลย เมาแล้วบ้าเลย แล้วก็

ยาอี ยาห้วย่าย ยาเลิฟ พวกนี้เข้าโคเคน เข้าเฮโรอีนเหล่านี้เป็นต้น เป็นที่ตั้งแห่งความประมาท

บางรายกลายเป็นพวกบรรดาเขาวชน หรือพวกวัยรุ่น พวกดาราบางคนที่ชอบเสพกันเวลาไปเที่ยวกลางคืน อยู่ตามไนท์คลับ ตามผับ ตามเฮค หรือตามอะไรต่ออะไรนั้น ต้องการให้เกิดความมึนเมา ความหน้าด้าน จะได้ครึกครื้นให้เต็มที่ เพราะหน้าด้านแล้วทำได้ทุกอย่าง ทำไปเพื่อต้องการความสนุกเพลิดเพลิน จะดีจะชั่วไม่รู้ ขอสนุกไว้ก่อน จะลงนรกลงรูปที่ไหนไปได้ทั้งนั้น ขอให้สนุกโดยไม่รู้โทษ และเอายานี้แหละเป็นเครื่องปกปิดสติสัมปชัญญะ คือป้องกันความรู้สึกว่าเป็นโทษ ให้เป็นเพียงความสุขเฉยๆ บางคนรู้ว่ามีโทษ แต่ทำไปเพราะความโง่เขลาเบาปัญญา ถูกเพื่อนชวนบ้าง บางคนก็ต้องการความสุขแบบโลกียสุข ชอบทางด้านกามคุณ ต้องการให้มีความสุขในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสทางกาย เหล่านี้พอมองเห็นกันได้

แต่บุหรืนี้คนมักไม่นึกว่าเป็นสิ่งเสพติดมึนเมาให้โทษ เป็นที่ตั้งแห่งความประมาท เพราะใครๆ ก็สูบกันเป็นอันมาก พระสงฆ์หรือพระภิกษุสามเณร เด็กๆ วัยรุ่นก็สูบกันมาก ไปที่ไหนก็เห็นสูบกัน แต่ที่ว่าเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ที่เห็นชัดเจนที่สุดก็คือว่ามีนิโคติน แล้วก็มีสารอะไรต่อมอะไรที่ทำลายปอด ทำให้ปอดนี้อ่อนกำลัง บางทีถึงเปิดช่องให้เกิดโรคร้ายต่างๆ ได้โดยง่าย เช่น มะเร็งในปอด มะเร็งในช่องคอ มะเร็งในหลอดลม ถุงลมโป่งพองต่างๆ เป็นกันเยอะ ทั้งๆ ที่รู้มันแหละแต่ก็ทำ เพราะอะไร? เพราะลุ่มหลงหา ความอยาก และยังหลงใหลมกมายอยู่

มิใช่ที่พระจะสอน สอนไปเถอะ ไม่ฟังกันหรอก เพราะเขาว่าพระเซย พระล้าสมัย ที่แท้พระทันสมัยตั้งแต่สมัยพุทธกาล รู้ว่าสิ่งมึนเมาเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท นำไปสู่ความทุกข์เดือดร้อน ไม่ล้าสมัยหรอก รู้มานานแล้ว แล้วก็สอนกันมานานแล้วแต่คนโง่เขาไม่เชื่อ เขาว่าพระเซย เขาก็เลยไม่ฟัง ไม่รู้ว่าความเซยมันคืออะไร คงหมายถึงว่าพระที่อยู่ตามวัดตามวาเป็นพระหลงตาแก่ๆ ล้าสมัย มาพูดเรื่องธรรมะ ธัมโม ไม่ได้เรื่อง สู้หาความสุขอย่างนี้ไม่ได้

แล้วก็ตนเองก็เป็นคนที่เรียนทางโลกสูงบ้างต่ำบ้าง พวกที่เรียนสูงหน่อยก็เรียกตนเองว่า “ปัญญาชน” นึกว่าตนเองนี่วิเศษวิโส ที่แท้ตัวเองนะโง่ ไม่รู้บาป บุญ คุณ โทษ ของไม่ดีแท้ๆ ก็ยังจับใส่ไว้ในตัวเอง เป็นการฆ่าตนเอง เหมือนกับหยดยาพิษลงบนดวงใจ หรืออีกนัยหนึ่งกินยาพิษลงไปในตัวเอง ฆ่าตัวเองวันละน้อยๆ พอร่างกายหมดความต้านทานเมื่อไร ทีนี้แหละพระพูดตั้งแต่ต้นไม่ฟังหรอก จนกระทั่งหมอบอกว่าหยุดนะ ถ้าไม่หยุดตายนะ จึงหยุดได้ วันนี้จะพูดตัวอย่างนิดหนึ่งนะ อาตมานี้ วัดหลวงพ่อดุสิตธรรมกายาราม ในสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกายนี้ ต่อต้านมานานแล้ว แต่ไม่เคยได้ยินใคร แม้ในหมู่สื่อมวลชนเขาชมเชยสักที ไม่เคยได้ยินเลย ทั้งๆ ที่ออกวิทยุออกทีวี สอนก็สอนคนเป็นร้อย เป็นพัน เป็นหมื่น นี่เป็นอย่างนี้ ยังบอกพระที่สูบบุหรืนั่นแหละ สูบบุหรื ติดบุหรี่อย่างแรงด้วย ที่พูดนี้จริงๆ แล้วไม่ใช่อยากจะให้คนชมหรอกนะ แต่อยากให้ช่วยกันสนับสนุนการเลิกละยาเสพติด บุหรื เหล้า ยาบ้า ยาอี เป็นต้น กันให้เข้มแข็งมากๆ เท่านั้นแหละ แต่พอพระที่มีชื่อเสียงจะตายเอาเพราะติดบุหรื พอหมอ

เขาบอกว่าไม่ได้นะ สู้ต่อไปตาย ท่านจึงหยุด หยุดแล้วท่านก็ชักชวนให้คนอื่นเลิก ที่นี้เห็นลงข่าวกันฮือฮาไปเลยว่าท่านชักชวนให้เลิกสูบบุหรี่ แท้ที่จริงท่านชักชวนให้เลิกบุหรี่ยาเสพติดที่หลังผมนะ

ทั้งๆ ที่ทำมาแล้วเป็นสิบปี แต่เป็นพระไม่มีชื่อเสียง พุดไปก็เท่านั้นแหละ พุดเรื่องที่คนจะฉิบหายนี้ คนบาปหนาเขาไม่ฟัง เขาไม่เชื่อ หรือแม้บุคคลใหญ่ๆ โตะๆ ในระดับนักบริหารสูงๆ แม้เราจะชี้ให้เห็นข้อผิด-ข้อถูก เขาไม่ค่อยฟังหรอก แต่แล้วเขาก็ต้องล้มเหลวในการบริหารงานของเขา เพราะเขาไม่ฟังเรา ถ้าฟังเพียงแต่สอนธรรมะทางวิทยุทางโทรทัศน์ที่โน่นบ้างที่นี้บ้าง แม้แต่ผู้หลักผู้ใหญ่มาที่นี้ แนะนำสอนเขาในทางที่ถูกที่ควรด้วยนะ จนเขาแปลกใจ และภายหลังได้อินเขาพุดกันว่า ไปวัดอื่นมีแต่เคาะหัวบ้าง มีแต่พรมน้ำมนต์บ้าง เป่ากระหม่อมบ้าง แต่มาหาเจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อสดๆ นี่แปลก ท่านให้คำแนะนำ ๓ หน้ากระดาษ เขาไปพุดกันอย่างนั้นแหละ ผู้พุดคือคุณหญิงคุณนายของท่านนั้นแหละ คงจะแปลกใจ ไม่รู้ว่าเขาชอบใจหรือตำหนิเรากี่ไม่รู้ เขากลับมาพุดนี้แหละ เขาบอกว่าหลวงพ่อนี้แปลกนะ ไปวัดไหนๆ เขามีแต่ทำอย่างอื่นหมด พอมาหาหลวงพ่อดู หลวงพ่อกลับให้คำแนะนำไป ๓ หน้ากระดาษเท่านั้นแหละ นี่พอเขาทำตามเราหน่อยหนึ่ง เขาก็ได้ผลดีหน่อยหนึ่ง แต่พอเขาลืมเราและเลิกทำตามเขาก็เอวังสิโร (หัวทิ่ม) สวรรค์ไปแล้ว

นี่ความชั่ว ความไม่ดี ความไม่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม ความดีอยู่ที่ไหนละ? พุดมาตั้งยาว เรื่องสิ่งเสพติดเป็นความประมาท ส่วนความดีก็คือตรงข้ามกับความประมาท เพราะยาเสพติดเป็นที่ตั้ง

แห่งความประมาท แม้แต่บุหรี่ยาเสพติดอย่างไร? ไม่รู้หรือว่ามัน “ควั่นเพชรฆาต” นะ บุหรี่ยาควั่นเพชรฆาตนะ แลเนื้อแล่ปอด แลหัวใจที่ละน้อย พอถึงเวลาก็สวัสดีไปเลย อย่างนี้เป็นต้น

เพราะฉะนั้น ความดีที่ตรงกันข้ามกับความประมาท ก็คือความไม่ประมาท ทำอย่างไรถึงไม่ประมาท ก็คือให้มีสติ อยากรู้เรียกว่า “สติ” ความมีสติก็คือระลึกได้ว่าอะไรดี อะไรชั่ว ก่อนคิด พุด ทำทุกเรื่องเราก็เลือกทำแต่ความดี ข้อปฏิบัติที่ดี อะไรไม่ดีก็อย่าได้ทำ ถ้าเผลอสติ ก็ให้มี “สัมปชัญญะ” คือให้รู้สึกตัวเร็วๆ ว่าเราเผลอผิดไปแล้ว นี่ให้มีสติสัมปชัญญะอยู่อย่างนี้แหละ ฟังหลวงตาเสริมชัยสอนมามากแล้วก็จำได้ ระลึกได้ ถ้าหากเผลอผิดไปก็นึกว่า หลวงตาว่าชะแสบเลย สิ่งไม่ดีก็ไม่ทำ สิ่งดีดีหลวงตาเสริมชัยชอบ ชมเชยยกย่องดี-ทำ ไม่ดีก็ไม่ทำ ก็เท่านั้นแหละ ละเว้นความชั่ว กระทำความดี ทั้งหมดนี้แหละรวมความว่าเป็นการประพฤติปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ

ยังมีอีกข้อหนึ่ง ทำอย่างไรถึงจะรู้ว่า “อะไรดี อะไรชั่ว” ที่ลึกซึ้งลงไป คือปัญญาเครื่องรู้เห็น รู้แจ้งเห็นแจ้งไปตามลำดับว่า อะไรดี อะไรชั่วตามที่จริง เพราะว่าหลายอย่างที่เราคิดลงไป ในข้อที่ไม่รู้ว่าอะไรเป็นกรรมดี อะไรเป็นกรรมชั่ว และจะมีผลของกรรมอย่างไร ผลของกรรมดีกรรมชั่วต่อไป ถึงข้ามภพข้ามชาติมีไหม อย่างเช่น การทำชั่วนำตัวไปสู่อบายภูมิ คือไปเกิดเป็นเปรต ลัตว์นรก อสุรกาย ลัตว์ดิรัจฉาน ตามลักษณะการกระทำชั่วนั้นมีไหม ผลของกรรมดีข้ามภพข้ามชาติ คือเมื่อก่อนตาย จิตใจผ่องใสด้วยคุณความดีเป็นชนก-กรรมให้ไปเกิดในสุคติภพ คือภพภูมิที่ดี เช่น ได้เกิดเป็นมนุษย์ที่ดี

อยู่ในครอบครัวยุติ เป็นสัมมาทิฐิ มีฐานะดี หรือไปเกิดในเทวโลก พรหมโลก ตามกรรมดีนั้นๆ มีไหม เป็นต้น เป็นเรื่องลึกซึ้ง ที่ยากแก่ปุถุชนผู้ที่ยังหนาด้วยกิเลสจะทราบได้

ทีนี้ทำอย่างไรจึงจะรู้ละเอียดลึกซึ้งอย่างนี้ละ พระพุทธเจ้าทรงได้ปฏิบัติมาแล้วในสมัยที่ยังเป็นพระมหาโพธิสัตว์ ในคืนวันเพ็ญเดือนวิสาขะ เมื่อ ๒๕๐๐ กว่าปีที่ผ่านมา ในยามต้นแห่งราตรี เจริญฌานสมาบัติ ให้ใจสงบจากกิเลสนิวรณ์ คือฌานที่ ๔ แล้วเกิดความสามารถพิเศษ เรียกว่า “อภิญญา” ได้แก่ ทิพพจักขุ ทิพพโสต ให้ประกอบเป็น “วิชชา” โดยน้อมไปเพื่อ “อดีตังสญาณ” ไปเห็นอดีต เห็นอัตตภาพของตนที่เคยเป็นมาในอดีต ถ้าจะกล่าวโดยภาษาสามัญ ก็คือระลึกชาติได้ เห็นตนเอง พระองค์เองเห็นสัตว์โลกทั้งหลายไปสุขบ้างทุกข์บ้าง ทรงมีความสงสัยว่าอะไรหนอเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้สัตว์โลกเป็นไปอย่างนั้น เรียกว่ามีวิจิกิจฉา เป็นกิเลสนิวรณ์ขึ้นมา

ในยามกลางแห่งราตรี จึงเจริญฌานสมาบัติ ถึงฌานที่ ๔ เพื่อกำจัดกิเลสนิวรณ์เครื่องกั้นปัญญาอีกครั้งหนึ่ง เมื่อใจผ่องใสจากกิเลส นิวรณ์แล้ว จึงน้อมไปเพื่อ “อนาคตังสญาณ” ญาณหยั่งรู้เห็นอนาคต ประกอบเป็นวิชา ชื่อว่า “จุตูปปาตญาณ” ญาณหยั่งรู้จุติปฏิสนธิของสัตว์ คือเห็นว่าสัตว์ทำกรรมดีบ้าง กรรมชั่วบ้าง จึงได้ไปเกิดในสุคติภูมิ บ้างตามกรรม เช่นว่า สัตว์โลกใดที่กระทำความชั่วทางกาย ทางวาจา และใจ เช่น ต่ำหนิพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ก็ไปอบายภูมิ ต่ำหนิ ณ ที่นี้หมายถึงต่ำหนิในที่ไม่ควรต่ำหนิ คือต่ำหนิโดยไม่เป็นธรรม

ส่วนว่ากรณีที่อาจมีพระภิกษุหรือสามเณรประพฤติดีดึลผิดศีลผิดธรรม โยมผู้รู้ก็ชี้บอกได้ นั้นไม่ใช่เรื่องต่ำหนิ เป็นเรื่องอนุเคราะห์กัน เป็นเรื่องชี้ชมทรัพย์ให้ แต่ถ้าท่านไม่ผิดอย่างนั้น ก็พูดนิทานว่าร้าย ต่ำหนิดิฉินพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ โดยไม่เป็นธรรม คือไม่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม ถ้าต่ำหนิอย่างนั้นไปอบายภูมิ ถ้ารู้ดีรู้ชั่ว ไม่ต่ำหนิพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ กระทำแต่คุณงามความดีก็ไปสุคติภพ นี่แปลว่า สัตว์โลกเป็นไปตามกรรม คือทำกรรมดีได้ดี ทำกรรมชั่วได้ชั่ว นี่เป็นไปอย่างนี้ ญาณหยั่งรู้เช่นนี้ชื่อว่า “จุตูปปาตญาณ” ทรงมีความสงสัยอีกว่า อะไรหนอ เป็นเหตุเป็นปัจจัยให้สัตว์โลกคิดผิด รู้ผิด เห็นผิด ทำผิด แล้วก็พูดผิดอย่างนี้แล้วก็นำคนอื่นผิดๆ หลงตามคนอื่นผิดๆ

ในยามปลายแห่งราตรี ทรงเจริญฌานสมาบัติเพื่อกำจัดกิเลส นิวรณ์ข้อวิจิกิจฉา ความสงสัย ครั้นพระทัยผ่องใสจากกิเลส นิวรณ์ ก็ทรงพิจารณาเหตุไปถึงต้นๆ เหตุเกิดทุกข์ จึงทราบว่ามีเหตุคือความไม่รู้อดีต ไม่รู้อนาคต ไม่รู้เงื่อนไข ไม่รู้เงื่อนไขปลาย คือไม่รู้ว่าจะทำกรรมอย่างไร จึงได้รับผลกรรมอย่างนั้น ตั้งแต่กรรมในอดีต ให้มาได้รับผลในปัจจุบัน และกรรมในปัจจุบันที่จะให้ได้รับผลต่อไปในอนาคต ไม่รู้เหตุปัจจัยให้เกิดความทุกข์ คือไม่รู้วิธีสลัก ความจริงอย่างประเสริฐ ในเรื่องทุกข์ เหตุแห่งทุกข์ สภาวะที่ทุกข์ดับเพราะเหตุดับ และหนทางปฏิบัติเพื่อความพ้นทุกข์ตามที่จริง ความไม่รู้อย่างนี้แหละทำให้สัตว์โลกคิดผิด รู้ผิด เห็นผิด เป็นมิจฉาทิฐิแล้วจึงกระทำความผิดทางกาย วาจา และใจ ด้วยอำนาจของกิเลส ตัณหา อุปาทาน ให้ต้อง

เวียนว่ายตายเกิดอยู่ในสังสารจักร และได้รับผลโทษเป็นความทุกข์ เดือดร้อนต่อๆ ไปไม่มีที่สิ้นสุด

ทรงเห็นแจ้งในอริยสัจ ๔ อย่างนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทรงเห็นแจ้งในทุกข์และเหตุแห่งทุกข์อย่างนี้ จึงทรงทราบว่าจะปฏิบัติอย่างไร จึงจะสามารถกำจัดกิเลสเหตุแห่งทุกข์ให้หมดสิ้นไปโดยเด็ดขาด ทั้งกิเลสหยาบ กิเลสกลางๆ และกิเลสละเอียด ที่สะสมตกตะกอนนอนเนื่องในจิตสันดานให้หมดสิ้นไปได้ กิเลสที่สะสมหมักหมมอยู่ในจิตสันดานเรียกว่า “อาสวะ” และตกตะกอนนอนเนื่องในจิตสันดาน เรียก “อนุสัย” ทรงทราบด้วยวิชาที่ ๓ ชื่อ “อัสวักขยญาณ” คือญาณหยั่งรู้วิธีการทำอัสวักกิเลสคือกิเลสเครื่องหมักดองในจิตสันดานให้สิ้นเชื้อไม่เหลือเศษเป็นพระอรหันตชินาสพชินาสพหรือชินาสวะ ก็คือผู้มีอาสวะสิ้นไปแล้ว เป็นพระอรหันต์ ผู้บริสุทธิ์ผุดผ่อง และทรงได้บรรลุพระสัมมาสัมโพธิญาณ คือญาณหยั่งรู้แจ้งโลกทุกสิ่งทุกอย่างเหนือมนุษย์ เหนือเทวดา พรหม อรูปพรหมทั้งหลาย ชื่อว่าพระอรหันตสัมมาสัมโพธิญาณ คือญาณหยั่งรู้แจ้งโลกในตอนรุ่งอรุณของคืนวันเพ็ญเดือนวิสาขะเมื่อ ๒๕๔๕ ปีที่ผ่านมา เป็นสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ตรัสรู้แล้วเองโดยชอบ หรือเรียกว่า พระสัพพัญญูพุทธเจ้า ผู้ทรงรู้แจ้งโลกนั่นเอง

เพราะฉะนั้น พระพุทธเจ้าทรงเป็นผู้เห็นแจ้งด้วยพระองค์เอง รวมเรียกว่าตรัสรู้ แล้วจึงทรงนำพระธรรมนั้นมาสอนเรา ให้ถือเป็นหลักปฏิบัติว่าละชั่ว ทำดี ทำใจให้ผ่องใส คือชำระกิเลสนิวรณ์เครื่องกั้นปัญญา แล้วจึงจะสามารถเห็นแจ้งรู้แจ้งสภาวะธรรมและสัจธรรม

แล้วจะเกิดปัญญาเห็นทางเจริญทางเสื่อมแห่งชีวิต รู้บาปบุญคุณโทษตามที่เป็นจริง เพราะฉะนั้น ถ้าใครสนใจศึกษาและปฏิบัติธรรมก็ย่อมเห็นทางดำเนินชีวิตไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองและสันติสุข จนถึงความพ้นทุกข์อย่างถาวรได้ แต่ใครไม่สนใจไม่เอาใจใส่ก็ไม่รู้แจ้ง เมื่อไม่รู้แจ้งปล่อยให้กิเลสเข้าครอบงำ นับตั้งแต่ความขี้เกียจ ความไม่รู้บาปบุญคุณโทษตามที่เป็นจริง ไม่รู้ว่าอะไรดี-ไม่ดี ไม่รู้ว่าทางเจริญทางเสื่อมแห่งชีวิตตามที่เป็นจริงว่าเป็นอย่างไร ก็เป็นไปตามกรรม ของใครก็ของใคร ใครๆ ก็ช่วยไม่ได้

เพราะฉะนั้น คำถามของท่านที่ว่า พระเณรไม่สนใจในด้านการศึกษาและปฏิบัติธรรมว่าจะมีผลอย่างไร ก็สรุปได้ว่า มีผลเหมือนคนตาบอด ตาบอดแล้วไม่พยายามทำตนเองให้เป็นคนตาดี เดินเปะปะหลงทางไป ใครก็ช่วยใครไม่ได้ ทั้งๆ ที่ทางปฏิบัติมีอยู่ ทางไปสู่ความสว่างความเจริญและสันติสุขแห่งชีวิต ไปถึงความพ้นทุกข์อย่างถาวรก็มีอยู่ ผู้บอกทางให้ก็มีอยู่ แต่ถ้าท่านใดไม่เปิดหูเปิดตาที่จะให้เห็นแสงสว่างหรือทางนั้น ไม่เปิดใจให้เกิดปัญญารู้แจ้ง-เห็นแจ้งทางเจริญ ทางเสื่อม เพื่อจะได้เลือกทางเดินให้ถูกต้อง ท่านเหล่านั้นก็เป็นเหมือนคนตาบอดเรื่อยไป ประกอบตนผิดๆ ถูกๆ ขนาดว่าฝึกปฏิบัติอยู่อย่างนี้ ก็ยังปฏิบัติไม่ค่อยจะถูก ถ้าไม่สนใจศึกษาทำความเข้าใจและปฏิบัติให้ดียิ่งขึ้นไป เพราะกิเลสหนาแน่น ใครๆ ก็ช่วยอะไรไม่ได้ ก็หนักเฉพาะตัวไปเท่านั้นครับ

เพราะฉะนั้น พระพุทธเจ้าจึงตรัสว่า สัตว์โลกอย่างเข่นมนุษย์นี้ ตายจากความเป็นมนุษย์แล้ว จะได้มาบังเกิดเป็นมนุษย์อีกยากนัก

เพราะอะไร เพราะมัวแต่คิดผิด รู้ผิด เห็นผิด ทำผิด พูดผิด นำคนอื่น ๆ ผิดๆ หลงตามคนอื่นผิดๆ ชีวิตก็ไปในทางเสื่อม เป็นโทษ เป็นความทุกข์เดือดร้อน เมื่อจิตใจเศร้าหมองก่อนตาย ย่อมเป็นชนกกรรมให้ไปเกิดในทุกข์คติภูมิ เรื่องก็เท่านั้นตัวใครก็ตัวใคร ทางที่ดีมีอยู่แล้ว ทางสว่างมีอยู่แล้ว คนบอกก็มีอยู่แล้ว แต่ถ้าไม่พยายามศึกษา ไม่พยายามเข้าหาทางสว่าง เรื่องก็จบสำหรับท่านเหล่านั้น ใครจะไปช่วยใครได้.

๖

พระเณรที่เที่ยวโนนินทาผู้อื่น จะมีผลเป็นอย่างไร

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๔๖)

ถาม : พระเณรที่เที่ยวโนนินทาคือคนอื่น จะมีผลเป็นอย่างไร?

ตอบ : วจีพุทธจริต ประกอบบ่อยๆ เข้า ก็อบายภูมิเท่านั้น เรื่องโนนินทานี้คือพูดเรื่องคนอื่นโดยไม่เป็นธรรม ไม่ใช่หน้าที่รับผิดชอบ การพิจารณาเรื่องการโนนินทานั้นต้องดูให้ตื้นะว่าพระ และ/หรือ โยมเขาพูดเรื่องอะไรๆ เรื่องของใครก็แล้วแต่ เขาพูดเพื่อจะเอาไปปรับปรุงแก้ไข หรือป้องกันแก้ไขปัญหาสังคมนั้นโดยหน้าที่รับผิดชอบว่าเพื่อให้ดีขึ้น หรือเป็นเรื่องโนนินทาจริงๆ

เพราะว่าการพูดอย่างนี้ เรื่องคนอื่น ถ้าทำโดยหน้าที่รับผิดชอบ เพื่อช่วยป้องกันแก้ไขปัญหา ย่อมทำได้ ย่อมมีได้เป็นได้ มีได้นับเนื่องในเรื่องการโนนินทา แต่ที่โนนินทากันจริงๆ ก็มีโดยมาก แต่ถ้าทำหน้าที่

รับผิดชอบเพื่อป้องกันแก้ไขปัญหา อันนั้นกลับเป็นคุณประโยชน์

เพราะฉะนั้นเราต้องพิจารณาให้ลึกซึ้งถึงเจตนาของการพูดว่าเขาพูดโนนินทาจริงๆ หรือเจตนาจะปรึกษาหารือกันช่วยแก้ปัญหา จึงได้บอกอยู่เสมอว่า การจะคิด จะพูด จะทำอะไร ต้องให้ลึกซึ้ง รู้จักแยกแยะประเด็นให้ดี เราจะได้ไม่คิดผิด รู้ผิด ไม่มีความเห็นผิดๆ และจะได้ไม่พูดผิด ไม่ทำผิด.

๗

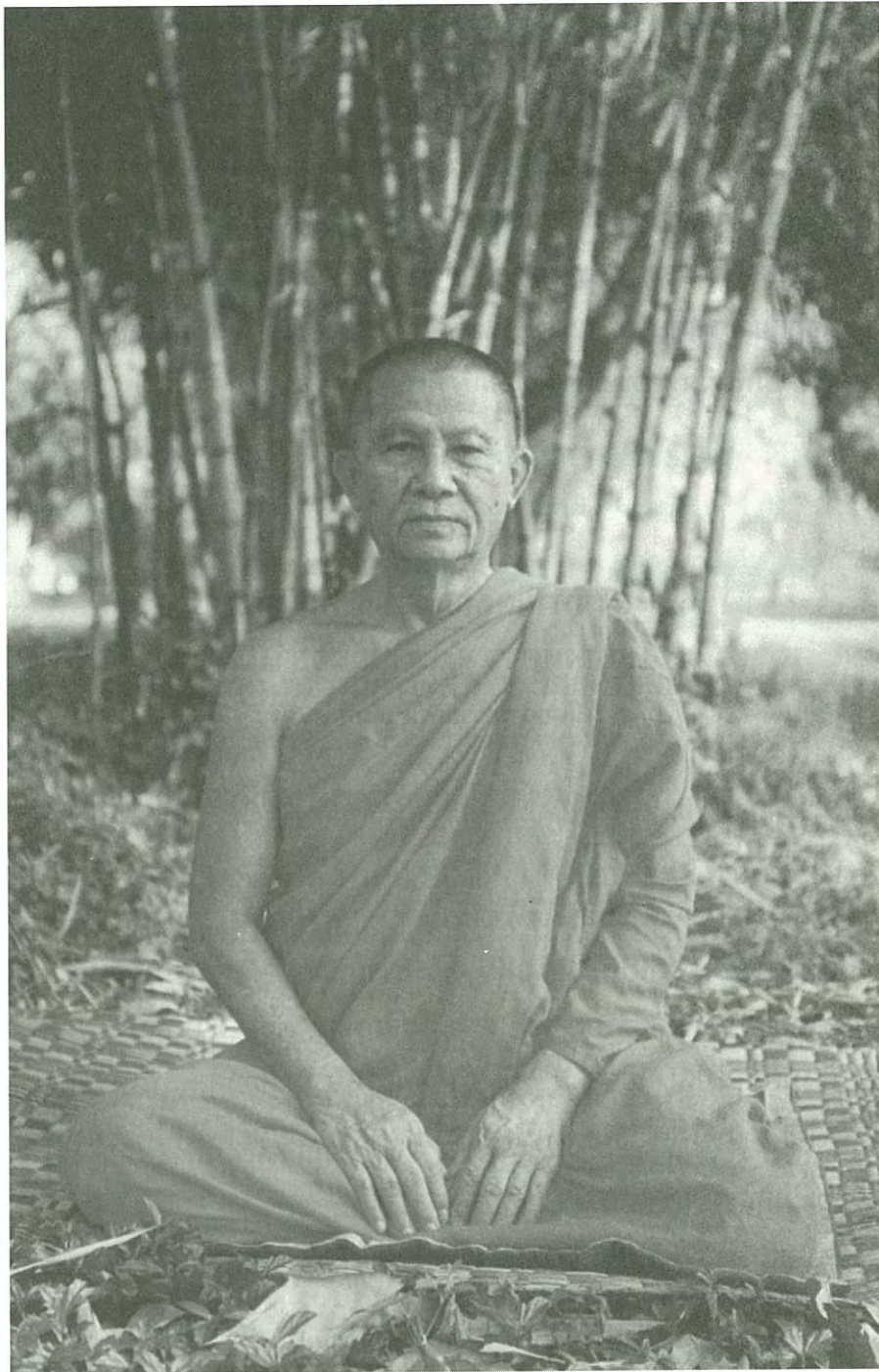
พระสงฆ์ทำผิดศีลหรือประพฤตินิคมชอบ

ในทางที่ควร จะได้รับผลอย่างไร

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๔๖)

ถาม : ถ้าพระสงฆ์ทำผิดศีลหรือประพฤตินิคมชอบในทางที่ควร จะได้รับผลอย่างไร ?

ตอบ : ใครทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว พูดอย่างง่ายๆ แล้วแต่จะทำดีหรือชั่ว ก็เป็นไปตามหลักพระธรรมวินัย นี่สำหรับพระภิกษุหรือตามหลักศีลธรรมสำหรับสามเณรคฤหัสถ์ แล้วแต่ว่าจะประพฤตินิคมปฏิบัติตนไปเข้าลือคไหน ถ้าเข้าลือคชั่วหรือบาปอกุศล ก็ได้รับผลตามนั้น ถ้าไปเข้าลือคดี เป็นบุญเป็นกุศล ก็เป็นผลดีดังที่ได้ชี้แจงมาแล้วอย่างละเอียด.

บทที่ ๔

กรรม

๑

ฆ่าสัตว์เพื่อเป็นอาหาร บาปไหม

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๒๕)

ถาม : ผู้ที่ทำหน้าที่ฆ่าสัตว์ เช่น หมู เป็ด ไก่ เพื่อเป็นอาหารของมนุษย์ บาปไหมคะ เขาต้องรับกรรมไหม ?

ตอบ : ต้องเข้าใจเสียก่อนว่า บาปคืออะไร? บาปตรงข้ามกับบุญ บาปคือการกระทำทางกาย วาจา และใจใดๆ เมื่อกระทำไปแล้วให้ผล (๑) เป็นโทษเป็นความทุกข์เดือดร้อนแก่ตนเองและผู้อื่น และ (๒) ทำให้จิตใจหมัวหมองด้วยกิเลส กรรมที่ให้ผล ๒ ประการนี้เรียกว่า “บาป”

การเจตนาฆ่า ถึงจะเรียกว่าเป็นหน้าที่หรืออาชีพ ก็เป็น
มัจฉาอาชีวะ เว้นไว้แต่พระอริยเจ้าชั้นสูงแล้ว ใครๆ ก็กลัวตาย เพราะ
ชีวิตใครใครก็รัก ไม่มีใครอยากจะให้ใครมาฆ่าหรือเบียดเบียนชีวิต
ตนฉันใด สัตว์อื่นก็ไม่อยากถูกเขาฆ่าและกลัวภัยฉันนั้น

เพราะฉะนั้น เมื่อมีการฆ่ากันขึ้นโดยเจตนา

๑. ย่อมเกิดการผูกเวรซึ่งกันและกันกับสัตว์นั้น เวนั้นแหละ
เป็นตัวเร่งให้กรรมชั่วส่งผลแก่ผู้กระทำเร็วขึ้น ให้สังเกตกรณีพิษยา-
พิษ ครั้งแรกก็พอแก้ปัญหาให้สงบระงับไปได้ แต่พอครั้งที่ ๒
เวรจากการจองเวรมันเร่งแรงกรรมให้ส่งผลเร็วขึ้น เป็นอายตนะดึงดูด
เข้าหากัน ไปกระทบกระทั่งกัน แล้วก็เกิดประหัตประหารเช่นฆ่ากัน
ขึ้นที่บริเวณนั้น ถนนนั้นตลอดสาย ศูนย์กลางอยู่ที่ป้อมพระกาฬ
แต่เดิมเป็นที่เขารบกันฆ่ากันมาตั้งแต่โบราณ ยุทธภูมิยึดภูเขาทองนั้น
ถ้าฆ่าเข้าศึกมายึดภูเขาทองได้ ก็แปลว่าเราแพ้เขา เพราะเขายิงปืน
ใหญ่เข้าไปในวังได้ แต่ถ้าเราเป็นฝ่ายยึดตั้งมั่นได้ พม่าเข้าศึกก็ทำ
อะไรไม่ได้ เพราะฉะนั้น ตรงนั้นเป็นที่ทำสงครามเช่นฆ่ากันมามาก
ตั้งแต่โบราณ เพราะฉะนั้น เวนเป็นตัวเร่งแรงกรรมให้ให้ผลเร็วขึ้น
จะแก้ไขให้บรรเทาก็จะแทบไม่ทัน ฆ่ากันจนได้ นั้นแรงกรรม

เพราะฉะนั้น เมื่อมีเจตนาฆ่า การผูกเวรแก่กันก็ย่อมมี ผูกเวร
ก็พยาบาท

๒. เจตนากรรมที่ได้ฆ่าเขาแล้ว ย่อมคอยติดตามให้ผลคือเป็น
คนอายุสั้น อาจจะเป็นด้วยอุบัติเหตุ หรืออาจจะด้วยราชภัย โจรภัย
เช่น ถูกจับไปยิงเป้า หรือว่าถูกโจรฆ่า หรือภัยสงคราม ภัยธรรมชาติ

อันได้แก่ วัตภัย อุทกภัย อัคคีภัย เป็นต้น หรือเจ็บไข้ได้ป่วย พิกล
พิการต่างๆ ล้วนเป็นผลจากการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต เรียกว่า “เวรจาก
ปาณาติบาต” ทั้งสิ้น

เพราะฉะนั้น เป็นบาปมากๆ เลย และที่ถามว่าเขาต้องรับ
กรรมไหม ไม่มีใครพ้นกรรมได้ แม้แต่พระอริยเจ้าสุดท้ายยังต้อง
รับกรรม มีพระมหาโมคคัลลานะเป็นต้น ถูกพวกโจรเดียดริชฆ่า
ความจริงพระอรหันต์ระดับนั้นท่านสามารถหนีได้ด้วยฤทธิ์นะ แต่
สุดท้ายท่านไม่หนี ยอมรับกรรมให้โจรฆ่าตาย เพราะฉะนั้นเรื่องกรรม
นี้ให้เข้าใจว่าติดตามที่จะให้ผลเสมอ พระพุทธเจ้าเองก็เคยถูกพระ
เทวทัตทำร้ายที่พระบาทถึงห้อเลือด ก็เป็นแรงกรรมเก่าที่มีเหลือเศษ
อยู่นิดเดียว อย่างนี้เป็นต้น เพราะฉะนั้นเรื่องนี้ต้องรับกรรมเสมอไป
อย่างเช่นพระโมคคัลลานะเป็นต้น

เพราะฉะนั้น เรื่องปาณาติบาตให้ใส่ใจเลยว่า ถ้าใครหยุดได้
จงหยุดเสีย อย่าเกียวย่อง เพราะว่าโรคภัยไข้เจ็บทั้งหลายมีเหตุปัจจัย
มาจากเวรและแรงกรรมทั้งนั้น สัตว์โลกผู้เป็นปวงชนทั้งหลายต่างมีเวร
ผูกเวรกันนับภพนับชาติไม่ถ้วนทีเดียว สัตว์ทั้งหลายจึงพึงมีเมตตา
กรุณาต่อกัน ไม่ผูกเวรและไม่จองเวรกัน จงอภัยให้แก่กัน จึงจะพ้น
เวรจากกรรมชั่วที่จะคอยติดตามให้ผลเป็นความทุกข์เดือดร้อนได้.

๒

กฎแห่งกรรมที่ให้ผลในชาตินี้

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๒๕)

ถาม : ขอรบกวนกฎแห่งกรรม ที่เกิดขึ้นในชาตินี้ จากการกระทำ?

ตอบ : กฎแห่งกรรมโยมสังเกตเองก็แล้วกันว่า ขณะนี้โยมมีจุดยืนอยู่ตรงไหน อาตมาขอยกตัวอย่างเมื่อสมัยที่อาตมาทำงานใหม่ๆ อยู่ระหว่างวัยหนุ่มถึงวัยกลางคน ก่อนอายุ ๓๙ ปี อยู่ในระหว่างหน้าที่การงานที่ดี ฐานะการเงินก็พอใช้ได้ ก็ประพฤติตนผิดศีล ๕ แทบจะหมดทุกข้อ กรรมไม่ต้องดูอื่นไกล ตัวของเราเองปรากฏว่าการทำงานไม่เจริญก้าวหน้าเท่าที่ควร ทำงานแข่งขันแต่ไม่ได้ Promotion (การเลื่อนชั้นเลื่อนตำแหน่ง) ทำงานอย่างดียิ่งอย่างทุ่มเทถึง ๕ ปี ก็ไม่ได้ Promotion ได้แต่ Step increase (ขั้นขึ้นเงิน) ทำงานราชการของรัฐบาลสหรัฐในกรุงเทพฯ อาตมาได้แต่ Step increase ไม่ได้ Promotion จนกระทั่งมาตั้งใจรักาศิลและปฏิบัติธรรม ทุกอย่างก็เริ่มไปหมดทีเดียว ไม่ว่าจะเป็นการได้ไปศึกษาต่อยังต่างประเทศ ไปดูงานหรืออะไรๆ ก็ดีไปหมด คือว่าสบายทุกอย่าง ได้ Promotion บ่อยๆ จนกระทั่งมาอยู่ในแนวหน้ามีข้ามนาน เพราะอำนาจของทานกุศล ศีลกุศล ภาวนากุศล

นี่สังเกตเองกฎแห่งกรรม จะรู้ได้ด้วยตัวเองไม่ยาก เพราะฉะนั้นขณะนี้ท่านอยู่ตรงจุดไหน ท่านจงทำดียิ่งกว่านั้นไปอีก แล้วท่านจะสังเกตเห็นความแตกต่างว่าการทำมาหากิน หรือการทำงาน ในหน้าที่ใดๆ ถ้าอยู่ในศีลอยู่ในธรรม คือ “เป็นผู้มีคุณธรรม” และ “เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ” ความรู้เราก็ต้องมี เราต้องติดตามเทคโนโลยีต่างๆ ให้ทัน ความสามารถเราก็ต้องมีจากประสบการณ์ชีวิตและการทำงาน ประสบการณ์ทั้งในเรื่องเทคนิคของงาน และทั้งในเรื่องของการบริหารงาน และในเรื่องที่จะเป็นผู้นำคน ทั้งหมดเหล่านี้รวมกันเข้า ประกอบกับคุณธรรมคือเป็นผู้มีศีลมีธรรมนี้ เข้าไปด้วยแล้ว ไม่ต้องสงสัย ไม่มีอะไรมาต้านทานได้ ถึงแม้ว่าจะมีคนอื่นพยายามขัดขวางขัดขาน คนขัดขวางขัดขานจะมีอันเป็นไปเอง อาตมาประสบมาด้วยตัวเอง มีคนต้องการตำแหน่งอาตมามาก แต่แล้วเขาก็พังไปด้วยกรรมของเขาเอง เราไม่ต้องทำอะไร อยู่เฉยๆ ทำดีอย่างเดียว และประกอบด้วยคุณธรรม อย่างว่าเป็นคนดีอย่างเดียว แล้วจะดีไปทุกอย่างเอง.

๓

ฆ่าคอมมิวนิสต์บาปไหม

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๒๕)

ถาม : ถ้าฆ่าคอมมิวนิสต์สักคน จะบาปไหมครับ? ถ้าฆ่าใน
พฤษภาทมิฬ นี่บาปหรือไม่? ถ้าบาป บาปถึงไหน? ถ้าไม่บาป ทำไม
ไม่บาป? ถ้าบาปจะต้องควรรับกรรมขนาดไหน ?

ตอบ : ถ้าฆ่าคอมมิวนิสต์ ฆ่าในความหมายใด ถ้าฆ่าลัทธิ
คอมมิวนิสต์นั้นคงไม่บาปหรอก คงได้บุญ แต่ถ้าฆ่าคนไม่ว่าจะเป็นใคร
แม้แต่ฆ่าสัตว์ต้องบาปแน่นอน ในเรื่อง “พฤษภาทมิฬ” ไม่ต้องสงสัย
ผู้ใดที่ฆ่าเขาต้องได้รับผลจากเวร และกรรมชั่วแน่นอน คือจะถูกฆ่า
ต่อๆ ไปไม่มีที่สิ้นสุด อาตมาขอเล่าเรื่องที่มีอยู่ในคัมภีร์ เรื่องนี้มีอยู่
ในคัมภีร์ ขอเล่าย่อเลยนะว่า ภรรยาหลวงพยายามฆ่าลูกที่เพิ่งเกิด
เพิ่งตั้งครรภ์ของภรณาน้อย คือทำให้แท้งอยู่เป็นประจำ จนกระทั่ง
สุดท้ายก็คงแท้งบ่อยละมั้ง ภรณาน้อยเลยตายไปด้วย แต่ภรรยา
หลวงนั้นแสร้งแสดงตนดีกับภรณาน้อย ดูแลปรนนิบัติดีทุกอย่าง
นี่ในอินเดียนะไม่ใช่เมืองไทย เพราะเมืองไทยคงดีกันไม่ได้เท่าไร
แต่อินเดียดีกันได้

จนกระทั่งสุดท้ายภรณาน้อยแท้งและตาย ก่อนตายภรรยา
น้อยรู้สึกตัวว่าตัวเองถูกหลอก และก็ถูกฆ่าอย่างเลือดเย็น จึงผูกใจ
อาฆาตว่าชาติต่อไปฉันจะขอกินแกมั่ง เพราะฉะนั้นเมื่อทั้งสองตาย

ไป คือเมียน้อยนั้นตาย ส่วนเมียหลวงพอสามีรู้ความจริงเข้าก็เลย
ซ้อม มีในคัมภีร์นะ ตีเข้าเข้ายอดอก ก็กระอักเลือดแล้วก็ป่วยตาย
ต่างคนต่างตายห่างกันไม่นาน

เมื่อตาย เมียน้อยไปเกิดเป็นนางแมว เมียหลวงไปเกิดเป็นไก่
อยู่ในบ้านสามนั้นแหละ นางแมวก็กินไข่ไก่ กินอยู่นั้นแหละ แม่ไก่
ก็โมโหผูกเวรพยาบาท บอกว่าชาติหน้าฉันกินแกมั่ง น้ำมันผูกเวรกัน
อย่างนี้ เสร็จแล้วทั้งคู่ตายไป คนหนึ่งก็ไปเกิดเป็นนางเสือเหลือง
คนหนึ่งก็ไปเกิดเป็นนางเนื้อ ก็กินกันอีก ก็ผูกเวรพยาบาทกันต่อๆ ไป
จนชาติสุดท้ายก็คนหนึ่งเกิดเป็นนางยักษ์ อีกคนหนึ่งไปเกิดเป็น
คนธรรมดา เรียกว่านางกุลธิดา มีสามีแล้วก็มีลูก มีลูกที่โรนางยักษ์
มากินทุกที ตายไปหลายคน จนกระทั่งสุดท้ายนางกุลธิดาต้องอุ้มลูก
วิ่งหนีไปหาพระพุทธเจ้า แล้วเอาลูกไปวางไว้แทบพระบาทพระพุทธเจ้า
ทูลขอพรขอชีวิตให้ลูกด้วย พระพุทธเจ้าก็ให้พระอานนท์เรียกนาง
ยักษ์เข้ามา แต่ยักษ์เข้ามาไม่ได้ ก็เพราะมีเทวดาตนหนึ่งสถิตอยู่
หน้าประตู ไม่ยอมให้เข้า แต่พระพุทธเจ้าบอกให้เข้ามาเถิด

พอเข้ามา พระพุทธเจ้าก็เลยสอนว่า นี่ดิฉันที่เธอทั้งสองมา
พบพระพุทธเจ้าผู้เช่นกับเรา ทำไมพวกเธอทั้งสองจึงตั้งหน้าแต่จะ
ผูกเวรกัน ถ้าไม่พบพระพุทธเจ้ากับเราแล้ว เธอจะต้องผูกเวรกันไป
นับเป็นกัปป์เป็นกัลป์ ฆ่ากันอย่างนี้ไปตลอดทุกภพทุกชาติ พระองค์
ท่านทรงอุปมาว่า เหมือนกากับนกเค้า เหมือนงูเห่ากับพังพอน
เหมือนหมากับต้นสะคร้อ

เวรนั้นจึงระงับไว้ด้วยการไม่จองเวร อกัยให้กัน เพราะฉะนั้น ต้องให้อภัยกัน และพยายามไม่จองเวรกัน แต่ว่ากรณีพฤษภาทมิฬนี้เป็นเพราะจองเวรกันไม่เลิก ไม่ให้อภัยกัน ถ้าไม่เลิกจองเวรกันก็จะฆ่ากันไปฆ่ากันมาอย่างนี้ต่อไปไม่สิ้นสุด.

๔

ศีล ๕ จะปฏิบัติอย่างไรจึงไม่บาป

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๒๕)

ถาม : ศีล ๕ จะปฏิบัติอย่างไรจึงจะไม่บาป เพราะในศีล ๕ มนุษย์ทุกวันนี้ กระทำสิ่งที่ตรงข้ามกับศีล ๕ ทั้งนั้น ?

ตอบ : ศีล ๕ จะปฏิบัติอย่างไรจึงจะไม่บาป ก็คือรักษาศีล นั้นแหละ และก็ทำสมาธิ ทำปัญญาให้เกิด ก็จะช่วยหนุนกัน ศีลช่วยสนับสนุนสมาธิ เพราะเมื่อกายวาจาสงบ สมาธิก็ดีขึ้น เมื่อสมาธิดีขึ้น ปัญญาก็เกิด เมื่อปัญญาเกิดก็รู้บาปบุญคุณโทษมากขึ้น การปฏิบัติ ศีลก็สามารถทำได้บริสุทธิ์และสมบูรณ์มากขึ้น เพราะฉะนั้นจะถามว่าปฏิบัติอย่างไรจึงไม่บาป ก็ให้ตั้งใจปฏิบัติศีลเป็นประจำคอยสำรวจระวังอย่าประพฤติด่วงละเมิดศีล เป็นการเบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ปฏิบัติเป็นประจำอย่าได้ละเว้น และก็ให้คอยมีสติสัมปชัญญะเผลอผิดไปเราก็ตั้งใจรักษาใหม่ และก็ทำสมาธิและปัญญาให้เกิดด้วย จะช่วยเกื้อหนุนกันให้ศีลนั้นบริสุทธิ์ไปเอง แต่ที่ว่ามนุษย์ทุกวันนี้กระทำ

๕

มนุษย์เกิดมาเพื่อใช้กรรมจริงหรือ

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๕๐)

ถาม : มนุษย์ที่เกิดมาเพื่อใช้กรรมจริงหรือ ?

ตอบ : มนุษย์เราเกิดมานั้น เกิดมาด้วยผลของกรรม และมีทั้งมาเพื่อใช้กรรมหรือรับกรรม แล้วแต่จะเรียก ในขณะเดียวกันก็มาทำกรรม เมื่อเป็นเช่นนี้เราควรจะทำกรรมอะไรจะไม่ต้องเกิดอีก ควรจะทำกรรมดีที่สุด ตั้งแต่ดีมาก ดีไปตามลำดับ แต่มีดีที่สุดอยู่ ๓ กรรม เป็นกรรมรวบยอดคือ ทาน ศีล ภาวนา

ภาวนาแยกออกเป็นสมาธิ และปัญญา ทั้งหมดเบ็ดเสร็จมีนัยรวมอยู่ในอริยมรรคมีองค์ ๘ ถ้าทำกรรมดีนี้ให้เจริญถึงขีดสุด จะหมดเรื่องการเกิดและสิ้นทุกข์ ถึงมรรคผลนิพพานที่เป็นบรมสุขอย่างถาวร.

๖

คนจนคนรวยเป็นเพราะกรรมเก่าจริงหรือ

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๕๐)

ถาม : คนจน คนรวย เป็นเพราะกรรมเก่าจริงหรือไม่ ?

ตอบ : ผลจากกรรมเก่าเป็นพื้นฐานให้เกิดกรรมใหม่ และเป็นพื้นฐานให้ได้รับผลจากทั้งกรรมเก่าและใหม่ คนเราเมื่อทำความดี เช่น ให้อทานมามาก ผลเกิดมาก็เกิดมาในพื้นฐานที่มีโภคทรัพย์รับรอง อยู่ และถ้าผู้ที่ปฏิบัติศีล เจริญภาวนาบ่อยๆ อยู่ใกล้บัณฑิตบ่อยๆ ในทางธรรมนะ แล้วผลกลายเป็นคนมีปัญญาด้วยปัญญาทั้งทางโลก และทางธรรม คนเราเมื่อมีทรัพย์มีปัญญาจะรวยต่อมัย รวยต่อจะไม่จน แต่คนเราแม้จะรวยทรัพย์ก็ดี หรือจะจนก็ตาม ถ้าอับปัญญา ก็จบกัน มีทรัพย์ก็ล้างผลาญทรัพย์ฉิบหายวายวอด กลายเป็นคนจนไป แต่ปัญญาจะเกิดดีต่อเมื่อมีศีล มีสมาธิ และมีปัญญา ซึ่งสร้างสมอบรมมาด้วยดี

เพราะฉะนั้นที่ว่าใช่ก็คือว่าผลกรรมเก่า มีผลทั้งที่เป็นโภค-ทรัพย์ และมีผลทั้งเป็นปัจจุบันธรรม คือเป็นกรรมใหม่ทางกาย ทางวาจา คือสติปัญญาความสามารถก็จะให้ผล ถ้าพูดแต่เฉพาะเป็นปัจจุบันธรรม ก็บอกว่า ตราบใดที่เดี๋ยวนี้มีสติปัญญาความสามารถ อยู่ เหมือนมีทรัพย์อยู่นับแสน ไร่ ก็เลยลืมเรื่องกรรมเก่า แต่ความจริงกรรมเก่ามันเองให้ผลทั้งโภคทรัพย์ และให้ผลทั้งเป็นผู้มีสติปัญญา ความสามารถ หรือทั้งเป็นคนโง่ไม่ฉลาด เห็นผิดเป็นชอบ หรือแม้มี

สติปัญญาบางเรื่อง แต่ก็กลายเป็นคนที่ในบางกรณีแทนที่จะคิดถูก เห็นถูก พูดถูก ให้เข้าไปในช่องทางที่ถูก ก็กลับคิดผิด เห็นผิด ไปในช่องทางที่ผิด ทั้งๆ ที่ดูแล้วเหมือนคนมีปัญญา นี่เรื่องบุญให้ผล เคยเห็นไหม บางคนเป็นคนฉลาดมีทรัพย์ด้วย แต่ไปทำอะไรไม่ขึ้น มีแต่เสียหาย บางทีไปทำตรงนี้นึกว่าจะดี ก็เห็นทำต้อยก็ไม่ได้ผล แต่บางคนมีทรัพย์พอประมาณ หรืออาจมีทรัพย์มาก ก็แล้วแต่ ดูเหมือนเขาเป็นคนไม่ค่อยฉลาด แต่เวลาเขาไปทำงานอาชีพแล้วถูกช่อง นี่แหละผลบุญผลบาปแหละ ส่งผล ผลดีผลบุญส่งผลก็เป็นคนมีสติปัญญา ทำอะไรถูกช่องทาง เราเรียกว่า เขาเป็นคนมีโชค เป็นคนมีลาภทำนองนั้น นี่ผลบุญทั้งนั้น.

๗

ทำอย่างไรจึงจะล้างกรรมเก่าได้

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๕๐)

ถาม : ถ้ามนุษย์มีกรรมเก่าจริง ทำอย่างไรจึงจะลบล้างกรรมเก่าได้?

ตอบ : การลบล้างกรรมเก่ามันไม่ได้ เพียงแต่ว่าทำอย่างไร จะให้กรรมดีให้ผล ก็ทำกรรมดีให้หนักๆ ไป มากๆ เข้า เมื่อมากเข้า กรรมดีกระทำให้หนักก็เป็นกรรมไปเรื่อยๆ ทำให้เป็นอาฉิมกรรม ทำให้เป็นนิสัยเรื่อยๆ กรรมนี้ก็ย่อมให้ผลก่อนกรรมอื่น อุปมาเหมือน

กรรมไม่ดีจะให้ผล เหมือนสุนัขไล่เนื้อกำลังไล่ตามเรา จะกัดเรา ถ้าเรามัวยืนเฉยอยู่ แฉะเตี้ยเดี๋ยวมันก็มาทัน หรือปะเหมาะกลับทำการชั่วไปอีก ก็เท่ากับหันหลังกลับวิ่งเข้าไปหาสุนัขไล่เนื้อ เป็นอย่างไร ได้รับผลเร็วเลย แต่ถ้าเราวิ่งหนีไปข้างหน้าตามกำลังเพียงใด ก็เท่ากับทำกรรมดีส่วนหนึ่ง ก็มีผลว่าอาจจะพ้นหรือไม่พ้น ถ้าเราทำกรรมดีสุดดีหรือดียิ่งดีขึ้น เช่น ทั้งศีล ทั้งสมาธิ ทั้งปัญญา เสมือนหนึ่งขี่จักรยาน แล้วก็ขี่รถยนต์ แล้วก็ขี่จรวด สุนัขไล่เนื้อก็ตามเราไม่ทันเป็นของธรรมดา เรียกว่า เมื่อทำกรรมดีมากๆ เข้า กรรมดีก็ชิงให้ผลก่อน กรรมชั่วจึงตามไม่ทัน หนักๆ เข้าสุนัขไล่เนื้อก็หอบแฮ่กๆ ลั่นห้อย เรื่องล้างกรรมนั้นล้างไม่ได้ กรรมนั้นยังอยู่ แต่ถ้าทำกรรมดีมากๆ ก็ได้รับผลจากกรรมดีก่อน.

๘

การนำสัตว์มาทดลองทางวิทยาศาสตร์

จะต้องรับกรรมไหม

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๕๐)

ถาม : การนำสัตว์ต่างๆ มาทดลองทางวิทยาศาสตร์ ทำให้เกิดประโยชน์แก่มนุษยชาตินั้น ผู้ที่จะทำการทดลองได้กระทำการทดลองแล้วจะต้องรับกรรมหรือไม่ ?

ตอบ : ช่วงใดที่เป็นกรรมอะไรก็รับกรรมนั้นแหละ เพราะเราทำกรรมทั้งดีทั้งชั่วไว้หลายอย่าง ทำไปเรื่อยๆ ส่วนดีก็ให้ผลในทางดี ส่วนชั่วก็ให้ผลในทางชั่ว เช่น เอาเต่า เอาบง มาผ่า ถึงแม้จะเป็นประโยชน์แก่มนุษยชาติ ส่วนประโยชน์ก็ได้ประโยชน์ไปเป็นบุญ ส่วนที่ทำทรมานสัตว์ก็เป็นบาปไป ซึ่งจะติดตามให้ผลต่อไป มีนักเรียนนักศึกษาหลายคนมานั่งสมาธิ มีปัญหาถามเรื่องนี้ กว่าจจะรอดพ้นไปได้ กว่าจจะสอบผ่านวิชาแพทย์ วิชาเภสัชไปได้ ก็ต้องหลบหลีกเลี้ยงกันเป็นการใหญ่ หลบไปหลบมา ต้องทำหลายๆ อย่าง จนกว่าเรียนจบขอตอบได้เลยว่า เราทำกรรมอะไรไว้ กรรมนั้นก็ให้ผลเรื่อยไป.

๙

เหตุใดผู้ทำกรรมชั่วในปัจจุบันจึงเป็นคนร่ำรวย

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๕๐)

ถาม : เหตุใดผู้กระทำความชั่วในปัจจุบัน เช่น ฆ่าสัตว์ คดโกง ประเทศชาติ จึงเป็นผู้ที่ร่ำรวย มีคนเคารพนับถือมากมาย แสดงว่าการกระทำชั่วไม่ได้ให้ผลตอบแทนในการทำความชั่ว ใช่หรือไม่ ?

ตอบ : มีคำบาลีบอกอยู่ว่า ในกรณีมีเหตุการณ์เช่นนี้เพราะเขามีสมบัติ ๔ ประการ

๑. กาลสมบัติ คืออยู่ระหว่างบุญให้ผล

๒. คติสมบัติ คือเขามาเกิดในตระกูลที่มียศถาบรรดาศักดิ์ มี

ทรัพย์สินบริวาร โภคทรัพย์บริวาร มีทรัพย์สมบัติมาก มีบริวารสมบัติมาก

๓. ประโยคสมบัติ ทำดีมีคนเห็นมีคนยกย่องสรรเสริญ ทำไม่ดี คนไม่เห็นพิสูจน์ไม่ได้ หรือเห็นไม่กล้าพูด นี้เรียกว่า ประโยคสมบัติ

๔. อุปาทิสสมบัติ เกิดมาแล้วมีสมบัติอีกประการหนึ่ง เป็นคนมีบุคลิกดีน่าเกรงขาม พูดจาเข้าท่า คนเลยเชื่อถือไปในลักษณะแห่งความดี

สมบัติ ๔ ประการนี้ กำลังให้ผลเขาอยู่ก็เลยยังไม่ตกต่ำ แต่กรรมชั่วที่เขาทำลึงทำอยู่นั้นก็จะให้ผลแก่เขาต่อไปในกาลข้างหน้า.

๑๐

กรรมดี-ไม่ดี เป็นอย่างไร

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๕๐)

ถาม : ที่ว่ากรรมดี และไม่ดีนั้นเป็นอย่างไร และที่เข้าห้องน้ำอะไรที่เป็นกรรมดี อะไรที่เป็นกรรมไม่ดี ?

ตอบ : กรรมดี คือการกระทำทางกาย วาจา ใจ ที่เป็นบุญกุศลคุณความดี มีการให้ทาน รักษาศีล เจริญภาวนา เป็นต้น

กรรมไม่ดี คือการกระทำทางกาย วาจา ใจ ที่ตรงกันข้ามกับความดี

การเข้าห้องน้ำเป็นกรรมกลางๆ คือกรรมที่ไม่ประกอบด้วยมูลเหตุที่เป็นกุศลหรืออกุศล นี่เป็นคำกลางๆ อย่างนี้ เป็นกรรม

กลางๆ ที่ว่าเข้าห้องน้ำอะไรเป็นกรรมดี อะไรเป็นกรรมไม่ดี อยู่ที่มูลเหตุและเจตนาเข้าห้องน้ำนั้น ถ้าการเข้าห้องน้ำไปทำสรีระกิจตามธรรมชาติก็เป็นกรรมไม่ดีไม่ชั่ว ถ้าไปทำกรรมอะไรที่มีมูลเหตุที่ไม่ดีก็ไม่ดี เช่น ไปแล้วไปจัดเงาให้กุญแจเสียหาย อย่างนี้เป็นต้น ก็ไม่ดี แต่ถ้าไปห้องน้ำเพื่อล้างห้องน้ำให้สะอาด ก็เป็นกรรมดี เป็นต้น.

๑๑

คนอายุสั้น มีบุญ หรือกรรมอย่างไร

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๕๐)

ถาม : คนที่อายุสั้น มีบุญ หรือกรรมอย่างไร ?

ตอบ : คนอายุสั้นเพราะเวรกรรมปาณาติบาต ฟังเข้าใจไว้คือฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ถ้าฆ่าสัตว์ใหญ่หรือสัตว์ที่มีคุณมากๆ กรรมก็แรง และถ้าฆ่ามีมูลเหตุอาฆาตพยาบาทมาก ก็ให้ผลเร็ว คือจะกลายเป็นคนมีอายุสั้น

คนไข้โรค มีรายหนึ่งที่วัดปากน้ำ เป็นโรคปวดท้อง เป็นโรคกระเพาะ ป่วยเป็นโรคกระเพาะมา หมอก็ตัดกระเพาะ ผ่าตัดแล้วกลับไปอยู่ได้ ๒ อาทิตย์ ต้องผ่าตัดอีก ผ่าตัดอยู่ ๓-๔ ครั้ง จนตัวเองผอมเป็นไม้ซีก จะตายแหล่มีตายแหล่ หนักๆ เข้า หมอไม่รับรอง ที่นี้ก็มาหาพระ พระก็บอกว่าท่านรู้แล้วนี้เป็นโรคกรรมโรคเวรหนัก ท่านก็ให้ระลึกดูว่าในช่วงชีวิตที่จำความได้ไปทำกรรม

อะไรมาที่เกี่ยวกับการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ก็นึกไม่ออก ก็กลับไปบ้าน ไปนึกทบทวนดู ค็นหนึ่งกลับมาก็บอกว่าในสมัยเป็นเด็กเห็นปลาตุก มันอยู่ในท้องร่อง ก็จับปลาตุกมาได้ ๒ ตัว สมัยเป็นเด็กคะนองอยาก เห็นว่า ถ้าผ่าท้องปลาตุกแล้วใส่ไหล ถ้าปล่อยไปในน้ำเป็นอย่างไร ก็ผ่าปลาตุกให้ใส่ไหลแล้วปล่อยลงในน้ำ แล้วก็วกน้ำดู เออดี ดูแล้ว คงเจริญหูเจริญตา มันก็จะตายแหล่ มิตายแหล่ จนกระทั่งมันตาย เวย์นี้ผ่าท้องไม่มีที่สิ้นสุด จนกระทั่งพระบอกให้แต่นี้เป็นต้นไป ตั้งใจ รักษาศีล เจริญภาวนา มานั่งเจริญภาวนาที่วัดปากน้ำ และอุทิศส่วนกุศลให้ปลาตัวนั้น หนึ่งเดือนก็บรรเทา พอเลยจากนั้นก็หายเป็นปกติ ร่างกายสมบูรณ์ดี.

ยาทิส วปเต พิชั ตาทิส ลภเต ผลั
กลุณการี กลุณณิ ปาปการี จ ปาปกั.
บุคคลหวานพิชเช่นใด ย่อมได้ผลเช่นนั้น ผู้ทำ
กรรมดี ย่อมได้ผลดี ผู้ทำกรรมชั่ว ย่อมได้ผลชั่ว.

(พุทธ) ส. ส. ๑๕/๔๐๓/๓๓๓.

บทที่ ๕

หลักวิชาธรรมกาย

๑

ธรรมกายคืออะไร

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๕)

ถาม : “ธรรมกาย” คืออะไร ? มีความหมายว่าอย่างไร ?

ตอบ : “ธรรมกาย” คือกายและดวงใจที่สะอาดบริสุทธิ์ ปราศจากเครื่องเศร้าหมองคือกิเลส ตัณหา อุปาทาน และอุบัติขึ้น ณ ศูนย์กลางกายที่สุดละเอียดของผู้ปฏิบัติธรรม ที่ปฏิบัติทางศีล สมาธิ และปัญญา อันมีนัยอยู่ในอริยมรรคมีองค์ ๘ จนจิตใจสะอาดบริสุทธิ์จากกิเลสเครื่องเศร้าหมองดังกล่าว ซึ่งอาจจะเป็นการหลุดพ้นจากกิเลสชั่วคราวชื่อว่า “ตทังควิมุตติ” หรือหลุดพ้นด้วยการข่มกิเลส เรียกว่า

“วิฆัมภณวิมุตติ” หรือหลุดพ้นโดยเด็ดขาดสิ้นเชิง เรียกว่า “สมุจเฉท-วิมุตติ” ก็จะสามารถเข้าถึง ได้รู้-เห็น และเป็นธรรมกายภายในตนเองได้

ผู้ปฏิบัติที่ถึงธรรมกายแล้ว เมื่อมรรคมียงค์ ๘ เจริญขึ้นเป็น อริยมรรค ให้สามารถปหานสังโยชนกิเลสเครื่องร้อยรัดให้ติดอยู่กับโลก ได้อย่างน้อย ๓ ประการขึ้นไป (คือสักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา และสีลัพพต-ปรามาส) ได้ ก็นับว่าได้บรรลุมรรค ผล เป็นพระอริยบุคคล ตามระดับ ภูมิธรรมที่ปฏิบัติได้ แต่ถ้ายังละสังโยชนดังกล่าวไม่ได้ ก็จัดเป็นแต่ เพียงโคตรภูบุคคล ยังไม่ใช่เป็นพระอริยบุคคล และยังมีโอกาสที่จะ กลับตกต่ำได้อีกทุกเมื่อ หากปล่อยใจให้ตกเป็นทาสของกิเลส ตัณหา อุปาทาน ธรรมกายอันบริสุทธิ์ย่อมดับ และกลับมีสภาวะเช่นเดียวกัน กับปุถุชนที่ยังหนาด้วยกิเลสอยู่ตามเดิม จึงเอาเป็นที่แน่นอนยังไม่ได้ ว่า “ตนเป็นที่พึ่งของตนได้จริงแล้ว”

ผู้บรรลุมรรค ผล นิพพาน เป็นพระอรหันตชินาสพแล้ว ต้อง เป็นธรรมกายด้วยกันทุกองค์ ดังมีหลักฐานปรากฏในที่มากแห่งว่า พระพุทธองค์ หรือพระตถาคต และพระอรหันตสาวก เมื่อแสดงถึง ธรรมกาย ต่างแสดงว่าท่านเป็น “ธรรมกาย” ทั้งสิ้น ดังตัวอย่างที่มีมา ในพระสูตรต้นตปิฎก ขุททกนิกาย สรณังคเถรคาถา ข้อ ๓๖๕ พระไตร-ปิฎก ภาษาไทยฉบับหลวง เล่มที่ ๒๖ หน้า ๓๓๔ ความว่า

“เมื่อก่อน เราผู้ชื่อว่าสรณังคะ ไม่เคยได้เห็น โรค คืออุปาทานในขันธ ๕ ครอบบริบูรณ์ทั้งสิ้น โรคนั้น อันเราผู้ทำตามพระดำรัสของพระพุทธเจ้า ซึ่งเป็น เทพเจ้าผู้ยิ่งใหญ่ ได้เห็นแล้ว พระสัมมาสัมพุทธเจ้า

พระนามว่า พระวิปัสสี พระสีลี พระเวสสภู พระกุลันโธ พระโกนาคม พระกัสสป ได้เสด็จไปแล้ว โดยทางใดแล พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระนามว่าโคตม ก็ได้เสด็จไปแล้วโดยทางนั้น พระพุทธเจ้า ๗ พระองค์ นี้ทรงปราศจากตัณหา ไม่ทรงถือมั่น ทรงหยั่งถึงความ ล้นกิเลส เสด็จอุบัติแท้โดยธรรมกาย ผู้คงที่ ทรงเอ็นดู อนุเคราะห์สัตว์ทั้งหลาย ได้ทรงแสดงธรรมคืออริยสัจ ๔ อันได้แก่ ทุกข์ เหตุเกิดทุกข์ ความดับทุกข์ ทางเป็นที่ ล้นทุกข์ เป็นทางไม่เป็นไปแห่งทุกข์ อันไม่มีที่สุด ใน สงสาร เพราะกายนี้แตก และเพราะความสิ้นชีวิตนี้ การเกิดในภพใหม่อย่างอื่นมิได้มี เราเป็นผู้หลุดพ้น แล้วจากสรรพกิเลสและภพทั้งปวง”

ธรรมกายที่บรรลุพระอรหัตผลแล้ว ชื่อว่า “พระนิพพาน” เป็น ธาตุล้วนธรรมล้วน ไม่ประกอบด้วยปัจจัย กล่าวคือกิเลส อวิชชา ตัณหา ปรุณแต่ง เป็นวิราคะธาตุมิตรธรรมแท้ๆ และธรรมกายนี้เองที่ประมวล ความบริสุทธิ์ ๓ ประการเข้าไว้พร้อมเสร็จสมบูรณ์ กล่าวคือ

กายและหัวใจเป็นเนื้อหนังที่แท้จริง รวบยอดกลั่นออกมาจาก พระวินัยปิฎก เป็นปฐมมรรค

ดวงใจ เป็นเนื้อหนังที่แท้จริง รวบยอดกลั่นออกมาจากพระ สูตรตันตปิฎก เป็นมรรคจิต

ดวงปัญญา เป็นเนื้อหนังที่แท้จริง รวบยอดกลั่นออกมาจาก พระอภิธรรมปิฎก เป็นมรรคปัญญา

ทำหน้าที่ปหานสังโยชนกิเลสเครื่องร้อยรัดให้ติดอยู่กับโลก ให้พินาศไปอย่างสิ้นเชิงและโดยเด็ดขาด เป็นสมุจเฉตปหาน ได้บรรลุ มรรค ผล นิพพาน ที่สุดแห่งทุกข์ทั้งปวง

จากที่บูรพาจารย์ได้ถ่ายทอดไว้และจากที่มีผู้ปฏิบัติธรรมได้ เข้าถึง และรู้-เห็นธรรมกายที่แท้จริง ต่างพบว่าธรรมกายนั้นมีพุทธ-ลักษณะคล้ายพระปฏิมาเกตุดอกบัวตูม ครองจีวรแบบลดไหล่ธรรมดาม้วนลูกบวบเข้าใน (ม้วนขวา) ไม่มีผ้ารัดดอกแบบห่มดอก ประทับอยู่บน องค์ฌาน ธรรมกายโคตรภูมิขนาดหน้าตักความสูง และเส้นผ่าศูนย์กลางดวงธรรม ๔ วาครึ่งขึ้นไป ส่วนธรรมกายพระอรหันต์มีขนาด เต็มธาตุเต็มธรรม ๒๐ วาขึ้นไป เฉพาะพระนิพพานของพระพุทธเจ้า ในอายตนะนิพพานถอดกายนั้นประทับอยู่บนรัตนบัลลังก์อีกชั้นหนึ่ง ขาวใส บริสุทธิ และมีรัศมีสว่างมาก

ส่วนพระพุทธเจ้าองค์ต้นธาตุต้นธรรม และกลางธาตุในอายตนะนิพพานเป็นนั้น มีพุทธลักษณะเหมือนพระสงฆ์กายเนื้อของเราเนื้อเอง มีขนาดใหญ่เต็มธาตุเต็มธรรมและครองจีวรแบบเดียวกันกับธรรมกายของพระพุทธเจ้าในอายตนะนิพพานถอดกาย ที่กล่าวข้างต้น กล่าวคือ ครองจีวรแบบลดไหล่ธรรมดาม้วนลูกบวบเข้าใน ไม่มีผ้ารัดดอกอย่างแบบห่มดอก ลูกบวบม้วนขวาเข้าใน แต่มีรัศมียิ่งไปกว่า เพราะท่านได้บำเพ็ญบารมีมาแก่กล้า ยิ่งกว่าพระนิพพานในอายตนะนิพพานถอดกายมากมายนัก.

การเจริญภาวนาตามแนววิชาธรรมกาย

เป็นอานาปานสติหรือไม่

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๑๘)

ถาม : การเจริญภาวนาตามแนววิชาธรรมกาย เป็นอานา-
ปานสติหรือไม่?

ตอบ : อาตมาก็จะถือโอกาสตอบปัญหาธรรมที่มีผู้ถามมา ๒-๓ ข้อ ซึ่งก็เป็นเรื่องราวเบื้องต้นของการปฏิบัติภาวนาธรรม

ท่านหนึ่งไม่ระบุชื่อ ถามมาบ่อยๆ ว่าหลวงพ่อกเคยสอนบ้างไหม ว่าการเจริญภาวนาตามแนววิชาธรรมกายนี้เป็นอานาปานสติด้วย

ขอเจริญพรให้ทราบว่าเป็น และหลวงพ่อดัดปากน้ำก็แนะนำสั่งสอนมีอยู่ในพระธรรมเทศนาของท่าน แต่ท่านไม่พูดเรื่องนี้มากที่อาตมาจะกล่าวต่อไปนี้ โปรดเข้าใจว่าการเจริญภาวนาธรรมตามแนวนี้ มีวิธีปฏิบัติในขั้นสมณะหลายอย่างรวมกัน นับตั้งแต่เอาผลในระดับอุคคหนิมิตของอาโลกกสิณ คือกสิณแสงสว่าง เอามาใช้เป็นเบื้องต้นของพระกัมมัฏฐาน คือให้นึกถึงดวงแก้วใส ณ ศูนย์กลางกายนี้ก็เป็นอาโลกกสิณ ซึ่งผู้เพ่งกสิณแสงสว่างเมื่อได้ประมาณอุคคหนิมิต จะเห็นเป็นดวงใส หลวงพ่อกเอาผลของอาโลกกสิณในระดับนี้ เอามาเป็นเบื้องต้น เป็นบริกรรมนิมิต นึกให้เห็นดวงใส เพื่อให้ใจรวมหยุดเป็นจุดเดียวได้โดยง่าย เพราะเมื่อนึกเห็นด้วยใจ เห็นอยู่ที่ไหน ใจก็อยู่ที่นั่น

ใจประกอบด้วยธรรมชาติ ๔ อย่าง ภาษาพระเรียกว่า เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ โดยธรรมปฏิบัติหลวงพ่อดปากน้ำเรียก เห็น จำ คิด รู้ จริงๆ แล้ว มีลักษณะเป็นดวงใสซ้อนกันอยู่เป็นชั้นๆ เข้าไปเข้าไปใน ศูนย์กลางตรงกัน ซึ่งขยายส่วนหยาบออกมาจากธาตุละเอียดของนามขันธ์ ๔ คือ เวทนาขันธ์ ขยายออกเป็น “ดวงเห็น” ขนาดประมาณเท่าเป๋ตา “ดวงจำ” ประมาณเท่าลูกตาทั้งหมด ขยายส่วนหยาบออกมาจากสัญญาขันธ์ “ดวงคิด” ประมาณเท่าลูกตาดำ แต่ใส ซ้อนกันอยู่เป็นชั้นๆ ที่ขยายส่วนหยาบออกมาจากสังขารขันธ์ “ดวงรู้” ประมาณเท่าแววตา ไสบริสุทธิ อยู่กลางเห็น จำ คิด นั้นขยายส่วนหยาบออกมาจากธาตุละเอียดของวิญญาณขันธ์ รวมเป็น นาม-ขันธ์ ๔

ธาตุละเอียดของนามขันธ์ ๔ นี้ ซ้อนกันอยู่เป็นชั้นๆ เข้าไป ณ ภายใน ตรงกลางรูปขันธ์ กลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม

ทีนี้เมื่อใจเห็น ท่านเลยเรียกว่า “ดวงเห็น” เพราะเห็นด้วยใจ ธาตุเห็นอยู่ในท่ามกลางนั้น ใจเห็นดวงแก้ว จำอยู่ที่ดวงแก้ว คิด ตรึกนึกอยู่ที่ดวงแก้ว รู้อยู่ที่ดวงแก้ว กลางของกลางนั้น รวมหยุดเป็น จุดเดียวกัน ใจจะเป็นสมาธิแนบแน่นมั่นคงเร็ว และเป็นที่เกิดที่เจริญของทิพพจักขุ ทิพพโสต นี่วิธีปฏิบัติขั้นสมณะประการหนึ่งที่สำคัญ ที่ท่านเอามาไว้ให้เหมาะกับจริตอัธยาศัยของบุคคลทุกประเภท โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเภทที่มักฟุ้งซ่านเสมอ

นอกจากนั้น ยังเอาพุทธานุสติมาเป็นบริกรรมภาวนาว่า “สัมมา อะระหังฯ” ซึ่ง “สัมมา” มาจาก “สัมมาสัมพุทโธ” แปลว่า พระผู้ตรัสรู้

แล้วเองโดยชอบ “อะระหัง” หมายถึงหรือแปลว่าพระผู้ไกลจากกิเลส หมายถึงพระวิสุทธิคุณของพระพุทธเจ้า ท่านให้ท่อง “สัมมาอะระหัง” นั้นเป็นพระนามใหญ่ของพระพุทธเจ้า ควบพระพุทธคุณในข้อพระปัญญาคุณ และพระวิสุทธิคุณของพระพุทธเจ้า ซึ่งเป็นเรื่องใหญ่ เป็นพุทธานุสติ ซึ่งก็ควบเอาธัมมานุสติ สังฆานุสติเข้าด้วยกัน ธัมมานุสติก็คือ ธรรมฝ่ายบุญฝ่ายกุศล ใจสะอาดบริสุทธิ์ด้วยธรรมฝ่ายบุญฝ่ายกุศล นั้นแหละ “สัมมาอะระหัง” ควบตั้งแต่พุทธานุสติ ธัมมานุสติ ถึงสังฆานุสติ คือน้อมเอาพระพุทธคุณมาสู่ใจเรา ผู้ปฏิบัติผู้รักษาพระสัทธรรมของพระพุทธเจ้า ถ้ารู้จักวิเคราะห์จะเห็นเลย “สัมมาอะระหัง” คำเดียว จึงศักดิ์สิทธิ์ด้วย ใครทำบ่อยๆ ใจใส ใจหยุด ใจนิ่ง ศักดิ์สิทธิ์ คือสำเร็จ ได้ด้วยใจ ตรีกอริชฐานใดๆ โดยชอบ ย่อมสำเร็จตามระดับภูมิธรรมของตน นี่สัมมาอะระหัง ตัวอย่างนี้ เป็นพระนามใหญ่ของพระพุทธเจ้า นี่เอามา ๒ เรื่อง อาโลกกสิณ กับพุทธานุสติ ซึ่งควบเอาธัมมานุสติ สังฆานุสติ เข้าไว้ อันนี้เหมาะกับผู้มีจิตอัธยาศัยชอบวิตกวิจารณ์ ไม่ค่อยเชื่ออะไรง่ายๆ น้อมเอาพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ เข้ามา ก็ทำให้ใจอ่อนโยนได้ ให้นึกถึงบุญกุศลของตัวเอง นี่ ๒ อย่าง

อย่างที่ ๓ ก็คือ ให้ตั้งใจไว้ตรงกลางกายซึ่งเป็นที่ตั้งกำเนิดธาตุธรรมเดิม อันนี้ พระเดชพระคุณหลวงพ่อดปากน้ำกำหนดฐานที่ตั้งใจไว้สำคัญนัก เพราะตรงนั้นเป็นที่ตั้งของธรรมในธรรมฝ่ายบุญฝ่ายกุศล และก่อกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต คือ ทั้งธรรมและกาย และใจ ตั้งอยู่ตรงนั้น ณ ภายในมีเท่าไร สดละเอียดเพียงไหน อยู่ตรงนั้น ถึงนิพพานทีเดียว

เพราะฉะนั้น ท่านให้เอาใจไปจรดไว้ตรงนั้น ที่นี้ศูนย์กลางกาย ซึ่งเป็นที่ตั้งกำเนิดธาตุธรรมเดิม อยู่เหนือระดับสะดือ ๒ นิ้วมือ ถ้า ท่านหายใจเข้าออก ท่านจะพบว่าลมหายใจเข้าไปจนสุดนั้น สุดตรง ศูนย์กลางกายตรงระดับสะดือพอดี และก็ตั้งต้นหายใจออกตรงนั้น เป็นต้น ทางลม และก็ป็นปลายทางลมหายใจเข้าออก ศูนย์กลาง กายตรงระดับสะดือพอดี ใจหยุดก็ต้องไปหยุดตรงนั้น เขาเรียกว่า “กลางพระนาภี”

พระพุทธเจ้าทรงสอนอานาปานสติ เมื่อลมหยุดก็ไปหยุดกลาง พระนาภี ถึงให้กำหนดใจก็ฐานๆ ก็แล้วแต่ สำหรับผู้ทำอานาปานสติ กำหนดที่ตั้งสติลมหายใจผ่านเข้าออกทางปากช่องจมูก หรือปลาย จมูก ที่ลำคอ และที่กลางพระนาภี น้อยอย่างน้อย ๓ ฐาน เขามักจะ กำหนดกัน กำหนดอานาปานสติ ๓ ฐานเป็นอย่างน้อย กำหนดอะไร กำหนดสติรู้ลมหายใจเข้าออกกระทบอย่างน้อย ๓ ฐาน นี่สำหรับผู้ ปฏิบัติทั่วไป แต่เมื่อลมละเอียดเข้าไปๆ แล้ว โดยธรรมชาติลมหายใจ จะสั้นเข้าๆ ละเอียดเข้า

ทรงสอนว่าลมหายใจเข้าออกพึงมีสติรู้ ลมหายาบ ลมละเอียด ลมหายใจยาว ลมหายใจสั้น พึงรู้ มีสติรู้ จนถึงลมหยุด หยุดที่ไหน? หยุดที่กลางพระนาภี หยุดกลางพระนาภี ก็คือศูนย์กลางกายนั่นแหละ ตรงที่สุดลมหายใจเข้าออก หรือที่ตั้งต้น หรือจะเรียกว่าต้นทางลม หรือปลายทางลมก็แล้วแต่ จะเรียกจริงๆ แล้ว อยู่ตรงกลางกาย ตรง ระดับสะดือพอดี ที่หลวงพ่อบอกว่าศูนย์กลางกายฐานที่ ๖

แต่ว่า ถ้าเอาใจไปจรดตรงนั้นนะ จะไม่เห็นธรรมในธรรม กายในกาย จิตในจิต ชัด เพราะเหมือนอะไร เหมือนเอาตาแนบกระจก ไม่เห็นเงาหรือภาพข้างในฉันใด หลวงพ่อก็เลยให้ยับเห็น จำ คิด รู้ คือ ใจ ที่ตั้งเห็น จำ คิด รู้ ให้สูงขึ้นมาเหนือระดับสะดือ ๒ นิ้วมือ เหมือน เรายับสายตาเราห่างจากกระจก เราจะเห็นเงาได้ชัดเจน ประกอบกับ ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายและใจ มีธรรมชาติหรืออาการเกิดดับ ตาม ระดับจิตหรือภูมิของจิต คือเมื่อจิตสะอาดยิ่งขึ้นจากกิเลส จิตดวงเดิม ก็ตกศูนย์จากศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ลงไปสู่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๖ ธรรม ในธรรมที่ใสบริสุทธิ์ ซึ่งมีจิต หรือจิตในจิตซ้อนกันอยู่ที่ใสบริสุทธิ์กว่า ก็ลอยเด่นขึ้นมาศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ แล้วก็ทำหน้าที่ของตนไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อสัตว์จะเกิด จะดับ จะหลับ จะตื่น จิตดวงเดิม จะตกศูนย์ จิตดวงใหม่ลอยเด่นขึ้นมาตรงศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ เพื่อ ทำหน้าที่ต่อไป

ตรงนี้นักปฏิบัติบางท่านก็เข้าใจว่าจิตเกิดดับ แต่เกิดดับอย่างไร ไม่รู้ เพราะไม่เคยเห็น และยังมีบางท่านที่ละเอียดเข้าไปกว่านั้นอีก บอกว่าจิตเดิมแท้ๆ ไม่ได้เกิดดับนะ ที่เกิดดับนั้นเฉพาะอาการของจิต ที่มีกิเลสของจรมาผสม หรือว่ามีบุญเข้ามาชำระกิเลสนั้น จิตก็เปลี่ยน วาระเป็นอาการของจิต คือถูกทั้งนั้น แต่ว่าอาการของจิตที่เกิดดับตรง นั้น มาปรากฏตรงศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ หลวงพ่อก็เลยกำหนดที่ เหมาะๆ สำหรับที่ควรเอาใจไปหยุด ไปจรด ไปนั่งตรงศูนย์กลาง กาย ฐานที่ ๗ อันเป็นที่ตั้งกำเนิดธาตุธรรมเดิม เป็นที่ตั้งของกายในกาย จิตในจิต และธรรมในธรรม อาตมาพูดจิตในจิตให้ฟังเข้าใจว่า รวมทั้ง

เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เข้าด้วยกัน นี่เป็นเรื่องที่ ๓ ที่หลวงพ่อกำหนดไว้เพื่อให้เข้าพิจารณาเห็นกาย เวทนา จิต ธรรม ณ ภายใน ไปสุดละเอียดย เป็นตัวมหาสติปัฏฐาน ๔ ไปจนถึงนิพพาน และเป็นตัวชำระกิเลส ณ ที่ตรงนั้น ด้วยหยุดในหยุดกลางของหยุด เพราะถูกกลางของกลางธรรมในธรรม ดับหายไปในละเอียดย่อยไป เป็นการละหรือปหาน อกุศลจิตเรื่อยไป จึงมีสภาวะที่เป็น “นิโรธ” ดับสมุทัย

ที่นี้มีธรรมชาติสำคัญอันหนึ่ง เมื่อก็ก่กล่าวมาถึงว่า เมื่อใจหยุดนิ่ง จะตกศูนย์เองโดยธรรมชาติ ณ ที่ตรงนั้น ลอยเด่นขึ้นมาก็ตรงนั้น กลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม เมื่อผู้เจริญภาวนากระทำอานาปานสติ หรือเจริญอานาปานสติ ถึงจะตั้งสติไว้ตรงไหนฐานไหนก็ตาม ถ้าว่าจิตละเอียดลมหายใจจะสั้นเข้าๆ สติสัมปชัญญะก็อยู่ตรงนั้น รู้ตรงนั้น ลมหายใจไม่ได้ไปอยู่ตรงแม่เท้าหรือหัวเข่า หรืออยู่บนกลางกระหม่อม ก็ไม่ใช่ทั้งนั้นนะ ลมหายใจมันละเอียดย่อยไป ไปหยุดตรงกลางพระนาภี

เพราะฉะนั้นหลวงพ่อก็เลยให้ตั้งใจไว้ตรงนั้น ที่แท้ก็คือเป็นตัวอานาปานสตินั่นเอง เป็นอยู่แล้ว แต่ว่าหลวงพ่อก็ไม่เพ่งเล็งเรื่องให้สาวลมหายใจเข้าออก เพราะอะไร? เพราะรู้ว่าธรรมชาติของใจจะหยุดนั้น ให้สังเกตดูว่าหลวงพ่อบอกอะไรมาประกอบการเจริญภาวนา ท่านจะเอาผลอย่างน้อยส่วนหนึ่งหรือขั้นหนึ่งเอามาเป็นเหตุเป็นปัจจัยเบื้องต้นของการปฏิบัติ ในเมื่อผลของอานาปานสติ ใจหยุดตรงกลางพระนาภี ก็เลยให้กำหนดใจอยู่ตรงนั้น สติรู้ลมหายใจเข้าออกจึงอยู่ตรงนั้น จะได้ไม่ต้องสาวไปสาวมา

ผู้ที่ไม่รู้เหตุรู้ผลของอานาปานสติ จะสาวลมหายใจเข้าออกอยู่นั้นแหละ จิตก็หายบคือจะละเอียดยได้ครึ่งหนึ่ง แต่จะไม่ละเอียดยที่สุด เพราะต้องสาวลมหายใจเข้าออก ลมจึงไม่ละเอียดยที่สุด และก็ไม่สามารถที่จะหยุดนิ่งเป็นเอกัคคตารมณ์ที่แท้จริงได้เลย ไม่ได้ถึงผลของอานาปานสติที่แท้จริง ตามพระประสงค์ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ก็ได้ผลส่วนหนึ่ง ไม่ใช่ไม่ได้เลย แต่ผู้รู้ ผู้ที่ปฏิบัติพระกัมมัฏฐาน ที่รู้ อานาปานสตินี้ เขารู้ว่าลมหายใจเข้าออกยาวแล้วค่อยๆ สั้นเข้าๆ ค่อยๆ ละเอียดย ไปหยุดอยู่ตรงกลางพระนาภี รู้ทุกท่าน พระอรียเจ้ารู้ทุกท่าน เพราะฉะนั้นท่านจึงสอนว่าให้นำนิมิตไปพิจารณาที่ศูนย์กลางกาย

เพราะฉะนั้น เรื่องอานาปานสตินี้วิชาธรรมกายมีอยู่ เป็นอยู่แล้ว และหลวงพ่อบอกและสอนถึงอยู่เสมอ แต่มิให้ไปกังวลเรื่องการสาวลมหายใจเข้าออก ซึ่งจะทำให้ใจไม่ละเอียดยที่สุด คือละเอียดยได้ส่วนหนึ่ง แต่ยังไม่ถึงที่สุด เพราะฉะนั้น จึงให้ตั้งสติสัมปชัญญะไว้ที่ศูนย์กลางกายอันเป็นที่ตั้งกำเนิดธาตุธรรมเดิมเป็นที่สุด เป็นที่ตั้งต้นลมหายใจเข้าออก ให้มีสติรู้ตรงนั้น เมื่อจิตละเอียดยก็หยุดตรงนั้นเอง

แม้ว่าตนเองบางครั้งรู้ว่าโยมกำหนดมโนดวงแก้วใส นึกไม่เห็น อาตมาจะมีอุบายบอกโยมว่าทำใจให้สว่างเหมือนกลางวัน นึกให้เห็นดวงแก้วเหมือนกับว่ามีอยู่แล้วในท้องของเรา นึกให้เห็นลมหายใจเข้าออกกระทบดวงแก้ว ก็แปลว่า ให้สติอยู่ตรงศูนย์กลางดวงแก้ว เห็นลมหายใจเข้าออกนี้เป็นตัวอานาปานสติ แต่ไม่ต้องสาวลมหายใจเข้า ให้จิตละเอียดยเร็วขึ้น หยุดเร็วขึ้นกว่าเห็น พอนึกเห็นลมหายใจเข้า

ออก กระทบดวงแก้วได้ทีแล้วปล่อยความสนใจในลมหายใจเข้าออก เพื่อให้จิตละเอียดยิ่งขึ้นและหยุดได้เร็วตรงนั้น นี่ก็เป็นอุบายและเป็นตัวอานาปานสติจริงๆ

ด้วยให้เข้าใจว่าหลวงพ่อกำลังสอน แต่ไม่สอนให้สาวลมหายใจเข้าออก ให้มีสติรู้อยู่ตรงกลางของกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิมแห่งเดียว เพื่อจิตจะได้หยุดเร็ว หยุดถูกที่ เร็วด้วย และก็ถูกที่ด้วย ถูกที่อะไร? ตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม ถูกภายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม ตรงนั้นเป็นตัวอานาปานสติ และเข้าสติปัฏฐาน ๔ ตรงนั้นเลย มีสติเห็นคือเห็นจริงๆ ไม่ใช่นึกเห็น เพราะใจหยุดมันไม่ได้ นึกหรือ กิ่งที่เห็นนั้นไม่เคยนึกเห็นได้มาก่อน อย่างเช่น กายทิพย์ พรหม อรูปพรหมนี้ ไม่ได้เคยไปนึกเห็นกายละเอียดมาก่อนว่าจะสวย อย่างนั้น จะละเอียดอย่างนั้น มีโน่น มีนี่ ไม่รู้หรือ แต่พอใจเข้าถึง ก็เห็นด้วยใจอย่างนั้น

เพราะฉะนั้น คนไม่ทราบมักจะวิจารณ์ว่าการปฏิบัติแบบนี้ เป็นวิปัสสนิก คือนึกเอา ที่แท้ไม่ได้นึก ใจหยุด ไม่ใช่ใจนึก นึกตอนแรก เพื่อให้ใจมารวมกัน คือเห็น จำ คิด รู้ มารวมกัน พอใจหยุดแล้วก็หยุด ในหยุดกลาง หยุดดับหายเข้าไปหาละเอียดเรื่อย สิ่งที่เราเห็นก็จึงเป็นของจริงโดยสมมติถ้าสิ่งที่เห็นนั้นยังอยู่ในระดับโลกียะ ถ้าสุดละเอียดไป เมื่อถึงโลกุตระธรรมเป็นของจริงโดยปรมาตถ์ ให้เข้าใจอย่างนั้นะ.

วิปัสสนาของสายยุบหนอพองหนอ กับวิชาธรรมกาย ต่างกันอย่างไร

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๒๑)

ถาม : เคยอ่านหนังสือของหลวงปู่พระธรรมธีรราชมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นพระอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาแห่งประเทศไทย อดีตครองเจ้าอาวาสวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎ์ ซึ่งท่านกล่าวไว้ว่า สมัยที่หลวงปู่วัดปากน้ำได้ค้นพบและปฏิบัติวิชาธรรมกายแล้วนั้น หลวงปู่วัดปากน้ำได้ไปขออนุญาตหลวงปู่สมเด็จพระพุฒาจารย์ (อาสภมหาเถระ) จะขอนิมนต์หลวงปู่พระธรรมธีรราชมหาวิทยาลัยให้ไปสอนวิชากัมมัฏฐาน แก่ อารามด้วย เพิ่มเติมอีกที่วัดปากน้ำ และหลวงปู่พระธรรมธีรราชมหาวิทยาลัยท่านกล่าวไว้ว่า หลวงปู่วัดปากน้ำเพิ่งปฏิบัติได้แค่ขั้นสมณะ ยังไม่อยู่ในขั้นวิปัสสนา

อยากทราบเนื้อความละเอียดว่า วิปัสสนาของสายยุบหนอพองหนอ กับวิชาธรรมกายนี้ต่างกันอย่างไร และอย่างไรที่ถูกต้อง และวิปัสสนาแบบวิชาธรรมกายเป็นแบบไหน ส่วนวิปัสสนาของสายยุบหนอ เป็นแบบไหนครับผม?

ตอบ : การที่ตอบปัญหานี้ต้องตั้งใจฟังว่า ความจริงเป็นอย่างไร ด้วยจิตใจที่เที่ยงธรรม

เชื่อว่า ท่านทั้งหลายส่วนใหญ่จะไม่ทราบความจริงเบื้องหลังของเรื่องราวทั้งหลาย ซึ่งในวงการจริงๆ แล้ว เขาก็ไม่อยากจะ

เอามาพูดกัน เพราะถ้าเอามาพูดกันก็จะเป็นการทะเลาะกันระหว่างสำนัก หรือก่อให้เกิดความแตกแยกในหมู่สงฆ์

เพราะฉะนั้นความจริงลึกๆ แท้ๆ นั้นมีอยู่ เรื่องนี้เป็นเรื่องที่เราได้ยินเพียงข้างเดียว คือฝ่ายของท่านเจ้าคุณพระธรรมธีรราชมหามุนี หรือชื่อเดิมท่านชื่อโชดก แต่ทางฝ่ายวัดปากน้ำไม่เคยพูดมาตลอด แม้ตั้งแต่หลวงพ่อก่อนจนถึงปัจจุบัน ท่านเจ้าประคุณหลวงพ่อบรมเทียร วัดปากน้ำ มีนโยบายว่า ถ้าใครมาพูดอะไร กระทบอะไร แสดงอะไร มิให้แสดงการโต้ตอบ เป็นนโยบายวัดปากน้ำ ไม่มีการโต้ตอบมาตลอด คือใช้นโยบายเงียบ ที่หลวงพ่อก่อนสอนไว้ ขอให้ท่านดูในนิตยสาร ธรรมกาย เล่มที่ ๑๘ เรื่อง “ประสบการณ์การสอนธรรม” หน้า ๑๐๑-๑๐๒ จะเห็นว่าหลวงพ่อก่อนต้องมีอะไรกดดันอย่างมากในอดีต แต่มีการเปิดข้อมูลมาบ้างเล็กน้อย

ในข้อที่ว่า เมื่อหลวงพ่อก่อนวัดปากน้ำได้ค้นพบวิชาธรรมกาย ของพระพุทธเจ้า และสอนอย่างตรงไปตรงมา คือไม่ต้องหวั้นเกรงว่าใครจะคิดอย่างไร ท่านจะเอาแต่เผยแผ่พระสัจธรรมแต่อย่างเดียว ในประเด็นหลักๆ ที่สำคัญก็คือ ประเด็นหลักในเรื่องพระนิพพาน ซึ่งยุคสมัยนั้นสอนกันว่า “นิพพานเป็นอนัตตา เพราะฉะนั้นนิพพานนี้ไม่มี คือไม่มีตัวเป็นตนจริงๆ มีแต่สภาวะความว่างจากกิเลสเท่านั้น”

แต่หลวงพ่อก่อนพบว่า พระนิพพานนั้นเป็นสภาวะที่ว่างจากกิเลส โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากอิตถาณุกิเลส นั้น มีผู้ทรงอยู่ ผู้ทรงอยู่นั้นไม่ใช่กายเนื้อ ไม่ใช่จิตของกายเนื้อซึ่งเป็นแต่เพียงนามรูป ส่วนนามชั้นก็ เป็นแต่เพียงวิญญาณซึ่งมีความรู้แคบ ผู้ทรงสภาวะนิพพานนั้นเป็น

“ธรรมกาย” และชื่อว่า “พระนิพพาน” เมื่อบรรลุผลนิพพาน คือบรรลุมรรค ๔ ผล ๔ แล้ว ธรรมกายที่บรรลุหรือที่ผลที่สุดละเอียด นั้นชื่อว่า “พระนิพพาน” พระนิพพานคือธรรมกายที่บรรลุหรือที่ผลที่สุดแล้วนี้ จึงเป็นวิราชธาตุ วิราชธรรมแท้ๆ เป็นธาตุล้วนธรรมล้วน ชื่อว่า “วิสังขาร” ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง

นี่แหละที่หลวงพ่อก่อนแสดงออกมาตรงๆ ว่า พระพุทธเจ้า ตรัสเรื่องของสังขารให้เห็น อนิจจัง ทุกขัง อนตตา เพื่อให้เข้าใจ เพื่อวางอุปาทานในชั้นที่ ๕ เพราะคนในยุคที่ยึดเอาสังขารธรรมทั้งปวงในภพ ๓ นี้ เช่น พระเจ้า เทพต่างๆ ไปจนถึงพรหม แม้รูปพรหมที่ละเอียด ซึ่งก็ยังนับว่าเป็นสังขาร ยึดถือว่าเป็นอาตมัน เป็นอัตตา เป็นตัวตนที่ยึดถือได้ตลอดไป แต่พระพุทธองค์ทรงพบแน่นอนว่าธรรมชาติที่เป็นสังขารทั้งหมดในภพ ๓ นี้ เกิดขึ้น ดำรงอยู่ แล้วต้องแตกสลายหมดสภาพเดิมของมันไป เป็น อนิจจัง ทุกขัง อนตตา จึงทรงสอนให้ละอิตถาณุกิเลส คือความเห็นผิดในบรรดาสังขารธรรมทั้งปวง ที่เขาถือว่าสูงสุดของเขา ที่แท้มันอยู่ในภพ ๓ คือกามภพ รูปภพ อรูปภพเท่านั้น และเป็น อนิจจัง ทุกขัง อนตตา จึงทรงเน้นเรื่องนี้ เพราะสมัยนั้นมีมากลัทธิ มากคณาจารย์ สอนให้ยึดสังขารว่าเป็นอาตมันหรือตัวตนอย่างนี้

เพราะฉะนั้น ที่ทรงสอนเรื่องอนัตตา เพื่อทำลายอิตถาณุกิเลส ที่ยึดเอาสังขารธรรม ที่เขาถือว่าสูงที่สุดของเขา แต่ว่ายังอยู่ในภพ ๓ ว่าเป็นอัตตา (ไม่ว่าจะเป็นศาสนาพราหมณ์ ศาสนาฮินดู ศาสนาอะไรต่อมิอะไรทั้งหลายทั้งปวงเป็นอย่างนั้นทั้งสิ้น) ให้เห็นแจ้งในสังขารธรรมตามธรรมชาติที่เป็นจริง เพื่อต้องการทำลายอิตถาณุกิเลสตัวนี้

ดังนั้น “อิตตา” ในที่นี้หมายถึง “อิตตานุกิฎฐิ” ที่คนไปยึดสิ่งนี้ และที่ทรงสอนเรื่องอนัตตา ก็เพื่อให้เห็นแจ้งและทำลายทิฐิคือความเห็นผิดในข้อนี้ แล้วก็ให้วางอุปาทาน ความยึดมั่นถือมั่นในสังขารธรรมทั้งปวง เพื่อปฏิบัติให้เข้าถึงธรรมชาติที่เป็นวิสังขาร คือ พระนิพพาน อันเป็นอสังขตธาตุ อสังขตธรรม คือธาตุธรรมที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง เป็นวิราคะตวิราคะธรรมล้วนๆ ที่มีสภาวะตรงกันข้ามกัน กล่าวคือ “พระนิพพาน” นั้นเป็นสภาวะที่สิ้นกิเลสและกองทุกข์ทั้งปวง เป็นสภาวะที่เที่ยง (นิจฺจํ) เป็นสุขอย่างยิ่ง (ปรมํ สุขํ) และยั่งยืน (ธฺวํ/ดาทิ) เป็นตัวตน (อตฺตาวิมุตติ) ให้ยึดเอาเป็นที่พึ่งได้ตลอดไป (อตฺตทีปา อตฺตสรณ) นี่หลวงพ่อดีดอย่างนี้

ธรรมชาติที่ตรงกันข้ามคืออย่างไร ให้รู้ว่สังขารธรรมทั้งหลาย เหล่านี้เป็น อนิจฺจํ ก็เพื่อให้พิจารณาเห็นสามัญญลักษณะของสังขาร-ธรรมตามธรรมชาติที่เป็นจริง แล้วละวางอุปาทานในสังขารธรรมเหล่านั้นเสีย และให้ปฏิบัติภาวนาธรรมต่อไปเพื่อเข้าถึง รู้-เห็น และเป็นวิสังขาร ที่เป็น นิจฺจํ จริงๆ

ให้เห็นแจ้งว่าธรรมชาติเป็นสังขาร เป็น ทุกข์ ใครยึดแล้วเป็นทุกข์ พวกเห็นผิดในสังขารว่าเป็นตัวตน (อิตตานุกิฎฐิ) ก็ไปยึดว่าเป็นสุข เมื่อเข้าใจแล้วจะได้ละวางอุปาทานเสียด้วยปัญญาอันเห็นแจ้งจริงๆ เพื่อให้เข้าถึงธรรมชาติที่เป็นสุข ที่พระองค์ทรงแสดงว่า นิพพาน ปรมํ สุขํ พระนิพพานเป็นบรมสุข

ที่ไปยึดเอาสังขารว่าเป็นตัวเป็นตนชื่อว่าอิตตานันที่แท้มันเป็นอนัตตา ก็ให้วางในสังขารธรรมเหล่านั้นทั้งหมด เบ็ดเสร็จนี้คือให้วาง

อิตตานุกิฎฐิในสังขารธรรมทั้งหลาย ที่ไปหลงผิดคิดว่าเป็นตัวเป็นตนบุคคล เรา เขา ของเรา ของเขา เพราะสิ่งนั้นมีใช่ของยั่งยืน จึงให้วางอุปาทานในธรรมชาติเหล่านั้น แล้วให้ปฏิบัติให้เข้าถึง รู้-เห็น ธรรมชาติที่ตรงกันข้าม คือวิสังขารว่า เป็น นิจฺจํ สุขํ อตฺตา (อตฺตทีปา อตฺต-สรณ) ที่เป็นโลกุตตระ) หลวงพ่อท่านบอกเลยว่า “อตฺตา” ซึ่งเคยเล่าให้ฟังแล้ว แต่จริงๆ มีความหมายอย่างนั้น พระพุทธเจ้าไม่ตรัสคำนี้ตรงๆ เพราะจะไปพ้องกับคำว่า “อตฺตา” ในความหมายของอิตตานุกิฎฐิ ที่เข้าไปยึดสังขารธรรมว่าเป็นอิตตา ซึ่งพระองค์กำลังทรงทำลายอยู่ แต่ก็ตรัสอ้อมๆ ไว้ในอิตตทีปสูตร ว่า “ภิกษุทั้งหลาย จงทำตน จงมีตนเป็นเกาะ (อตฺตทีปา) เป็นที่พึ่ง (อตฺตสรณ) ซึ่งพระอรหันต-ภิกษุจะได้แก้คำว่า “อตฺตา” ว่าหมายถึงโลกิยธรรมและโลกุตตรธรรม คือมรรค ๔ ผล ๔ และนิพพาน ๑ ณ ที่นี้ พระเดชพระคุณหลวงพ่อบอกถึงวิสังขารคือพระนิพพาน ซึ่งเป็น อตฺตาวิมุตติ นั่นเอง

เพราะฉะนั้นหลวงพ่อดีดปากน้ำนี้ เมื่อปฏิบัติวิชาธรรมกาย และสอนลูกศิษย์แล้ว ท่านสอนไว้ชัดเลย ให้เข้าถึงธรรมชาติที่เป็นวิสังขาร ที่เป็นวิราคะตวิราคะธรรม ที่เป็นนิจฺจํ สุขํ และอตฺตา แต่คำว่า “อิตตา” ของท่านไม่ได้มีความหมายอย่าง “อิตตานุกิฎฐิ” แต่หมายถึงสิ่งที่ยั่งยืน ซึ่งตรงกับพระบาลีว่า “ธฺวํ” หรือ “ดาทิ” คงที่ อันนี้มีพระบาลีเป็นอย่างนี้

ที่นี้ธรรมชาตินั้นคืออะไร? ธรรมชาตินั้นรวมเรียกว่า “พระนิพพาน” ในประเด็นหนึ่ง ซึ่งทุกท่านที่ศึกษาพระพุทธศาสนา รู้ดี ก็คือสภาวะว่างจากกิเลส อวิชชา ตัณหา อุปาทาน ที่เข้าไปยึดสังขารว่าเป็น

อิตตา อีกนัยหนึ่งก็คือว่างจากอัตตานุทิฐิ นี่คือสภาวะของนิพพาน

แต่สภาวะนี้อยู่ที่ไหน? ตั้งอยู่ที่กายเนื้อ ใจของกายเนื้อมนุษย์ ทิพย์ พรหม อรูปพรหม หรือ? ไม่ใช่ เพราะการหยั่งรู้ยังเห็นของ ลัทธิโลกในภพ ๓ มิเห็นได้ด้วยวิญญานธาตุ ที่ถูกกิเลส อวิชชา ห่อหุ้ม ธาตุธรรมเห็น จำ คิด รู้ อยู่ ประสมอยู่ สภาวะนี้จึงต้องตั้งอยู่ใน ธรรมชาติที่ตรงกันข้ามกับสังขาร คือ “วิสังขาร” เพราะว่าธรรมชาติที่ คุณธรรมอันนี้ตั้งอยู่ต้องเป็นสภาพยั่งยืน (ธรรมาณ) ท่านจำอันนี้ไว้ จะเป็นสังขารธรรม ซึ่งมีสามัญญลักษณะที่เป็น อนิจจัง ทุกขัง อนตตา อย่างเช่นขันธ ๕ หรือนามรูปใดๆ ในภพ ๓ นี้ไม่ได้ แต่ว่าถ่ายทอด ถึงกันได้ในเรื่องของปัญญา ในเรื่องของคุณธรรม

คือเมื่อสุดละเอียด คือพระนิพพานนั้นมีอยู่ ทรงอยู่ ย่อมมี ผลให้เบญจขันธ์ประพฤติปฏิบัติตามคุณธรรมนั้น เสวยสุขอยู่ด้วย คุณธรรมนั้น อยู่ด้วยกันเหมือนมะขามล่อน เปลือกคือเบญจขันธ์ อยู่ส่วนเปลือก เนื้อในของมะขามอุปมาดั่งว่า วิสังขารอยู่ส่วนเนื้อใน แต่ว่าเมื่อชีวิตยังไม่สิ้นธรรมชาติสองอย่างนี้ คือสังขารและวิสังขาร มันตั้งอยู่ ทรงอยู่ ซ้อนกันอยู่อย่างนี้ นั่นคือธรรมกายที่บรรลุอรหัตต- ผลแล้ว หรือหย่อนลงมาธรรมกายที่บรรลุมรรค ๔ ผล ๔ และ นิพพาน ๑ “ธรรมกาย” นั่นแหละคือผู้ทรงสภาวะนิพพาน เพราะต้อง “เที่ยง” ธรรมกายพระโสดาบันก็เที่ยงต่อพระนิพพาน ไม่ลงต่ำอีกแล้ว แต่ว่าธรรมกายพระอรหันต์นั้นเที่ยงแท้แน่นอน และเบิกบานเต็มธาตุ เต็มธรรม ชื่อว่า “พุทธโธ”

การบรรลุมรรคผล มีอยู่ในนิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๑๘ (อรรถกถาสังฆาภิสูตร) ซึ่งได้นำมาอ้างไว้แล้ว เรื่องพระวักกलि อรรถ- กถาจารย์ได้อธิบายว่าการบรรลุมรรคผล ไม่ได้เป็นไปด้วยกายหยาบ ของเบญจขันธ์หรือนามรูปแต่ประการใด ต้องเป็นไปด้วยหรือสัมปยุต ด้วยธรรมกาย รู้แจ้งเห็นแจ้งด้วยญาณ ก็คือญาณของพระธรรมกาย นั้นแหละจึงบรรลุมรรคผล ไม่ใช่เรื่องของเบญจขันธ์ที่จะบรรลุได้

นี่หลวงพ่อดัดปากน้ำ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) ท่าน ค้นพบของจริง ๓ อย่างนี้ คือสภาวะนิพพาน ประการหนึ่ง กับผู้ทรง สภาวะนิพพานอีกประการหนึ่ง และประการที่สาม คืออายตนะนิพพาน ที่สถิตอยู่ของผู้ทรงสภาวะนั้น

ที่สถิตอยู่ของกายมนุษย์ คือโลกมนุษย์ อยู่ในกามภพ ที่สถิต อยู่ของกายทิพย์ในกามภพ คือเทวโลก ที่สถิตอยู่ของกายรูปพรหม ก็คือพรหมโลก หรือรูปภพ ของอรูปพรหมก็คืออรูปพรหมโลก หรือ อรูปภพ หรือเรียกรวมกันไปเลยว่าเป็น “โลกสวรรค์” ก็ได้

ที่สถิตอยู่ของธรรมกาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่บรรลุมรรคผล นิพพาน คือ “อายตนะนิพพาน” ธรรมชาติเหล่านี้หลวงพ่อดัดค้นพบ ตรงตามพระพุทธพจน์ที่ว่า อตฺถิ ภิกฺขเว ตทฺยตฺถํ ฯลฯ “ภิกษุทั้งหลาย อายตนะ (พระนิพพาน) นั้นมีอยู่” (ขุ. อ. ๒๕/๑๕๘/๒๐๖-๒๐๗) แล้วก็ แสดงรายละเอียดเป็นนัยเอาไว้ว่าอย่างหนึ่ง นี่เรื่องของอายตนะ

และที่พระพุทธองค์ได้ทรงแสดงไว้ ในเรื่องของผู้ทรงสภาวะ นิพพานนั้น ก็ทรงแสดงไว้เป็นนัยเหมือนกัน มีเอกสารอยู่ในนิตยสารที่ แสดงไว้หมดแล้วว่า “ภิกษุทั้งหลาย ธรรมชาติที่ไม่เกิดแล้ว ไม่เป็นแล้ว

อันปัจจัยกระทำไม่ได้แล้ว ประดังไม่ได้แล้ว มีอยู่” อันนี้แหละ “ภิกษุทั้งหลาย ถ้าธรรมชาติที่ไม่เกิดแล้ว ไม่เป็นแล้ว อันปัจจัยกระทำไม่ได้แล้ว ประดังไม่ได้แล้ว มิได้มีอยู่แล้วไซ้ การสลัดออกซึ่งธรรมชาติที่เกิดแล้ว เป็นแล้ว อันปัจจัยกระทำไม่ได้แล้ว ประดังได้แล้ว จะไม่พึงปรากฏในโลกนี้เลย” (ขุ. จุ. ๒๕/๑๖๐/๒๐๗-๒๐๘) นี่ความจริงอยู่ตรงนี้

ก็แปลว่าธรรมชาติที่เป็นวิสังขาร ก็มีอยู่ ๓ นัย ที่ควรจะทราบ คือสภาวะนิพพาน ผู้ทรงสภาวะนิพพาน และอายตนะที่สถิตอยู่ของผู้ทรงสภาวะนั้น ซึ่งพระพุทธองค์ตรัสไว้แล้ว ที่ว่าหลวงพ่อดัดปากน้ำ คันพบวิชาธรรมกายของพระพุทธเจ้า มิได้หมายความว่า เป็นของใหม่ เป็นของที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติ และก็ปรากฏตามพระพุทธพจน์ และตามพระธรรมพระวินัยของพระพุทธเจ้า แต่คนมองข้ามไปว่าไม่มี

เคยได้ยินว่า บุคคลที่พระคุณเจ้าเคยกล่าวถึง เป็นอาจารย์ผู้เป็นเปรียญ ๙ ท่านหนึ่ง เขาเคยบอกว่าธรรมกายมีอยู่ในพระไตรปิฎกแห่งเดียว แต่พอหลังๆ จากนั้นไปก็บอกว่ามีอยู่ในพระไตรปิฎก ๒ แห่ง แต่จริงๆ แล้วมีอยู่หลายแห่ง แต่อ่านข้ามไปหมด เพราะไม่ได้ปฏิบัติพระกัมมัฏฐาน ไปเฟื่องสนใจที่จุดอื่นกันหมด

ความจริงพระอรชรกถาจารย์ก็อธิบายเรื่องพระนิพพานนี้ไว้แล้ว ปริยัติและปฏิบัติเข้ากันได้หมด ไม่มีอะไรผิดเพี้ยนกัน ความจริงปรากฏอย่างนี้ หลวงพ่อดัดปากน้ำจึงเผยแผ่ธรรมปฏิบัติตามแนววิชาธรรมกายนี้อย่างห้าวหาญ ขอกล่าวว่า “อย่างห้าวหาญ”

ส่วนที่ว่า “วิชาธรรมกาย” กับ “ยุบหนอพองหนอ” นี้ อันไหนเป็นสมถวิปัสสนา? และที่ถูกต้องเป็นอย่างไร?

ขอเจริญพรเป็นพื้นฐานไว้ก่อนว่า

๑. ธรรมปฏิบัติใดเป็นไปเพื่อความสงบระงับจากกิเลสนิวรณ์ทั้ง ๕ ธรรมปฏิบัตินั้นชื่อว่า “สมถะ” ภูมิของสมถะมีอยู่ ๔๐ ภูมิ ที่พระอรชรกถาจารย์ได้รวบรวมไว้จากพระพุทธพจน์ และ

๒. ธรรมปฏิบัติใด เป็นไปเพื่อให้เกิดปัญญาแจ่มแจ้งในสภาวะของสังขารว่าประดังอย่างไร เป็น อนิจจัง ทุกขัง อนตตา ธรรมปฏิบัตินั้นชื่อว่า “วิปัสสนา” ภูมิของวิปัสสนา ได้แก่ ชั้นธ ๕, อายตนะ ๑๒, ธาตุ ๑๘, อินทรีย์ ๒๒, อริยสัจ ๔, ปฏิจจสมุปบาทธรรม ๑๒ เป็นต้น

การปฏิบัติธรรมเพื่อจะให้แจ้งในสภาวะของธรรมชาติทั้งหลาย เหล่านี้ต้องเป็นไป หรือต้องผ่านมหาสติปัฏฐาน ๔ ด้วยกันทั้งนั้น และที่กล่าวถึงปัญญาอันเห็นแจ้งในสังขารธรรมว่าเป็น อนิจจัง ทุกขัง อนตตา นั้น เป็นแต่เพียง “อนุวิปัสสนา” ไม่ใช่ “โลกุตตรวิปัสสนา” คือยังไม่ถึง แต่เป็นบาทฐานให้ถึงโลกุตตรวิปัสสนา จึงชื่อว่าการเจริญกายา-นุสสนาสติปัฏฐาน เวทนานุสสนาสติปัฏฐาน จิตตานุสสนาสติปัฏฐาน และธัมมานุสสนาสติปัฏฐาน ซึ่งให้ผลในเบื้องต้น เป็นการกำจัดกิเลส ตัณหา อุปาทาน ได้ และนำไปสู่ความเห็นแจ้งในพระอริยสัจทั้ง ๔ มี ทุกขสัจ สมุทัยสัจ นิโรธสัจ และมรรคสัจ อันเป็นไปในญาณ ๓ คือ สัจจญาณ กิจจญาณ และกตญาณ จึงมีรอบ ๑๒ คือเข้าใจว่าอริยสัจ มีจริงอย่างไร อย่างทะลุปรุโปร่ง นี่หมายถึงระดับพระอรหัตตมรรค และรู้แน่ชัดว่าจะต้องทำอะไร นั้น “สัจจญาณ” และ “กิจจญาณ” คือว่าทุกข์ต้องกำจัด สมุทัยต้องละ นิโรธต้องทำให้แจ้ง มรรคต้องทำให้เจริญ

เพราะมรรคมีทั้งโลกียมรรค ในระดับอนุวิปัสสนา จนให้เกิดโลกุตตรมรรคหรือให้เจริญขึ้นแล้วเป็นโลกุตตรมรรค จึงจะเป็นพนักงานปหานสังโยชนกิเลสเครื่องร้อยรัดให้ติดอยู่กับโลกให้หมดสิ้นโดยเด็ดขาดเป็นสมุจเฉทปหานได้ อย่างน้อยก็เป็นสมุจเฉทปหานในระดับอริยบุคคลขั้นที่หนึ่ง ที่ละสักกายทิฏฐิ วิจิกิจจา สัลลพตปรามาสได้ อริยมรรคมองค์ ๘ ทำหน้าที่สมบูรณ์พอที่จะขจัดกิเลส ตัณหา อุปาทาน และสังโยชนดังกล่าวได้ ตามระดับภูมิธรรมที่ปฏิบัติได้ ตรงนี้แหละที่ว่า ปฏิบัติธรรมใดให้รู้แจ้งในทุกขสัจ สมุทัยสัจ นิโรธสัจ มรรคสัจ อันเป็นไปในญาณ ๓ คือ สัจจญาณ กิจจญาณ และกตญาณ ส่วน “กตญาณ” นั้น รู้แจ้งว่าเรากำจัดทุกข์ได้แล้ว ละสมุทัยได้แล้ว นิโรธทำให้แจ้งแล้ว มรรคทำให้เจริญแล้วตามระดับภูมิธรรมของพระอริยเจ้าที่ปฏิบัติได้นั้นชื่อว่า “โลกุตตรวิปัสสนา”

เพราะฉะนั้น ท่านทั้งหลายเทียบเคียงเอาเองว่าอันไหนเป็นสมณะ อันไหนเป็นวิปัสสนา ก่อนอื่นท่านสามารถพิจารณาได้ สำหรับท่านที่รู้จักวิชาอุบาสกนพพองหนอ แต่อาตมาไม่รู้จักในรายละเอียดเลยตอบวิจารณ์ไม่ได้

อาตมารู้จักแต่วิชาธรรมกาย รู้ว่าวิชาธรรมกายเป็นทั้งสมณะและวิปัสสนา

ภาคสมถกัมมัฏฐาน การเจริญภาวนาสมาธิตามแนววิชาธรรมกาย ช่วยให้จิตสงบระงับจากกิเลสนิวรณ์ได้โดยง่าย เรียกว่า **มีประสิทธิภาพดีที่สุด** วิธีนี้มีอุบายวิธีขั้นสมณะอย่างน้อย ๓ ประการร่วมกันคือ อาโลกกสิณ อานาปานสติ และพุทธานุสติ ร่วมกัน ถ้า

ปฏิบัติอย่างนี้ไม่สำเร็จ หรืออย่างน้อยพอช่วยให้ใจสงบได้ ก็นับว่าคนนี้แม้จะไปปฏิบัติที่ไหนอย่างไร มันก็ไม่สงบหรอก เพราะธรรม ๓ ประการนี้เป็นธรรมคู่แ่งของผู้มีจิตอหังการต่างๆ กันทั้งหมดทุกจิตอหังการ

เพราะฉะนั้น สำหรับบางท่านอาจจะรู้สึกขัดเขิน ไม่สบาย ไม่คล่อง ไม่ถนัด หรือยังไม่เห็นผลเร็ว ก็หงุดหงิดเสียก่อน เพราะเห็นว่าไม่เหมาะกับจิตอหังการของตน นับว่าเป็นความเข้าใจผิด เพราะหากคิดว่าคำว่า “เหมาะกับจิตอหังการ” คือ “ถูกใจ” แล้วคำว่า “ถูกใจ” บางอย่างไม่ค่อยได้ผลหรอก เพียงแต่ว่าถูกใจ ที่ว่าเหมาะกับจิตอหังการที่แท้ก็คือ เป็นธรรมคู่แ่งที่จะขจัดขจัดเกลากิเลสของเราให้ได้ผล นั่นต่างหากจึงชื่อว่าเหมาะกับจิตอหังการ เช่น บางคนรักสวยรักงาม ถ้าถูกใจนะให้ไปอยู่ในที่เปลือยเปลื้องเจริญใจนั้น ถูกใจเหมาะกับจิตอหังการ นั่นอย่างหนึ่ง อย่างนี้รับรองว่าจิตไม่สงบ แต่ถ้าคนนั้นเป็นคนกลัวผี ให้ไปพิจารณาอสุภะก็กลัวใหญ่เลย ก็เลยว่าเป็นไม่ถูกอหังการจริงๆ แล้วอสุภะกัมมัฏฐานนั้นเหมาะกับจิตอหังการของผู้ที่รักสวยรักงาม หรือมีกามฉันทะ คือเป็นธรรมคู่แ่งที่ขจัดขจัดเกลากันเสีย แต่ต้องอาศัยสติสัมปชัญญะด้วยปัญญาอันเห็นชอบที่มีให้กลัวผีปฏิบัติให้ถูกวิธี ก็จะบรรเทาความฉันทฉันท และละระคะได้

คำว่า “เหมาะกับจิตอหังการ” นี่จึงอาจจะถูกใจปฏิบัติ หรือไม่ถูกใจก็ได้ แต่ผู้มีจิตอหังการอย่างใดอย่างหนึ่งดังกล่าวมานั้น อย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง พึงเลือกเอาพระกัมมัฏฐานที่จะสามารถขจัดขจัดเกลากิเลสของตนสำหรับปฏิบัติกัมมัฏฐานนั้น ถ้าจะเอาให้ถูกใจผู้มี

กามฉันทะ นั้นต้องนั่งฟังชาวเดอะเบ้าท์ (sound about) กรอกหู รับรองว่าถูกใจเลย อย่างนั้นนั่นแหละ ถูกใจของผู้มีกามฉันทะ หรือไม่ ก็เป็นผู้รักสวยรักงาม สบงจีวรก็ต้องงาม อะไรก็ต้องงามไปหมด เนียบ ไปหมด เลยติดรูปเลยทีนี้ ไม่ไปไหนหรอก เพราะฉะนั้นจะต้องมีธรรม คู่แข่งคืออสุภกัมมัฏฐาน ซึ่งบางคนอาจจะกลัวผี ก็ต้องพิจารณาว่าผี มีจริงหรืออย่างไร จนหมดความกลัว แล้วใช้อสุภกัมมัฏฐาน รับรองว่าเป็นธรรมคู่แข่ง สามารถกำจัดกามฉันทะของผู้นั้นได้เป็นอย่างดี นั่นแหละ ที่บูรพาจารย์ท่านวางไว้อย่างนั้น

ที่นี้ท่านทั้งหลายเข้าใจแล้วว่า วิชาธรรมกายในเบื้องต้น เป็นสมณะที่มีอุบายวิธี มีประสิทธิภาพที่จะทำให้ใจสงบ แม้ว่ายังไม่ได้ ผลทันทีเหมือนคนอื่นเขา ตั้งหน้าทำไปก็เป็นเอง นี่ข้อหนึ่ง

ข้อที่สอง ท่านมาเรียนที่นี้ คงจะพอรู้ว่า วิชาธรรมกาย เมื่อ ปฏิบัติไปแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ถึงธรรมกายก็มีอยู่ ผู้เห็นเพียงดวง เพียงกายเบื้องต้นก็ยังมีอยู่ ผู้ไม่เห็นอะไรเลย ก็ยังมีอยู่ แต่อย่างน้อย ก็ยังพอมีตำรับตำราให้อ่าน มีเอกสารอ้างอิงอยู่ รวมทั้งประสบการณ์ ของผู้ปฏิบัติก็มีอยู่ ท่านพอจะอนุมานได้ว่าวิชาธรรมกายเป็น วิปัสสนาบ้างไหม และมีวิธีปฏิบัติใดที่รู้แจ้งเห็นแจ้งในเรื่องของสังขาร- ธรรม ว่าเป็นปัจจัยปรุงแต่งอย่างไร ปุญญาภิสังขาร อปุญญาภิสังขาร อเนญญาภิสังขารอย่างไร และเป็น อนิจจัง ทุกขัง และอนตตา อย่างไร นี่ ข้อหนึ่ง นั้นวิปัสสนาปัญญา และมีธรรมปฏิบัติใดที่รู้แจ้งไปถึงทุกขสัจ อย่างละเอียดลออ สมุทัยสัจอย่างละเอียดลออ และนิโรธสัจดับสมุทัย ให้สัมผัสให้รู้เห็นเลย อันเป็นไปพร้อมกับความเกิดและเจริญขึ้นซึ่ง

มรรค อย่างน้อยโลกิยมรรคก็ยังมี ในระดับโคตรภูบุคคล หรือไม่ก็เป็น โลกุตตรมรรค ไปรู้แจ้งถึงพระนิพพาน มีธรรมปฏิบัติใดที่ทำให้รู้เป็นแนว ทางให้ปฏิบัติรู้อย่างนี้ ได้ถึงขนาดนี้ ซึ่งเป็นยอดของวิปัสสนา?

เพราะว่า

เมื่อไม่ถือเอานิมิตแห่งสมาธิจิตวิปัสสนาจิตแล้ว
จักยังสัมมาทิฐิแห่งวิปัสสนาให้บริบูรณ์ได้นั้น ข้อนี้
ไม่เป็นฐานะที่มีได้เป็นได้

เพราะท่านต้องรู้ทั้งสังขารและวิสังขารตามที่เป็นจริง คือพระ
นิพพาน

เมื่อไม่ยังสัมมาทิฐิแห่งวิปัสสนาให้บริบูรณ์แล้ว
จักทำสัมมาสมาธิแห่งมรรคและผลให้บริบูรณ์ได้นั้น ข้อนี้
ไม่เป็นฐานะที่มีได้เป็นได้

เมื่อไม่ทำสัมมาสมาธิแห่งมรรคและผลให้บริบูรณ์
แล้ว จักละสังโยชน์ทั้งหลายนั้น ข้อนี้ไม่เป็นฐานะที่มีได้
เป็นได้

เมื่อไม่ละสังโยชน์ทั้งหลายแล้ว จักทำนิพพาน
ให้แจ้งนั้น ข้อนี้ก็มิเป็นฐานะที่มีได้เป็นได้เลย.

(พระไตรปิฎกบาลีฉบับสยามรัฐ เล่มที่ ๒๒, อังคุตตรนิกาย ฉักกนิบาต, ข้อ ๓๓๙, หน้า ๔๗๒-๔๗๓. [คำแปลจากหนังสือขุมทรัพย์จากพระโอษฐ์ ของกองตำราคณะธรรมทานไชยา พ.ศ. ๒๕๑๔, หน้า ๒๘๕-๒๘๖.])

ทุกท่านโปรดพิจารณาว่า วิชาธรรมกายเป็นแต่สมณะ หรือ เป็นทั้งสมณะและวิปัสสนา ขอให้ไปพิจารณาเอง

แต่ว่าจะขอเน้นอีกนิดหนึ่งว่า วิชายุบหนอพองหนอ หรือวิธีปฏิบัติตามแบบยุบหนอพองหนอนั้น ก็เป็นทั้งสมถะและวิปัสสนาควบตอบ ณ ที่นี้ อย่างนี้ กล่าวคือ เมื่อบริกรรมภาวนาในใจว่ายุบหนอพองหนอนั้น แม้จะหมายถึงเป็น อนิจจัง ทุกขัง อนตตา ก็ตาม แต่เมื่อจิตนั้นสงบระงับจากกิเลสนิวรณ์ด้วยการบริกรรมภาวนา เป็นสมถะ ไม่ใช่หมายเอาว่า ยุบหนอพองหนอเป็นวิปัสสนาทั้งหมด คำบริกรรมภาวนา “ยุบหนอพองหนอ” จนใจสงบไป นั้นเป็นสมถะ อะไรที่กำจัดกิเลสนิวรณ์ได้ ให้ใจสงบได้ นั้นเป็นสมถะ ไม่ว่าจะเป็นพุทโธ หรืออะไรๆ ก็ทั้งนั้นแหละ เป็นสมถะทั้งนั้น แต่ถ้าเมื่อใดใจที่สงบนั้น เกิดปัญญาหยั่งรู้สภาวะของสังขารตามที่เป็นจริง นั้นเป็นวิปัสสนา

รู้แต่เพียง อนิจจัง ทุกขัง อนตตา ชื่อว่า โลกียวิปัสสนา หรืออนุวิปัสสนา อยู่ในชั้นโลกียะ ยังไม่ใช่โลกุตตระ แต่เป็นบาทฐานสำคัญให้ถึงโลกุตตระ ถ้าเมื่อใดรู้แจ้งเห็นแจ้งในอริยสัจ อันเป็นไปในญาณ ๓ มีรอบ ๑๒ นั้นเป็นโลกุตตรวิปัสสนา ซึ่งส่วนนั้นไม่อาจพยากรณ์ ทางด้านยุบหนอพองหนอ เพราะว่าเข้าถึงไปแล้วอาตมาไม่ได้ศึกษา ไม่ได้ปฏิบัติให้ลึกไปเพียงนั้น จึงตอบไม่ได้

ทีนี้ใครจะวิพากษ์วิจารณ์อย่างไร ตรงนี้เป็นอันว่าไม่ต้องไปฟังถึงกล่าวว่า ให้ตั้งใจฟังให้ดีและทำใจให้เป็นกลาง

เพราะฉะนั้น คงจะทราบว่ สมถวิปัสสนานั้นไม่ได้อยู่ที่รูปแบบไหน มันอยู่ที่ว่าสมถภูมิ ๔๐ และจริงๆ แล้ว ควบเอาในพระบาลีที่มีอภิณหปัจจเวกขณะ ๕, สติปัฏฐาน ๔, รวมเป็น ๙ นี่สมถะ หรืออนุ-

วิปัสสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสติปัฏฐาน ๔ ในส่วนเบื้องต้น คือ กาย เวทนา จิต ธรรม ในส่วนเบื้องต้น

แต่ธรรมในธรรม ในส่วนเบื้องต้นมี ๕, อายุตนะ ๑๒, ธาตุ ๑๘, อินทรี ๒๒, อริยสัจ ๔, นี้อริยสัจ ๔ ซึ่งจะรู้ไปถึงปฏิจ-สมุปบาทธรรม ๑๒ ถ้าเจริญถึงขั้นโลกุตตรวิปัสสนาหรือโลกุตตรปัญญา ก็เจริญตรงนี้ พร้อมด้วยโพชฌงค์ ๗ คือ สติ ธัมมวิจยะ วิริยะ ปิตี ปลัสสัทธิ สมาธิ อุเบกขา ซึ่งจะเจริญขึ้นพร้อมกัน ซึ่งเกิดและเพาะตัว แก่กล้าขึ้นตั้งแต่บำเพ็ญบารมีมา พร้อมด้วยสัมมปปธาน ๔, อิทธิบาท ๔, สติปัฏฐาน ๔, อินทรี ๕, พละ ๕, โพชฌงค์ ๗ และตรงนี้แหละ จะทำให้อริยมรรคมีองค์ ๘ เกิดและเจริญขึ้นเป็นมรรคจิต มรรคปัญญา ให้รู้แจ้งในพระอริยสัจ ๔ อันเป็นไปในญาณ ๓ คือ สัจจญาณ กิจจญาณ และกตญาณ รวมเป็นมีรอบ ๑๒ นี่เป็นโลกุตตรปัญญา

การที่โลกุตตรปัญญาจะเกิดและเจริญขึ้นชื่อว่าญาณ ๓ นั้น ไม่ใช่การรู้-เห็น หรือเข้าใจแต่เพียงด้วยนามขันธ์ ๕ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้วยวิญญานธาตุแต่ประการใด ต้องรู้แจ้งเห็นแจ้งด้วยญาณ และต้องสัมปยุตด้วยญาณของพระธรรมกาย มีปรากฏในอรรถกถาสังฆาภิสูตรว่า

บทว่า โส อารกาว มยหํ อหณฺจ ตสฺส ความว่า ภิกษุหนึ่ง เมื่อไม่บำเพ็ญปฏิบัติที่เราตถาคตกล่าวแล้วให้บริบูรณ์ ก็ชื่อว่าเป็นผู้ อยู่ไกลเราตถาคตทีเดียว เราตถาคตก็ชื่อว่าอยู่ไกลเธอเหมือนกัน ด้วย คำนี้ พระองค์ทรงแสดงว่าการเห็นพระตถาคตเจ้าด้วยมังสจักขุก็ตี การอยู่ร่วมกันทางรูปกายก็ตี ไม่ใช่เหตุ (ของการอยู่ใกล้) แต่การเห็นด้วย ญาณจักขุเท่านั้น และการรวมกันด้วยธรรมกายต่างหากเป็นประมาณ

(ในเรื่องนี้) ด้วยเหตุนี้ พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงได้ตรัสไว้ว่าภิกษุทั้งหลาย เพราะว่าภิกษุเหล่านั้นไม่เห็นธรรม เมื่อไม่เห็นธรรม ก็ไม่เห็นเรตถาคต ในคำว่า ธมฺมํ น ปสฺสตี นั้นมีอธิบายว่า โลกุตตรธรรม ๙ อย่าง ชื่อว่า ธรรม ก็เธอไม่อาจจะเห็นโลกุตตรธรรมนั้นได้ด้วยจิตที่ถูกอภิขมา เป็นต้น ประทุษร้าย เพราะไม่เห็นธรรมนั้น เธอจึงชื่อว่าไม่เห็นธรรมกาย สมจริงตามที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ว่า วักกสิ เธอจะมีประโยชน์อะไร ด้วยกายอันเปื่อยเน่านี้ ที่เธอได้เห็นแล้ว วักกสิ ผู้ใดแลเห็นธรรม ผู้นั้นก็เห็นเรตถาคต ผู้ใดเห็นเรตถาคต ผู้นั้นก็เห็นธรรม ดังนี้ และว่า เรตถาคตเป็นพระธรรม เรตถาคตเป็นพระพรหม ดังนี้ และว่า เป็นธรรมกายบ้าง เป็นพรหมกายบ้าง ดังนี้ เป็นต้น

แต่ถ้าถ้าใครจะถามว่า แล้วคนไม่ถึงธรรมกายละ? ตอบได้ว่า ท่านอาจจะถึง หรืออาจสามารถบรรลุผลได้ โดยที่ท่านอาจจะยัง ไม่เห็น แต่ว่าพระอรียบุคคลต้องเป็นธรรมกาย ถ้าไม่เป็นธรรมกาย จะบรรลุผลไม่ได้ ส่วนว่าท่านจะเห็นหรือไม่เห็น เป็นอีกเรื่องหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตาม ในที่สุดท่านต้องเห็นและต้องเป็นด้วย ไม่เป็น เข้านิพพานไม่ได้ ไม่สามารถจะเข้าถึงอายตนะนิพพานได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในขั้นของพระอรหัต ธรรมกายพระอรหัตตมรรค-อรหัตตผล และพระนิพพาน คือธรรมกายที่บรรลุอรหัตตผลแล้วนั้น สถิตอยู่ในท่ามกลางของอายตนะนิพพาน จึงชื่อว่า “สุปปาติเสสนิพพาน” เมื่อแตกกายทำลายขันธแล้ว ธรรมกายพระนิพพานที่สุตละเอียดยกสถิตอยู่ในอายตนะนิพพานนั้น ชื่อว่า “อนุปปาติเสสนิพพาน” นี่เป็นอย่างนี้

หวังว่าพอจะเห็นได้แล้วว่า การปฏิบัติภาวนาตามแนววิชาธรรมกายที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อดปากน้ำ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) สันสอนศิษยานุศิษย์นั้นเป็นแต่เพียงสมณะ หรือว่าเป็นทั้งสมณะและวิปัสสนาก็มีพื้นฐานคู่กัน.

๔

การปฏิบัติแนวทางอื่น ซึ่งไม่ได้เข้าสู่ศูนย์กลางกาย ไม่สามารถบรรลุมรรคผลนิพพาน ใช่หรือไม่

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๒๒)

ถาม : ที่ว่าวิชาธรรมกายเป็นทางสายเอก อย่างนี้การปฏิบัติในแนวทางอื่น เช่น พุทโธ ยุบหนอพองหนอ ซึ่งไม่ได้เข้าทางศูนย์กลางกาย ก็ไม่สามารถบรรลุมรรคผลนิพพานได้ ใช่ไหมครับ หรือว่ากระผมเข้าใจผิด?

ตอบ : การบรรลุมรรคผล บรรลุจากธาตุธรรม และเห็น จำ คิด รู้ คือ “ใจ” ณ ภายในนะ ไม่ใช่ภายนอก และธาตุธรรมเห็น จำ คิด รู้ คือใจนั้น อยู่ตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม ใจอยู่ที่ไหน? ท่านเจ้าคุณเจ้าคณะจังหวัดก็บอกแล้วว่า “ใจ” ทำหน้าที่ตามโรงงานต่างๆ โรงงานกาย โรงงานหู โรงงานตา โรงงานลิ้น แล้วก็โรงงานหัวใจ ก็มี พอไปทำงานโรงงานต่างๆ เสร็จตามออฟฟิศเหล่านั้นแล้ว กลับมานอนบ้าน ตื่นเช้าก็ออกจากบ้าน บ้านอยู่ตรงไหน? อยู่ตรงกลางกำเนิด

ธาตุธรรมเดิม ภาษาบาลีว่า คุหสย “อยู่ในถ้ำ” ถ้าก็อยู่ตรงนั้นแหละ ตรงกลางกาย กลางพระนาภี เพราะฉะนั้นใจก็อยู่ตรงนั้น เมื่อใจอยู่ตรงนั้น การเปลี่ยนวาระจิต เปลี่ยนภูมิธรรม เปลี่ยนที่ไหน? ก็เปลี่ยนที่ใจ ใจอยู่ตรงไหน? ก็อยู่ตรงศูนย์กลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม การเปลี่ยนวาระจิตตามภูมิธรรมก็เปลี่ยนตรงนั้น จะดีจะชั่วก็ตรงนั้น จะไปนิพพานก็ตรงนั้น

หลวงพ่อดัดปากน้ำนะ ท่านจึงรู้ว่าตรงศูนย์กลางกายนั้น คือทางสายเอก จะทำอะไร จะถือศีลก็ร้อยก็พันข้อ จะนั่งสมาธิ วิปัสสนา จะยุบหนอพองหนอ พุทโธ อะไรก็ตาม ก็ไปเป็นอยู่ตรงนั้น ใจเกิดดับตรงนั้น ไปจนถึงนิพพานก็เป็นตรงนั้น คุณธรรมจะสูงขึ้น ก็เปลี่ยนที่ตรงศูนย์กลางกายนั้นแหละ

อาตมาจะพูดง่ายๆ “ใจ” นั้นตั้งอยู่ตรงกลางธาตุ ธาตุเป็นที่ตั้งของธรรม เมื่อใจสะอาดด้วยศีล ด้วยสมาธิ ด้วยปัญญา ธรรมก็สะอาด ธรรมคือบุญบารมี อุปบารมี และปรมัตถบารมี อันเป็นธรรมชาติเครื่องชำระจิตใจที่อยู่กับใจ และอยู่ในธาตุนั้น ก็เป็นธรรมสะอาด และเมื่อธรรมสะอาด ธาตุนั้นจะสกปรกได้ไหม? มัวหมองได้ไหม? ไม่ได้ เมื่อไม่ได้ มันละเอียดเข้าไป ละเอียดเข้าไปเท่าไร ธาตุที่ละเอียดสุด ละเอียดนั้นแหละ สุดท้ายเมื่อพ้นจากความบริสุทธิ์ของกายในภพ ๓ จึงถึงธรรมกาย ไม่ว่าจะทานกุศล ศีลกุศล ภาวนากุศล หรือบารมี ๑๐ ทัศ จะไปกลั่นไปชำระกันตรงธาตุธรรม และเห็น จำ คิด รู้ คือ “ใจ” จากสุดหยาบไปสุดละเอียด ถึงธรรมกาย ณ ที่ตรงนั้น เมื่อเป็นตรงนั้น อาตมาจึงกล่าวว่าจะบรรลุผลนิพพาน ก็บรรลุด้วยธาตุธรรม

เห็น จำ คิด รู้ ที่บริสุทธิ์สุดละเอียด ตามระดับภูมิธรรม ธาตุที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่งชื่อว่า “วิสังขาร”

ใจของสัตว์โลกในภพ ๓ ชื่อว่า “ใจ” ได้แก่ เห็น จำ คิด รู้ ที่ขยายส่วนหยาบมาจากเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ แต่ถ้าสุดละเอียด เป็นใจของธาตุล้วนธรรมล้วน หรือวิสังขารแล้ว ไม่เรียกว่า “วิญญาณ” ธรรมชาติที่รู้อารมณ์ เรียกว่า “ญาณ” คือความหยั่งรู้ หรือความรู้แจ้ง ด้วยการที่ได้ทั้งรู้และทั้งเห็น

ที่นี้แหละ บรรลุผลด้วยคุณธรรมตั้งแต่หยาบ เราทำไปทางกาย ทางวาจา ทางใจ มันไปเป็นผลที่ธาตุที่ธรรมในที่สุดละเอียดแล้วเบิกบานขึ้น จึงชื่อว่า “พุทโธ” เบิกบาน ตื่น นั้นเบิกบานขึ้นมา ธรรมกายก็ดี หรือกายที่ละเอียดๆ นี่โตใหญ่ เพราะไม่ถูกหุ้มด้วยกิเลส อวิชชา ธาตุธรรมเห็น จำ คิด รู้ ไม่ถูกหุ้ม เพราะฉะนั้นไม่ว่าจะทำดีอะไร จะรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว มันเป็นอยู่ตรงนั้น นี่แหละตรงนี้แหละ ที่คนไม่รู้เคล็ดลับ คุณธรรมจะดี เป็นคุณธรรมที่ดี ที่สูง ที่สะอาดบริสุทธิ์ ก็เป็นที่ธาตุธรรมเห็น จำ คิด รู้ เพราะฉะนั้นตรงศูนย์กลางกาย สุดกายหยาบกายละเอียด ถึงธรรมกายและพระนิพพาน ถึงเป็นมัชฌิมาปฏิปทา เป็นทางสายเอก แม้จะยุบหนอพองหนอ พอใจสะอาดก็ไปสะอาดตรงนั้น แต่ผู้ปฏิบัติยุบหนอพองหนอที่ไม่เคยรู้จุดตรงนั้น ก็อาจจะไม่ทราบที่ใจของตนไปสะอาดตรงนั้น หรือจะพุทโธ ก็แล้วแต่ พระอริยเจ้าจริงๆ แล้วท่านรู้ ไม่ใช่ไม่รู้ รู้ครับ แต่ว่าผู้อื่นที่ยังไม่ถึงอริยเจ้า ท่านไม่รู้ เป็นได้ มีได้ หรือที่รู้ก็มี

เพราะฉะนั้นไม่ว่าปฏิบัติสายไหน เป็นเรื่องเดียวกัน จึงไม่ต้องมาว่ากัน ดีด้วยกันทุกสาย เพราะไปสะอาดที่ธาตุธรรมเห็น จำ คิด รู้ คือ “ใจ” เหมือนกัน จะรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม จึงมีสิทธิ์บรรลุมรรคผลได้เช่นกัน เพียงแต่จะรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวว่ามรรคผลเกิดตรงนั้น ธรรมกายมรรคผลและนิพพาน เบิกบานขึ้นมาจากตรงนั้น ตื่นขึ้นมาจากตรงนั้นเท่านั้นเอง แต่ว่าผู้เป็นพระอรียเจ้าท่านรู้ทุกองค์ ต้องรู้ รู้มากอย่างละเอียด หรือว่ารู้พอเข้าใจแจ่มแจ้งพอสมควรเท่านั้นเอง เพราะฉะนั้นไม่ต้องกังขา ปฏิบัติสายไหนดีทั้งสิ้น เป็นทางไปมรรคผลนิพพานได้ทั้งนั้น ถ้าใครปฏิบัติไปแล้ว กาย วาจา ใจ สะอาดบริสุทธิ์ ธาตุธรรมเห็น จำ คิด รู้ สะอาดบริสุทธิ์ ใจสะอาดบริสุทธิ์ ปัญญาที่บริสุทธิ์ ที่สุดใจก็หมดกิเลส แล้วก็ไปหมดกันตรงนั้น

เพราะฉะนั้นจึงเหมือนกัน ไม่แตกต่างกันเพียงแต่จะรู้หรือไม่รู้ สำหรับผู้ที่ปฏิบัติยังไม่ถึง หมายความว่ายังไม่เป็นมรรคเป็นผลที่แท้จริง ก็อาจจะรู้บ้างไม่รู้บ้าง แต่ผู้ที่ถึงมรรคผลและพระนิพพานแล้ว เชื่อแน่ว่าต้องรู้แน่นอน.

๕

ผู้ปฏิบัติสายอื่น ไม่เห็น “นิมิตธรรมกาย”

แต่ระดับจิตถึงธรรมกายมีไหม

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๒๓)

ถาม : ผู้ปฏิบัติ...ไม่เห็น “นิมิตธรรมกาย” คือ ปฏิบัติสายอื่นแต่ระดับจิตถึงพระธรรมกายนั้นมีไหม?

ตอบ : ข้อหนึ่ง คำว่า “นิมิตธรรมกาย” นั้น อย่าพูดเลยนะ ธรรมกายไม่ใช่ นิมิตนะ ของจริง...นิมิตมีสองสามอย่าง ให้เข้าใจประเภทของนิมิต

หนึ่ง... นึกขึ้น นึกให้เห็น เช่น นึกให้เห็นดวงแก้ว เรียกว่า ปริกรรมนิมิต เจริญภาวนาไป ใจหยุดรวม ได้อุคคหนิมิต เห็นเป็นดวงใสขึ้นมา แต่เห็นอยู่ไม่ได้นาน ใจก็รวมหยุดแน่นเข้าไปอีก ถึงปฏิภาคนิมิต (นิมิตติดตา) ระดับสมาธิก็ขึ้นสูงจากขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ นี่ระดับต่ำ สูงขึ้นไปเป็นปฏิภาคนิมิต ก็อุปปนาสมานันั้นระดับปฐมฌาน ตรงนั้นชื่อนิมิตอย่างหนึ่ง คิดเอาแล้วจิตค่อยหยุดนิ่ง ถ้าที่คิดเอานั้นกลายเป็นอุคคหนิมิต และปฏิภาคนิมิต นี่ประเภทหนึ่ง

อีกประการหนึ่ง... นอนฝัน ฝันก็เป็นนิมิตเรียกว่า สุบินนิมิต ถ้าไม่นอนฝัน อะไรๆ ที่เรามองเห็น นี่เรียกว่านามรูป ก็เห็นเป็นนิมิตก็ได้ อย่างตัวท่านจะเรียกเป็นนิมิตก็ได้ การมองเห็นข้างในก็เป็นนิมิต คือจากกายมนุษย์ เห็นกายมนุษย์ละเอียด ทิพย์-ทิพย์ละเอียด

พรหม-พรหมละเอียด อรูปพรหม-อรูปพรหมละเอียด แต่นิมิตมีของปลอม กับของจริง

ของปลอม คือ ไม่นึกจะเห็น แต่ก็เห็นแปลกประหลาดไปไม่เป็นไปตามที่เป็นจริง จริงนี้หมายถึงจริงโดยสมมติ บางทีนั่งแล้วเห็นเสือกระโดดโหม่งเข้าใส่ แต่เปล่า เสือไม่มี นี่ก็เห็นได้เช่นกัน หรือบางคนนั่งแล้วเห็นผี แต่เปล่า ผีไม่มี นี่เรียกว่า เห็นของไม่จริง จะเกิดแก่ผู้ที่เขาใจออกนอกตัว หลวงพ่อวัดปากน้ำจึงให้เอาใจเข้าไปในตัว เพื่อชำระใจของเราให้สะอาดบริสุทธิ์ หยุดหนึ่งเป็นอารมณ์เดียว ปราศจากกิเลสนิวรณ์ จิตใจก็เที่ยง เห็นตามที่เป็นจริง พอ..ใจหรือเห็น จำ คิด รู้ ที่เห็นนะ มันไปวางอยู่ตรงกำเนิดธาตุธรรมเดิม ซึ่งเป็นที่ตั้งของกาย เวทนา จิต ธรรม ณ ภายใน มันก็เห็นตรงตามนั้น สิ่งที่เราเห็นอย่างนั้น เห็นจริงโดยสมมติ

นิมิตจริง ก็เห็นนาย ก. นาย ข. เห็นพระ เห็นเณร เห็นแม่ศรี เห็นของจริงทั้งนั้น ที่เห็นๆ อยู่นี้ เห็นเข้าไปข้างในตามที่เป็นจริง ก็จริง แต่ว่าจริงโดยสมมติ

นี่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุเมื่อไม่โติดเดี่ยว ยืนต้อยในความเงิบสงัดแล้ว จักถือเอานิมิตแห่งสมาธิจิต และ วิปัสสนาจิตได้นั้น ข้อนี้ไม่เป็นฐานะที่มีได้เป็นได้”

แต่ถ้ามันเลยนิมิตนี้ไป เห็นธาตุล้วนธรรมล้วนจริงๆ เขาไม่เรียกว่านิมิต เพราะนิมิตชื่อว่าเบญจขันธ์หรือนามรูป เกิดแต่อวิชชา แต่ธรรมกายไม่ใช่เบญจขันธ์ เป็นธรรมบริสุทธิ์ จึงเรียกว่า “ธรรมขันธ์” เหมือนพระรูน ๔ ที่ว่าดังๆ นั่นพระผ่องธรรมขันธ์ก็ธรรมกายนั่นแหละ ไม่เกิดแต่อวิชชา เป็นกายที่พ้นภพ ๓ นี้ไป เป็นของจริง เป็นปรมาต-

ธรรม แต่ว่าจำเพาะส่วนที่ยังไม่บรรลุ คือจัดเป็นโคตรภู คืออยู่ระหว่างโลกียะกับโลกุตตระ แต่กำลังจะขึ้นไป แต่ถ้าว่าเป็นธรรมกายมรรค ธรรมกายผล พระนิพพานแล้วจะก่อ เป็นธรรมขันธ์แท้ๆ ชัดเจน ไม่เรียกว่านิมิต ไปเข้าใจผิดกันแล้วเอามาโจมตีกันเรื่องนี้แหละ เพราะเขาแยกนิมิต แยกของจริง ของปลอม ไม่ค่อยชัดเจน ก็มั่วไป ก็ไปคลุมว่าเห็นอะไรเห็นได้เรียกว่านิมิต จริงๆ นิมิตอยู่ในครรลอง ในสภาวะที่จะสัมผัสได้ด้วยอายตนะของกายในภพ ๓ คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เช่นเห็นกายมนุษย์ คือตาเห็นรูป หรือว่าทิพพจักขุ เห็นกายทิพย์ พรหมจักขุ เห็นกายพรหม อย่างนี้เป็นของในภพ ๓

แต่ว่าเห็นโดยพุทธจักขุ ตรงนี้ไม่ใช่ นิมิตหละ ของจริง มันเข้าเขตปรมาตต์ ที่โจมตีกัน ไม่ถูกหรอก เพราะเข้าไม่ถึง เลยไม่รู้เรื่อง ก็ตีกันไป ก็ไม่ว่าอะไร เป็นเรื่องของท่านจะเข้าใจอย่างไร ก็ว่ากันไปตามเรื่อง แต่ว่าจะได้ผลเป็นบุญเป็นบาปอย่างไร นั่นก็เป็นเรื่องของท่านอีกเหมือนกัน

สรุปว่า เขาถามว่าปฏิบัติสายอื่น แต่ระดับจิตถึงธรรมกายนะ มีไหม?

มี ต้องมี อันนี้ไม่ปฏิเสธนะ จะสายพุทธ โอ ยูบหนอพองหนอ สัมมาอะระหัง หรือว่าอะไรๆ ก็ตาม ถ้าจิตถึงก็ถึง ไม่มีปัญหา

ถ้ามีจะหลุดพ้นหรือไม่?

หลุดพ้นสิ ทำไมจะไม่หลุดพ้น.

ถ้าปฏิบัติถึงสุขวิปัสสกะ จะมีโอกาสถึงธรรมกายหรือไม่

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๒๓)

ถาม : ถ้าปฏิบัติถึงสุขวิปัสสโก จะมีโอกาสถึงธรรมกายหรือไม่?

ตอบ : ขึ้นชื่อว่า“พระอรหันต์” เป็นธรรมกายทั้งหมด ขึ้นชื่อว่ามรรคผลนิพพาน ผู้บรรลุมรรคผลนิพพาน เป็นธรรมกายทั้งหมด แต่เป็นธรรมกายมรรค ธรรมกายผล เพราะพระนิพพาน หรือพระอรหันต์ ท่านแสดงตนว่าเป็นธรรมกาย อยู่ในเอกสารที่แจก อย่างน้อยเปิดดูเล่มสี่เล่มปกหลัง ดูสรภังคเถรคาถาว่า “พระพุทธรเจ้าทั้ง ๖ พระองค์ มีพระวิปัสสี พระสิขี พระเวสสภู พระกกุสันโธ พระโกนาคมนะ พระกัสสปะ เสด็จไปแล้วโดยทางใดแล พระพุทธรเจ้าพระนามว่าโคตม ก็เสด็จไปโดยทางนั้น ทรงหยั่งถึงความสิ้นกิเลส เสด็จอุบัติแต่โดยธรรมกาย” ท่านสรภังคเถระท่านกล่าวอย่างนั้น และท่านก็ว่า ท่านก็บรรลุธรรมเช่นนั้นเหมือนกัน เพราะฉะนั้นขึ้นชื่อว่ามรรคผลนิพพานเป็นธรรมกายทั้งสิ้น แต่ว่าบุคคลในปัจจุบันมองข้ามคำว่าธรรมกายไป แต่ที่กำลังจะเข้าถึงก็มี แต่ก็ไม่ชัดเจนว่า

ธรรมกายสัมผัสได้หรือไม่? ธรรมกายสัมผัสได้ด้วยอายตนะที่ละเอียดเสมอกัน ทำไมจึงสัมผัสได้ พระบาลีแสดงไว้แล้วว่า “อตุลิกิขเว ตหายตณฺ..” คือบอกไว้เลยว่าอายตนะนิพพานมีอยู่ เป็นที่สถิต

ของพระนิพพาน เมื่อขึ้นชื่อว่าอายตนะ แปลว่า สัมผัสกันได้ ๑๐๐% แต่ต้องอายตนะที่ละเอียดเสมอกัน

ผู้ที่ถึงธรรมกายแล้ว ที่จิตละเอียด สัมผัสพระพุทธรเจ้าได้ทุกคน และรู้ด้วยว่าพระพุทธรเจ้ามีพุทธลักษณะอย่างไร สัมผัสเย็น ร้อน อ่อน แข็งอย่างไร ละเอียดประณีตหรือหยาบอย่างไร แต่ว่าเราจะไม่ถามพระแต่กับพระเราถามเขาได้ แต่ถึงอย่างไรเราห้าม มีกฎเกณฑ์ห้ามอยู่ว่าพระภิกษุอาวตตริมนุชยธรรมที่มีในตนกับอนุสัมปัน ต้องปาจิตตีย์ ถ้าไม่มีอยู่แล้วอาวต ตองปาราชิก โดยไม่ต้องอาบัติ เพราะฉะนั้นการพูดเรื่องอุตตริมนุชยธรรมมีประตูออกทางเดียว คือพูดตามครูบาอาจารย์สั่งสอน และพูดเพื่อเป็นวิทยาทาน แต่ถ้าโอ้อวดแล้วจะก่อ เป็นอันว่าเดินใกล้ขอบนรกเข้าไปทุกทีๆ.

เชื่อว่าปฏิบัติธรรมกาย ยังติดอยู่ในรูป ไม่สามารถหลุดพ้นได้ จริงหรือไม่

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๒๓)

ถาม : มีคนบอกว่า คนนั่งธรรมกายเหมือนยังติดอยู่ในรูป ไม่สามารถจะหลุดพ้นได้ นั้นจริงหรือไม่ อย่างไรครับ?

ตอบ : เออ! ก็บอกแล้วว่า เขาไม่รู้ว่าจะติดรูป คืออะไร เพราะเขาไปเข้าใจเรื่องธรรมกายเป็นนิमित และจะบอกให้ชัดเจนกันตรงนี้

โปรดทราบ โจมตีกันมานานแล้วว่า ธรรมกายวัดปากน้ำติดนิมิตติดรูป อยากจะถามว่า มีอยู่ตรงไหนที่พระพุทธเจ้าไม่ให้ใช้นิมิต มีไหม! ใครเอามาแสดงให้ดูหน่อยได้ไหม ผมจะประกาศให้ก้องทั่วโลก พระพุทธเจ้าตรัสไว้ไม่มีใครเอาบทนี้มาดูเลย นี่..หลักทำนิพพานให้แจ้ง

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ที่พอใจในความคลุกคลีกันเป็นหมู่ๆ, ยินดีในความคลุกคลีกันเป็นหมู่ๆ, ตามประกอบความพอใจในความคลุกคลีกันเป็นหมู่ๆ, เป็นผู้พอใจในหมู่, ยินดีในหมู่, ตามประกอบความพอใจในหมู่, อยู่แล้วหนอ; เธอ นั้นจักมาเป็นผู้โดดเดี่ยวยินดียิ่งในความสงัดเจิบนั้น ข้อนี้ไม่เป็นฐานะที่มีได้.

เมื่อไม่เป็นผู้โดดเดี่ยวยินดียิ่งในความสงัดเจิบแล้ว จักถือเอานิมิตแห่งสมาธิจิตวิปัสสนาจิตได้นั้น ข้อนี้ก็เป็นฐานะที่มีได้.

เมื่อไม่ได้ถือเอานิมิตแห่งสมาธิจิตวิปัสสนาจิตแล้ว จักยังสมาธิปฏิฐานแห่งวิปัสสนาให้บริบูรณ์นั้น ข้อนี้ก็ไม่ได้เป็นฐานะที่มีได้.

เมื่อไม่ทำสัมมาทิฏฐิแห่งวิปัสสนา ให้บริบูรณ์แล้ว จักยังสัมมาสมาธิแห่งมรรคและผลให้บริบูรณ์นั้น ข้อนี้ก็ไม่ได้เป็นฐานะที่มีได้.

เมื่อไม่ทำสัมมาสมาธิแห่งมรรคและผล ให้บริบูรณ์แล้ว จักละสังโยชนทั้งหลายนั้น ข้อนี้ก็ไม่ได้เป็นฐานะที่มีได้.

เมื่อไม่ละสังโยชนทั้งหลายแล้ว จักทำนิพพานให้แจ้งนั้น ข้อนี้ก็ไม่ได้เป็นฐานะที่มีได้เลย.

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ที่ไม่พอใจในความคลุกคลีกันเป็นหมู่ๆ, ไม่ยินดีในความคลุกคลีกันเป็นหมู่ๆ, ไม่ตามประกอบความพอใจในความคลุกคลีกันเป็นหมู่ๆ, ไม่เป็นผู้พอใจในหมู่, ไม่ยินดีในหมู่, ไม่ตามประกอบความพอใจในหมู่, อยู่แล้วหนอ; เธอ นั้นจักมาเป็นผู้โดดเดี่ยวยินดียิ่งในความสงัดเจิบนั้น ข้อนี้เป็นฐานะที่มีได้เป็นได้.

เมื่อเป็นผู้โดดเดี่ยวยินดียิ่งในความสงัดเจิบแล้ว จักถือเอานิมิตแห่งสมาธิจิตและวิปัสสนาจิตได้นั้น ข้อนี้เป็นฐานะที่มีได้เป็นได้.

เมื่อถือเอานิมิตแห่งสมาธิจิตและวิปัสสนาจิตได้แล้ว จักยังสมาธิปฏิฐานแห่งวิปัสสนาให้บริบูรณ์ได้นั้น ข้อนี้เป็นฐานะที่มีได้เป็นได้.

เมื่อทำสัมมาทิฏฐิแห่งวิปัสสนาให้บริบูรณ์แล้ว จักยังสัมมาสมาธิแห่งมรรคและผลให้บริบูรณ์ได้นั้น ข้อนี้เป็นฐานะที่มีได้เป็นได้.

เมื่อทำสมาธิแห่งมรรคและผลให้บริบูรณ์
ได้แล้ว จักละสังโยชน์ทั้งหลายได้นั้น ข้อนี้เป็นฐานะ
ที่มีได้เป็นได้.

เมื่อละสังโยชน์ทั้งหลายได้แล้ว จักทำนิพพาน
ให้แจ้งได้นั้น ข้อนี้เป็นฐานะที่มีได้เป็นได้แล.

(พระไตรปิฎกบาลีฉบับสยามรัฐ เล่มที่ ๒๒, อังคุตตรนิกาย ฉักกนิบาต, ข้อ ๓๓๙, หน้า ๔๗๒-๔๗๓. (คำแปลจากหนังสือขุมทรัพย์จากพระโอษฐ์ ของกองตำราคณะธรรมทานโชยา พ.ศ. ๒๕๑๔, หน้า ๒๔๕-๒๔๖.))

คิดดูเถอะ พระพุทธเจ้าตรัสให้ทำนิมิต แล้วเรื่องอะไรจะไป
ปฏิเสธนิมิต ก็มันเป็นฐานสำคัญ นิมิตเป็นอุบายรวมใจให้มาหยุด
เพราะใจมีตัวตนที่ไหน จะให้ใจหยุด ถึงได้สอนกัน บางท่านก็บอกว่า
สมาธิธรรมชาตินั้นถูกต้องแล้ว เหนือก็พอแล้ว ความจริงพอหรือไม่พอ
ให้ดู อริยมรรคมีองค์ ๘ สัมมาสมาธิ คือ การเจริญ्यानทั้ง ๔ ตั้งแต่
ปฐมฌานนะ ต้องยกอารมณ์ขึ้นสู่วิตก วิจารณ์ ตรัสกรองประกอบนิมิต
นั้นแปลว่าเริ่มมาตั้งแต่บริกรรมนิมิต อุคคหนิมิต ถึงปฏิกาคณิมิต จึง
จะได้อัปปนาสมาธิ จึงจะยกอารมณ์ขึ้นสู่วิตก วิจารณ์ แล้วจึงจะกำจัด
กัมมิตถะและวิจิกิจฉาได้ ประกอบด้วยปิตักำจัดพยาบาท สุขกำจัด
อุทัจจกุกกัจจะ และเอกัคคตาคำจัดกามฉันทะ นั้นแหละนิวรรณ์ ๕
ซึ่งเป็นหลักปฏิบัติแท้ๆ มีสติพิจารณาในนิวรรณ์ ๕ อยู่ที่ไหน? ก็อยู่ที่มี
สติพิจารณาเห็นธรรมในธรรมคือนิวรรณ์ ๕ นั้นแหละ ไม่ได้มีอยู่ที่ไหน
เพราะฉะนั้น ใครตั้งนิมิตขึ้น ถูกต้องรื่องรอยพระพุทธศาสนาเลย จะ
ผิดที่ไหนกัน

เกจิอาจารย์บางท่านบอกให้พิจารณานิมิตเป็นอนิจจัง ทุกขัง
อนัตตา ก็คือ พิจารณาให้เห็นนิมิตตามที่เป็นจริงว่า นี่สังขารนิมิต
ไม่ว่าจะเอาอะไรมาพิจารณา จะเป็นเกศา โลมา นขา ทันตา ตโจ
ก็ยกขึ้นมาพิจารณานี้ ก็ให้พิจารณานิมิตนั้นเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา
เพราะนิมิตนั้นเป็นของจริงโดยสมมติ เมื่อพิจารณาแล้วถูกต้อง ตรง
ถึงธรรมกายจะไปปฏิเสธได้อย่างไร นิมิตต้องเกิดด้วย และถ้านิมิตไม่เกิด
หรือไม่ได้ใช้นิมิตแล้วยังจะยังสัมมาทิฐิแห่งวิปัสสนาให้บริบูรณ์ได้อย่างไร
นี้มีอยู่ใน ฉักกนิบาต อังคุตตรนิกาย ไปเปิดดูได้ทุกท่าน เป็นพระพุทธ-
วจนะด้วย ไม่ใช่เป็นของพระอรหันต์ธรรมดา ซะด้วยซ้ำไป

เพราะฉะนั้น นิมิตนี้เป็นของต้องมี สมถภูมิ ๔๐ นะบอกไว้
ชัดเจนเลย กลิน ๑๐ นี่ชัดอยู่แล้ว ก็มันนิมิตอยู่แล้วนี่ จริงๆ แล้ว แม้
อนุสติ ๑๐ อสุภะ ๑๐ ก็ต้องเห็นนิมิต แต่นิมิตที่เห็นอย่างอนุสติ นี่ยัง
ไม่แท้ แปลว่า พิจารณาจริงๆ จะเอาแน่ๆ เช่น เอาพระนิพพานเป็น
อารมณ์ ถ้าคนที่เห็นนิพพาน สัมผัสนิพพาน ช้อนนึ่งอยู่กลางนิพพาน
ทั้งรู้ทั้งเห็นและได้อารมณ์พระนิพพาน ส่งกระแสพระนิพพาน จะผิด
ตรงไหน แต่นั่นนิพพานไม่เรียกว่านิมิต แต่ว่าสัมผัสได้ด้วยอายตนะ
ที่ละเอียดเสมอกัน

แต่เทวตานุสติ นี่ชัดอยู่แล้ว มันต้องเห็น แต่ไม่เห็นก็ได้ ก็นั่ง
ท่องเอาว่าเทพยดามี เขาทำกุศลสำคัญ มีศีลกุศล ทานกุศล ภาวนา
กุศล เป็นต้น เลยไปเกิดเป็นเทพยดา มีหิริโอตตปปะ อย่างนี้ก็ได้
ก็ลองดูสิว่า ใจสงบได้เท่าไร สงบได้นิดเดียว แต่ถ้าเป็นผู้สื่อกับเทวดาได้
โดยวิธีการที่ถูกต้อง ไม่ใช่โดยบังเอิญหรือถูกหลอก อันนั้นละดีที่สุด

เป็นนิมิตของจริงโดยสมมติ รู้เลยว่าเทวธรรม มีอะไรอย่างชัดเจน และถ้าคนถึงเทวกายได้เห็นเทพยดา รับรองว่าสงบ สงบแน่ๆ เพราะขึ้นชื่อว่า สมถกัมมัฏฐาน ต้องสงบจากกิเลสนิวรณ์

ดังนั้น “นิมิต” คือสิ่งที่ทำให้ใจรวมหยุดเป็นจุดเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กสิณ ๑๐ อาโลกกสิณเป็นกสิณครอบจักรวาล เป็นกสิณกลาง ไม่ว่าบุคคลจะมีอัธยาศัยอย่างไรก็ตาม ใช้กสิณนี้กสิณเดียวครอบได้หมด ใช้แก้ไขป้องกันได้เลย กสิณก็คือนิมิตนั้นแหละ

และแม้แต่คนที่ทำวิปัสสนา ไม่ว่าจะสายไหนก็เอานิมิตทั้งนั้น ท่านสุตตมหายใจเข้าออก ท่องพุทโธๆ ไป พอจิตละเอียดหนัก ท่านเห็นอะไรละ ให้ไปถามผู้ที่ถึงจุดนี้ได้ทุกคน ก็เห็นดวงใส เชื้อแน่นและรับรอง ๑๐๐% ว่าหลวงพ่อมันนี้ท่านเห็นดวงใส แล้วท่านก็เอาเข้ากลางดวงนั้น กลางของกลางดวงนั้น แต่ท่านปฏิเสธการเอาดวงออกนอก ท่านบอกไม่ถูกต้อง แต่ดวงใสอยู่ในใจของท่าน อยู่ศูนย์กลางข้างในกาย ท่านพิจารณาเช่นนี้ ทิพพจักขุ ทิพพโสต เกิดตรงนั้น เห็นแจ้งเห็นชัด ก็เห็นจากตรงนั้นไปถามเอาเถอะ

ยุบหนอพองหนอ นั่งภาวนาก็เห็น ทำไมจะไม่เห็น เห็นตั้งแต่ต้นด้วยเข้าไป ไปถามดูก็ได้ แต่ก็เห็นด้วยใจ หรือจะพิจารณาอะไรก็ตาม ผู้หญิงหรือผู้ชายก็ตาม เรารู้จักหรือไม่ก็ตาม นี่ออกไป เห็นเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา แต่ไม่ใช่นั่งท่องเอานะ เห็นนะนิมิตทั้งนั้น แต่ต้องเห็นด้วยใจ

ที่นี้นิมิตไปหมดตรงไหน ไปดูเถอะตำราวิสุทธิมรรค ท่านแสดงไว้ว่าเมื่ออริยมรรคญาณจะเกิดขึ้นปหานสังโยชน์ กำลังแห่งสมถะและ

วิปัสสนามีกำลังเสมอกัน จิตยึดห่วงเอาพระนิพพานเป็นอารมณ์ ในขณะที่เดียวกันก็ปหานสังโยชน์กิเลสเครื่องร้อยรัดให้ติดอยู่กับโลกได้ ได้ชื่อว่าท่านออกจากภาคทั้ง ๒ คือสังขารนิมิตและต้นหาปวัตติ อุภโต-วุฏฐานะ ไปดูได้ในปัญญานิเทศ ปวัตติคือเครื่องปรุงแต่ง ก็ต้นหานั้นแหละ หรือสังโยชน์ อุภโตวุฏฐานะ คือออกจากภาคทั้ง ๒ ที่นี้ออกจากสังขารนิมิตนี้

วิชาอื่นอธิบายไม่ได้เพราะไม่รู้จัก แต่วิชาธรรมกายนะให้พิสดารกายสุดกายหยาบกายละเอียด จนจิตละเอียดหนัก สมถผลคือกำลังสมาธิ และวิปัสสนาผลมีกำลังเสมอกัน แล้วจิตยึดห่วงเอาพระนิพพานเป็นอารมณ์ นี่พิสดารละเอียดไปจนจิตละเอียดหนัก จนวางอุปาทานในชั้น ๕ ได้ชั่วคราว หรือสำหรับพระอรหันตมรรคก็ต้องได้ถาวร หรือปล่อยความยินดีในฉานสมาบัติ ธรรมกายหยาบตกศูนย์ ธรรมกายละเอียดปรากฏเข้าไปในอายตนะนิพพาน หรือซ้อนเข้าไปในพระนิพพาน หรือปรากฏอยู่ในอายตนะนิพพาน ก็ได้อารมณ์พระนิพพานนั้นจิตยึดห่วงเอาพระนิพพานเป็นอารมณ์

จึงออกจากภาคทั้ง ๒ คือจิตละเอียดหนัก พ้น-หลุดจากสังขารนิมิต คือ กาย เวทนา จิต ธรรม ในภพ ๓ ตั้งแต่มนุษย์หยาบ-มนุษย์ละเอียด ทิพย์หยาบ-ทิพย์ละเอียด พรหมหยาบ-พรหมละเอียด อรูปพรหมหยาบ-อรูปพรหมละเอียด ไปจนสุดละเอียด จึงวางอุปาทานในชั้น ๕ ได้เบื้องต้นในระดับโคตรภูญาณ เป็นเพียงชั่วคราว แต่จะไปได้โดยเด็ดขาดตามระดับภูมิธรรมที่ปฏิบัติได้ เมื่อมรรคจิตเกิดปหานสังโยชน์ได้ตามระดับภูมิธรรมที่ปฏิบัติได้ เช่น โสตาบันบุคคล

ก็ปหานสักกายทิฏฐิ วิจิกิจจา สัลลพตปรามาสได้แล้ว เข้าผลสมาบัติไปเลย ธรรมกายรู้เลย เพราะจะดับหยาบไปหาละเอียด ส่วนหยาบ เมื่อมรรคจิตเกิดสมบุรณ์ปหานสังโยชน์ นั้นธรรมกายมรรค เมื่อธรรมกายมรรคเกิดขึ้น ธรรมกายผลก็ตามมาเลยชั่วขณะจิตเข้าผลสมาบัติ เพราะมีนิพพานเป็นอารมณ์ มันตรง เข้าใจได้เลย ไม่ต้องไปคิดอะไรมาก แต่ว่าวิธีอื่นสายอื่น อาตมาไม่เข้าใจว่าละสังขารนิมิตได้โดยวิธีไหน ไม่ทราบไม่เข้าใจ เพราะฉะนั้นเรื่องนิมิตได้โปรดเข้าใจได้เลยว่า พระพุทธเจ้าไม่มีตรัสไว้ตรงไหนเลยว่าเธออย่าใช้นิมิต.

๘

ปฏิบัติระดับไหนจึงจะเป็นสมถวิปัสสนา

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๒๓)

ถาม : ปฏิบัติระดับไหนจึงจะเป็นสมถวิปัสสนา ?

ตอบ : ใจสงบจากกิเลสนิวรณ์ทั้ง ๕ ขึ้นชื่อว่า “สมถะ”

ปฏิบัติพิจารณา มีสติเห็น กาย เวทนา จิต ธรรม ที่..

หนึ่ง ถ้าในส่วนอนุสสุกะ หรือกายานุปัสสนาสติปัฏฐาน พิจารณาเห็นสังขารส่วนต่างๆ ของร่างกายตามที่เป็นจริง ว่าไม่งาม ๑ หรือเห็นความโสโครกของสังขารที่มันเปลี่ยนแปลงไป แล้วทำให้ใจสงบ ๑

สอง เห็นอนิจจัง เห็นทุกขัง แค้นยังชื่อว่า “สมถะ” แต่ถ้าเห็นถึงอนัตตา คือเห็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา นี้เรียกว่า “วิปัสสนา” เริ่ม

ตั้งแต่วิปัสสนาปัญญา ที่นี่ก็มีสูงขึ้นไปถึงปัญญาโลกุตตระ นั้นเห็นอริยสัจ ถึงตอนนั้นถ้าสมบุรณ์แล้วมรรคจิตเกิดปหานสังโยชน์กิเลสเครื่องร้อยรัดให้ติดอยู่กับโลกได้

เพราะฉะนั้น อย่าไปเชื่อใครเลย เชื่อตัวเอง ถามตัวเองว่า

“ความสงบต้องการไหม มันมีคุณมีโทษ ถ้าเห็นว่ามีคุณ ก็จงทำ ความสงบให้เกิด ให้สงบจากกิเลสนิวรณ์” โดยการทำสมาธิ ซึ่งมีอุบายวิธี สมถภูมิ ๔๐ ถ้าคิดอะไรไม่ได้ก็ “สัมมาอะระหังฯ” ตรึกนึกให้เห็นดวงแก้วกลมใส ใจอยู่ในกลางของกลางจุดเล็กใส อันนี้เป็น “อาโลกกสิณ” ครอบจักรวาล

สัมมาอะระหัง นึกถึงคุณพระพุทธเจ้า ข้อปัญญาคณ ข้อพระวิสุทธิคุณ น้อมเข้ามาสู่ใจเราเป็นนิจ เป็นพุทธานุสสติอีกโสดหนึ่ง หายใจเข้าออก มองดูลูกแล้วว่ามันเห็นชัดหรือยัง ถ้าเห็นชัดแล้ว จึ่งค่อยปล่อยลมหายใจ มีสติเห็นลมหายใจเข้าออกกระทบดวงแก้ว ตรงนั้นเป็นอานาปานสติ สามกษัตริย์รวมกันเข้าละก้อ รับรองเลย ได้ผลสมบุรณ์ที่สุดไม่ต้องไปเชื่อใคร แต่ถ้าเท่านั้นยังทำไม่ได้ ก็อย่าไปคิดหาวิธีอื่นเลย เพราะวิธีนี้ดีที่สุดแล้ว ถึงแม้จะมีวิธีอื่นที่เป็นที่สบาย แก่ตน แต่ผลสำเร็จไม่สูง จะให้ได้ผลสำเร็จสูง ต้องสมถวิปัสสนา ด้วยวิธี ๓ วิธีนี้ รวมกันเรียกว่า วิธีสามกษัตริย์ คืออาโลกกสิณ อานาปานสติ และพุทธานุสสติ ดีที่สุดแล้ว ครอบจักรวาลหมดแล้ว.

ปฏิบัติระดับไหนจึงจะเป็นวิปัสสนา

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๒๓)

ถาม : ที่ว่าการเข้าธรรมกายเป็นส่วนของสมถะอย่างเดียว จริงหรือไม่? ปฏิบัติระดับไหนจึงจะเป็นวิปัสสนา?

ตอบ : นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเข้าใจความหมายของ “สมถะ” และ “วิปัสสนา” แล้วก็ง่ายเลย

สมถะ แปลว่า อุบายสงบใจ ก็คือสมถกัมมิ ๔๐ หรือในพระบาลีมีกัมมิ ๙ คือมีสติพิจารณาเนืองๆ ว่า เรามีความแก่ ความเจ็บ ความตายเป็นธรรมดา ไม่อาจล่วงพ้นความแก่ ความเจ็บ ความตายไปได้ นี่ก็ ๓ ข้อเข้าไปแล้ว อีก ๒ ข้อ คือข้อ ๔ พึงพิจารณาเนืองๆ ว่าเราจะต้องพลัดพรากจากของรักของหวงแห่งทั้งสิ้น ไม่มีใครหลุดพ้นไปได้ ต้องตายจากกันจนได้. และข้อที่ ๕ บอกว่า สัตว์โลกมีกรรมเป็นของตน คนทำดีย่อมได้ดี คนทำชั่วย่อมได้ชั่ว

แล้วอีก ๔ ข้อ ก็คือว่า มหาสติปัฏฐาน ๔ รวมเป็น ๙ กัมมิ แต่ว่าทางตำราวิสุทธิมรรค มี ๔๐ กัมมิสมถะคืออุบายสงบใจ สงบอย่างไร สรุปเลยว่าทำอะไรก็ได้ให้ใจเป็นสมาธิแน่นมั่นคง ระดับอัปนาสมาธิขึ้นไป อาตมาจัดอย่างนี้ เพราะเหตุว่า มรรคมงคล ๘ ขาดเสีย ๑ มิได้ เพราะมรรคจิตเกิดและเจริญขึ้นต้องสมบุรณ์ ถึงบอกว่าไม่ถือเอานิมิตแห่งสมาธิจิต วิปัสสนาจิตได้แล้ว จักยังสัมมาทิฐิแห่ง

วิปัสสนาให้บริบูรณ์นั้น ไม่อยู่ในฐานะที่มีได้เป็นได้ ถ้าไม่ยังสัมมาทิฐิแห่งวิปัสสนาให้บริบูรณ์ได้แล้ว จักยังสัมมาสมาธิแห่งมรรคและผลให้บริบูรณ์ได้นั้น ไม่อยู่ในฐานะที่มีได้เป็นได้

พึงให้ตึนะ เพราะเป็นคำรับรองเลยว่า จะให้สัมมาสมาธิแห่งมรรคและผลได้สมบุรณ์นะ ต้องมรรคมงคล ๘ ตั้งแต่ปฐมฌานขึ้นไป ต้องยกอารมณ์ขึ้นสู่วิตก วิจารณ์ ปิติ สุข เอกัคคตา เป็นอย่างต่ำ เมื่อนั้นแหละ นิ वर्ณ ๕ จึงหมดไป นั่นคือการปฏิบัติตามพระบาลีในมหาสติปัฏฐาน ๔ เป็นธรรมคู่แข่งของนิ वर्ณ ๕ กำจัดนิ वर्ณ ๕ ให้หมดไป นั่นปฐมฌาน

สำหรับวิปัสสนา... วิปัสสนาเป็นความเห็นแจ้งใน ๒ ระดับ

ระดับหนึ่ง เห็นพระไตรลักษณ์ คือ อนิจจัง ทุกขัง และอนัตตา ในสังขารธรรมทั้งปวง แต่เห็นให้ถูกต้อง ไม่ใช่เห็นเพราะตีความจากตัวหนังสือ ต้องเห็นให้แน่ชัดว่าเห็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา สัพเพ ธัมมา อนัตตา นั้นหมายเอาสังขารธรรม มีเบญจขันธ์เป็นต้น ไม่ใช่วิสังขาร/พระนิพพาน พระพุทธเจ้าไม่ตรัสไว้ที่ไหน ราชพราหมณ์ทูลถามพระพุทธเจ้า ดูได้ในอนัตตสูตร

ราชพราหมณ์ : “ข้าแต่พระโคตมผู้เจริญ ที่ว่าอนัตตา อนัตตาเป็นอย่างไร?”

พระพุทธเจ้า : “ดูก่อนพราหมณ์ รูปนั้นแหละอนัตตา เวทนานั้นแหละอนัตตา สัญญานั้นแหละอนัตตา สังขารนั้นแหละอนัตตา วิญญาณนั้นแหละอนัตตา”

ก็คือเบญจขันธ์ ไม่ได้ตรัสว่าพระนิพพานหรือวิสังขารแต่ประการใดทั้งสิ้น ไม่ว่าที่ไหน เพราะคำว่าอนัตตานี้ ท่านราชนพราหมณ์ทูลถามพระพุทธเจ้าอย่างชัดๆ เลย ท่านบอกเลยว่า อนัตตา คือเบญจขันธ์แน่นอน ถ้าใครสอนผิดไปจากนี้ก็ไม่ถูก การสอนไม่ถูกก็มีผลที่ไม่ค่อยจะดี

อีกระดับคือ เห็นวิสังขารว่าเป็นอย่างไร ตรงกันข้ามกันอย่างไร จะพูดว่า พระนิพพานเป็นอนัตตา ก็เป็นไปไม่ได้ แต่ถ้าบอกว่า ว่างจากกิเลส ว่างจากอิตตานุกูลแล้วก็ถูกเลย นี่ก็ระดับหนึ่งของวิปัสสนา คือรู้แจ้งแทงตลอดในไตรลักษณ์ของสังขารธรรม ต้องให้ยังสัมมาทิฐิแห่งวิปัสสนาให้บริบูรณ์ ให้สูงขึ้นไปอีก นี่ยังไม่บริบูรณ์ แค่อนุวิปัสสนาเท่านั้น คือเห็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เป็นแค่ระดับอนุวิปัสสนา แต่เป็นบาทฐานให้เข้าใจถึงโลกุตตรวิปัสสนา คือทุกขสัจ สมุทัยสัจ นิโรธสัจ มรรคสัจ พอถึงตรงนี้แล้วต้องเห็นวิสังขาร คือจิตต้องยึดหน่วงเอาพระนิพพานเป็นอารมณ์ แล้วมรรคจิตหรือมรรคญาณก็เกิด ปหานสังโยชน์ แล้วจึงออกจากภาคทั้ง ๒ ชื่อ “อุภาโตวุฏฐานะ”

ตรงนี้ก็เล่าแล้วว่าธรรมกายทำอะไร สรุปรูปคือต้องเห็นทั้งสังขารและวิสังขาร เห็นอริยสัจชัดแจ้ง เช่นทุกขสัจ ในวิชาธรรมกายนั้น เมื่อพิจารณาอริยสัจแล้วเอาดวงทุกขมาพิจารณา จะเห็นดวงเกิดนั้นใส กลางดวงเกิดมีดวงแก่ เห็นเป็นสีค่อนข้างดำ ไม่ดำสนิท เด็กเห็นดำดวงเล็กๆ คนแก่มากก็ดำดวงใหญ่ กลางดวงแก่ถ้าเจ็บไข้ได้ป่วย ดวงเจ็บจะมาจรด คนที่ถึงธรรมกายจะเห็น

หลวงพ่อดำปากน้ำจึงรักษาโรคได้ เพราะเห็นดวงเจ็บดำเหมือนถ่าน ไม่ดำมันแวววาว ดวงตายสีดำสนิทเป็นนิล คือดำแล้วมันเลื่อม ถ้าดวงตายจรดหัวต่อก็คือศูนย์กลางที่ทำให้เป็นกาย อันเป็นที่ตั้งของดวงทุกข จะทำให้ดวงธรรมของกายทิพย์ ตั้งแต่กายมนุษย์ละเอียดไปสู่ตลละเอียดขาดออกจากกายมนุษย์ ก็ตายทันที นี่ทุกขสัจเห็นได้ดวงตาธรรมกาย ปัญญาเกิดด้วยการที่ได้ทั้งเห็นและทั้งรู้ ตรงตามพระพุทธพจน์ และพระอนุพุทธะ ซึ่งเห็นแล้วจึงรู้ พระพุทธเจ้า พระสัมพันธัญญะพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า นั้น ๑๐๐ % เห็นแล้วจึงรู้ ไม่ใช่รู้ก่อนเห็น ส่วนอนุพุทธะนั้นรู้ตามที่พระพุทธเจ้าชี้แนะแนวทางให้ แต่ก็ต้องไปเห็นด้วยตนเองเสียก่อนจึงจะตัดกิเลสได้ ปัญญาทั้งวิปัสสนาปัญญาและโลกุตตรปัญญาจึงเกิดปหานสังโยชน์ได้ ต้องเห็นด้วยนะ ไม่ใช่แค่รู้เฉยๆ

และแม้คำว่า “ธรรมกาย” ที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงในวัคคีสสูตร ว่า

“ดูก่อน วัคคลี เธอจะมาดูร่างกายเน่าเปื่อยของตถาคตทำไม ผู้ใดเห็นธรรมผู้นั้นเห็นเรา ผู้ใดเห็นเรา ผู้นั้นเห็นธรรม”

อรรถกถาจารย์แก้รรถที่ว่า “เห็นเรา” นั่นก็คือเห็นตถาคตตถาคตเป็นอะไร ก็เป็นธรรมกาย และการจะเห็นธรรมกายของตถาคตไม่ใช่ว่าอยู่เฉยๆ แล้วเห็นนะ ต้องเห็นด้วยญาณ ไม่ใช่เห็นด้วยตาเนื้อ

มีอยู่ในอรรถกถาที่ได้ฉายไปแล้ว ไปเปิดดูอธิบายความไว้เลยในวัคคีสสูตร ว่าการจะเห็นพระตถาคต คือเห็นธรรมกายนั้นต้อง

ที่นี่เมื่อปฏิบัติถึงธรรมกายแล้ว พิจารณาภาวธรรมแล้ว ดับ
หยาบไปหาละเอียดอยู่เสมอ ชำระธาตุธรรมเห็น จำ คิด รู้ จากกิเลส
ทั้งปวง ตามระดับภูมิธรรมที่ปฏิบัติได้นั้นแหละ คือมีสติสัมปชัญญะ
ใคร่จืดใจอยู่ในที่สวดละเอียดของธรรมกายได้เพียงไหน จิตก็สะอาด
เพียงนั้น ถ้าเดี่ยวจืดเดี่ยวหลุดออกมา นั้นยังเป็นปุถุชน แต่ท่านที่
เป็นพระอรหันตบุคคล ท่านจืดได้มาก สติของท่านครบหมด กิเลสก็ทำ
อะไรไม่ได้ หรือทำได้น้อย

การดับหยาบไปหาละเอียด จริงๆ คือตัวนิโรธดับสมุทัย เมื่อ
ท่านดับหยาบไปหาละเอียด ไปสู่ละเอียดของธรรมกายที่ละเอียดๆ
นั้นเป็นการปราบอกุศลจิตที่เกิดขึ้นพร้อมกับเจตสิกธรรม

มีอนุสัยกิเลสต่างๆ ตามประเภทที่เมื่ออายตนะภายใน
กระทบอายตนะภายนอก เสวยอารมณ์สุข เวทนาหรือทุกข์เวทนา
กิเลสเหล่านี้ก็เกิดขึ้นพร้อมอกุศลจิต ที่จะเจริญก้าวหน้าต่อไปในทาง
ที่ไม่ดี การปราบอกุศลจิต เป็นจิตของธรรมกาย ความจริงคือญาณ
ไม่เรียกว่าจิตอีกต่อไป เพราะวิญญานดับ ดับตรงไหน ก็ตรงสู่ละเอียด
ของกายในภพ ๓ คือกายมนุษย์ ถึงกายอรุปรพรมสู่ละเอียด กายที่
เลยนั้นไปไม่เรียกว่าวิญญาน เป็นญาณ เพราะฉะนั้นอย่าสงสัยเลย
และให้ฟังเข้าใจด้วยว่า จริงๆ แล้วพระพุทธเจ้าไม่ประสงค์ที่จะแยก
สมณะกับวิปัสสนา มีผู้ตีความเข้าใจกันไปหลายอย่าง เพียงแต่วิเคราะห์
และแสดงให้เห็นว่า

“สมณะ” เป็นอุบายสงบใจจากกิเลสนิวรณ์ ส่วน “วิปัสสนา”
เป็นอุบายเรื่องปัญญาให้เกิดปัญญาดังกล่าวมาแล้ว เพื่อจะได้ปราบ

สังโยชน์ได้ ทั้ง ๒ อย่างนี้เป็นคู่กัน เป็นไปด้วยกัน ไม่ได้แยกกัน และ
พระพุทธเจ้าทรงแสดงถึง “วิชา” ซึ่งเป็นเครื่องดับอวิชชามูลรากฝ้าย
เกิด ท่านทั้งหลายคงได้ยินว่าหลวงพ่อดสดท่านเทศน์ให้ฟังว่า วิชา-
ภาคียะ มีอยู่ ๒ อย่างนะ คือ พระโยคาวจร จะเจริญวิชา เครื่องดับ
อวิชชามูลรากฝ้ายเกิด ต้องทั้งสมณะและวิปัสสนา พุดกันอย่างง่าย ๆ
เลยว่า

สมณะ อบรมจิตให้ละกามราคะได้ พ้นจากราคะ

วิปัสสนา อบรมปัญญา ให้ละอวิชชามูลรากฝ้ายเกิด

แต่ว่าปัญญาจะเจริญไม่ได้ ถ้าจิตชุ่มด้วยราคะ เพราะฉะนั้น
ต้องอาศัยสมณะกำจัดราคะ ปัญญาและวิปัสสนาถึงจะเจริญได้ เพราะ
ฉะนั้นสมณะกับวิปัสสนา เป็นของคู่กัน

เอาง่ายๆ เลย ถ้านั่งฟังอยู่นี้ แล้วใจลอยไปที่อื่น จะเข้าใจไหม?
ไม่เข้าใจหรอก ฟังหูซ้ายทะลุหูขวา ใครลองนั่งหลับลิ ฟังไม่รู้เรื่อง
ความที่ใจลอยไปที่อื่น คือฟังชาน ๑, นั่งวงหลับ ๑, หรือไม่พอใจ
หงุดหงิด โกรธ พยาบาท จิตใจฟุ้งซ่าน หรือจิตใจยินดีพอใจในรูป เสียง
กลิ่น รส สิ่งสัมผัสทางกาย อย่างนี้จิตใจเต็มไปด้วยกิเลสนิวรณ์ ขอ ถามว่า
จะฟังพูดรู้เรื่องไหม ชักก็เปอร์เซ็นต์

เพราะฉะนั้น การเจริญสมถวิปัสสนา หรือการปฏิบัติธรรมนะ
จะต้องมีสมณะอยู่ตลอดเวลา เพราะจิตใจของผู้ใดก็ตาม เมื่อมีกิเลส-
นิวรณ์ แม้อย่างใดอย่างหนึ่ง การพิจารณาภาวธรรมให้เห็นอรรถ
เห็นธรรมนั้นเป็นไปไม่ได้ แล้วอย่างนี้จะไปทั้งสมณะได้อย่างไร เพราะ
ใจต้องสงบเรื่อยไป และต้องสงบให้ได้ทีเดียว ไม่ใช่บอกว่าสงบตาม

ธรรมชาติก็ได้ ไม่ได้หรอก มันไม่พอ ความเห็นแจ้งจะไม่แจ้งจริงๆ นะสิ

ดังนั้นความสงบนี้ อย่าได้รังเกียจเลย และอย่าได้ไปเชื่อใครว่า
นั่นเป็นสมณะ นี่เป็นวิปัสสนา จงทำสมณะและวิปัสสนาคู่กันไปเถอะ
พิจารณาอยู่ ถ้าใจชุ่มก็ไม่เห็นชัดแจ้ง น้ำในถ้วยมันชุ่มแล้ว จะเห็นของ
ในถ้วยรีเปล่า เห็นชัดไหม! ถ้ามันใสจะเห็นชัดกว่ากัน นี่ง่ายๆ อย่างนี้

และแม้เมื่อปฏิบัติแล้ว เห็นแจ้งแล้ว อยากจะถามว่าใจยังอยู่
หรือเปล่า? ผู้ที่เห็นแจ้งแล้ว ใจสงบแล้ว นั่นเป็นสมณะ สงบเองด้วย
ปัญญา ด้วยสติสัมปชัญญะ ก็สมณะนั่นแหละ ก็เลสนิเวรณกุศลไม่ได้
แต่ถ้ากิเลสนิเวรณกุศลเมื่อไหร่ พระอริยเจ้าท่านเข้าสู่สุญญาคาร หลบ
ไปหาที่สงบ พระพุทธองค์เองก็หลบบ่อย รับแขกมากนัก คนก็มาก
เทวดาก็มาก พระก็มาก เรื่องก็มาก ตอบปัญญามากนัก ความสงบก็
ลดลง พระองค์ก็เสด็จเข้าสู่สุญญาคาร ที่ไหนก็ได้ที่เงียบ อันนี้แหละที่
เป็นกันอยู่ สมณะจะไปรังเกียจทำไม!

๑๐

วิชาธรรมกายเป็นวิปัสสนาหรือไม่

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๒๕)

ถาม : วิชาธรรมกายนี้ เป็นวิปัสสนาหรือไม่? อย่างไร? หรือ
เป็นเพียงสมาธิ คือสมถกัมมัฏฐาน

ตอบ : เมื่อไรที่อบรมใจให้สงบหยุดนิ่ง เป็นสมาธิแนบแน่น
มั่นคง เป็นธรรมเครื่องจำกัดกิเลสนิเวรณ ชื่อว่า “สมถกัมมัฏฐาน” และ
เมื่อไรเข้าไปรู้ไปเห็นกาย-เวทนา-จิต-ธรรม ทั้ง ณ ภายในและภายนอก
เห็นอนิจจัง เห็นทุกขัง เพียงสองอย่างนั้น ก็ยังจัดว่าเป็นสมถกัมมัฏฐาน
ในระดับสมาธิ คือให้ใจสงบ แต่เมื่อไรเห็นแจ้งถึงความเป็นอนัตตา คือ
ธรรมชาติที่เป็นสังขารทั้งหลายทั้งปวงว่า ลงท้ายล้วนแตกสลายหมด
สภาพเดิมของมันไปหมด แล้วเห็นว่าความเข้าไปยึดมั่นถือมั่นในสิ่ง
ทั้งปวงอย่างนี้เป็นทุกข์ เห็นเหตุแห่งทุกข์ คือ ตัณหา อุปาทาน ซึ่งเข้า
ไปยึดมั่นถือมั่นโดยมีวิชา คือความไม่รู้สัจธรรมตามที่เป็นจริง ไม่รู้
เหตุในเหตุไปถึงต้นๆ เหตุแห่งทุกข์ ทำให้บุคคลคิดผิด เห็นผิด รู้ผิด
แล้วประพตติผิดๆ ด้วยอำนาจของกิเลสและความเข้าไปยึดมั่น จึงเป็น
ทุกข์ เมื่อรู้แจ้งอย่างนี้ คือรู้แจ้งในทุกข์ เหตุแห่งทุกข์ และได้สัมผัส
สภาวะแห่งทุกข์ดับเพราะเหตุดับ และรู้แจ้งในหนทางปฏิบัติเพื่อความ
พ้นทุกข์ ปัญญาแจ้งชัดเหล่านี้ชื่อว่า “วิปัสสนาปัญญา” และ “โลกุตตร-
ปัญญา” การเจริญภาวนาตามแนววิชาธรรมกายให้สามารถเข้าถึง
และรู้-เห็นอย่างนี้ จึงเป็นทั้งสมณะและวิปัสสนาคู่กัน.

๑๑

การบำเพ็ญบารมีตามแนววิชาธรรมกาย ปรารภนาเป็นพระสัพพัญญูพุทธเจ้า

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๓๐)

ถาม : ผู้ที่มีความตั้งใจบำเพ็ญบารมีตามแนววิชาธรรมกาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “พระนิพพานเป็น” นั้น ระดับปกติสาวก อสัติมหาสาวก พระอุปัฏฐาก และที่สำคัญที่สุด พระสัพพัญญูพุทธเจ้านั้น จะต้องบำเพ็ญบารมีเข้า “นิพพานเป็น” อย่างน้อยจะต้องบำเพ็ญบารมีกี่อสงไขย?

ตอบ : เรื่องนี้ ยังไม่มีหลักฐานแน่นอน แต่ใครก็ตามปฏิบัติภาวนา เข้าถึงธรรมกายถึงพระพุทธเจ้าต้นธาตุต้นธรรมแล้ว จะตอบข้อนี้ได้ด้วยตนเอง

เพราะฉะนั้นเรื่องนี้ค่อยๆ รู้แจ้งไปด้วยตนเอง เพราะฉะนั้นจึงว่าอย่าไปคิดมาก แต่จะให้ข้อคิดไว้หนึ่งเดียวว่า พระพุทธเจ้าที่บำเพ็ญบารมีเพื่อบรรลุพระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณเร็ว ด้วยปัญญา ชื่อว่า “พระปัญญากุศลพุทธเจ้า” บำเพ็ญบารมี ๔ อสงไขยแสนกัป ด้วยศรัทธาชื่อ “พระศรัทธากุศลพุทธเจ้า” นั้น ๘ อสงไขยแสนกัป ด้วยวิริยะความเพียรชื่อ “พระวิริยากุศลพุทธเจ้า” นั้น ๑๖ อสงไขยแสนกัป อย่างเช่นพระศรีอาริยมฤตไตรย นี่จำเพาะที่บำเพ็ญบารมีเข้าสู่พระนิพพานถอดกาย คือนิพพานของธรรมกาย ส่วนหลักฐานเกี่ยวกับ “พระนิพพานเป็น” นั้น ยังไม่ปรากฏหลักฐานในคัมภีร์หรือพระไตรปิฎก

เพราะฉะนั้น เมื่อท่านได้บำเพ็ญบารมีมาแล้วนั้น เมื่อถึงธรรมกายไปแล้วจะค่อยๆ เข้าใจด้วยตนเอง

ที่นี้ก็ต้องเข้าใจวัตถุประสงค์ตามที่บูรพาจารย์ ได้แก้หลวงพ่อดัดปากน้ำ และผู้ที่ปฏิบัติภาวนาตามแนววิชาธรรมกายที่เป็นศิษยานุศิษย์ของหลวงพ่อดัด ‘อย่างเช่นหลวงพ่อดัดเป็นต้น ท่านแสดงเอาไว้ว่าการบำเพ็ญบารมีเป็นพระพุทธเจ้าแต่เดิม หลวงพ่อดัดท่านว่า ต่างก็บำเพ็ญบารมีเป็นพระพุทธเจ้าเข้า “นิพพานเป็น” ทั้งหมด เพราะฉะนั้นแต่เดิมระยะเวลาของการบำเพ็ญบารมีจึงนานมาก แต่ก็ยังไม่ได้หลักฐานแสดงไว้ว่านานเท่าใด อาจจะเป็นระยะเวลาเป็นร้อยอสงไขยหรือเป็นพันอสงไขยก็ได้ โดยเข้าใจกันว่า การที่จะเข้านิพพานเป็นนั้นต้องบำเพ็ญบารมีเป็นร้อยอสงไขย ถึงเป็นพันอสงไขย เพราะว่าพระพุทธเจ้านั้นมีต้นในต้นๆ ถ้ายึดติดต่อๆ กันมา นับตั้งแต่ต้นๆ ธาตุต้นธรรม กลางธาตุ และปลายธาตุ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต้นธาตุ และกลางธาตุ จะถอยพิศก่ำนิตธาตุดั้งเดิมมาบำเพ็ญบารมีเพื่อช่วยรื้อสัตว์ชนสัตว์กลับไปเข้าสู่นิพพานนับเป็นแสนโกฏิจักรวาล ไม่มีประมาณ

โปรดทราบว่ ธาตุธรรมนี้คือ ธาตุธรรมของสัตว์โลกทั้งหมดนี้มีมาเมื่อไรไม่อาจกำหนดระยะเวลาได้ และธาตุธรรมทั้งหลายก็มีทั้งฝ่ายดี ฝ่ายชั่ว และฝ่ายกลางๆ ไม่มีกำหนดเวลาว่ามีมาตั้งแต่เมื่อใดให้ท่านนึกคำนวณว่า เฉพาะแต่พระพุทธเจ้าที่บรรลุพระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณที่จะเข้านิพพานถอดกาย ได้บำเพ็ญบารมีมาอย่างสูง ๑๖ อสงไขยแสนกัปนั้น แต่ละพระองค์ก็ต้องผ่านพระพุทธเจ้า

มานับไม่ถ้วน เฉพาะพระพุทธเจ้าพระสมณโคดมของเราได้เรียนรู้ธรรมะมากมาย ก่อนหน้านี้นี้จะตั้งใจบำเพ็ญบารมีนี้ แล้วมีจิตศรัทธาอยากเป็นพระพุทธเจ้า ดำริอยู่แต่ในพระหทัยถึง ๗ อสงไขย ไร่แล้ว นี่แสดงว่าได้เรียนรู้พระสัทธรรมมาก่อนแล้วนะ ได้ผ่านพระพุทธเจ้ามาแล้วมากมาย แต่ว่ากว่าที่จะบ่มบารมีให้แก่กล้า เพียงคิดอยู่แต่ในพระหทัยนี้ถึง ๗ อสงไขย นี่ก็ผ่านพระพุทธเจ้านับไม่ถ้วนแล้ว

พอบารมีค่อยๆ แก่กล้ามาหน่อยแล้ว หลังจาก ๗ อสงไขย จึงเปล่งพระวาจาออกมาอีก ๙ อสงไขย นี่เปล่งพระวาจาปรารถนาจะเป็นพระพุทธเจ้า อยากจะเป็นพระพุทธเจ้า นานถึง ๙ อสงไขย นี่ก็ต้องผ่านพระพุทธเจ้ามานับไม่ถ้วน แล้วเมื่อบารมีแก่กล้าพอสมควร แล้วจึงพบพระพุทธเจ้า เริ่มตั้งแต่พระพุทธเจ้าที่ปึงกร

พระเดชพระคุณพระธรรมธีรราชมหานูนี้^๑ ท่านได้เอ่ยถึงว่าพระพุทธเจ้าของเราเมื่อบำเพ็ญบารมีเป็นพระมหาโพธิสัตว์ ที่จะต้องบำเพ็ญจริงๆ และได้รับ “พุทธพยากรณ์” ในสำนักของพระพุทธเจ้าที่ปึงกรแต่นั้นมา ก็ได้บำเพ็ญบารมีทั้ง ๑๐ ประการ ถึง ๔ อสงไขย แสนกัปป์ ผ่านการพยากรณ์ของพระพุทธเจ้าถึง ๒๔ พระองค์ แต่ก่อนหน้านั้นผ่านพระพุทธเจ้ามาแล้วนับเป็นหมื่นเป็นแสนพระองค์ นี่เฉพาะพระพุทธเจ้าพระสมณโคดมของเรา พระองค์เดียว

นี่โยมลองคำนวณดูว่าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ที่พระพุทธเจ้าของเราได้บำเพ็ญบารมีผ่านมาเป็นแสนๆ พระองค์ เป็นแสน หรือจะ

เป็นล้าน เป็นโกฏิ ก็นับไม่ถ้วน เพราะที่ว่าเป็นแสนๆ นี่คือเมื่อมาคิดในพระหทัย เพราะฉะนั้นรวมเบ็ดเสร็จนี้เป็นล้านเป็นโกฏิแล้ว นี่สำหรับพระพุทธเจ้าพระสมณโคดมของเราพระองค์เดียวเท่านั้นแหละ ที่ว่าผ่านพระพุทธเจ้ามาแล้วเป็นแสน เป็นล้าน เป็นโกฏิ แสดงว่าคุณธรรม หรือพระสัทธรรมฝ่ายพระ คือฝ่ายกุศลธรรมนี้มีมาตั้งเมื่อไร ก็ไม่ต้องไปคิด เพราะผ่านมามากมาย

นี่ว่าแต่เฉพาะพระพุทธเจ้าของเราพระองค์เดียว ที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้ามาแล้วนับเป็นแสน เป็นล้าน ก็ที่พระพุทธเจ้าของเราบำเพ็ญบารมีผ่านมาแล้วเป็นแสน เป็นล้านนั้น ก็ต้องผ่านพระพุทธเจ้ามาทับทวีคูณเป็นจำนวนยกกำลังเท่าไร ก็ไม่อาจคำนวณ หรือคาดคะเนได้ แปลว่าผ่านมาระยะเวลานานเท่าใดไม่ต้องพูด สืบต่อๆ เนื่องกันมาว่าเริ่มต้นธาตุธรรมที่มีขึ้นตั้งแต่เมื่อใด นี่กล่าวแต่เฉพาะฝ่ายกุศลธรรมนะ ยังมีธาตุธรรมฝ่ายอกุศลธรรมคู่กัน และก็มีธาตุธรรมฝ่ายกลางๆ อีก เพราะถ้าไม่มีฝ่ายอกุศลธรรมก็ต้องบำเพ็ญบารมีแต่เพราะมีความชั่ว จึงต้องใช้คุณความดีที่ได้บำเพ็ญบารมีสะสมไว้ให้แก่กล้า เพื่อปราบความชั่ว หรืออีกนัยหนึ่งต้องมีพระมาปราบมาร เพราะฉะนั้น มารนี้เขาบำเพ็ญอกุศลธรรมมานานเท่าไรก็ไม่แน่ นับไม่ได้เหมือนกัน มารเขาจึงมีต้นธาตุต้นธรรมเหมือนกัน พระพุทธเจ้าฝ่ายบุญกุศลของเราที่บรรลุพระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ แล้วเผยแผ่ธรรม ถ่ายทอดธรรมสืบต่อๆ เนื่องกันมานับไม่ถ้วนนั้น ก็มีต้นธาตุต้นธรรม ต้นในต้นๆ นับไม่ถ้วน

^๑รองเจ้าอาวาสและอาจารย์ใหญ่ฝ่ายคันถธุระ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ

ต้นธาตุและกลางธาตุเมื่อถอยพืดกำเนิดธาตุธรรมเดิมมาเพื่อจะช่วยสัตว์โลกนั้น จะต้องมาเกิดมาอยู่กับสัตว์โลก จึงต้องถูกภากมารเขาสอดละเอียดวิชาของเขา เอิบ อาบ ซึม ซาบ ปน เป็น เข้ามาปรุงแต่งธาตุธรรมเห็น จำ คิด รู้ ให้เกิดขึ้นใหม่เป็นสัตว์โลกตามสายปฏิบัติจนอุปบาทธรรม กล่าวคือ อวิชาเป็นปัจจัยให้เกิดสังขาร-วิญญาณ-นามรูป-สฬายตนะ-ผัสสะ-เวทนา-ตัณหา-อุปาทาน-ภพ-ชาติ-ขรา มรณะ ทุกข์ ฯลฯ นั้นเอง และการมาเกิดใหม่ก็มาพร้อมกันทั้งชุดของกาย กล่าวคือ นับตั้งแต่กายธรรมที่สุดละเอียดมาถึงสุดหยาบ (ธรรมกายโคตรภูหยาบ) และมีตั้งแต่กายโลกียะสุดละเอียด คือ กายอรุปรพหละเอียด-หยาบ อันเป็นกายปฐมวิญญาณละเอียดต่อๆ มา จนถึงกายสุดหยาบของสัตว์โลกที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน โดยเหตุนี้แหละจึงต้องมีการบำเพ็ญบารมีอีก

เมื่อมาบำเพ็ญบารมีอีก ก็ต้องปฏิบัติคุณความดีเดินทางต่อไป จากบุญบารมีก็เป็นอุปบารมี และให้แก้กล้าถึงปรมัตถบารมี แล้วจึงจะบรรลุมรรคผลนิพพาน ในกรณีของพระสาวก ส่วนในกรณีของพระพุทธเจ้าก็บรรลุพระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ

หลวงพ่อดัดปากน้ำท่านว่า ในสมัยก่อนพระพุทธเจ้าที่บรรลุพระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ เพราะได้บำเพ็ญบารมีมามาก พระองค์จึงเข้านิพพานด้วยพระวรกายเนื้อ นี่แหละที่ชื่อว่า “นิพพานเป็น” ที่หลวงพ่อดัดท่านสอนแนะนำมา และได้ยืนยันว่าพระเดชพระคุณหลวงพ่อดัดท่านก็บำเพ็ญบารมีเพื่อจะเข้าพระนิพพานเป็นเหมือนกัน ด้วยบุญบารมีของท่านที่ได้บำเพ็ญบารมีมามากแล้วนี่เอง ท่านจึงพบวิชา

ธรรมกายของพระพุทธเจ้า ซึ่งในสมัยพุทธกาลนั้น พระพุทธเจ้าของเราได้ทรงสอนธรรมกายอยู่ แต่สูญหายไป คำว่า “สูญหาย” นี้ไม่ใช่หายไปจากพระไตรปิฎก แต่ว่าหายไปจากการปฏิบัติที่ค่อยๆ หย่อนยานไปตามลำดับ แท้ที่จริงแล้วยังมีผู้ปฏิบัติได้เข้าถึง รู้-เห็น และเป็นมีมาจนถึงปัจจุบันนี้แหละ แต่ว่าด้วยความย่อหย่อน เพราะภากมารคือกิเลสมาร เขาสอดละเอียดเข้ามาในธาตุธรรมเห็น จำ คิด รู้ นั้นแหละ เพราะฉะนั้นในระยะหลังนี้ที่จะมีผู้ถึงธรรมกาย ถึงพระนิพพาน ได้รู้เห็นพระนิพพานแจ่มแจ้งแล้วเอามาสอนนี้จึงมีน้อยลงๆ จนเจียบหายไป ซึ่งแท้ที่จริงอาจจะมีพระปัจเจกพุทธเจ้าหรือพระอรหันต์อยู่ตามป่าตามเขาที่ไม่สอนใคร หรือว่าสอนแต่พอสมควรก็มี ที่บรรลุมรรคผลนิพพาน ท่านเป็นธรรมกายทั้งนั้นแหละ แต่ว่าที่จะเอามาสอนอย่างลึกซึ้งนี้ ไม่ปรากฏเห็นว่ามี

เพราะฉะนั้นจึงใช้คำว่า “หายไป” คำว่า “หายไป” นี้ ไม่ใช่ว่าไม่มีในพระไตรปิฎก หรือว่าไม่ใช่ไม่มีใครบรรลุเลย สูญไปเลย ก็มีมาเป็นระยะๆ แต่เราไม่รู้จัก ไม่มีการสอนอย่างเต็มที่เหมือนอย่างที่หลวงพ่อดัดปากน้ำปฏิบัติได้เข้าถึง รู้-เห็น และเป็น แล้วจึงสอน ท่านพบของท่านเต็มที่เต็มอัตราด้วยบุญบารมีของท่าน ท่านจึงเอามาสอนอย่างไม่ต้องเกรงกลัวอะไรทั้งสิ้น

ท่านยืนยันเลยว่า นิพพาน เป็น “อัตตวิมุตติ” ไม่ใช่ “อนัตตา” ซึ่งพวกศิษยานุศิษย์รุ่นหลัง ได้แก่อาดมากับคณะนี้แหละ ที่ได้ศึกษาค้นคว้าหาเอกสารหลักฐานดู ก็ปรากฏว่า “ธรรมกาย” ที่หลวงพ่อดัดท่านสอนนั้นมีเอกสารหลักฐานตรงตามที่หลวงพ่อดัดท่านปฏิบัติได้เข้าถึง รู้-เห็น

และเป็น เรื่องเป็นอย่างนี้ มีเอกสารหลักฐานพร้อม จึงไม่ใช่ว่าวิชาธรรมกายหายไปไหน ไม่หาย มีในคัมภีร์ในพระไตรปิฎก ไม่หาย แต่คนปฏิบัติค่อยๆ เลือนไป คือมีน้อยลงๆ แต่ที่บรรลุเองก็อาจจะไม่แจ่มแจ้งพอที่จะสอนอย่างละเอียดลึกซึ้งได้ อาตมาจึงใคร่จะเน้นในคำสอนของหลวงพ่อดังกล่าว แต่เดิมนั้น ผู้บำเพ็ญบารมีกันมากๆ ถึงบรรลุความเป็นพระพุทธเจ้าเข้า “พระนิพพานเป็น” ด้วยกายเนื้อ แต่ต่อมาภาคมารเขาสอดละเอียดได้มาก สอดละเอียดเข้าไปในธาตุธรรม เห็นจำ คิด รู้ ของสัตว์ได้มาก การบำเพ็ญบารมีในภายหลังต่อมา จึงย่อหย่อนลงไปตามลำดับ แต่เดิมเคยบำเพ็ญบารมีเป็นร้อยเป็นพัน อสงไขย เตี้ยวนี้อดลงมาเหลือ ๑๖ อสงไขยแสนกัปเป็นอย่างมาก อย่างน้อยก็ ๔ อสงไขยแสนกัป ก็ได้บรรลุพระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ เป็นพระสัพพัญญูพุทธเจ้าเข้าพระนิพพานถอดกาย

การบำเพ็ญบารมีในระดับนี้ ก็ช่วยสัตว์โลกได้ระดับหนึ่ง แต่ไม่สามารถจะช่วยได้มาก เหมือนกับพระพุทธเจ้าที่บำเพ็ญบารมีเข้า “นิพพานเป็น” ด้วยพระวรกายเนื้อ ซึ่งจะต้องอาศัยการบำเพ็ญบารมีมาก จุดสำคัญอยู่ตรงนี้ ที่นี้ในส่วนที่บำเพ็ญบารมีมาน้อยลงตามลำดับนี้ จึงยอมช่วยหรือชนสัตว์ได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น ไม่ได้ช่วยได้ทั้งหมด เพราะภาคมารนั้นกำลัง ที่ว่ามีกำลัง เราดูง่ายๆ ว่ากิเลสของคนมีที่มากน้อย ขนาดเข้าวัดแล้วนี่ เป็นพระก็ดี เป็นสามเณรก็ดี กิเลสยังเหลืออยู่มากน้อย ท่านลองพิจารณาดูความประพฤติดิปฏิบัติในพระธรรมพระวินัยนั้น เครื่องวัดหรือย่อหย่อนแค่ไหน แล้วการปฏิบัติสมณกิจหรือสมณธรรมของพระคุณเจ้าทั่วประเทศนี้เข้มแข็งแค่ไหน

และทำไมจึงไม่เข้มแข็งเท่า หรือเหมือนสมัยพุทธกาล ทำไมจึงไม่เคร่งครัดเหมือนสมัยพุทธกาล ทำไมจึงต้องแตกแยกเป็นธรรมยุตเป็นมหานิกาย

นี่ว่าเฉพาะพระภิกษุฝ่ายเถรวาท ส่วนฝ่ายมหายาน ทำไมจึงต้องแตกออกไป แล้วก็แตกออกไปเรื่อยๆ เชียว เตี้ยวนี้อะไรไปอีกไม่รู้เยอะแยะเลย ซึ่งสมัยเดิมไม่มี มีแต่พุทธบุตรอย่างเดียว

ทั้งหมดนี้ก็เพราะภาคมารเขาสอดละเอียดวิชาของเขามาในธาตุธรรมเห็น จำ คิด รู้ ของสัตว์โลก ให้คิดผิด เห็นผิด ไปจากธรรมที่ถูกต้อง ที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสสอนไว้ดีแล้ว แล้วก็เบี่ยงเบนตัวเองไปเรื่อย กิเลสมันแหละ มันแหละภาคมารเขาละ “กิเลสมาร” เราเห็นเลยว่ากิเลสมารเขามีอิทธิพลแค่ไหน เมื่ออาตมาพูดแค่นี้ก็คงจะนึกได้เราเป็นพระนี่ เราเป็นพระแต่ตัว ใจเราเป็นพระกิเปอร์เซ็นต์ พระร้อยเปอร์เซ็นต์คือพระอรหันต์ แต่ร่างกายมนุษย์ ทิพย์ พรหม เป็นฝ่ายมารเขาทั้งนั้น

ที่มานี้จึงขอได้โปรดทราบเลยว่า อะไรที่ไม่ถูก นั่นเป็นฝีมือภาคมารเขา เมื่อถึงจุดนี้แล้ว จงยอมรับอย่างหนึ่งว่าภาคมารเขาแนบยอมรับได้เลยว่า ภาคมารคือกิเลสมารนี่เขาแน่ ที่ว่าเขาแน่เพราะอะไรที่นั่นสลอนอยู่นี้ ภาคมารเขาปรุงขึ้นทั้งนั้น ตัวเรานี้ถ้าภาคมารเขาไม่ปรุงนี้ ไม่ต้องตายหรอกนะ พระแท้ๆ คือธรรมกายที่บรรลุพระอรหัตตผล ชื่อว่า “พระนิพพาน” นะ ไม่ตายหรอกนะ ธรรมกายมรรคผลนิพพาน เป็น “อมตธรรม” ภาคพระแท้ๆ เป็นอมตธรรม ในสมัยก่อนพระพุทธเจ้าได้บำเพ็ญบารมีมากๆ ที่เข้าพระนิพพานด้วยพระวรกาย

เนื้อนะ “พระวรกายเนื้อ” ก็เป็นอมตธรรม นั้นเป็นพระแท้ๆ เมื่อบรรลุพระอนุตรตรัสสัมมาสัมโพธิญาณ หรือในกรณีพระอรหันตสาวก ผู้บรรลุมรรคผลนิพพาน กายเนื้อก็ใสบริสุทธิ์ และมีรัศมีสว่างเป็นกายธรรมไปเลย จึงไม่ถูกปรุงแต่งด้วยภาคมารเลย เป็นพระล้วนๆ นั้นเป็นอมตธรรม มีสภาพ “นิจจ” คือเที่ยง ไม่ต้องเปลี่ยนแปลงตามเหตุตามปัจจัย เป็น “ปรม สุข” สุขที่สุด และ “ธู” ยังยืน จิตใจก็มั่นคง (ตาทิ)

แต่ในปัจจุบันนี้พระภิกษุสามเณรที่ห่มผ้าจีวรนี้ กายเนื้อเป็นพระแท้ที่ไหน ไม่ใช่ะ ต้องตายทั้งนั้นเลย ภาคมารเขาปรุงขึ้นทั้งนั้น นี่แหละคือเรื่องของมาร หลวงพ่อวัดปากน้ำท่านเทศน์เลยนะว่า สมภารวัดปากน้ำกับผู้ที่ปฏิบัติวิชาวรรณกาย กำลังต่อสู้กับภาคมาร แต่พระวัดปากน้ำ ไม่ใช่จะรู้เรื่องนี้ทั้งหมด ท่านบอกว่าส่วนมากไม่รู้เรื่อง แต่ว่าเมื่อไรท่านชนะ ทุกคนก็ชนะด้วย ในความหมายที่ท่านพูดว่า “ชนะด้วย” ก็หมายความว่า เมื่อมีผู้บำเพ็ญบารมีเป็นพระพุทธรูปเจ้ามา ตรัสรู้พระอนุตรตรัสสัมมาสัมโพธิญาณที่จะเข้า “นิพพานเป็น” มีพุทธานุภาพมาก ที่จะช่วยรื้อสัตว์ชนสัตว์ไปได้มาก สัตว์แต่ละตนหรือแต่ละคนนะ ก็จะพลอยได้บรรลุมรรคผลนิพพานตามไปด้วย แต่ทุกคนจะต้องช่วยตัวเองนะ ไม่ใช่ว่าเมื่อมีพระพุทธรูปเจ้าผู้บรรลุ “พระนิพพานเป็น” แล้ว ชนะแล้ว ท่านทั้งหลายอื่นก็ชนะด้วย โดยที่ตนเองไม่ต้องปฏิบัติธรรมตามสมควรแก่ธรรม เพื่อความบรรลุมรรคผลนิพพานเอง ไม่ใช่เช่นนั้นนะ ทุกท่านต้องบำเพ็ญบารมีเองเหมือนกัน แม้ผู้บรรลุ “พระนิพพานเป็น” นั้น ช่วยได้แม้แต่สัตว์ดิรัจฉาน รื้อสัตว์ชนสัตว์หมด

นับแสนโกฏิจักรวาล ไม่มีประมาณ แต่สัตว์ทุกตัวทุกตนทุกคนจะต้องบำเพ็ญบารมีเอง

จริงอยู่ พระพุทธรูปเจ้าทรงมีอานุภาพสูง ไม่ว่าจะพระพุทธรูปเจ้าองค์ใด นับตั้งแต่พระพุทธรูปเจ้าสมณโคตมนี้ถอยหลังไป พระองค์ก็ช่วย ไม่ใช่ไม่ช่วย แต่ทุกคนก็ต้องช่วยตัวเอง จำไว้เลยว่าที่ หลวงพ่อท่านว่า “เมื่อฉันชนะแล้ว ทุกคนก็ชนะด้วย” ท่านหมายถึงอย่างนี้ มิได้หมายความว่าคนอื่นไม่ต้องทำอะไร ถึงคราวที่หลวงพ่อบรรลุ “พระนิพพานเป็น” แล้ว ท่านทั้งหลายก็บรรลุตาม ไม่ใช่ะ ท่านต้องช่วยตัวเองเพื่อความบรรลุมรรคผลนิพพานเองทุกคน เพราะว่าพระพุทธรูปเจ้าได้ตรัสไว้ว่า

สุทธิ อสุทธิ ปจฺจตฺตํ นาณฺเฏ อยณฺ วิโสธเย.

พ. ธ. ๒๔/๒๒/๓๓

แปลความว่า : ความบริสุทธิ์ ไม่บริสุทธิ์ เป็นสิ่งเฉพาะตน ใครจะยังความบริสุทธิ์หรือยังความไม่บริสุทธิ์ ให้แก่คนอื่นไม่ได้ ให้แก่กันและกันมิได้.

แต่ว่าอาจจะช่วยอนุเคราะห์อะไรได้หลายๆ อย่าง ได้แก่ช่วยแนะนำสั่งสอน ช่วยแนะนำให้ปฏิบัติ และมีการช่วยเหลือรื้อฟื้นที่ให้ นี่เป็นเรื่องเป็นวิธีของธรรมชั้นสูง แต่ว่าถึงอย่างไร ทุกคนต้องปฏิบัติธรรมตามสมควรแก่ธรรม เพื่อการบรรลุมรรคผลนิพพานเองทั้งนั้น

ภาคมารเขาก็ได้บำเพ็ญความไม่ดีมามาก ก็ไปจากผู้ที่มิเชื่อของภาคมารคือมีกิเลสนี้แหละ เหมือนอย่างคนเรานี้แหละมีกิเลสอยู่แล้ว

ถ้าใครบำเพ็ญบุญบารมี ทำคุณความดี บำเพ็ญบารมีมากขึ้นเพียงไร ก็เลสมารก็หมดไปเพียงนั้น ก็กลายเป็นฝ่ายพระไป แต่มนุษย์หรือสัตว์ใดที่มีกิเลสอยู่แล้ว หลงผิด คิดผิด เห็นผิด ทำผิด พวดผิด นำคนอื่นผิดๆ ไป ก็เลสก็สะสมตกตะกอนนอนเนื่องในจิตสันดานได้มากขึ้น ก็เลสมารเพิ่มมากขึ้น อวิชชาหนาแน่นขึ้น ก็ออกไปนอกพระศาสนา จนกระทั่งสุดโต่งเป็นมิจฉาทิฎฐิ แล้วเมื่อแตกกายทำลายขันธคือตาย ก็ไปอบายภูมิทั้ง ๔ ได้แก่ภูมิของเปรต สัตว์นรก อสุรกาย และดิรัจฉาน เป็นต้น นั้นแหละพวกมารเขาปรุงไว้เต็มอัตรา

เฉพาะเรื่องโทษอย่างเดียว สมมติว่าไปเป็นสัตว์ดิรัจฉาน มีความโง่คือโง่โง่มาก เมื่ออวิชชาเป็นเหตุนำเหตุหนุนก็ยิ่งโง่หนักไปอีก นับภพชาติไม่ถ้วน ถ้าไม่มีบุญเก่าช่วยดึงช่วยชูขึ้นมา ความที่จะได้ไพล่มาเป็นมนุษย์ไม่มี จะตกต่ำดิ่งลงไปเหมือนก้อนศิลาที่ตกลงไปในบ่อที่ไม่มีก้น นั้นแหละจะไปเป็นสัตว์ที่ต่ำลงๆ ไปจนถึงสัตว์เชลเดียว ไปจนถึงเป็นสัตว์ประเภทเชื้อโรค นั้นแหละคือภาคมารเขาจะเป็นขันธมาร ขันธมารมีทำหน้าที่ทำลายสังขาร ตัวทำลายสังขารนั้นแหละ “ขันธมาร” นั้นเป็นพวกเขาแล้ว เป็นเชื้อโรคไปแล้ว ภูไม่กลับแล้ว

ทีนี้จะตกต่ำไปอีกเท่าไรเราไม่รู้ จนไปเป็นตรงกันข้ามกับพระพุทธเจ้าฝ่ายดีของเรา มีลักษณะคล้ายธรรมกายนี้แหละ แต่วรรณะดำ แก่กล้าไปๆ ก็เป็นต้นธาตุต้นธรรมภาคดำไป พระพุทธเจ้าต้นธาตุต้นธรรมภาคพระหรือภาคขาวมีลักษณะอย่างไร ภาคมารเขา

ก็มีลักษณะคล้ายๆ อย่างนั้น ต่างกันที่วรรณะ คุณธรรม และผลของการปฏิบัติตามธรรมของแต่ละฝ่าย กล่าวคือ

ภาคพระ คือธรรมกายที่บรรลุมรรคผลนิพพาน และทั้งกายเนื้อที่เป็นธรรมขันธ หรือวิสุทธิขันธ กรณีบรรลุมรรคผล “นิพพานเป็น” มีวรรณะขาวใสบริสุทธิ์ มีรัศมีสว่าง ทรงคุณธรรมฝ่ายดีที่เป็นบุญกุศล (กุสลา ธัมมา) สอนให้ละความชั่ว ให้ทำความดี ชำระจิตใจให้ผ่องใส และชำระปัญญาให้บริสุทธิ์ **เปิดหรือชี้แนะทางปฏิบัติให้รู้-เห็นนรก สวรรค์ นิพพาน ตามที่เป็นจริง** ผู้ใดปฏิบัติตามธรรมของฝ่ายบุญกุศลหรือภาคพระนี้ ย่อมได้รับความเจริญรุ่งเรืองและสันติสุขในชีวิตทั้งในระดับโลกียะถึงระดับโลกุตระ คือได้บรรลุมรรคผลนิพพาน แดนเกษมที่สิ้นสุดแห่งทุกข์ทั้งปวง

ภาคมาร ลักษณะคล้ายธรรมกาย และคล้ายกายเนื้อที่เป็นธรรมขันธ แต่วรรณะดำ ชุ่มฉ่ำ ไม่ผ่องใส ทรงธรรมฝ่ายชั่ว (อกุสลา ธัมมา) แนะนำสั่งสอนให้ประพฤติชั่ว กล่าวคือ ให้รู้ผิด ให้หลงผิด เห็นผิดเป็นชอบ ให้คิดผิด พวดผิด ทำผิดๆ ไม่รู้บาปบุญคุณโทษตามที่เป็นจริง **ปิดทางปฏิบัติ หรือชักนำชี้แนะให้เขวออกไปนอกทางปฏิบัติที่จะให้รู้-เห็นนรก สวรรค์ นิพพาน ตามที่เป็นจริง** ผู้ปฏิบัติตามธรรมของฝ่ายชั่ว หรือบาปอกุศล ย่อมได้รับโทษเป็นความทุกข์เดือดร้อน และขาดสันติสุขในชีวิต ดำเนินชีวิตไปสู่ความเสื่อมลงตามลำดับ ถึงอบายภูมิ คือภูมิของเปรต สัตว์นรก อสุรกาย และสัตว์ดิรัจฉานต่อไป เหมือนก้อนศิลาที่ตกลงไปในบ่อที่ไม่มีก้น

เพราะฉะนั้นในวิชาธรรมกาย เรารู้เรื่องนี้ เมื่อเรารู้ เราจึงไม่ใช้นิมิตสีดำๆ เพราะจะเป็นนิมิตติดหู ติดตา ดึงดูดธาตุธรรมภาคดำนี้เข้ามาหา นี่คือความวิเศษของวิชาธรรมกาย แต่อย่างยิ่งก็ยิ่งต้องทำหน้าที่ ต้องบำเพ็ญบารมี

เพราะฉะนั้นการบำเพ็ญบารมี เมื่อได้วิชาธรรมกายแล้ว ปรารถนาจะบำเพ็ญบารมีเข้าสู่นิพพานถอดกายก็ได้ แต่ว่าช่วยคนอื่นได้ไม่มาก ช่วยคนอื่นได้น้อย แต่ถ้าใครตั้งใจบำเพ็ญบารมีไปเข้าถึง “นิพพานเป็น” ก็สามารถช่วยสัตว์โลกได้มาก

บางท่านอาจจะนึกว่า ตั้งร้อยอสงไขย พันอสงไขย รอนับไม่ไหว แล้ว นั่นคิดผิด เพราะเมื่อเกิดมาชาติหนึ่งๆ เราไม่ได้รู้สึกที่เราลำบาก ในชาติที่ผ่านมา เราได้เคยบำเพ็ญบารมีมาแล้วนับอสงไขย ไม่ต้องสงสัย จึงได้มานั่งสละนปฏิบัติธรรมอยู่อย่างนี้ ได้บำเพ็ญมาแล้วนับไม่ถ้วน เพราะฉะนั้นที่จะบำเพ็ญต่อไปอีก ก็ไม่ใช่เรื่องหนักหนาอะไร ถ้าเรารู้เคล็ดลับเสียแล้ว เรื่องใหญ่ก็เป็นเรื่องเล็ก เรื่องยาวก็เป็นเรื่องสั้น คือว่า เมื่อเรารู้ว่าภาคมาร คือ “กิเลสมาร” ต่อไปก็มี “ขันธมาร” แล้วก็ “มัจจุมาร” และมี “เทพบุตรมาร” คือมารที่เป็นเทพโปร่งแสง เป็นโอปปาติกะ ซึ่งเป็นมิถิลาภูฏาน มีนะ ที่นี้บางท่านสงสัยว่า มิถิลาภูฏาน แล้วทำไมจึงเป็นเทพ ก็เพราะเขาทำทั้งบุญทั้งบาป จึงมีบุญส่วนหนึ่งที่ส่งผลให้ได้ไปเกิดเป็นเทพ แล้วก็เสวยวิบากคือผลกรรมทั้งจากฝ่ายดี และฝ่ายชั่วนั้น

ที่ว่าเรารู้เคล็ดลับในการบำเพ็ญบารมีแล้วนั้นแหละ วัดหลวง-พ่อสวดธรรมกายารามนี้ จึงได้พาท่านทำแต่คุณความดีที่เลิศ ไม่ว่าจะ

เป็นทานกุศล ก็ให้ทำทั้งอามิสทานที่ดี ที่เลิศ และ ให้ทำธรรมทานที่ดี ที่ประเสริฐยิ่งขึ้นไปอีก ได้แก่ให้หนังสือธรรมะเป็นทาน นี่อานิสงส์สูงยิ่ง ให้สร้างพระรูปและธรรมกายของพระพุทธเจ้า และให้สร้างพระธรรม คือให้ศึกษาอบรมปฏิบัติธรรมเองด้วย และให้สร้างหนังสือธรรมะและ เทปสอนธรรมปฏิบัติถวายพระเถระด้วย และให้สร้างพระสงฆ์ คือให้สร้างพระในใจตนเองด้วย และให้ช่วยผู้อื่นสร้างพระในใจตน (คนอื่น) ด้วย ๓ อย่างนี้คือพระรัตนตรัย นี่มีอานิสงส์มาก จงทำเสีย นี่แนะนำชักนำให้ญาติโยมสร้างพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ อย่างนี้ มีอานิสงส์สูงมาก จะติดตามให้ผลไปทุกภพทุกชาติตราบเท่าถึงมรรคผลนิพพาน ทำแล้วไม่มีตกต่ำ

ปัญญาจะส่องสว่างเจิบแหลมยิ่งขึ้นทั้งทางโลกและทางธรรม และที่เขารู้ว่าสะเดาะเคราะห์นั้น นี่แหละเป็นการสะเดาะเคราะห์ดีที่สุดในกระบวนการทั้งหลายอานิสงส์สูงที่สุดและมีอานุภาพสูงที่สุด คือ “ธรรมทาน” อย่าได้ลืมหันเลี้ยว หากอาตมาพูดมากก็เหมือนคอยแต่จะชักนำให้โยมเสียเงินมาก แท้จริงอาตมาชักนำโยมให้ทำทานกุศลที่ดีเลิศ โยมจะได้ดำเนินชีวิตไปต่อจากนี้ไปไม่มีตกต่ำ จะมีแต่เจริญรุ่งเรืองด้วยรูปสมบัติ บริวารสมบัติ ทรัพย์สมบัติ คุณสมบัติ ก็จะมีทั้งความรู้ความสามารถและคุณธรรม ละเอียดยไปถึงสวรรค์สมบัติ และถึงนิพพานสมบัติ

เพราะฉะนั้นเมื่อได้บำเพ็ญบารมีให้แก่กล้ายิ่งขึ้น บารมีก็สูงขึ้น ก็ดีเรื่อยไป จะต้องไปกลัวทำไมกับความลำบาก เกิดชาติใดภพใดก็มีแต่ความสุข อยู่ในสุคติภพ บำเพ็ญบารมีเรื่อยไปแต่ละภพ

ละชาติก็มีแต่ความสุขสบายตามอัตภาพที่เราได้บำเพ็ญมา จะไปกลัวอะไรกับความลำบาก ที่เราลำบากเดี๋ยวนี้ก็เพราะบำเพ็ญบารมีมาน้อย และเพราะเราไปเข้าข้างมารเสีย ไปหลงตามมารเสีย คิดผิด รู้ผิด เห็นผิด ทำผิด พุติผิด ก็เลยมีผลให้เราได้รับความทุกข์ ความเดือดร้อน เพราะฉะนั้นหลวงพ่อดัดปากน้ำท่านว่า กิจที่จะทำเพื่อตัวเองมีอย่างเดียว คือปฏิบัติธรรมนี่แหละ ศีล สมาธิ ปัญญา นี่ให้ถึงอธิศีล อธิจิต อธิปัญญา, ปฐมมรรค มรรคจิต มรรคปัญญา, ให้ถึงธรรมโคตรภู พระโสดา พระสกิทาคา พระอนาคา พระอรหันต์ ถึงตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า เข้านิโรธไป คำณวนรู้ที่ตรัสรู้ในนิโรธของพระพุทธเจ้าเรื่อยไป ทำอย่างนั้นก็มีโอกาสไปถึง “นิพพานเป็น” จงทำอย่างนี้ไป ไม่ต้องกลัวว่าจะเนิ่นช้า

เมื่อทำเป็นทำถูกวิธี กลับเพิ่มพูนบารมีเร็ว ถ้าใครตั้งใจดีๆ นะ ชาตินี้ก็ถึงทางโค้งได้แล้ว ไม่ต้องสงสัย เพราะได้เคยบำเพ็ญบารมีมาแล้ว อย่าหลงผิดอีกก็แล้วกัน แต่ถ้าหลงผิดไปแล้ว คิดผิด รู้ผิด เห็นผิด ทำผิด ทนต่ออำนาจของกิเลสไม่ได้ ไม่มีความอดทน ไม่มีความอดกลั้นที่จะทำความดี ที่จะละความชั่ว ก็ตกเป็นทาสของมาร หลวงพ่อดัดน้ำจึงบอกว่าเรื่องอื่นนอกนั้นนะ เป็นการทำกิจของมารทั้งสิ้น

คนเป็นฆราวาสนะเลี้ยงชีวิตตนเองไม่พอ ต้องเลี้ยงลูก เลี้ยงเมีย เลี้ยงหลาน นั่นก็ไปช่วยภาคมารเขานะ กิจการบำรุงมารทั้งนั้น ไม่ได้ช่วยให้เราไม่ตายเลย เพราะฉะนั้นแม้กระทั่งพระภิกษุเราบวชแล้ว ก็ให้สำเนียงให้พิจารณาดูว่า ยังอยากจะทำหน้าที่ช่วยมารอีกหรือ เพราะว่าใครช่วยใครไม่ได้ และจริงๆ แล้วนั้น เราทำได้ดี

เท่าไร เป็นพระนี่แหละ บำเพ็ญบารมีได้ดีเท่าไร พ่อแม่พี่น้องเรานั้นแหละ จะได้ดีกับเราด้วย

ตอนแรกๆ เขาอาจจะโกรธ เกลียด หรือไม่พอใจเรา หรือไม่ชอบใจเราก็ช่างเขา เพราะเขาไม่รู้ แม่บุตร ภรรยา สามีนี่ก็ล้วนแต่ไม่รู้ จึงยึดติดด้วยอำนาจของกิเลส ตัณหา อุปาทาน แต่กิจทั้งหมดภายนอกเป็นกิจทำเพื่อคนอื่น ที่จะมาสนองตัวเองให้ได้ที่พักแท้ๆ ของตัวเอง คือเป็นตัวเป็นตนจริงๆ เพื่อเข้าถึงตัวตนวิมุตติแท้ๆ ไม่ค่อยได้ทำกันเท่าไร หลวงพ่อดัดน้ำจึงว่า กิจอื่นทั้งหมดนั้นไปทำให้มารเขา รับใช้มารเขาทั้งสิ้น แม้เป็นพระเป็นเณร ถ้าไปทำกิจอื่นนอกเรื่องการศึกษาอบรมปฏิบัติพระสัทธรรม ไปทำกิจอื่นที่ห่างไกลจากการชำระคือกำจัดกิเลสमारออกจากจิตใจของตน กิจเหล่านั้นเป็นกิจของมารเขา เขาปล่อยเขาหลง ให้หลงทำ หลงผูกพัน หลงแบกภาระอันเป็นกิจของมาร รู้แล้วอย่างนี้ เราจะได้ไม่ท้อถอย

เพราะฉะนั้นถ้าเราบำเพ็ญคุณความดี ที่ถูกต้อง ภาวนากุศล ที่ถูกต้อง ไม่ต้องกลัวว่าจะลำบาก ถ้าถูกต้องในชาตินี้ ให้ท่านนึกไว้ได้เลยว่า เข้าโค้งแล้ว แต่ถ้าท่านพลาดชาตินี้ก็ไปอีกไกล เพราะท่านพบวิชาธรรมกายแล้วนี่

เพราะฉะนั้นในปัญหาที่ท่านถามว่า จะต้องบำเพ็ญบารมีเท่าไร ถึงจะเข้าสู่นิพพานด้วยกายเนื้อ อาตมาบอกได้แต่เพียงว่าบำเพ็ญมากกว่าการบำเพ็ญบารมีเพื่อเข้านิพพานถอดกาย นิพพานถอดกายนั้นอย่างน้อย ๔ อสงไขยแสนกัปป์นั่นแหละ ท่านตั้งใจบำเพ็ญไปเถอะ ๔ อสงไขย, ๘ อสงไขย, ๑๖ อสงไขย, ๓๒ อสงไขย, ๖๔ อสงไขย, ๑๒๘

อสงไขย, ๒๕๖ อสงไขย ไปเลย ไม่ต้องไปคิดว่าที่จะไปข้างหน้า จะยึดไปไกลหรือนานเท่าใด เราต่างก็ได้เคยบำเพ็ญมามากแล้ว เมื่อถึงธรรมกายแล้วท่านจะค่อยๆ รู้ด้วยตัวท่านเอง เมื่อเข้าถึงพระพุทธรเจ้า ต้นธาตุต้นธรรมในนิพพานเป็นแล้ว จะรู้ด้วยตัวเอง ตอนนี้นำไปก็คือ ลักแต่ว่าพูด และเอาตนเองก็ยังไม่ถือว่าเป็นผู้รู้จริง ที่พูดมานี้พูดตามธรรมของพระพุทธรเจ้า ประกอบกับตามคำของบูรพาจารย์ ประกอบกับประสบการณ์ของตนบ้างเล็กน้อย เพราะฉะนั้นท่านจงตั้งหน้าทำดีไปก็แล้วกัน ไม่ช้าบารมีเต็มก็จะถึงพระนิพพานเอง.

๑๒

อานิสงส์ของการนั่งสมาธิ

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๓๖)

ถาม : การนั่งสมาธิมีอานิสงส์ในปัจจุบันและในอนาคตอย่างไร ?

ตอบ : เรื่องอานิสงส์นี้มีมาก ถ้าตามแบบวิชาธรรมกาย คือว่าสมาธิจิต โดยเอาใจไปหยุดนิ่งที่ศูนย์กลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม สามารถให้เข้าถึงให้รู้ให้เห็นภายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม ตั้งแต่สุดหยาบไปสุดละเอียดได้ และประกอบพร้อมด้วยเมื่อใจหยุดในหยุด กลางของหยุด ดับหยาบไปหาละเอียดเรื่อยไป จิตใจจึงบริสุทธิ์ผ่องใสไปตามลำดับ ให้ถึงธรรมกาย และแม้กระทั่งไปจนสุดละเอียด จนปรากฏเป็นวิภังค์ภณวิมุตติ คือธรรมกายที่ สุดละเอียด

ของธรรมกายอรหัตต์เข้าฌานสมาบัติโดยอนุโลม ปฏิโลม เทียวสุดท้ายเข้าฌานสมาบัติโดยอนุโลมตั้งแต่ปฐมฌานถึงจตุตถฌาน เพื่อให้จิตตั้งมั่น เพื่อให้กิเลสนิวรณ์เครื่องกั้นปัญญา หหมดไปอย่างแท้จริง

ดับหยาบไปหาละเอียด หรือเรียกว่าพิสดารกาย ก็คือนิโรธนั่นเอง ดับหยาบไปหาละเอียดเป็นธรรมกายอรหัตต์ในอรหัตต์ที่ละเอียดๆ ผ่านศูนย์กลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม สุดกายหยาบกายละเอียด อันเป็นที่ตั้งของธาตุธรรมเห็น จำ คิด รู้ คือใจ ซึ่งเป็นที่ตั้ง ที่เอิบ อาบ ซึม ซาบ ปนเป็นของกิเลส ตัณหา อุปาทานในธาตุธรรมเห็น จำ คิด รู้ นั้น เมื่อดับหยาบไปหาละเอียด ก็เป็นการละสมุทัย ปหานอกุศลจิตของกายในภพ ๓ จนสุดละเอียด เมื่อใจเป็นแต่ใจของอรหัตต์ในอรหัตต์ จนสุดละเอียด ปล่อยวางอุปาทานในเบญจขันธ์ของกายในภพ ๓ ได้ ปล่อยวางความยินดีในฌานสมาบัติได้ ปล่อยขาดหมดพร้อมกันแล้ว ธรรมกายที่หยาบจะตกศูนย์ ที่สุดละเอียดจะไปปรากฏในอายตนะนิพพาน ได้เห็นพระนิพพานธาตุ คือธรรมกายที่บรรลอรหัตต์ผลของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า พระอรหันตชินาสพเจ้าที่เข้าอนุภาทิเสสนิพพาน เพราะดับขันธ์แล้วสถิตยังยืนอยู่ในอายตนะนิพพาน จึงเห็นแจ้งชัดในพระนิพพานธาตุ ว่า เป็นนิจจุ คือ “เที่ยง” เป็น “ปรหม์ สุข” คือ เป็นบรมสุข และ ฐว คือ ยั่งยืน ที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อกุ ท่านแสดงว่าสังขารทั้งหมดในภพสามเป็นอนัตตา เพราะเป็นทุกข์ ที่เป็นทุกข์ เพราะเป็นอนิจจัง ความเป็น อนิจจุ ทุกข์ อนัตตาเป็นลักษณะสภาวะของสังขาร แต่ความเป็น นิจจุ ปรหม์ สุข และ ฐว หรืออีกนัยหนึ่งคืออิตถาวิมุตติ เป็นสภาวะของนิพพานธาตุคือธรรมกาย

ที่บรรลอรหัตตผลแล้ว เป็นวิราคะธาตุ วิราคะธรรมล้วนๆ จึงเป็นบรมสุข คือ ปรม สุข เพราะมีสภาวะที่เพียง “นิจุจ” ไม่มี เกิด แก่ เจ็บ และตาย อีกต่อไป

เพราะฉะนั้น ที่กล่าวว่า การนั่งสมาธิมีอานิสงส์ปัจจุบันอย่างไร ตอบอย่างง่าย ๆ

๑. ช่วยกำจัดกิเลสนิวรณ์เครื่องกั้นปัญญาด้วยสมถภาวนาได้ในเบื้องต้น จิตใจก็ผ่องใส สามารถเจริญอภิญญา แล้วประกอบเป็นวิชา คือ น้อมเข้าสู่วิชา มีวิชา ๓ วิชา ๘ และพัฒนาอภิญญาให้เจริญได้ ซึ่งเป็นความสามารถพิเศษ ให้สามารถทั้งเห็นแจ้งและรู้แจ้งในสภาวะของสังขาร และวิสังขารธรรมได้ จึงเจริญปัญญาจากการที่ได้ทั้งเห็นทั้งรู้ชื่อว่า ตรัสรู้ตามธรรมของพระพุทธเจ้า นี่เป็นอานิสงส์ปัจจุบัน

กล่าวย่อเพียงเท่านี้ เมื่อเห็นอานิสงส์ปัจจุบัน ก็เห็นอานิสงส์อนาคตได้ เพราะฉะนั้นกล่าวแต่เพียงเท่านี้ ถ้าจะกล่าวอานิสงส์ของสมาธิโดยการเจริญภาวนาวิธีนี้ นับประมาณไม่ได้ เป็นต้นว่า

๒. ถ้าใครปฏิบัติถึงธรรมกายที่แก่กล้า เจริญวิชาขั้นสูง ยังจะ “ช่วยบำบัดทุกข์” และ “บำรุงสุข” ทั้งแก่ตนเองและผู้อื่นได้เป็นอย่างดี และนี่แหละที่หลวงพ่อดำรงปากน้ำท่านได้เคยกล่าวว่า “ธรรมกายคนหนึ่งช่วยคนได้ครึ่งเมือง” ขอยืนยันข้อนี้ตามที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อบุญมาซึ่งยังมีชีวิตอยู่ ท่านได้เคยกล่าวแล้วอย่างนี้

๑๓

หลังนั่งสมาธิต้องแผ่เมตตาหรือไม่

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๓๖)

ถาม : ก่อนนั่งสมาธิต้องกล่าวคำขึ้นกัมมัฏฐานทุกครั้งหรือไม่ และหลังจากนั่งสมาธิแล้ว จะต้องแผ่เมตตาต่างๆ อีก หรือไม่ ?

ตอบ : เรื่องการกล่าวคำขึ้นกัมมัฏฐานนั้น เป็นแบบวิธีสำหรับผู้ที่ยังใหม่ หรือกระทำอย่างเป็นทางการ แต่การปฏิบัติธรรมแล้ว กระทำได้ทุกอิริยาบถ คือ เดิน ยืน นั่ง นอน ทุกโอกาสที่ว่างจากภาระกิจอื่น แต่การกล่าวคำขึ้นกัมมัฏฐานก็ควรทำในโอกาสอันควร เพื่อระลึกถึงคุณพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

การแผ่เมตตาพรหมวิหารนั้น “พรหมวิหาร” เป็นคุณธรรมที่ควรปฏิบัติตลอดเวลา เพราะ “เป็นเครื่องอยู่ของผู้ใหญ่” แต่เมื่อปฏิบัติพระกัมมัฏฐานเสร็จสิ้นแล้วแต่ละครั้ง ควรจะได้ตั้งใจแผ่เมตตา กรณามุทิตา อุเบกขา รวมตลอดทั้งการอุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้มีพระคุณและสัตว์โลกทั้งปวง เหตุนี้เพราะอะไร? เพราะในขณะที่ปฏิบัติพระกัมมัฏฐานอยู่นั้น ใจนั้นหยุดนิ่งผ่องใส และกำลังเจริญปัญญาในสภาวะธรรม และสังจธรรมตามที่เป็นจริง บริสุทธิ์มาก เมื่อบริสุทธิ์มากเราแผ่เมตตาอุทิศส่วนกุศลในขณะนั้นจึงมีผลมาก ยกตัวอย่างผู้ที่ถึงธรรมกายสามารถแผ่เมตตาและอุทิศส่วนกุศลให้สัตว์โลกหมดทั้งจักรวาลนี้ก็ได้

และในส่วนแผ่เมตตาานั้น ยังมีสิทธิแผ่เมตตาในระดับฌานได้ และเมื่อน้อมภพ ๓ คือทั้งจักรวาลขึ้นมาเป็นกสิณอยู่ ณ ศูนย์กลางของธรรมกาย ขยายข่ายของญาณธรรมกายให้เต็มภพเต็มจักรวาลแล้ว ผลก็คือว่า สามารถแผ่เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา และอุทิศส่วนกุศล ได้ผลอย่างกว้างขวางที่สุดไม่มีประมาณ และนั่นแหละ คืออุปมาปัญญา.

๑๔

การนั่งสมาธิ ฝึกแก่ชนระดับไหนได้บ้าง

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๓๗)

ถาม : การนั่งสมาธินี้จะฝึกแก่ชนชั้นระดับไหนได้บ้าง ?

ตอบ : ได้ตั้งแต่เด็กอายุ ๕-๖-๗ ขวบขึ้นไป มีคุณแก่ผู้ปฏิบัติทุกระดับ แต่เด็กที่ยังเล็กเกินไปนั้น เธอได้เหมือนเด็กที่ได้ของเล่น แต่เมื่อโตพอจะรู้ความพอสมควร เช่นเด็กอายุประมาณ ๘-๙ ขวบขึ้นไปแล้ว เธอจะตอบคำถามของเราเหมือนกับผู้ใหญ่ที่ปฏิบัติก็มีพื้นฐานที่เดียว ซึ่งเป็นเรื่องที่แปลก เพราะถ้าถึงธรรมกายแล้ว การเห็นและการรู้ใจของเธอเป็นพระ ยิ่งเด็กโตขึ้นมาหน่อย รู้ความพอสมควร การพูดจาขณะตั้งใจเป็นธรรมกาย อยู่ในธรรมกายนั้น คมยิ่งกว่าผู้ใหญ่ที่ไม่ได้ปฏิบัติธรรมมากทีเดียว.

๑๕

การปฏิบัติธรรมบางสำนัก เน้นเรื่องต่างๆ กัน

อย่างไรจึงจะถูก

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๓๗)

ถาม : การปฏิบัติธรรม บางสำนักเน้นเรื่องศีล บางสำนักเน้นเรื่องสมาธิ บางสำนักเน้นเรื่องปัญญา เป็นเช่นนี้อย่างไรจึงจะถูกกันแน่?

ตอบ : ง่ายๆ มากเลย พระพุทธเจ้าได้ทรงเน้น ทั้ง ศีล สมาธิ ปัญญา จึงต้องว่ากัน ทั้งสาม คือ ไตรสิกขา หลวงพ่อวัดปากน้ำท่านเน้นทั้งศีล สมาธิ ปัญญา ให้ไปอ่านเทศน์ของท่าน จะทราบได้เลย และวิชาที่บันทึกไว้นั้นท่านได้เน้นทั้ง ศีล สมาธิ ปัญญา โดยตลอด ตั้งแต่ ศีล สมาธิ ปัญญา อธิศีล อธิจิต อธิปัญญา ปฐมมรรค มรรคจิต มรรคปัญญา ธรรมโคตรภู พระโสดา พระสกิทาคา พระอนาคา พระอรหัต ถึงตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า ถึงเข้านิโรธค่านวณรู้ที่ตรัสรู้ในนิโรธของพระพุทธเจ้านั้น เป็นวิชาธรรมกายขั้นสูง หลวงพ่อท่านเน้นตลอดเวลา.

๑๖

ความหมายคติธรรมของหลวงพ่อดอกน้ำ

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๔๓)

ถาม : จากหนังสือสมถวิปัสสนากัมมัฏฐานเบื้องต้น มีข้อความตอนหนึ่งที่หลวงพ่อดอกน้ำท่านบอกไว้ว่า “รีบออกจากกาม เดินตามชั้นสามเรื่อยไป เสร็จกิจสิบหก ไม่ตกกันดาร เรียกว่า “นิพพาน” ก็ได้ อยากทราบว่าหมายถึงอะไร? มีอะไรบ้าง?

ตอบ : ชั้นที่ ๓ ก็คือไตรสิกขา ได้แก่ ศีลสิกขา จิตสิกขา และปัญญาสิกขา ก็คือ การศึกษาอบรมตนโดยทางศีล สมาธิ และปัญญานี้เองเป็นชั้นสาม ถ้ากระจายออกไปก็เป็นชั้นสี่ ชั้นห้า คือ ศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ ซึ่งธรรมปฏิบัติจะเจริญไปในแนวนั้น แต่หลวงพ่อดอกน้ำท่านพูดในส่วนที่เป็นหลักธรรมปฏิบัติเบื้องต้นเอาไว้ “ชั้นสาม” ก็คือ สิกขาสาม หรือไตรสิกขา

ทั้งนี้ก็โดยเหตุทุกคนพึงเห็นโทษของกาม แล้วพึงดำริออกจากกามด้วยการปฏิบัติศีลสิกขา จิตตสิกขา และปัญญาสิกขา ให้ถึงอธิศีลสิกขา คือ การศึกษาอบรมในศีลอันยิ่ง อธิจิตตสิกขา คือ การศึกษาอบรมจิตอันยิ่ง อธิปัญญาสิกขา คือ การศึกษาปัญญาอันยิ่ง

ศีล สมาธิ ปัญญา นี้ก็มีนัยอยู่ในอริยมรรคมีองค์ ๘ คือ สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ นี่สงเคราะห์เข้าในจิตตสิกขา และสัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปปะ นี่สงเคราะห์เข้าในปัญญาสิกขา หรืออีกนัย

หนึ่งก็คือสมถวิปัสสนากัมมัฏฐาน โดยมีศีลเป็นบาท นั่นเอง

กิจสิบหก ที่หลวงพ่อดอกน้ำท่านว่า “เสร็จกิจสิบหก ไม่ตกกันดาร เรียกว่า “นิพพาน” ก็ได้ นี่ท่านหมายเอา เมื่อพระโยคาวจรปฏิบัติถึงธรรมกายแล้ว เจริญฌานสมาบัติให้ผ่องใสดีแล้วก็พิจารณาอริยสัจ ๔ ในธาตุธรรมเห็น จำ คิด รู้ ของกายมนุษย์และกายมนุษย์ละเอียด ให้เห็นตามที่เป็นจริงว่าเป็นทุกข์อย่างไร มีเหตุแห่งทุกข์คือสมุทัยอย่างไร แล้วก็จะพิจารณาเห็นถึงนิโรธ คือสภาวะที่ทุกข์ดับเพราะเหตุดับ มีได้เป็นได้อย่างไร และมรรค คือหนทางปฏิบัติเพื่อความพ้นทุกข์อันถาวรเป็นอย่างไร

แต่ว่าการพิจารณานี้ หมายถึงว่าเมื่อเราเข้าใจหลักพิจารณาสติปัฏฐาน ๔ ทั้ง กายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรมของกายมนุษย์ แล้วในข้อสุดท้ายก็ “ธรรมในธรรม” นั่นแหละ มีการพิจารณาอริยสัจ ๔ ในกายมนุษย์ ซึ่งอาศัย “ญาณ” หรือตาของธรรมกายโคตรภูที่สุตละเอียด คือธรรมกายที่เราเข้าถึงสุตละเอียดแล้ว แต่ยังไม่สามารถกำจัดสังโยชน์กิเลสเครื่องร้อยรัดให้ติดอยู่กับโลกได้ โดยเด็ดขาดอย่างน้อย ๓ ประการ คือ ลักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สัมมัตตปริมาสได้ นั่นแหละ ที่ยังจัดเป็นโคตรภูบุคคล มีโคตรภูญาณ หรือโคตรภูจิต ของธรรมกายโคตรภูหยาบ ถึงโคตรภูละเอียดนั่นเอง เมื่อพระโยคาวจรอาศัยธรรมกายที่สุตละเอียดทำนิโรธ (ไม่ใช่ขันนิโรธสมาบัติ) ดับสมุทัย คือปหานอกุศลจิตของกายในภพสาม โดยการพิสดารธรรมกายไปสุตละเอียด ผ่านศูนย์กลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม อันเป็นที่ตั้งกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม อันเป็น

ที่ตั้งของธาตุธรรม และเห็น จำ คิด รู้ คือ “ใจ” อันเป็นที่ตั้ง ที่เฝ้า อาบ ชุ่ม ซาบ ปน เป็น ของกิเลส อวิชชา ตัณหา อุปาทาน เหตุแห่งทุกข์ทั้งหลายนั้นเอง ก็พิสดารธรรมกายผ่านธาตุธรรมเห็น จำ คิด รู้ ของทุกกายสุดท้ายหายากายละเอียด เป็นการปหานอกุศลจิตของกายในภพ ๓ และกำจัดหรือชำระกิเลส อวิชชา ตัณหา อุปาทาน ไปในตัวเสร็จ เป็นแต่ธรรมกายอรหัตในอรหัตที่ละเอียดๆ จนสุดละเอียด ผ่องใส บริสุทธิ์ หลุดพ้นจากกิเลสแม้เพียงชั่วขณะที่เจริญ ภาวนาอยู่ เป็นวิกรมขณวิมุตติ นี่เป็น “นิโรธ” ในความหมายของการ ดับสมุทัย คือ ปหานอกุศลจิตของกายในภพสาม (ที่เกิดมีอยู่พร้อมกับเจตสิกกรรม ผ่ายบาปอกุศล) จนเป็นแต่จิตใจ เห็น จำ คิด รู้ ผ่องใส บริสุทธิ์

เมื่อใจของธรรมกายที่สุตละเอียด ละอุปาทานในเบญจขันธ์ของกายในภพ ๓ และปล่อยความยินดีในฉันทสมานัตติ ปล่อยขาดหมดพร้อมกัน ธรรมกายที่หายาจะตกศูนย์ ธรรมกายที่สุตละเอียด จะปรากฏในอายตนะนิพพาน ยึดหน่วงพระนิพพานเป็นอารมณ์ เรียกว่าตกกระแสนะนิพพาน ด้วยโคตรภูจิต หรือโคตรภูญาณก่อน และในขณะเดียวกัน เมื่อมรรคจิต มรรคปัญญา รวมเรียกว่า “มรรคญาณ” เกิดและเจริญ กำลังของสมถภาวนาและวิปัสสนาปัญญาจะมีเพียงพอเสมอกัน สมถภาวนาต้องเจริญถึงตั้งแต่ปฐมฌานขึ้นไป

ส่วนวิปัสสนาภาวนานั้น พระโยคาวจรได้ผ่าน ได้มีประสบการณ์ในการเจริญทั้งสมถะและวิปัสสนาภาวนา พิจารณาสภาวธรรม จนถึงได้พิจารณาอริยสัจอยู่แล้วนั้น ขณะเมื่อทั้งสมถะและวิปัสสนามีกำลังแก่กล้าเสมอกันนั่นเอง ธรรมกายโคตรภูที่สุตละเอียดจะตกศูนย์

ธรรมกายพระโสดาปัตติมรรค ก็จะปรากฏขึ้นปหานสังโยชนกิเลสเครื่องร้อยรัดให้ติดอยู่กับโลกอย่างน้อย ๓ ประการ คือสัkkายทิฏฐิ วิจิกิจฉา และสีลัพพตปรามาสได้ แล้วก็จะตกศูนย์ปรากฏเป็นธรรมกายพระโสดาปัตติผล ลอยเด่นขึ้นมาและตั้งอยู่ในสว่างโพลง

ด้วยญาณของพระธรรมกายที่บรรลุมรรคผลแล้วอย่างนี้ จึงพิจารณากิเลสที่ละได้แล้ว กิเลสที่ยังเหลือ พิจารณามรรค พิจารณาผล และพิจารณานิพพาน นั้นแหละเรียกว่า “พิจารณาปัจจุเวกชน” ในช่วงของการบรรลุมรรคผลในแต่ละระดับภูมิธรรมนั่นเอง ที่กล่าวเป็นตัวอย่างแรกข้างต้นนี้ กล่าวกันโดยเฉพาะกิจ ๔ ประการ คือ การมีสติ พิจารณาเห็นกายในกาย เห็นเวทนาในเวทนา เห็นจิตในจิต และธรรมในธรรม ของกายมนุษย์และกายมนุษย์ละเอียด และในส่วนธรรมในธรรมนั้น ก็คือพิจารณาอริยสัจ ๔ ด้วยตาหรือญาณของธรรมกายโคตรภู แล้วตกศูนย์ เมื่อมรรคจิตเกิดและเจริญขึ้น ดังกรณีมรรคจิตของธรรมกายพระโสดาปัตติมรรคปหานสังโยชนกิเลสเครื่องร้อยรัดให้ติดอยู่กับโลกอย่างน้อย ๓ ประการดังกล่าวแล้ว ก็จะตกศูนย์ ธรรมกายโสดาปัตติผลก็จะปรากฏในสว่างขึ้นเข้าผลสมานัตติ และพิจารณาปัจจุเวกชนดังกล่าว นี้ว่าด้วยช่วงเดียว คือพิจารณากายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พิจารณาอริยสัจ ๔ ในกายมนุษย์และกายมนุษย์ละเอียด นี่เป็นกิจ ๔

ต่อไปก็เป็นพิจารณาสติปัฏฐาน ๔ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอริยสัจ ๔ ในกายทิพย์ โดยตาหรือญาณของธรรมกายโสดาปัตติผลพิจารณาอริยสัจ

๔ ในกายทิพย์และทิพย์ละเอียด นี่ก็เป็นกิจอีก ๔ แบบเดียวกัน นี่กิจ ๔ สอง-สี่ เป็น ๘ แล้ว

เมื่อญาณหรือตาของธรรมกายพระสภิกาคามีผลนั้น พิจารณาอริยสัจ ๔ ในกายรูปพรหมหยาบ-รูปพรหมละเอียด อีกต่อไปแบบเดียวกัน ธรรมกายพระสภิกาคามีผลก็จะตกศูนย์ ธรรมกายพระอนาคามี-มรรคจะปรากฏขึ้นปหานสังโยชน์เบื้องต่ำอีก ๒ คือปฏิฆะและกามราคะ รวมเป็นละสังโยชน์เบื้องต่ำ ๕ ได้แล้ว ก็จะตกศูนย์ ธรรมกายพระอนาคามีผลก็จะปรากฏขึ้นใสสว่าง เข้าผลสมาบัติไปแล้วพิจารณาปัจจุเวกชนแบบเดียวกัน นี่เป็นเสร็จกิจอีก ๔ เป็นกิจ ๑๒ แล้ว

เมื่อใจของธรรมกายพระอนาคามีผลพิจารณาอริยสัจ ๔ ในกายของอรูปพรหมหยาบ-อรูปพรหมละเอียด ต่อไปอีกแบบเดียวกัน เห็นแจ้งในอริยสัจ ๔ อันเป็นไปในญาณ ๓ คือ สัจญาณ กิจจญาณ และกตญาณ มีอาการ ๑๒ แล้วก็จะตกศูนย์ ธรรมกายพระอรหัตตมรรคก็จะปรากฏขึ้นปหานสังโยชน์เบื้องสูงอีก ๕ คือ รูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ และอวิชชา ได้หมดสิ้นโดยเด็ดขาดเป็นสมุจเฉทปหาน รวมเป็นปหานหรือละสังโยชน์ ๑๐ (เบื้องต่ำ ๕ และเบื้องสูง ๕) แล้ว ธรรมกายพระอรหัตตมรรคจะตกศูนย์ ธรรมกายพระอรหัตตผลก็จะปรากฏขึ้นใสสว่างเข้าผลสมาบัติไปแล้วพิจารณาปัจจุเวกชนเพียง ๔ คือพิจารณาเฉพาะกิเลสที่ละได้หมดไปแล้ว (ทั้งหมด) คือสังโยชน์ ๑๐ (ทั้งเบื้องต่ำเบื้องสูง) พิจารณามรรค พิจารณาผล พิจารณาพระนิพพาน เห็นแจ้งทั้งสภาวะนิพพาน ธรรมกายที่บรรลุพระอรหัตตผลแล้ว ผู้ทรงสภาวะนิพพาน และอายตนะนิพพาน

“ธรรมกาย” ที่ตรัสรู้อริยสัจทั้ง ๔ แล้วบรรลุมรรคผลนิพพาน นั้นแหละ เป็นผู้ทรงสภาวะนิพพาน เป็นธาตุล้วนธรรมล้วนที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง ที่ชื่อว่า “วิสังขาร” วิสังขารมี ๒ ระดับ

ระดับที่หนึ่ง คือพระนิพพานธาตุที่ละสังโยชน์ ๑๐ และปล่อยวางอุปาทานในเบญจขันธ์ได้โดยเด็ดขาด แต่ยังครองเบญจขันธ์อยู่ คือยังไม่ตาย ชื่อว่า “สุอุปาทิเสสนิพพานธาตุ”

อีกระดับหนึ่งคือพระนิพพานธาตุ ที่เบญจขันธ์แตกทำลายคือตายแล้ว ชื่อว่า “อนุปาทิเสสนิพพานธาตุ” นี่พระนิพพานมี ๒ ระดับอย่างนี้ พระอรหันต์ที่ยังครองเบญจขันธ์อยู่ ชื่อว่า ท่านได้บรรลุ “สุอุปาทิเสสนิพพานธาตุ” ซึ่งเป็นวิสังขาร คือมีสังขารไปปราศแล้ว คือเป็นธาตุธรรมที่บริสุทธิ์ ปราศจากกิเลส ตัณหา ราคะ เป็นเครื่องปรุงแต่งเป็นวิราชาธาตุ วิราชาธรรม เป็นธรรมธาตุที่ว่างเปล่าจากสังขารทั้งในขณะยังเป็นๆ อยู่ ชื่อว่า “อัคคสุญญ” คือเป็นเลิศ เพราะเป็นธรรมที่ว่างเปล่าจากตัวตนโลกียะ และสิ่งเนื่องด้วยตัวตนโลกียะ

นั่นกล่าวคือ ท่านวางอุปาทานในเบญจขันธ์ ด้วยตัณหาและทิฏฐิเสียได้แล้ว ไม่เห็นเบญจขันธ์ อันเป็นตัวตนโลกียะว่ามีสาระใน ความมีตัวตนที่แท้จริง จึงเห็นตัวตนโลกียะหรือสังขารธรรมทั้งปวงเป็นสภาพที่ว่างเปล่า นั่น ท่านวางอุปาทานได้อย่างนั้น เหมือนมะขาม ล่อน ในส่วนของธรรมกายซึ่งบรรลุอรหัตตผลเปรียบเหมือนเนื้อมะขาม ส่วนเบญจขันธ์ที่ท่านยังครองอยู่เหมือนเปลือกมะขามที่ล่อนไม่ติดเนื้อ คือหากมีอะไรกระทบกระเทือนกาย ท่านก็ไม่มีทุกข์ที่ใจ นี่แหละคือ

อาการของพระอรหันต์ ที่ท่านบรรลุพระอรหัตตผลโดยที่ยังครองเบญจขันธ์อยู่

วิสัยอารีระดับหนึ่ง คือเมื่อเบญจขันธ์แตกทำลายคือตายแล้ว ไม่ว่าจะเป็นเบญจขันธ์ของมนุษย์ ของเทพยดา หรือของรูปพรหม เช่น รูปพรหมในชั้นสุทธาวาสที่กำลังบรรลุอรหัตตมรรค บรรลุอรหัตตผลแล้ว เมื่อจะต้องสิ้นชีวิตในชั้นที่สถิตอยู่ เบญจขันธ์รูปพรหมของท่านก็แตกทำลายคือตายเหมือนกัน ในกรณีเช่นนี้ชื่อว่า ท่านดับขันธเข้าปรีนิพพานด้วย “อนุปาติเสสนิพพานธาตุ” มีแต่พระนิพพานธาตุคือธรรมกายที่บรรลุอรหัตตผลแล้วล้วนๆ เบญจขันธ์ตายแล้วนั้นแหละ ที่ชื่อว่า “อนุปาติเสสนิพพานธาตุ” คือพระนิพพานธาตุที่ไม่มีเบญจขันธ์ครองอยู่

ความสูญสิ้นหมดไปอย่างนี้ หมดทั้งกิเลส ตัณหา อุปาทาน และตัวสังขาร ได้แก่เบญจขันธ์ก็ไม่มี เพราะแตกทำลายไปแล้วอย่างนี้ชื่อว่า “ปรมัตถสูญญ”

คือเป็นความสูญอย่างมีประโยชน์สูงสุด เพราะความไม่มีสังขาร คือไม่มีทั้งเบญจขันธ์ และกิเลสตัณหาเครื่องปรุงแต่งทั้งปวง

คำว่า “พระนิพพานธาตุ” หรือ “นิพพาน” เฉยๆ จึงหมายถึง ทั้งสภาวะนิพพาน และผู้ทรงสภาวะนิพพาน คือธรรมกายที่บรรลุพระอรหัตตผลแล้ว

พระอริยเจ้าที่ท่านบรรลุมรรคผลนิพพานนั้น ท่านอาจจะบรรลุที่ละระดับๆ เป็นขั้นๆ ไป ตั้งแต่ พระโสดาปัตติผล พระสกิทาคามีผล พระอนาคามีผล และพระอรหัตตผล หรือในกรณีที่บุญบารมี อุปบารมี และปรมัตถบารมีของท่านเต็มแล้วเพียงใด ท่านก็สามารถจะ

บรรลุมรรคผลนิพพานถึงระดับนั้นๆ รวดเดียวได้เลย โดยไม่ต้องบรรลุทีละขั้นๆ ก็ได้ และผลจิตหรือญาณของธรรมกายที่บรรลุอริยผลนั้น เป็นผู้พิจารณาพระนิพพาน และย่อมเห็นแจ้งทั้งสภาวะพระนิพพาน และผู้ทรงสภาวะนิพพานคือธรรมกาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งธรรมกายที่บรรลุพระอรหัตตผลแล้วว่า มีสภาพเที่ยง (นิจฺจ) เป็นบรมสุข (ปรมฺสุข) และยังยืน (ธฺว) มีแก่นสารสาระในความเป็นตัวตน (อัตตา) แต่เพราะไม่ต้องแปรปรวน (อวิปริณามธมฺม) ไปตามเหตุปัจจัย มีสภาพคงที่ (ตาทิ) มั่นคง (สฺสฺสฺต) ยังยืน (ธฺว) จึงไม่ต้องเคลื่อน (อจฺจุตฺ) และไม่มีเหตุปัจจัยให้เกิดด้วย ก็เลยไม่ต้องเกิดเป็นธรรมจิติ ดำรงอยู่อย่างนั้น ไม่แก่ ไม่เจ็บ และไม่ตาย (อมตฺ) จึงเป็นบรมสุข และยังยืนตลอดไป นี่สภาวะพระนิพพานเป็นอย่างนี้

ใครเป็นผู้ทรงสภาวะพระนิพพานอย่างนี้? ไม่ใช่เบญจขันธ์แน่นอน เพราะเบญจขันธ์เป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ต้องเป็นธาตุล้วน ธรรมล้วน ก็คือธรรมกายที่บรรลุอรหัตตผลแล้วนั่นเองแหละ ธาตุล้วน ธรรมล้วน เป็นผู้ทรงสภาวะนิพพาน เป็นตัวพระนิพพาน เลย

สถิตอยู่ที่ไหน? ไม่สถิตอยู่ที่ไหนๆ ในจักรวาลนี้ ในภพ ๓ นี้ในโลกใดๆ ก็ไม่มี ที่ชื่อว่า “โลก” คือภพทั้ง ๓ นี้อยู่ในจักรวาลนี้เท่านั้น จึงชื่อว่าโลก พ้นโลกไปเป็นพระนิพพาน พระนิพพานกับโลกอยู่คนละ ส่วน พระนิพพานนั้นพ้นโลก จึงชื่อว่า “โลกุตตระ” เป็นธรรมที่พ้นโลก จึงชื่อว่าโลกุตตรธรรม นั่นแหละพระนิพพาน พระอรหันต์ท่านดับขันธเข้าปรีนิพพานด้วยอนุปาติเสสนิพพานธาตุนั้นไม่เรียกว่าโลก ไม่เรียกว่าภพ เพราะไม่มีภพ ไม่มีชาติ ไม่มีการเกิดด้วยเหตุปัจจัย ที่สถิตอยู่ของ

พระนิพพานธาตุเหล่านี้ ชื่อว่า “อายตนะนิพพาน” ที่มีพระพุทธดำรัสในปาฏลิกามิยวรรค อุทาน นิพพานสูตรว่า “อตถิ ภิกขเว ตทายตน...” แปลความว่า “ดูกรภิกษุทั้งหลาย อายตนะนิพพานนั้นมีอยู่...” เป็นต้น คำว่า “อายตนะ (นิพพาน)” นี้ หลวงพ่อวัดปากน้ำมีได้บัญญัติขึ้นเอง อาตมาไม่ได้พูดขึ้นเอง แต่เป็นพระพุทธดำรัสอยู่ในนิพพานสูตร ไปดูได้ตั้งแต่นิพพานสูตรที่ ๑ ไปทีเดียว มีพระพุทธดำรัสว่าด้วยอายตนะนิพพาน ว่าด้วยธรรมชาติที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่งชื่อว่า อสังขต-ธรรม มีอยู่ในนิพพานสูตรทั้งนั้น

เพราะฉะนั้นคำว่า “เสร็จกิจสิบหกไม่ตกกันดาร เรียกว่านิพพานก็ได้” นี้ก็เพราะพระโยคาวจรได้เจริญภาวนา มีสติพิจารณาเห็นกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และเห็นธรรมในธรรม คือ อริยสัจ ๔ ของแต่ละกาย ได้แก่ของกายมนุษย์ กายทิพย์ กายรูปพรหม และอรุปรหม นี่ก็จัดเป็นกิจแต่ละ ๔ แต่ละ ๔ ก็เป็นกิจ ๑๖ เพื่อให้บรรลุมรรคผลนิพพาน ตามระดับภูมิธรรมที่ปฏิบัติได้ กล่าวถึงเสร็จกิจรวบยอดของพระอรหันต์ก็เป็นกิจ ๑๖ นี่แหละที่หลวงพ่อท่านกล่าวว่า “เสร็จกิจสิบหกไม่ตกกันดาร เรียกว่านิพพานก็ได้”

เพราะฉะนั้น นี่เป็นความลึกซึ้งที่หลวงพ่อวัดปากน้ำ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) ท่านกล่าวสอนไว้ ข้อความที่ท่านกล่าวแต่ละคำล้วนมีความหมายลึกซึ้ง หลวงพ่อท่านสามารถแสดงพระธรรมเทศนาโดยการยกพระบาลีขึ้นมาแสดง ท่านสามารถแสดงรายละเอียดทั้งพระพุทธพจน์และคำแปล และทั้งแสดงวิธีปฏิบัติธรรม พร้อมทั้งผลของการปฏิบัติธรรมด้วย ซึ่งเป็นผล (ปฏิเวธธรรม) ที่พิสูจน์

ได้ด้วยการปฏิบัติพระสัทธรรมที่ถูกต้องและตรงประเด็นตามพระสัทธรรมของพระพุทธเจ้า การแสดงพระธรรมเทศนาของพระเดชพระคุณหลวงพ่อดำปากน้ำ โดยยกทั้งพระบาลีหรือพระพุทธพจน์ขึ้นแสดง แจกแจงคำแปลแต่ละคำๆ หรือแต่ละประโยค ก็แล้วแต่เหตุการณ์ พร้อมกับยกเอาผลของการปฏิบัติมาแสดงอย่างชัดเจนด้วย อย่างนี้เห็นมีไม่มาก

แต่ก่อน อาตมาเคยลังเลสงสัยในคำเทศน์ของหลวงพ่อกุ อยู่คำหนึ่ง ในหนังสือหลักสมถวิปัสสนากัมมัฏฐานเบื้องต้น ที่ท่านแสดงไว้ว่า “ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ นั้น ทางนี้ทางเดียว ไม่มีสองทาง เป็นเอกายนมรรค” ตอนแรกอาตมานึกลังเลสงสัยว่า ถ้าว่าจะนำไปพิมพ์เผยแพร่ สมัยนั้นอาตมาเป็นกรรมการที่ปรึกษาภาลังคมสงเคราะห์ ก็คิดว่าจะนำหนังสือนี้ไปพิมพ์เผยแพร่ ก็เป็นห่วงกลัวว่า จะถูกเขาโจมตีว่า “ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ นี้ จะเป็นทางนี้ทางเดียวได้อย่างไร จึงได้ไปปรึกษาหลวงพ่อบุญมาโกศลเถร ท่านบอกว่า “อย่าไปแก่งนะ คำของหลวงพ่อกุ แก่งของท่านแม้เพียงคำเดียว ประเดี๋ยวเข้าเซฟนะ”

“เข้าเซฟ” หมายถึงอะไร ประเดี๋ยวค่อยไปถามผู้ถึงธรรมกายแล้วหรือปฏิบัติให้ถึงธรรมกายเองก็จะทราบว่า มีโทษรุนแรงยิ่งกว่าตกอเวจีมหานรกอีก เพราะนี่เป็นคำจริง “ทางเดียวไม่มีสองทาง” ท่านว่าทางนั้นทางเดียว เอ๊ะ! ถ้าอย่างนั้น คนอื่นเขาจะรู้สึกขัดข้องโจมตีว่า ถ้าอย่างนั้นคนอื่น ล้ำนักอื่น ที่ปฏิบัติแบบอื่นก็ปฏิบัติไม่ถึงนิพพานซิ?

ความจริงท่านพูดหมายความว่า ใครจะถึงนิพพานก็ต้องไปทางนี้ทางเดียว ต้องมาทางนี้ คือ ตรงศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ อันเป็น

ที่ตั้งกำเนิดธาตุธรรมเต็มนี้ เป็นที่ตั้งถาวรของใจคือตรงศูนย์กลางกาย
 นี้เป็นที่เปลี่ยนวาระจิตเป็นประจำ เพราะเป็นที่ตั้งของธาตุละเอียด
 ของขันธ์ ๕, อายุตนะ ๑๒, ธาตุ ๑๘, อินทรีย์ ๒๒, อริยสัจ ๔, ปฏิจ-
 สมุปปาทธรรม ๑๒ เพราะฉะนั้นเมื่อจะบรรลุมรรคผลนิพพาน “ใจ”
 ของแต่ละกาย หรือรวมหมดทุกกายนั้นแหละถึงธรรมกาย ดวงเดิม
 จะตกศูนย์ “ใจ” ดวงใหม่จึงลอยเด่นขึ้นมาตรงนี้ ไส้สะอาดบริสุทธิ์ยิ่งๆ
 ขึ้นไป จนถึงธรรมกาย ตั้งแต่ธรรมกายโคตรฏไปจนถึงธรรมกายมรรค
 ผลนิพพานแต่ละระดับ ส่วนหยาบจะต้องตกศูนย์ตรงนี้ ส่วนละเอียด
 ที่บริสุทธิ์ผ่องใสก็จะปรากฏขึ้นมาตรงนี้ จิตเกิดดับเปลี่ยนวาระจิตตรงนี้
 วิญญาณดับและเข้ามรรคผลนิพพานก็เข้าตรงนี้จริงๆ เมื่อท่านปฏิบัติ
 ถึงธรรมกายแล้วก็จะถึงบางอ้อว่า เออ! จะเข้าถึงธรรมกายนั้นก็ต้อง
 ดับหยาบไปหาละเอียด หยุดในหยุดกลางของหยุด ภายในกาย
 เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม ส่วนหยาบจะตกศูนย์
 ส่วนละเอียดจะปรากฏขึ้นใหม่ทับทวีไปอย่างนี้สุดละเอียดจนถึงธรรม-
 กาย จนถึงธรรมกายมรรค ธรรมกายผล และธรรมกายนิพพาน ด้วย
 อาการอย่างนี้ตรงศูนย์กลางกายของกายในกาย กลางของกลางๆๆๆ
 ตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเต็มของแต่ละกายสุดท้ายหยาบละเอียด
 จนถึงธรรมกายมรรคผลนิพพานนี้เอง จึงเป็นเอกายนมรรค เพราะ
 เป็นที่ตั้งของกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม
 อันเป็นธรรมในธรรมในส่วนโลกียะไปจนสุดละเอียดถึงโลกุตตรธรรม
 สุดละเอียดเข้าไปก็คือธรรมกายที่จะบรรลุมรรคผลนิพพาน

ธรรมกายอริยมรรคก็จะตกศูนย์ ธรรมกายอริยผลก็จะปรากฏ
 ขึ้นใสสว่างตรงกลางของกลางๆๆๆ ตรงนั้น จากศูนย์กลางกายสุดท้าย
 จนถึงศูนย์กลางกายสุดละเอียดนั่นเอง ส่วนหยาบเป็นมรรค ส่วน
 ละเอียดเป็นผล มรรคและผลเกิดอย่างนี้ต่อไปจนสุดละเอียด จึงถึง
 มรรคผลนิพพาน ตรงจุดศูนย์กลางกายแต่ละกาย สุดท้ายหยาบ กาย
 ละเอียด กลางของกลางๆๆๆ และดับหยาบไปหาละเอียดนี้เอง

แต่คนอื่นไม่รู้ไม่เห็นว่า ความเปลี่ยนแปลงวาระจิตหรือภูมิจิต
 ทุกอย่างเป็นที่ธาตุธรรม ไม่ใช่เป็นที่ภายนอก ไม่ใช่เป็นที่ใจของกาย
 มนุษย์อย่างเดียว แต่ความบรรลุมรรคผลนิพพานนั้น ต้องเปลี่ยนวาระ
 จิตคือเลื่อนภูมิจิตจากกายโลกียะ สุดท้ายคือมนุษย์ ไปจนสุดละเอียด
 ของกายอรุปรหม จนเมื่อวิญญาณของอรุปรหมดับ ความบรรลุมรรค
 ผลนิพพานจึงไปปรากฏเป็นที่ใจของกายธรรม เป็นธาตุธรรมที่ละเอียด
 ที่บริสุทธิ์ นั้นแหละ เป็นธาตุธรรมที่บรรลุมรรคผลนิพพาน เป็นที่ไหน?
 เป็นอยู่ที่กลางของกลาง ศูนย์กลางกายที่ละเอียดของกายมรรคผล
 นิพพานนั้นแหละ

ผู้ที่บรรลุอริยมรรคอริยผลในขั้นต่างๆ จะเห็นหรือไม่เห็นก็ตาม
 ใจต้องเปลี่ยนวาระ เปลี่ยนภูมิจิตตรงนั้น เป็นที่อื่นไม่มี เพราะตรงนั้น
 เป็นที่ตั้งกำเนิดธาตุธรรมเต็ม เป็นที่ตั้งของกายในกาย เวทนาในเวทนา
 จิตในจิต และธรรมในธรรม จากกายสุดท้ายถึงกายสุดละเอียด คือถึง
 พระนิพพาน ทั้งพระนิพพานธาตุ ผู้ทรงสภาวะนิพพาน และอายุตนะ
 นิพพาน ก็กลางของกลางตรงนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสอายุตนะ
 นิพพาน ว่า “หาที่ตั้งมิได้”

เพราะเหตุนี้แหละ คนที่ไม่ได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตรงประเด็น ตามทางสายกลางอย่างนี้ ก็เลยไม่เห็นนรก ไม่เห็นสวรรค์ ไม่เห็นนิพพานตามที่เป็นจริง แต่ถ้าปฏิบัติตามทางสายกลางอย่างนี้ ก็จะ สามารถเห็นนรก เห็นสวรรค์ เห็นพระนิพพานตามที่เป็นจริงได้ แม้เห็นหมดทั้งจักรวาลตามที่อยู่ในคัมภีร์ ก็เห็นตามที่เป็นจริงได้ ไม่ว่าสิ่งนั้น จะเป็นทิพย์ หรือสุดละเอียดไปจนถึงพรหมโลก หรือสุดละเอียดไปจนถึงอายตนะนิพพาน ก็เห็นได้ตามพระพุทธดำรัส

เพราะฉะนั้น การปฏิบัติภาวนาตามแนววิชาธรรมกายนี้ ถ้าปฏิบัติไปในแนวนี้ ความสงสัยต่างๆ จะค่อยๆ หายไปด้วยการเจริญปัญญาจากการที่ได้ทั้งเห็นและทั้งรู้ จนถึงที่สุดของผู้ที่บรรลุมรรคผลนิพพานตามระดับภูมิธรรมที่ปฏิบัติได้ เพราะแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้องตามทางสายกลางโดยทางปฏิบัติในกลางของกลางธาตุธรรมเห็น จำ คิด รู้ คือใจ ของพระโยคาวจรที่กำลังปฏิบัติอยู่นั้นแหละ ไปจนถึงผู้บรรลุมรรคผลนิพพานนั้น การเปลี่ยนวาระจิตหรือเลื่อนภูมิจิตก็ตรงกลางของกลางๆๆ ตรงศูนย์กลางกายสุดท้ายหายบายละเอียดจนถึงธรรมกายมรรคผลนิพพานและถึงอายตนะนิพพานก็ตรงนี้แหละ

ศูนย์กลางกายสุดท้ายละเอียดจนถึงธรรมกายมรรคผลนิพพาน ตรงนี้จึงเป็น “เอกายนมรรค” เป็นทางเดียวไม่มีสองทาง ด้วยประการฉะนี้ ส่วนอาการภายนอกอย่างอื่นนั้น เป็นเรื่องของอาการภายนอก แต่การจะบรรลุมรรคผลนิพพานจริงๆ นั้น บรรลุที่ธาตุธรรมที่เห็น จำ คิด รู้ คือ “ใจ” ที่ส่องใสที่บริสุทธิ์ที่สุดละเอียด ไปจนถึงเป็นใจของ

กายธรรม เรียกว่า “ธรรมกาย” นั้นความเป็นจริงทางปฏิบัติ และผลของการปฏิบัติเป็นอย่างนี้

เพราะฉะนั้น คำถามนี้อาตมาจึงขอขยายความให้เห็นชัดเจนว่า คำพูดของหลวงพ่อดาวตมปากน้ำแต่ละคำนั้นมีค่าสูงที่สุด ถ้าใครรู้จักพิจารณาและปฏิบัติไปตามแนวทางนี้ก็จะเห็นได้ชัดเจน หรืออย่างน้อยก็จะพอได้ประสบการณ์ที่คุ้มค่าที่ได้เกิดมาเป็นมนุษย์ และได้พบพระพุทธศาสนา.

๑๗

การยึดถือกายที่เข้าถึงเป็นแบบ

ถูกหลักมัชฌิมาปฏิปทาหรือไม่

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๔๔)

ถาม : ดิฉันเคยปฏิบัติเจริญภาวนาธรรมในสายอื่น ที่สอนให้ปล่อยวางสิ่งต่างๆ แม้เพียงตัวตนของเรา ก็ไม่ให้ยึดมั่นถือมั่น ตามขั้นตอนของการพิจารณาดูสังขารในสติปัฏฐาน ๔ แม้เพียงนิมิตก็ไม่ให้เอาเป็นอารมณ์หรือยึดติด แต่เมื่อเข้ามาปฏิบัติ ณ สถานที่แห่งนี้กลับตรงกันข้าม แม้เอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่ให้มา ก็มีข้อความโดยนัยลักษณะเดียวกัน อย่างนี้จะไม่เป็นการสอนให้ยึดมั่นถือมั่นหรือคะ เช่นในหนังสือหลักการเจริญภาวนา (เล่มสีฟ้า) หน้า ๒๒ ระหว่างบรรทัดที่ ๑ ถึงบรรทัดที่ ๑๘ เกี่ยวกับการปฏิบัติธรรมเข้าถึงกลางกายแต่ละกาย ผู้

ปฏิบัติจะต้องยึดกายที่เข้าถึงเป็นแบบไปอย่างนี้เรื่อยๆ จนถึงกายธรรม
อรหัตผลเสียดยึด ดินสอสงสัยว่าจะถูกทางที่พระพุทธองค์ทรงสอนไว้ในหลัก
ของมัชฌิมาปฏิปทา และการปล่อยวางต่างๆ หรือไม่?

ตอบ : ก่อนอื่นต้องขอทำความเข้าใจคำว่า “ยึดมั่น” หรือ
“ยึดติด” คำว่า “ตัวตน” คำว่า “นิमित” และ “ปล่อยวาง” ให้ดีเสียก่อน
ก็จะเข้าใจความหมายคำของหลวงพ่อดอกน้ำ พระมงคลเทพมุนี (สด
จนฺทโร) ได้ง่าย กล่าวคือ

การปฏิบัติสมถวิปัสสนากัมมัฏฐาน ในพระพุทธศาสนานั้นมุ่งที่
จะอบรมจิตใจให้สงบ และผ่องใสจากกิเลสนิวรณ์ (ธรรมชาติเครื่อง
เศร้าหมองอันเป็นเครื่องกั้นปัญญา) ควรแก่งาน แล้วพิจารณาสภาวะ
ของธรรมชาติที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง ได้แก่ อุปาตินนสังขาร
(สังขารที่มีวิญญาณครอง) และอนุปาตินนสังขาร (สังขารที่ไม่มีวิญญาณ
ครอง) ทั้งปวง ให้เห็นตามธรรมชาติที่เป็นจริงว่า ไม่เที่ยง (อนิจจัง) เป็น
ทุกข์ (ทุกข์) และมีใช้ตัวตนของใครที่ถาวรแท้จริง (อนตตา) เพื่อให้
คลายอุปาทานความยึดถือ (ยึดมั่น ยึดติด) ว่าเป็นตัวตน (มีแก่นสาร
สาระของความเป็นตัวตนที่แท้จริง) ว่าเป็น บุคคล เรา-เขา ของเรา-
ของเขา ด้วยตัณหา และทิฏฐิ ความหลงผิด (ความคิดว่าเป็นตัวตน)
นั้นเสีย

เพราะอุปาทาน คือความยึดถือสังขารธรรมทั้งปวงที่ไม่มีแก่น
สาระในความเป็นตัวตนที่แท้จริงของใครนั้น เป็นสภาพไม่เที่ยง
เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ด้วยตัณหา และทิฏฐิ (ความหลงผิดว่าเป็นแก่น

สาระในความเป็นตัวตน บุคคล เรา-เขา) นั้น เป็นทุกข์จริงๆ แท้
(ทุกข์ล้ำ) ตามส่วนแห่งความยึดถือ นั้น ยึดมากก็ทุกข์มาก ยึดน้อยก็
ทุกข์น้อย ไม่ยึดเลยก็ไม่ทุกข์เลย

“อุปาทาน ความยึดมั่น” ณ ที่นี้หมายถึงความรู้สึกเป็นเจ้าของ
เมื่อไปมีอุปาทาน (ความยึดถือ) คือมีความรู้สึกเป็นเจ้าของในสิ่งที่ไม่มี
แก่นสาระในความเป็นตัวตนที่เป็นเองโดยธรรมชาติไม่เที่ยง ต้อง
เปลี่ยนแปลงไปตามเหตุปัจจัยที่ปรุงแต่งอยู่เสมอ ด้วยตัณหา (ความ
ทะยานอยาก) และทิฏฐิ (ความหลงผิด) จึงเป็นทุกข์ ดังตัวอย่าง
พระบาลีว่า “สงฺขิตฺเตน ปญฺอุปาทานกฺขนฺธา ทุกฺขา” กล่าวว่าโดยสรุป
อุปาทานเบญจขันธ์เป็นทุกข์

ได้เคยมีบางท่านกล่าวว่า “เพราะบุคคลมีอุปาทาน จึงมีอัตตา
ถ้าไม่มีอุปาทาน อัตตาก็ไม่มี” คำกล่าวเช่นนี้ ไม่ถูกต้อง

จะนั้นการพิจารณาดูสังขารในสติปัฏฐาน ๔ ก็เพื่อให้เห็นแจ้ง
ด้วยปัญญาอันเห็นชอบ คือเห็นถูกต้องตามพระพุทธดำรัสต่อไปนี้ว่า

สพฺเพ สงฺขารา อนิจฺจาติ	ยทา ปญฺญาย ปสฺสติ
อถ นิพฺพินฺนติ ทุกฺเข	เอส มคฺโค วิสุทฺธิยา
สพฺเพ สงฺขารา ทุกฺขาติ	ยทา ปญฺญาย ปสฺสติ
อถ นิพฺพินฺนติ ทุกฺเข	เอส มคฺโค วิสุทฺธิยา
สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตาติ	ยทา ปญฺญาย ปสฺสติ
อถ นิพฺพินฺนติ ทุกฺเข	เอส มคฺโค วิสุทฺธิยา

แปลความว่า : เมื่อใดบุคคลเห็นอยู่ด้วยปัญญาว่า สังขารทั้งปวง ไม่เที่ยง เมื่อนั้นย่อมเบื่อหน่ายในทุกข์ ข้อนี้เป็นหนทางแห่งความหมดจด เมื่อใดบุคคลเห็นอยู่ด้วยปัญญาว่า สังขารทั้งปวงเป็นทุกข์ เมื่อนั้นย่อมเบื่อหน่ายในทุกข์ ข้อนี้เป็นหนทางแห่งความหมดจด เมื่อใดบุคคลเห็นด้วยปัญญาว่า ธรรมทั้งปวงเป็นอนัตตา เมื่อนั้นย่อมเบื่อหน่ายในทุกข์ ข้อนี้เป็นหนทางแห่งความหมดจด.

คำว่า ธรรมทั้งปวง ณ ที่นี้หมายเอาสังขารธรรม มีเบญจขันธ์ เป็นต้น เท่านั้นที่เป็น “อนัตตา” เพราะไม่มีแก่นสารสาระในความเป็นตัวตนที่ถาวรแท้จริงของใคร และนี่ก็เป็นพระพุทธรดำรัสในลำดับ “นิพพิทาญาณ” ซึ่งเป็นขั้นตอนของการยกเอาสังขารมีเบญจขันธ์เป็นต้น ขึ้นพิจารณาเพื่อให้เห็นแจ้งแทงตลอดพระไตรลักษณ์ อันจะนำไปสู่ วิราคะ วิมุตติ วิสุทธิ สันติ นิพพาน จึงยังไม่มีพระนิพพานเป็นอารมณ์ เพราะเหตุฉะนั้นพระพุทธรดำรัสว่า “สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา” ธรรมทั้งปวงเป็นอนัตตานี้ จึงหมายเอา “สังขารธรรมทั้งปวง” หรือธรรมชาติที่เป็นไปในภูมิ ๓ (กามภูมิ, รูปภูมิ, อรูปภูมิ) ทั้งหมดเท่านั้น

ที่หลวงพ่อดัดปากน้ำท่านสอนว่า ให้เข้ากลางของกลางแต่ละกาย แล้วให้ผู้ปฏิบัติยึดกายที่เข้าถึงเป็นแบบไปอย่างนี้เรื่อยๆ จนถึงธรรมกายอรหัตละเอียด นั้นหมายความว่าเมื่ออบรมใจให้หยุดให้นิ่ง จนบริสุทธิ์ผ่องใสจากกิเลสนิวรณ์ด้วย และจิตใจไม่ปรุงแต่งด้วย จึงยังบริสุทธิ์จากกิเลสเครื่องเศร้าหมอง และจึงถึงดวงธรรมที่ทำให้เป็นกาย

ต่อๆ ไปอย่างนี้ จนสุดละเอียดก็จะถึงกายในกายที่บริสุทธิ์ผ่องใส ณ ภายใน ต่อๆ ไปตามลำดับ คือ ต่อจากกายมนุษย์หยาบ ก็จะถึงกายมนุษย์ละเอียด เมื่อถึงแล้ว ไม่ใช่ให้ดู คือเพียงแต่เห็นเฉยๆ ถ้าเพียงแต่เห็นเฉยๆ ธรรมก็ไม่ก้าวหน้า แต่ให้ดับหยาบไปหาละเอียด คือให้ละอุปาทานกายหยาบ ได้แก่ ละความรู้สึกทั้งหมดอันเนื่องด้วยกายมนุษย์หยาบ เข้าไป (สวມความรู้สึก) เป็นกายมนุษย์ละเอียดเพื่อให้ใจของกายมนุษย์ละเอียดที่บริสุทธิ์ยิ่งกว่าของกายมนุษย์หยาบนั้น ทำหน้าที่เจริญภาวนาต่อไปให้สมบูรณ์เต็มที่ เพื่อความเข้าถึง รู้-เห็น และเป็นกายในกาย (รวมเวทนา-จิต-ธรรม) ที่บริสุทธิ์ยิ่งๆ ขึ้นไปตามลำดับ

การเข้าถึง รู้-เห็น และเป็นกายละเอียด (กายในกาย เวทนา ในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม เป็น ณ ภายใน) เป็นขั้นๆ ไปอย่างนี้ “ดับหยาบไปหาละเอียด” จนสุดละเอียดถึงธรรมกายต่อๆ ไปจนสุดละเอียด ถึงธรรมกายอรหัต เป็นขั้นๆ ไปอย่างนี้แหละ ที่หลวงพ่อดัดปากน้ำท่านอธิบายว่า เมื่อปฏิบัติถึงกายละเอียด (กายในกายที่ละเอียดและบริสุทธิ์) แล้ว ต้องยึดกายละเอียดที่เข้าถึงนั้นเป็นแบบ คือเป็นแนวทางปฏิบัติภาวนาให้ถึงกายและธรรมที่ละเอียดๆ ที่บริสุทธิ์ ผ่องใส ยิ่งกว่าเดิมต่อๆ ไปตามลำดับ ในทางธรรมปฏิบัติจึงเป็นการละอุปาทาน (ความยึดถือ) สังขารธรรมที่ไม่บริสุทธิ์ เพื่อความเข้าถึง รู้-เห็น และเป็นธรรมที่บริสุทธิ์ยิ่งๆ ขึ้นไป จนถึงธรรมกายอันเป็นกายที่พ้นโลก พ้นความปรุงแต่ง (สังขาร) อันเป็นธรรมชาติที่บริสุทธิ์ผ่องใส โดยไม่ใช่ให้ยึดติด

ที่ว่า “ให้ยึดกายที่เข้าถึงเป็นแบบ” นั้น หมายถึง ให้เอาเป็นแนวทางเป็นพื้นฐานในการเจริญภาวนาให้ถึงธรรมที่บริสุทธิ์ยิ่งขึ้นต่อๆ

ไป เหมือนการขึ้นบันไดทีละขั้นๆ ไปถึงชั้นบนบ้านได้ ก็ต้องอาศัยบันได ขั้นต่ำที่เราขึ้นไปถึงแล้วนั้น ก้าวขึ้นไปสู่บันไดชั้นสูงยิ่งขึ้นต่อๆ ไป ตามลำดับ จึงเป็นการปฏิบัติที่ถูกต้องที่สุด

ถ้าแม้แต่ไปฟังที่คำพูด แต่ไม่เข้าใจถึงความเป็นไปอันแท้จริง ของธรรมปฏิบัติ จึงไขว่ไขว่ได้อย่างนี้ มีเยอะ มีแต่นักอ่าน นักพูด นักวิจารณ์ แต่ไม่เข้าใจถึงความเป็นไปอันแท้จริงของธรรมปฏิบัติ ก็ไขว่ไขว่ ได้มากอย่างนี้ ยิ่งคนดั่งๆ พูดแล้วคนก็เชื่อมากเสียด้วย เพราะฉะนั้น ให้พยายามปฏิบัติต่อไปให้เข้าถึงกายที่ละเอียดๆ (เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม) ถึงธรรมกายต่อๆ ไปให้สุดละเอียด ถึงพระนิพพานก็จะเข้าใจได้อย่างลึกซึ้งไปเอง

เรื่อง “นิมิต” นั้น สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้แสดงไว้ เป็นขั้นตอนของการเจริญสมถวิปัสสนากัมมัฏฐานเพื่อทำนิพพานให้แจ้ง ว่าดังนี้

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ที่พอใจในความคลุกคลีกัน เป็นหมู่ๆ, ยินดีในความคลุกคลีกันเป็นหมู่ๆ, ตามประกอบความพอใจในความคลุกคลีกันเป็นหมู่ๆ, เป็นผู้พอใจในหมู่, ยินดีในหมู่, ตามประกอบความพอใจในหมู่, อยู่แล้วหนอ; เธอเหล่านั้นจักมาเป็นผู้โดดเดี่ยวยินดียิ่งในความสงัดเจิบนั้น ข้อนี้ไม่เป็นฐานะที่มีได้.

เมื่อไม่เป็นผู้โดดเดี่ยวยินดียิ่งในความสงัดเจิบแล้ว จักถือเอานิมิตแห่งสมาธิจิตวิปัสสนาจิตได้นั้น

ข้อนี้ก็ไม่เป็นฐานะที่มีได้.

เมื่อไม่ได้ถือเอานิมิตแห่งสมาธิจิตวิปัสสนาจิตแล้ว จักยังสัสมาทิฐิแห่งวิปัสสนาให้บริบูรณ์นั้น ข้อนี้ก็ไม่เป็นฐานะที่มีได้.

เมื่อไม่ทำสัสมาทิฐิแห่งวิปัสสนา ให้บริบูรณ์แล้ว จักยังสัสมาสมาธิแห่งมรรคและผลให้บริบูรณ์นั้น ข้อนี้ก็ไม่เป็นฐานะที่มีได้.

เมื่อไม่ทำสัสมาสมาธิแห่งมรรคและผล ให้บริบูรณ์แล้ว จักละสังโยชน์ทั้งหลายนั้น ข้อนี้ก็ไม่เป็นฐานะที่มีได้.

เมื่อไม่ละสังโยชน์ทั้งหลายแล้ว จักทำนิพพานให้แจ้งนั้น ข้อนี้ก็ไม่เป็นฐานะที่มีได้เลย.

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ที่ไม่พอใจในความคลุกคลีกันเป็นหมู่ๆ, ไม่ยินดีในความคลุกคลีกันเป็นหมู่ๆ, ไม่ตามประกอบความพอใจในความคลุกคลีกันเป็นหมู่ๆ, ไม่เป็นผู้พอใจในหมู่ ไม่ยินดีในหมู่ ไม่ตามประกอบความพอใจในหมู่, อยู่แล้วหนอ เธอเหล่านั้นจักมาเป็นผู้โดดเดี่ยวยินดียิ่งในความสงัดเจิบนั้น ข้อนี้เป็นฐานะที่มีได้เป็นได้.

เมื่อเป็นผู้โดดเดี่ยวยินดียิ่งในความสงัดเจิบแล้ว จักถือเอานิมิตแห่งสมาธิจิตและวิปัสสนาจิตได้นั้น ข้อนี้เป็นฐานะที่มีได้เป็นได้.

เมื่อถือเอานิมิตแห่งสมาธิจิตและวิปัสสนาจิต
ได้แล้ว จักยังสมาธิกุฏิแห่งวิปัสสนาให้บริบูรณ์ได้นั้น
ข้อนี้เป็นฐานะที่มีได้เป็นได้.

เมื่อทำสมาธิกุฏิแห่งวิปัสสนาให้บริบูรณ์ได้
แล้ว จักยังสมาธิแห่งมรรคและผลให้บริบูรณ์ได้นั้น
ข้อนี้เป็นฐานะที่มีได้เป็นได้.

เมื่อทำสมาธิแห่งมรรคและผลให้บริบูรณ์
ได้แล้ว จักละสังโยชน์ทั้งหลายได้นั้น ข้อนี้เป็นฐานะ
ที่มีได้เป็นได้.

เมื่อละสังโยชน์ทั้งหลายได้แล้ว จักทำนิพพาน
ให้แจ้งได้นั้น ข้อนี้เป็นฐานะที่มีได้เป็นได้แล.

พระไตรปิฎกบาลีฉบับสยามรัฐ เล่มที่ ๒๒, อังคุตตรนิกาย ฉกกนิบาต, ข้อ ๓๓๙, หน้า
๔๗๒-๔๗๓. (คำแปลจากหนังสือขุมทรัพย์จากพระโอษฐ์ ของกองตำราคณะธรรมทานไชยา พ.ศ.
๒๕๑๔, หน้า ๒๔๕-๒๔๖.)

กล่าวโดยสรุป “นิมิต” เป็นขั้นตอนของการเจริญสมถภาวนา
เพื่อกำจัดกิเลสวัฏฏ์เครื่องกั้นปัญญา ให้จิตใจผ่องใสควรแก่งานและ
เป็นขั้นตอนของวิปัสสนาภาวนา คือยกสังขารนิมิต มีเบญจขันธ์ เป็นต้น
ทั้ง ณ ภายนอก (ส่วนหยาบ) และทั้ง ณ ภายใน (ส่วนละเอียด) ขึ้น
พิจารณาให้เห็นแจ้งรู้แจ้งสภาพความปรุงแต่ง และลักษณะอันเป็นเอง
ของสังขารธรรมที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง ว่าเป็นสภาพไม่เที่ยง
(อนิจจัง) เป็นทุกข์ (ทุกขัง) และ มีไข้ตัวตนที่แท้จริงของใคร (อนตตา)

ในขั้นสมถภาวนา เมื่อสามารถถือเอาปฏิภาคนิมิตได้ ก็จะได้
สมาธิจิตในระดับอัปปนาสมาธิอันเป็นเบื้องต้นของปฐมฌาน มรรคจิต
อันประกอบด้วยสัมมาสมาธิ จึงจะเริ่มสามารถทำหน้าที่ได้สมบูรณ์
เพราะฉะนั้น ถ้าใครปฏิเสธนิมิตเสียตั้งแต่สมาธิจิตยังไม่ได้ถึงอัปปนา-
สมาธิ อันเป็นเบื้องต้นของปฐมฌาน มรรคจิตก็ย่อมจะยังไม่เจริญขึ้น
สมบูรณ์ให้สามารถทำหน้าที่ปหานสังโยชน์ได้เต็มกำลัง เพราะขาด
สัมมาสมาธิ (การเจริญรูปฌาน ตั้งแต่ปฐมฌาน ถึง จตุตถฌาน) อันเป็น
ไปเพื่อเจริญปัญญาเห็นแจ้งรู้แจ้งในสภาวะธรรม และอริยสัจธรรมตามที่
เป็นจริงได้

อนึ่ง เมื่อสมาธิจิตเป็นฌานจิต ตั้งแต่ปฐมฌาน และเจริญขึ้นไป
ตามลำดับฌานนั้น ย่อมละองค์แห่งฌานที่หยาบ หรือเรียกว่า “ดับหยาบ
ไปหาละเอียด” ไปเองโดยอัตโนมัติ อย่างสงสยเลย

ในขั้นวิปัสสนาภาวนาถ้าไม่ยกสังขารนิมิต อันต้นหาปวัตติ (ปรุง
แต่งให้เป็นไป) ให้เห็นแจ้งสภาพความปรุงแต่ง และลักษณะอันเป็นเอง
ตามธรรมชาติของสังขารธรรมทั้งหลายทั้งปวงว่าเป็นอนิจจัง ทุกขัง และ
อนัตตาอย่างไรแล้ว ภาวนามยปัญญา (ปัญญาแจ้งชัดจากการเจริญ
ภาวนาจริงๆ) จะเกิดได้อย่างไร ก็จะได้แต่เพียงสุดมยปัญญา และ
จินตามยปัญญา จากสัญญา คือความจำได้หมายรู้จากตำรา หรือจากที่
ฟังเขาว่ามาเท่านั้นเอง

ใครสอนให้ละ “นิมิต” ตั้งแต่ขั้นแรกของสมถะและวิปัสสนา
ก็มีภูมิจาน ก็เท่ากับสอนให้ละฐานสำคัญที่จะให้เกิดสมาธิจิตในระดับ
ปฐมฌานขึ้นไป อันจะนำไปสู่การเห็นแจ้งรู้แจ้งสภาวะของสังขารธรรม

และสังขารตามที่เป็นจริง การเจริญสมถวิปัสสนากัมมัฏฐานก็จะมีสภาพเป็น “วิปัสสนิก (เอาเอง)” เท่านั้น ถึงแม้จะเป็นอุบายให้ได้รับผลเบื้องต้นในระดับหนึ่ง แต่มรรคจิตก็ไม่สมบูรณ์พอจะปราบสังโยชน์โดยเด็ดขาดได้ ต่อเมื่อถึงฉานจิตตั้งแต่ปฐมฌานขึ้นไปจึงจะมีพลังพอที่จะปราบสังโยชน์โดยเด็ดขาดได้ จึงขอให้ทบทวนพระพุทธานุสัณห์ขันธ์นี้ให้ดี จะได้ไม่หลงทางปฏิบัติ วนอยู่แต่ในวิธี “ขุดบ่อไม่ถึงตาน้ำ”.

๑๘

คำว่า “หยุด” เอาอะไรเป็นเกณฑ์วัด

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๔๔)

ถาม : คำว่า “หยุด” ที่หลวงพ่อดช. ท่านกล่าวไว้ในหนังสือเล่มเดียวกัน (หลักสมถวิปัสสนากัมมัฏฐานเบื้องต้น) หน้าที่ ๒๓ บรรทัดที่ ๓ ที่ว่าจะไปทางนี้ต้อง “หยุด” ถ้าไม่หยุดก็ไปไม่ได้ และหยุดอย่างเดียวเท่านั้น สำเร็จ หรือเป็นตัวสำเร็จ อยากทราบหลวงพ่อดช.ว่า ในการ “หยุดนี้” เอาอะไรเป็นเกณฑ์วัด เป็นเรื่องของกาย หรือเรื่องของใจคะ?

ตอบ : คำว่า “หยุด” ณ ที่นี้ หลวงพ่อวัดปากน้ำ ท่านหมายถึงหยุดทำชั่วทางกาย ทางวาจา ทางใจ กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ หยุดกายทุจริต วจีทุจริต มโนทุจริต ด้วยการปฏิบัติไตรสิกขา คืออริศีลสิกขา (ศีลยัง) อริจิตสิกขา (จิตยัง) อริปัญญาสิกขา (ปัญญายัง)

ในการ “หยุด” ทางใจ นั้นเริ่มด้วยการอบรมใจให้สงบ ให้หยุดให้นิ่ง เป็นสมาธิแนบแน่นมั่นคง ณ ศูนย์กลางกายเหนือระดับสะดือ ๒ นิ้วมือ อันเป็นที่ตั้งกำเนิดธาตุธรรมเดิม ด้วยอุบายวิธี ๓ อย่างประกอบกัน คือ

๑. อาโลกสิณ โดยการเพ่งดวงแก้วกลมใส (นึกให้เห็นด้วยใจ เพื่อรวมใจคือความเห็นด้วยใจ ความจำ ความคิด ความรู้ ให้อยู่กับดวงแก้ว และให้รวมหยุดเป็นจุดเดียวกัน)

๒. พุทธานุสติ ด้วยการให้กำหนดบริกรรมภาวนาว่า “สัมมา อะระหังฯ” เพื่อประคองใจให้หยุดให้นิ่งอยู่ตรงกลาง และให้น้อมพระพุทธรูป คือพระปัญญาคุณและพระวิสุทธิคุณจากคำว่า “สัมมา อะระหัง” มาสู่ใจเรา

๓. อานาปานสติ สังเกตลมหายใจเข้าออกที่ผ่านและกระทบดวงแก้วตรงศูนย์กลางกาย แต่ไม่ต้องตามลม

เมื่อใจถือเอาปฏิภาณนิมิตได้ และหยุดนิ่งตรงศูนย์กลางกายเหนือระดับสะดือ ๒ นิ้วมือ อันเป็นที่ตั้งกำเนิดธาตุธรรมเดิม และเป็นที่ตั้งกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม เป็น ณ ภายใน ละเอียตเข้าไปๆ จนสุดละเอียดนั้นแล้ว จิตดวงเดิมจะละปฏิภาณนิมิต และตกศูนย์ไปยังศูนย์กลางกายฐานที่ ๖ ถ่ายทอดกรรมเดิมที่เป็นสมาธิ เป็นจิตดวงใหม่ คือ เห็น จำ คิด รู้ อันตั้งอยู่ท่ามกลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ที่ผ่องใสบริสุทธิ์จากกิเลสนิรณัลลอยเด่นขึ้นมาพร้อมกับดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ตรงศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ไสสว้างยิ่งนัก เป็นทางให้เข้าถึงกายในกาย เวทนาใน

เวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม ที่ละเอียด และบริสุทธิ์ผ่องใสยิ่งขึ้นไปทุกที จนถึงธรรมกายอันเป็นกายที่พ้นโลก และเป็นธรรมที่บริสุทธิ์ผ่องใส มีรัศมีสว่าง

นั่นก็คือ ใจยิ่งหยุดยิ่งนิ่ง ยิ่งไม่สังขาร คือไม่ปรุงแต่ง อีกนัยหนึ่งคือ “หยุดมโนสังขาร” จิตใจก็ยิ่งถึงและเป็นธรรมที่บริสุทธิ์ผ่องใส นั่นเองนี้เรียกว่า “ใจหยุดในหยุดกลางของหยุด ดับหายาไปหาละเอียดจนสุดละเอียด”

เมื่อถามว่า มีอะไรเป็นเครื่องวัด? ก็ตอบว่า มีการเข้าถึง รู้-เห็น และเป็น กายในกาย (รวมเวทนาในเวทนา จิตในจิต) และธรรมในธรรม เริ่มตั้งแต่ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายที่ใสแจ่มอยู่ ณ ภายในละเอียดเข้าไป จนสุดละเอียด ถึงธรรมกาย และเป็นธรรมกายที่บริสุทธิ์ผ่องใสยิ่งๆ ขึ้นไป จนสุดละเอียดนั่นเอง เป็นทางให้ถึงมรรคผลนิพพาน

เพราะเหตุนั้น หลวงพ่อท่านจึงกล่าวว่า “หยุดนั้นแหละ เป็นตัวสำเร็จ” คือเป็นทางให้ถึงมรรคผลนิพพาน ที่สิ้นสุดแห่งทุกข์ทั้งปวง และที่เป็นบรมสุข.

๑๙

ดวงธรรมและธรรมกาย เป็นนามธรรม หรือรูปธรรม

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๔๗)

ถาม : ดวงธรรมและธรรมกายทั้งหลายนี้ เป็นนามธรรม หรือรูปธรรมครับ ?

ตอบ : เรื่องที่ถามไปขอเจริญพรตอบสั้นๆ ไว้ก่อนว่า เฉพาะเรื่อง “ดวงธรรม” ที่ทำให้เป็นกายโลกียะ (มนุษย์ ทิพย์ พรหม อรูป-พรหม) ส่วนที่รับรู้เป็นนามธรรม ส่วนที่ถูกรับรู้เป็นรูปธรรม กล่าวคือส่วนที่ขยายส่วนหายาจากธาตุละเอียดของนามชั้นที่ ๔ คือเห็น จำ คิด รู้ นั่นก็คือ “ใจ” ซึ่งเป็นนามธรรม นี่ตั้งอยู่ในท่ามกลางดวงกาย ซึ่งขยายส่วนหายาจากธาตุละเอียดของรูปชั้นที่ ๔ คือ ธาตุน้ำ ดิน ไฟ ลม และอากาศธาตุ ตั้งอยู่ภายในดวงกายนั้นแหละ ส่วนนี้เป็นรูปธรรม และยังมีเจตสิกธรรม ที่เป็นบุญกุศล, บาปอกุศล หรือกลางๆ ที่เกิดขึ้นพร้อมกับจิตที่เป็นกุศล-อกุศล-กลางๆ อีกด้วย ธรรมทั้งหลายเหล่านี้เป็น “สังขารธรรม” ทั้งสิ้น จึงเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา หรืออีกนัยหนึ่งเป็นสังขตธรรม มีสังขตลักษณะคือ ความเกิดปรากฏ ๑ ความเสื่อมสลายปรากฏ ๑ เมื่อตั้งอยู่ความแปรปรวนปรากฏ ๑ (อุปปาโท ปฏิกายติ วโย ปฏิกายติ จิตฺตสฺส อณฺณถตฺตํ ปฏิกายติ.)

ส่วน “ธรรมกาย” ที่บรรลุมรรคผลนิพพาน เป็นธรรมธาตุที่บริสุทธิ์ (วิราชธาตุ) ล้วนๆ ของพระอริยเจ้าพระอรหันตเจ้าที่ยังมีชีวิต

คือยังครองเบญจขันธ์อยู่ชื่อว่า “สุปาติเสสนิพพานธาตุ” ที่เบญจขันธ์แตกทำลายแล้วชื่อว่า “อนุปาติเสสนิพพานธาตุ” เฉพาะพระนิพพานธาตุของพระอรหันต์เป็น “วิสังฆารธรรม” ที่ไม่ตกอยู่ในอาณัติแห่งพระไตรลักษณ์ มีสภาวะที่เป็น นิจุจ (เที่ยง) ปรม์ สุข (บรมสุข) และ ฐว (ยังยืน หรือ สสฺส ต มั่นคง หรือ ตาติ คงที่) เป็น อมต ปท เป็น อสังขตธรรมที่มีอสังขตลักษณะคือ ไม่ปรากฏความเกิด ๑ ไม่ปรากฏความเสื่อมสลาย ๑ (และ) เมื่อตั้งอยู่ไม่ปรากฏความแปรปรวน ๑ (น อนุปาโท ปญญาติ น วโย ปญญาติ น จิตฺตส อญฺญตฺตํ ปญญาติ.) นี้แหละ ที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสกับพระปัญจวัคคีย์ผู้บรรลुพระโสดาบันบุคคลแล้ว ด้วยอนัตตลักขณสูตร มีความตอนหนึ่งว่า

รูปํ ภิกฺขเว อนตฺตา รูปญฺจ ทิพฺ ภิกฺขเว อตฺตา
อภิสฺส. นยฺ ทํ รูปํ อาพาธาย สวตฺเตยฺ. ๗เปฯ ยสฺมา
จ โข ภิกฺขเว รูปํ อนตฺตา. ตสฺมา รูปํ อาพาธาย
สวตฺตติ.

วินย. มทา ๔/๒๐/๒๔.

แปลความว่า : “ดูก่อน ภิกษุทั้งหลาย รูปเป็นอนัตตา ดูก่อน ภิกษุทั้งหลาย ก็ถ้ารูปนี้จักได้เป็นอตฺตาแล้ว รูปนี้ก็ ไม่พึงเป็นไปเพื่ออาพาธ.... ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็เพราะ รูป(นี้)แลเป็นอนัตตา ฉะนั้นรูป(นี้) จึงเป็นไปเพื่ออาพาธ”
ได้ตรัสอย่างนี้ ๕ ครั้ง ตามจำนวน(เบญจ)ขันธ์.

๒๐

เอาวิชาธรรมกายไปผสมกับสายอื่น มีผลเสียอย่างไร

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๔๙)

ถาม : การที่มีผู้ปฏิบัติแบบธรรมกายแล้วได้ผลของสมาธิ เห็นดวงเห็นกาย ๑๘ กาย แล้วไปฝึกแบบ “มโนมยิทธิ” ต่อ ส่งใจไปในที่ต่างๆ ได้ เมื่อปรารถนาติดกับผู้อื่นก็เอาธรรมะไปสอน แบบเอาวิชาธรรมกายไปผสมกับความรู้ของสายอื่นที่ตนฝึกฝนมา อยากทราบว่าจะมีผลเสียกับผู้ฝึกและผู้สอนไหมครับ?

ตอบ : มีผลเสีย บอกซะเลยจริงๆ อย่างนี้ ก็คือว่า วิชาธรรมกายมีแนววิธีปฏิบัติไปอย่างที่พูดนี้ จึงไม่ต้องผสมอะไรอีกแล้ว ถ้าไปผสมจะยุ่งเลย ทำให้ตัวเองไม่ก้าวหน้า และทำให้อาจจะเห็นผิดเพี้ยนได้ ตรงนี้ท่านไม่รู้

ความเห็นที่ถูกต้องนะ ต้องใจหยุดนิ่งสนิท และกีดบัพไปหาละเอียด หรือเรียกว่าทำ “นิโรธ” ดับสมุทัย คือ ละอกุศลจิตของกาย ในภพ ๓ เพื่อกำจัดกิเลสमार โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อภิสังขารมาร ที่ปรุงแต่งในใจ

คนมีฌานนะ จะคิดให้เห็นกว้างเต็มวัดนี้ก็ยังได้เลย ต้องเข้าใจนะ เพราะฉะนั้นการเห็นนี้ปรุงแต่งได้ จิตกระดิกปรุงแต่งก็เห็นได้ตามใจนึกเลย

แต่วิชาธรรมกายสอนให้ไม่ปรุงแต่งด้วยการดับบัพไปหาละเอียดอยู่ตลอดเวลา เป็นนิโรธ คือดับสมุทัย การรู้-เห็นสภาวะธรรม และสังขารธรรม จึงแม่นยำ

แต่ถ้าวิธีปฏิบัติเพี้ยนไป ผลคือการรู้-เห็น ก็เพี้ยน แต่ตัวเอง
ไม่รู้ว่าเป็น

เหมือนกันอย่างนี้โยม เหมือนว่าเรามีแกงอย่างต้อยอยู่แล้ว มี
คุณค่าของอาหารครบถ้วนต้อยอยู่แล้ว คือทั้งสมณะวิปัสสนาไปจนถึง
นิพพานแล้ว แล้วอยู่ๆ โยมก็บอกว่า เออ! เคยตำล้มน้ำกินกับข้าว
เพราะฉะนั้นถ้ามาวิธีแกงอย่างดี มีอาหารที่มีคุณค่าครบถ้วนแล้ว
ถามว่าจะผสมกับล้มน้ำกิน แล้วก็แจกคนอื่นกินนะดีไหม อาตมาก็
ต้องบอกว่าไม่ดี ยิ่งเป็นล้มน้ำใส่ปูดองปลาสดที่มันเคยว่าอร่อยนะ
มันเป็นพิษเป็นภัยได้ เราไม่รู้ตัว

ถ้าเราเป็นพระอรหันต์แล้ว เราจะสอนอย่างไรก็สอนไปเถอะ
ถ้ายังไม่เป็นอรหันต์ อย่าเพิ่งมั่นใจการรู้-เห็นว่าเป็นอะไรร้อยเปอร์เซ็นต์

ในข้อที่ว่าถ้าเรายังไม่แจ่มแจ้งถึงที่สุดในเรื่องนั้น ก็อย่าเพิ่ง
วางใจนั้น อาตมาเองนี่จะบอกโยม ไม่ว่าจะรู้อะไร เห็นอะไร โดย
เฉพาะเรื่องการรู้-เห็นนะ อาตมาไม่เคยเอามาเล่ากันว่าเป็นอย่างนั้น
อย่างนี้แน่ ร้อยเปอร์เซ็นต์นะ ไม่มีเพราะอะไร? เพราะเรายังไม่ใช่
พระอรหันต์ ญาณทัสสนะยังไม่บริสุทธิ์พอ เห็นจึงสักแต่เห็น รู้จึงสัก
แต่รู้ เอามาเพียงเป็นเครื่องพิจารณาภาวนาธรรมให้จำไว้ ให้เห็นอนิจจัง
ทุกขัง อนัตตา เท่านั้น ให้เป็นศีล สมาธิ ปัญญา อธิศีล อธิจิต อธิปัญญา
ปฐมมรรค มรรคจิต มรรคปัญญา ธรรมโคตรภู โสตา พระสัททาคา
พระอนาคา พระอรหัต ไปถึงตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า เดินทางนี้ไว้
ไม่ลอกแฉกออกแฉกโหว่ ไม่ไปดูโน่นดูนี่โดยไม่จำเป็น แต่ว่ามันต้องรู้
ต้องเห็น ดูนรก สวรรค์ ดูครั้งเดียวก็รู้แล้ว ไปดูอะไรบ่อยๆ ก็รู้อยู่แล้ว

เพราะฉะนั้นกิจที่อาตมาทำ คือกิจชำระกิเลส

จริงอยู่ ท่านก็บอกว่านี่เป็นกิจชำระกิเลสเหมือนกัน ผสมกัน
แต่มันเหมือนกับเอาล้มน้ำมาผสมกับแกง แล้วถ้าแกงนั้นนะ ใส่ปูดอง
ด้วย ใส่ปลาร้าดิบด้วย เผลอๆ อาจจะเป็นโทษได้

นั่นที่อาตมาพูด ไม่ได้หมายความว่าวิธีที่หลวงพ่อกฤษีลิงดำ
ท่านสอนผิด ท่านไม่ได้สอนผิด แต่ลูกศิษย์ยังมือไม่ถึง นี่ตรงนี้คือที่
อาตมาพูด อย่าไปหลงตัวเองว่าถึงแล้ว เก่งแล้ว ไม่เก่งจริงๆ หลอก
และถ้าผสมกันอย่างนั้นนะ มันรุ่มรวยในใจเราเอง ว่าธาตุธรรมปน
เป็นกันหมด ทั้งเห็นจริงบ้าง ทั้งถูกหลอกให้เห็นเหมือนจริง แต่ไม่จริง
บ้าง ไม่ได้เรื่องละ เข้าใจไหม?

เพราะฉะนั้นอันนี้ปฏิบัติ หรือทำอะไรก็ให้มันดังถึงที่สุด คือ
ให้เสร็จไปซะอย่างหนึ่ง เพราะ “มโนมยิทธิ” ก็บอกอยู่แล้วว่า
“อิทธิฤทธิ์ทางใจ” ไม่ใช่ไม่ดี ดีทีเดียว แต่เป็นเบื้องต้น การรู้-เห็น
ใช้ว่าจะบริสุทธิ์ผ่องใส ถูกต้องร้อยเปอร์เซ็นต์ ใช่หรือไม่ใช่ อาตมาเอง
ไม่กล้ารับรองนะ และใครกล้ารับรองละ แม้ในวิชาธรรมกายนะ ตัวเอง
ยังไม่กล้ารับรองตัวเองเลย ทำไม? ไม่ได้กลัวว่าไม่ถูกทางนะ กลัวว่า
ตัวเองจะไม่บริสุทธิ์พอ กลัวว่าพูดไปแล้วจะผิดได้

เพราะฉะนั้นวัดนี้จึงไม่ให้ผู้ปฏิบัติถึงธรรมกายพยากรณ์ยังไล่
ไม่ต้องพยากรณ์ ให้เห็นสักแต่เห็น รู้สักแต่รู้ เป็นสักแต่เป็น นี่คือจุดยืน
ของผู้ปฏิบัติที่วัดเรา

รู้เห็นแล้วก็ปล่อย ก็ละไป เราก็ทำภาวนาของเราต่อไป ชำระ
กิเลสของเราเรื่อยไป เมื่อทางดีๆ มีอยู่แล้ว ทำไมจะต้องไปปฏิบัติ ไป

สอนเขาอีกตั้งหลายทาง ให้มันรู้ว้ายอีกละ เรื่องตรงนี่สำคัญ

เคยมีบางท่าน อาตมารู้จักด้วย เมื่อเขาได้เรียนรู้วิชามโนมยิทธิ มาก่อน เมื่ออาตมาสอนวิชาธรรมกายเบื้องต้น เขาก็เอา ท่านผู้นั้นรับ ปฏิบัติได้ พอปฏิบัติเสร็จเบื้องต้น คือได้เห็นดวงเลย ต่อจากนั้นไปก็ ไม่ทำแล้ว จะทำแต่มนมยิทธิทำเดียว ก็คล้อยอยู่ตรงนี้แหละ จะต่อไป ไหนได้ละ เราบอกเขาก็ไม่เชื่อ เพราะเขาบอกว่าเห็นนี่ และเขาก็เห็นว่าเห็นถูก แท้ที่จริงไม่ถูกหมดหรอก ตราบไธยังไม่ใช่พระอรหันต์ อย่าไปนึกมันใจตัวเอง ยังเห็นไม่ถูกหมดหรอก แทนที่จะก้าวหน้าถึง นิพพาน ถึงทำวิชาขั้นสูงได้ ไม่ไป มันติดขัดหมด วิธีสองวิธี สอง ระดับนะมันผสมกันไม่สนิทหรอก

จริงอยู่ ข้อปฏิบัติคือศีล สมาธิ ปัญญา แต่รายละเอียดมันไม่ เหมือนกัน เหมือนอย่างทำอาหาร อาหารเหมือนกัน แต่อันหนึ่งส้มตำ อันหนึ่งแกง มันคนละอย่าง จะเอาอะไรก็เอาให้แน่นอน ให้ได้ดีสักอย่าง หนึ่ง นี่จำไว้นะ อันนี้ให้จำไว้

ท่านผู้นั้นจนกระทั่งบัดนี้ละ ก็ไม่ยอมทำให้ตัวเองก้าวหน้า แล้ว ตัวเองก็รู้ด้วยว่า “ผมไม่ก้าวหน้า”

มาสารภาพกับอาตมา “ผมก็ยังไม่ก้าวหน้า” เราก็บอกว่า “ไม่ก้าวหน้าแล้วทำไมไม่ทำตามทีบอกละ” เขาก็ไม่เชื่อเรานี่ เวลา เจริญภาวนาจริงๆ เขาก็เชื่อมั่นตัวเขา ก็ไปลองปล่องเก่าอีกนั่นแหละ

การช่วยคนอื่น ถ้าจะพูดแบบว่าอาตมามั่นใจนะ แต่ก็อยาก จะเพียงให้ฟังไว้เฉยๆ

เรื่องช่วยคนนะ ไม่มีวิธีไหนจะสูงเกินไปกว่าวิชาธรรมกาย หรอก บอกไว้ได้เลย วิชาอื่นเขาก็ทำได้ แต่ทำได้ในจุดหนึ่ง ระดับหนึ่ง แต่วิชาธรรมกายนี้ ทำไปแล้วก็ดับหายาไปหาละเอียด ขำระธาตุธรรม ของตนเองให้บริสุทธิ์ต่อไป ทำวิชาได้ผลสูงด้วย แล้วก็ดับหายาไปหา ละเอียด ทำ “นิโรธ” กำจัดกิเลสด้วย

ที่นี้ก็มีคนถามว่าถ้าเช่นนั้น พวกปฏิบัติธรรมกายก็เป็นพระ อริยเจ้า เป็นพระอรหันต์-อรหันต์กันหมดแล้วซิ ก็บอกแล้วว่าอยู่ที่ อธิษฐานบารมี ใครอธิษฐานเท่าไรมันได้ตามนั้น แล้วจะไปโทษเขาว่า เขาเป็นอย่างนั้น อย่างนี้ไม่ได้ เหมือนผู้ที่ถามเรื่องพระธาตุ เมื่อวานนี้ บางท่านอธิษฐานบำเพ็ญบารมีไว้มาก ท่านก็ยังคงบำเพ็ญบารมีมาก เพราะเมื่อบรรลุโมกขธรรมแล้ว หมายถึงทำคุณประโยชน์แก่สัตว์โลก ได้มาก ก็เหมือนว่าบุญบารมีของท่านเหมือนภาชนะที่จะรองรับน้ำฝน มันต้องกว้างใหญ่ใช้ไหมละ เพราะฉะนั้นเรื่องพระธาตุที่พูดนี้ในสาย ธรรมกายเราจึงไม่ค่อยได้ยินกัน เพราะว่าเห็นว่ามรณภาพที่ไรก็เอา อังคารไปลอยกันหมด ลงทะเลไปหมด ที่พอรู้จักคนสองคนนะ ไปลอย อังคารหมด ไม่เห็นเอามาเก็บไว้ดู ก็เพราะเขาไม่ได้สนใจกัน นี่ข้อหนึ่ง

อีกข้อหนึ่ง ก็คือว่าผู้ที่มิเชื่อสิ่งที่เราคิดว่าท่านจะมีวิชาสูงๆ ท่านก็ยังไม่ตาย และที่พูดเมื่อวานนี้ พูดตกไปคำหนึ่ง ขอฟุดซ้ำวันนี้ ที่พูดนี้ไม่ได้หมายถึงตัวเองนะ ตัวเองไม่เคยคิดว่าเป็นอะไร ไม่เคย คิดว่าเก่ง นี่พูดเป็นความจริงด้วยนะ ไม่ได้พูดเล่นๆ ไม่ได้ฟุดถ่อมตัว อะไรละ พูดด้วยความจริง ก็บอกแล้วไงว่า เห็นสักแต่เห็น ได้ยินก็สัก แต่ได้ยิน รู้ก็สักแต่รู้ ในเรื่องของการรู้เห็นจึงไม่เอามาเล่า ถ้าจะเล่า

หรือแนะ ก็เพื่อให้เอานิมิต หรือสิ่งที่เห็นนั้นเอามาพิจารณาเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เช่น ให้ดูวันตายของตัวเอง นี่ซึ่งเป็นประโยชน์ แม้แต่ระลึกชาติถอยหลังก็ทำได้ แต่ไม่ให้เอามาติด

นี่ยังบ่นๆ พวกเรา ลูกศิษย์ของเราบางคนระลึกชาติถอยหลังหน่อย เห็นเคยเป็นพ่อเป็นแม่เป็นลูกกัน เห็นยึดติดกันงุนงง ก็เลยดูไปหลายวันแล้ว เห็นไหมละ ไปยึดติดทำไม ต้องปัจจุบันธรรมนี้ ทำให้มันดี ให้ละ ให้วาง นี่แหละคือการปฏิบัติถูกวิธี แม้แต่พวกเรากันเอง ก็ยังไม่เข้าใจสักที บางทีติดด้วย แล้วคนที่ถืออาตมานะ ไปๆ ละก้อเพี้ยนนะ จะบอกให้ บอกให้หยุดในหยุดกลางของหยุด ให้เข้ากลางของกลาง ดับหยาบไปหาละเอียดไว้เสมอ นี่ บางคนนะไม่ใช่เรื่องเท่านี้ ทำอย่างอื่นไปอีก บางคนก็ไปเอาโน่น พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย ที่ตายแล้ว ก็เอามาซ้อน เอาซ้อนๆ เข้ามาแล้ว

ตัวเองธรรมะยังไม่แก่กล้า พอกลับธาตุธรรมตนเองให้บริสุทธิ์ ผ่องใสไม่ได้ ละลายธาตุธรรมไม่เป็น ทำนิโรธไม่เป็น ก็ติดอยู่ พอตีดยอยู่ ภาควารกก็แทรก และยึดธาตุธรรมที่สุดละเอียดเลย ภาควารกแทรกแล้วเป็นยังงี้ อาตมาจะไม่พูด เป็นเรื่องเฉพาะตัวของผู้นั้น อาตมารู้ อาตมาบอกแล้วไม่เชื่อละก้อ สวัสดิ์ ไปไม่รอด

เพราะจริงๆ แล้ว ปฏิบัติเพื่อละวางอุปาทานนะ คำว่า “หยุด” นี่เขาให้ปฏิบัติเพื่อให้หยุดทำชั่ว ให้หยุดปรุงแต่ง ไม่ต้องติดอะไร ถ้าหยุดแล้วกลับติด จะไปหยุดทำอะไร เอา! ถ้าหากมันยังงั้นๆ ก็ยึดให้เหมือนลิงติดแหไปเลย ให้ติดงุนงงไปเลย จะได้ไปอบายภูมิสะดวกๆ

เพราะฉะนั้นปฏิบัติธรรม ต้องเข้าใจนะว่าปฏิบัติไปทำไม ปฏิบัติไปเพื่อละวาง ละวางกิเลสในใจเรา ปลดปล่อยความยึดติด อย่าให้มัน แต่ให้รู้ทางปฏิบัติตามที่จริงว่า อะไรคือทางเดินตามทางที่ครูอาจารย์สอนตามธรรมของพระพุทธเจ้าเท่านั้น ทำไปเถอะ ไม่เสียผล ไม่ผิดทาง

แต่บางคนไม่ยอมเชื่อ บางคนบางที่ประสาทกิน ทุกสำนักนั้นแหละ ถ้าปฏิบัติผิดทางก็อาจประสาทกิน แต่ถ้าทำถูกทางก็ดี แบบวิชาธรรมกายนะ ทำให้ถูกตามนี้ อย่าเบี้ยว อย่าหลงผิดทางนะ ไม่มีเป็นโรคประสาทหรอก ที่เคยเป็นก็ต้องหาย แต่ที่มันเป็น (ประสาท) นะ ก็เพราะว่าปฏิบัติเพี้ยนผิดทาง ไปยึดไปติดวิธีปฏิบัติผิดๆ เข้า แม้แต่เรื่องการรู้-เห็นบางคนบอกเห็นโน้นเห็นนี่ เห็นสารพัด

เอ้อ! เห็นก็ข้างเห็นเถอะ เอา ๑๘ กายนี้ให้มันตลอด ปลอดภัยให้ถึงธรรมกาย แล้วก็ให้เป็นธรรมกายดับหยาบไปหาละเอียดให้บริสุทธิ์ใสสว่างอยู่เสมอ รับรองไม่มีโทษ ตีอย่างเดียว โรคภัยไข้เจ็บยังแถมหายด้วย จะเหลืออยู่ก็เล็กน้อยเต็มที

นี่อาตมาบอกอย่างนี้ แต่ถ้าไปทำอย่างอื่น เห็นอย่างอื่น แล้วไปยึดไปเกาะกันแต่เรื่องผิดๆ แล้วก้อ นั้นละสวัสดิ์

ก็ขอบอกแนะนำตักเตือนกันไว้นะ

เพราะฉะนั้น ที่ว่าไปเอาวิธีปฏิบัติหลายอย่างมาแล้วผสมกันนะ อาตมาให้ท่านนึกเอาที่แล้วก็แล้วกัน เหมือนว่าแต่ก่อนเคยตำสั้ตำกินกับข้าวเหนียวกับไก่ย่าง แต่บัดนี้รู้วิธีทำแกงอย่างดีมีคุณค่าอาหารครบถ้วน ตีอยู่แล้ว แทนที่จะทำให้ง้าวหน้าต่อไปให้ร่างกายสมบูรณ์ปราศจากโรค กลับไปเอามาผสมกันซะนี่

ถ้าเป็นระดับครูอาจารย์ เป็นพระอริยเจ้าละก้อ ไม่ต้องห่วง ครูอาจารย์ระดับสูงเราไม่ต้องห่วงท่าน ท่านแจ่มอยู่แล้ว แต่ลูกศิษย์นะ เท่าครูหรือเปล่า?

ถามตัวเองเสียก่อน ใช่มั้ยล่ะ เมื่อไม่เท่า อะไรผิดอะไรถูก ตัวเองยังไม่แจ่มแจ้ง ผิดหรือถูก บางทีก็ 모르 แต่ว่าเห็นนะ ไม่ใช่ไม่เห็น แต่อาตมาจะบอกว่าการเห็นนี้นะ ไม่เชื่อ ให้ผู้ปฏิบัติถึงธรรมกายนี้แหละ ลองทำดูซิ ให้แม่ชีจันตั้นนั่นแหละลองนึกให้ควายเต็มวัดเลย ลองนึกซิ เตี้ยวก็เห็นตามใจนึกนั่นแหละ เพราะเป็นฌานนะ เป็นฌานจิต ก็มี ความปรุงแต่งได้ เป็นอภิสังขารมารปรุงแต่งได้ มันก็เห็นตามใจนึกได้

เพราะฉะนั้น เขาจึงบอกให้ละวางอุปาทาน ให้เห็นสักแต่ว่าเห็น ได้ยินสักแต่ว่าได้ยิน ให้หยุดในหยุดกลางของหยุด และให้ดับทยายไป หาละเอียดเพื่อหยุดความปรุงแต่ง จึงจะเข้าถึงและเป็นองค์พระธรรมกาย ไสวบริสุทธิ์ มีรัศมีสว่าง

เท่านี้แหละอาตมารับรองว่าไม่มีเสียหาย มีแต่ดีกับดีอย่างเดียว เข้าใจนะ.

บทที่ ๖

ธรรมปฏิบัติเบื้องต้น

๑

การนึกนิมิตกับการเห็นจริง ต่างกันอย่างไร

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๓)

ถาม : ในการปฏิบัติธรรม การนึกนิมิตกับการเห็นจริง ต่างกันอย่างไร?

ตอบ : การปฏิบัติธรรม ณ ที่นี้หมายความว่าเฉพาะการปฏิบัติภาวนาธรรม โดยมีวัตถุประสงค์ ๒ ประการ และมีหลักการปฏิบัติแตกต่างกัน แต่เป็นกระบวนการปฏิบัติทางจิตที่ต่อเนื่องกัน คือ

ประการแรก มุ่งที่จะชำระจิตใจให้ใสสะอาดบริสุทธิ์จากกิเลสนิวรณ์ หรือบางท่านเรียก “นิวรณ์ปกิเลส” กิเลสนิวรณ์นี้ ได้แก่ ความง่วงเหงา

ซึมซาบ ไม่กระปรี้กระเปร่าแห่งจิต (ถีนมิทธนิรณ) นี้ประการ ๑, ความ
 ลังเลสงสัยว่าวิธีนี้ถูกหรือไม่ถูกทาง (วิจิกิจฉา นิรณ) ๑, ความหงุดหงิด
 ถึงโกรธพยาบาท (พยาบาทนิรณ) ๑, ความฟุ้งซ่านแห่งจิต (อุทธัจจ-
 กุกกุจจนนิรณ) ๑, และ ความยินดีพอใจยึดมั่นหรือติดอยู่ในรูป เสียง
 กลิ่น รส และสิ่งสัมผัสทางกาย (กามฉันทนิรณ) อีก ๑

กิเลสนิรณดังกล่าวนี้ หากมีอยู่ในจิตใจของผู้ใดแล้ว ก็ย่อม
 ทำให้เศร้าหมองขุ่นมัว ทำให้ไม่อาจเห็นอรรถ (เนื้อความธรรม) เห็น
 ธรรม (ธรรมชาติตามสภาวะที่เป็นจริง) ได้ ผู้ปฏิบัติธรรมจึงต้องกำจัด
 กิเลสนิรณนี้อยู่เสมอ เพื่อให้สามารถพิจารณาเห็นสภาวะธรรมทั้งปวง
 ทั้งที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง และที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง
 และสูงขึ้นไปถึงอริยสัจตามที่เป็นจริงได้แจ้งชัด

กิเลสนิรณเหล่านี้ จะกำจัดได้ก็ด้วยอารมณ์แห่งฌาน คือ วิตก
 วิจารณ์ (ความตรึกตรองประกอบนิมิต) สามารถกำจัดถีนมิทธะ และ
 วิจิกิจฉา นิรณได้ อารมณ์ปีติ และสุข สามารถกำจัดพยาบาท และ
 อุทธัจจกุกกุจจนนิรณได้ และเอกัคคตารมณ์ (ความที่จิตมีอารมณ์เป็น
 หนึ่ง) สามารถกำจัดกามฉันทนิรณได้

วิธีอบรมจิตเพื่อยกจิตขึ้นสู่อารมณ์แห่งฌาน เพื่อกำจัดกิเลส-
 นิรณนั้น เป็นที่ทราบและเรียกกันโดยทั่วไปว่า “การทำสมาธิ” หรือ
 “การเจริญภาวนาสมาธิ” ซึ่งเป็นการปฏิบัติธรรมขั้นสมถกัมมัฏฐาน

อุบายวิธีที่จะยกจิตขึ้นสู่อารมณ์แห่งฌานนี้มีหลายวิธีด้วยกัน
 พระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงไว้ถึง ๔๐ วิธี รวมเรียกว่า “สมถกัมมิ ๔๐” วิธี
 ปฏิบัติตามแนววิชาธรรมกายได้เลือกอุบาย ๓ ประการขึ้นมาประกอบ

กัน เพื่อให้เหมาะแก่จริตอัธยาศัยของผู้ปฏิบัติธรรมต่างๆ กัน และก่อให้เกิดผลดีแก่การปฏิบัติเป็นอย่างมาก อุบายวิธีทั้ง ๓ นั้นก็คือ
 พุทธานุสติ อานาปานสติ กับ อาโลกกสิณ กล่าวคือใช้อุบาย

๑. ให้กำหนด “ปริกรรมนิมิต” คือนึกให้เห็นดวงแก้วกลมใสด้วย
 “ใจ” ซึ่งเป็นส่วนผลเบื้องต้นของอาโลกกสิณ เพื่อเป็นอุบายรวมใจอัน
 ประกอบด้วยธรรมชาติ ๔ อย่าง คือ เห็น จำ คิด รู้ ซึ่งขยายส่วนหยาบ
 มาจากธาตุละเอียดของเวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ ให้มาอยู่
 ในอารมณ์เดียวกัน โดยการนึก (วาทมนโภาพ) ให้เห็นดวงแก้วกลมใส
 จำดวงแก้วดวงใส คิดจดจ่ออยู่กับดวงแก้วกลมใส และรู้ อยู่ ณ ภายใน
 ตรงศูนย์กลางดวงแก้วกลมใส นั้น เพื่อให้ธรรมชาติ ๔ อย่างของใจนั้น
 รวมหยุดเป็นจุดเดียวกันได้นิ่งสนิท

การนึกนิมิต บางคนจึงอาจนึกเห็นได้บ้าง บางคนก็นึกเห็นไม่ได้
 บ้างเป็นธรรมดา แต่เมื่อ “นึกเห็น” ได้ที่ไหน ก็แปลว่า “ใจ” อยู่ที่นั่น
 แม้จะนึกเห็นได้แต่ก็ไม่ค่อยชัดนัก นี่เป็นเครื่องการนึกให้เห็นนิมิต
 เป็นอุบายวิธีที่จะรวมใจให้มาหยุดเป็นจุดเดียวกัน เพราะใจนั้นเป็น
 สภาวะที่เบาวิดแว่งง่าย ฟุ้งซ่านง่าย แต่รักษาให้หยุดนิ่งได้ยาก แต่ก็
 จะต้องอบรมให้หยุด ให้นิ่ง มิฉะนั้น เมื่อมีกิเลสนิรณอยู่ในจิตใจ
 แม้แต่อย่างหนึ่ง ย่อมไม่อาจเห็นอรรถ เห็นธรรม ได้แจ่มแจ้ง

๒. ให้กำหนด “ปริกรรมภาวนา” คือให้ท่องในใจว่า “สัมมา
 อะระหังฯฯฯ” ต่อไป เพื่อประกอบใจให้หยุดนิ่งได้ง่ายเข้า เพื่อให้ใจมี
 งานทำ ณ ศูนย์กลางดวงแก้วกลมใสที่ให้นึกเห็นนั้นแหละ คำปริกรรม
 ภาวนานี้จัดเป็น “พุทธานุสติ” กล่าวคือ ให้รำลึกถึงพระพุทธคุณอยู่

ทุกขณะจิตว่า “เป็นผู้ตรัสรู้แล้วเองโดยชอบ และเป็นผู้ไกลจากกิเลส ผู้บริสุทธิ์” (สัมมา = โดยชอบ, อรหัง = ผู้ตรัสรู้ ผู้ไกลจากกิเลส ผู้บริสุทธิ์)

๓. กำหนดฐานที่ตั้งของใจ กล่าวคือ กำหนดจุดที่ให้เอาใจไปจรดที่ตรงศูนย์กลางกายเหนือระดับสะดือ ๒ นิ้วมือ เรียกว่า ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ เป็นจุดที่ปักใจอันถาวร คือเวลาสัตว์จะไปเกิดมาเกิด หรือเวลาจะหลับ จะดับ จะตื่น จิตดวงเดิมจะตกศูนย์ไปยังศูนย์กลางกายตรงระดับสะดือพอดี เรียกว่าศูนย์กลางกายฐานที่ ๖ แล้วจิตดวงใหม่จะลอยเด่นมาที่ศูนย์กลางกายเหนือระดับสะดือ ๒ นิ้วมือ ณ ที่ตรงนี้ และ ณ จุดตรงนี้ยังเป็นที่กำหนดรู้ลมหายใจเข้าออกอีกด้วย กล่าวคือเมื่อจิตละเอียดหนักเข้า เพราะใจค่อยๆ มารวมหยุดเป็นจุดเดียวกันนั้น ลมจะหยุด ณ ที่ศูนย์กลางกายเหนือระดับสะดือประมาณ ๒ นิ้วมือ นี่เองตามธรรมชาติอยู่แล้ว เพราะว่าจุดนี้เป็นที่กำหนดรู้ลมหายใจเข้าออก จึงมีลักษณะของ “อานาปานสติ” นี่เอง เพราะเป็นธรรมชาติของใจ เมื่อรวมหยุดเป็นจุดเดียวกัน และลมหายใจละเอียดเข้าๆ แล้วลมจะหยุด ณ ที่ตรงนี้

ผู้ปฏิบัติภาวนาธรรมพึงเข้าใจว่า เมื่อกำหนดบริกรรมนิมิต และบริกรรมภาวนาคู่กันไว้เรื่อนั้น ใจอันประกอบด้วยความเห็น ความจำ ความคิด ความรู้ จะมารวมหยุดเป็นจุดเดียวกัน ก็จะมีปรากฏการณ์เกิดขึ้นตามธรรมชาติ กล่าวคือ แรกๆ จะเห็นนิมิตเกิดขึ้นชั่วคราว แล้วก็หายไป เรียกว่าเห็นๆ หายๆ เรียกว่า “อุคคหนิมิต” อันมีผลให้ใจเป็นสมาธิบ้างเป็นครั้งคราว จัดเป็น “ขณิกสมาธิ” ต่อเมื่อเห็นนิมิตใสแจ่ม ติดตาติดใจ แนบแน่นจนนี้จะขยายให้ใหญ่หรือย่อ

ให้เล็กลงก็ได้ นี่เรียกว่า “ปฏิภาคนิมิต” อันนี้มีผลทำให้ใจหยุดนิ่ง แนบแน่น จัดเป็นสมาธิขั้น “อัปปนาสมาธิ” อันเป็นเบื้องต้นของปฐมฌาน ซึ่งประกอบด้วยอารมณ์แห่งฌานทั้ง ๕ คือวิตก วิचार ตรีกตรอง ประคองนิมิต (เห็นใสแจ่มอยู่ได้) และเกิดอารมณ์ปีติ สุข และเอกัคคตารมณ์ เป็นธรรมชาติเครื่องเผากิเลสนิวรณ์ทั้ง ๕ ให้สิ้นไป

การเห็นนิมิตเป็นดวงกลมใสแจ่มในช่วงนี้ก็เป็นการเห็นผลของการอบรมจิตใจให้หยุดให้นิ่งเป็นสมาธิได้แนบแน่นดี ไม่ใช่เห็นด้วยการนึกเอา จัดเป็นการเห็นของจริง คือ “ปฏิภาคนิมิต” ซึ่งเกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติที่ใจหยุดนิ่งสนิทโดยอาศัยองค์บริกรรมนิมิต และบริกรรมภาวนา เป็นอุบายวิธีให้ใจมีที่ยึดเกาะแล้วค่อยๆ รวมลงเป็นอัปปนาสมาธิ ทั้งนี้เมื่อกำหนดฐานที่ตั้งของใจให้หยุดนิ่งตรงศูนย์กลางกายที่ ๗ นั้น ถูกตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิมอีกโสดหนึ่งด้วย กำเนิดธาตุธรรมเดิมนั้นแหละ เป็นที่ตั้งของกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม เป็น ณ ภายในละเอียดเข้าไปจนสุดละเอียด และโดยอาการของใจที่มารวมหยุดเป็นจุดเดียวกันที่ตรงนี้ ธาตุละเอียดของวิญญานธาตุทั้ง ๖ คือ จักขุวิญญานธาตุ โสทวิญญานธาตุ ฆานวิญญานธาตุ ชิวหาวิญญานธาตุ กายวิญญานธาตุ และมนวิญญานธาตุ ก็จะมาประชุมอยู่ ณ กลางกำเนิดธาตุธรรมเดิมนี้อย่างเดียว มีผลให้เกิดทิพพจักขุ ทิพพโสต ให้สามารถเห็นกาย เวทนา จิต และธรรมของกายในกาย ณ ภายใน จากสุดหยาบคือของมนุษย์ละเอียดไปจนสุดละเอียดของกายโลกียะ คือกายทิพย์ รูปพรหม อรูปพรหมของตนเอง เมื่อยังละเอียดเข้าไปจนสุดละเอียดนั้น จิตใจก็จะพลอยสะอาดบริสุทธิ์ไปด้วย

สูงขึ้นไปถึงเห็นและเข้าถึงธรรมกายต่อไปตามลำดับจนสุดละเอียด

การเห็นกายในกาย และธรรมในธรรม เป็น ฌ ภายใน ละเอียดย่อยเข้าไปจนสุดละเอียดของกายโลกียะนี้ ก็เป็นการเห็นของจริงที่เป็นสังขารธรรม คือสิ่งที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง และมีสภาวะ หรือสามัญญลักษณะ ที่เป็นอนิจจัง ทุกขัง และอนัตตา ถ้าจะพูดการเห็นของจริงในขั้นนี้ให้ถูกต้องควรจะเรียกว่า “เห็นจริงโดยสมมติ” เพราะเป็นการเห็นสังขารธรรมตามที่เป็นจริง เหมือนกับการเห็นมนุษย์ เช่นเห็นนาย ก. นาย ข. หรือสัตว์โลกกายหยาบทั้งหลาย เช่นเห็นช้าง ม้า วัว ควาย เป็นต้น เพราะฉะนั้นการเห็นกาย เวทนา จิต และธรรม (ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายต่างๆ ชั้นโลกียะ) ทั้งของมนุษย์-มนุษย์ละเอียด, ทิพย์-ทิพย์ละเอียด, รูปพรหม-รูปพรหมละเอียด และอรูปพรหม-อรูปพรหมละเอียด เป็น ฌ ภายในตัวเราเอง หรือของผู้อื่น ก็จัดเป็นการ “เห็นจริง” ตามภาษาคนธรรมดา แต่ถ้าจะพูดภาษาธรรมดา ก็เรียกว่าเห็นของจริงโดยสมมติ ต่อเมื่อเข้าถึงธรรมกายที่ละเอียดไปสุดละเอียดนั้นเป็นการเห็นธาตุล้วนธรรมล้วนที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง นับเป็นการ “เห็นของจริง” สูงขึ้นไปอีกขั้นหนึ่งในบรรดาของการขมิลงโลกุตตรธรรม แต่ยังไม่ได้ “เป็น” เพียงแค่ “เห็น” หรือเข้าถึงเป็นคราวๆ ที่ใจสะอาดบริสุทธิ์ และหยุดถูกศูนย์ถูกส่วน ต่อเมื่อปฏิบัติภาวนาต่อไปเป็นขั้นที่ ๒ กล่าวคือ

ประการที่สอง มุ่งที่การเจริญปัญญารู้แจ้งในสภาวะของธรรมชาติตามที่เป็นจริง ว่าธรรมชาตินี้เป็นสังขารธรรม อันประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่งอย่างไร (ปัญญากิสังขาร อปัญญากิสังขาร อเนญซากิสังขาร)

และมีสภาวะตามธรรมชาติ หรือสามัญญลักษณะที่เป็นอนิจจัง ทุกขัง และอนัตตาอย่างไร? ปัญญาเห็นแจ้งในขั้นนี้ชื่อว่า “วิปัสสนาปัญญา” แล้วจะพัฒนาสูงขึ้นไปเป็นการเห็นแจ้งในอริยสัจทั้ง ๔ คือ ทุกขสัจ สมุทัยสัจ นิโรธสัจ และมรรคสัจ อันเป็นปัญญาขั้น “โลกุตตรปัญญา” ให้สามารถเห็นว่ามีธรรมชาติที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง ได้แก่พระนิพพานคือพระธรรมกายที่บรรลुพระอรหัตผลแล้ว และอายตนะนิพพาน อันเป็นที่ประทับของพระนิพพานที่เข้าอนุภาติเสสนิพพานคือเข้านิพพานเมื่อกายเนื้อแตกทำลายแล้ว ว่าเป็นบรมสุขยิ่งตามที่เป็นจริงอย่างไร นี่จัดเป็นการเห็นธรรมชาติที่เป็นปรมาตธรรม

ถึงขั้นนี้จึงเป็นการ “เห็นจริงแท้” เป็นการเห็นปรมาตธรรม คือธรรมชั้นสูงสุด หรือเห็นธรรมชาติที่เป็นจริงโดยปรมาต

ตามที่เป็นจริงแล้ว การเห็นของหรือธรรมชาติจริงโดยปรมาตนั้น เริ่มเห็นมาตั้งแต่เมื่อพระโลกุตตรมรรคญาณเกิด ให้ยังรู้การกำจัดสังโยชน์กิเลสเครื่องร้อยรัดให้ติดอยู่กับโลกอย่างน้อย ๓ ประการ คือ ลักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา และสีลัพพตปรามาสได้ ก้าวล่วงเข้าสู่ภูมิของพระอริยบุคคล ตั้งแต่ขั้นพระโสดาบันบุคคลขึ้นไปนั้นแล้ว แต่มาเห็นชัดแจ้งที่สุดเมื่อถึงพระนิพพาน เมื่อพระอรหัตตมรรคญาณเกิด เป็นการเห็นของจริงธรรมชาติจริงๆ ทั้งสองฝ่าย คือฝ่ายสังขตธาตุ สังขต-ธรรม (ธาตุธรรมที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง แล้ววางอุปาทานได้หมด) กับฝ่ายอสังขตธาตุ อสังขตธรรม (ธาตุธรรมที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พระนิพพานและอายตนะนิพพาน อย่างแน่นอน

กล่าวโดยสรุป การนิมิตเป็นเพียงอุบายวิธีการอบรมจิตใจ ให้มารวมอยู่เสียที่บริกรรมนิมิต เพื่อให้ใจรวมหยุดเป็นอารมณ์เดียวกัน ตรงจุดเดียวกันนี้นับเป็นการเห็นที่ยังไม่จริง ต่อเมื่อเกิดอุคคหนิมิต จึงนับเป็นการเห็นนิมิตจริง เพราะเป็นการเห็นขณะที่ใจหยุดนิ่ง ไม่ได้คิดเห็น แต่เป็นการเห็นนิมิตตามธรรมชาติที่เกิดขึ้นเองโดยอุบายวิธีดังกล่าว และมีผลให้เกิดทิพพจักขุ ทิพโสต ให้สามารถได้เห็นและได้ยิน หรือสัมผัสสิ่งที่ละเอียดประณีตยิ่งกว่าสายตานิยมมนุษย์ หรือประสาทมนุษย์จะสัมผัสได้ นี่ก็เป็นการเห็นของจริง เช่นเดียวกันกับตาเนื้อเห็นกายมนุษย์หรือประสาทหูได้ยินเสียงที่เราพอได้ยินกันได้ ทั้งหมดนี้ถ้าจะพูดกันในภาษาธรรม ก็ชื่อว่าเป็นการเห็นจริงโดยสมมติ คือเห็นสังขารทั้งหยาบและทั้งละเอียด

การเห็นพระไตรลักษณ์ คือความเป็นอนิจจัง ทุกขัง และอนัตตา ของธรรมชาติที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง สูงขึ้นไปถึงการเห็นอริยสัจ และเห็นธรรมชาติที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง ได้แก่ พระนิพพาน และอายตนะนิพพานตามที่เป็นจริง จึงนับเป็นการเห็นแท้จริงโดยปรมาตม.

๒

กำหนดนิมิตภายนอกตัวให้ชัดก่อน แล้วนำเข้าข้างในได้หรือไม่

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๖)

ถาม : ดิฉันได้ยินผู้แนะนำธรรมปฏิบัติบางรายเขาว่า ถ้าจะปฏิบัติให้เห็นดวงปฐมมรรคได้เร็ว ก็ให้กำหนดนิมิตภายนอกตัวหรือที่ไหนๆ ก็ได้ ให้เห็นชัดเจนเสียก่อน แล้วจึงค่อยน้อมนำเข้าไปข้างในเมื่อไรก็ได้ แต่ถ้าปฏิบัติตามวิธีของหลวงพ่อดอกน้ำแล้วรู้สึกว่าจะเห็นยาก หลวงพ่อเห็นว่าดิฉันควรเปลี่ยนวิธีฝึกตามแบบเขา จึงจะเห็นง่ายๆ หรือไม่คะ?

ตอบ : หลวงพ่อดอกน้ำ ท่านสอนให้น้อมใจเข้าไปตามฐานต่างๆ ในเบื้องต้น เพียงเพื่อให้รู้ทางเดินของจิตว่าเวลาจะเกิด จะดับ จะหลับ จะตื่น จิตนั้นเข้าออกทางไหนอย่างไรในตอนแรกของการปฏิบัติภาวนานั้น ในการปฏิบัติคราวต่อไป ท่านให้เอาใจไปจรดที่ศูนย์กลางกายโดยตลอด ไม่ให้ส่งใจออกนอกเลย

ในการน้อมใจไปตามฐานต่างๆ นั้น (ดูรูปภาพด้านข้างผ่าซีกประกอบ) ท่านสอนให้กำหนดบริกรรมนิมิตเป็นดวงแก้วกลมใสเท่าดวงตาดำ กลมใสดุจเพชรลูกที่เจียรระโนแล้ว ให้ปรากฏขึ้นที่ปากช่องจมูก (หญิง-ชาย/ชาย-ขวา) ฐานที่ ๑ ให้ใจอยู่กลางดวงที่ใสและให้บริกรรมภาวนาว่า “สัมมาอะระหังฯ” ๓ ครั้ง แล้วก็ให้เลื่อนดวงแก้ว

รูปด้านข้างผ่าซีก

แสดงที่ตั้งของดวงนิมิต จากฐานที่ ๑ ถึง ฐานที่ ๗

นั้นเข้าไปหยุดนิ่งอยู่ที่หัวตาด้านใน (หญิง-ชาย/ชาย-ขวา) ให้หยุดนิ่งอยู่ที่หัวตาด้านในนั้น ฐานที่ ๒ ให้บริกรรมภาวนาว่า “สัมมาอะระหังฯ” ๓ ครั้ง แล้วก็ให้เลื่อนไปหยุดที่กลางกกัศรีระ ฐานที่ ๓ แล้วก็เลื่อนไปหยุดที่ฐานที่ ๔ ช่องเพดานปาก, ฐานที่ ๕ ปากช่องลำคอ, ฐานที่ ๖ เลื่อนลงไปตรงศูนย์กลางกายตรงระดับสะดือ, แล้วก็เลื่อนกลับสูงขึ้นมาตรงๆ อีกประมาณ ๒ นิ้วมือ นี่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ อันเป็นที่ตั้งของกำเนิดธาตุธรรมเดิม และเป็นที่ตั้งของกาย เวทนา จิต และ

ธรรม ณ ภายใน ละเอียดเข้าไปจนสุดละเอียดถึงธรรมกาย และอายตนะนิพพานอีกด้วย เวลาสัตว์จะเกิด จะดับ จะหลับ จะตื่น จิตดวงเดิมก็จะตกศูนย์ไปยังศูนย์กลางกายฐานที่ ๖ แล้วจิตดวงใหม่ ซึ่งอยู่ท่ามกลางดวงธรรมของกายละเอียด ก็จะลอยเด่นมาที่ตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิมนี่ก่อนจะทำหน้าที่ต่อไป จุดนี้จึงเป็นที่ตั้งถาวรของใจ

ที่นี้ก็ให้เอาใจจรดที่ตรงนี้เรื่อยไปตลอด ชาย-ขวา หน้า-หลัง ล่าง-บน นอก-ใน ไม่ไปทั้งนั้น ทำให้หยุดในหยุด กลางของหยุด ณ ที่ตรงนี้เรื่อยไป ไม่ถอยหลังกลับ เพราะการทำใจหยุดในหยุด กลางของหยุด ณ ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ นี้ จิตหยุดปรุงแต่ง (ไม่สังขาร) จึงถูกถักทำเลของพระ (กุสลาธัมมา) แต่ถ้าใจออกนอกตัวก็จะปรุงแต่งด้วยอำนาจของกิเลสได้มาก จุดอื่นนอกจากตรงศูนย์กลางกายจึงเป็นถักทำเลของภาคมาร (อกุสลาธัมมา) เพราะเหตุนี้ จึงให้เอาใจจรดตรงศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ไว้เสมอ เวลาถูกส่วนเข้าก็จะเห็นและถึงดวงธรรม ที่ทำให้เป็นกายมนุษย์และของกายอื่นๆ ตลอดถึงดวงธรรมของกายธรรมต่อๆ ไป จนสุดละเอียดที่แท้จริง จะได้ไม่ถูกหลอกด้วยนิมิตดวงที่จิตปรุงขึ้น (สังขาร)

หลวงพ่อบ้านจึงไม่ยอมให้ใครสอนโดยให้เอาใจไปไว้นอกตัว ให้เห็นดวงใสก่อน แล้วจึงค่อยน้อมเข้ามาภายใน เพราะแม้ว่าวิธีกำหนดนิมิตภายนอกตัวก่อนนั้นจะง่ายกว่าการเอาใจไปจรด ณ ที่ศูนย์กลางกายตั้งแต่เบื้องต้นก็จริง แต่การเห็นนิมิตนอกตัวนั้น แม้จะน้อมเข้ามา ณ ภายในได้ ก็เสี่ยงต่อการที่จิตจะเคลื่อนจากศูนย์กลางออกไปรับอารมณ์ภายนอกตัว อันเป็นเหตุให้เกิดกิเลสเข้ามาประสม แล้วปรุงแต่งจิตให้

เห็นนิมิตที่จิตปรุงแต่งขึ้นในดวงกลืนภายนอกตัวนั้นได้มากทีเดียว แปลว่า อาจถูกกิเลสมารแทรกซ้อนให้เห็นนิมิตลวง (ไม่จริง) ได้ง่าย อันเป็นเหตุให้รู้ผิด เห็นผิด จึงคิดผิด พุตผิด ทำผิด ได้ง่ายมาก และนี่แหละคืออันตรายของการเห็นนิมิตนอกตัว

ท่านจึงสอนให้ทำใจหยุด ณ ที่ศูนย์กลางกายเลย เพื่อให้ติดเป็นนิสัยปัจจัยตั้งแต่ต้น และให้ทำไว้ในทุกอิริยาบถให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และถ้าผู้ที่เข้ามาศึกษาและปฏิบัติธรรมใด ที่เคยฝึกทำนิมิตหรือเพ่งกลืนนอกตัวก่อน ท่านจะสอนให้รับน้ำใจเข้าไปหยุด ณ ภายในศูนย์กลางกายไว้เสมอ เวลาปฏิบัติภาวนาไม่ให้ส่งใจออกนอกตัว และไม่ให้ใช้นิมิตที่เกิดขึ้น หรือที่เห็นภายนอกตัวเลย แม้ผู้ปฏิบัติที่ได้ถึงธรรมกายแล้ว เมื่อจะพิจารณาภาวธรรมใดๆ ก็ให้น้อมเข้ามาพิจารณา ณ ที่ศูนย์กลางกาย พิจารณาเสร็จแล้วก็ให้พิสดารกาย ดับหายไปในหาละเอียดไปจนสุดละเอียด เป็นเถา ชูด ชั่น ตอน ภาด พืด พืดในพืดๆ ไปไม่ถอยหลังกลับ เมื่อจิตละเอียดหนักก็จะปล่อยวางอุปาทานในขันธ ๕ ของกายในภพ ๓ และละวางความยินดีในฉานสมาบัติ แล้วธรรมกายที่ละเอียดของผู้ปฏิบัตินั้นจะไปปรากฏในอายตนะนิพพาน เพราะละเอียดเสมอกัน จึงสามารถเห็นสภาวะของอายตนะนิพพาน ที่สถิตอยู่ของพระนิพพานคือธรรมกายตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า และพระอรหันตชีนาสพ ที่เข้าอนุภาทิสถนิพพานแล้ว และสามารถสัมผัสพระนิพพานของพระพุทธเจ้า และพระอรหันตทั้งหลายได้ด้วยว่ามีตัวตนอยู่หรือไม่ ถ้ามี เอ็น-ร้อน อ่อน-แข็ง ประการใด ถึงแล้วท่านก็ให้คำนวณรู้ที่ตรัสรู้ในนิโรธของพระพุทธเจ้าต่อๆ ไปอีก จนสุด

ละเอียดถึงอายตนะนิพพานเป็น นี่เป็นการทำนิโรธ เป็นธรรมปฏิบัติเครื่องปราบอกุศลจิต (ดับสมุทัย) เป็นสัมมาวายาโม คือเพียรชอบใน ๔ สถาน ทั้งเพียรกำจัดกิเลสจากจิตสันดาน เพียรระวังมิให้กิเลสเกิดขึ้นในสันดาน เพียรยังกุศลให้เกิดขึ้น เพียรระวังรักษากุศลที่เกิดขึ้นแล้วมิให้เสื่อม

เมื่อละต้นหาปวัตติหรือสมุทัยได้ด้วย เรียกว่า อุภโตภูมฐานะ แปลว่า ออกจากภาคทั้ง ๒ กล่าวคือ ออกจากสังขารนิมิต และตัณหา หรือสังโยชน์กิเลสเครื่องร้อยรัดให้ติดอยู่กับโลก ซึ่งเป็นตัวสมุทัยได้โดยเด็ดขาดเป็นสมุจเฉตพหาน จึงจะเอาตัวรอดได้

เพราะฉะนั้น ถ้าประสงค์ของจริงในพระพุทธศาสนา เวลาเจริญหรือปฏิบัติภาวนา ต้องพยายามไม่ส่งใจออกนอกตัว และไม่ควรเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติภาวนาไปเป็นวิธีเอาใจออกนอกตัวเป็นอันขาด.

๓

การนำดวงแก้วมาพิจารณา เป็นการสอนแบบสะกดจิตหรือไม่

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๗)

ถาม : การนำเอาลูกแก้วมาพิจารณาและเพ่งดู และแนะนำให้ทำตาม เป็นการสอนคนแบบสะกดจิตหรือไม่?

ตอบ : การสะกดจิต เป็นการใช้อุบายวิธีหรือเวทย์มนต์ประกอบอำนาจจิตของผู้สะกดจิตนั้นกล่อมใจผู้ที่ถูกสะกดให้เคลิบเคลิ้ม ขาดสติสัมปชัญญะ คือขาดความรู้สึกตัว แล้วตกอยู่ในอำนาจบังคับบัญชาของผู้สะกดจิตนั้น เช่นให้เคลิ้มหลับไป แล้วปฏิบัติตามอำนาจจิตหรือตามคำสั่งของผู้สะกดจิตนั้น โดยไม่รู้สึกตัว หรืออาจจะเคลิบเคลิ้มหลับไปจนไม่ถึงรู้สึกเจ็บปวด แม้ขณะกำลังถูกผ่าตัดอยู่ เป็นต้น

แต่การแนะนำให้ฟังพิจารณาถูกลูกแก้วให้จำได้ แล้วให้รวมใจหยุดนิ่งที่ศูนย์กลางกาย และให้ตรึงนึกถึงดวงที่ใส ให้ใจอยู่ในกลางดวงที่ใส และให้บริกรรมภาวนา (นึกท่องในใจ) ว่า “สัมมาอะระหังฯ” เรื่อยไปจนกว่าใจจะหยุดนิ่งเป็นสมาธิแน่นแน่มั่นคงตรงศูนย์กลางกายนั้น เป็นอุบายวิธีสงบใจในขั้นของการปฏิบัติสมถกัมมัฏฐาน เพื่อบรมใจให้สงบระงับจากกิเลสนิวรณ์ โดยให้ยกจิตขึ้นสู่อารมณ์วิตรก วิจารณ์ตรองประกอบนิมิต อันเป็นธรรมเครื่องกำจัดกัณณิหะ (ความง่วงเหงาห่มเมา ไม่กระปรี้กระเปร่าแห่งจิต) และวิกิกิจจา (ความลังเลสงสัยในธรรมปฏิบัติ) มีอารมณ์ปีติ สุข เอกัคคตา ธรรมเครื่องกำจัดพยาบาท (ความหงุดหงิด) อุทธัจจกุกกุกจะ (ความฟุ้งซ่านแห่งจิต) และกามฉันทะ (ความพอใจยึดติดในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสทางกาย) ได้เป็นอย่างดี

การยกอารมณ์ขึ้นสู่วิตก วิจารณ์ ปีติ สุข เอกัคคตารมณ์ ธรรมเครื่องกำจัดกิเลสนิวรณ์ออกจากจิตใจนี้ เป็นการเจริญสมถภาวนาในระดับปฐมฌาน อันเป็นเบื้องต้นของสัมมาสมาธิ หนึ่งในอริยมรรคมีองค์ ๘ เพื่อการเจริญปัญญารู้แจ้งในสภาวะธรรม และให้พัฒนาต่อไปได้ถึงการเจริญปัญญารู้แจ้งในพระอริยสัจทั้ง ๔ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

และการแนะนำให้ฟังดูดวงแก้วจนจำติดตา แล้วให้รวมใจให้หยุดนิ่งที่ศูนย์กลางกาย พร้อมด้วยบริกรรมภาวนาเพื่อรวมใจให้หยุดนิ่งได้สนิทนั้น มิใช่อุบายวิธีกล่อมใจให้ผู้ปฏิบัติภาวนาเคลิบเคลิ้มหลับไปโดยขาดสติสัมปชัญญะ ไม่รู้สึกตัว แล้วให้ปฏิบัติอยู่ในอำนาจบังคับบัญชาของผู้สอนแต่อย่างใด วิธีปฏิบัติและผลการปฏิบัติกลับเป็นตรงกันข้าม กล่าวคือ ผู้ปฏิบัติย่อมรู้สึกตัว มีสติสัมปชัญญะตลอดเวลา (ถ้าหลับ ไม่ใช่สมาธิ) ผู้สอนเพียงแต่แนะวิธีให้ผู้ฝึกปฏิบัติภาวนาที่ยังปฏิบัติไม่ได้ถึงดวงธรรมที่ทำให้เป็นกาย ให้รู้และดำเนินไปตามวิธีที่ถูกต้องเหมาะสม อันเป็นอุบายวิธีสงบใจที่จะให้ได้ผลดี คือให้ใจหยุดนิ่งสนิทอยู่ในอารมณ์เดียวได้โดยง่าย และโดยมีสติสัมปชัญญะ คือมีความรู้สึกตัวพร้อม ครูแนะนำเป็นแต่เพียงชี้แนะแนวทางให้เท่านั้น แล้วปล่อยให้ผู้ปฏิบัติฝึกอบรมใจของตนเองให้สงบเป็นสมาธิเอง

อนึ่ง แม้เมื่อปฏิบัติได้ถึงดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายแล้ว ครูผู้แนะนำก็ยังจะช่วยชี้แนะวิธีเจริญภาวนาอีกเป็นขั้นๆ ไป เพื่อให้เห็น และเข้าถึงกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม ต่อไปจนถึงธรรมกาย เพื่อให้รู้เห็นสภาวะของธรรมชาติที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่งตามธรรมชาติที่เป็นจริง และให้รู้แจ้งในพระสัจธรรมตามที่เป็นจริงเอง เพื่อละธรรมที่ควรละ เจริญธรรมที่ควรเจริญ และเพื่อความรู้อย่างเห็นเอง เข้าถึง และเป็น ธรรมชาติที่ควรเข้าถึงเอง ตามระดับภูมิธรรมที่ปฏิบัติได้ต่อไป

การแนะนำวิธีปฏิบัติภาวนาเป็นขั้นๆ ไปดังที่กล่าวนี้ ช่วยให้ผู้ปฏิบัติฝึกปฏิบัติภาวนาได้ผลดีขึ้นมาก ถ้าไม่ได้รับคำแนะนำจาก

ครูอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิและมีประสบการณ์ มาดีพอสมควรแล้ว น้อยรายนักที่จะปฏิบัติได้ผลดีได้เองโดยที่ไม่ต้องมีใครแนะนำ ดูตัวอย่างง่ายๆ ต่อไปนี้

๑. ให้ลองย้อนไปดูพฤติกรรมของสาธุชนพุทธบริษัท ก่อนแต่จะมีการให้คำแนะนำอย่างนี้ว่า ในสมัยหรือระยะเวลานั้นมีผู้เข้ามาสนใจฝึกปฏิบัติภาวนาธรรมดี ก็มากน้อย เมื่อเทียบส่วนกับสาธุชนเข้ามาฝึกปฏิบัติธรรมกับครูผู้ให้คำแนะนำวิธีปฏิบัติภาวนาเป็นขั้นตอน ตามหลักวิชา และด้วยประสบการณ์ของครูที่เคยประสบมาก่อน

๒. ให้สอบถามดูจากประสบการณ์ของผู้ปฏิบัติภาวนาธรรมตามแนวทางที่เขาปฏิบัติได้ผลดีพอสมควร ถึงดีมากว่า ถ้าเขาไม่มีครูผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มีประสบการณ์มาดีแล้ว ให้คำแนะนำวิธีปฏิบัติ และวิธีแก้ปัญหาในธรรมปฏิบัติเป็นขั้นๆ ไป เขาจะปฏิบัติภาวนาเจริญมาเพียงนี้หรือไม่ และว่าสำหรับผู้ที่ปฏิบัติภาวนาได้ผลดี โดยไม่อาศัยครูแนะนำ มีกี่มากน้อย

เพราะว่า การปฏิบัติภาวนาที่จะให้ได้ผลดี ย่อมต้องอาศัยเหตุปัจจัยหลายประการเข้าช่วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เคล็ดลัทธิวิธีปฏิบัติพระกัมมัฏฐานในแต่ละขั้นตอน ให้ปฏิบัติไปถูกแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสมตลอดทั้งวิธีแก้ปัญหาในธรรมปฏิบัติที่อาจเกิดขึ้นได้ในแต่ละขั้นของการปฏิบัตินั้น ยังเป็นสิ่งจำเป็นแก่ผู้ที่รู้สึกตัวว่า “ยังเป็นผู้ศึกษาอยู่” แม้ผู้ตอบปัญหานี้ ก็ยังต้องอาศัยการชี้แนะจากครูอาจารย์ผู้รู้กว่าอยู่

ถึงอย่างไรก็ตาม แม้จะเป็นครูผู้แนะนำผู้อื่นก็ไม่พึงประมาทในธรรมทั้งหลาย ต้องสอบ “รู้” สอบ “ญาณทัสสนะ” กับครูผู้ทรงคุณวุฒิสูง

กว่า และแม้กับศิษย์ผู้ปฏิบัติธรรมได้ผลดีพอสมควรแล้ว เพื่อพิสูจน์การรู้ การเห็น และแนวทางปฏิบัติให้ถูกต้อง และให้ได้ผลดียิ่งๆ ขึ้นไปอยู่เสมอ

แต่ส่วนว่าครูอาจารย์ใดจะมีสติปัญญาความสามารถที่จะให้คำแนะนำแก่ศิษย์ ให้ปฏิบัติได้ผลดีมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับบุญบารมี รัศมี กำลังฤทธิ์ ฯลฯ ที่อบรมสั่งสมมา รวมเป็น “อนุสาสนี-ปาฏิหาริย์”^๑ ของแต่ละท่านไม่เท่ากัน

๓. แม้พระพุทธองค์จะได้ทรงแสดงหลักปฏิบัติไว้ ดังเช่น สมถภูมิ ๔๐ วิปัสสนาภูมิ ๖ ฯลฯ ก็ยังทรงต้องชี้แนะเพิ่มเติมแก่ผู้เข้ามาทูลถามปัญหา และผู้เข้ามาศึกษาอบรมประพาสพรหมจรรย์ด้วยความเหมาะสมแห่งอัธยาศัย และความแก่กล้าแห่งอินทรีย์ของแต่ละบุคคล แม้ถึงกระนั้นก็ได้บรรลุผลมรรคผลเท่าเทียมกันทั้งหมดไม่ดังมีความปรากฏอยู่ในพระสูตรตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย อุปริปัณณาสกคณกโมคคัลลานสูตร ว่าด้วยการศึกษาและการปฏิบัติเป็นขั้นตอน ข้อ ๑๐๑-๑๐๓ มีความว่า

เมื่อพระผู้มีพระภาคตรัสแล้วอย่างนี้ พราหมณ์คณกโมคคัลลานะ ได้ทูลพระผู้มีพระภาคดังนี้ว่า สาวกของพระโคตมผู้เจริญ อันพระโคตมผู้เจริญโอวาทสั่งสอนอยู่อย่างนี้ ย่อมยินดีนิพพาน อันมีความสำเร็จล่วงส่วนทุกรูปที่เดียวหนอ หรือว่าบางพวกก็ไม่ยินดี.

^๑ อนุสาสนีปาฏิหาริย์ คือ ปาฏิหาริย์ คือ อนุสาสนี คำสอนเป็นจริง สอนให้เห็นจริง นำไปปฏิบัติได้ผลสมจริงเป็นอัศจรรย์ กล่าวคือ คำสอนที่เป็นสัจธรรม อันให้ผู้รู้แจ้งเห็นจริงในพระสัทธรรมของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ หรือให้นำไปปฏิบัติได้ผลสมจริง.

พระพุทธเจ้า : พราหมณ์ สาวกของเรา อันเราโอวาทสั่งสอนอยู่อย่างนี้ บางพวกเพียงส่วนน้อยยินดีนิพพาน อันมีความสำเร็จล่วงส่วน บางพวกก็ไม่ยินดี.

พราหมณ์คณกะ : ข้าแต่พระโคตมผู้เจริญ อะไรหนอแลเป็นเหตุเป็นปัจจัย ในเมื่อนิพพานก็ยังดำรงอยู่ทางให้ถึงนิพพานก็ยังดำรงอยู่ พระโคตมผู้เจริญ ผู้ชักชวน ก็ยังดำรงอยู่ แต่ก็สาวกของพระโคตมผู้เจริญ อันพระโคตมผู้เจริญโอวาทสั่งสอนอยู่อย่างนี้ บางพวกเพียงส่วนน้อยจึงยินดีนิพพาน อันมีความสำเร็จล่วงส่วน บางพวกก็ไม่ยินดี.

พระพุทธเจ้า : พราหมณ์ ถ้าเช่นนั้น เราจักย้อนถามท่านในเรื่องนี้ ท่านขอใจอย่างไร พึงพยากรณ์อย่างนั้น พราหมณ์ ท่านจะสำคัญความข้อนั้นเป็นไฉน ท่านชำนาญทางไปเมืองราชคฤห์มิใช่หรือ.

พราหมณ์คณกะ : แน่นอน พระเจ้าข้า.

พระพุทธเจ้า : พราหมณ์ ท่านจะสำคัญความข้อนั้นเป็นไฉน บุรุษผู้ปรารถนาจะไปเมืองราชคฤห์ พึงมาในสำนักของท่าน เข้ามาหาท่านแล้วพูดอย่างนี้ว่า ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าปรารถนาจะไปเมืองราชคฤห์ ขอท่านจงชี้ทางไปเมืองราชคฤห์แก่

ข้าพเจ้าด้วยเถิด ท่านพึงบอกแก่เขาอย่างนี้ว่า พ่อมหาจำเริญ มาเถิด ทางนี้ไปเมืองราชคฤห์ ท่านจงไปตามทางนั้น ชั่วครู่หนึ่งแล้วจักเห็นบ้านชื่อนั้น ไปตามทางนั้นชั่วครู่หนึ่งแล้ว จักเห็นนิคมชื่อนั้น ไปตามทางนั้นชั่วครู่หนึ่งแล้ว จักเห็นสวนที่น้ำรินรมย์ ป่าที่น้ำรินรมย์ ภูมิภาคที่น้ำรินรมย์ สระโบกขรณีที่น้ำรินรมย์ของเมืองราชคฤห์ บุรุษนั้น อันท่านแนะนำพรา้งอยู่อย่างนี้ จำทางผิดกลับเดินไปเสียตรงกันข้าม ต่อมาบุรุษคนที่สองปรารถนาจะไปเมืองราชคฤห์ พึงมาในสำนักของท่าน เข้ามาหาท่านแล้วพูดอย่างนี้ว่า ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าปรารถนาจะไปเมืองราชคฤห์ ขอท่านจงชี้ทางไปเมืองราชคฤห์แก่ข้าพเจ้าด้วยเถิด ท่านพึงบอกแก่เขาอย่างนี้ว่า พ่อมหาจำเริญ มาเถิด ทางนี้ไปเมืองราชคฤห์ ท่านจงไปตามทางนั้น ชั่วครู่หนึ่งแล้ว จักเห็นบ้านชื่อนั้น ไปตามทางนั้น ชั่วครู่หนึ่งแล้ว จักเห็นนิคมชื่อนั้น ไปตามทางนั้น ชั่วครู่หนึ่งแล้ว จักเห็นสวนที่น้ำรินรมย์ ป่าที่น้ำรินรมย์ ภูมิภาคที่น้ำรินรมย์ สระโบกขรณีที่น้ำรินรมย์ของเมืองราชคฤห์ บุรุษนั้น อันนั้น ท่านแนะนำพรา้งอยู่อย่างนี้ พึงไปถึงเมืองราชคฤห์โดยสวัสดิ์ พราหมณ์ อะไรหนอแลเป็นเหตุ

เป็นปัจจัย ในเมื่อเมืองราชคฤห์ก็ดำรงอยู่ ทางไปเมืองราชคฤห์ก็ดำรงอยู่ ท่านผู้ชี้แจงก็ดำรงอยู่ แต่ก็บุรุษอันท่านแนะนำพรา้งอย่างนี้ คนหนึ่งจำทางผิด กลับเดินไปทางตรงกันข้าม คนหนึ่งไปถึงเมืองราชคฤห์ได้โดยสวัสดิ์.

พราหมณ์คนกะ : ข้าแต่พระโคตมผู้เจริญ ในเรื่องนี้ ข้าพเจ้าจะได้อย่างไรได้ ข้าพเจ้าเป็นแต่ผู้บอกทาง.

พระพุทธเจ้า : พราหมณ์ ฉะนั้นเหมือนกันแล ในเมื่อนิพพานดำรงอยู่ ทางไปนิพพานก็ดำรงอยู่ เราผู้ชักชวนก็ดำรงอยู่ แต่ก็สาวกของเรา อันเราโอวาทสั่งสอนอยู่อย่างนี้ บางพวกเพียงส่วนน้อยยินดีนิพพาน อันมีความสำเร็จล่วงส่วน บางพวกก็ไม่ยินดี พราหมณ์ในเรื่องนี้ เราจะทำอย่างไรได้ ตถาคตเป็นเพียงผู้บอกหนทางให้.

๔

ได้ธรรมกายเพียง ๒-๓ วัน
แล้วมองอะไรไม่เห็นอีกเลย

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๙)

ถาม : กระผมได้ภาวนาวิชชาธรรมกายมาตั้งแต่บวช เมื่อปลายปี ๒๕๒๙ นั่งภาวนาเพียงอาทิตย์เศษ ก็เห็นองค์ธรรมกาย แต่ยังไม่เห็นดวงปฐมมรรค พอได้ธรรมกายเพียง ๒-๓ วัน ก็มองอะไรไม่เห็นอีกเลย เวลานั้นภาวนาก็เข้ากลางไม่ได้ จับได้แต่กว้างๆ และนิมิตก็ต้องเป็นองค์พระ ถ้าเห็นเป็นดวงแล้วจะเข้าไม่ได้เลย แต่ระยะหลังนี้เข้ากลางได้ ประคองนิมิตได้ แต่พอเข้ากลางก็จะเกิดแสงสว่างวูบขึ้นอย่างแรง จิตจะเคลื่อนที่ แล้วจะทำใหม่ไม่ได้ ขอบได้โปรดแนะนำด้วยครับ?

ตอบ : เรื่องเห็นดวงปฐมมรรคหรือไม่นี้ ไม่เป็นประมาณนะ เพราะว่าในที่สุดละเอียดของดวงธรรมก็เป็นองค์พระ ในกลางองค์พระก็มีดวงธรรม หรือ ณ ศูนย์กลางของกายในกายเหมือนกัน สดละเอียดของดวงธรรมนั้นอันประกอบด้วยคุณความดีในธาตุในธรรม เป็นดวงศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ สดละเอียดไปก็เป็นกายในกายที่ละเอียดยิ่งไปกว่ากายเดิม แปลว่าในกายก็มีดวง ในดวงก็มีกาย นี่เป็นธรรมดา เมื่อเห็นธรรมกายแล้ว โปรดจำไว้ว่า เห็นแล้วต้องเข้าถึงทุกอย่างต้องเข้าถึง วิธีเข้าถึงนั้น ไม่ว่าจะเห็นดวงธรรมหรือเห็นกายละเอียดกายใดก็ตาม มีอุบายวิธีคือเหลือกตากลับนิดๆ นั้น ก็เพื่อมิให้สายตาเนื้อไปแย่งหน้าที่ตาใน ในขณะที่เดียวกันนั้นก็มิธรรมดาอยู่

อย่างหนึ่ง คือใจของคนเรานี้ชอบที่จะพุ่งชานออกข้างนอกตัว ถ้าจะให้เข้าไป เห็น จำ คิด รู้ จะเข้าไปได้ แต่พอใจจะเข้าไปเมื่อไร ตาจะเลือกกลับเองเมื่อนั้น นี่เป็นธรรมชาติ แต่เราไม่ได้สังเกตตัวเอง แต่ถ้าใครเคยสังเกตเด็กทารกเวลนอนหลับ ก็พบว่าตาของเด็กนั้นจะเลือกกลับตลอดเวลา และนี่ก็เป็นธรรมชาติที่แปลก ซึ่งหลวงพ่อบุญ คือ หลวงพ่อวัดปากน้ำ ท่านพบและเข้าใจเลยว่า เวลาที่สัตว์จะเกิด จะดับ จะหลับ จะตื่น เมื่อจิตหยุดนิ่งตรงศูนย์กลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม จิตดวงเดิมจะตกศูนย์ จิตดวงใหม่จะเกิดขึ้นมาใหม่ตรงนั้น อาการของสัตว์โลกโดยเฉพาะอย่างยิ่งมนุษย์เรา ตาจะเลือกกลับ เพราะฉะนั้น อุปายนี้เป็นเรื่องสำคัญ เมื่อเราเลือกตากลับนิดๆ ใจจะหยุดข้างในได้โดยง่าย จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องฝึกให้ชำนาญ ผู้ที่ทำวิชชาชั้นสูงนั้น ตาเขาเลือกกลับตลอดเวลา แต่ต้องไม่ลืมตา คือตาจะพริ้มๆ อยู่แล้วนั้นแหละ ใจจะเข้าใจและตกศูนย์อย่างละเอียดด้วย

เพราะฉะนั้นวิธีทำให้ใจสามารถเข้าไปเห็นดวงในดวงกายในกาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์พระหรือธรรมกายได้สนิทนั้น ให้เลือกตากลับนิดๆ แล้วนึกเข้าไปเห็นศูนย์กลางองค์พระ เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญ ไม่ใช่มองดูเฉยๆ ถ้ามองดูเฉยๆ มองไปอย่างไรก็ไม่ก้าวหน้า ต้องนึกเข้าไปเห็นและเข้าไปเป็น ถ้าเพียงดวงก็นึกเข้าไปเห็น ณ ภายใน ทั้งความรู้สึกภายนอกของเรา เข้าไปเห็นภายใน เหมือนกับมีกายอีกกายหนึ่งของเราเข้าไปเห็นข้างใน ทำอย่างนี้จะก้าวหน้าได้ ถ้าเห็นกายแล้ว ก็ให้ดับหายเข้าไปหาละเอียด คือ สวมความรู้สึกเข้าไปเป็นกายละเอียดนั้นเลย ทั้งความรู้สึกอันเนื่องอยู่กับกายเนื้อของเรา กาย

ละเอียดปรากฏขึ้นมาเมื่อไร ก็ดับหายเข้าไปหาละเอียดเข้าไปเป็นกายละเอียดนั้น แล้วใจก็จะตกศูนย์เอง เพราะว่าใจของกายละเอียดนั้นจะทำหน้าที่เอง โดยวิธีดังนี้ใจของกายละเอียดจะทำหน้าที่เจริญภาวนาต่อ หยุดนิ่งเข้าไปจนถึงดวงศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติ-ญาณทัสสนะ อันเป็นเจตสิกธรรมที่สุดละเอียดของใจ ของกายนั้น แล้วก็จะถึงธาตุธรรม เห็น จำ คิด รู้ คือ “ใจ” ของอีกกายหนึ่งที่ละเอียดๆ ต่อไป เหมือนกับการถ่ายทอดถึงซึ่งกันและกัน เข้าไปจนสุดละเอียดที่กล่าวมานั้นก็เป็นอุปายวิธีในการเจริญจิตตภาวนาให้ได้ผลดี ซึ่งพอจะสรุปหลักย่อๆ ได้ ๔ ประการ คือ

๑. เห็นดวงให้เดินดวงคือ นึกเข้าไปเห็นจุดเล็กใสที่ศูนย์กลางดวง ให้ใจหยุดในหยุดกลางของหยุด กลางของกลางดวง ให้เห็นใสละเอียดไปจนสุดละเอียด

๒. เห็นกายให้เดินกาย คือดับหายเข้าไปหาละเอียด คือนึกเข้าไปเห็นจุดเล็กใสที่ศูนย์กลางกายละเอียดที่ปรากฏขึ้นใหม่ ให้ใจของกายละเอียดนั้นเจริญภาวนา หยุดในหยุดกลางของหยุด ให้เห็นใสละเอียดทั้งดวงทั้งกาย ทั้งองค์มาน

๓. โดยวิธีเลือกตากลับนิดๆ (ไม่ต้องลืมตา) ขณะเจริญภาวนาจะป้องกันมิให้สายตาเนื้อไปแย่งงานจิตตภาวนาของตาใน และจะช่วยให้ใจหยุดนิ่งกลางของหยุด ณ ศูนย์กลางกายได้ดี

๔. เข้ากลางทำให้ขาว คือนึกเข้าไปหยุดในหยุดกลางของหยุด ณ ศูนย์กลางดวง หรือธาตุธรรมเห็น จำ คิด รู้ ของกายที่ใสละเอียดที่สุดไว้เสมอ.

เห็นความสว่างบริเวณท้อง ต้องทำอะไร

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๑๑)

ถาม : เมื่อเวลาปฏิบัติธรรม พอจิตเริ่มเป็นสมาธิ จะเห็นความสว่างเกิดขึ้นบริเวณท้องเป็นความสว่างโล่งๆ จะต้องทำอะไรต่อไป?

ตอบ : เมื่อเวลาปฏิบัติธรรมเห็นความสว่างเกิดขึ้น อาจเหมือนดวงจันทร์ หรือความสว่างพอสมควร นั้นแสดงว่าเริ่มใช้แล้ว ใจเริ่มหยุดไถ่กับฐานที่ตั้งของใจตรงกำเนิดธาตุธรรมเดิม จึงปรากฏมีความสว่างขึ้น อาจเห็นข้างหน้าหรือรอบๆ ตัว เป็นของจริงทั้งนั้น แต่ยังไม่แท้ จะแท้ก็ต่อเมื่อใจหยุดนิ่งตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม (ฐานที่ ๗) จะเห็นดวงใสสว่างขึ้นมาเป็นดวงปฐมมรรค นั้นแหละของแท้ แต่เป็นของแท้โดยสมมติ คือเป็นดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ซึ่งยังจัดเป็นสังขารนิมิตอยู่ ถ้าเห็นอย่างทีกล่าวนั้น ให้กำหนดนึกหยุดนิ่งที่ศูนย์กลาง หรือกำหนดตั้งศูนย์กลางไว้พร้อมอธิษฐานขอให้เห็นศูนย์กลางที่ใส และขยายศูนย์กลางออก แต่อย่าเพ่งแรง พอศูนย์กลางขยายในไม่ช้าก็จะเห็นดวงใสสว่างขึ้นมา แต่ถ้าเราเผลอง่วง หรือเผลอสติ ความมืดจะเข้ามาแทนที่เป็นธรรมตา นั่นคือกิเลสนิวรณ์ เพราะฉะนั้นขอให้มัสติว่า เมื่อกิเลสนิวรณ์เกิดขึ้น วิธีแก้โดยการนึกให้เห็นจุดเล็กใส ตั้งขึ้นมาใหม่ แล้วอธิษฐานขยายศูนย์กลางจุดเล็กใส นั้น ดวงก็จะ

ปรากฏใสสว่างขึ้น ให้หมั่นนึกเข้ากลางของกลางจุดเล็กใส นั้นไว้เรื่อยๆ ให้ใจหยุดในหยุดกลางของหยุดอย่างสม่ำเสมอ อย่าเพ่งแรง นึกเข้ากลางของกลาง หยุดในหยุดอย่างต่อเนื่อง ก็จะมีศูนย์กลางใสขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งความมืดหมดไป (ที่เรียกว่า อัมโมปทีโป ความสว่างของธรรมที่สว่างเปรียบประดุจดั่งประทีปหรือดวงอาทิตย์) หลักสำคัญกำหนดใจให้เห็นจุดเล็กใสตรงศูนย์กลางกาย แล้วค่อยๆ อธิษฐานขยายจุดเล็กใสขึ้น อย่าให้ใจเคลื่อนจากศูนย์กลาง ความมืดก็จะหายไป ความสว่างก็จะปรากฏขึ้นแทนที่ อย่าใช้สายตานี้เพราะจะปวดตา และไปแย่งหน้าที่ของตาใน หมั่นจรรโลงใจอยู่เสมอทุกขณะเดิน ยืน นั่ง นอน ก็จะเห็นดวงในดวง แล้วต่อไปก็จะเห็นกายในกายต่อไปเอง.

ผู้ปฏิบัติธรรมได้ผลเร็วช้าต่างกัน เพราะเหตุใด

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๑๓)

ถาม : ผู้ปฏิบัติธรรมได้ผลเร็วช้าต่างกันเพราะเหตุใด ?

ตอบ : การปฏิบัติธรรมได้ผลเร็วช้าต่างกัน เพราะเหตุปัจจัยต่างๆ ดังเช่นต่อไปนี้

๑. การบำเพ็ญบุญกุศล และการสร้างบาปอกุศลมากน้อยหนักเบา มาไม่เท่ากัน จึงยังผลให้การปฏิบัติธรรมได้ผลเร็วช้าต่างกัน เพราะ

ว่าบุญกุศลที่ผู้ปฏิบัติธรรมประกอบบำเพ็ญในปัจจุบัน ย่อมทำหน้าที่เป็นกรรมสนับสนุน (อุปถัมภ์การกรรม) ช่วยส่งเสริมบุญกุศลที่ได้สั่งสมอบรมมาแต่เดิม ให้แก่กล้าขึ้นเป็นบารมี อุปบารมี และปรมัตถบารมี เต็มส่วนเร็วขึ้น และช่วยให้ผลการปฏิบัติธรรมดีขึ้นตามลำดับ ส่วนว่าความประพฤติปฏิบัติที่เป็นบาปอกุศล ตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ก็ทำหน้าที่เป็นกรรมบีบคั้น (อุปปีฬการกรรม) เบียดเบียน ขัดขวาง ปิดกั้นมิให้บุญบารมีที่ได้เคยสั่งสมอบรมมา ไม่ให้ผลอย่างสมบูรณ์เต็มที่ ผลของการปฏิบัติธรรมของแต่ละบุคคลจะได้ผลเร็ว หรือช้าก็ขึ้นอยู่กับบุญกุศลและบาปอกุศลที่แต่ละคนประกอบบำเพ็ญสั่งสมอบรมมาที่แตกต่างกันดังกล่าว

๒. ขึ้นอยู่กับการอธิษฐานบารมี มีผู้ปฏิบัติธรรมนั้นๆ ได้เคยอธิษฐานจิตเอาไว้ ตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบันว่าแตกต่างกันเพียงใด บางท่านอธิษฐานจิตปฏิบัติธรรมเพียงบรรลุมรรค ผล นิพพาน ในระดับภูมิธรรมขั้นปกติสาวก บางท่านอธิษฐานในระดับอสีติมหาสาวกผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษ บางท่านอธิษฐานเป็นอัครสาวกเบื้องซ้ายเบื้องขวาของพระพุทธเจ้า และบางท่านอธิษฐานปรารถนาพุทธภูมิ เป็นพระอรหันตปัจเจกพุทธเจ้า และสูงขึ้นไปถึงเป็นพระอรหันตลัทธิปัญญ-พุทธเจ้า ซึ่งจะต้องอาศัยการบำเพ็ญบารมีที่มากและนานกว่ากันกว่าจะบำเพ็ญบารมีได้เต็มส่วนถึงปรมัตถบารมี อันยังผลให้การปฏิบัติธรรมได้ผลเร็ว และแตกต่างกัน.

๗)

ทำไมลืมตาจึงเห็นดวงแก้วชัดกว่าหลับตา

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๑๓)

ถาม : ทำไมบางทีลืมตาจึงเห็น “ดวงแก้ว” หรือ “องค์พระ” ชัดกว่าหลับตา?

ตอบ : เป็นธรรมชาติของใจ (เห็น จำ คิด รู้) ที่เมื่อตกไปยังศูนย์กลางกายฐานที่ ๖ แล้วใจดวงใหม่ก็จะปรากฏลอยขึ้นมาหยุดนิ่ง ณ ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ เพื่อทำหน้าที่ต่อไปนั้น ตาจะเหลือกกลับเองโดยอัตโนมัติ เช่นเมื่อเวลาสัตว์จะมาเกิด คือมาตั้งปฏิสนธิ วิญญาณที่ขั้วมดลูกของมารดา ตาของทั้งบิดาและมารดาก็จะเหลือกกลับเอง เพราะใจตกศูนย์ และแม้เวลาที่สัตว์จะดับ (ตาย) จะหลับจะตื่น และแม้เวลาที่ใจจะหยุดนิ่งสนิท เป็นสมาธิแนบแน่นตรงศูนย์กลางกายแล้ว ก็ตกศูนย์ไปยังศูนย์กลางกายฐานที่ ๖ และปรากฏลอยเด่นขึ้นมาใหม่ยังศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ นั้น ตาของสัตว์หรือบุคคลนั้นก็เหลือกกลับเองโดยอัตโนมัติ โดยที่เจ้าตัวไม่รู้สึกรู้สีก คนส่วนมากจะไม่เคยได้สังเกตเห็น ให้สังเกตดูตัวอย่างเด็กทารกเวลาที่เขื่อนอนหลับ ใจกำลังตกศูนย์นั้น จะเห็นตาของเขเหลือกกลับเหมือนคนที่กำลังชักจะตาย พ่อแม่บางคนเมื่อเห็นถึงกับตกใจนึกว่าลูกตกกำลังชัก แต่แท้ที่จริงเขากำลังนอนหลับปุ๋ยสบาย

โดยเหตุนี้แหละ เวลาที่ผู้ปฏิบัติภาวนาสมาธิหลับตาโดยมึนเปลือกตาให้ปิดแน่นสนิทมากๆ เพราะความที่ตั้งใจมาก และไม่ทราบกลอุบายนี้ จึงไม่เอื้ออำนวยให้ตาเหลือกกลับเองได้สะดวกตามธรรมชาติในเวลาที่ใจจะเป็นสมาธิ ใจจึงพร่า ไม่สามารถรวมหยุดเป็นจุดเดียวกัน (เอกัคคตารมณ์) ณ ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ได้สนิท จึงเห็นเป็นแต่ความมืดหรือเห็นไม่ชัด โดยธรรมชาตินี้แหละ ที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อดำปากน้ำท่านจึงแนะนำเวลาฝึกเจริญภาวนาสมาธิในเบื้องต้นว่าให้เหลือกตากลับ เพื่อให้ใจอันประกอบด้วยความเห็น (ด้วยใจ) จำ คิด รู้ ที่มักจะพล่านออกไปยึดไปเกาะอารมณ์ภายนอกนั้นกลับไปข้างหลัง แล้วก็ให้กลับเข้าข้างใน ไปหยุดนิ่งที่ศูนย์กลางกายได้โดยง่าย

ส่วนว่า ผู้ปฏิบัติภาวนาสมาธิที่ปิดเปลือกตาเบาๆ แต่พอให้ใจเป็นอิสระคือไม่เห็น และยึดเกาะอยู่กับรูปหรืออารมณ์ภายนอก และพอให้ตาเหลือกกลับเองได้โดยสะดวก ใจจึงสามารถรวมลงหยุดอยู่ในอารมณ์เดียว ณ ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ นั้นได้โดยง่าย และเมื่อหยุดในหยุดกลางของหยุดนิ่งลงไปที่กลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม ตรงศูนย์กลางฐานที่ ๗ นั้น ก็จะสามารถเห็นดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายได้เร็ว และชัดกว่าการปิดเปลือกตาอย่างแน่นสนิท

เพราะฉะนั้น ผู้สืบทอดใดๆ แค่ว่าประมาณหรือแม้ผู้เดินจงกรมเพื่อเปลี่ยนอิริยาบถและลืมตามองลงชั่วแฉก เจริญภาวนาจิตจึงเป็นสมาธิได้เร็ว และสามารถเห็นดวงธรรมในธรรม และกายในกายได้เร็ว และชัดกว่าการปิดเปลือกตาที่แน่นสนิท เพราะกดเปลือกตาจนเกินไป.

จะรู้ได้อย่างไรว่าสิ่งที่เห็น ไม่ใช่ฉันเอง

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๑๓)

ถาม : จะรู้ได้อย่างไรว่าสิ่งที่เห็นในขณะที่ปฏิบัติภาวนาธรรมนั้น ไม่ใช่สิ่งที่ฉันเอง?

ตอบ : รู้ได้ด้วยการพิสูจน์ตนเอง เช่น

๑. การนึกให้เห็นดวงแก้วหรือพระแก้วขาวใสที่เรียกว่า กำหนดบริกรรมนิมิต ในเบื้องต้นของการฝึกเจริญภาวนาสมาธินั้น จะไม่มีทางนึกให้เห็นได้ชัดเจน ใสแจ๋ว และสว่างไสว เท่าเมื่อใจรวมหยุดเป็นสมาธิ แนบแน่นมั่นคงดีแล้ว (ตรงศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ อันเป็นที่ตั้งของกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม) การเห็นดวงธรรมที่ทำให้เป็นกาย และการเห็นกายในกาย ไปจนถึงธรรมกายนั้นสวยงาม ละเอียดยิ่ง ประณีต และมีรัศมีปรากฏแตกต่างจากการนึกเห็นด้วยใจในเบื้องต้นนั้นมากมายนัก อย่างที่เรียกว่า “ไม่เคยได้พบเห็นมาก่อน” แล้วจะไปนึกเอาเองได้อย่างไร จึงไม่ใช่สิ่งที่ฉันเอง

๒. เมื่อปฏิบัติได้ถึงธรรมกายแล้วก็ทดลองฝึกล้อมเข้าสู่อนาคตังสญาณ ดูเหตุการณ์ในอนาคตอันใกล้ๆ ดูบ้าง หรือฝึกขยายทิพพจักขุ และข่ายของญาณทัสสนะดูสิ่งต่างๆ ที่พอจะพิสูจน์ได้ว่าเห็นจริงหรือไม่จริงดูบ้าง ก็ค่อยๆ มีประสบการณ์เองว่าที่เห็นนั้น ถูก

ต้องตามที่เป็นจริงก็มีมาก ที่ผิดพลาดบ้างก็มี ก็ให้พิจารณาเหตุสังเกต ผลดูว่าเป็นเพราะเหตุใด

ก็จะขอเจริญพรไว้ ณ ที่นี้เสียเลยว่า ถ้าได้ทำนิโรธดับสมุทัย ปหานอกุศลจิต อันสัมปยุตด้วยกิเลส ให้หมดสิ้นไปได้ดีเพียงใด และใจ เป็นอุเบกขาเพียงใดในขณะใด ในขณะนั้น การรู้เห็นจะเป็นตามจริง ทั้งจริงโดยสมมติ และจริงโดยปรมาตถ์เพียงนั้น แต่ถ้าขณะใดจิตใจยัง มัวหมองอยู่ด้วยกิเลส ตัณหา อุปาทาน มีอคติการรู้เห็นในขณะนั้น ก็มีโอกาที่จะผิดพลาดได้ง่ายตาย

ผู้ปฏิบัติธรรมที่เป็นพระอริยเจ้า หรือผู้ปฏิบัติธรรมที่หมั่นมี สติสัมปชัญญะรู้เท่าทันในกองกิเลส และหมั่นชำระจิตใจให้ผ่องใสได้ เสมอ ด้วยการเจริญสติปัฏฐานทั้ง ๔ และทำนิโรธให้ใจสะอาดบริสุทธิ์ อยู่เสมอเพียงใด ธรรมชาติเครื่องรู้เห็นมีทิพพจักขุ และญาณทัสสนะ เป็นต้น จึงย่อมบริสุทธิ์ ให้สามารถรู้เห็นได้ถูกต้องแม่นยำกว่าผู้ที่ทรง คุณธรรมที่ต่ำกว่าเพียงนั้น เพราะฉะนั้นเมื่อปฏิบัติถึงธรรมกายแล้ว ก็อย่าได้เหิมเกริมว่าเลิศแล้ว ต้องปฏิบัติภาวนาธรรมเพื่อกำจัด ขัดเกลากิเลสให้หมดสิ้นไป ด้วยสติสัมปชัญญะ และปัญญาอันเห็นชอบ อยู่เสมอนั้นแหละ จึงจะพอแน่ใจได้ว่าพอเอาตัวรอดได้ และเมื่อนั้น เครื่องรู้เห็นได้แก่ ทิพพจักขุและญาณทัสสนะก็จะบริสุทธิ์ ให้สามารถ รู้เห็นได้อย่างถูกต้องแม่นยำเอง

จึงพึงเข้าใจว่า การสอนให้ตรีนึกเห็นด้วยใจเป็นเครื่องหมาย ดวงแก้วกลมใส หรือพระพุทธรูปขาวใส ขึ้น ณ ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ นั้น เป็นเพียงอุบายวิธีในการอบรมจิตใจให้มารวมหยุดเป็นจุดเดียว

(เอกัคคตารมณ์) ตรงศูนย์กลางกายอันเป็นที่ตั้งกำเนิดธาตุธรรมเดิม และเป็นที่ตั้งกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม เพื่อเจริญมหาสติปัฏฐาน ๔ อันเป็นการเจริญภาวนานั่นเอง ทั้งสมาธิ และปัญญาด้วยการที่ได้ทั้งรู้และทั้งเห็นสภาวะธรรม และสังขธรรม ตามธรรมชาติที่เป็นจริง.

๙

เห็นดวงแก้วอยู่ข้างหน้า แต่น้อมเข้ามาไม่ได้

ควรทำอย่างไร

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๑๔)

ถาม : เมื่อเริ่มปฏิบัติธรรมเห็นดวงแก้วอยู่ข้างหน้า ไม่สามารถ น้อมเข้ามาได้ควรทำอย่างไร จึงจะน้อมเข้ามาในตัวได้?

ตอบ : วิธีปฏิบัติ ก็ให้เหลืออกตากลับนิดๆ ในขณะที่หลับตา ภาวนาอยู่ พร้อมๆ กับรวมใจหยุดนิ่งตรงศูนย์กลางกายเหนือระดับ สะดือ ๒ นิ้วมือ มีที่หมายเป็นจุดเล็กใส พยายามจดจำอารมณ์ที่เห็น ดวงแก้วใสนั้นไว้ แล้วนึกให้เห็นดวงแก้วใสนั้นปรากฏขึ้นที่ศูนย์กลาง กาย โดยกำหนดใจให้เห็นจุดเล็กใสตรงศูนย์กลางดวงแก้วใส ณ ศูนย์ กลางกายนั้นไว้ให้มั่น เพื่อให้ใจอันประกอบด้วยเห็น จำ คิด รู้ มารวมหยุดเป็นจุดเดียวกัน หยุดในหยุดกลางของหยุดนิ่งลงตรงนั้น ถ้าใจจะซัดส่ายหรือฟุ้งชานออกนอกตัว ก็ให้มีสติรู้เท่าทันในกิเลส

นิรณันต์เช่นนั้น และกำหนดบริกรรมภาวนาว่า “สัมมาอะระหังฯ” เพื่อ
ประคองใจให้หยุดนิ่งลงตรงนั้น

ไม่ช้า ใจจะรวมลงหยุดเป็นจุดเดียวกัน ก็เห็นดวงธรรมที่
ทำให้เป็นกายมนุษย์ ใสสว่างปรากฏขึ้นมาเอง

เมื่อใจหยุดนิ่งดีแล้ว ก็ปล่อยตาซึ่งเลือกกลับให้เป็นไปตาม
ธรรมชาติต่อไป เห็นแล้วก็อย่าตื่นเต้น ให้รวมใจหยุดในหยุดกลางของ
หยุดกลางของกลางดวงใสสว่างนั้น หยุดนิ่งถูกล้วน ศูนย์กลางก็จะขยาย
ออก และจะเห็นดวงใสสว่างละเอียดยิ่งกว่าเดิมปรากฏขึ้นมาใหม่
เรื่อยๆ คือดวงศีล ดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุตติ และดวงวิมุตติ-
ญาณทัสสนะ ใสละเอียดที่สุด

เมื่อหยุดในหยุดกลางของหยุด ศูนย์กลางจะขยายออก แล้ว
จะเห็นกายในกาย ณ ภายในของเราปรากฏขึ้นมาเอง ก็ให้ดับหาย
ไปหาละเอียด คือละความรู้สึกอันเนื่องด้วยกายหายเข้าไปเป็นกาย
ละเอียด พร้อมกับรวมใจหยุดนิ่งลงไปที่ศูนย์กลางกายละเอียดๆ ที่
ปรากฏขึ้นมานั้นให้ใสละเอียดหมดทั้งดวงธรรมและกาย เมื่อภายใน
กายปรากฏขึ้นใหม่ ก็ให้ปฏิบัติตามแบบเดิม คือ ดับหายไปหา
ละเอียด เป็นกายที่ละเอียดๆ นั้น รวมใจหยุดในหยุดกลางของหยุด
ให้ใสละเอียดทั้งดวงและกายเรื่อยไป โตใหญ่ใสละเอียดไปตามกาย
จนถึงธรรมกายที่ใสละเอียด.

เห็นดวงแก้วลอยไปมา จะอย่างไร

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๑๔)

ถาม : บางครั้งเห็นดวงแก้วลอยไปด้านซ้ายบ้าง ด้านขวาบ้าง
หรือวิ่งเป็นวงบ้าง จะอย่างไร? เพราะรู้สึกปวดหัว

ตอบ : ขณะปฏิบัติภาวนาอยู่เช่นนั้น ให้เลือกตากลับขึ้น
นิดๆ พร้อมกับกำหนดใจให้เห็นจุดเล็กใสตรงศูนย์กลางกายนิ่งๆ เข้าไว้
ไม่ต้องใช้ใจบังคับดวงที่แกว่งนั้น ดวงจะเลื่อนไปไหนก็ช่าง อย่าตาม
อย่าเสียดาย คงให้รวมใจหยุดนิ่งๆ คือนึกให้เห็นจุดเล็กใสตรงศูนย์
กลางกายไว้ให้มั่น กลางของกลางเข้าไว้ จะใช้บริกรรมภาวนาว่า
“สัมมาอะระหังฯ” ณ จุดเล็กใสนั้น ช่วยด้วยก็ได้

ไม่ช้าใจจะหยุดนิ่งและก็จะปรากฏดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายใส
แจ่มขึ้นมาเอง

ข้อสำคัญอีกประการหนึ่งคือขณะปฏิบัติภาวนา อย่าบังคับใจ
ที่จะให้เห็นจนเกินไป เพราะจะทำให้เกร็งและปวดศีรษะ ให้ผ่อนคลาย
พอดีๆ แล้วจะค่อยๆ เห็นชัดเจน.

๑๑

ทำไมต้องมีดวงแก้วในการเจริญภาวนาธรรม

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๑๕)

ถาม : ทำไมต้องมีดวงแก้วในการเจริญภาวนาธรรม?

ตอบ : การที่เราจะสามารถเจริญวิภาวเพียร เพื่อดับอวิชชามูลรากฝ่ายเกิดได้นั้น จะต้องเจริญทั้งสมถะและวิปัสสนากัมมัฏฐาน

ฝ่าย “สมถะ” หรือภาวสมถะนั้น มุ่งหมายที่จะให้ใจสงบจากกิเลสนิวรณ์ ได้แก่ ความว่องเหวี่ยงซัดเซไม่กระปรี้กระเปร่าแห่งจิตใจ ๑, ความล่งเลงสงสัยในการปฏิบัติธรรม ๑, ความโกรธ พยาบาท หงุดหงิด ไม่สบายใจ ๑, ความฟุ้งซ่านแห่งจิตใจ วิตกกังวลหรือนึกไปในเรื่องต่างๆ ๑, ความยินดีพอใจยึดติดในกามคุณทั้ง ๕ คือ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสทางกายอีก ๑ เป็นต้น ๕ อย่างนี้รวมเรียกว่ากิเลส-นิวรณ์เครื่องกั้นปัญญา

หัวหนาใหญ่ หรือรากเง่าของกิเลสเครื่องกั้นปัญหานี้ ก็คือ อวิชชานิวรณ์ อวิชชานิวรณ์นี้เป็นกิเลสตัวสำคัญที่สุด จะต้องอาศัยวิภาวเป็นธรรมเครื่องกำจัด แล้วจะพลอยให้กิเลสต่างๆ ระงับลงได้ แต่การที่จะเข้าไปกำจัดอวิชชาได้ ต้องเจริญวิภาว วิภาวจะเจริญได้ กิเลสนิวรณ์ ๕ ข้อแรกที่กล่าวถึงต้องหมดไป นี้...เกี่ยวข้องกันอย่างไร

เมื่อกิเลสนิวรณ์ ๕ ข้อหมดไปแล้วใจจึงใส เมื่อใสแล้วหยุดรวมเป็นจุดเดียว ต้องเข้าใจว่าจิตใจที่ผ่องใสปราศจากกิเลสนิวรณ์นั้น ใจต้อง

เป็นสมาธิแน่วแน่มั่นเป็นอารมณ์เดียว (เอกัคคตารมณ์) เพราะฉะนั้น บางครั้งเรามักพูดว่าทำสมาธิ ซึ่งหมายเอาว่า อบรมใจให้หยุดนิ่งอยู่ในอารมณ์เดียว แต่บางครั้งเราเรียก “สมถกัมมัฏฐาน” นั้นหมายเอาคุณสมบัติของใจ เมื่อจิตใจเป็นสมาธิแน่วแน่มั่นคงแล้วก็จะผ่องใส สะอาดบริสุทธิ์จากกิเลสนิวรณ์ แต่ความที่ใจจะสัจจจากกิเลสนิวรณ์ได้ เป็นสมาธิแน่วแน่มั่นได้ ต้องอบรมใจให้หยุดให้นิ่งถึงขั้นฌานจิต อันให้เกิดองค์คุณ หรือองค์แห่งฌาน คือ วิตก วิจารณ์ ตรึงตรองประคองนิमित คือพอเราทำใจให้เกิดอุคคหนิมิต คือเห็นใสเพียงชั่วขณะแล้วหายไป นี่เห็นๆ หายๆ อยู่เช่นนั้น จัดเป็นสมาธิขั้นอุปจารสมาธิ ให้เกิดองค์คุณ หรือองค์แห่งฌานที่ ๑ คือวิตก แต่ถ้าทำใจให้หยุดให้นิ่งสนิทยิ่งขึ้นไปอีก ถึงได้ปฏิภาคนิมิต แปลตามบาลีว่า นิमितเทียบเคียง หมายถึงว่า เห็นนิมิตติดตา จะนึกย้อนนึกขยายก็ได้ พอจิตเข้าถึงปฏิภาคนิมิต แล้วนะ เป็นสมาธิขั้น “อัปปนาสมาธิ” ให้ได้องค์คุณหรือองค์แห่งฌานที่ ๒ คือ “วิจารณ์” ดังที่ท่านเจ้าคุณพระธรรมธีรราชมหามุนี^๑ ท่านกล่าวถึงว่า ถ้าวานกกำลังจะทะยานบินแล้วก็กระพือปีกบินพรึบๆ ไปเรื่อยนั้น อุปมาดั่งว่า “วิตก” จิตกำลังประคองนิमितอยู่ได้บ้างไม่ได้บ้าง แต่ถ้าจิตซึ่งเป็นปฏิภาคนิมิต ประคองเห็นได้นานติดตาอยู่อย่างนั้น เรียกว่าวิจารณ์ เหมือนกับนกบินลอยอยู่ในอากาศ กางปีกก็ร่อนไปได้ นั้นเรียกว่า “วิจารณ์”

วิตก วิจารณ์ นี่เกิดขึ้นแล้ว ความมืดในใจก็หมดไป ใจก็สว่าง ถิ่นมืบทะคือความว่องงุนก็หายไป ความท้อถอยก็หายไป จิตใจมีพลัง

^๑ รองเจ้าอาวาสและอาจารย์ฝ่ายคันถธุระ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ

ขึ้นมาเขียว มีพลังสดชื่นขึ้น ใจสว่างก็หายง่วง และอีกประการหนึ่ง
 วิจิกิจฉา ความลังเลสงสัยในการปฏิบัติธรรมในเบื้องต้นก็หมดไป นี่แหละ
 เมื่อจิตมีสมาธิถึงขั้นฌานจิต ประกอบด้วยองค์คุณ คือ วิตก วิจารณ์ เกิด
 ขึ้น วิจิกิจฉาและถีนมิทธะก็หายไปเลย ที่นี้ถ้าใจเป็นสมาธิสืบต่อไปอีก
 นิดเดียวคือหยุดในหยุดกลางของหยุดนิ่งลงไปอีกถึงเกิดองค์แห่งฌาน
 ที่ ๓ คือปีติ ความยินดีที่ทรงความใสสว่างอยู่นั้น เมื่ออารมณ์ปีติเกิด
 ขึ้น ความโกรธพยาบาทหรืออารมณ์หงุดหงิดก็หายไป แต่ถ้าว่าตื่นเต้น
 มากเกินไปนิมิตก็จะหายไป หรือว่าบางท่านว่าเหมื่อยยากจะให้สว่าง
 ยิ่งกว่าเก่า บังคับใจ กดใจลงไป ก็จะหายไปเลย เพราะฉะนั้นให้ทำใจ
 กลางๆ สบายๆ หยุดในหยุดกลางของหยุด จิตก็จะตกศูนย์ หยุดนิ่งแล้ว
 จะยิ่งใสสว่างละเอียด พอพ้นจากอารมณ์ปีติ ก็เข้าสู่องค์ฌานที่ ๔ สุข
 ด้วยความที่จิตใจใสละเอียดอยู่ ตรงนี้อุทธัจจกุกกุกจะ คือความฟุ้งซ่าน
 หมดไป ไม่มีแล้ว เพราะอะไร? เพราะใจจะรวมหยุดในหยุดนิ่ง เสรวย
 อารมณ์สุขอยู่ ในขณะที่เสวยอารมณ์สุขนี้เอง ใจก็ยังหยุดในหยุด กลาง
 ของหยุดนิ่งเป็นองค์ฌานที่ ๕ คือ เอกัคคตา (เป็นหนึ่ง) ความที่ใจเป็น
 หนึ่งนี้ ความยินดีพอใจยึดติดอยู่ในกามคุณทั้ง ๕ คือ ในรูป เสียง กลิ่น
 รส สัมผัสทางกายเป็นอันระงับไป นี่แหละองค์คุณหรือองค์แห่งฌาน ๕
 คือ วิตก วิจารณ์ ปีติ สุข เอกัคคตารมณ์ เมื่ออบรมจิตให้เป็นสมาธิแนบ
 แน่นมั่นคงถึงอุปปาสมาธิ เป็นฌานจิตที่ประกอบด้วยองค์คุณ หรือ
 องค์แห่งฌาน ๕ นี้แล้ว กิเลสนิวรณ์เครื่องกั้นปัญญาก็ดับไป ใจที่ขุ่นมัว
 ปัญญาที่ไม่แจ่มชัดเพราะเห็นไม่ชัด ไม่ได้รู้ได้เห็นเข้าไปถึงของจริง ก็จะ

กลับได้เห็นแจ่มรู้แจ่มขึ้น เพราะกิเลสนิวรณ์เป็นอันหมด ใจก็ใส ได้รู้-เห็น
 ชัดแจ่มขึ้น

ที่นี้ทำอย่างไรถึงจะอบรมจิตยกอารมณ์วิตก วิจารณ์ ขึ้นมาได้?
 พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ ๔๐ วิธี คือ กลสิน ๑๐, อสุภะ ๑๐, อนุสสติ
 ๑๐ ไปจนถึงอาหาเรปฏิกูลสัญญา ๑, จตุธาตวัตถทาน ๑, อรูปฌาน ๔
 และพรหมวิหาร ๔ ทั้งหมดนั้นคุณภาพของแต่ละข้อไม่เหมือนกัน แต่มี
 อยู่วิธีหนึ่งซึ่งดีมาก เหมาะกับจริตอัธยาศัยของทุกคน ทุกจริตอัธยาศัย
 วิธีนั้นคือกลสิน กลสินนี้คือการเพ่ง ไม่ใช่เพ่งแบบจ้องตาถลนนะ อย่า
 เข้าใจอย่างนั้น เพ่งคือ ตาเรามองดูเห็นแล้วก็จำกัดตา แล้วก็ติดใจ คือ
 ให้เห็นได้ด้วยใจเป็นอุคคหนิมิต กับปฏิภาณนิมิต โดยเริ่มที่บริกรรมนิมิต
 คือนึกให้เห็นด้วยใจเสียก่อน สมมติว่าเราเห็นดวงแก้วหรือหลอดไฟ
 สว่าง เราก็นึกให้เห็นในใจของเรา นึกเห็นอยู่ในหัวใจของเราทีเดียว
 นึกให้เห็นในใจนี้เรียกว่ากำหนดบริกรรมนิมิต บริกรรมนิมิต ตามตำรา
 แปลว่านิมิตในบริกรรม ทางปฏิบัติบริกรรมนิมิตก็คือนึกให้เห็นด้วยใจ
 นี้ในทางปฏิบัติ ถ้านึกเห็นแล้วนี้ แค่นึกเห็นหลวๆ จินตนาการนะ
 ก็เห็นได้หน่อยหนึ่งเท่านั้น พอนึกเห็นแล้ว นี่เมื่อใจรวมหยุดเข้ามาอยู่
 ในอารมณ์เดียว จะเห็นภาพนิมิตนี้ใสขึ้นมาชัดเจน แม้เพียงวาบหนึ่ง
 หรือชั่วขณะหนึ่ง เขาเรียกว่า อุคคหนิมิต

สมาธิขณะที่เรานึกเห็น ที่เรียกว่าบริกรรมนิมิตนั้น ได้สมาธิ
 ระดับขณิกสมาธิ ถ้าเริ่มเห็นชัดเจนหรือถึงใสสว่างสักชั่วขณะหนึ่ง
 เรียกว่าอุคคหนิมิต ให้ได้สมาธิระดับอุปจารสมาธิ แต่พอเห็นติดตา
 ใสสว่างอยู่นั้น ตำราเขาเรียกนิมิตเทียบเคียงคือเหมือนของจริงและ

ใสสว่างอยู่นั้นชื่อว่าปฏิภาคนิมิต นี้ให้ได้สมาธิระดับอัปปนาสมาธิ เป็นสมาธิแนบแน่น ที่นี้กสิณนี้แหละตามตำรามีของให้เพ่ง ให้ดู ให้จำ หลายอย่าง เพ่งลมก็ได้ อากาศที่ทำให้ไปไม่ไหวๆ ก็ได้ เพ่งแสงสว่าง โดยเจาะรูดูแสงสว่างเล็กๆ แล้วจำได้ก็มี เพ่งดินก็มี สรุปแล้วคือ การเพ่งกสิณดิน, กสิณไฟ, กสิณลม, กสิณอากาศ (ว่าง), แล้วก็เพ่งกสิณแสงสว่าง ชื่อว่า “อาโลกกสิณ” กสิณทั้งหมดยังมีอีกเยอะนะ เพ่งกสิณที่เป็นสีก็ได้ สีเหลือง สีเขียว เป็นต้น เพ่งติดตาได้ทั้งนั้น แต่ว่ากสิณทั้ง ๑๐ อย่างนี้ เมื่อเพ่งดูแล้วย่อมผ่าน คือเห็นอุคคหนิมิต ถึงปฏิภาคนิมิตเป็นดวงใสเหมือนกันหมด ซึ่งไปตรงกับกสิณแสงสว่างที่ชื่อว่าอาโลกกสิณนั่นเอง เริ่มเห็นตั้งแต่มีตขาวใส แล้วก็สว่างไปจนถึงปฏิภาคนิมิตก็จะเห็นใสสว่างแจ่มไปเลย เพราะฉะนั้นอาโลกกสิณจึงจัดเป็นกสิณกลาง คือไม่ว่าท่านจะไปเพ่งกสิณอะไร เมื่อใจหยุดในหยุดกลางของหยุดนิ่ง จะต้องเห็นเป็นดวงใสสว่าง

เมื่อถึงปฏิภาคนิมิต ที่ประกอบด้วยองค์คุณหรือองค์แห่งฌาน วิตก วิจาร ปีติ สุข เอกัคคตารมณ์เกิด สมาธิจิตระดับนี้ ท่านเรียกว่าปฐมฌาน ถ้าทุติยฌานก็ละอารมณ์วิตก วิจาร ตติยฌานก็ละอารมณ์ปีติ เหลือแต่อารมณ์สุข จตุตถฌานก็ละอารมณ์สุข คือใจหยุดในหยุดกลางของหยุด จิตหยุดสนิท ละเอียดยจนอารมณ์ที่วามมาแต่ต้นหมดไป เหลือเป็นแต่เอกัคคตารมณ์กับอุเบกขา นั้นเป็น จตุตถฌาน

“กสิณกลาง” คือ “อาโลกกสิณ” นั้นคืออะไร? ใครมักมีจิตใจฟุ้งซ่าน ถ้าเอากสิณเพ่งอยู่ในใจ นึกให้เห็นอยู่ในใจ ใจไม่ให้ออกแวกไปได้โดยง่าย เหมือนที่ท่านเจ้าคุณพระธรรมธีรราชมหามุนี ท่านบอกว่า

เหมือนกับเราเอาเชือกผูกกลมลูกโคติดกับหลัก ลูกโควิ่งวนไปวนมาๆ ประเดี๋ยวก็เหนื่อย ก็นอนแหะลงตรงนั้น จิตเราเหมือนลิง เพราะฉะนั้นกสิณนี้แหละ ใจให้อยู่ในที่ที่เราต้องการให้ใจหยุดอยู่

เรื่องการเพ่งกสิณนี้เขาปฏิบัติกันมานานแล้วตั้งแต่อ่อนพุทธกาล แต่ว่าปฏิบัติแล้วทำไมถึงไม่เกิดประโยชน์สูงสุดคือมรรคผลนิพพาน? เกิดประโยชน์แล้วไปอุปบัติในพรหมโลกเท่านั้น คือเป็นแต่สมณะเฉยๆ ทำไมถึงเป็นเช่นนั้น? เพราะใจที่จะให้เป็นสมาธิไม่ถูกที่ตั้งกำเนิดธาตุธรรมเดิม อันเป็นที่ตั้งของกาย เวทนา จิต ธรรม ให้สามารถเข้าไปรู้-เห็นภายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม สดละเอียดยไปถึงธรรมกาย ถึงนิพพาน ปฏิบัติทางจิตไม่ถูกมัชฌิมา-ปฏิบัติทางสายกลางของจิตใจ เพราะฉะนั้นถ้าใครคลำทางตรงนี้ถูก คือ ถ้ากำหนดใจให้เป็นสมาธิตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม ก็ถูกทางสายกลาง ถูกมหาสติปัฏฐาน ๔ โดยตรง ถึงนิพพาน

ที่นี้ที่จะให้ได้ผลดีที่สุดก็กสิณนี้แหละ ใจผู้ปฏิบัติได้ดีที่สุดจึงเหมาะกับจรีตอธยาศัยทุกอธยาศัย ถ้าใครปฏิบัติภาวนาสมาธิด้วยวิธีเพ่งกสิณแล้วมีอานุภาพให้ถึงจตุตถฌานได้โดยสะดวก นี่มีอานุภาพอย่างนี้ วิธีปฏิบัติสมาธิภาวนามีทั้ง ๔๐ วิธี มีอานุภาพให้เข้าถึงฌานต่างๆ ได้ไม่เท่ากัน

ที่มีอานุภาพสูงได้ผลสูงก็กสิณนี้แหละ กสิณทั้งหมดนี้ก็มีรวมที่กสิณกลางคืออาโลกกสิณนั่นเอง เมื่อเป็นดวงใสสว่างตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิมแล้ว ตรงนี้เป็นเคล็ดลับของวิชาธรรมกายที่สำคัญประการหนึ่ง ก็คืออาโลกกสิณ เมื่อตั้งจิตถูกที่ คือรวมใจให้

หยุดตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิมแล้ว จะเห็นที่หมายเป็นจุดเล็กใส ประมาณเท่าเมล็ดโพธิ์เมล็ดไทร ตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิมนี่แหละ เป็นที่ตั้งของธาตุละเอียดของชั้น ๕, आयตนะ ๑๒, ธาตุ ๑๘, อินทรีย์ ๒๒, อริยสัจ ๔, ปฏิจสุมุปาบทธรรม ๑๒, ซ้อนกันอยู่เป็นชั้นๆ กันเข้าไป ข้างในจนสุดละเอียด ที่นี้เมื่อเป็นที่ตั้งที่รวมของชั้น ๕ आयตนะ ๑๒ ธาตุ ๑๘ ท่านคงทราบว่ามี “ธาตุรับ” “ธาตุกระทบ” และ “ธาตุรับรู้” คือ วิญญาณต่างๆ ให้รับรู้ทางอายตนะ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ซึ่งธาตุรับรู้อยู่ตรงกลาง พอใจหยุดมารวมอยู่ตรงกลาง ก็มีอานุภาพ สำคัญเกิดขึ้นให้ผลดียิ่งอีกประการหนึ่ง นั่นคือทิพพจักขุ ทิพพโสต เกิดขึ้นและเจริญดีแต่ตั้งแต่เริ่มต้น เฉพาะตัวอาโลกกสิณเองนั้น ทำให้ ทิพพจักขุ ทิพพโสต เจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว ที่นี้เมื่อทิพพจักขุ ทิพพโสต ตั้งอยู่ตรงกำเนิดธาตุธรรมเดิมอันเป็นที่ตั้งของกาย เวทนา จิต ธรรม ณ ภายใน เข้าไปจนสุดละเอียด ถึงธรรมกาย และสุดละเอียดถึงนิพพาน ตรงกลางของกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิมนั่นเอง จึงเป็นมัชฌิมาปฏิปทา ทางสายกลางที่ให้ผลในการได้รู้ ได้เห็นภายในกาย เวทนาในเวทนา จิต ในจิต และธรรมในธรรม ถึงอายตนะนิพพาน ได้อย่างถูกต้องแน่นอน ดีกว่าการเจริญภาวนาสมาธิโดยวิธีอื่นและการตั้งใจไว้ ณ ที่อื่น และก็ ตรงกลางของกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิมของภายในกาย สุตกายหยาบ กายละเอียดนี้เอง จึงเป็น “เอกายนมรรค” ทางสายเอก เป็นทางไปของ พระอริยเจ้า พระอรหันตเจ้าทั้งหลาย นี้รับกันไปหมดอย่างนี้

เพราะฉะนั้นหลวงพ่อดอกน้ำ ท่านได้พบว่าดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายก็อยู่ตรงนี้ อาโลกกสิณเป็นกสิณกลาง ยังให้ทิพพจักขุ

และทิพพโสตเกิดและเจริญขึ้น ท่านก็เลยให้นึกให้เห็นดวงแก้ว ซึ่งเป็น บริกรรมนิมิตเทียบเคียงกับดวงธรรมที่ทำให้เป็นกาย ๑, และเป็น บริกรรมนิมิตด้วยอาโลกกสิณอีก ๑, เพราะอาโลกกสิณนี้ เมื่อเพ่ง เมื่อดูแสงสว่างจำได้ติดตาแล้วเป็นอุคคหนิมิต แล้วนั้นแหละ จะเห็น เป็นดวงใส เพราะฉะนั้นท่านให้นึกให้เห็นดวงใสเลย เอาชั้นกลางหรือ ระดับกลางของอาโลกกสิณมาใช้ เป็นเบื้องต้นของการปฏิบัติภาวนา วิชชาธรรมกายเลย เห็นไหม ความลึกซึ้งแม้เพียงธรรมปฏิบัติเบื้องต้น อย่างเดียวของหลวงพ่อดอกน้ำซึ่งถึงเพียงนี้ เพราะฉะนั้น คนไม่รู้ก็ว่า ทำไมถึงไปนั่งเพ่งดูดวงแก้ว เขาไม่รู้ว่าดวงแก้วนี้เป็นส่วนที่เจริญมาจาก อาโลกกสิณ ในระดับอุคคหนิมิตที่จะเจริญขึ้นไปเป็นปฏิภาคนิมิต และ นี่เป็นกสิณกลางที่จะให้เกิดและเจริญทิพพจักขุ ทิพพโสต อันจะนำไป สู่สมันตจักขุ^๒ และพุทธจักขุ^๓ เมื่อปฏิบัติถึงธรรมกายและถึงนิพพาน เห็นไหมละเอียดซึ้งอย่างนั้น เพราะฉะนั้นนี่แหละ เป็นเหตุผลที่ว่าทำไม จึงต้องใช้ดวงแก้วในการเจริญภาวนา.

^๒ ดาโดยรอบ ดาเห็นรอบ ที่หยั่งรู้ธรรมทั้งปวง ได้แก่ พระลัทธิปัญญญาณ

^๓ จักขุของพระพุทธเจ้า ได้แก่ญาณที่หยั่งรู้อริยสัจ อุปนิสสัย และอินทรีย์ ที่ยิ่งหย่อนต่างๆ ของ เวไนยสัตว์

๑๒

กำหนดบริกรรมนิมิตไม่ได้ จะบริกรรมภาวนาอย่างเดียวจะเกิดผลหรือไม่ (นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๑๖)

ถาม : เกี่ยวกับการบริกรรมนิมิต เมื่อใดจะได้เห็นนิมิตสักที เพราะกำหนดบริกรรมนิมิตไม่ได้ จะบริกรรมภาวนาอย่างเดียวจะเกิดผลหรือไม่?

ตอบ : ภาวนาอย่างเดียวก็ได้ แต่ว่าถึงอย่างไรใจต้องมีที่ตั้ง เพราะใจเรานั้นเห็นด้วย ใจเห็นที่ไหน ใจก็อยู่ที่นั่น เพราะฉะนั้นต้องให้เห็นอยู่ ณ ที่ใดที่หนึ่ง ใจจึงจะอยู่ที่นั่น บริกรรมนิมิตนึกให้เห็นด้วยใจ ณ ภายในซึ่งจะได้ผลดีเป็นของยาก แต่ถ้านึกอยู่ภายนอกเห็นได้ง่ายกว่า เมื่อใครนึกอยู่ ณ ภายในได้ จะได้ผลดีที่สุด เมื่อใจหยุดตรงนั้น ถูกกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม ตรงศูนย์กลางกายเหนือระดับสะดือ ๒ นิ้วมือ เมื่อถูกแล้วเราจะสามารถเข้าถึงธรรมในธรรม ภายในกาย จิตในจิตได้โดยสะดวก และไปถึงธรรมกาย ถึงพระนิพพาน

เรารู้ว่าจุดนี้ เป็นจุดที่เที่ยงตรง เห็นหรือไม่เห็น จงทำต่อไป จนกว่าจะเห็น แต่ถ้านึกไม่เห็น ปวดเมื่อยเหนื่อยใจหนักหนา ก็นึกให้เห็นจุดเล็กใสเข้าไว้เป็นอย่างน้อยเพื่อให้ใจเข้าอยู่ ณ ภายใน การนึกให้เห็นอย่าไปคิดว่าสิ่งที่เห็นเป็นสิ่งที่นึกเอา นึกให้เห็นเป็นอุบายเบื้องต้น ใจประกอบด้วยความเห็นด้วยใจ ความจำ ความคิด ความรู้ มา

รวมกันเป็นจุดเดียวกัน ตรงเห็นนั้น เพราะฉะนั้นความจำเป็นในเบื้องต้นที่นึกให้เห็น จึงต้องทำแต่อุบายวิธีที่เราจะให้เห็น ตรงนั้นก็ต้องปล้ำกันหลายเพลง เช่นว่านึกดวงไม่เห็น อาจจะนึกองค์พระก็ได้ นึกง่ายๆ คือ นึกว่าในท้องมีลูกแก้วลูกหนึ่ง ประมาณเอา คือใจจะค่อยปรับตัว จนหยุดนิ่ง นี่เป็นอุบายอย่างหนึ่งซึ่งอาตมาใช้อุบายหลายอย่างเช่นกัน กว่าที่จะเห็นได้

แม้กระทั่งดวงไฟตรงไหน ที่ไหนที่เห็นกลมๆ ก็นึกดวงให้สว่าง อยู่ข้างในท้อง ซึ่งใช้ได้เช่นกัน ถ้านึกอย่างนั้นไม่ได้ ก็ให้ท้อง “ลัมมาอะระหังฯ” ไป ตรงกลางจุดศูนย์กลาง นึกให้เห็นจุดเล็กใส นิ่งๆ ไว้ พอนึกเห็นตามสบาย อย่าอยากเห็นจนเกินไป จนไม่ได้เห็น เพราะเพ่งแรงเกินไป จิตที่จะเห็น ต้องพอดีๆ เหมือนกับที่ท่านทั้งหลายลองเอาปิงปองวางอยู่ในน้ำ จะกดปิงปองให้จมในน้ำได้โดยวิธีไหน อุปมาอย่างนั้นฉันใด การเลี้ยงใจให้หยุดให้นิ่ง และจะได้เห็นเอง ก็เป็นฉันนั้นเหมือนกัน

แต่ถ้าจะนึกให้เห็น พอไม่เห็น ก็อึดอัดโมโห หรือหงุดหงิด อย่างนี้ไม่มีทางเห็น ทำให้เป็นธรรมตา เห็นก็ช่าง ไม่เห็นก็ช่าง ความเห็นต้องประกอบด้วยใจสบาย ละวางให้หมด เรื่องในอดีต ปัจจุบัน อนาคต แม้ตัวเราก็ต้องละให้หมด วางใจนิ่งๆ พอดีๆ ใจสบายๆ ก็จะเห็นได้ง่าย

อีกวิธีหนึ่ง ก่อนนอน จะหลับให้ท้อง “ลัมมาอะระหังฯ” นึกเบาๆ ท่องไป พอใจจะหลับ สภาพของใจจะตกศูนย์ ความรู้สึกภายนอกจะหมดไป จะเหลืออยู่แต่ข้างใน พอจิตตกศูนย์ ดวงธรรมดวงใหม่

จะลอยขึ้นมาที่ศูนย์กลางกาย ใสสว่างอยู่ตรงนั้น ก่อนหลับแล้วก็เผลอสติหลับไป เห็นตรงนั้นจับได้ดี พอเห็นดวงก็เข้ากลางของกลาง หยุดในหยุดนิ่งก็จะสว่าง นี่จะเห็นของจริงก็จะไม่หลับ จะรู้เลยว่าเมื่อวิตกวิจารณ์ คือเห็นดวงสว่างระดับ “อุคคหนิมิต” หรือ “ปฏิภาคนิมิต” แล้วนั้น ความง่วงเหงาซึ่มเซาจะหมดไป กิเลสนิวรณ์หมดไปในขณะนั้น ช่วงจะหลับสามารถจะเห็นได้ง่าย

ช่วงจะตื่น ถ้าเคยตื่น ๖ โมงเช้า ลองตื่นตีห้าครึ่ง พอตื่นแล้วไม่ตื่นเลย คือไม่ลุกขึ้น ตายังหลับอยู่ แต่ใจเราตื่นดูไปที่ศูนย์กลางกาย จะเห็นดวง ทำไมจึงเห็น เพราะใจคนเพิ่งตื่นใหม่ๆ ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายลอยเด่น ยังเห็นได้อยู่ พอเห็นแล้วเราเอาอารมณ์นั้นมาสู่ใจเรา ทำบ่อยๆ ก็จะเป็น เมื่อถึงเวลาก็เป็นเอง บางทีอาจเห็นธรรมกายใหญ่มาก ขณะเดิน นั่ง ปกติธรรมดา อารมณ์สบาย ใจเป็นบุญเป็นกุศล ใจก็สบาย พอใจสบายก็จะเห็น ใจสบายด้วยบุญกุศล แตกต่างกับการสบายด้วยกามคุณ คือได้นั่นได้นี้ตามที่เรายากได้ อันนั้นไม่สบายอย่างที่เราสบายอย่างนี้ การสบายด้วยบุญคือสบายเฉยๆ และลองกำหนดเห็นศูนย์กลางก็จะเห็นเป็นดวงใสได้โดยง่าย ต้องทำบ่อยๆ เนิ่งๆ แม้อาตมาเองถ้าไม่ทำบ่อยๆ เนิ่งๆ ก็จะไม่ชัด ต้องทำบ่อยๆ จึงดี.

๑๓

หลักการเจริญภาวนาเบื้องต้น

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๑๗)

ถาม : การเจริญภาวนาเบื้องต้นมีหลักอย่างไร ?

ตอบ : หลักในการเจริญภาวนาเบื้องต้น ซึ่งพระเดชพระคุณหลวงพ่อดาวพิกน้ำ ท่านเจ้าคุณพระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) ได้แนะนำให้ประพฤติปฏิบัติเพื่อทำใจให้หยุดนิ่ง เพื่อให้สิ้นจากกิเลส นิวรณ์เครื่องกั้นปัญญาให้ได้ผลดีที่สุดนั้น พระเดชพระคุณหลวงพ่อดาวพิกน้ำได้ให้คำแนะนำเป็นหลักปฏิบัติ มีหลักสำคัญนั้นอยู่ ๓ ประการ

ประการที่หนึ่ง ให้กำหนดองค์บริกรรมนิมิต

ประการที่สอง ให้กำหนดองค์บริกรรมภาวนาคู่กัน

ประการที่สาม ให้กำหนดที่ตั้งของใจไว้ ณ ศูนย์กลางกายเหนือระดับสะดือ ๒ นิ้วมือ

สำหรับประการที่หนึ่ง ที่ว่าให้กำหนดบริกรรมนิมิตนั้น พระเดชพระคุณหลวงพ่อดาวพิกน้ำได้กำหนดให้ผู้ปฏิบัติตรึงใจให้เห็นดวงแก้วกลมใสใจอยู่ในกลางของกลางตรงกลางจุดเล็กใส นี่เป็นสำคัญ ส่วนองค์บริกรรมภาวนานั้น ให้ใช้คำบริกรรมภาวนาว่า “สัมมาอะระหังฯ” โดยให้ภาวนาไปที่กลางของกลางตรงจุดเล็กใสกลางดวงแก้วกลมใส และที่ตั้งของใจที่จะให้เอาใจไปจรด ไปหยุด ไปนิ่งนั้น กำหนดให้เอาใจไปจรด ไปหยุด ไปนิ่ง ณ ศูนย์กลางกายเหนือระดับสะดือประมาณ ๒ นิ้วมือ

เหตุผลที่พระเจ้าพรหมคุณหลวงพ่อกำหนดหลักสำคัญ ๓ ประการนี้ไว้ ก็เพราะว่าการกำหนดให้ตริกีนึกให้เห็นดวงแก้วกลมใส ใจอยู่ในกลางของกลางตรงจุดเล็กใส กลางดวงกลมใส นั้น ก็เอาหลักมาจากการเพ่งกลืนแสงสว่าง ที่ชื่อว่า “อาโลกกลืน” ซึ่งโดยธรรมชาติเมื่อผู้ปฏิบัติภาวนาธรรมเพ่งกลืนแสงสว่าง ที่ชื่อว่าอาโลกกลืนนั้น เมื่อใจสงบระงับเป็นสมาธิแน่นแน่มั่นคงพอประมาณ ได้อุคคหนิมิตแล้ว จะเห็นเป็นดวงใส แต่ว่าอยู่ไม่ได้นาน ถ้าอยู่ได้นานก็ถึงปฏิภาคนิมิต นี่เป็นผลของการเพ่งกลืนแสงสว่างในระดับกลาง คือเมื่อเพ่งกลืนแสงสว่างแล้ว คือมองให้เห็นแสงสว่างแล้วหลับตานึกให้เห็นด้วยใจ เมื่อใจหยุดนิ่งพอประมาณ เกิดอุคคหนิมิต เห็นเป็นดวงใสบ้างเป็นครั้งคราว แต่ไม่ได้นาน นี่เป็นผลของการเจริญอาโลกกลืนในระดับกลาง ซึ่งจะเป็นไปในระดับสูงคือปฏิภาคนิมิต ซึ่งจะเป็นสมาธิที่แนบแน่นถึงขั้นอุปจารสมาธิ อันเป็นเบื้องต้นของปฐมฌาน

พระเจ้าพรหมคุณหลวงพ่อกำหนดเอาผลในระดับกลางของการเพ่งกลืน คือระดับอุคคหนิมิตนี้แหละ เอามาใช้เป็นเบื้องต้นของการเจริญภาวนาธรรมนี้ โดยให้ตริกีนึกให้เห็นดวงแก้วกลมใส ใจอยู่ในกลางของกลางตรงจุดเล็กใส กลางดวงแก้วกลมใส ตรงศูนย์กลางกายเหนือระดับสะดือ ๒ นิ้วมือเอาไว้ให้มั่น อันนี้เป็นอุบายวิธีที่ช่วยให้ผู้ปฏิบัติภาวนาธรรมสามารถรวมใจหยุดเป็นจุดเดียวกันได้เร็ว เพราะเป็นการรวมความเห็น ความจำ ความคิด ความรู้ ซึ่งธรรมชาติที่แท้จริงแล้วเป็นดวงเห็น ดวงจำ ดวงคิด ดวงรู้ ที่ขยายส่วนขยายออกมาจากธาตุละเอียดของนามขันธ์ ๔ คือธาตุละเอียดของเวทนา สัญญา สังขาร

วิญญาณ อันตั้งอยู่ในกลางธาตุละเอียดของรูปขันธ์ ตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม ซึ่งรวมเรียกว่า “ใจ” ให้รวมหยุดเป็นจุดเดียวกัน โปรดเข้าใจว่าเห็นอยู่ที่ไหนด้วยใจ ใจก็อยู่ที่นั่น เพราะฉะนั้นนี้เป็นอุบายวิธีที่สำคัญที่สุดที่ได้ผลดีที่สุด โดยตริกีนึกให้เห็นดวงแก้วกลมใส ใจจะมารวมอยู่ที่ความเห็น ความจำ ความคิด ความรู้ ในดวงแก้วกลมใส แล้วศูนย์กลางของดวงเห็น ดวงจำ ดวงคิด ดวงรู้ ก็จะมารวมหยุดเป็นจุดเดียวกันตรงกลางดวงแก้วกลมใส นั่น คือตรงศูนย์กลางดวงแก้วพระเจ้าพรหมคุณหลวงพ่อกำลังให้ใช้หลักนี้เป็นหลักที่หนึ่ง

เมื่อใจรวมหยุดเป็นจุดเดียวกันแล้ว ผลที่สำคัญเกิดขึ้นคือปรากฏดวงธรรมที่ทำให้เป็นกาย ใสสว่างปรากฏขึ้นตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม เมื่อปรากฏอย่างนี้แล้ว ใจอันประกอบด้วยดวงเห็น ดวงจำ ดวงคิด ดวงรู้ ก็รวมหยุดเป็นจุดเดียวกันตรงนั้นได้ เมื่อธาตุธรรมเห็น จำ คิด รู้ รวมหยุดเป็นจุดเดียวกัน ธาตุละเอียดของขันธ์ ๕, อายุตนะ ๑๒, ธาตุ ๑๘ ก็รวมหยุดเป็นจุดเดียวกันตรงนั้นเหมือนกัน ก่อให้เกิดพลังและผลที่สำคัญที่สุด คือทิพพจักขุ ทิพพโสต เจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว ณ ที่ตรงนั้น อันเป็นผลให้ใช้สำหรับพิจารณาภาวนาธรรมที่ละเอียดๆ ให้เห็นตามที่เป็นจริงได้

นี่เป็นผลดีของการให้ตริกีนึกให้เห็นดวงแก้วกลมใส ใจอยู่ในกลางของกลางตรงจุดเล็กใส กลางดวงแก้วกลมใส ซึ่งเป็นปฏิภาคนิมิต นั้นเป็นกลืนกลาง ปฏิภาคนิมิตจากการเพ่งอาโลกกลืน หรือกลืนแสงสว่าง นี่เป็นกลืนกลาง ที่ว่าเมื่อใครเพ่งกลืนอะไรแล้วจะต้องเห็นเป็นดวงใสสว่างด้วยกันทั้งหมด ถ้าว่าหยุดในหยุดกลางของหยุด

ให้ละเอียดเข้าไปถึงปฏิภาคนิมิต แต่ปฏิภาคนิมิตนั้นมารวมหยุดถูกกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม อันเป็นที่ตั้งของธรรมในธรรม ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกาย ซึ่งเบื้องต้นของธรรมในธรรม ที่วัตถุประสงค์ของการเจริญภาวนาให้มีสติพิจารณาเห็นธรรมในธรรม มาซ้อนตรงกัน เพราะฉะนั้นดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายซึ่งตั้งอยู่ตรงนั้น มีใจรวมหยุดเป็นจุดเดียวกัน คือเห็น จำ คิด รู้ อยู่ตรงนั้น ประกอบกับใจหยุด เพราะปฏิภาคนิมิตเกิดขึ้นตรงนั้นด้วย ซ้อนกันถึง ๓ อย่าง เห็นใส เต็มสว่างขึ้นมาเป็นดวงธรรมที่ทำให้เป็นกาย เมื่อใจหยุดในหยุดกลางของหยุดกลางดวงธรรมนั้น ปฏิภาคนิมิตก็หมดหน้าที่ เพราะใจรวมหยุดเป็นจุดเดียวกันตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม แล้วใจที่รวมหยุดเป็นจุดเดียวกันก็ทำหน้าที่พิจารณาเห็นธรรมในธรรม เห็นกายในกาย เห็นจิตในจิต และเวทนาในเวทนาสืบทอดไปได้

นี่เป็นผลดีของการเจริญภาวนาโดยการเพ่งกลืนแสงสว่าง ซึ่งเอาดวงแก้วมาเป็นที่ตั้ง คือเอามาเพ่ง เอามาให้จดจำ ให้นึกให้เห็นด้วยใจ เป็นอุบายวิธีรวมใจให้หยุดเป็นจุดเดียวกันได้โดยง่าย จึงเหมาะแก่จริตอัธยาศัยของคนหลายจริตอัธยาศัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่มักโกรธพยาบาท หรือผู้ที่มักมีความยินดีพอใจในกามคุณทั้ง ๕ มีรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสทางกายเป็นต้น และผู้ที่มักฟุ้งซ่านไปในเรื่องต่างๆ เหล่านี้เป็นต้น สามารถที่จะรวมใจให้หยุดนิ่ง และปราศจากกิเลสนิวรณ์ทั้งหลายนี้เสียได้โดยง่าย

ที่นี้ส่วนประการที่สอง ที่ว่าให้บริกรรมภาวนา “สัมมาอะระหัง” นั้น เป็นเครื่องช่วยในการที่จะประคองใจให้มาหยุดเป็นจุดเดียวกันได้

ง่ายขึ้น เพราะลำพังแต่การตรึงนึกให้เห็นดวงแก้วกลมใส ใจอยู่ในกลางของกลางตรงจุดเล็กใส่นั้น อาจจะไม่พอสำหรับผู้ที่มีความฟุ้งซ่าน จึงต้องอาศัยบริกรรมภาวนาท่องในใจว่า “สัมมาอะระหังฯ” เข้ามาช่วย คำว่า “สัมมาอะระหัง” ความจริงมาจากคำว่า “สัมมาสัมพุทธโธ” ซึ่งแปลว่าพระผู้ตรัสรู้แล้วเองโดยชอบ หมายถึงพระปัญญาคุณของพระพุทธเจ้า กับคำว่า “อรหัง” แปลว่า พระผู้ไกลจากกิเลส หมายถึงพระวิสุทธิคุณของพระพุทธเจ้า เมื่อผู้เจริญภาวนานั้นบริกรรมว่า “สัมมาอะระหังฯ” ก็เท่ากับกล่าวพระนามใหญ่ของพระพุทธเจ้า ซึ่งน้อมหรือรวมพระพุทธานุคุณอันว่าด้วยพระปัญญาคุณและพระวิสุทธิคุณของพระพุทธเจ้าเอามาใส่ใจเรา ก็เป็นพุทธานุสตินั่นเอง เพราะพระนามใหญ่ของพระพุทธเจ้านี้ครอบคลุมพระพุทธานุคุณอื่นๆ เข้าไว้ด้วย เพราะฉะนั้นคำว่า “สัมมาอะระหังฯ” เป็นองค์บริกรรมภาวนานั้น มีประโยชน์ ๒ ประการ

ประการที่หนึ่ง เป็นเครื่องช่วยประคองใจให้หยุดนิ่ง ณ ศูนย์กลางจุดเล็กใสกลางดวงแก้วกลมใส ตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิมนั้นได้ดียิ่งขึ้น มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ประการที่สอง เป็นพุทธานุสติ โดยที่ผู้บริกรรมภาวนาอยู่ตลอดนั้น นึกน้อมเอาพระพุทธานุคุณคือพระปัญญาคุณ และพระวิสุทธิคุณเข้ามาสู่ใจเรานี้เป็น ๒ ข้อ

ส่วนหลักสำคัญประการที่ ๓ ที่ว่า ให้เอาใจไปหยุดไปนั่งตรงศูนย์กลางกายตรงนั้นเป็นที่ตั้งกำเนิดธาตุธรรมเดิม เป็นที่ตั้งของธรรมในธรรม แล้วก็กายในกาย แล้วก็จิตในจิต ซึ่งรวมเวทนาในเวทนา จิต

ในจิต ซึ่งรวมทั้งเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เข้าด้วยกัน หรืออีกนัยหนึ่งคือเป็นที่ตั้งของธรรมในธรรม แล้วก็กายในกาย แล้วก็ใจของสัตว์โลกทั้งหลาย จากสุดหยาบไปสุดละเอียดของกายในภพ ๓ สุดหยาบคือของกายมนุษย์ ละเอียดไปถึงของกายทิพย์ หรือทิพย์หยาบ-ทิพย์ละเอียด รูปพรหมหยาบ-รูปพรหมละเอียด อรูปพรหมหยาบ-อรูปพรหมละเอียด ไปจนถึงสุดละเอียดของกายในภพ ๓ แล้วถึงธรรมกาย จากสุดละเอียดของธรรมกายถึงพระนิพพาน นับเป็นทางสายกลาง และมีสมาธิปฏิบัติด้วย

พึงเข้าใจว่า กลางกำเนิดธาตุธรรมเดิมนั้น นอกจากเป็นที่ตั้งของธรรมในธรรมแล้ว ยังเป็นที่ตั้งของใจอันถาวร คือเมื่อเวลาสัตว์จะเกิด จะดับ จะหลับ จะตื่น จะดับคือจะตาย จะหลับและจะตื่น ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกาย อันมี “ใจ” คือดวงเห็น ดวงจำ ดวงคิด ดวงรู้ ที่รวมหยุดเป็นจุดเดียวกันตรงกลางนั้น ดวงเดิมจะตกศูนย์ไปยังศูนย์กลางกายฐานที่ ๖ ตรงระดับสะดือพอดี ดวงใหม่คือดวงธรรมที่ทำให้เป็นกาย และ “ใจ” จะลอยเด่นขึ้นมาตรงศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ เหนือระดับสะดือ ๒ นิ้วมือนี้ จุดนี้จึงเป็นจุดที่สำคัญที่สุดที่ผู้เจริญภาวนาธรรมพึงเอาใจมาหยุดมานิ่งมาจรดตรงนี้ จึงจะเจริญภาวนาให้มีสติพิจารณาเห็นกายในกาย เห็นเวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม จากสุดหยาบไปถึงสุดละเอียด เป็นทั้ง ณ ภายนอก และ ณ ภายใน ไปจนถึงสุดละเอียดถึงธรรมกาย และสุดละเอียดจากธรรมกายซึ่งเป็นธาตุล้วนธรรมล้วน ถึงอายตนะนิพพานได้ จุดนี้จึงเป็นจุดที่สำคัญ และเป็นที่สำคัญที่สุดของการเจริญภาวนาตามแนววิชาธรรมกาย ที่ให้ได้ผลดี ที่สุด

ที่นี้มีความสำคัญอื่นๆ ประกอบเข้ามาด้วยใน ๓ หลักนี้ก็คือว่าสำหรับผู้เจริญภาวนาอานาปานสตินั้น คือ การมีสติพิจารณาเห็นลมหายใจเข้าออก ไม่ว่าผู้เจริญนั้นจะตั้งสติพิจารณาเห็นลมหายใจเข้าออกที่ฐาน เป็นต้นว่าฐานที่ ๑ ปากช่องจมูกหรือปลายจมูก ฐานที่ ๒ ตรงหน้าอกหรือตรงใกล้ลำคอ ฐานที่ ๓ ตรงกลางกาย หรือตรงกลางพระนาภี นี่เป็นตัวอย่าง บางท่านอาจจะกำหนด ๒ ฐาน ๓ ฐาน ก็แล้วแต่

เมื่อมีสติพิจารณาเห็นลมหายใจเข้าออกว่ายาวหรือสั้น ว่าหยาบหรือละเอียด จนจิตละเอียดเข้าไปแล้ว ลมหายใจจะสั้นเข้าๆ ละเอียดลงไปๆ จนใจหยุดนิ่ง เพราะลมหยุดอย่างมีสติ ใจจะหยุดอยู่ที่ศูนย์กลางพระนาภีก็คือตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม เหนือระดับสะดือ ๒ นิ้วมือนั่นเอง

เพราะฉะนั้นพระเดชพระคุณหลวงพ่ोजึงเน้นที่จุดศูนย์กลางอันเป็นที่ตั้งของกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม หรือชื่อวากลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม อันเป็นที่สุดลมหายใจเข้าออก หรือต้นทางลมหายใจเข้าออก ซึ่งเมื่อเจริญภาวนามีสติพิจารณาเห็นลมหายใจเข้าออกสั้นเข้าๆ ละเอียดไปจนถึงสุดละเอียดแล้ว จะหยุดตรงนั้นพอดี หยุดตรงกลางพระนาภี

และถ้าหากผู้ใดกำหนดเห็นบริกรรมนิมิตไม่ชัดเจน ในเบื้องต้นก็จะใช้หลักอานาปานสติเข้าช่วยได้ คือขอพระตริกนิกให้เห็นดวงแก้วกลมใส ใจอยู่ในกลางของกลางตรงจุดเล็กใสกลางดวงแก้วกลมใส นั้น นึกให้เห็น หรือมีสติพิจารณาเห็นลมหายใจเข้าออกกระทบดวงแก้ว ก็ให้เห็น

ดวงแก้วได้ชัด แล้วก็ปล่อยความสนใจในลมหายใจเข้าออก เพื่อให้ลมละเอียด และให้ใจหยุดนิ่งสนิทได้ง่ายยิ่งขึ้น ให้คงอยู่แต่การกำหนดองค์บริกรรมนิมิตบริกรรมภาวนาคู่กันไป ไม่ช้าจะรวมหยุดเป็นจุดเดียวกันตรงนั้นได้โดยง่าย และอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อใจหยุดนิ่งสนิทก็จะปล่อยองค์บริกรรมนิมิตและบริกรรมภาวนาเองโดยอัตโนมัติ

เพราะฉะนั้น จุดศูนย์กลางกายเหนือระดับสะดือ ๒ นิ้วมือ ตรงนี้ มีสติพิจารณาเห็นองค์บริกรรมนิมิต บริกรรมภาวนา และเห็นลมหายใจเข้าออกตรงนี้ก็หลักของอานาปานสติ คือเมื่อลมหยุดเมื่อใจละเอียดหนักแล้วลมหยุด ก็จะหยุดตรงนั้นพอดี จึงนับเป็นอานาปานสติอีกโสดหนึ่งด้วย

เพราะฉะนั้น หลักสำคัญใน ๓ ประการนี้แหละ ที่พระเดชพระคุณหลวงปู่ได้กำหนดให้ผู้เจริญภาวนาตริกีนึกให้เห็นดวงแก้วกลมใส ใจอยู่ในกลางตรงจุดเล็กใสกลางดวงแก้วกลมใส เพื่อรวมใจให้หยุดเป็นจุดเดียวกันได้โดยง่าย และให้หยุดตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิมอันเป็นที่ตั้งของกาย เวทนา จิต ธรรม จากสุดหยาบไปสุดละเอียด หรือ ณ ภายนอก และ ณ ภายใน ละเอียดเข้าไปจนสุดละเอียดถึงธรรมกายถึงพระนิพพานได้.

๑๔

ทำอย่างไรจึงจะเห็นดวงปฐมมรรคเร็วๆ

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๑๗)

ถาม : ทำอย่างไรจึงจะได้เห็นดวงปฐมมรรคเร็วๆ?

ตอบ : ต่อคำถามหรือปัญหาที่ว่าทำอย่างไรผู้ปฏิบัติจึงจะได้ดวงถึงปฐมมรรคเร็วๆ หรือดวงธรรมที่ทำให้เป็นกาย นับตั้งแต่เบื้องต้นไปเบื้องกลาง เบื้องสูง เอาเบื้องต้นเสียก่อนนั้น ความจริงเป็นเรื่องที่เร่งไม่ได้ การที่ผู้ปฏิบัติภาวนาธรรมจะถึงดวงปฐมมรรคได้นั้น ขึ้นอยู่ที่เหตุปัจจัยที่สำคัญหลายประการ

ประการที่หนึ่ง ก็คือว่า ขึ้นอยู่ที่บุญกุศล มีทานกุศล ศีลกุศล ภาวนากุศล ซึ่งจะเจริญขึ้นเป็นบารมี อุปบารมี ปรมัตถบารมี มีทานบารมี ศีลบารมี เนกขัมมบารมี ปัญญาบารมี วิริยบารมี ขันติบารมี สัจจบารมี อธิษฐานบารมี ไปจนถึงเมตตาบารมี และอุเบกขาบารมี ว่าได้ประกอบบำเพ็ญมากี่มากน้อย

อีกประการหนึ่ง ในส่วนที่เป็นอธิษฐานบารมี ถ้าหากว่าผู้ปฏิบัติธรรม ได้เคยอธิษฐานบารมีไว้ในระดับเบื้องต้น คือปกติสาวก ระยะเวลาของการบำเพ็ญบารมีก็มีสั้น คือสั้นกว่าผู้ที่ตั้งจิตอธิษฐานสร้างบารมี หรือบำเพ็ญบารมีเป็นพระสาวกที่สูงยิ่งไปกว่านี้ เช่น อัครสาวก อสีติมหาสาวก เป็นต้น หรือสูงขึ้นเป็นพระปัจเจกพุทธเจ้า พระสัมพันธัญญะพุทธเจ้า เหล่านี้ล้วนแต่ต้องบำเพ็ญบารมีมากกว่ากันไปตามระดับ นี่เป็นเหตุปัจจัยหนึ่งว่าได้บำเพ็ญบารมีมากี่มากน้อย

ประการที่สอง ขึ้นอยู่ที่บาปอกุศลที่ตนได้กระทำขึ้นในอดีตมาถึงปัจจุบัน ใครทำบาปอกุศลมากก็เป็นอุปสรรคขัดข้องมากตามส่วนนี้เป็นเรื่องอดีต แต่ในเรื่องปัจจุบัน ผู้รู้ที่ประสงค์ที่จะประพฤติปฏิบัติภาวนาธรรมให้ถึง ให้เห็น ให้ถึงดวงปฐมมรรคเร็ว ก็ต้องบำเพ็ญคุณความดี อันได้แก่ ทานกุศล ศีลกุศล ภาวนากุศล ให้เพิ่มมากขึ้น

ทานกุศลนั้น บำเพ็ญเพื่อชำระความตระหนี่ ความเห็นแก่ตัว ความยึดมั่นถือมั่น ความโลภ ตลอดจนตัณหา ราคะ ให้หมดไปจากจิตใจให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

ในส่วนของท่านกุศลนี้เป็นเครื่องชำระกิเลส ประเภทความเห็นแก่ตัว ประเภทความโลภ ประเภทตัณหา ราคะ ประเภทความยึดมั่นถือมั่นด้วยตัณหาและทิฐิให้เบาบางลง แปลว่าให้รู้จักละ รู้จักวาง เมื่อละวางได้มากเท่าใด ใจก็ว่างได้มากเท่านั้น นี่ในส่วนของท่านกุศลแต่อย่างเดียว เพราะฉะนั้น พระพุทธองค์จึงทรงบำเพ็ญบารมี คือทานกุศล เป็นทานบารมี อุบาสบารมี และปรมัตถบารมี เป็นเบื้องต้น และเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่ง

ส่วนศีลกุศลนั้น เป็นเครื่องป้องกันหรือเครื่องกลั่นกรองความประพฤติปฏิบัติที่เป็นการเบียดเบียนตนเองและผู้อื่นให้เดือดร้อน

เพราะฉะนั้น ผู้ใดรักษาศีลบริสุทธิ์อยู่เสมอ กาย วาจา ก็สะอาดบริสุทธิ์ จิตใจก็อ่อนโยนที่จะอบรมให้หยุด ให้นิ่ง ได้โดยง่าย เพราะไม่ต้องเดือดร้อนด้วยเวรภัยซึ่งจะเกิดขึ้นจากความประพฤติดิฉิล แปลว่าผู้รักษาศีล จิตใจก็สงบ กายวาจาก็สงบระงับ เป็นเหตุเป็นปัจจัยให้ใจได้รับการอบรมให้สงบระงับได้โดยง่าย

ส่วนภาวนากุศลต้องทำบ่อยๆ เนื่องจาก ไม่ละเว้นเสียกลางคัน ด้วยใจรัก ด้วยความเพียร ด้วยความต่อเนื่อง ด้วยมีสติพิจารณาในเหตุสังเกตในผล ปรับจิตใจของตนให้หยุดให้นิ่ง ให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ให้สามารถทำทุกอิริยาบถ คือเดิน ยืน นั่ง และนอน ยามเมื่อว่างจากภารกิจการงาน ตรึกนึกให้เห็นดวงแก้วกลมใส ใจอยู่ในกลางของกลางตรงจุดเล็กใส บริกรรมภาวนาว่า “สัมมาอะระหังฯ” ไว้มากๆ ต่อเนื่องไปมากๆ ศีลกุศลก็จะเจริญขึ้นด้วย ใจก็จะได้รับการฝึกอบรมให้หยุดให้นิ่งได้โดยง่าย หรือที่เรียกว่าจิตจะเป็นเร็วขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งแม้ก่อนนอน ถ้าก่อนนอนท่านก็ยังบริกรรมนิมิต บริกรรมภาวนาคู่กันไปจนหลับ ก่อนจะหลับจิตดวงเดิมจะตกศูนย์ จิตดวงใหม่จะลอยเด่นขึ้นมาใสสว่าง ท่านสามารถจะเห็นได้โดยง่าย และอาศัยอารมณ์เช่นนั้น ก่อนจะหลับก่อนจะตื่นเหมือนกัน ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายและใจนั้น จะลอยเด่นขึ้นมาที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ท่านสามารถจะเห็นได้โดยง่าย เมื่อเห็นได้ง่ายแล้ว ท่านก็อาศัยอารมณ์นั้นมาใช้บริการต่อไป ไม่ช้าท่านก็ถึงดวงปฐมมรรคได้

อย่าลืม จงประกอบทานกุศล เพื่อละ เพื่อวาง รักษาศีล เป็นศีลกุศล เพื่อระงับกาย วาจา ใจ มิให้เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น หมั่นเจริญภาวนา “สัมมาอะระหังฯ” ตรึกนึกให้เห็นดวงแก้วกลมใส ใจอยู่ในกลางของกลางตรงจุดเล็กใส ที่ศูนย์กลางกายไว้เรื่อยๆ ทุกอิริยาบถ ยืน เดิน นั่ง นอน ยามเมื่อว่างจากภารกิจการงาน จิตจะเป็นเร็วขึ้น และท่านจะถึงดวงปฐมมรรคได้เร็ว.

หยุดในหยุดเป็นอย่างไร

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๒๔)

ถาม : หยุดในหยุดเป็นอย่างไร ?

ตอบ : ถามว่าหยุดในหยุดเป็นอย่างไร และก็หยุดในหยุด กลางของหยุด กลางของกลางนะเป็นอย่างไร ผู้ถามนี้แสดงว่าไม่ได้ปฏิบัติตาม คงฟังจากวิทยุ ก็ถามผ่านมาทางสถานีวิทยุยานเกราะ ฟังแล้วไม่ได้ปฏิบัติตาม อันนี้จะไม่เข้าใจลึกซึ้ง โปรดทราบด้วยว่า เมื่อฟังแล้วปฏิบัติตาม เมื่อใจหยุด เริ่มแรกหยุดนะ มันหยุดเองไม่ได้ ต้องอาศัยนึกเอาเพื่อให้ “ความเห็นด้วยใจ” มารวมอยู่ในองค์บริกรรมนิมิต คือดวงแก้วแล้วก็ “ความจำ” “ความคิด” “ความรู้” ให้มารวมหยุดเป็นจุดเดียวกัน ให้ฟังเข้าใจว่าเห็นด้วยใจนะ เห็นอยู่ที่ไหน ใจอยู่ที่นั่น เมื่อให้นึกอยู่ที่ศูนย์กลางกายเป็นดวงแก้วกลมใส ก็แปลว่าเป็นอุบายวิธีให้ใจมารวมอยู่ในองค์บริกรรมนิมิต แต่พอรวมเดี่ยวเดียว มันจิตจางไปแล้วก็เลยมีงานให้ทำเพิ่มอีกโสดหนึ่ง คือบริกรรมภาวนาว่า “สัมมาอะระหังฯ” จิ๋เข้าไปที่กลางของกลางดวงแก้วกลมใส นั่นแหละ

กลางของกลางคืออะไร? ศูนย์กลางดวง ศูนย์กลางกาย เป็นจุดเล็กใสประมาณเท่าเมล็ดโพธิ์เมล็ดไทร เรานึกให้เห็นไว้ นึกเห็นอยู่ตรงนั้น ใจก็จะหยุดอยู่ตรงนั้น เห็นกลางจุดเล็กใส ตรงศูนย์

กลางนั้นเรียกว่า “กลางของกลาง” เมื่อหยุดนิ่งถูกส่วน ศูนย์กลางขยายออก ดวงใหม่เกิดขึ้น แล้วก็หยุดนิ่งไปกลางของกลางดวงใหม่ หยุดในหยุด กลางของหยุด ไม่ถอนออกมา (จากสมาธิ) หยุดนิ่งไปเรื่อยๆ เรียกว่า “หยุดในหยุด กลางของหยุด”

ทีนี้ตอนแรกใจมันนึกเอาเข้าไปเห็นศูนย์กลาง แต่พอใจหยุดจริงๆ แล้ว มันหยุดจริงๆ เข้าไปสู่ศูนย์กลางของกลาง เหมือนมีแรงดึงดูด ปรากฏเป็นเอง

เพราะฉะนั้น คำว่า “หยุด” นั้น เริ่มแรกมีอุบายวิธีให้นึกเห็นจุดเล็กใสที่ศูนย์กลางดวง ศูนย์กลางกาย เพื่อให้ใจหยุดจริงๆ พอใจมารวมหยุดเป็นจุดจริงๆ เป็นธรรมชาติแล้ว ก็หยุดเองแหละ เข้ากลางของกลาง เห็นดวงใหม่ก็หยุดนิ่งไปกลางดวงใหม่ เห็นดวงใหม่ก็เข้ากลางของกลางดวงใหม่ เข้ากลางของกลางศูนย์กลางนะ ก็จะเข้าไปเอง เข้าไปหยุดนิ่ง ไปจนถึงดวงที่ใสละเอียดที่สุด ศูนย์กลางขยายออก ภายในกายก็ปรากฏ

ถามมาอีกว่า ภายในกายเป็นอะไร? คือว่ากายคนเราหรือสัตว์ ไม่ใช่มีกายเดี๋ยวนะ มีกายละเอียดซ้อนกันอยู่เป็นชั้นๆ เข้าถึงได้ตามระดับภูมิจิต จากสุดหยาบคือกายเนื้อ และก็ละเอียดไปเป็นกายมนุษย์ละเอียด กลางดวงธรรมของกายมนุษย์ละเอียดมีกายทิพย์และกัทิพย์ละเอียด กลางดวงธรรมของกายทิพย์ละเอียด มีกายรูปพรหม อรูปพรหมละเอียด สุดละเอียดของดวงธรรมที่ทำให้เป็นอรูปพรหม เป็นธรรมกาย สุดละเอียดของธรรมกายเป็นพระนิพพาน นี่ภายในกาย

จากสุดหยาบไปสู่สุดละเอียดเป็นอย่างนี้ มีอยู่ในตัวเรา จึงเรียกว่า “ภายในกาย”

พระพุทธเจ้าจึงสอนว่าให้มีสติพิจารณาเห็นภายในกาย เห็นธรรมในธรรม แล้วก็เห็นจิตในจิต คือ “ใจ” ซึ่งควบเอาเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณเข้าด้วย เพราะอะไร? เพราะกายเราก็มียใจ แล้วก็ตรงกลางกำเนิดธาตุเดิมเป็นที่ตั้งของใจด้วย เป็นที่ตั้งของธาตุธรรม “ธาตุ” คือธาตุละเอียดของน้ำ ดิน ไฟ ลม และอากาศว่าง เป็นที่ตั้งของธรรมฝ่ายดี (กุสลาธัมมา), ฝ่ายชั่ว (อกุสลาธัมมา) และฝ่ายกลางๆ (อัปยาคตาธัมมา) นี่เป็น “ธรรมในธรรม” คือแปลว่ามนุษย์เราที่จะได้ความเป็นมนุษย์นี้ เราต้องทำความดีในชั้นมนุษย์ธรรม แล้วปรากฏเป็นธาตุธรรมที่ละเอียด ไสบริสุทธิอยู่ในท่ามกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม ประमाणเท่าฟองไข่แดงของไก่ นั้นธรรมในธรรมอยู่ตรงนั้น จิตในจิตก็อยู่ตรงนั้น เมื่อมาเกิดเป็นมนุษย์ ธาตุซึ่งเป็นที่ตั้งของธรรมฝ่ายบุญกุศล เป็นชนกกรรมนำให้มาเกิดเป็นมนุษย์ ถ้าในระดับมนุษย์-ธรรมก็มาเป็นมนุษย์ ในระดับทิพยธรรมก็ไปเกิดเป็นทิพย์เป็นเทวดา อยู่ในเทวโลก ในระดับพรหมธรรมก็ไปเกิดเป็นพรหมในพรหมโลก ในระดับพุทธธรรม ถ้าว่าหมดกิเลสโดยสิ้นเชิงก็พระนิพพาน คือธรรมกายที่บรรลอรหัตตผล ที่สุดละเอียดไปปรากฏอยู่ในนิพพาน นี้ พระพุทธองค์จึงทรงสั่งสอนให้มีสติพิจารณาเห็นภายในกาย ซึ่งมีจิตในจิต คือ “ใจ” แล้วก็ “ธรรมในธรรม” อยู่ตรงกลางกายนั้น

ตัวหนังสือบอกให้พิจารณาภายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม ซึ่งในระดับโลกียะนั้นประกอบด้วยปัจจัยปรุง

แต่งอย่างไร ให้เห็นสภาวะที่แท้จริงของกาย เวทนา จิต ธรรมนั้นๆ จากสุดหยาบไปสู่สุดละเอียด หรือเรียกว่าให้มีสติพิจารณาเห็นภายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต ธรรมในธรรม เป็น ณ ภายใน แล้วก็ เป็น ณ ภายนอก ส่วนหยาบเป็น ณ ภายนอก ส่วนละเอียดเข้าไปเป็น ณ ภายใน ถ้าใครเข้าอย่างนี้ไม่ถูกก็ให้พิจารณาส่วนภายนอกของตัว เป็น ณ ภายใน พิจารณาของคนอื่นเป็น ณ ภายนอก แต่ถ้าทำเป็นก็เข้าไปรู้-เห็นอย่างนี้แหละ ภายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต ธรรมในธรรม ทั้งให้พิจารณาเห็นด้วย และทั้งให้ชำระธาตุธรรมสะอาดยิ่งกว่ากันไปตามลำดับด้วย โดยอาศัยกาย เวทนา จิต ธรรม ส่วนหยาบ เป็นบาทฐานให้เข้าถึงกาย เวทนา จิต ธรรม ส่วนละเอียดที่สะอาดบริสุทธิ์ เป็น ณ ภายใน ยิ่งกว่ากันไปตามลำดับจนสุดละเอียด สะอาดบริสุทธิ์ แล้วจึงถึงธรรมกายซึ่งเป็นธาตุล้วนธรรมล้วน ที่บริสุทธิ์

ภายในกายส่วนหยาบนั้นเป็น “อัตตาสम्मติ” ส่วนที่ละเอียดสุดของธรรมกายมรรคธรรมกายผล เป็นธาตุล้วนธรรมล้วน นั้นเป็น “อัตตาวิมุตติ”

ที่พระองค์ทรงสั่งสอน สฬุเพ สงฺขารา อนิจฺจา “สังขารทั้งหลายทั้งปวงไม่เที่ยง” นั้น ก็หมายเอาสังขารธรรมทั้งปวงมีขันธ ๕ หรืออัตตาสम्मติอย่างเช่น กาย เวทนา จิต ธรรม ของมนุษย์ ทิพย์ พรหม อรูปพรหม ว่าเป็น อนิจจัง ทุกขัง และอนัตตา มิใช่ตัวตนให้ยึดถือได้ของสมมติยึดถือไม่ได้ตลอดไป เพราะเป็นอนิจจัง (ไม่เที่ยง) ต้องเปลี่ยนแปลงแปรผันไปตามเหตุตามปัจจัย ได้แก่ กรรม เวลา อาหาร หรือปัจจัยอื่น เป็นต้น ถ้าใครเข้าไปยึดมั่นถือมั่นด้วยตัณหาและทิฏฐิ

คือความหลงผิดว่าเป็นตัวตน บุคคล เรา เขา ของเรา ของเขา ว่าเที่ยง
แท้ถาวรแล้วเป็นทุกข์ ยึดมากทุกข์มาก ยึดน้อยทุกข์น้อย ไม่ยึดเลย
อย่างพระอรหันต์ก็ไม่ทุกข์เลย ให้เห็นสภาวะอันนี้ เพราะว่าอตฺตา-
สมมตินี้ไม่คงที่หกรอก เกิดขึ้น ตั้งอยู่ แล้วก็ดับไป สุดท้ายต้องแตก
สลายหมดสภาพเดิมของมันไปทั้งหมด เรียกว่า “อนัตตา” อตฺตาสมมติ
นี้ลงท้ายก็เป็นอนัตตา ไม่ใช่ตัวตนให้ยึดถือได้ตลอดไป

เพราะฉะนั้น ในพระบาลีพระพุทธองค์ทรงแสดงว่า “สพฺเพ
สงฺขารา อนิจฺจา” สังขารทั้งหลายไม่เที่ยง “สพฺเพ สงฺขารา ทุกฺขา” สังขาร
ทั้งหลายเป็นทุกข์ ทั้งหลายทั้งปวงนะ และ “สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา”
ธรรมชาติทั้งหลายที่เป็นสังขารทั้งปวงเป็นอนัตตา ก็คือว่าอตฺตาสมมติ
นี้ เอาไว้เป็นเพียงบาทฐานใช้ประพฤติปฏิบัติธรรม ขำระกาย วาจา ใจ
ให้สะอาดบริสุทธิ์ เพื่อเข้าถึงกาย เวทนา จิต ธรรม หรือธาตุธรรมที่
บริสุทธิ์ยิ่งขึ้นกว่ากันไปตามลำดับ จนบริสุทธิ์ที่สุด ที่สุดละเอียดแล้ว
จะถึงธรรมกายซึ่งไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง ไม่ต้องตกอยู่ในอนัตติ
แห่งพระไตรลักษณ์ คือความเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา แต่กลับเป็น
“นิจฺจํ สุขํ อตฺตา” แต่ “อตฺตา” นี้ หมายเอาธรรมกายมรรค ธรรมกาย
ผล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พระนิพพานคือธรรมกายที่บรรลอรหัตผลแล้ว
ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่งใดๆ แน่นอนโดยเด็ดขาดถาวรแล้ว ก็ไม่
เป็นอนิจจัง ไม่เป็นทุกขัง และไม่เป็นอนัตตา กลับเป็น “นิจฺจํ” คือเที่ยง
กลับเป็น “สุขํ” เพราะปราศจากทุกข์ มีแต่ความสุขที่ละเอียด เรียกว่า
“ปรมํ สุขํ” เป็นบรมสุข สันติสุข สุขอย่างสันติที่ปราศจากทุกข์ และ

เป็นอตฺตาวิมุตติ คือ เป็นตัวตนให้ยึดถือได้ตลอดไป ที่พระพุทธองค์ตรัส
เรียกว่า “อตฺตสรวณา” “อตฺตทปฺปา”

พระพุทธองค์จึงทรงแสดงว่าให้ภิกษุทั้งหลายหรือเวไนยสรรพสัตว์
ฟังหา หรือฟังประพฤติปฏิบัติธรรม เพื่อหาหรือกระทำที่พึ่ง (อตฺต-
สรวณา) เกาะที่พึ่ง (อตฺตทปฺปา) ที่เกาะที่พึ่ง ซึ่งเป็น “อตฺตา” คือ “ตัวตน”
เป็นที่พึ่งได้ตลอดไป แต่ตัวตนที่ให้หาที่เกาะที่พื่อนั้น ก็ต้องอาศัยตัว
ตน ซึ่งเป็นที่เกาะที่พึ่งในระดับโลกียะที่ยังเป็นสมมติอยู่ ได้แก่ กาย
มนุษย์หยาบ และกกายมนุษย์ละเอียด, ทิพยหยาบ-ทิพยละเอียด
รูปพรหมหยาบ-รูปพรหมละเอียด, อรูปพรหมหยาบ-อรูปพรหม
ละเอียด ไปตามลำดับจนสุดละเอียด นี่เป็นเกาะเป็นที่พึ่ง แต่ที่พึ่งได้
ชั่วคราวเป็น “อตฺตาสมมติ” เพื่อเข้าถึงเกาะหรือที่พึ่งได้ถาวรคือ
“ธรรมกาย” ซึ่งเป็นธาตุล้วนธรรมล้วน ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง
ไม่ตกอยู่ในอนัตติแห่งพระไตรลักษณ์ เป็นธาตุธรรมที่บริสุทธิ์ล้วนๆ
เรียกว่า “ธรรมภูต” หรือ “ธรรมกาย” เป็นกายประเสริฐ เป็นธรรมชาติ
ที่ประเสริฐ เรียกว่า “พรหมภูต” หรือ “พรหมกาย” เพราะเมื่อไม่ต้อง
ตกอยู่ในอนัตติแห่งพระไตรลักษณ์แล้ว กลับเป็นนิจฺจํ สุขํ อตฺตา คือ
เป็นที่เกาะที่พึ่งได้อย่างถาวร นี้ชื่อว่า “อตฺตาวิมุตติ”

ธรรมนี้ก็มีปรากฏอยู่ในคัมภีร์ ซึ่งพระพุทธองค์ได้ทรงแสดง
ว่าอตฺตานัน พระอรกถาจารย์ได้อรรถาธิบายว่า มีทั้งอตฺตาที่ยังเป็น
โลกียธรรมก็ได้แก่ “สังขตะ” หรือสังขารธรรม คือธาตุธรรมที่ประกอบ
ด้วยปัจจัยปรุงแต่ง และอตฺตาที่เป็นโลกุตตรธรรม ก็ได้แก่ “อสังขตะ”

หรือวิสังขารธรรม คือพระนิพพานธาตุ ธรรมที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง นั่นเอง

เมื่อปฏิบัติถึงพระนิพพานคือธรรมกายที่บรรลอรหัตตผลแล้ว ธรรมกายพระนิพพานก็เข้าสู่ปาติเสสนิพพาน สถิตอยู่ท่ามกลางอายตนะนิพพาน นั่นแหละคือตัวตน เอาเป็นเกาะเป็นที่พึ่งได้แท้จริง เป็นธรรมชาติที่พ้นโลก เป็นโลกุตตรธรรม หลวงพ่อท่านเรียกว่า “อตฺตา-วิมุตติ” ในทางปฏิบัติก็จะเข้าไปรู้ไปเห็นอย่างนี้

เพราะฉะนั้น ใครสงสัยว่ากายในกายมีอะไร? ก็มีกายในกาย ซึ่งเป็นที่ตั้งของใจและธาตุธรรม ธรรมในธรรม มีตั้งแต่สุดหยาบ คือ กายมนุษย์เข้าไปถึงกายมนุษย์ละเอียด กลางธาตุธรรมของกายมนุษย์ละเอียดก็จะมีกายและธาตุธรรมของทิพย์หยาบ-ทิพย์ละเอียด กลางธาตุธรรมทิพย์ละเอียดก็จะมีกายและธาตุธรรมเห็น จำ คิด รู้ คือ “ใจ” ของรูปพรหม-อรูปพรหม มีต่อๆ ไปอย่างนี้ถึงอรูปพรหมสุดละเอียด ไป สะอาดบริสุทธิ์ถึงธรรมกาย สุดละเอียดจากกายธรรมถึงนิพพาน นี่แหละกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม

แต่ส่วนที่เรียกว่า “กาย” และ “จิต” ซึ่งรวมทั้งเวทนา และ สัญญา (นามขันธ์ ๔) และทั้งธรรมด้วย มี ๒ ระดับ คือระดับโลกียะที่พระพุทธองค์ทรงสั่งสอนให้หาที่เกาะที่พึ่ง ตั้งแต่ระดับโลกียะจากหยาบไปสุดละเอียด เป็นบาทฐานซึ่งกันและกัน ละเอียดบริสุทธิ์เข้าไปถึงที่พึ่งสูงสุด ชื่อว่าพระนิพพาน คือธรรมกายที่บรรลอรหัตตผลแล้ว ซึ่งเป็นสภาวะที่ว่างจากกิเลส อวิชชา ตัณหา อุปาทาน (ความเข้าไปยึดมั่นถือมั่น ด้วยตัณหาและทวิฏฐิในสังขารที่เป็นอตฺตาสมมติ) และ

ก็ตั้งอยู่ในท่ามกลางอายตนะนิพพาน นั่นเป็นอตฺตาวิมุตติ นี่แหละกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม

แต่ว่ากลางระหว่าง “วิมุตติ” กับ “สมมติ” มีอยู่ ท่านเรียกว่า “โคตรภูญาณ” หรือ “โคตรภูบุคคล” ผู้มีโคตรภูญาณหรือโคตรภูบุคคล โคตรภูบุคคล ได้แก่ ผู้ปฏิบัติถึงธรรมกายที่ยังไม่บรรลุมรรคผล นั่นคือ ผู้ที่มีโคตรภูญาณ เป็นโคตรภูบุคคล นี่หลวงพ่อบอกสอนไว้อย่างนี้นะ ปฏิบัติเอาแล้วจะรู้เอง เข้าใจเอง

เพราะฉะนั้น ท่านที่ถามปัญหาว่า กายในกายเป็นอย่างไร หยุดในหยุดกลางของหยุดเป็นอย่างไร ก็คงพอจะเข้าใจแนวทางปฏิบัติได้ละนะ เจริญพร.

๑๖

วิธีฝึกกรรมสมาธิเพื่อให้งานได้เนือหางานมาก

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๒๕)

ถาม : อยากเรียนถามว่าจะมีวิธีฝึกหรือรวบรวมสมาธิอย่างไร เพื่อให้สามารถทำงานได้เนือหางานมาก ในเวลาอันสมควร

ตอบ : ก็ดังที่ได้กล่าวแล้วว่า วิธีฝึกสมาธิตามแบบวิชาธรรมกายนี้ง่าย ๆ โดยประการที่ว่า เรานึกให้เห็นด้วยใจ เพื่อให้ใจของเราอยู่ที่อารมณ์เดียว คือดวงแก้วกลมใส ใจเห็นอยู่ที่ไหน เห็นอะไรอยู่ที่ไหนด้วยใจ ใจก็อยู่ที่นั่น เพราะฉะนั้นเราต้องการให้ใจมาสงบ

ตรงศูนย์กลางกาย ก็นึกให้เห็นอะไรอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ ด้วยใจตรงไหน? คือตรงศูนย์กลางกายนี้ ใจก็มาที่นี้

แต่ว่าสิ่งที่ให้นึกให้เห็นด้วยใจ ให้ได้ผลดีที่สุด ก็คือดวงแก้วกลมใส หรือพระแก้วขาวใสก็ได้ ให้นึกให้เห็นด้วยใจบ่อยๆ ใจก็จะมารวมอยู่ที่นั่น เพราะใจเห็นอยู่ที่ไหน ใจก็อยู่ที่นั่น นี่เป็นอุบายวิธีพอใจหยุดแล้ว เราไม่ต้องนึกแล้ว เพียงหยุดตัวเดียว เมื่อหยุด ใจก็จะไม่ออกไปฟุ้งซ่านภายนอก ใจก็จะหยุดสงบนิ่ง ผ่องใส เมื่อผ่องใสก็หยุดในหยุดกลางของหยุดให้ใสละเอียดย่อยๆ ไปยิ่งกว่าสุดละเอียดย่อยๆ แล้วก็จะเห็นกาย ณ ภายในของเราเอง เริ่มตั้งแต่กายมนุษย์ละเอียดย่อยๆ ซึ่งมีอยู่ในตัวเรา ตัวเราไม่ใช่มีอยู่กายเดียวเท่าที่เห็นนี้ แต่ยังมีกายละเอียดย่อยๆ เริ่มตั้งแต่กายมนุษย์ละเอียดย่อยๆ นั้นต่อๆ ไปจนสุดละเอียดย่อยๆ คิดง่ายๆ เมื่อเรานอนหลับฝันไป ที่ฝันไปนั้นแหละ ใจของกายมนุษย์ละเอียดย่อยๆ ของเรานั้นเอง ไปรู้ไปเห็นเหตุการณ์อะไรๆ ข้างนอก แล้วก็มารายงานที่ใจของกายเนื้อ ทำให้เราจำได้บ้าง จำไม่ได้บ้าง หรือบางคนก็ได้ทราบเหตุการณ์อะไรๆ ที่อาจจะปรากฏขึ้นได้ตรงตามที่เราเห็นในฝัน นั่นเพราะกายละเอียดย่อยๆ มีใจเหมือนกัน เขาทำหน้าที่ไปฝัน แต่ว่ากลางของกลางกายในกาย ยังมีกายที่ละเอียดย่อยๆ ต่อไปอีก ตามระดับภูมิของจิตที่สะอาดบริสุทธิ์

อย่างเช่น ในระดับมนุษยธรรม ก็จะเห็นกายมนุษย์ละเอียดย่อยๆ ในระดับเทวธรรมก็จะเห็นกายทิพย์โตใหญ่กว่ากายมนุษย์อีกเท่าตัว ผ่องใสสวยงาม มีรัศมีสว่าง มีเครื่องประดับประดาปรากฏเองด้วยอำนาจของบุญกุศลปรุงแต่ง สุดละเอียดย่อยๆ ของเทวธรรมหรือทิพยธรรม

ก็จะถึงพรหมธรรม เราจะเห็นกายรูปพรหมและอรูปพรหมต่อๆ ไปตามลำดับ ขนาดโตใหญ่และผ่องใสยิ่งกว่ากันไปตามลำดับ รัศมีก็จะสว่างยิ่งกว่ากัน ใจก็ใสบริสุทธิ์ยิ่งกว่ากันไปตามลำดับ

พอสุดละเอียดย่อยๆ สุดความบริสุทธิ์ของกายในภพ ๓ คืออรูปพรหมแล้ว ก็จะถึงกายที่บริสุทธิ์ที่สุดด้วยพุทธธรรม คือ “ธรรมกาย” มีผู้ที่ถามว่า ธรรมกายคืออะไร? ธรรมกายนี้เป็นธาตุธรรมที่บริสุทธิ์พ้นจากธาตุธรรมของกายในภพ ๓ กล่าวคือตั้งแต่มนุษย์ถึงอรูปพรหม ซึ่งสะอาดบริสุทธิ์ยิ่งกว่ากันไปตามลำดับ จนถึงที่สุดของความสะอาดบริสุทธิ์ในระดับ “มนุษยธรรม” “เทวธรรม” “พรหมธรรม” ถึงอรูปพรหมจนสุดละเอียดย่อยๆ ถึง “พุทธธรรม” จะเห็นองค์พระธรรมกายปรากฏ องค์ธรรมกายนั้นมีพุทธลักษณะเหมือนพระปฏิมาเกตุดอกบัวตูมใสสว่าง รัศมีปรากฏ ขนาดหน้าตักและเส้นผ่าศูนย์กลางดวงธรรม ๔ วาครึ่งขึ้นไป ธรรมกายนั้นเป็นกายพ้นโลก แต่จัดอยู่ในระดับโคตรภูษบุคคล ต่อเมื่อละกิเลสได้อย่างน้อย ๓ ประการ คือ ลักกายทิฐิ วิจิกิจฉา สัมมัตตปริมาสาได้ ก็จะก้าวล่วงข้ามโคตรภูษชนเข้าสู่ความเป็นพระอริยบุคคล มีองค์พระอยู่ภายใน คือ “ธรรมกาย” นั่นแหละ

ธรรมกายนั้นแหละเป็นพระพุทธรัตตะ เป็นพระธรรมรัตตะ เป็นพระสังฆรัตตะ ที่บรรลุมรรคผลนิพพาน เมื่อตัดกิเลสดังกล่าวได้แล้ว ก็จะเห็นปรากฏสว่างอยู่ ณ ภายใน ผู้ถึงธรรมกายย่อมเห็นกันได้สำหรับท่านที่ปฏิบัติถึงนั้น พระพุทธเจ้าได้ตรัสว่าพระองค์เองเป็นธรรมกาย พระอรหันต์ทั้งหลายเมื่อก้าวถึงธรรมกาย ก็จะแสดงว่าท่านเป็นธรรมกายอย่างนั้นะ

เพราะฉะนั้นถ้าจะสรุปธรรมกายก็คือ ธาตุธรรมที่บริสุทธิ์ที่สุดในระดับพุทธธรรมขึ้นไป เป็นกายพ้นโลก มีชีวิตจิตใจ แต่เป็นกายและจิตใจที่ซ้อนกันอยู่เป็นชั้นๆ จากที่สุดของภูมิธรรมระดับมนุษยธรรม เทวธรรม พรหมธรรม สุตละเอียดยกเข้าไปแล้ว เป็นพุทธธรรม นั่นคือ “ธรรมกาย”

นี่แหละเป็นวิธีปฏิบัติภาวนาสมาธิตั้งแต่เบื้องต้นจนถึงธรรมกาย ผู้ปฏิบัติได้ถึงเพียงใด ก็ได้ผลดีเพียงนั้น แม้แต่ปฏิบัติยังไม่เห็นดวงไม่เห็นกาย ถ้าฝึกปฏิบัติบ่อยๆ เนืองๆ จิตใจก็จะเป็นสมาธิดีขึ้นๆ สติสัมปชัญญะก็จะดีขึ้นๆ เข้มแข็งขึ้นให้สามารถทำกิจการงานดีขึ้นตามลำดับ.

๑๗

ทำไมเวลาทำสมาธิแล้วง่วงนอน

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๒๕)

ถาม : มีพระมหาเปรียญท่านหนึ่งบอกว่า สมาธิทำให้ไม่ง่วงซึม ทำไมดิฉันทำสมาธิครั้งใดต้องง่วงนอนทุกครั้งไป ?

ตอบ : อันนี้เป็นคำถามที่ดี โปรดเข้าใจว่าจิตใจที่กำลังจะเป็นสมาธิที่แนบแน่น กับจิตใจที่กำลังจะหลับ มีอาการคล้ายกัน จิตใจที่ก่อนจะตายด้วย จิตใจที่กำลังจะเกิด จะดับ (คือตาย) จะหลับ จะตื่น จะมีอาการอย่างนี้คือ จิตดวงเดิมจะตกศูนย์ไปยังศูนย์กลางกาย ตรง

ระดับสะดือพอดิ จิตดวงใหม่จะลอยเด่นขึ้นมาทำหน้าที่ต่อไป เช่น ถ้าคนนอนหลับก็อาจจะทำหน้าที่ฝัน ถ้าคนจะตายก็ไปเกิด เพราะฉะนั้นอาการของใจคนที่จะเป็นสมาธิก็มีว่า จิตดวงเดิมที่ขุ่นมัวด้วยกิเลสนิวรณ์ก็จะตกศูนย์ จิตดวงใหม่ที่ผ่องใสปราศจากกิเลสนิวรณ์ก็จะลอยปรากฏขึ้นมาตรงศูนย์กลางกายเหนือระดับสะดือ ๒ นิ้วมือ ในอาการเดียวกันกับคนจะหลับ จิตดวงเดิมก่อนหลับก็จะตกศูนย์

ใจที่จะทำหน้าที่หลับ แล้วไปทำหน้าที่ฝัน ก็จะลอยขึ้นมาอาการตรงนี้จะมีอาการเคลิ้มๆ แต่ความเคลิ้มนั้นเพราะใจมารวมหยุดนิ่งโดยอัตโนมัติโดยธรรมชาติ ถ้ามีสติสัมปชัญญะอยู่นั่น เป็นสัมมาสมาธิ แต่ถ้าเผลอสติมันก็หลับ เพราะฉะนั้น อาการหลับกับอาการที่สมาธิกำลังจะเกิดแนบแน่นเป็นอาการเดียวกัน ต่างกันที่สติสัมปชัญญะยังอยู่หรือว่าเผลอสติ ถ้าเผลอสติก็หลับ เช่น เราตั้งใจว่าเราจะหลับ เราบริกรรมภาวนา “สัมมาอะระหังฯฯ” เราตั้งใจจะหลับ เราปล่อยใจให้เผลอสติ พอจิตรวมกันหยุดเป็นจุดเดียวกันที่ศูนย์กลางกายที่นี้ก็จะหลับเลย

เพราะฉะนั้นวิธีแก้โรคคนที่ใจฟุ้งซ่านนอนไม่หลับ ให้บริกรรมภาวนา เอาใจไว้ที่ศูนย์กลางกาย “สัมมาอะระหังฯฯ” ให้ใจรวมลงหยุดที่ศูนย์กลางกาย พอรวมแล้วเรากำหนดในใจว่าเราจะหลับ สติจะเผลอแล้วก็จะหลับได้โดยง่าย

เพราะฉะนั้น คนทำสมาธิแล้วง่วง เพราะตรงนี้เผลอสติ ถ้าไม่เผลอสติ ทำใจให้สว่างไว้ ให้รู้สึกตัวพร้อมอยู่ จิตดวงเดิมจะตกศูนย์ จะรู้สึกมีอาการเหมือนหิวชนิดน้อยๆ แล้วจิตดวงใหม่จะปรากฏใสสว่าง

ขึ้นมาเอง แล้วใจก็หยุดนิ่งกลางดวงใสสว่างนั้น ก็จะใสสว่างไปหมดเลย ไม่ว่าง ไม่ซึม เข้าใจนะ ถ้าใครนั่งว่างหลังบงๆ แล้วก็ให้ฟังเข้าใจว่าใจไม่เป็นสมาธิแล้วนะ กำลังเผลอสติ จะหลับแล้ว ต้องพยายามอย่าเผลอสติ ให้มีสติสัมปชัญญะรู้เท่าทันกิเลสนิวรณ์อยู่เสมอ

แต่ถ้าประสงค์จะทำสมาธิเพื่อให้หลับสนิท ก็กำหนดใจไปว่า เราจะหลับก็หลับ เมื่อทำบ่อยๆ แล้วเราจะกำหนดได้ แม้แต่ว่าจะตื่นภายใน ๑ ชั่วโมง เราจะตื่นภายใน ๑๕ นาที เราจะตื่นภายในเวลาเท่าไร ก็จะเป็นไปตามนั้น.

๑๘

นั่งสมาธิไม่นาน อาจเห็นภาพหลอนต่างๆ ไข้ไหม

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๒๕)

ถาม : ถ้านั่งเจริญภาวนาสมาธิ ถ้านั่งไม่นาน นิ่งไม่นาน เป็นไปได้ไหมที่อาจจะเห็นภาพหลอนหลอนต่างๆ ?

ตอบ : ถ้าผิดวิธี เป็นไปได้ แต่ที่สอนให้เอาใจมาหยุดนิ่งตรงศูนย์กลางกายนี้ถูกวิธี ที่ไม่ต้องให้เห็นภาพหลอน เพราะเมื่อเจริญภาวนารวมใจให้หยุดในหยุด กลางของหยุด ตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเต็ม อันเป็นที่ตั้งของกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรมแล้ว ก็จะเข้าถึง รู้-เห็นและเป็นกาย เวทนา จิต และธรรม ที่สะอาดผ่องใสยิ่งกว่ากันเข้าไปตามลำดับ ภูมิของจิตจะบริสุทธิ์

ผ่องใสจากมนุษยธรรม ถึงเทวธรรม พรหมธรรม แล้วก็ถึงพุทธธรรมไปตามลำดับขั้นตอนของเขาย่างนี้ เรื่องภาพหลอนจึงไม่มี ไม่ต้องสงสัย

แต่ถ้าใจออกนอกตัวโดยสมาธิจิตที่ไม่ได้ตั้งอยู่ที่กลางของกลางอย่างนี้แล้ว โอกาสที่จะเห็นภาพหลอนมีได้เป็นได้มาก จึงให้รวมใจหยุดนิ่งเข้ากลางของกลาง หยุดในหยุด กลางของหยุดในหยุด เห็นดวงใสสว่าง ให้หยุดนิ่งกลางดวง เห็นกายในกาย ให้ดับหายาไปหาละเอียดเป็นกายละเอียดๆ ต่อๆ ไป จนถึงธรรมกายและเป็นธรรมกายไป ก็จะมีแต่ความสันติสุขและร่มเย็นอย่างเดียว ภาพหลอนไม่เห็นแล้วใจก็จะสามารถปล่อยวางอุปาทานได้มาก โดยวิธีเจริญภาวนาเข้าถึงกาย เวทนา จิต ธรรม ดับหายาไปหาละเอียด จนถึงธรรมกายและเป็นธรรมกายที่ละเอียดๆ ต่อๆ ไปจนสุดละเอียด เรื่องที่ไม่ดีทั้งหลายก็จะหายไป ใจก็จะสงบและบริสุทธิ์ผ่องใส นี่แหละที่บอกให้ปฏิบัติภาวนาให้เข้าถึง รู้-เห็น และเป็นกาย เวทนา จิต ธรรมที่ละเอียดๆ ต่อไปจนสุดละเอียด ถึงธรรมกายและเป็นธรรมกายที่ใสละเอียด ก็จะมีแต่ความสันติสุขและร่มเย็นตลอดไป.

๑๙

นั่งสมาธินานๆ จะหมดลมหายใจ จริงหรือไม่

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๒๕)

ถาม : เคยได้ยินเขาพูดว่า นั่งสมาธินานๆ จะหมดลมหายใจ ไปเฉยๆ จะจริงหรือเปล่า ?

ตอบ : ไม่จริงนะ แต่ว่ามีอาการเหมือนไม่ได้หายใจ เพราะนี่เป็นธรรมชาติ เมื่อใจยิ่งหยุดนิ่งเข้าไปแล้ว

กายสังขารระงับ คือองค์บริกรรมภาวนาว่า “สัมมาอะระหังฯฯ” จะค่อยๆ เลื่อนไปๆ นิ่งๆ จนไม่สนใจ จะค่อยหายไป นี่กายสังขารระงับก็คือลมหายใจละเอียด ละเอียดเข้าไปๆ สั้นเข้าๆ ละเอียดๆ แล้วหยุดนิ่ง ใจหยุดนี้ไม่ใช่ไม่หายใจเลยนะ มีอ่อนๆ แต่ละเอียด ลมละเอียด นั้นเขาเรียกว่า “ปราณ” ปราณนั้นแหละธาตุลม ที่เขาทำหน้าที่ป้อนเปโรอยู่ในร่างกาย เพราะฉะนั้นไม่ต้องกลัวว่าจะตาย ไม่ต้องกลัวนะ เด็กทารกอยู่ในท้องหายใจหรือเปล่า? หายใจไหม? ไม่ได้หายใจหรอก เด็กทารกในครรภ์ไม่ตาย คนดำนํ้าหายใจหรือเปล่า? โดยทั่วไปคนดำนํ้า ก็ไม่ได้หายใจ กลั้นใจไว้นานๆ ไม่ได้หายใจไม่ตาย คนอยู่ฌาน-สมาบัติลึกๆ ใจยิ่งละเอียด “ปราณ” คือธาตุลมที่ทำหน้าที่ป้อนเปโรอยู่ในร่างกาย ให้อยู่ในสภาวะพอเหมาะนี้สบายไปเลยนะ

เพราะฉะนั้นอาการที่ใจจะเป็นสมาธิ (๑) กายสังขารระงับ คือลมหายใจจะสั้นเข้าๆ แล้วละเอียด เหมือนกับไม่ได้หายใจ แต่ที่

แท้มีลมหายใจอยู่ และปราณก็ทำหน้าที่อยู่แล้ว (๒) วีสังขารระงับ คือองค์บริกรรมภาวนา “สัมมาอะระหังฯฯ” หรือ “พุทโธ” ก็ได้ ก็จะค่อยเลือนหายไป ในขณะที่ใจสงบระงับนั้น (๓) มโนสังขารระงับ คือใจค่อยๆ หยุดนิ่งเป็นธรรมชาติ แต่ไม่ตาย ไม่ต้องกลัว ไม่ตายหรอก สัมมาสมาธินะ สติสัมปชัญญะต้องอยู่ตลอด ไม่ใช่สมาธิตัวแข็งทื่อ ไม่รู้เรื่องอะไร สมาธิอย่างตัวแข็งทื่อมันไม่เอาะ ไม่ใช่สัมมาสมาธิ.

๒๐

สมาธิช่วยรักษาโรคร้ายภายในร่างกายได้หรือไม่

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๒๕)

ถาม : เมื่อมีอาการเจ็บปวด หรือป่วยด้วยโรคร้ายภายในร่างกาย สมาธิจะช่วยได้หรือไม่?

ตอบ : ช่วยได้มาก เอาแค่เรื่องเจ็บก่อน ทำไมเราถึงเจ็บ เราเจ็บ เราปวด เพราะเหตุว่าใจเราไปสัมผัส ไปรับอาการที่เป็นอยู่ เช่นว่ามีบาดแผลหรือมีอะไร มันเจ็บอยู่แล้ว ใจเราก็ไปอยู่ตรงนั้น จึงเจ็บ

เพราะฉะนั้น วิธีที่จะแก้ไม่ให้เจ็บ ใจนั้นไปเจ็บนะ ไม่ใช่ตัวเนื้อเจ็บ ประสาทเส้นนี้เข้าไปสู่ใจ เวทนาอันเป็นธรรมชาติหนึ่งของใจเป็นตัวเจ็บ ที่เราเรียกเวทนา มันไปเจ็บ ใจไปเจ็บ ไปรับความเจ็บตรงนั้น รับรู้ตรงนั้น ทีนี้วิธีไม่ให้เจ็บก็ให้เอาใจไปไว้ตรงศูนย์กลางกายเสียก็ไม่เจ็บ

เช่นว่าเรากำลังจะถูกฆ่าตัด หรืออะไรก็แล้วแต่ หรือมีอะไรที่เจ็บๆ ท่านลองทำสมาธิให้ลึก ไม่สนใจที่ตรงจุดนั้น บริกรรมภาวนาสัมมาอะระหังๆ กลางของกลางศูนย์กลาง นิ่งสนิท ความเจ็บจะหายหมด แม้แต่นั่ง บางคนแหมเมื่อยจังเลย ปวดแข็งปวดขา เหตุเพราะว่าใจเราไปรับรู้อยู่ตามแข็งตามขานั่นเอง

แต่ถ้าใจเรารวมหยุดแน่น นิ่งอยู่ที่ศูนย์กลาง ไม่รับอารมณ์นั้นแล้วก็ไม่เจ็บ ยิ่งถ้าเข้าถึงกายมนุษย์ละเอียดแล้ว ดับหยาบไปหาละเอียด ทำความรู้สึกเป็นกายมนุษย์ละเอียดแล้วจะไม่เจ็บเลย ถ้าถึงกายทิพย์ยังไม่เจ็บ เจ็บจ้อยเลย สบายอย่างเดียว แต่จะไปเจ็บตอนที่ออกจากสมาธิ ถ้าคนที่ไม่เคยปฏิบัติจะรู้สึกเมื่อยเพราะยังไม่เคยชิน และใจยังไม่รวม เพราะฉะนั้นสมาธินี้ช่วยได้ แก่ความเจ็บได้ จึงขอเจริญพรว่าจงใช้สมาธิเลยทีเดียวนะ พระอริยเจ้าชั้นสูงที่ท่านมีสมาธิดีอยู่แล้วนั้น เวลาเมื่ออะไรเกิดขึ้น ท่านข่มเวทนา คือข่มความเจ็บปวดด้วยสมาธิหรือสมถภาวนา อันนี้จึงจำไว้

นอกจากนั้นสมาธิยังช่วยแก้โรคภัยไข้เจ็บได้อีก อันนี้อาตมาจะแถมหน่อยว่า สมาธิจิตไม่ใช่แต่เพียงช่วยข่มเวทนานะ ยิ่งถ้าเมื่อเจริญสมาธิถึงขั้นเป็นวิชาคือความสามารถพิเศษด้วยแล้ว ยังช่วยแก้โรคภัยไข้เจ็บได้มากตามส่วน

เพราะว่ากลางกำเนิดธาตุธรรมเดิมเป็นที่ตั้งของธาตุละเอียดของขันธ์ ๕, อายตนะ ๑๒, ธาตุ ๑๘ ฯลฯ ซึ่งซ้อนกันอยู่เป็นชั้นๆ กันเข้าไปข้างใน ส่วนนอกที่สุดเป็นธาตุละเอียดของรูปขันธ์ที่ขยายส่วนหยาบเป็นดวงกายแล้วเจริญเติบโตขึ้นมาเป็นรูปกาย กลางธาตุละเอียด

ของรูปขันธ์ เป็นนามขันธ์ ๔ ขยายส่วนหยาบออกมาเป็นเห็น จำ คิด รู้ คือ ใจของเรา

เฉพาะธาตุละเอียดของรูปขันธ์ ซึ่งขยายส่วนหยาบออกมาเป็นดวงกาย ขนาดประมาณเท่าพองไข่แดงของไข่ไก่ ดวงนั้นแหละประกอบด้วยธาตุละเอียดของธาตุน้ำ ธาตุดิน ธาตุไฟ ธาตุลม และอากาศธาตุ ซึ่งทำหน้าที่ควบคุมส่วนที่เป็นของเหลว ส่วนที่หยาบแข็ง อุณหภูมิ ลมปราณที่ปรนเปรออยู่ในร่างกาย และช่องว่างภายในร่างกาย ให้อยู่ในสภาวะพอเหมาะ แล้วเจริญเติบโตขึ้นเป็นรูปกาย

เมื่อฝ่ายนามขันธ์ ๔ คือ “ใจ” ออกไปนอกตัว ไปยึด ไปเกาะอารมณ์ หรือรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสทางกาย ฌ ภายนอก ถ้าเป็นอนิฏฐาอารมณ์ คือไม่ชอบใจ ก็จะเกิดกิเลสนิวรณ์ประเภทโทสะ ตลจิตตลใจให้ปฏิบัติตามอำนาจของกิเลสนั้น เช่นประทุษร้าย หรือเช่นฆ่าเขา กรรมชั่วจากปาณาติบาต คือการประทุษร้ายร่างกาย หรือชีวิตของผู้อื่น ด้วยกิเลสคือโทสะนั้นจะปรากฏที่ใจ และประทับอยู่ที่ธาตุละเอียดซึ่งตั้งอยู่ตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม

ธาตุละเอียดนั้นแหละ กลายเป็นสภาพธรรมที่ไม่บริสุทธิ์ด้วยอำนาจกรรม และกิเลสนั้นปรุงแต่งออกมาเป็นผลกรรม รอที่จะให้ผลแก่บุคคลหรือสัตว์ ที่กระทำความชั่วแต่ละอย่างๆ รอที่จะให้ผลเสียแหละ

อย่างเรื่องการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต การเบียดเบียนสัตว์ ต่อไปจะได้รับ ผลเป็นคนไข้โรคอ่อนแอ หรืออายุสั้น เช่น การประสพอุบัติเหตุ

ในกรณีที่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิตสัตว์ใหญ่ หรือผู้ที่มีคุณมากอย่างนี้เป็นต้น
กรรมนี้จะให้ผลปรากฏเป็นความเจ็บไข้ได้ป่วย หรือมีอายุสั้น

ทีนี้ถ้าใจเรามาฝึกให้หยุดให้นิ่งบ่อยๆ ใจก็สะอาดบ่อยๆ ด้วย
สติสัมปชัญญะและปัญญอันเห็นชอบ เมื่อใจใสสะอาดบ่อยๆ เข้า
ธาตุธรรมนั้นก็พลอยกลับสะอาด เมื่อธาตุธรรมนั้นสะอาดด้วยกรรมดี
ก็จะมีผลช่วยผ่อนคลาย หรือบรรเทาผลกระทบที่หนักให้เป็นเบา จากที่
เบาก็หายไปเลย

เหตุนี้ที่วัดปากน้ำ สมัยหลวงพ่อมีชีวิตอยู่จึงแก้โรคด้วยวิชา
ธรรมกาย แต่มาถึงสมัยลูกศิษย์คนนี้ ไม่เก่งเหมือนหลวงพ่อก็บอก
ญาติโยมว่าจงช่วยตัวเองด้วยการทำสมาธิ ให้เอาใจไปหยุดไว้ตรงนั้น
เสมอ จะช่วยแก้ปัญหาและช่วยแม่แก้โรคในตัวเองด้วยตัวของเรา
เองได้มากที่สุด

คือปฏิบัติภาวนาเพื่อช่วยชำระธาตุธรรมที่สุดละเอียดบ่อยๆ
เสมอๆ เข้า จะช่วยได้มาก จากหนักเป็นเบา จากเบาก็หายไปเลย
นี่คือคุณค่าของสมาธิที่เอาใจไปตั้งไว้ตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม
ไว้เสมอ.

๒๑

จิตนึกถึงดวงแก้ว แต่จิตไม่ยอมภาวนา

จะแก้ไขอย่างไร

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๒๖)

ถาม : เมื่อผมนั่งสมาธิปล่อยกายสบายดีแล้ว เอาจิตนึกถึง
ลูกแก้วแล้วไปจรดไว้ที่ฐานที่ ๗ นึกจะภาวนา แต่จิตไม่ยอมภาวนา พอ
ฝันภาวนาไปจะมีอาการตึงเครียด มึนศีรษะ และอึดอัด เป็นเพราะอะไร
จะแก้ไขอย่างไร ?

ตอบ : โดยปกติ ถ้าจิตรวมดิ่งหยุดนิ่งไปแล้วนั้น องค์กรรม
ภาวนาก็จะหายไปด้วย กล่าวคือ เมื่อกายสังขารระงับ จิตจะยัง
ละเอียดและหยุดนิ่ง วิถีสังขารก็จะระงับด้วย นี่แหละที่ใจกำลังรวม
หยุดเป็นสมาธิแนบแน่นมั่นคง ถึงขั้นฌาน

วิถีสังขารระงับด้วยนั้นคืออย่างไร คือเมื่อจิตละเอียด และรวม
ลงแล้ว องค์กรรมภาวนาจะเลื่อนไปเอง แต่ถ้าเราฝืนกรรม
ภาวนาเข้าก็ผิดหลักปฏิบัติ เพราะจิตละเอียดและรวมลงแล้ว บางคน
ลืมนึกภาวนา ก็ไม่ต้องภาวนา ไม่เป็นไร ขอแต่อย่าให้เคลื่อนศูนย์
ให้หยุดในหยุด กลางของหยุดๆ ปล่อยให้ใจดิ่งหยุดนิ่งๆ แล้วก็อย่า
บังคับหรือเพ่งแรง เมื่อจิตยังดิ่งละเอียดลงไปแล้ว ขอให้หยุดนิ่งๆ
เบาๆ ประเดี๋ยวจิตดวงเดิมจะตกศูนย์ไปยังศูนย์กลางกายฐานที่ ๖
ตรงระดับสะดือ แล้วจิตดวงใหม่จะลอยเด่นขึ้นมาใสสว่าง ตรงศูนย์

กลางกายฐานที่ ๗ เหนือระดับสะดือ ๒ นิ้วมือเอง

ธรรมชาติของใจเมื่อจะรวมหยุด ประการแรกลมจะหยุดด้วย แต่เราแทบไม่รู้สีกตัว คือ ลมหายใจของผู้ที่เป็นสมาธิจะละเอียด เหมือนกับจะไม่ได้หายใจ ถ้าลมหายใจยังหยาบอยู่ ยังไม่เป็นสมาธิที่ แนบแน่น ใจที่จะเป็นสมาธิแนบแน่นลมหายใจจะละเอียดและสั้นเข้าๆ แล้วรวมลงหยุดนิ่งสนิท แต่ไม่รู้สีก้อึดอัด ใจจะเบาและสบายเป็นปกติ อาการที่ลมหยุดนั้น เรียกว่า “กายสังขาร” ระวังแล้ว

ส่วน “วจีสังขาร” กล่าวคือ องค์บริหารภวณาก็จะค่อยๆ ระวังตามไป จะรู้สึกลิ้มๆ เลื่อนหายไป ไม่เป็นไร ขอแต่อย่าให้เคลื่อน ศูนย์ ให้เห็นศูนย์ไว้เรื่อย หยุดในหยุดกลางของหยุดๆ ปล่อยให้ค่อยๆ ดิ่ง หยุดนิ่งลงไป ประเดี๋ยวก็ใสสว่างขึ้นมาเอง

ท่านผู้นี้ได้ถามต่อไปว่า “เมื่อผมภาวนาไม่ได้ ผมก็เปลี่ยนละ ครับ ไม่ภาวนา เอาจิตไปจรดไว้ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ แล้วกำหนด ลมในท้องกระเพื่อมไปกระเพื่อมมา” นี่คงเคยติดการภาวนายุบหนอพองหนอมา ไม่เป็นไร แต่ว่าต่อไปไม่ต้องไปมองเห็นความกระเพื่อม ไม่ต้องสนใจความกระเพื่อม จิตจะได้หยุดนิ่งสนิทลงไปจริงๆ

ถ้าบังคับจิตให้เข้าๆ ออกๆ จากสมาธิ พอจิตจะหยุดนิ่งเข้า ก็ไปฝืนให้จิตทำงานคือบริหารภวณาใหม่อีกอย่างนั้น ย่อมจะทำให้จิต เครียด เพราะถูกบังคับจึงเกร็ง อย่างนั้นผิดวิธี จงปล่อยไปตามสบาย กายก็ปล่อยตามสบาย อย่าเกร็งเป็นอันขาด คือเราอย่าไปสนใจ เพราะฉะนั้นมันจะไม่เกร็ง การเกร็งนั้นเป็นอาการหนึ่งของใจ ที่ถูกเรา บังคับเกินไป พอบังคับเกินไป จิตก็จะไม่ยอมรวมลง ไม่ยอมหยุด จง

นึกถึงการกดลูกปิงปองให้จมลงน้ำ ถ้ากดแรงลูกปิงปองจะหลุดมือ จิตที่ถูกบังคับหรือกดดันมาก จะถอนทันที จิตบังคับไม่ได้ ต้องค่อยๆ ประคองเบาๆ ปล่อยใจสบายๆ แต่อย่าให้สบายจนง่วงและหลับ อย่างนั้นใช้ไม่ได้ ปล่อยใจตามสบาย คือทำให้ไปรงสบายนิ่งๆ อย่า พุ่งนิมิตแรง เพราะความอยากเห็นเกินไป อย่าบีบบังคับใจเกินไป เบาๆ ธรรมดา ไม่ต้องเกร็ง แล้วจิตจะค่อยๆ รวมดิ่งลงไปเอง

เพราะฉะนั้นจงปรับนิดหน่อย นี่มีประสบการณ์ดีแล้ว ปรับ ประการอีกนิดหน่อยก็จะดีขึ้น ส่วนว่าที่เคยติดยุบหนอพองหนอนั้น ก็ไม่ต้องสนใจ เพียงแต่จรดใจนิ่งที่ศูนย์กลางของกลางๆๆ พอใจ หยุดนิ่ง ใสสว่างความรู้สึกกระเพื่อมจะหายไปเองอย่าสนใจก็แล้วกัน

สรุปว่า จรดใจนิ่งๆ เฉยๆ อย่าเกร็ง อย่าบังคับใจแรง องค์ บริหารภวณาจะค่อยๆ ลิ้มเลื่อนไปเพราะเราไม่สนใจ ใจไปหยุดตั้ง ลงที่กลางของกลางนั้นถูกต้องแล้ว บริหารภวณาคือการท่องในใจนี้ เมื่อกำหนดไปแล้วจะหยุดเอง จิตละเอียดเข้าๆๆ ต่อไปลมหายใจก็ไม่ สนใจ แล้วละเอียดเข้าไป ใจจะสงบและหยุดนิ่งนั้นถูกต้องแล้ว แต่อย่าบังคับใจเกินไป อย่าเกร็ง อย่าอยากเห็นเกินไป นิ่งๆ เฉยๆ เบาๆ แล้วใจจะหยุดสงบนิ่งกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม ก็จะปรากฏดวงธรรม ที่ทำให้เป็นกายมนุษย์หรือดวงปฐมมรรคใสสว่างปรากฏขึ้นมาเอง.

๒๒

ใช้ลูกกลมสีขาวแทนลูกแก้วได้หรือไม่

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๒๗)

ถาม : การกำหนดลูกแก้วใสขึ้นในใจ ถ้าไม่สามารถเห็นเป็นลูกแก้วใสได้ จะสามารถใช้ลูกกลมสีขาวที่เกิดขึ้นในใจ แทนการเห็นลูกแก้วใสได้หรือไม่?

ตอบ : ได้ ใช้ได้เลย เรื่องการกำหนดลูกแก้ว หรือดวงแก้วนั้น ถ้ากำหนดหรือเห็นได้ เป็นดวงขาวที่ยังไม่ใส หรือนึกเห็นเป็นดวงแก้วใสก็ได้ หรือจะนึกเห็นพระพุทธรูปแก้วใสก็ได้

แต่ที่ยังไม่ใสนะ เพราะใจยังไม่หยุดนิ่งเข้าไปที่กลางจุดเล็กใสที่กลางดวงขาวๆ ที่เห็นนั้น ถ้าหยุดนิ่งสนิทเข้าไป ณ ภายในแล้ว จุดเล็กใสตรงกลางดวงขาวนั้นจะขยายตัวเองออก แล้วจะเห็นดวงใสสว่างปรากฏขึ้นมาเอง ดวงขาวใช้ได้ เช่น ใครอาจจะตั้งใจลูกกอล์ฟ อาจจะนึกเห็นลูกกอล์ฟก็ได้ ไม่เป็นไร แต่ว่าเมื่อใจรวมลงหยุดนิ่งจริงๆ แล้วจะเห็นใสขึ้นมาเอง แต่ในเบื้องต้นอาจจะต้องช่วยเหลือหน่อย ด้วยการอธิษฐานขยายจุดเล็กใสตรงศูนย์กลางดวงใส หรือดวงที่เห็นขาวๆ นั้น แล้วหยุดในหยุดกลางของหยุด นิ่งๆ กลางของกลางๆ นิ่งๆ เข้าไว้ เมื่อศูนย์กลางนั้นขยายออก ก็จะเห็นดวงใสสว่างปรากฏขึ้นมาเอง.

๒๓

กำหนดจุดกึ่งกลางดวงแก้ว แล้วเห็นเป็นจุดสีดำ

หรือสีขาวขอบดำ

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๒๗)

ถาม : การกำหนดจุดกึ่งกลางของลูกแก้ว หรือลูกกลมสีขาว ถ้ากำหนดแล้วเห็นเป็นจุดสีดำ หรือจุดสีขาวมีขอบดำ จะเป็นการขัดต่อหลักของอาโลกสิณหรือไม่?

ตอบ : ถ้าใครนึกให้เห็นลูกแก้วหรือดวงแก้ว หรือดวงขาวแต่ยังไม่ใส แล้วเห็นจุดกึ่งกลางเป็นสีดำ หรือเห็นจุดสีขาวมีขอบสีดำ นั้นท่านเห็นเจตสิกธรรมคือธรรมชาติที่เกิดขึ้นพร้อมกับจิตใจ ของจริงแล้ว ให้เข้าใจไว้ แต่เป็นธรรมชาติของจริงฝ่ายธรรมดำ หรือภาคดำที่เรียกว่า “อกุสลาธัมมา” ธาตุธรรมดานั้น กรณีที่เห็นนี้ เป็นได้ ๒ ประการ คือ

ประการที่ ๑ คือ “อวิชชา” เป็นอวิชชานิเวรณ ที่ห่อหุ้ม “ดวงรู้” ของเรา ของผู้ที่เห็นนะ ไม่ให้ขยายโตขึ้น

ที่เรียกว่า “ใจ” นั้นประกอบด้วยดวงเห็น ดวงจำ ดวงคิด และดวงรู้ ซึ่งขยายส่วนขยายออกมาจากธาตุละเอียดของนามขันธ์ ๔ คือ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ และวิญญาณขันธ์ ที่ตั้งซ้อนกันอยู่เป็นชั้นๆ เข้าไป ณ ภายใน ตรงกลางธาตุละเอียดของรูปขันธ์ ตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม ซึ่งตั้งอยู่ตรงศูนย์กลางเหนือระดับสะดือ ๒ นิ้วมือ

ต้องใช้อุบายกำจัดเสีย คือถ้าเห็นจุดเป็นสีดำ ให้นึกอธิษฐานจิต เป็นอัสนีธาตุกรด ละลายธาตุธรรมนั้นเสีย เหมือนหนึ่งว่าจุดเล็กใส นั้นถูกห่อหุ้มด้วยควันดำ หรือว่าหมอกดำ หรืออะไรสีดำก็แล้วแต่ ที่เราต้องชำระล้างด้วยน้ำใส ล้างด้วยน้ำกรดใส สมมติอย่างนั้น ให้ปรากฏเห็นใสบริสุทธิ์ เหมือนเพชรลูกหรือแก้วเจียรระโนที่ใสบริสุทธิ์ แล้วจึงจรดใจนิ่งลงไปที่กลางของกลางจุดเล็กใส่นั้น นิ่งเฉยๆ อธิษฐานให้จุดเล็กใส่นั้นขยายออก จะมีจุดเล็กใสขึ้นมาอีก แล้วก็นิ่งไปกลางจุดเล็กใส่นั้นขยายออก แล้วจะเห็นดวงใสสว่างปรากฏขึ้น

แต่ถ้ายังเห็นสีดำอยู่อีก ให้อธิษฐานละลายธาตุธรรมดำนั้น จนกว่าจะเห็นใสขึ้นมา บางที่บางท่านอาจจะเห็นเหมือนกับมีน้ำชำระล้างดวงนั้นให้ใสขึ้นๆ ก็มี หรืออาจจะนึกเห็นจุดเล็กใส ที่เห็นอยู่ลึกลงไปกว่านั้น แล้วให้กำหนดใจไปหยุดที่จุดเล็กใส่นั้น ขยายศูนย์กลางที่ใสออก มลทินคือความดำนั้นก็จะหายไป เรื่องนี้สำคัญมาก ทุกท่านจงจำไว้เสีย

ที่เห็นเป็นสีดำนั้นนะ คือธรรมชาติฝ่ายธาตุธรรมดำ เรียกว่า “อกุสลาธัมมา” อันได้แก่ อวิชชา กิเลส ตัณหา เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เห็นเป็นสีดำๆ ไม่ดำสนิทนัก หุ้ม “ดวงเห็น” เป็นปฏิฆานุสัย และที่หุ้ม “ดวงคิด” หรือ “จิต” นั้นเป็นกามราคานุสัย และส่วนอวิชชา-นิรวณ อันเกิดแต่อวิชชานุสัยที่หุ้ม “ดวงรู้” อยู่ ไม่ให้ขยายโตเต็มธาตุเต็มธรรมได้ ก็เพราะเจตสิกธรรมคือธรรมชาติฝ่ายธรรมดำนี้แหละ ที่เกิดขึ้นพร้อมกับจิตใจ เป็นของจริงนะ ไม่ใช่ของปลอม เป็นสมุทัยสังขที่เดียว

ประการที่ ๒ ที่นี้คุณหมอเป็นนายแพทย์ต้องรู้ต่อไปอีก นี่นอกวิชาหมอละ ถ้าเห็นเป็นดวงดำสนิทเหมือนถ่าน ก็ให้พึงรู้เถอะว่า นั่นเป็นโรครภัยไขเจ็บ ให้รีบกำจัดเสียอีกเช่นกัน แต่ถ้าเห็นเป็นดวงดำ มั่นเลื่อมต้องรีบแก้ไข กำจัดดวงดำนั้นโดยพลัน ถ้าว่ายังไม่ใสก็ต้องเพียรกำจัดให้ใสทีเดียว ถ้ายังไม่ใส ก็ไม่หยุดละ ต้องทำให้ใสให้ได้ เพราะเป็นตัว “ทุกข์สังขจะ” กล่าวคือ

ที่เห็นเป็นสีดำๆ แต่ไม่ดำสนิทนัก หุ้มเห็น จำ คิด รู้ อยู่ นั่นคือปฏิฆานุสัย กามราคานุสัยและอวิชชานุสัย เป็นตัว “สมุทัยสังขจะ”

แต่ถ้าเห็นเป็นดวงดำสนิทเหมือนถ่าน นั่นเป็น “ดวงเจ็บ” คือมีหรือกำลังจะมีโรครภัยไขเจ็บ ให้รีบแก้ไขให้ผ่องใสเสีย

ถ้าเห็นเป็นดวงดำมั่นเลื่อมเหมือนสนิมโลหะก็อ นั่นเป็น “ดวงตาย” ถ้าดวงตายมาจรदनานชักระยะหนึ่ง ให้ดวงธรรมของมนุษย์ขาดจากของกายทิพย์แล้ว คนนั้นจะตายทันที นี่คือ “ทุกข์สังขจะ” ได้แ่เกิด แก่ เจ็บ ตาย ตามที่รู้เห็นกันในวิชาธรรมกาย เกิด แก่ เจ็บ ตาย นั้นแหละตัวทุกข์สังขจะเลยที่เดียว

เรื่องนี้สำคัญนัก ที่หลวงพ่อดาวพอกน้ำ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) ท่านเจริญภาวนาแก้โรครภัยไขเจ็บ ก็แก้ที่ธาตุละเอียดของธาตุน้ำ-ดิน-ไฟ-ลม ของผู้ป่วยนั่นเอง ท่านสอนให้ผู้ปฏิบัติถึงธรรมกาย และเจริญวิชาธรรมกายขั้นสูงได้ ให้น้อมนำเอาธาตุธรรมของผู้ป่วยมาเจริญวิชาธรรมกายขั้นสูง พิสดารกายผ่านศูนย์กลางธาตุธรรมของผู้ป่วย เพื่อชำระธาตุธรรมให้บริสุทธิ์ผ่องใสจากธาตุธรรมของภาคดำที่เขาสอดละเอียด “ดวงเจ็บ” และ/หรือ “ดวงตาย”

อันเป็นวิบากคือผลของอกุศลกรรม ได้แก่การทำปาณาติบาตแต่อดีตนั้นแหละเข้ามาในธาตุธรรมของคนไข้ให้เจ็บไข้ เมื่อชำระธาตุธรรมของคนไข้นั้นให้บริสุทธิ์ผ่องใสได้ โรคก็หาย ถ้าทำได้บริสุทธิ์บางส่วน เพราะเป็นกรรมหนัก ก็ผ่อนหนักเป็นเบา คือได้ผลเพียงแต่บรรเทาหรือชั่วคราว

แต่ผู้ทำวิชาแก้โรคผู้อื่นนี้ ก็มีอัตราเสี่ยงอยู่ระดับหนึ่งเหมือนกัน คือถ้าชำระธาตุธรรมของเขาแล้ว ตัวเองไม่ชำระธาตุธรรมของตนเองให้บริสุทธิ์สุดละเอียดแล้ว มีโอกาสติดโรคนั้นด้วย เพราะฉะนั้นอาตมาจะไม่แนะนำให้ใครไปแก้โรคถ้ายังไม่ได้วิชาชั้นสูง

มีอีกวิธีหนึ่งที่เขากำทำวิชาแก้โรค แทนที่จะเอาธาตุธรรมของผู้ป่วยนั้นมาที่ศูนย์กลางตน กลับอธิษฐานตั้งเครื่องธาตุธรรมจากตนไปสู่คนป่วย แล้วให้เครื่องธาตุธรรมนั้นเดินวิชาให้ใสในธาตุธรรมของผู้ป่วยนั้น ถ้าทำได้หมดจดก็เป็นอันโรคหาย ถ้าทำได้เท่าไร ก็ได้ผลเท่านั้น

เรื่องธาตุละเอียดของสัตว์โลกนี้ จะเล่ารายละเอียดให้ฟังพอเข้าใจว่า ตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม ตรงศูนย์กลางกายเหนือระดับสะดือ ๒ นิ้วมือ นั้นเป็นที่ตั้งธาตุละเอียดของชั้น ๕ คือธาตุละเอียดของ “รูปขันธ์” ประมาณเท่าเมล็ดโพธิ์เมล็ดโตทรวง กลางรูปขันธ์จะมีธาตุละเอียดของ “นามขันธ์ ๔” คือธาตุละเอียดของเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ซ้อนกันอยู่เป็นชั้นๆ กลางของกลางของกันและกันเข้าไปข้างใน

เฉพาะแต่ธาตุละเอียดของ “รูปขันธ์” ขยายส่วนหยาบออกมาเป็น “ดวงกาย” ที่เรานั่งเจริญภาวนา เมื่อใจหยุดนิ่งแล้ว เห็นเป็นดวงใส่นั้นแหละ ดวงกายดวงนั้นขยายส่วนหยาบมาจากรูปขันธ์ และภายในดวงกายนั้นยังมีธาตุละเอียดของมหาภูตรูป ๔ คือ ธาตุน้ำ ดิน ไฟ ลม เป็นศูนย์เล็กๆ ๔ ศูนย์ ลอยอยู่ในดวงธรรมนั้น ธาตุละเอียดของธาตุน้ำอยู่ส่วนหน้า ขวาธาตุดิน หลังธาตุไฟ ซ้ายธาตุลม ตรงกลางอากาศธาตุ กลางอากาศธาตุมีวิญญาณธาตุ

วิญญาณธาตุนั้นซ้อนอยู่กลางของกลางที่สุดของนามขันธ์ ๔ ซึ่งขยายส่วนหยาบออกมาเป็น เห็น จำ คิด รู้ รวมเรียกว่า “ใจ”

แต่เฉพาะที่ว่าธาตุละเอียดของมหาภูตรูป ๔ คือ น้ำ ดิน ไฟ ลม นั้น ทำหน้าที่ควบคุมของเหลว ส่วนที่หยาบแข็ง อณูภูมิ และลมปราณที่ปรนเปรออยู่ในร่างกายให้อยู่ในสภาวะพอเหมาะ แต่ละธาตุต่างทำหน้าที่คนละอย่าง ส่วนอากาศธาตุทำหน้าที่ควบคุมช่องว่างภายในร่างกายให้อยู่ในสภาวะพอเหมาะ ธาตุทั้งหมดนั้นแหละที่เจริญเติบโตขึ้นมาเป็นธาตุหยาบ คือกายเนื้อนี้แหละ ที่โบราณท่านว่าธาตุแตกนะ หมายถึงเอาธาตุละเอียด ณ ภายใน แตกคือคุมกันไม่ติดแล้วธาตุข้างนอกจึงแตกคือตาย เพราะ “ทุกขสังขาร” อยู่ข้างใน เมื่อดวงตายมาจรดตรงกลางหัวต่อ คือระหว่างดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายทิพย์ให้ขาดจากดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์เมื่อไหร่แล้ว เป็นอันได้เรื่องเลย ที่นี้การแก้โรคมีสาเหตุมาจากว่า โดยวิธีวิชาธรรมกาย เพราะว่า

ธาตุที่ขยายส่วนหยาบออกมาจากธาตุละเอียดของชั้น ๕ นี้แหละ ถ้าเห็น จำ คิด รู้ คือ “ใจ” ของผู้ใดที่ส่งใจออกไปข้างนอก ไปยึดไปเกาะอารมณ์ คือ รูป เสียง กลิ่น รส สิ่งสัมผัสทางกายภายนอก เสวยสุขเวทนาบ้าง ทุกขเวทนาบ้าง อทุกขมสุขเวทนาบ้าง เป็นช่องทางให้กิเลส มีโลภะ ราคะ โทสะ โมหะ หรือตัณหาเข้าครอบงำจิตใจ ดลจิตดลใจให้ปฏิบัติตามอำนาจของมันแล้ว กิเลสนี้แหละจะเอิบ อาบ ซึม ซาบ ปน เป็น และสะสมตกตะกอนนอนเนื่องอยู่ในธาตุละเอียดของกายโลกียะทั้งหมด ทำให้ธาตุละเอียดฝ่ายรูปชั้น อัมมีธาตุน้ำ ดิน ไฟ ลม อากาศ ไม่สะอาดคือเศร้าหมอง ฝ่ายนามชั้น จิตใจก็จะถูกสะสมด้วยกิเลสเป็นอาสวะ เป็นอนุสัย ตกตะกอนนอนเนื่องอยู่ในจิตสันดาน เรื่องที่พูดนี้เพียงส่วนเดียว ส่วนละเอียดมีกว่านี้

ส่วนมหาภูตรูป ๔ และอากาศธาตุ ซึ่งเป็นที่ตั้งของธรรม ๓ ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายบาปอกุศล เรียกว่า “อกุสลาธัมมา” ฝ่ายบุญกุศล เรียกว่า “กุสลาธัมมา” หรือฝ่ายกลางๆ เรียกว่า “อัพยากตาธัมมา” เมื่อได้กล่าวฝ่ายบาปอกุศลว่าเป็นธาตุธรรมภาคดำหรือฝ่ายชั่ว เมื่อปล่อยให้กิเลสดลจิตดลใจให้ประพฤติดุกปฏิบัติตามอำนาจของมันแล้ว ธาตุละเอียดเหล่านั้นจะเศร้าหมอง ไม่สะอาด เพราะถูกเอิบ อาบ ซึม ซาบ ปน เป็น ด้วยธาตุธรรมภาคดำ เมื่อธาตุละเอียดไม่สะอาด ความปรุงแต่งแห่งธาตุละเอียดให้เจริญเติบโตขึ้นมาเป็นกายเนื้อนี้ ก็จะพลอยได้รับผลชื่อว่า “วิบาก” ให้เป็นไปตามกรรมนั้นๆ ๒ ประการคือ กิเลส อวิชชา ตัณหา อุปาทาน เป็นเหตุนำเหตุหนุนให้ทำความชั่วทางกาย ทางวาจา และทางใจ หนักยิ่งขึ้นไปอีก เช่นว่า คนที่มักฆ่าสัตว์ตัดชีวิต

จิตใจก็จะเหี้ยมโหดทารุณเพราะกิเลส ก็จะสะสมตกตะกอนนอนเนื่องเป็นอาสวะและกิเลส ฆาตกรรมเป็นต้น หนาแน่นยิ่งๆ ขึ้นไปอีก นี่ประการหนึ่ง

อีกประการหนึ่งทางฝ่ายธาตุที่ทำหน้าที่ควบคุมส่วนที่เป็นน้ำ เป็นของหยาบแข็ง เป็นอนุหภูมิ และเป็นลมปราณที่ปรนเปรออยู่ในร่างกาย และช่องว่างในร่างกายก็วิปริตแปรปรวน จึงมีโรคภัยไข้เจ็บ เบียดเบียน และถ้าว่ากรรมนั้นหนักถึงเป็นอุปฆาตกรรม ก็อายุสั้น อาจจะได้ด้วยอุบัติเหตุหรือภัยพิบัติต่างๆ ตามเวรตามกรรมของกรรมชั่วนั้น สัตว์หรือบุคคลที่ตนไปทำร้ายเบียดเบียนชีวิตของเขา ก็จะผูกเวรด้วยความเจ็บแค้น ให้เป็นเวรจากกรรมชั่วนั้นกลับมาสนองตอบตน

เพราะฉะนั้น หลวงพ่อวัดปากน้ำจึงสอนวิธีเจริญวิชาธรรมกาย แก่โรค ด้วยการพิสดารกายตนเอง ชำระธาตุธรรมตนเองให้ใสก่อน แล้วก็ช้อนธาตุธรรมของผู้้นั้น หรือพิสดารเครื่องธาตุเครื่องธรรมของตน ส่งไปแก้ธาตุธรรมของคนไข้ให้ผ่องใสได้ แต่นี้เป็นวิธีการแก้โรคเพียงเบื้องต้น เบื้องกลาง เบื้องสูงต่อไปยังมีอีก เพราะมีเหตุในเหตุไปถึงต้นๆ เหตุ ที่จะต้องเก็บหรือชำระสะสางธาตุธรรมให้บริสุทธิ์ยิ่งกว่านี้ ซึ่งอาตมาจะยังไม่กล่าว ณ ที่นี้

นี้แหละ คือความวิเศษสุดของวิชาธรรมกาย ที่ให้เข้าไปรู้ไปเห็นทั้ง “ทุกข์สัจจะ” และ “สมุทัยสัจจะ” ที่เห็นดำๆ นั้นแหละ จึงให้ชำระเสียโดยพลัน ด้วยว่าเมื่อใครก็ตาม แม้ถึงธรรมกายแล้ว อาจจะเห็นธาตุธรรมปรากฏเป็นสีดำ เป็นสีเศร้าหมอง หรือขุ่นมัวก็ให้พึงนึกเข้าไปหยุดนิ่งกลางของกลางจุดเล็กใส ในธาตุธรรมที่ใสละเอียดที่สุด

ณ ภายใน ขยายออกแล้วพิสดาร หรือถ้าเห็นเป็นดวงก็หยุดในหยุด กลางของหยุด กลางของกลางๆ ดวงในดวงให้ปรากฏใสสว่างขึ้นมา คือหมายความว่าหยุดนิ่งไปกลางของกลางดวงที่ใส ถูกส่วนเข้า ศูนย์ กลางจะขยายออก ปรากฏดวงที่ใสใหม่ เราก็หยุดนิ่งไปกลางของ กลางดวงที่ใสใหม่ กลางของกลางๆ เรื่อยไป จนใสแจ่มสุดละเอียด แล้วภายในกาย ณ ภายใน เริ่มตั้งแต่กายมนุษย์ละเอียดที่ผ่องใส ก็จะ ปรากฏขึ้นต่อไป จนถึงธรรมกายที่ผ่องใสสว่างมีรัศมีปรากฏยิ่งๆ ขึ้นไป เราก็ทับทวี ดับหายาไปหาละเอียด เป็นภายในภายในที่ละเอียดๆ ต่อๆ ไป หยุดในหยุดกลางของหยุดให้ใสละเอียดทั้งดวงทั้งกายและองค์ฌาน เป็นอันสบายใจได้ จิตใจก็จะผ่องใส เพราะทั้งมหาภูตรูป ๔ คือ ธาตุน้ำ ดา ไฟ ลม และอากาศธาตุ ซึ่งขยายส่วนหายามาจากธาตุ ละเอียดของรูปขันธ์ และเห็น จำ คิด รู้ ที่ขยายส่วนหายามาจากธาตุ ละเอียดของนามขันธ์ ๔ ก็จะผ่องใส ได้สบายทั้งใจและกึสบายทั้งกาย

นี่คือ ความพิเศษของวิชาธรรมกาย ซึ่งมีวิธีปฏิบัติภาวนาที่เป็นมหาสติปัฏฐาน ๔ แท้ๆ เพราะจุดมุ่งหมายของสติปัฏฐาน ๔ คือ ให้มีสติพิจารณาเห็นภายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรม ในธรรม

ที่ให้เห็นธรรมในธรรมนั้น ที่เห็นธาตุธรรมภาคดำ (อกุสลา ธัมมา) ทำให้ขาว ให้ผ่องใสจนกระทั่งใสละเอียด มีรัศมีปรากฏ ถึงกาย ธรรม เป็นฝ่ายบุญกุศล (กุสลา ธัมมา) นี่เป็นวัตถุประสงค์สำคัญของ มหาสติปัฏฐาน ๔ ที่มุ่งให้ปฏิบัติภาวนาเพื่อให้ละหรือกำจัดกรรมดำ เพื่อยังกรรมขาวให้เจริญ พิจารณาไปทั้งหมด กาย เวทนา จิต ธรรม

นั้นแหละ เพื่อละกิเลสเหตุแห่งทุกข์ เมื่อกิเลสเกิดขึ้นในใจของเรา ก็ให้รู้ว่ามีกิเลสเกิดขึ้น นั่นคือให้มีสติพิจารณาเห็นจิตในจิต และก็เห็น ธรรมในธรรม คือธรรมฝ่ายบาปอกุศล (อกุสลา ธัมมา) เห็นแล้วไม่ใช่ ให้เห็นเฉยๆ ต้องให้ชำระธาตุธรรม เห็น จำ คิด รู้ คือ “ใจ” ดับหายาไปหาละเอียด ไปสู่สุดละเอียด ให้บริสุทธิ์ผ่องใสทั้งกายและใจ นี่เป็น วัตถุประสงค์เพื่อละกรรมดำและเพื่อยังกรรมขาวให้เจริญ ธรรมปฏิบัติ นี่จึงเป็นความดีพิเศษอย่างนี้

เพราะฉะนั้นที่คุณหมอเห็นเป็นประสบการณ์จากธรรมชาติ ที่เป็นจริง พึงชำระธาตุธรรม เห็น จำ คิด รู้ ให้บริสุทธิ์ผ่องใส ทุกเมื่อ มีคุณหมอหลายคนนะที่เป็นธรรมกาย ช่วยคนไข้ได้มากที่สุดทีเดียว ที่รักษา ตามวิชาแพทย์ก็ทำไป ที่ช่วยแก้ไขด้วยวิชาธรรมกายก็ทำประกอบ กันไป

และต้องไม่ลืมว่า ต้องให้คนใช้นั้นแหละเจริญภาวนาตามแบบ วิชาธรรมกายนี้ช่วยตนเอง จะได้ผลมาก ทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต จะดีขึ้นอย่างรวดเร็ว มิฉะนั้นผู้คนก็จะคอยแต่ขอให้ช่วยฝ่ายเดียว ไม่รู้จักปฏิบัติภาวนาช่วยตัวเอง และเห็นมามากต่อมากว่า ถึงวิชา ธรรมกายจะช่วยเขาได้ไสดหนึ่ง แต่เมื่อเขาหายแล้ว ก็จะไม่เห็นคุณค่า ของธรรม จะสังเกตได้ว่า ถ้าไม่ใช่ผู้เห็นคุณค่าของธรรมและสนใจ ปฏิบัติภาวนาธรรมอยู่แล้ว มากต่อมากจะไม่สนใจมาเข้ารับการศึษา อบรมและปฏิบัติธรรมเพื่อช่วยตนเองเลย เรียกว่า ไม่เดือดร้อนก็ไม่เข้า หาพระ ไม่เห็นโลงก็ยังไม่หลั่งน้ำตา เพราะเอาแต่ประมาทหลงมัวเมาใน กามสุข กล่าวคือในรูป เสียง กลิ่น รส สิ่งสัมผัสทางกาย หลงในลาภ ยศ

ลักการะ สรรเสริญ และโลกียสุข หาแก่นสารสาระมิได้ เอาเป็นที่พึ่งที่แท้ถาวรก็ไม่ได้ หลงรับใช้มารจนลืมความทุกข์ ความแก่ ความเจ็บ และลืมความตายที่กำลังคืบคลานเข้ามาหาตนอยู่ทุกขณะ โดยที่แม้กระทั่งจะตายก็ยังไม่รู้จัก ไม่ไผ่หาที่พึ่งอันประเสริฐแท้ๆ แก่ตนเอง นำสงสารแท้ๆ.

๒๔

กำหนดดวงแก้วแล้วมีอาการมินศีระ

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๒๘)

ถาม : ในขณะที่ปฏิบัติภาวนาและกำหนดจิตอยู่นั้น ดวงแก้วอยู่ฐานที่ ๗ ได้ลักพักใหญ่ จะมีอาการมินศีระที่หายหอย

ตอบ : เพราะเหตุว่าท่านบังคับใจที่จะให้เห็นนิมิตด้วยสายตานี้จนเกินไป ซึ่งผิดวิธี ที่ถูกต้องไม่บังคับใจที่จะให้เห็นนิมิตโดยการเพ่ง พยายามที่จะให้เห็นด้วยสายตานี้ แต่ให้ใช้ใจนึกให้เห็นจุดเล็กใส กลางดวงแก้วกลมใส ตรงศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ เพื่อให้ “ใจ” คือความเห็น ความจำ ความคิด และความรู้ รวมหยุดเป็นจุดเดียวกัน เมื่อใจหยุดนิ่งได้ถูกส่วน ก็ให้เห็นดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายใสสว่าง ปรากฏขึ้นมาเอง

วิธีป้องกันและแก้ไขมิให้สายตานี้แย่งหน้าที่ใจที่จะทำกิจภาวนา ก็คือให้เหลือตากลับนิดๆ เพื่อให้ใจคือความเห็น จำ คิด รู้ กลับไป

ข้างหลัง แล้วก็ให้รวมลงหยุดนิ่ง ณ ภายใน ตรงศูนย์กลางกาย เหนือระดับสะดือ ๒ นิ้วมือ แล้วตาในจะทำหน้าที่รู้-เห็น ได้อย่างสมบูรณ์เอง.

๒๕

เมื่อจิตสงบดีแล้ว มีอาการเย็นไปทั้งตัว

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๒๘)

ถาม : เมื่อจิตสงบดีแล้ว มีอาการเย็นไปทั้งตัว รู้สึกสบายและลอยเหมือนกับไม่ได้นั่งอยู่บนพื้น แล้วรู้สึกมีอาการหมุน แต่ไม่ได้เห็นดวงแก้ว รู้สึกกลัวจึงลืมตาขึ้น แล้วลากัมมัฏฐาน

ตอบ : ที่เป็นเช่นนี้เพราะเมื่อใจค่อยๆ สงบ รวมหยุดนิ่งสนิทระดับหนึ่ง ใจคือความเห็น จำ คิด รู้ จะทำหน้าที่รับอารมณ์ภายนอกน้อยลงๆ “ใจ” ซึ่งเป็นนามธรรม เริ่มเป็นอิสระขาดจากรูปธรรม จึงรู้สึกกายเบาเหมือนกับจะลอย และกิเลสนิวรณ์ค่อยๆ ถูกกำจัดให้หมดไปด้วยสมถภาวนานี้ จึงเกิดอารมณ์ปีติ รู้สึกมีอาการเย็นไปทั้งตัว และรู้สึกสบาย

แต่ที่ไม่ได้เห็นดวงแก้วนั้น เพราะใจอันประกอบด้วยเห็น จำ คิด รู้ ยังไม่รวมหยุดเป็นจุดเดียวกันนี้ถึงสนิทถูกส่วนตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม ธาตุทั้ง ๖ คือธาตุละเอียดของธาตุน้ำ ดิน ไฟ ลม อากาศธาตุ และวิญญาณธาตุ ยังไม่ประชุมกันถูกส่วนตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม ปฐมมรรคจึงยังไม่เกิด และอายตนะภายใน อันเป็นทิพย์

ก็ยังไม่เกิดและเจริญขึ้น จึงยังไม่เห็นดวงปฐมมรรคหรือดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายปรากฏขึ้นตามธรรมชาติที่เป็นจริง

ที่รู้สึกมีอาการหมุน เพราะใจยังไม่หยุดนิ่งสนิทได้ถูกส่วนเครื่องธาตุเครื่องธรรมฝ่ายบุญกุศลจึงทำงานไม่เต็มที่ เพราะถูกต่อต้านด้วยเครื่องธาตุเครื่องธรรมฝ่ายบาปอกุศล เรื่องนี้ลึกซึ้ง เข้าใจเท่านี้ก็พอ แล้วท่านลืมนิดจากกัมมัฏฐาน... น่าเสียดาย

ถ้าท่านกำหนดใจให้เห็นจุดเล็กใสกลางดวงแก้วกลมใส ตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเติมต่อไปเรื่อยๆ พอถูกส่วนก็จะเห็นดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายใสแจ่มปรากฏขึ้นมาเอง สบายใจยิ่งกว่าเดิมอีก ดังพระพุทธรูปจะว่า

นตฺถิ สนฺติปรํ สฺขํ

พ. ธ. ๒๔/๒๔/๔๒

แปลความว่า : สุขอื่นยิ่งกว่าความสงบ (ใจหยุดใจนิ่ง) ไม่มี.

๒๖

กำหนดเห็นแสงสีขาว จุดขาว เพ่งแล้วหายไป

จะกำหนดอย่างไร

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๒๙)

ถาม : เมื่อนั่งสมาธิ แล้วกำหนดเห็นแสงสีขาว แต่จะมีเหมือนรูปรอยเท้าอยู่ จะมีแสงกลมๆ ขนาดลูกมะพร้าวเป็นสีม่วง สีแดง สีเหลือง สลับกัน ลอยห่างออกไป กำหนดเห็นจุดขาวเล็กๆ แต่ถ้าเพ่งจะหายไป จะกำหนดอย่างไร?

ตอบ : กำลังจะได้ที่ อย่าอธิบายว่าอะไรเป็นอะไรเลย จะบอกคำแนะนำวิธีปฏิบัติเลย

ถ้าใครเห็นแสงเฉยๆ อยู่ภายนอก หรือเห็นดวงเฉยๆ อยู่ภายนอกแล้วหายไป จะเป็นสีอะไร ปล่อย! จงปล่อยเลย อย่าสนใจให้เหลือกตากลับนิดๆ กำหนดเป็นจุดเล็กใสตรงศูนย์กลางกายไว้ค่อยๆ นึกให้เห็นดวงใสได้เท่าไหนเอาเท่านั้น ใจเย็นๆ หยุดในหยุด กลางของหยุดแต่อย่าเพ่งแรง ถ้าเพ่งแรงแล้วหายไป นึกถึงการกดลูกปิงปองให้จมลงในน้ำ ถ้ากดแรงเกินไปก็จะกลิ้งหลุดมือ ถ้ากดค่อยเกินไปก็ไม่จมลง ต้องกดเบาๆ ตรงศูนย์กลางพอดีๆ

เหมือนเมื่อครั้งพระอานนทเถระเจ้า ปฏิบัติธรรมเกือบตาย เพราะพระพุทธรูปเจ้าได้ทรงพยากรณ์ไว้ว่า จะบรรลุธรรมก่อนการสังคายนาพระไตรปิฎก ครั้งที่ ๑ หนึ่งวัน พอถึงวันทำสังคายนา

พระมหาเถระที่จะประชุมทำสังคายนา ได้ให้จัดอาสนะเตรียมพร้อมไว้ให้พระอานนท์ ท่านปฏิบัติเต็มที่ แต่ยังไม่บรรลุมรรคผลนิพพาน สังฆารของท่านเหน็ดเหนื่อยเมื่อล่วงจากการจัดงานถวายพระเพลิงสังฆารไม่สบาย จิตใจจึงไม่สงบ ท่านจึงฉันทระบาย สันนิษฐานว่าเป็นสมอดองด้วยน้ำมูตรเน่า^๑ ฉันทระบายท้อง ระบายท้องแล้วสบายตัว ดีแล้ว เอนกายในท่าพอเหมาะ พอสบาย ก็ได้บรรลุมรรคผลนิพพานทันที ตื่นเช้าขึ้นมาแสดงตนในที่ประชุมสงฆ์ ทำสังคายนาด้วยวิธีปรากฏตัวขึ้นโดยไม่ต้องเดินมาให้เห็น เพื่อแสดงความเป็นพระอรหันต์ปฏิสัมภิทา เพราะการทำปฐมสังคายนานั้น อาราธนาแต่เฉพาะพระอรหันต์ประเภทปฏิสัมภิทาทั้งสิ้น เพราะว่าทรงจำข้อธรรมต่างๆ ได้ด้วย ระลึกเหตุการณ์และเห็นแจ้งในพระธรรมได้ด้วยพระญาณ

พระอรหันต์ประดับด้วยอภิญญา ปฏิสัมภิทาญาณนั้นก็คือ “อตถปฏิสัมภิทาญาณ” “ธัมมปฏิสัมภิทาญาณ” “นิรุตติปฏิสัมภิทาญาณ” และ “ปฐิภาณปฏิสัมภิทาญาณ” คือมีญาณหยั่งรู้ในเหตุ ไปถึงต้นๆ เหตุและผล และรู้ภาษาหลายภาษา แม้กระทั่งภาษาสัตว์ และรู้การโต้ตอบปัญหาที่ถูกต้อง ตรงประเด็น ตรงไหนควรย่อควร ตรงไหนควรขยาย พระอรหันต์ประเภทปฏิสัมภิทาญาณ มีอภิญญาด้วย มีญาณหยั่งรู้ เมื่อมี ๔ อย่างนี้ คุณธรรมมีเพียบเลย ไม่ใช่พระอรหันต์สุกข-วิปัสสกะ หรือสุกขวิปัสสโก เช่นพระเดชพระคุณพระเทพวิสุทธิโสภณ

^๑ สมอดองด้วยน้ำปัสสาวะธรรมดา

ท่านได้ยกตัวอย่างท่านพระจักขุปาล เทวดาเดินมา ท่านก็ยังไม่ทราบว่าเป็นเทวดา ต่อเมื่อท่านกำหนดจิตดู สังเกตได้ว่าไม่ใช่เป็นคนธรรมดา แต่เป็นพระอินทร์ เป็นท้าวสักกเทวราช แต่ถ้าเป็นพระอรหันต์ จตูปฏิสัมภิทาญาณ โผล่มาก็รู้ก็เห็นได้เลย หรือไม่มาก็รู้ได้เลย

คำตอบที่ว่าเมื่อเพ่งไปที่จุดเล็กแล้วหายไป คงจะเข้าใจผิดว่า ต้องมีความพอดี อย่าเพ่งแรง อย่าอยากเห็นเกินไป นั้นเป็นอุปกิเลสของสมาธิ ระวังจิตใจอย่าให้พุ่งชนผลออกไป ก็จะจิตจางจากความเป็นสมาธิ ปล่อยใจให้ตกลงที่กลางของกลางจุดเล็กใส ณ ศูนย์กลางกายเลย ปักดิ่งไม่ถอน ให้ปักดิ่งแต่ต้องเบาๆ สบายๆ ไม่เคร่งครัดเกินไป ดังที่หลวงพ่อบอกว่า “ต้องให้ถูกศูนย์ ถูกส่วน” แล้วจะได้ที่

เพราะฉะนั้นเรื่องอื่นไม่อธิบายละเอียด นึกกำหนดศูนย์กลาง หุกอิริยาบถ เดิน ยืน นั่ง นอน เตียวติดเห็นใสสว่างเลย อย่างนี้ไม่ช้า.

๒๗

เห็นรูปพระทรงเครื่อง จะถือเป็นนิมิตได้หรือไม่

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๒๙)

ถาม : ผมมองเห็นรูปนิมิตเป็นรูปพระสี่เหลี่ยมจันทน์ทรงเครื่องคล้ายทรงเครื่องฤดูร้อน อยู่กลางทรงกลม ตอนแรกเห็นทรงกลมสีขาวขุ่น มองนานๆ กลายเป็นแก้วใสติดอยู่นาน จะถือเอาเป็นนิมิตแทนลูกแก้วใสได้หรือไม่ ?

ตอบ : ได้ ใช้ได้เลย ถ้าเห็นเป็นดวงกลมใส ให้เข้าใจว่าองค์พระอยู่ในดวงกลมนั้น หยดน้ำไปกลางดวงกลมใส่นั้น หยดน้ำถึงส่วนก็จะใสสว่าง ศูนย์กลางขยายออก ประเดี้ยวองค์พระก็จะปรากฏหรือกายมนุษย์ละเอียดจะปรากฏ เมื่อปรากฏแล้ว ท่านก็นึกเข้าไปเป็นกายละเอียดใหม่ จะเป็นกายมนุษย์ละเอียดหรือองค์พระก็แล้วแต่ ให้ใจหยดน้ำกลางกายมนุษย์ละเอียด หรือองค์พระนั้น ให้ใสสว่างหมดทั้งดวงทั้งกาย จะปรากฏขึ้นมาเรื่อยๆ ตามขั้นตอนของเขา แต่บางที่ข้ามขั้นตอนได้ ถ้าจิตละเอียดหนักจริงๆ เห็น จำ คิด รู้ ขยายโตเต็มส่วน เต็มธาตุเต็มธรรม แล้วกายธรรมหรือธรรมกายจะปรากฏขึ้นมาข้ามขั้นตอน แทนที่จะต้องผ่านกายมนุษย์ละเอียด ทิพย์ พรหม อรูปพรหม ก็ข้ามขั้นตอนไปได้ ไม่เป็นไร

ที่เห็นนิมิตคล้ายพระทรงเครื่อง คือที่เรียกว่าเป็น “จักรพรรดิ” นั้นเป็นพระภาคผู้เลี้ยง พระพุทธเจ้าเป็นใหญ่ในเรื่อง “ธรรมะ” แต่จักรพรรดิเป็นใหญ่ในเรื่อง “สมบัติ”

จักรพรรดิมีด้วยกันทั้ง ๓ ฝ่าย ๓ ฝ่ายคืออะไร ธรรมชาติทั้งหมดมีอยู่ ๓ ฝ่าย ฝ่ายอกุศล หรือฝ่ายธรรมดำ หรือฝ่ายมาร หรือฝ่ายบาปอกุศล แล้วแต่จะเรียกกันอย่างไร

ถ้าเป็นการกระทำเขาเรียกว่า “บาปอกุศล” ถ้าเป็นธรรมชาติที่ลึกลงใจให้คิดผิด รู้ผิด เห็นผิด ทำผิด เป็นบาปอกุศลเขาเรียกว่า “กิเลส” มีวรรณะดำจริงๆ จึงเรียกว่า “ธรรมดำ” แล้วเราเรียกกิเลสว่าเป็นเครื่องกันความดี และเมื่อมีอยู่ในสัตว์บุคคลใดก็มากน้อย และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง มีเทพบุตรชั้นต่ำลงมา ที่ตกอยู่ในอำนาจของ

ธรรมดำ คือกิเลสมากด้วยก็มี ชื่อว่า “เทพบุตรมาร” เช่น พวกยักษ์ ซึ่งส่วนมากจะเป็นมิชฌาภิกขุ ประพฤติผิดศีล แต่ที่มีส่วนที่เป็นสัมมาภิกขุอยู่บ้างก็มี นี่ธาตุธรรม “ภาคดำ” หรือ “ภาคมาร” ผู้ขัดขวางคุณความดี

ส่วนภาคกลางๆ ไม่ดีไม่ชั่ว

ส่วนธาตุธรรมอีกฝ่ายหนึ่ง เป็น “ภาคขาว” ถ้าเป็นการกระทำที่ชื่อว่ากรรมดีก็เรียกว่า “กุศลกรรม” ถ้าว่าธรรมชาติฝ่ายขาวที่ลึกลงใจให้ประพฤติปฏิบัติไปตามพระปิฎก คือดีทางด้านความประพฤติ ชื่อว่า “พระวินยปิฎก” ดีทางด้านจิตใจสงบ ชื่อว่า “พระสุตตันตปิฎก” ดีทางด้านปัญญา ชื่อว่า “พระอภิธรรมปิฎก”

ธรรมชาติที่ลึกลงใจฝ่ายดีให้ประพฤติปฏิบัติไปตามปิฎก ฝ่ายดีนี้ชื่อว่า “บุญ” บุญเป็นธรรมชาติชำระจิตใจให้ผ่องใส จึงชื่อว่า “ธรรมขาว” เป็นฝ่ายที่เมื่อใครปฏิบัติตามแล้ว นำชีวิตตนไปสู่ความสุข ความเจริญฝ่ายเดียว มีแต่ดีกับดี ธรรมชาติฝ่ายนี้จึงชื่ออีกอย่างว่า “ฝ่ายพระ”

ส่วนธรรมชาติทั้ง ๓ ฝ่าย หรือ ๓ ภาคนี้ เหมือนหนึ่งว่า คนเล่นเก้าอี้ดนตรี ถ้าฝ่ายมารเขาครองเก้าอี้ ฝ่ายพระก็ต้องถอย พุดอย่างง่ายๆ ในจิตใจของคน ถ้ากิเลสเข้ามาบุญก็ถูกบังหายไป

เพราะฉะนั้น เมื่อกิเลสเข้ามาก็ไม่ทำกันแล้วความดี นี่แหละที่ว่า “มารเป็นธรรมชาติที่ขัดขวางคุณความดี” ส่วนความดีหรือบุญกุศลเป็นธรรมชาติที่ชำระกิเลสสาร ทำให้จิตใจผ่องใส ชื่อว่า “บุญ” บุญให้

แต่คุณเป็นความสุขความเจริญอย่างเดียว ส่วนบาปอกุศลให้ความทุกข์เดือดร้อนแต่อย่างเดียว

ธรรมที่ว่าบุญหรือฝ่ายพระ ก็มี “จักรพรรดิ” นี่เป็นภาคผู้เลี้ยงฝ่ายพระ มีประจำอยู่ในกาย จากสุดหยาบไปจนสุดละเอียดถึงพระพุทธรเจ้า จากพระพุทธรเจ้ายังมีพระในพระที่ละเอียดๆ ต่อๆ ไปอีกถึงพระพุทธรเจ้าต้นธาตุต้นธรรม (Primordial Buddhas) กลางของกลางพระ พระพุทธรเจ้าเป็นใหญ่ฝ่าย “ธรรม” แต่มีจักรพรรดิ มีพุทธลักษณะเหมือนพระทรงเครื่อง เสด็จบริสุทธิอยู่กลางพระนั้น นี่เป็นใหญ่ฝ่ายสมบัติ คือเมื่อไหร่ที่จักรพรรดิฝ่ายพระมีอำนาจมาก ก็เลี้ยงธาตุธรรมของฝ่ายพระด้วยสมบัติทั้งหลายที่ดีๆ ทั้งปวง ตั้งแต่ปัจจัย ๔ เครื่องอำนวยความสะดวก ให้สุขสมบูรณ์บริบูรณ์ทุกอย่าง แต่เมื่อไหร่ที่จักรพรรดิฝ่ายพระ ไม่ว่าจะประจำอยู่ที่ธาตุธรรมใด เช่นประจำอยู่ที่บุคคลใด หรือครอบครัวยุคใดโดยส่วนรวม หรือของกลุ่มชนใดโดยส่วนรวม หรือของประเทศชาติใดโดยส่วนรวม ถ้าเป็นจักรพรรดิที่มีอำนาจน้อย ชื่อว่า “จุลจักรพรรดิ” ความเป็นอยู่ก็ฝืดเคือง สัตว์โลกหรือมนุษย์ หรือกลุ่มชนนั้นก็ฝืดเคืองยากจน แต่ถ้าจักรพรรดิมีอำนาจมาก กล้าแข็งมากเพียงไร ประจำอยู่ในธาตุธรรมของบุคคลใด หรือกลุ่มชนใด ตั้งแต่เล็กจนใหญ่ ตั้งแต่ครอบครัวยุคใดไปจนถึงประเทศชาติ จาก “จุลจักรพรรดิ” เป็น “มหจักรพรรดิ” ความสุขสมบูรณ์บริบูรณ์ด้วยโภคทรัพย์ ก็จะมากขึ้นตามลำดับ ถ้าถึง “บรมจักรพรรดิ” ก็จะสมบูรณ์บริบูรณ์ที่สุด และถ้าว่า เป็นจักรพรรดิของภาคผู้ปกครองภพ ๓ ก็จะเลี้ยงดูกันสุขสบายหมดทั่วทั้งทวีปทีเดียว

ถ้าว่าเป็นจักรพรรดิของภาคมารหรือธรรมดำ ก็จะทำให้แต่โทษของดีกลายเป็นโทษ ให้สังเกตดูประเทศที่เจริญด้วยโภคทรัพย์ อย่างประเทศในตะวันออกกลาง หรือที่ไหนๆ แม้แต่ในประเทศสหรัฐอเมริกา หรือในยุโรป หรืออย่างเอธิโอเปียซึ่งแ่่มากที่สุด เป็นจุลจักรพรรดิที่ต่ำที่สุด อานาภพน้อยที่สุด ยากจนเหลือเกิน หรือประเทศอินเดียก็ยากจนมาก ที่รวยก็รวยมากเฉพาะบุคคล ในตะวันออกกลาง มีทรัพยากรมาก ทรัพย์สมบัติมาก แต่ทรัพยากรถูกใช้ไปด้วยอำนาจของฝ่ายมาร หรือธรรมดำ เปลี่ยนแปลงสิ่งที่เป็นธรรมชาติกลางๆ ให้เป็นไปทางด้านลบ หรือด้านทำลายล้างกัน รบราฆ่าฟันกัน เอาไรต์เอาเปรียบ กบฏคดโกง รุกรานกัน แย่งชิงความเป็นใหญ่กัน ไม่มีความสุข มีแต่รบราฆ่าฟันกัน ประชาชนเป็นทุกข์เดือดร้อนกันทั่ว

จักรพรรดิที่แ่่มากที่สุด ก็คือจักรพรรดิที่ประจำหล่อเลี้ยงด้วยผลกรรมช่วยอยู่ในธาตุธรรมของสัตว์นรก เปรต อสุรกาย สัตว์วิริจฉาน อย่างเปรตนี้หิวตลอดกาล สัตว์นรกก็รุ่มร้อนได้รับความทุกข์ทรมานตลอด จักรพรรดิของเขาก็เป็น “ภาคดำ” หล่อเลี้ยงผลกรรมให้ได้รับความทุกข์เดือดร้อนไม่รู้จักจบสิ้น อย่างอเวจีมหานรก ไฟนรกเผาไหม้ร้อนเหลือเกิน ท่านเปรียบเทียบว่า สะเก็ดไฟห่างจากตัวเราเป็นร้อยโยชน์ ๑ โยชน์เท่ากับ ๔๐๐ เส้น ๑ เส้นเท่ากับ ๒๐ วา เป็นร้อยๆ โยชน์ เพียงแต่เราเห็นไฟนรกแวบเดียว ตานี้จะเสียเลย ในคัมภีร์บอกไว้ ใส่อะโรงงไปละลายหมด ยิ่งกว่าภูเขาไฟระเบิด สัตว์นรกจริงๆ ไหม้แดงแต่ไม่เป็นขี้เถ้า ไหม้หมดเป็นเถ้าถ่าน ไม่ตาย เพราะจักรพรรดิภาคผู้เลี้ยงสัตว์นรก ทำให้เป็นไปตามกรรมอย่างนั้น ไม่ตาย

ร้องไปเกิด ตัวแดงเป็นไฟ ไหม้เหม็น ผู้ถึงธรรมกายเขาเห็นเสื้อผ้าก็ไม่มีใส่ ตัวก็ถูกจองจำแน่นหนา มีปรากฏในคัมภีร์ด้วย ในคัมภีร์บอกไว้เลยว่า เหล็กหลาวเท่าต้นตาลเสียบทะลุจากกระหม่อมข้างบนลงไปข้างล่าง เสียบทะลุจากข้างหน้าไปข้างหลัง จากซ้ายไปขวา กระตุกกระดิกไม่ได้ ได้แต่ร้องลูกเดียว ในคัมภีร์บอกไว้ เดียวนี้มีสอนสมัยใหม่ว่านรกสวรรค์ไม่มี ที่แท้มีอยู่จริงตามหลักฐานในคัมภีร์ เพราะตัวผู้สอนไม่รู้ไม่เห็น นึกว่านรกสวรรค์อยู่บนดิน ที่แท้มีนรกสวรรค์มีจริง ผู้ปฏิบัติถึงธรรมกายที่แก่กล้าเขาเห็น นี่คือเรื่องของจักรพรรดิภาคผู้เลี้ยง

ถ้าสงสัยทำไมจักรพรรดิจึงมี ๓ ภาค ทำไมไม่เลี้ยงดีๆ ทำไมต้องเป็นไปด้วยธรรมะของฝ่ายมาร หรือฝ่ายบาปอกุศลบ้าง เป็นไปด้วยธรรมของฝ่ายบุญกุศลบ้าง ก็เพราะว่าฝ่ายบุญให้ทำความดี จักรพรรดิก็เก็บเหตุแห่งความดีทางกาย ทางวาจา ทางใจ ส่งถ่ายทอดเข้าสู่เครื่องธาตุเครื่องธรรม ประดับแต่งเป็นผลของกรรมดีส่งย้อนกลับเข้ามาในธาตุธรรมเห็น จำ คิด รู้ ของสัตว์โลก จากสุดละเอียดมาสู่ส่วนสุดท้าย ซึ่งเจริญเติบโตมาเป็นกาย ใจ จิต วิญญาณ และการดำเนินชีวิตประจำวันให้เป็นไปด้วยความสุขสบาย นั่นจักรพรรดิภาคผู้เลี้ยงเป็นอย่างนั้น จักรพรรดิเป็นไปตามอำนาจของต้นธาตุต้นธรรมของเขานั้นเอง ถ้าต้นธาตุต้นธรรมเป็นฝ่ายบุญ เป็นฝ่ายสัมมาทิฐิ จักรพรรดิเขาก็เป็นฝ่ายดีให้แต่ความสุข ใครทำดี ธรรมชาติฝ่ายขาวก็เข้าปกครองธาตุธรรมเห็น จำ คิด รู้ ของผู้นั้นเหมือนเล่นเก้าอี้ดนตรี

เมื่อฝ่ายบุญฝ่ายกุศลได้ทำหน้าที่เพราะสัตว์โลกรับธรรมฝ่ายบุญกุศลเข้าประพาสปฏิบัติทางกาย วาจา และใจ ฝ่ายมารหรือฝ่ายบาปอกุศลก็ไม่ได้ทำหน้าที่ คือทำหน้าที่ไม่ได้ ถ้าจะพูดภาษาธรรมดาก็ต้องว่าชดช้าย หรือไม่ก็ต้องแดงออกไป

แต่ถ้าเมื่อไหร่สัตว์โลกขาดสติสัมปชัญญะ เป็นคนประมาท มัวเมาในชีวิต ไม่รู้บาปบุญคุณโทษ เป็นคนโลภ เป็นคนโกรธ เป็นคนหลงตามอำนาจของกิเลสคือธรรมฝ่ายดำหรือฝ่ายมาร ประพาสปฏิบัติไปตามอำนาจของกิเลสด้วยความคิดผิด รู้ผิด เห็นผิด ทำผิด จักรพรรดิภาคผู้เลี้ยงของเขาอยู่ในท่ามกลางของสัตว์โลก ก็ทำหน้าที่เก็บเหตุแห่งบาปอกุศลนั้นทับทรวงกลับเข้าไปเป็นอาสวะหมักดองในจิตสันดานด้วย จนถึงอนุสัยกิเลสที่ตกตะกอนนอนเนื่องในจิตสันดาน และเข้าสู่ละเอียดไปเข้าเครื่องปรุงธาตุธรรมชื่อว่า “อปฺปญฺญาภิสังขาร” ประดับเป็นผลจากการกระทำที่กระทำไปแล้ว และจักรพรรดิเก็บเหตุส่งกลับไปหล่อเลี้ยงสัตว์โลกนั้นให้ได้รับผลเป็นวิบาก เป็นความทุกข์เดือดร้อนไปตามกรรม จักรพรรดิเขาทำเอง จักรพรรดิมีประจำของแต่ละสัตว์ หรือแต่ละคนๆ

เพราะฉะนั้นท่านทั้งหลาย ใครรักที่จะได้รับความสุข ความสบาย หมดทุกข์ ก็จงปฏิบัติตามธรรมของฝ่ายบุญฝ่ายกุศลว่าให้ละชั่ว ให้ทำความดี ให้ชำระจิตใจให้ใสบริสุทธิ์ ให้เข้าใจ ให้ศึกษา ให้ปฏิบัติ ธรรมดีฝ่ายบุญกุศล ดีทางกาย ดีทางวาจา ดีทางใจ ด้วยทานกุศล ศีลกุศล ภาวนากุศล จนกระทั่งสามารถกำจัดมารหรือบาปอกุศล มีกิเลส อวิชชา ตัณหา อุปาทาน เป็นต้น ให้หมดสิ้นไปจากจิตสันดาน

ให้ธาตุธรรมเห็น จำ คิด รู้ เป็นที่สถิตอยู่ของจักรพรรดิฝ่ายบุญกุศล หรือเป็นอยู่ด้วยธรรมของฝ่ายบุญกุศลมีทาน ศีล ภาวนา, ละเอียดยกขึ้นไปเป็นศีล สมาธิ ปัญญา, ละเอียดยกขึ้นไปเป็นอภิสีล อภิจิต อภิปัญญา, ละเอียดยกขึ้นไปเป็นปฐมมรรค มรรคจิต มรรคปัญญา ถึงธรรมโคตรภู พระโสดา พระสกิทาคา พระอนาคา ธรรมกายพระอรหันต์ ถึงตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า นี่ธาตุธรรมฝ่ายบุญกุศล อยู่ในธาตุในธรรม ในเห็น จำ คิด รู้ ของสัตว์โลกนั้น

เพราะฉะนั้น การปฏิบัติธรรมตามแนววิชาธรรมกายนั้น ให้สามารถเข้าไปเห็น แล้วจึงรู้ ที่พูดทั้งหมดนี้ หลวงพ่อวัดปากน้ำ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) ท่านสอนไว้ ครูบาอาจารย์ท่านสอน และผู้ถึงธรรมกายเขาเห็นตามนี้ นี่เป็นสังฆธรรม สังฆธรรมที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ รวมเบ็ดเสร็จเป็น “ทุกขสังขะ” “สมุทัยสังขะ” เหตุแห่งทุกข์ คือมารนั้นแหละ มีกิเลสमार มารคือกิเลส ขันธमार มารคือความเจ็บไข้ได้ป่วย มัจจุमार มารคือความตาย เทพบุตรमार คือเทพบุตรที่มีธาตุธรรมภาคดำมาก เป็นมิจฉาทิฏฐิ

อภิสังขารมาร คือความปรุงแต่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งฝ่ายบาปอกุศลให้ได้รับผลเป็นความทุกข์เดือดร้อนยิ่งๆ ลงไปตามลำดับ ไม่ใช่ยิ่งๆ ขึ้น เช่นว่าไปเกิดเป็นเปรต สัตว์นรก อสุรกาย สัตว์ดิรัจฉาน ด้วยความโลภ โกรธ หลง เป็นมนุษย์ก็ยังไม่แล้ว ยังต้องตายไปเกิดเป็น สัตว์ดิรัจฉาน เป็นสัตว์เดรัจฉานโง่หนักเข้าไปอีก ต่ำๆ ลงไปจนเป็น สัตว์เชลเดียว เหมือนแพลงตัน หรือตัวไรน้ำ มันพัฒนาเลลงด้วยอำนาจของภาคมาร คือไปรับธรรม ไปประพตติปฏิบัติทางกาย

วาจา และใจ ตามอำนาจของกิเลสมีโลภ โกรธ หลง ตกต่ำลงไปเหมือนก้อนศิลาตกลงไปในบ่อที่ไม่มีก้น คือไม่มีทางกลับตีขึ้นมา หรือมีทางแต่กลับตีขึ้นมาได้ด้วยยาก ฝ่ายบาปอกุศลจำเพาะกิเลสमार เมื่อทำมากๆ เข้า เป็น “อาสวะ” หมักดองในจิตสันดาน ทำมากๆ เข้าเป็น “อนุสัยกิเลส” เหล่านี้เรียกว่า “เจตสิกธรรม” คอยเกิดขึ้นพร้อมกับอกุศลจิต ที่เมื่ออายตนะภายใน มีตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ไปกระทบกับอายตนะภายนอก ได้แก่ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสทางกาย เป็นต้น แล้วเสวยสุขเวทนาบ้าง ทุกขเวทนาบ้าง สุขเวทนา เช่น นี้นำรักน่าใคร่ เป็นเหตุให้เกิดกิเลส ตัณหา อุปาทานขึ้นมา ดลจิตดลใจ ให้ปฏิบัติตามอำนาจของมันจึงเป็นทุกข์ หรือถ้าว่าแทนที่จะเป็นสุขเวทนา ก็เป็นทุกขเวทนา ไม่ชอบใจ เกลียดชัง เปิดโอกาสให้กิเลสประเภทโทสะ หรืออิจฉาริษยา หรือมานะทิฐิครอบงำจิตใจ ดลจิตดลใจให้ปฏิบัติตามอำนาจของมัน นี่แหละกิเลสที่เป็นเหตุแห่งทุกข์ เป็นภาคมารหรือฝ่ายบาปอกุศล

เพราะฉะนั้น เมื่อเราทราบดังนี้แล้ว เข้าใจดังนี้แล้ว ทำอย่างเดียว เป็นฝ่ายบุญกุศล ง่ายนิดเดียว “ใจหยุด ใจนิ่ง” ตัวเดียวในเบื้องต้น หยุดความชั่วส่วนหยาบ ได้แก่ หยุด-เลิก-ละกายทุจริต วจีทุจริต มโนทุจริต ทำแต่ความดีมีทานกุศล ศีลกุศล ภาวนากุศล เป็นต้น

ทานกุศล ศีลกุศล ภาวนากุศล ทำสำเร็จได้ด้วยกายมนุษย์หยาบ เมื่อทำแล้วสามารถกำจัดกิเลสमारได้ ๓ ประการ คือ อภิชฌา พยาบาท มิจฉาทิฏฐิ กายมนุษย์ละเอียดยกก็ละเอียดยกเข้าไป

พองกายทิพย์ คุณความดีในระดับทิพย์หรือเทวธรรม มีศีล สมาธิ ปัญญา และหิริ โอตตัปปะ คือความเกรงกลัว และละอายต่อบาปอกุศลนั่นเอง กำจัดกิเลสที่ละเอียดยิ่งไปกว่า คือ โลภะ โทสะ โมหะ นี่สำเร็จได้ด้วยกายทิพย์ และทิพย์ละเอียด อยู่ในธาตุธรรมนั้น

ถ้าว่าจิตใจละเอียดเข้าไปอีก สะอาดบริสุทธิ์ถึงอภิสีล อภิจิต อภิปัญญา และพรหมวิหารธรรม คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ก็สามารถกำจัดกิเลสที่ละเอียด คือ โลภะ ปฏิฆะ โมหะ ให้หมดไปได้ นี่เป็นธรรมที่สำเร็จได้ด้วยจิตใจที่เป็นบุญกุศลในระดับ “พรหมธรรม”

แต่ว่าเมื่อถึงรูปพรหม ต้องกำจัดกิเลสละเอียดยิ่งขึ้นไปอีกคือ ปฏิฆะ กามราคะ อวิชชา นั้นสำเร็จด้วยปฐมมรรค มรรคจิต มรรคปัญญา เมื่อกำจัดได้แล้ว ปรากฏเป็นธรรมชาติที่บริสุทธิ์ล้วน ชื่อว่า “ธรรมกาย” เริ่มตั้งแต่ธรรมกายโคตรภูหยาบ-โคตรภูละเอียด เมื่อพิจารณาสมาธิธรรม สามารถกำจัดกิเลสเครื่องร้อยรัดให้ติดอยู่กับโลกอย่างน้อย ๓ ประการ คือ สักกายทิฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส ด้วยปฐมมรรค มรรคจิต มรรคปัญญา ในระดับโลกุตตรมรรค โลกุตตรปัญญา ก็ก้าวล่วงข้ามโคตรภูขุ่นเป็นพระอรหันต์ ตั้งแต่พระโสดาบันบุคคลขึ้นไป

โลกุตตรปัญญา คือเห็นแจ้งในอริยสัจ ๔ อันเป็นไปในญาณ ๓ คือ “สังจญาณ” รู้ว่า อริยสัจ ๔ แต่ละอย่างมีจริงอย่างไร? “กิจจญาณ” รู้ว่าควรจะทำอย่างไร? และ “กตญาณ” คือ เมื่อรู้แจ้งชัดแล้วว่า ทุกข์กำจัดได้แล้ว สมุทัยละได้แล้ว นิโรธทำให้แจ้งได้แล้ว มรรคทำให้เจริญแล้ว กำจัดทั้งสังโยชน์เบื้องต่ำ และสังโยชน์เบื้องสูงได้หมด เป็นสมุจเฉตพหวน ก็บรรลุมรรคผลนิพพานเป็นพระอรหันตชีนาสพ นั้นกำจัด

กิเลสมาได้โดยตลอดด้วยอรหัตตมรรค เป็นโลกุตตรมรรค ในระดับอรหัตตนั้นแหละ พัฒนาไปจากธรรมกายโคตรภูหยาบ-ละเอียด ธรรมกายพระโสดาหยาบ-ละเอียด ธรรมกายพระสกิทาคามีหยาบ-ละเอียด ธรรมกายพระอนาคามีหยาบ-ละเอียด ถึงธรรมกายอรหัตหยาบ-ละเอียด

พอกำจัดกิเลสหยาบละเอียดได้ ธรรมกายพระอรหัตของท่านก็ใสสว่างโพล่งอยู่ทุกขณะ ตื่นโพล่งอยู่ทุกเมื่อ นั่นแหละที่ชื่อว่า “พุทธโธ” ผู้เบิกบาน ผู้ตื่นแล้ว ที่พูดนี้มีได้หมายความว่าผู้พูดเป็นพระอรหันต์นะ หลวงพ่อฯ ท่านสอนไว้

แนวทางปฏิบัติตามแบบวิชาธรรมกาย ก็อยู่ในสติปัฏฐาน ๔ นั้นเอง และให้สามารถรู้แจ้งเห็นแจ้งละเอียดลึกซึ้ง และกว้างขวางเป็นธรรมตา อันเป็นผลแต่การปฏิบัติที่เน้นหนักทั้งสมถะและวิปัสสนากัมมัฏฐานนั่นเอง ให้เกิดปัญญาและวิชา ธรรมเครื่องดับอวิชชา มูลรากฝ่ายเกิด ตามรอยพระบาทพระพุทธรองค์นั่นเอง ธรรมของพระพุทธรเจ้านั้นมีมากนับประมาณมิได้ ที่ทรงสอนและมีปรากฏในสติปัฏฐานสูตรนั้นเปรียบเหมือนกับใบประดู่ลาย พระพุทธรองค์ได้ทรงเปรียบธรรมที่ทรงสอนให้ถึงความหลุดพ้นว่า เหมือนใบประดู่ลาย ๑ ถ้าจากจำนวนใบไม้เต็มหมดทั้งป่า เต็มป่า นับจำนวนมิได้

อาตมาค่อยๆ อธิบายพอเป็นเกร็ดเป็นความเข้าใจ เมื่อพูดถึงจักรพรรดิ มิใช่พระเจ้าจักรพรรดิ (Emperor) มีอำนาจมีกำลังพลถึงอาวุธยุทธภัณฑ์อย่างในทางโลก แต่ “จักรพรรดิ” นี้หมายถึงพระภาคผู้เลี้ยง เป็นใหญ่ฝ่ายสมบัติของพระ ซึ่งคอยให้ความสุขสมบูรณ์

บริบูรณ์แก่ผู้กระทำความดี ส่วนภาคมารก็ให้ความทุกข์เดือดร้อน มีประจำอยู่ในธาตุธรรมเห็น จำ คิด รู้ ของสัตว์โลกทุกกาย สดกกาย หยาบกายละเอียด แล้วค่อยทำหน้าที่ตามธรรมของแต่ละฝ่ายที่สัตว์โลก ประพฤติปฏิบัติตามนั่นเอง

เพราะฉะนั้น อย่าเผลอสติไปเป็นพรรคพวกฝ่ายมาร ตั้งใจปฏิบัติ ละชั่ว ทำดี ทำใจให้ใส เป็นฝ่ายพระ จะได้รับแต่สันติสุข และร่มเย็น ฝ่ายเดียว.

๒๘

เห็นตัวเราในศูนย์กลาง จะปฏิบัติอย่างไร

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๓๗)

ถาม : ดวงนิมิตในศูนย์กลางกายยังไม่ใส แต่เห็นตัวเราในนิมิตศูนย์กลางกาย จะปฏิบัติอย่างไร? และนิมิตตัวเราให้เห็นชัดขึ้น เจริญขึ้นอย่างไรบ้าง ?

ตอบ : ที่เห็นนิมิตยังไม่ใสเพราะใจยังไม่หยุดนิ่งตรงศูนย์กลางนิมิตนั้น ให้หยุดนิ่งกรีกกลงไป ให้นึกในใจ หยุดในหยุดกลางของหยุดกลางของกลางนิตเดียว พอใจหยุดนิ่งถูกส่วนจะใสขึ้นมาทันที นี่ข้อที่หนึ่ง

ข้อที่สอง เมื่อศูนย์กลางขยายออก ใสพอสมควร ก็จะเห็นกายมนุษย์ละเอียด กายมนุษย์ละเอียดถึงแม้จะยังไม่ใสก็ไม่เป็นไร

มีอุปายวิธีทำอย่างนี้นะ ละอุปาทานเลย ละอุปาทานความรู้สึกที่เนื่องด้วยกายมนุษย์หยาบ ไม่สนใจ ดับหยาบไปหาละเอียดเป็นกายมนุษย์ละเอียดนั้น แม้เห็นไม่ชัด แม้เห็นลางๆ ก็ทำความรู้สึกว่าเป็นกายละเอียดนั้น ใจจะละจากอุปาทานในกายหยาบ เข้าไปเป็นเวทนา จิต ธรรมของกายละเอียด เมื่อใจกำหนดหยุดนิ่งไปที่ศูนย์กลางกาย ก็จะมีดวงธรรมใสสว่างขึ้น กลางของกลาง หยุดในหยุดกลางของหยุดให้ใสสว่างขึ้น จะใสสว่างทั้งดวงและทั้งกาย ละองค์มานแล้วใจก็หยุดในหยุดเรื่อยไป ดับหยาบไปหาละเอียด หยุดนิ่งศูนย์กลางขยายว่างออกไป กายละเอียดอื่นๆ ก็จะปรากฏขึ้นมาใหม่ ให้จำไว้เลย ดับหยาบไปหาละเอียด ทำความรู้สึกเป็นกายละเอียดต่อๆ ไป หยุดในหยุดกลางของกลาง ให้ใสสว่างทั้งดวงทั้งกายและองค์มาน

เราจะเข้าถึงกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรมที่ผ่องใส สว่างงามโตใหญ่ขึ้นกว่าเดิมไปตามลำดับจนถึงธรรมกาย แต่ว่าดวงธรรม คือ สภาทิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ และเห็น จำ คิด รู้ คือใจ ของแต่ละกายในภพ ๓ นั้น เนื่องด้วยยังมีวิชานุสัย หุ้ม “ดวงรู้” กามราคานุสัย หุ้ม “ดวงคิด” ปฏิฆานุสัย หุ้ม “ดวงเห็น” อยู่ เพราะฉะนั้นดวงเห็น จำ คิด รู้ ที่ตั้งอยู่ตรงกลางของกลางดวงธรรมนั้นจึงยังไม่เบิกบาน คือยังไม่ขยายโตเต็มกาย แต่ว่าขยายโตขึ้นในระดับหนึ่ง เช่น ของกายมนุษย์จะประมาณฟองไข่แดงของไข่ไก่เท่านี้ สำหรับผู้ที่จะสามารถเจริญกัมมัฏฐานได้ แต่ถ้าใครเห็นดวงเล็กขนาดนิตเดียวเท่าดวงดาว คนนั้นชาตินี้เจริญกัมมัฏฐานสำเร็จได้ยาก บางท่านเห็นดวงโต อย่างโตเท่าดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ ขึ้นอยู่ที่บุญบารมี

ของแต่ละท่านที่บำเพ็ญมาแล้วไม่เหมือนกัน ของกายทิพย์เป็นสองเท่า ของกายมนุษย์ ของกายรูปพรหมเป็นสองเท่าของกายทิพย์ ของกาย อรูปพรหมเป็นสองเท่าของกายรูปพรหม

เพราะเหตุไร?

เพราะกิเลส ตัณหา อุปาทาน ที่หุ้มซ้อนอยู่นั้นค่อยๆ จางหมด ไป ด้วยการรวมใจหยุดในหยุดกลางของหยุด และดับหยาบไปหา ละเอียดย่อยๆ เราจึงถึงคุณธรรมที่บริสุทธิ์ยิ่งกว่ากันไปตามลำดับ จากมนุษยธรรม ไปถึงเทวธรรม ถึงพรหมธรรม อรูปพรหม สุดละเอียด ของคุณธรรมของกายในภพ ๓ ก็จะถึงธรรมกาย

ดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกายนี้จึงเบิกบานเต็มที่ เต็มธาตุ เต็ม ธรรม หมายความว่า ดวงธรรม และดวงเห็น จำ คัด รู้ ของธรรมกาย ตั้งแต่ธรรมกายโคตรภู แม้จะมีขนาดหน้าตักความสูงเพียง ๔ วาครึ่ง แต่เส้นผ่าศูนย์กลางดวงธรรม และเห็น จำ คัด รู้ คีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะนั้น ขยายโตเต็มส่วนเต็มธาตุเต็มธรรม คือ มีเส้นผ่าศูนย์กลางเท่าหน้าตักและความสูงของธรรมกาย จากธรรมกาย โคตรภู ไปสุดละเอียด ถึงธรรมกายในอรหัตในอรหัต ก็เป็นอย่างนี้.

๒๙

นึกดวงแก้วเข้าสู่ศูนย์กลางไม่ได้

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๓๙)

ถาม : นึกดวงแก้วเข้าสู่ศูนย์กลางไม่ได้ นึกศูนย์กลางกายไม่ออก แต่จะให้นั่งให้ใจสงบเฉยๆ พอได้ หรือกำหนดดวงไป พอกำหนดได้บ้าง

ตอบ : เรื่องนี้ต้องค่อยๆ ทำไป ขอเรียนว่าท่านอย่าลืมหลือก ตากลับนิดๆ เพราะใจยังไม่รวมหยุดเป็นจุดเดียวกันจริงๆ ฉะนั้นก็ต้อง ค่อยๆ ผูกต่อไป เพราะใจของเราชานออกนอกตัวมานาน ตั้งแต่เกิด ใจออกไปยึดไปเกาะอะไรต่ออะไรมากมาย ความจริงเป็นอย่างนี้ กว่าจะอบรมให้กลับมารวมหยุด ณ ที่เดิม คือ ที่ศูนย์กลางกายนี้ ไม่ค่อยจะมารวมหยุด ณ ภายในได้ง่าย บางคนก็ไปติดอยู่ที่หน้าผาก เห็นดวงส่องสว่างอยู่ที่หน้าผาก ไม่ยอมรวมลงมา หยุด ณ ภายในได้ ลักที่ บางท่านก็ยากเย็นเหลือเกิน ของตีมันยากอย่างนี้แหละ แต่ถ้าให้ เห็นข้างนอกแล้วก็ง่าย ถ้าให้นึกเห็นนิมิตข้างนอกละก้อ ไม่ยาก แต่ว่า “จงอย่าทำ”

เพราะถ้านึกเห็นข้างนอก ใจจะไม่เข้ากลางกำเนิดธาตุธรรม เดิม ก็จะไม่ถูกภายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมใน ธรรม ไม่ได้ดับหยาบไปหาละเอียด ไม่ได้เข้ากลางมัชฌิมาปฏิปทา ในธาตุธรรมของเรา ธรรมะที่ดีอยู่ที่ธาตุละเอียดของเรา ไม่ใช่อยู่ข้าง นอก อยู่ข้างในที่ละเอียดๆ ฝ่าย กุสลา อัมมา, อกุสลา อัมมา, อัพยากตา

อัมมา อยู่ในกลางกำเนิดธาตุธรรมเต็มสุดละเอียด ถ้าฝ่ายซ้ายก็มาจากฝ่ายซ้ายสุดละเอียด ฝ่ายดีก็มาจากฝ่ายดีสุดละเอียด มาจากต้นธาตุต้นธรรม ต้นธาตุต้นธรรมฝ่ายดี (กุสลา อัมมา) อยู่ตรงกลางของกลางกำเนิดธาตุธรรมเต็มที่สุด ฝ่ายชั่ว (อกุสลา อัมมา) ก็มีต้นธาตุต้นธรรมของเขา ไม่ใช่ไม่มี มีเหมือนกัน แต่อยู่ส่วนนอกหรือรอบนอกของกุสลาอัมมาออกมา

เพราะเหตุนั้น หยุดในหยุด กลางของหยุด กลางของกลางๆ กำเนิดธาตุธรรมเต็มของภายในกาย ไปจนสุดละเอียดนั้นแหละ ถูกมัจฉิมาปฏิปทา คือทางสายกลาง ถึงอายตนะนิพพาน และต้นธาตุต้นธรรมฝ่ายบุญ (กุสลา อัมมา) ฝ่ายสัมมาทิฐิทีเดียว

แต่ถ้าจะมีผู้สงสัยว่า ถ้าอย่างนั้นจะมีนิพพานฝ่ายธรรมภาคดำ (อกุสลา อัมมา) และ/หรือฝ่ายธรรมกลางๆ (อัปยาคตา อัมมา) ด้วยหรือ? ตอบว่าไม่ใช่นิพพาน “นิพพาน” แปลว่า ดับเย็น

แต่ว่ามีอายตนะของธรรมภาคดำและภาคกลางๆ ทำนองคล้ายๆ กันกับของภาคขาว (กุสลา อัมมา) แต่อยู่ตรงกันข้ามกันกับของภาคขาว อายตนะนิพพานซึ่งเป็นที่สุดที่อยู่ของธรรมฝ่ายขาวนั้นอยู่พื้นภพ ๓ อยู่พ้นขอบจักรวาลขึ้นไป จึงชื่อว่า “โลกุตตรธรรม” คือธรรมที่พ้นโลก แต่ว่าอายตนะของธรรมภาคอกุสลาอัมมานั้นอยู่พ้นขอบจักรวาลข้างล่าง และพ้นอายตนะโลกันต์ลงไป มีลักษณะทำนองคล้ายๆ กัน แต่เป็นธรรมต่างสายกัน มีวาระต่างกัน ธรรมภาคขาวคือฝ่ายบุญ ฝ่ายสัมมาทิฐิ มีวาระขาวใสเหมือนเพชร ส่วนธรรมภาคดำหรือ “อกุสลาอัมมา” นั้นมีวาระดำ แต่บางที่เขาก็ปาฏิหาริย์

มาให้เห็นเป็นเหมือนภาคขาว หลอกเราก็มี นี่แหละเคล็ดลับลึกซึ่งอย่างนี้ ไม่ใช่ธรรมดา

เพราะฉะนั้นเราต้องหยุดในหยุดกลางของหยุด จึงจะถูกธรรมภาคขาว หรือฝ่ายบุญ ฝ่ายสัมมาทิฐิ และดับหายาไปหาละเอียดเป็นธาตุธรรมที่ผ่องใสบริสุทธิ์ยิ่งขึ้นไปตามลำดับ นี่ไปสุดละเอียดอย่างนี้ หลวงพ่อวัดปากน้ำท่านบอกว่าหยุดในหยุดกลางของหยุด นั้นแหละถูกธรรมภาคขาว ฝ่ายบุญ ฝ่ายสัมมาทิฐิ ทะเลบุญอยู่นั้น แต่ว่าถ้าใจเดิน (ดำเนิน) นอกออกมาจากนั้น เป็นถิ่นทำเลของภาคมาร เพราะเหตุนี้ในธรรมเทศนาของท่านจะบอกว่า “ถ้าจะไม่เกิด ก็ให้เดินในเข้าไป ถ้าว่าอยากเกิดก็เดินนอกออกไป” ความหมายก็คือว่า ถ้าอยากเกิดใหม่ ก็จงปล่อยใจให้พุ่งชานออกไปข้างนอก ให้ไปยึดไปเกาะอะไรๆ วุ่นวายภายนอกเข้า อวิชชา ตัณหา อุปาทาน นั้นแหละ เป็นปัจจัยให้เกิดภพ ชาติ ชรา มรณะ ทุกข์ คำพูดของหลวงพ่อกุศล แต่ละคำเป็นคำโบราณ ถ้าฟังให้ดีแล้วจะเข้าใจลึกซึ้ง

ที่ท่านว่า “ถ้าว่าจะไม่เกิด เดินในเข้าไป” ก็คือหยุดในหยุดกลางของหยุด ดับหายาไปหาละเอียดเข้าไปจนสุดละเอียด ก็จะถูกธรรมฝ่ายบุญ ฝ่ายสัมมาทิฐิ ไปจนถึงอายตนะนิพพาน สุดละเอียดเข้าไปก็จะถึงพระพุทธรเจ้าต้นธาตุต้นธรรม

เพราะฉะนั้น เมื่อพูดถึงตรงนี้อาตมาขยายความลับมาหน่อยหนึ่ง คือว่ามีอายตนะของภาคมาร หรือธรรมภาคดำ และภาคกลางๆ คืออัปยาคตาอัมมาอีกด้วย ไม่ใช่จะมีแต่อายตนะนิพพานของธรรมภาคขาวแต่อย่างเดียว เพราะฉะนั้นท่านใดปฏิบัติภาวนาอยู่ในขณะไหน

๓๖๔ ตอบปัญหาธรรมปฏิบัติ

จะอยู่ที่นี้หรืออยู่ที่ไหนก็แล้ว ให้จำไว้อย่างหนึ่งในเบื้องต้นนี้ก่อนว่า ถ้าเห็นธาตุธรรมภาคดำ จงทำให้ขาว คือถ้าเห็นธาตุธรรมข้างในขุนมัว ไม่มองใส จงหยุดนิ่งที่สุดละเอียดที่ใสที่สุด หยุดนิ่ง หยุดในหยุดกลาง ของหยุด ดับหายาไปหาละเอียดต่อไป ให้ใสละเอียดยิ่งขึ้น นั่นแหละ จนปรากฏเป็นดวงใสขยายออก แล้วเข้ากลางของกลางดวงใสต่อไป จนสุดละเอียดถึงภายในกายที่มองใสเท่าที่ทำได้ อย่าสนใจธาตุธรรม หรือนิมิตที่เห็นเป็นสีดำ แม้เป็นสีขุนมัวก็อย่าสนใจ ให้หยุดในหยุดกลาง ของหยุด ดับหายาไปหาละเอียด จนใสละเอียดสุดละเอียดนั่นแหละ นี่เป็นเคล็ดลับสำคัญ

ธรรมชาติที่เป็นไปในภูมิ ๓ ทั้งหมดล้วนถูกมารคือกิเลสมาร เขาปรุงทั้งนั้น ตั้งแต่กามภพ รูปภพ ไปจนถึงเนวสัญญานาสัญญายตน- ฌาน หรือเนวสัญญานาสัญญายตนภพ คืออรูปภพชั้นสูงสุด ที่ว่าดีที่สุด สบายที่สุดในภพ ๓ นี้แล้วก็ยังเป็นถิ่นทำเลของมาร เพราะมารคือ อวิชา อันเป็นกิเลสมารเขาปรุงแต่งใจ เพราะฉะนั้นผู้ปฏิบัติธรรมต้อง ออกจากภพอยู่ตลอดเวลา เจริญสมถภาวนาอยู่ในฌานเพียงเพื่อชำระ กิเลสนิวรณ์เท่านั้น ไม่ต้องไปเล่นเรื่องฌานให้มาก เอาเพียงชำระ กิเลสนิวรณ์ แล้วน้อมไปเพื่อวิชากำจัดอวิชามูลรากฝายเกิดเสีย

ถ้าจะกล่าวโดยสรุปก็คือ จงพิจารณาสภาวะธรรมให้เกิดปัญญา แล้วดับหายาไปหาละเอียด เข้าสู่อายตนะนิพพาน เอาพระนิพพาน เป็นอารมณ์เข้าใจเรื่อยๆ และถ้าสุดละเอียดไปถึงนิพพานเป็นได้ ยังจะ ได้วิชาที่ละเอียดชั้นสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่อธิษฐานเข้าพุทธานุสสติ ที่จะต้องบำเพ็ญอธิการ หรือพุทธการกกรรม ซึ่งเป็นบุญบารมีที่ใหญ่

ก็ต้องอาศัยสมาธิ อาศัยอภิญญา อาศัยวิชาชั้นสูง ยิ่งเจริญภาวนา ก็ยิ่งมีคุณแก่ตนและแก่สัตว์โลกอื่นเท่านั้น และจะเป็นไปเพื่อความ บรรลुพระอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ แล้วจะเป็นพระพุทธเจ้าผู้ทรง คุณใหญ่

หลวงพ่อกุณ ท่านบอกว่าทางนี้ทางเดียว ไม่มีสองทาง นี่แหละ มัชฌิมาปฏิปทาโดยทางปฏิบัติ คือ “เอกายนมรรค” ทางนี้ทางเดียว อยู่ที่กลางของกลางธาตุธรรมของเรา กลางของกลาง ดับหายาไปหา ละเอียด จนสุดละเอียดไปถึงนิพพาน ตรงนี้แหละที่เป็นเคล็ดลับสำคัญ คือเห็นดำ ทำให้ขาว จำไว้ อย่าได้ปล่อยให้มีธาตุธรรมภาคดำใน ธาตุธรรมของเราเป็นอันขาด อาตมากล่าวไว้เบื้องต้นในเรื่องนี้เท่านั้น ก่อน

เวลาพิจารณาปริยาลัง ๔ จะรู้จะเห็น เพราะฉะนั้นเรื่องนี้ ให้เข้าใจไว้เท่านี้ก่อน เคล็ดลับที่พึงทราบในการเจริญภาวนามีมาก บางทีก็จะมีผู้ปฏิบัติหรือเจริญสมถภาวนาได้ดีๆ แล้วหลงติดฤทธิ์ อย่า ไปหลงเลย จงตั้งใจปฏิบัติเพื่อรักษาตัวเองให้ดี หรือหากจะสามารถ ได้อภิญญาและวิชาที่จะช่วยเหลือผู้อื่นได้ ก็จงช่วยเหลือคนอื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน โดยไม่หวังลาภสักการะ ไม่หวังชื่อเสียง ไม่หวังให้ ใครเขาชมว่าเราเก่ง แต่การกำจัดกิเลสนั่นแหละ คือ “คนเก่ง” ถ้าเก่ง อย่างอื่นแล้ว กิเลสเฟื่องฟูอยู่ ไม่นับว่าเก่ง อย่างนั้นชื่อว่า “หมดเก่ง” เลยแพ้วภาคการเขาดังแต่ยังไม่ได้ก้าวออกจากมุ้ง เพราะฉะนั้นจงให้ เข้าใจเสียให้ได้ มีพระภิกษุสามเณรบางรูปหลงติดอิทธิปาฏิหาริย์ เลย

“หมดเก่ง” ไม่เข้าอิทธิปาฏิหาริย์ก็เสื่อม แล้วก็กลายเป็นการหลอกลวงเขาเสียชีวิต ก็เสียพระเสียณไปเท่านั้น

มืออย่างหนึ่ง ไม่อยากชี้โพรงให้กระรอก บอกว่าห้ามตีๆ ก็ยังชอบทำ แต่ถ้าไม่บอกแล้วจะยุ่ง เพราะมีคนเคยทำ อาตมาจึงต้องบอกเสียเดี๋ยวนี้เลย ไม่เช่นนั้นเป็นเปรตไม่รู้ตัวนะ เช่น บางท่านพอจิตนิ่งเป็นสมาธิ แล้วเห็นเลข เห็นเลขแล้วเที่ยวบอกใครต่อใคร บางทีตัวเองด้วย ให้จำไว้เลยว่าจะได้เป็นเปรตภายในไม่กี่วัน แม้จะได้ทำเพียงไม่กี่ครั้ง จงอย่าทำเป็นอันขาด จะขอยกตัวอย่างให้ฟัง

สมัยหนึ่งที่อาตมาเป็นฆราวาสทำงานอยู่ พอตกเวลากลางวันก็นั่งธรรมะกัน เพื่อนร่วมงานก็มานั่ง จากที่อื่นก็มาร่วมนั่งด้วย มีเพื่อนร่วมงานคนหนึ่ง อยู่ที่สำนักสอนภาษาที่ “เอ ยู เอ” นั้น ไปปฏิบัติธรรมเหมือนกัน เห็นดวงใสสว่างเหมือนดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ แกเป็นคริสต์มาก่อน ตอนหลังอาตมาก็ได้ช่วยต่อ ๑๘ กายให้ จนปฏิบัติได้ถึงพระนิพพาน แล้วแกก็เลิกเป็นคริสต์ แต่แกมีนิสัยอยู่อย่างหนึ่งคือว่าแกมีปกติในการคำนวณห่วย พอแกเจริญภาวนาได้ถึงธรรมกายเข้าที่นี้ไม่คำนวณละ ห่วยเลยแม่นยำกว่าเป็นไหนๆ

อาตมาสั่งว่าอย่าซื้อเองนะ และให้เลิกทำด้วย แต่แกก็อดรนทนไม่ได้ เลยบอกเลขห่วยแก่เพื่อนๆ ที่ละงวดๆ ไปเรื่อย เพื่อนก็ถูกเรื่อย แกก็ไม่กล้าซื้อเอง แล้วแกก็ชอบเที่ยวไประรานคนอื่นอีกด้วย คือชอบเที่ยวไปแฉๆ บรรดาเกจิอาจารย์รอบกรุงเทพนี้แหละ แฉๆ ชลบุรี ที่ไ้ห่วยเก่งๆ ถึงเวลาใกล้ห่วยจะออก แกก็ไปถามเกจิอาจารย์ว่า งวดนี้ออกเลขอะไร พอเขาบอกออกเลขนั้นเลขนี้

แกก็ตัดหน้าเขาเลยว่าจะไม่จริงละ ต้องออกเลขนี้ เขาจะไล่เตะแกตกกระไดตาย แล้วก็จริงตามที่แฉว่าไว้ ๕ งวด ๖ งวด ก็เป็นอย่างนั้น พอ ๖-๗ งวดไป ธรรมกายก็หายไปแล้ว คงมีแต่ดวงริบหรี่ๆ อยู่ ยังไม่หมดเสียเลย บุญแกยังมี

อยู่มาวันหนึ่ง ขณะที่แฉนั่งทำงานอยู่ สังเกตเห็นอะไรแปลกๆ ที่ใกล้ตัวแฉนั้นแหละ “เอ! ใครนะมายืนข้างหลัง ตัวใหญ่ๆ สูงๆ” แฉมองไปมองมา “เอ! นี่ หน้าใคร?” ปกติแฉเป็นธรรมกายทิพพจักขุแฉทำหน้าที่ แฉเห็นซ้าย ขวา หน้า หลัง แฉก็ชำเลื่องดูหน่อย “อ้าว! นี่มันหน้าเรานี่” กายมนุษย์ละเอียดของแฉเป็นเปรตไปแล้ว ธรรมกายก็ดับไปแล้ว ที่นี้ก็ตกใจ พอเที่ยงก็วิ่งแจ้นมาหา บอกว่า “คุณเสริมชัย ผมแย่แล้ว” อาตมาก็ถามว่า “ทำไมล่ะ?” แกก็ตอบว่า “ตัวผมเป็นเปรตไปแล้ว” ว่าอย่างนั้น ดินะยังรู้ตัว อาตมาก็บอกแล้วว่าอย่าทำอย่างนี้ ให้ไปกราบขอขมาพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ และขอขมาครูบาอาจารย์เสีย แกเป็นคนมีจิตใจอ่อนโยน ไม่ถือ เห็นคุณของพระพุทธรูปศาสนา แฉก็กราบขอขมาพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ และกราบขอขมาครูบาอาจารย์เดิวนั้นแหละ แล้วอาตมาก็ให้ศีลแกใหม่ ให้ศีลแล้วก็ให้เจริญภาวนาใหม่ พัฒนาจากดวงถึงธรรมกาย แล้วแกก็เข็ดไม่กล้าทำอีก เลิกทำจนเดี๋ยวนี้แกเสียชีวิตไปแล้ว นี่เป็นตัวอย่างให้เห็น

เคยมีพระมาปฏิบัติธรรมที่นี่ คือ มาปฏิบัติรุ่นแรกเดือนกุมภาพันธ์ต่อมีนาคม พ.ศ.๒๕๒๕ มีพระปฏิบัติได้ผลดี มาจากหนองคาย เป็นพระที่เคยไปปฏิบัติอยู่ฝั่งลาวบ้าง ฝั่งนี้บ้าง ธุดงค์อยู่บ่อย มาถึงก็

ปฏิบัติได้ผล บริเวณตรงนี้เป็นท้องนาหมด ใครเคยมารุ่นแรกนี่ เวลาเดินเท้าเปล่าสลับเท้าเลย แฉวๆ นี่ ร้อนเปรี้ยวๆ ไม่มีต้นไม้เลย เลยข้ามคลองนี้ไปหน่อย มีต้นสะเดาต้นหนึ่งอยู่ตรงนั้น และมีต้นมะขามเทศอีกต้นหนึ่งเท่านั้น นอกนั้นไม่มีอะไร ไลน์ๆ เลย

สมัยนั้นเราอยู่เพิงจาก มุงจากไว้ เสร็จแล้วพอเขาเลิกปฏิบัติธรรม แล้วท่านก็ขอยุ่ต่อ เราก็บอกว่าอยู่เถิด จะได้เฝ้าที่ของเราด้วย สมัยนั้นอาตมายังเป็นฆราวาสอยู่ อาตมาก็สอนทั้งเป็นฆราวาสนั่นแหละ แยกยังไม่กลับหนองคาย ขอยุ่ต่อ ต่อมาปรากฏว่าคนแฉวๆ นี้ถูกหอยกันอ้อเลย แฉวๆ ไขว่ไขว่ ลากสักการะก็มา อาตมามาบอกให้แห่หยุดลงท้ายแห่หยุด และบอกอาตมาว่าหยุดแล้ว กลัวอาตมาเหมือนกัน วันหลังอาตมามาสืบดูอีก ยังปรากฏว่าชาวบ้านยังถูกหอยกันตึงๆ อยู่ แฉวๆ นี่ แต่ตอนหลังๆ ชักจะผิดๆ แล้วนา พอบอกให้เขาถูกไปๆ ก็ชักจะผิด เพราะธรรมกายดับหมดแล้ว ธรรมกายเกิดขึ้นเพราะความบริสุทธิ์ เป็นธาตุธรรมที่บริสุทธิ์ ไปเล่นแบบนั้นก็เสร็จ ไม่ก็ทิ้งหอก อาตมาเลยนิมนต์ท่านให้กลับไปเสีย เพราะกลัวจะเสียชื่อว่าที่นี่เป็นที่ไขว่

เพราะฉะนั้น โปรดทราบว่าธรรมกายเป็นธาตุธรรมที่บริสุทธิ์ เป็นธรรมขั้นที่บริสุทธิ์ เพราะฉะนั้นเมื่อใจเราบริสุทธิ์เราจึงเข้าถึงรู้-เห็น และเป็นได้ เมื่อใจเราไม่บริสุทธิ์ ธรรมกายก็ดับ ความจริงธรรมกายเขาก็อยู่ในที่สุดละเอียดของเขา แต่ว่าถ้าใจเราไม่บริสุทธิ์ พอ ก็เข้าไม่ถึง ก็กลายเป็นใจปุณฺณไปเท่านั้นแหละ มีเรื่องแค่นี้แหละ ไม่มีอะไร

แต่ว่านั่นแหละ อาตมาว่าจะไม่ชี้โพรงให้กระรอก สมัยนั้นอาตมาบอกห้ามเท้าไขว่ ได้ยินข่าวมีทุกรุ่น หลายรุ่นที่เดียวขอบไขว่ หอย นั่นแหละฆ่าตัวเองแท้ๆ ภายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม ณ ภายใน เป็นเปรตเลยนะ จะบอกให้

เพราะฉะนั้นให้คนอื่นให้เกิดความโลภ ความยึดติด เกิดกิเลส ตัณหา ตัณหาเป็นปัจจัยให้เกิดอุปาทาน อุปาทานเป็นปัจจัยให้เกิดภพชาติเป็นทุกข์ตถิภาพ ก็จึงเป็นเปรตนั่นแหละ ธรรมกายนะยอมเห็นกาย เวทนา จิต ธรรม นี่ได้ ตรวจสอบตัวเองได้ อย่าเผลอทีเดียว เล็กๆ น้อยๆ อย่างนี้ ก็ต้องระวัง

เพราะฉะนั้นผู้ปฏิบัติภาวนาเขาถึงสำรวม แต่คนที่เพ่งมาปฏิบัติใหม่ๆ ยังไม่เข้าใจ จึงยังไม่สำรวม เมื่อไม่สำรวมก็แย่ อย่าคิดว่าเป็นเรื่องเล็กน้อย

ที่ถึงธรรมกายแล้วจะเห็นตัวเองได้ จะเข้าใจได้ แต่มักจะเผลอ เพราะยังไม่ใช้ธรรมกายอริยมรรคอริยผล ก็เหมือนขาข้างหนึ่งก้าวเข้าไปอยู่ในนิพพาน อีกข้างหนึ่งยังอยู่ในภพ ๓ ประเดี้ยวอยู่ๆ เมื่อโยกขาอีกข้างลงมาอยู่ในภพ ๓ อย่างเก่า ถ้ายังอยู่แค่ตอนบนคือสุคติภพ ก็ยังดี แต่ผลลงมาอยู่ข้างล่างถึงทุกข์ตถิภาพ ตามสายปฏิบัติสมุปบาท-ธรรม ธรรมเปลี่ยนแปลงเร็ว ไม่ใช่ต้องรอให้เราตายก่อน ไม่ใช่ชะ มันเปลี่ยนเดี๋ยวนี้เป็นปัจจุบันธรรมเลย ธาตุธรรมเห็น จำ คิด รู้ คือใจของภายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม เปลี่ยนแปลงได้เดี๋ยวนี้ฉับพลันทันใด

พอกระดิกจิตไปในทางชั่วร้าย ก็เปลี่ยนเลยทันที จิตดวงเดิมจะตกศูนย์ไปยังศูนย์กลางกายฐานที่ ๖ ถ้ายทอดกรรมไปปรุงแต่งขึ้นเป็นจิตดวงใหม่ของกาย เวทนา จิต ธรรม ส่วนละเอียด ณ ภายใน ปรากฏลอยเด่นขึ้นมาใหม่ตรงศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ กายมนุษย์ละเอียดก็หอมช่อเศร้าหมอง เป็นอย่างนี้ที่ ปฏิจจสมุปบาทธรรม เห็นตัวเองได้นะ มิใช่ไปนั่งท่องเอาแต่ตำรา นั่งท่องเอานั่นตำรา ธรรมปฏิบัติจริงๆ เห็นอยู่ในนี้ กาย เวทนา จิต ธรรม ที่พระพุทธเจ้าให้เห็นทั้ง ณ ภายใน และทั้ง ณ ภายนอก คืออย่างนี้ พอเห็นเราได้ว่า

อ้อ! ตอนนีใจเราผ่องใส ผ่องใสหรือว่า “ตอนนี้ ศีลของเราไม่บริสุทธิ์แล้ว นี่ดวงศีลชักมัวหมองแล้ว”

คนที่ประพาศศีลมาก ๆ ดวงศีลก็เศร้าหมอง จิตใจคือ เห็น จำ คิด รู้ ก็เศร้าหมองหมด กายมนุษย์ละเอียดหอมช่อ เศร้าหมอง ไม่ได้ผ่องใสเหมือนกายมนุษย์ละเอียดแต่เดิม กายมนุษย์ละเอียดนั้นแหละเปลี่ยนแปลงไปเป็นกายหอมช่อ ธาตุละเอียดข้างในที่ตั้งซ้อนอยู่ตรงกลางของกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม คือ ธาตุละเอียดของภพชาติ ได้เปลี่ยนเป็นทุกคติภพไปแล้ว จึงส่งผลให้ธาตุละเอียดในส่วนของกายในกาย ณ ภายในเศร้าหมองเป็นทุกขเวทนา จิตก็เปลี่ยนไปเป็นจิตที่เศร้าหมองด้วยอำนาจของกิเลส เห็นได้ทั้งกาย เวทนา จิต ธรรม นั้นแหละ เห็นอย่างนั้นแหละ ปฏิบัติได้ถึงธรรมกายแล้ว เห็นอย่างนี้ รู้ได้อย่างนี้ สำหรับคนที่เขาเห็นนะ

เพราะฉะนั้น นี่คือคุณของวิชาธรรมกาย เราจะเสีย ก็รู้ของเราแหละ ไม่ต้องให้ใครมาสอน แต่คนเราทนต่ออำนาจของกิเลสไม่ได้

ก็ประมาณ ประมาณแล้วก็เสร็จกัน เพราะกิเลสไม่เข้าใครออกใคร ขนาดพระที่ปฏิบัติที่ว่าดังๆ นั้นนะ ก็ยังพลาดพลั้ง เพราะฉะนั้นอย่าล้อเล่นนะ อย่าประมาณในธรรมทั้งหลาย ใจคนเราหรือใจของสัตว์โลกทั้งหลาย มักตกอยู่ในอำนาจในอิทธิพลของกิเลสมากเหลือเกิน ยิ่งคนที่กำลังทำทำว่าจะไปดี ก็อาจจะถูกกิเลสมารอาศัยเวรจากกรรมเก่ารุมกันเล่นงานเสียหนักไปเลยได้ ถ้าประมาณขาดสติก็เสียท่า กิเลสมารเขา นี่ก็เป็นเรื่องหนึ่งที่ต้องโปรดทราบ ท่านที่ตั้งใจปฏิบัติให้ดีแล้วนี้ อย่าประมาณเชียวนะ! อาตมาเองก็เคยมีประสบการณ์ตั้งแต่เป็นฆราวาส ที่อาตมาเจริญพรว่าสิบปีที่ตั้งใจประพฤติพรหมจรรย์ รักษาตน เมื่อคืนนี้ที่อาตมาได้แล้วว่า อาตมาอาศัย “กายคตาสติ” เป็นธรรมเครื่องรักษาตนนั้นแหละ อาตมารู้สึกเป็นหนี้บุญคุณ “กายคตาสติ” นี้น่ามหึมาทีเดียว ถ้าว่าเป็นตัวเป็นตนก็จะยกขึ้นมำขึ้นหิ้งไว้กราบไหว้เป็นประจำอยู่หรือ แต่เป็นธรรมก็เลยเก็บไว้ในใจ

เมื่อเราจะเข้ามาบำเพ็ญบารมีถือพรหมจรรย์ แม้จะถืออยู่ในเพศฆราวาส เรื่องเวรเก่าอะไร ที่เคยมีเกี่ยวข้องกันมาก็รุมเร้าหนักหนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสตรี สำหรับพระ สำหรับเณร ไม่ใช่เล่นๆ ถูกรุมมากเลย ไม่ว่าแก่ ไม่ว่าหนุ่ม ถูกรุมหมด ต้องฝืนอำนาจของกิเลสมาร และบ่วงมาร คือรูป เสียง กลิ่น รส โสภณูปะ นั้นแหละ ต้องฝืนให้ได้ ถ้าฝืนได้ เราก็ชนะ

เหมือนชิงแชมป์มวยนั้นแหละ ตอนแรกก็ชนะหน้อยนึ่ง เป็นแชมป์บ้านนอก ถัดมาก็แชมป์อันดับของเขาในประเทศ แล้วก็แชมป์ภาค แล้วก็แชมป์ต่างประเทศ แล้วก็ถึงแชมป์โลก ก็จะมีคู่ต่อสู้ของ

เราที่หนักๆ ยิงๆ ขึ้นไปตามลำดับ นี่เป็นของธรรมดา ต้องรู้เท่าทัน เราก็ต้องสู้ อย่างนี้กลัว

เพราะอะไร? เพราะว่าสู้หรือไม่สู้ เราก็ต้องตาย ไข้ไหม ต้องตายแหงๆ อยู่แล้ว เพราะว่ากายของเราทั้งหมด มารเขาปรุงอยู่แล้ว มีฝ่ายบุญฝ่ายลัทธิอยู่ส่วนหนึ่ง หน้อยเดียวเท่านั้นเอง นอกนั้น เป็นฝ่ายของมารเขาปรุงขึ้นมาเป็นสังขาร เป็นเบญจขันธ์ เป็นนามรูป จึงต้องมีสภาพที่เป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ถ้าไม่มันต้องไม่ตายซี ที่ต้องตายนี้มารเขาปรุงขึ้นจากปัจจัยต่างๆ นี่เขาปรุงแต่งตลอดหมด ทั้งภพ ๓ ต่อให้เป็นอรุปรพรมมีอายุนานเท่าไรๆ พระพุทธเจ้ามา ตรัสตั้งหลายองค์ก็ไม่ตายเสียที ลงท้ายก็ตาย แต่ว่ามันกว่าจะตาย เท่านั้นเอง สัตว์โลกทั้งหมดในภพ ๓ นี่มารเขาปรุงขึ้นทั้งนั้น แต่ว่าเขา ปลอ่ยให้ฝ่ายบุญมาร่วมปรุงด้วย เลยได้เข้าถึงสุคติกันพอสมควร

เพราะฉะนั้น ใครจะพ้นโลกไปนิพพาน เขาจึงไม่ปลอ่ยไป ง่ายๆ บางทีพระดังๆ ถ้าเผลอสติก็เสร็จภาคมารเขา ถ้าเห็นผู้หญิง มองตาเชื่อม หรือว่าใช้คำพูดหวานๆ กับผู้หญิง ก็เสร็จเขานั้นแหละ ไม่มีปัญหา จงกลัวสตรี กลัวเขาไปเลย ไม่ได้กลัวอะไรหรอก ไม่มีใคร เขาจะมากกระโดดกอดคอเราหรอก กลัวตัวเรา ใจเรานี้แหละจะไปเสียทำ เสียทางเขา เรื่องกามคุณเป็นธรรมชาติ เคยเสพกันมานานับภพนับชาติ ไม่ถ้วนแล้ว จนติดเป็นนิสัย เพราะฉะนั้นจึงติดลึกลงในกมลสันดาน แม้แต่สัตว์ดิรัจฉาน ตัวเล็ก ตัวน้อย ให้นึกเห็นได้เลย ไล่เดือน กิ้งกือ ตัวหนอน หนอนขน หนอน ไม่มีขน มันก็เสพกามทั้งนั้น เราเป็นคน ต้องประเสริฐกว่าสัตว์เหล่านี้ โดยเฉพาะพระภิกษุบวชมาแล้วอย่าไปเห็น

อะไรสวยเลย ผู้หญิงนี้ต้องยกให้เขาไปเลยว่าเขาแน่จริงๆ บางทีกรรมเก่า มาทวง จะบอกให้แน่ จะสวยหรือไม่สวยก็ตาม เวลาใกล้ชิดกัน เพียงแค่ สบตามองกันก็สะท้อนทีเดียวแหละ หรือไม่จริง ลองถามพระหนุ่มๆ ดู พระแก่ๆ ก็เกิดน่า อย่าได้ประมาท แก่ๆ นั้นแหละต้องระวังเหมือน หล้าแห้วหมู มีอะไรๆ มันทับอยู่ แคบซิดๆ แต่หัวมันเบ้อเร่อ พร้อม ที่จะออกขึ้นได้ทุกขณะ จงอย่าประมาท ถ้าว่ากรรมเก่ามันทวงแล้ว เพียงแต่ใกล้กัน จะสวยไม่สวยไม่สำคัญ เพียงแต่เดินผ่านได้กลิ่นอาย หรือได้สบตาแว็บเดียว มันยุ่งแหละ หัวใจนะ ที่เป็นข่าวดังๆ อยู่ทุกวันนี้ ดูๆ แล้วก็ไม่เห็นจะสวยสักคน แต่ถ้าเวรกรรมเก่ามาทวงก็เป็นอย่างนั้น ไปได้

เพราะฉะนั้น เรื่องของกรรมมารเขามาทวง พุดประเด็นนี้ พุด ว่ามารเขาทวง สรุปแล้วอย่าประมาท ประมาทไม่ได้ ชาตินี้เรามีเวลา ไม่เท่าไร ถ้าไม่รีบทำให้ดีในชาตินี้ ท่านจะลำบากอีกต่อไปนับภพนับชาติไม่ถ้วน กราบเรียนไว้อย่างนี้ และขอเจริญพรให้โยมทราบอย่างนี้ มิได้ตั้งใจจะตำหนิผู้หญิง แต่พูดความจริงให้พระภิกษุทั้งหลายทั้งแก่ และลูกเณรท่านรู้ไว้พอได้เป็นเครื่องประดับสติปัญญาไว้เป็นเครื่องป้องกัน ตัวบ้างเท่านั้น.

เห็นนิมิตนอกตัวกับนิมิตในตัว แตกต่างกันอย่างไรร

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๕๐)

ถาม : เห็นนิมิตนอกตัวกับเห็นนิมิตในตัว แตกต่างกันอย่างไรร

ตอบ : เห็นนิมิตนอกตัวกับเห็นนิมิตในตัว แตกต่างกันมาก สำหรับผลการปฏิบัติ ยกตัวอย่างให้ฟัง หลวงปู่มั่นท่านนั่งเห็นนิมิตเท่าดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ใสแจ่มในเบื้องต้น ท่านเห็นอยู่ข้างนอก ที่นี้ท่านก็ตามนิมิตไปเรื่อย จะเห็นอดีตก็ได้ เห็นอนาคตก็ได้ บางทีก็แม่น บางทีก็ถูก บางทีก็ผิด ถูกค่อนข้างมากเหมือนกัน ไปๆ ก็เห็นอดีตของตนเองก็ได้

หลวงพ่อบอกว่า เอ! เห็นอย่างนี้อยู่ตั้ง ๓-๔ เดือน ไม้รู้จะทำอย่างไร มันเรื่องอะไรกันนี้ สรุปแล้วหลวงพ่อก็ทราบว่า นิมิตนอกตัวถูกหลอกได้โดยง่าย และมีได้เป็นไปเพื่อสติปัญฐาน ๔ หลวงพ่อหรือหลวงปู่มั่นจึงเพ่งนิมิตเข้าไปในตัว ท่านเรียกว่า “ดวงพุทโธ” จะขอยกตัวอย่างให้ฟัง ท่านก็สอนศิษยานุศิษย์ ถ้าเห็นนิมิตนอกตัวให้พิจารณาว่าเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา อย่าไปตามนิมิตนั้น ตามไปก็ไม่มีที่สิ้นสุด ไม่มีการกำจัดกิเลสสักที แต่นิมิตในตัว (ได้เห็นในประวัติของท่าน ซึ่งหลายท่านคงได้อ่านประวัติแล้ว) ท่านเรียกว่า “ดวงพุทโธ” มีชาวป่าชาวเขาที่ท่านได้เคยไปพักห่างจากหมู่บ้านพอประมาณ ท่านเดินจงกรม ดูดวงใส ชาวป่าชาวเขาสั่งเกต เอ! ท่านดูอะไรหนอ เลยมา

ถามท่าน “ตุ้เจ้า ดูอันหยั่ง เดินหาอันหยั่ง” ท่านบอกว่า “เดินหาดวงพุทโธ” ชาวเขาถามท่านว่า ตัวเขาอยากจะช่วยตุ้เจ้าหาบ้างได้ไหม? ท่านบอกว่า “ได้ซิ หาเถิด ดวงพุทโธนี้พระพุทโธเจ้าประทานมาให้ แต่บางทีมันก็หาย ต้องเดินหา”

อุบายของท่านลึก แต่ว่าหาได้นะ หาได้ก็เป็นของตัวเอง คนป่าคนเขาก็หา ลองทำดูว่าทำอย่างไร ท่านก็ว่าพุทโธ สอนไป พวกเจ้าเหล่านั้นไปเดินก็หาพบจริงๆ บางคนพบแล้วถึงธรรมกาย ในประวัติหลวงพ่อบอกว่าเจ้านี้ถึงธรรมกาย ท่านเล่าอยู่ในประวัติของท่าน

ที่กล่าวนี้เป็นเรื่องย่อ แม้ที่ปฏิบัติพุทโธ เขาก็เอนิมิตเข้าไปพิจารณาภายใน ไม่ได้เฝ้าไว้ข้างนอก เหตุเพราะอะไร? เพราะข้างนอกเป็นนิมิตหลอก เป็นกสิณ เป็นปฏิภาคนิมิต ติดปฏิภาคนิมิต บางครั้งก็จริงบ้าง เพี้ยนบ้าง เพราะเห็น จำ คิด รู้ ไม่ได้ซ้อนกัน ฝรั่งเขาเรียกโฟกัสซ้อนกัน เหมือนเราปรับกล้องถ่ายรูป เหมือนแว่นแก้วหรือแว่นสายตา จะปรับโฟกัสหรือจุดรวมแสง คล้ายกันอย่างนั้น ไม่ได้มีโอกาสปรับอย่างนั้น เพราะไม่ได้หยุด ณ ภายใน ไม่ได้หยุด ณ ที่ตั้งกำเนิดธาตุธรรมเดิม อันเป็นที่ตั้งธาตุละเอียดของชั้น ๕, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๐, ๑๑, ๑๒, ๑๓, ๑๔, ๑๕, ๑๖, ๑๗, ๑๘, ๑๙, ๒๐, ๒๑, ๒๒, ๒๓, ๒๔, ๒๕, ๒๖, ๒๗, ๒๘, ๒๙, ๓๐, ๓๑, ๓๒, ๓๓, ๓๔, ๓๕, ๓๖, ๓๗, ๓๘, ๓๙, ๔๐, ๔๑, ๔๒, ๔๓, ๔๔, ๔๕, ๔๖, ๔๗, ๔๘, ๔๙, ๕๐, ๕๑, ๕๒, ๕๓, ๕๔, ๕๕, ๕๖, ๕๗, ๕๘, ๕๙, ๖๐, ๖๑, ๖๒, ๖๓, ๖๔, ๖๕, ๖๖, ๖๗, ๖๘, ๖๙, ๗๐, ๗๑, ๗๒, ๗๓, ๗๔, ๗๕, ๗๖, ๗๗, ๗๘, ๗๙, ๘๐, ๘๑, ๘๒, ๘๓, ๘๔, ๘๕, ๘๖, ๘๗, ๘๘, ๘๙, ๙๐, ๙๑, ๙๒, ๙๓, ๙๔, ๙๕, ๙๖, ๙๗, ๙๘, ๙๙, ๑๐๐, ๑๐๑, ๑๐๒, ๑๐๓, ๑๐๔, ๑๐๕, ๑๐๖, ๑๐๗, ๑๐๘, ๑๐๙, ๑๑๐, ๑๑๑, ๑๑๒, ๑๑๓, ๑๑๔, ๑๑๕, ๑๑๖, ๑๑๗, ๑๑๘, ๑๑๙, ๑๒๐, ๑๒๑, ๑๒๒, ๑๒๓, ๑๒๔, ๑๒๕, ๑๒๖, ๑๒๗, ๑๒๘, ๑๒๙, ๑๓๐, ๑๓๑, ๑๓๒, ๑๓๓, ๑๓๔, ๑๓๕, ๑๓๖, ๑๓๗, ๑๓๘, ๑๓๙, ๑๔๐, ๑๔๑, ๑๔๒, ๑๔๓, ๑๔๔, ๑๔๕, ๑๔๖, ๑๔๗, ๑๔๘, ๑๔๙, ๑๕๐, ๑๕๑, ๑๕๒, ๑๕๓, ๑๕๔, ๑๕๕, ๑๕๖, ๑๕๗, ๑๕๘, ๑๕๙, ๑๖๐, ๑๖๑, ๑๖๒, ๑๖๓, ๑๖๔, ๑๖๕, ๑๖๖, ๑๖๗, ๑๖๘, ๑๖๙, ๑๗๐, ๑๗๑, ๑๗๒, ๑๗๓, ๑๗๔, ๑๗๕, ๑๗๖, ๑๗๗, ๑๗๘, ๑๗๙, ๑๘๐, ๑๘๑, ๑๘๒, ๑๘๓, ๑๘๔, ๑๘๕, ๑๘๖, ๑๘๗, ๑๘๘, ๑๘๙, ๑๙๐, ๑๙๑, ๑๙๒, ๑๙๓, ๑๙๔, ๑๙๕, ๑๙๖, ๑๙๗, ๑๙๘, ๑๙๙, ๒๐๐, ๒๐๑, ๒๐๒, ๒๐๓, ๒๐๔, ๒๐๕, ๒๐๖, ๒๐๗, ๒๐๘, ๒๐๙, ๒๑๐, ๒๑๑, ๒๑๒, ๒๑๓, ๒๑๔, ๒๑๕, ๒๑๖, ๒๑๗, ๒๑๘, ๒๑๙, ๒๒๐, ๒๒๑, ๒๒๒, ๒๒๓, ๒๒๔, ๒๒๕, ๒๒๖, ๒๒๗, ๒๒๘, ๒๒๙, ๒๓๐, ๒๓๑, ๒๓๒, ๒๓๓, ๒๓๔, ๒๓๕, ๒๓๖, ๒๓๗, ๒๓๘, ๒๓๙, ๒๔๐, ๒๔๑, ๒๔๒, ๒๔๓, ๒๔๔, ๒๔๕, ๒๔๖, ๒๔๗, ๒๔๘, ๒๔๙, ๒๕๐, ๒๕๑, ๒๕๒, ๒๕๓, ๒๕๔, ๒๕๕, ๒๕๖, ๒๕๗, ๒๕๘, ๒๕๙, ๒๖๐, ๒๖๑, ๒๖๒, ๒๖๓, ๒๖๔, ๒๖๕, ๒๖๖, ๒๖๗, ๒๖๘, ๒๖๙, ๒๗๐, ๒๗๑, ๒๗๒, ๒๗๓, ๒๗๔, ๒๗๕, ๒๗๖, ๒๗๗, ๒๗๘, ๒๗๙, ๒๘๐, ๒๘๑, ๒๘๒, ๒๘๓, ๒๘๔, ๒๘๕, ๒๘๖, ๒๘๗, ๒๘๘, ๒๘๙, ๒๙๐, ๒๙๑, ๒๙๒, ๒๙๓, ๒๙๔, ๒๙๕, ๒๙๖, ๒๙๗, ๒๙๘, ๒๙๙, ๓๐๐, ๓๐๑, ๓๐๒, ๓๐๓, ๓๐๔, ๓๐๕, ๓๐๖, ๓๐๗, ๓๐๘, ๓๐๙, ๓๑๐, ๓๑๑, ๓๑๒, ๓๑๓, ๓๑๔, ๓๑๕, ๓๑๖, ๓๑๗, ๓๑๘, ๓๑๙, ๓๒๐, ๓๒๑, ๓๒๒, ๓๒๓, ๓๒๔, ๓๒๕, ๓๒๖, ๓๒๗, ๓๒๘, ๓๒๙, ๓๓๐, ๓๓๑, ๓๓๒, ๓๓๓, ๓๓๔, ๓๓๕, ๓๓๖, ๓๓๗, ๓๓๘, ๓๓๙, ๓๔๐, ๓๔๑, ๓๔๒, ๓๔๓, ๓๔๔, ๓๔๕, ๓๔๖, ๓๔๗, ๓๔๘, ๓๔๙, ๓๕๐, ๓๕๑, ๓๕๒, ๓๕๓, ๓๕๔, ๓๕๕, ๓๕๖, ๓๕๗, ๓๕๘, ๓๕๙, ๓๖๐, ๓๖๑, ๓๖๒, ๓๖๓, ๓๖๔, ๓๖๕, ๓๖๖, ๓๖๗, ๓๖๘, ๓๖๙, ๓๗๐, ๓๗๑, ๓๗๒, ๓๗๓, ๓๗๔, ๓๗๕, ๓๗๖, ๓๗๗, ๓๗๘, ๓๗๙, ๓๘๐, ๓๘๑, ๓๘๒, ๓๘๓, ๓๘๔, ๓๘๕, ๓๘๖, ๓๘๗, ๓๘๘, ๓๘๙, ๓๙๐, ๓๙๑, ๓๙๒, ๓๙๓, ๓๙๔, ๓๙๕, ๓๙๖, ๓๙๗, ๓๙๘, ๓๙๙, ๔๐๐, ๔๐๑, ๔๐๒, ๔๐๓, ๔๐๔, ๔๐๕, ๔๐๖, ๔๐๗, ๔๐๘, ๔๐๙, ๔๑๐, ๔๑๑, ๔๑๒, ๔๑๓, ๔๑๔, ๔๑๕, ๔๑๖, ๔๑๗, ๔๑๘, ๔๑๙, ๔๒๐, ๔๒๑, ๔๒๒, ๔๒๓, ๔๒๔, ๔๒๕, ๔๒๖, ๔๒๗, ๔๒๘, ๔๒๙, ๔๓๐, ๔๓๑, ๔๓๒, ๔๓๓, ๔๓๔, ๔๓๕, ๔๓๖, ๔๓๗, ๔๓๘, ๔๓๙, ๔๔๐, ๔๔๑, ๔๔๒, ๔๔๓, ๔๔๔, ๔๔๕, ๔๔๖, ๔๔๗, ๔๔๘, ๔๔๙, ๔๕๐, ๔๕๑, ๔๕๒, ๔๕๓, ๔๕๔, ๔๕๕, ๔๕๖, ๔๕๗, ๔๕๘, ๔๕๙, ๔๖๐, ๔๖๑, ๔๖๒, ๔๖๓, ๔๖๔, ๔๖๕, ๔๖๖, ๔๖๗, ๔๖๘, ๔๖๙, ๔๗๐, ๔๗๑, ๔๗๒, ๔๗๓, ๔๗๔, ๔๗๕, ๔๗๖, ๔๗๗, ๔๗๘, ๔๗๙, ๔๘๐, ๔๘๑, ๔๘๒, ๔๘๓, ๔๘๔, ๔๘๕, ๔๘๖, ๔๘๗, ๔๘๘, ๔๘๙, ๔๙๐, ๔๙๑, ๔๙๒, ๔๙๓, ๔๙๔, ๔๙๕, ๔๙๖, ๔๙๗, ๔๙๘, ๔๙๙, ๕๐๐, ๕๐๑, ๕๐๒, ๕๐๓, ๕๐๔, ๕๐๕, ๕๐๖, ๕๐๗, ๕๐๘, ๕๐๙, ๕๑๐, ๕๑๑, ๕๑๒, ๕๑๓, ๕๑๔, ๕๑๕, ๕๑๖, ๕๑๗, ๕๑๘, ๕๑๙, ๕๒๐, ๕๒๑, ๕๒๒, ๕๒๓, ๕๒๔, ๕๒๕, ๕๒๖, ๕๒๗, ๕๒๘, ๕๒๙, ๕๓๐, ๕๓๑, ๕๓๒, ๕๓๓, ๕๓๔, ๕๓๕, ๕๓๖, ๕๓๗, ๕๓๘, ๕๓๙, ๕๔๐, ๕๔๑, ๕๔๒, ๕๔๓, ๕๔๔, ๕๔๕, ๕๔๖, ๕๔๗, ๕๔๘, ๕๔๙, ๕๕๐, ๕๕๑, ๕๕๒, ๕๕๓, ๕๕๔, ๕๕๕, ๕๕๖, ๕๕๗, ๕๕๘, ๕๕๙, ๕๖๐, ๕๖๑, ๕๖๒, ๕๖๓, ๕๖๔, ๕๖๕, ๕๖๖, ๕๖๗, ๕๖๘, ๕๖๙, ๕๗๐, ๕๗๑, ๕๗๒, ๕๗๓, ๕๗๔, ๕๗๕, ๕๗๖, ๕๗๗, ๕๗๘, ๕๗๙, ๕๘๐, ๕๘๑, ๕๘๒, ๕๘๓, ๕๘๔, ๕๘๕, ๕๘๖, ๕๘๗, ๕๘๘, ๕๘๙, ๕๙๐, ๕๙๑, ๕๙๒, ๕๙๓, ๕๙๔, ๕๙๕, ๕๙๖, ๕๙๗, ๕๙๘, ๕๙๙, ๖๐๐, ๖๐๑, ๖๐๒, ๖๐๓, ๖๐๔, ๖๐๕, ๖๐๖, ๖๐๗, ๖๐๘, ๖๐๙, ๖๑๐, ๖๑๑, ๖๑๒, ๖๑๓, ๖๑๔, ๖๑๕, ๖๑๖, ๖๑๗, ๖๑๘, ๖๑๙, ๖๒๐, ๖๒๑, ๖๒๒, ๖๒๓, ๖๒๔, ๖๒๕, ๖๒๖, ๖๒๗, ๖๒๘, ๖๒๙, ๖๓๐, ๖๓๑, ๖๓๒, ๖๓๓, ๖๓๔, ๖๓๕, ๖๓๖, ๖๓๗, ๖๓๘, ๖๓๙, ๖๔๐, ๖๔๑, ๖๔๒, ๖๔๓, ๖๔๔, ๖๔๕, ๖๔๖, ๖๔๗, ๖๔๘, ๖๔๙, ๖๕๐, ๖๕๑, ๖๕๒, ๖๕๓, ๖๕๔, ๖๕๕, ๖๕๖, ๖๕๗, ๖๕๘, ๖๕๙, ๖๖๐, ๖๖๑, ๖๖๒, ๖๖๓, ๖๖๔, ๖๖๕, ๖๖๖, ๖๖๗, ๖๖๘, ๖๖๙, ๖๗๐, ๖๗๑, ๖๗๒, ๖๗๓, ๖๗๔, ๖๗๕, ๖๗๖, ๖๗๗, ๖๗๘, ๖๗๙, ๖๘๐, ๖๘๑, ๖๘๒, ๖๘๓, ๖๘๔, ๖๘๕, ๖๘๖, ๖๘๗, ๖๘๘, ๖๘๙, ๖๙๐, ๖๙๑, ๖๙๒, ๖๙๓, ๖๙๔, ๖๙๕, ๖๙๖, ๖๙๗, ๖๙๘, ๖๙๙, ๗๐๐, ๗๐๑, ๗๐๒, ๗๐๓, ๗๐๔, ๗๐๕, ๗๐๖, ๗๐๗, ๗๐๘, ๗๐๙, ๗๑๐, ๗๑๑, ๗๑๒, ๗๑๓, ๗๑๔, ๗๑๕, ๗๑๖, ๗๑๗, ๗๑๘, ๗๑๙, ๗๒๐, ๗๒๑, ๗๒๒, ๗๒๓, ๗๒๔, ๗๒๕, ๗๒๖, ๗๒๗, ๗๒๘, ๗๒๙, ๗๓๐, ๗๓๑, ๗๓๒, ๗๓๓, ๗๓๔, ๗๓๕, ๗๓๖, ๗๓๗, ๗๓๘, ๗๓๙, ๗๔๐, ๗๔๑, ๗๔๒, ๗๔๓, ๗๔๔, ๗๔๕, ๗๔๖, ๗๔๗, ๗๔๘, ๗๔๙, ๗๕๐, ๗๕๑, ๗๕๒, ๗๕๓, ๗๕๔, ๗๕๕, ๗๕๖, ๗๕๗, ๗๕๘, ๗๕๙, ๗๖๐, ๗๖๑, ๗๖๒, ๗๖๓, ๗๖๔, ๗๖๕, ๗๖๖, ๗๖๗, ๗๖๘, ๗๖๙, ๗๗๐, ๗๗๑, ๗๗๒, ๗๗๓, ๗๗๔, ๗๗๕, ๗๗๖, ๗๗๗, ๗๗๘, ๗๗๙, ๗๘๐, ๗๘๑, ๗๘๒, ๗๘๓, ๗๘๔, ๗๘๕, ๗๘๖, ๗๘๗, ๗๘๘, ๗๘๙, ๗๙๐, ๗๙๑, ๗๙๒, ๗๙๓, ๗๙๔, ๗๙๕, ๗๙๖, ๗๙๗, ๗๙๘, ๗๙๙, ๘๐๐, ๘๐๑, ๘๐๒, ๘๐๓, ๘๐๔, ๘๐๕, ๘๐๖, ๘๐๗, ๘๐๘, ๘๐๙, ๘๑๐, ๘๑๑, ๘๑๒, ๘๑๓, ๘๑๔, ๘๑๕, ๘๑๖, ๘๑๗, ๘๑๘, ๘๑๙, ๘๒๐, ๘๒๑, ๘๒๒, ๘๒๓, ๘๒๔, ๘๒๕, ๘๒๖, ๘๒๗, ๘๒๘, ๘๒๙, ๘๓๐, ๘๓๑, ๘๓๒, ๘๓๓, ๘๓๔, ๘๓๕, ๘๓๖, ๘๓๗, ๘๓๘, ๘๓๙, ๘๔๐, ๘๔๑, ๘๔๒, ๘๔๓, ๘๔๔, ๘๔๕, ๘๔๖, ๘๔๗, ๘๔๘, ๘๔๙, ๘๕๐, ๘๕๑, ๘๕๒, ๘๕๓, ๘๕๔, ๘๕๕, ๘๕๖, ๘๕๗, ๘๕๘, ๘๕๙, ๘๖๐, ๘๖๑, ๘๖๒, ๘๖๓, ๘๖๔, ๘๖๕, ๘๖๖, ๘๖๗, ๘๖๘, ๘๖๙, ๘๗๐, ๘๗๑, ๘๗๒, ๘๗๓, ๘๗๔, ๘๗๕, ๘๗๖, ๘๗๗, ๘๗๘, ๘๗๙, ๘๘๐, ๘๘๑, ๘๘๒, ๘๘๓, ๘๘๔, ๘๘๕, ๘๘๖, ๘๘๗, ๘๘๘, ๘๘๙, ๘๙๐, ๘๙๑, ๘๙๒, ๘๙๓, ๘๙๔, ๘๙๕, ๘๙๖, ๘๙๗, ๘๙๘, ๘๙๙, ๙๐๐, ๙๐๑, ๙๐๒, ๙๐๓, ๙๐๔, ๙๐๕, ๙๐๖, ๙๐๗, ๙๐๘, ๙๐๙, ๙๑๐, ๙๑๑, ๙๑๒, ๙๑๓, ๙๑๔, ๙๑๕, ๙๑๖, ๙๑๗, ๙๑๘, ๙๑๙, ๙๒๐, ๙๒๑, ๙๒๒, ๙๒๓, ๙๒๔, ๙๒๕, ๙๒๖, ๙๒๗, ๙๒๘, ๙๒๙, ๙๓๐, ๙๓๑, ๙๓๒, ๙๓๓, ๙๓๔, ๙๓๕, ๙๓๖, ๙๓๗, ๙๓๘, ๙๓๙, ๙๔๐, ๙๔๑, ๙๔๒, ๙๔๓, ๙๔๔, ๙๔๕, ๙๔๖, ๙๔๗, ๙๔๘, ๙๔๙, ๙๕๐, ๙๕๑, ๙๕๒, ๙๕๓, ๙๕๔, ๙๕๕, ๙๕๖, ๙๕๗, ๙๕๘, ๙๕๙, ๙๖๐, ๙๖๑, ๙๖๒, ๙๖๓, ๙๖๔, ๙๖๕, ๙๖๖, ๙๖๗, ๙๖๘, ๙๖๙, ๙๗๐, ๙๗๑, ๙๗๒, ๙๗๓, ๙๗๔, ๙๗๕, ๙๗๖, ๙๗๗, ๙๗๘, ๙๗๙, ๙๘๐, ๙๘๑, ๙๘๒, ๙๘๓, ๙๘๔, ๙๘๕, ๙๘๖, ๙๘๗, ๙๘๘, ๙๘๙, ๙๙๐, ๙๙๑, ๙๙๒, ๙๙๓, ๙๙๔, ๙๙๕, ๙๙๖, ๙๙๗, ๙๙๘, ๙๙๙, ๑๐๐๐

เพราะฉะนั้นให้ไปถามบูรพาจารย์ของเราที่ดีๆ ประเสริฐๆ ท่านต่างเพิ่งไปข้างในหมดทั้งนั้น จึงจะถึงนิพพาน เพราะที่นั่นจะสามารถพิจารณาเห็นกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม ทั้ง ๓ ภายในแบบเบื้องต้น คือเอาปัจจัยในตัวเรา กายมนุษย์นี้แหละ เป็นปัจจัยในการน้อมนำกาย เวทนา จิต ธรรม ของคนอื่นมาเป็นอารมณ์ เป็นเครื่องพิจารณา ๓ ภายนอก

แต่ถ้าทำละเอียดไปๆ ก็เหมือนอย่างวิธีปฏิบัติของเรา ภายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม ซ้อนกันอยู่เป็นชั้นๆ เข้าไป ๓ ภายใน

แต่การจะเข้าถึง กาย เวทนา จิต ธรรม ๓ ภายใน ต้องเหมือน ขึ้นบันได ขึ้นบันไดขั้นที่ ๑ เมื่อขึ้นไปยืนแล้ว เรายืนบนขั้นที่ ๑ แล้วจึงก้าวขึ้นขั้นที่ ๒ เอาขั้นที่ ๑ เป็นฐาน จึงก้าวขึ้นขั้นที่ ๒ ยืนอยู่บนขั้นที่ ๒ เรียกร้อยมันคงแล้ว เอาขั้นที่ ๒ เป็นฐาน ก้าวขึ้นสู่ขั้นที่ ๓ ขั้นที่ ๔ ตามลำดับดังนี้ ใจก็เหมือนกัน ที่จะสามารถบริสุทธิ์ ต้องอาศัยฐานที่ตั้ง ฐานในการพิจารณา ฐานในการกำจัดกิเลสเป็นชั้นๆ ไป กิเลสของเรา มีตั้งแต่หยาบไปจนสุดละเอียด

กิเลสหยาบ มี อภิชฌา พยาบาท มิจฉาทิฏฐิ หนาเตอะอยู่ใน กายมนุษย์หยาบ

กิเลสละเอียดต่อไป โลภะ โทสะ โมหะ อยู่ในใจของกายทิพย์
ราคะ โทสะ โมหะ อยู่ในใจของกายรูปพรหม นี่ละเอียดไป

ปฏิมะ กามราคะ อวิชชา นั้นกิเลสละเอียดค้างอยู่ในใจของ กายอรุปรพรหม

แต่ว่ากายหยาบลงมามีกิเลสทั้งหมด ที่ละเอียดๆ ไป ก็กิเลสที่ เหลือๆ บางลงไปๆ จากกิเลสหยาบไปเป็นกิเลสละเอียดๆ อยู่ที่ไหน? อยู่ในธาตุธรรมเห็น จำ คิด รู้ นั่นเอง แต่เมื่อสุดละเอียดของกายรูปพรหม อรูปพรหม พ้นจากอรุปรพรหม นั้นเป็นธาตุธรรมบริสุทธิ์ที่พ้นโลก คือ ธรรมกาย เพราะฉะนั้น จะเข้าถึงธรรมกาย เข้าถึงพระนิพพาน ต้อง ปฏิบัติภาวนาธรรมให้ทั้งรู้ทั้งเห็น และทั้งเป็น ธาตุธรรมที่บริสุทธิ์ ชำระ กิเลสเป็นชั้นๆ ผ่านกาย เวทนา จิต ธรรม ทั้ง ๓ ภายนอก และ ๓ ภายใน ละเอียดไปสุดละเอียดเป็นชั้นๆ ไป

การจะไปรู้เห็นอย่างนั้น ใจจะต้องหยุดอยู่ตรงกลางกำเนิดธาตุ ธรรมเดิม จึงไปพิจารณาเห็นอยู่ตรงนั้น คนไม่ได้ปฏิบัติก็ไม่รู้ เลยเหมา เอาว่าการปฏิบัติตามแนววิชาธรรมกาย ติดนิมิต แต่เขาไม่รู้ เมื่อเอา ใจเข้าไป หยุดนิ่งกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิมแล้ว เราก็ดับหยาบไปหา ละเอียดเรื่อยไปจนสุดละเอียด จะติดนิมิตเดิมที่ไหน คนพูดไม่รู้ พูด ตำหนิเขาอย่างง่าย ๆ นั้นตัวเองไม่รู้ตัว เพราะไม่รู้ว่ามีนิมิตเป็นอย่างไร นิมิตนั้นเรากำหนดขึ้นเพื่อรวมใจ เพราะสายตาเรามองไม่เห็นว่ามี รูปร่างเป็นอย่างไร เพราะใจไม่มีรูปร่าง แต่ธาตุละเอียดเขามี เห็นได้ ด้วยตาใน ตาเรามองเห็นไม่ได้ เพราะฉะนั้นต้องอาศัยอุบายวิธีรวม ธรรมชาติของใจ ๔ อย่าง คือความเห็นด้วยใจ ความจำ ความคิด และ ความรู้ ให้มาหยุดข้างใน ก็ต้องให้นึกเห็นนิมิตข้างในไว้ นึกให้เห็น เครื่องหมายหรือนิมิต “นิมิต” แปลได้หลายอย่าง ความฝันก็ได้ สิ่ง ที่เห็นอย่างอื่น เรียกนิมิตก็ได้ นิมิตนึกให้เห็นเครื่องหมาย หรือนิมิต ด้วยใจ เรียกกำหนด “บริกรรมนิมิต” เป็นเครื่องหมายที่นึกเห็นด้วยใจ

เพื่อรวมใจเข้ามาอยู่ในองค์บริกรรมนิมิต เมื่อใจค่อยๆ มาหยุดนิ่งแล้ว เห็นสิ่งที่เราเอามาเป็นเครื่องหมายนั้นใส แต่เห็นเดี่ยวเดี่ยวก็หาย เห็นได้ชั่วคราว เรียก “อุคคหนิมิต”

ถ้าว่าใจแค่นี้ก็เห็นได้ บริกรรมนิมิตคือกำหนดนิมิตได้นั้น เป็นสมาธิอยู่ในระดับขณิกสมาธิ คือสมาธินิดหน่อย แต่พอเอาเกศา (ผม) มาพ่วง คือนึกให้เห็นด้วยใจ และบริกรรมภาวนา คือนึกท่องในใจว่า “เกศาๆๆ” จนกระทั่งเห็นเกศาใส เรียกว่าพอสามารถถือเอา “อุคคหนิมิต” ได้ นี่เป็นสมาธิในขั้น “อุปจารสมาธิ” ขั้นตอนนิมิตอันมีผลให้เกิดสมาธิระดับต่างๆ เป็นไปอย่างนี้

ถ้าจิตนิ่งสนิท เห็นใสแจ่ม ที่นี้เส้นเกศานิดเดียว จะขยายให้เท่าตึกนี้ก็ได้อ ย่อลงมาเล็กนิดเดียวก็ได้ ใสอย่างนี้เรียก “ปฏิภาคนิมิต” นิมิตติดตา ลืมตาก็เห็น ยืนก็เห็น เดินก็เห็น หลับตาก็เห็น เรียกว่าได้ปฏิภาคนิมิต นี่เป็นสมาธิระดับอัปปนาสมาธิ

นิมิตนี้ตั้งแต่แรกให้เห็นด้วยใจ เพื่อรวมใจเข้ามา ใจก็ค่อยๆ หยุด เครื่องหมายเดิมที่คิดเห็นมาเป็นเห็นใส จากใสก็เห็นติดตา ติดตาติดใจเป็นปฏิภาคนิมิต ลืมตาก็เห็น หลับตาก็เห็น นอนหลับไปแล้ว ตื่นมาก็เห็นอีก ก็อย่างนี้

เพราะฉะนั้นนิมิตเป็นเครื่องช่วยให้ใจหยุดนิ่งเป็นสมาธิแนบแน่น มั่นคงถึงอัปปนาสมาธิ โดยมีนิมิตหรือเครื่องหมายเป็นสื่อให้รวมใจ มาหยุดมานิ่ง ณ จุดใดจุดหนึ่ง ถ้าเห็นนิมิตอยู่ภายนอกนั้นเป็นปฏิภาคนิมิตล้วนๆ ภายนอกนั้น เห็น จำ คิด รู้ คือ ใจ มันเล่ให้ได้ เช่นว่าพอใครเห็นนิมิตอยู่ภายนอก จะอธิษฐานเห็นอะไรๆ เดี่ยวเดียว

ก็เห็น ใจลำเอียงนิดเดียวก็เห็น ตามที่ใจนึกลำเอียงไว้ก่อนได้ เพราะใจหยุดยังไม่จริง ไม่หยุดนิ่งจริง ความปรุ้งแต่งจึงยังมีได้ บางทีก็มีมากด้วย

แต่การนึกให้เห็นด้วยใจในครั้งแรก เป็นอุบายวิธีที่กระทำขึ้นเพื่อรวมใจเข้ามา ตั้งแต่บริกรรมนิมิต นึกให้เห็นด้วยใจ อย่างนี้ไม่ผิด ถูกทีเดียว เป็นวิธีให้ได้อุคคหนิมิตและปฏิภาคนิมิต ให้ได้สมาธิตั้งแต่ระดับขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ แล้วใจหยุดนิ่งสนิทจริงๆ เมื่อได้ปฏิภาคนิมิต ก็เป็นสมาธิระดับอัปปนาสมาธิ อันเป็นเบื้องต้นของปฐมฌาน

คนที่เจริญสมาธินอกศาสนา กระทำสมาธิโดยไม่รู้ที่ตั้งของใจ เพราะเขาไม่รู้จักสมาธิปฏิบัติคือทางสายกลาง ไม่รู้จักวิธีเจริญภาวนา มีสติพิจารณาเห็นกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม อันเป็นเอกายนมรรค คือทางสายเอกว่า สถานที่ตั้งของใจควรจะอยู่ที่ไหน ก็ต้องอยู่ตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเต็มนี้เอง แต่เขาไม่เคยเห็น ก็เลยไม่รู้ว่าจะเอกายนมรรคอยู่ตรงไหน รู้แต่เพียงตัวหนังสือ นี่ความแตกต่างจากอ่านหนังสือกับการลงมือปฏิบัติภาวนา แตกต่างกันอย่างนี้ ประสบการณ์ไม่มี จึงต่างกันตรงนี้

ความจริงการเจริญภาวนาสมาธิ มีตั้งแต่สมัยโบราณมาแล้ว ก่อนพุทธกาลก็มี แต่เป็นมิจฉาสมาธิ คือมิได้เป็นไปเพื่อให้เกิดปัญญา มิได้เป็นไปเพื่อละกิเลส แต่ผู้ปฏิบัติธรรมที่มีบุญบารมี จะพัฒนาวิธีปฏิบัติเข้าไปสู่จุดนี้เอง ได้แก่ หลวงปู่มั่น หลวงปู่สด เป็นต้น ท่านจึงเอานิมิตเข้าไปพิจารณา ณ ภายใน

หลวงปู่สวดหรือหลวงพ่อดำปากน้ำ ท่านทราบเหตุและผล จึงได้ชี้แจงอธิบายออกมาเลยทีเดียวว่า เมื่อใจไปหยุดตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม จิตดวงเดิมตกศูนย์ จิตดวงใหม่ที่ผ่องใสก็จะลอยเด่นขึ้นมา จิตนี้เป็น “วิสุทธิจิต” วิสุทธิจิตนี้มีได้เป็นเพราะการอ่านหนังสือแล้ว เรียกวินิจจิต แต่ต้องรู้ ต้องเห็น ต้องเป็นที่ใจ ซึ่งอยู่ท่ามกลางวิสุทธิศีล หรือศีลวิสุทธิ ศีลที่บริสุทธิ์อยู่ที่ใจ เจตนาความคิดอ่าน ผ่องใสอยู่นั้นเป็นสีลานุสติ หลวงพ่อดำท่านเรียก “ศีลเห็น”

ศีลเห็นเป็นอย่างไร? ถ้าศีลมัวหมอง เห็นเลย ข้างใน ไม่ได้เรื่อง มัวหมอง ในใจนี้แหละ สีลานุสติ หรือศีลวิสุทธิ ตั้งอยู่ในท่ามกลางของดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์-มนุษย์ละเอียดนี้เอง

เมื่อใจไปจรดนิ่งอยู่ตรงนั้นเข้า ถูกดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายจิตดวงเดิมตกศูนย์ ดวงใหม่ลอยเด่นขึ้นมา ตั้งอยู่ในท่ามกลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายดวงใหม่ที่ผ่องใส เพราะฉะนั้นจิตดวงใหม่ก็คือปล่อยนิมิตไปแล้ว ดวงเก่าไปแล้ว ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายและใจดวงใหม่ จึงปรากฏขึ้นมา จึงไม่ใช่ปฏิภาคนิมิตดวงเดิมแล้ว เป็นดวงธรรมที่ทำให้เป็นกาย แล้วเขาก็ดับหายเข้าไปหาละเอียดเรื่อยไป ถึงภายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม เป็น ณ ภายในต่อไป จนสุดละเอียดถึงธรรมกาย

ถ้าจะนับว่า กรณีที่เห็นภายในกาย ธรรมในธรรม นี่เป็นนิมิต คือสิ่งที่สัมผัสและเห็นได้ เหมือนเรากำลังเห็นซึ่งกันและกัน เห็นอาคารบ้านเรือน เรียกว่านิมิตก็ได้ แต่เป็นการเห็นนิมิตของจริงโดยสมมติ เห็นของสมมติ จะเรียกว่านิมิตก็เรียกไป นิมิตนั่นแหละ สิ่งที

เห็นนั่นมีอยู่จริงในใจเรา ในกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิมของเรา คือ การพิจารณาเห็นภายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม จากสุดหยาบของกายเนื้อไปสุดละเอียดของกายมนุษย์ละเอียด กายทิพย์-กายทิพย์ละเอียด, กายรูปพรหม-กายรูปพรหมละเอียด, กายอรูปพรหม-กายอรูปพรหมละเอียด ไปสุดละเอียดถึงธรรมกาย

นิมิตในส่วนที่กล่าวนั้น ของโลกียะ ตั้งแต่กายมนุษย์หยาบไปสุดละเอียด ไปถึงกายอรูปพรหม นั่นแหละเป็นของจริงโดยสมมติ เป็น “บัญญัติ” ที่เราเรียกว่า “อ้อ! นี่ตัวตนของเรา” บัญญัติขึ้น ที่แท้จริงไม่ใช่ตัวตนแท้จริง เป็นอนัตตา ตรงนี้แหละเข้าใจให้ดี

ถ้าพ้นนิมิตที่เรียกว่าตัวตนโดยสมมติ หรือว่าของเราโดยสมมติ พ้นสิ่งนี้ไปแล้ว เป็นกายธรรม เป็น “ธรรมกาย” นั่นเป็นปรมาตมธรรม ปรมาตมธรรมนั้นไม่ใช่ส่วนนิมิตที่เป็นสมมติแล้ว เป็นธรรมในธรรมที่ละเอียดไปสุดละเอียด พ้นโลกแล้ว เพราะฉะนั้นให้เข้าใจ คนไม่เข้าใจก็บอกว่า “ติดนิมิต ติดธรรมกาย” ถ้าท่านได้ปฏิบัติถึงธรรมกาย เป็นธรรมกายแล้ว ท่านจะรู้ว่า ที่ต่อมา ท่านต้องรีบไปกราบขอโทษให้ท้วนๆ เพราะการปฏิบัติภาวนาได้ถึงธรรมกายแล้วมีคุณมหาศาล นับประมาณมิได้ อย่างว่าแต่ปฏิบัติได้ถึงธรรมกายเลย ได้แค่ดวงใสอยู่ตรงศูนย์กลางกาย เห็นใสแจ่มอยู่ก็มีคุณมหาศาลแล้ว คุณค่ามหาศาล นับประมาณมิได้ สามารถจะปฏิบัติให้ถึงมรรคผลนิพพาน แม้ในชาตินี้ก็ได้ในเบื้องต้น ถ้าได้เพียงเห็นดวงใส ไม่ต้องพูดถึงธรรมกายหรอก ถึงอย่างไรก็ต้องถึงธรรมกายจนได้แหละ

เพราะฉะนั้น คนไม่รู้ พูตไปก็บาป เพราะธรรมกายนั้นไม่ใช่นิमित แล้ว จริ่งอยู่เห็นได้ สัมผัสได้ แต่พระพุทธเจ้าท่านตรัสไว้มีในนิพพาน-สูตร

อตฺถิ ภิกฺขเว อชาตํ อภุตํ อกตํ อสงฺขตํ
โน เจ ตํ ภิกฺขเว อภวิสฺส อชาตํ อภุตํ อกตํ อสงฺขตํ
นยิธ ชาตสฺส ภุตสฺส กตสฺส สงฺขตสฺส นิสฺสรณํ
ปญฺญาเยถ ยสฺมา จ โข ภิกฺขเว อตฺถิ อชาตํ อภุตํ
อกตํ อสงฺขตํ ตสฺมา ชาตสฺส ภุตสฺส กตสฺส สงฺขตสฺส
นิสฺสรณํ ปญฺญาติ.

พ. ฎ. ๒๕/๑๖๐/๒๐๓๗-๒๐๔

แปลความว่า : ภิกษุทั้งหลาย ธรรมชาติอันไม่เกิดแล้ว ไม่เป็นแล้ว อันปัจจัยกระทำไม่ได้แล้ว ประชุมแต่งไม่ได้แล้ว มีอยู่ ภิกษุทั้งหลาย ถ้าธรรมชาติอันไม่เกิดแล้ว ไม่เป็นแล้ว อันปัจจัยกระทำไม่ได้แล้ว ประชุมแต่งไม่ได้แล้ว จักไม่ได้มีแล้วไซ้ การสลัดออกซึ่งธรรมชาติที่เกิดขึ้นแล้ว เป็นแล้ว อันปัจจัยกระทำแล้ว ประชุมแต่งแล้ว จะไม่พึงปรากฏในโลกนี้เลย ภิกษุทั้งหลาย ก็แลเพราะธรรมชาติอันไม่เกิดแล้ว ไม่เป็นแล้ว อันปัจจัยกระทำไม่ได้แล้ว ประชุมแต่งไม่ได้แล้ว มีอยู่ ฉะนั้น การสลัดออกซึ่งธรรมชาติที่เกิดขึ้นแล้ว เป็นแล้ว อันปัจจัยกระทำแล้ว ประชุมแต่งแล้ว จึงปรากฏ.

นั้นเป็นปรมัตถธรรม ไม่ใช่เรื่องสมมติ ไม่ใช่เรื่องบัญญัติแล้ว ฟันไปแล้ว เพราะฉะนั้นโปรดเข้าใจว่านั่นไม่ได้เรียกว่านิमित พระพุทธองค์ตรัสเรียกว่า “ธรรมชาติที่ไม่เกิดแล้ว ไม่เป็นแล้ว...”

ที่สถิตอยู่ของพระนิพพาน (คือธรรมกายที่บรรลุนิพพานแล้ว) ที่ดับขันธ (คือดับรอบ) เข้าปรีนิพพาน ด้วยอนุภาติเสสนิพพานธาตุ สถานที่นั้น พระพุทธเจ้าตรัสเรียกว่า “อายตนะ” พระพุทธดำรัสเหล่านั้นไม่ใช่เรื่องนิमितทั้งสิ้น

นิमितอีกคำหนึ่งคือ สุนินนิमित ความฝัน

สิ่งที่เห็นได้ สัมผัสได้ คือที่ชื่อว่า “นิमित” ดังที่กล่าวมาแล้ว เหล่านี้เป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา

ส่วนธรรมกายที่บรรลุนิพพานแล้ว และอายตนะนิพพาน เป็นปรมัตถธรรม เป็นอสังขตธรรม นั้นเป็นอมตธรรม ชื่อว่าวิสังขาร มีสังขารไปปราศแล้ว หรือพ้นไปจากสังขารแล้ว มิใช่เรื่องนิमित จึงต้องทำความเข้าใจให้ดีโดยทางปฏิบัติภาวนา

กล่าวสรุปว่า การเห็นนิมิตนอกตัว อาจจะถูกหลอกได้ง่าย ความเห็น ความจำ ความคิด ความรู้ อาจเล่ห์ได้ง่าย เห็นผิดพลาดได้ง่าย เพราะฉะนั้นผู้ปฏิบัติภาวนาที่เห็นนอกตัว อย่างเช่นพวกฤษี-ชีไพร หรือแม้แต่พระธิเบต มหายาน ที่นิยมตั้งใจให้เห็นอยู่ที่กระหม่อม หรือเห็นที่หน้าผากก็มีโอกาสเห็นผิดจนได้ แต่ถ้าตั้งใจให้เข้ามาภายในตัว โอกาสพิจารณาเห็นถูกยิ่งมากขึ้น แต่ก็ไม่วายถูกปรุงแต่งมากมาย หนักหนา ก็มีโอกาสปลาดได้เหมือนกัน รู้ไปไม่ตลอด รู้เรื่องธรรมกายแต่ไม่รู้ไม่ตลอด เคยได้ยินว่าพวกพระธิเบตดั้งเดิมเขารู้ธรรมกายตลอด

แต่มาหลังๆ มาชักไม่ตลอด นิमितติดอยู่ที่หน้าผาก เขาเรียกว่า “ตาที่ ๓”

หลวงพ่อดาบ่าน้ำท่านมีประสบการณ์ ท่านทราบแน่ชัดเลยว่านิमित ได้แก่ปฏิภาคนิमित หรือแม้ตั้งแต่ปริกรรมนิमितก็เถอะ ท่านให้เอาใจเข้ามารวมข้างในแล้ว จิตไม่ปรุงแต่ง เมื่อจิตไม่ปรุงแต่งแล้ว กิเลสก็เบาบาง เมื่อกิเลสเบาบาง ชาติธรรมเห็น จำ คิด รู้ ได้แก่ ชาติละเอียดของขั้น ๕, อายุตนะ ๑๒, ธาตุ ๑๘, ก็จะซ้อนกันอยู่กลางของกลางกันและกันตามลำดับเป็นขั้นๆ กันเข้าไปข้างในตรงกลางของกลาง กำเนิดธาตุธรรมเดิม ความเห็น จำ คิด รู้ ก็เที่ยงขึ้น ไปจนถึงคนที่ปฏิบัติภาวนาให้ใจหยุดนิ่งแน่วแน่ ถึงได้ปฏิภาคนิमित หยุดนิ่งตรงนั้น จิตดวงเดิมก็จะตกศูนย์ ปล่อยนิमितเดิมไป จิตดวงใหม่ที่ผ่องใสก็จะปรากฏขึ้น นั่นเป็นธรรมในธรรม และกลางธรรมในธรรม มีกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม ต่อๆ ไปจนสุดละเอียด และยังเมื่อเราเข้าถึงกายละเอียดๆ ที่หนึ่ง ก็ผ่องใสทั้งกาย เวทนา จิต และธรรม

อาศัยใจของกาย เวทนา จิต และธรรม ที่ผ่องใสระดับนั้นเป็นพื้นฐานปฏิบัติให้ผ่องใสยิ่งขึ้นไปอีก หยุดนิ่งกลางของกลาง ดับหยาบไปหาละเอียดต่อไปอีก เข้าสู่กาย เวทนา จิต ธรรม ที่ละเอียดๆ ต่อๆ ไปอีก จนสุดละเอียดก็จะถึงธรรมกาย ที่นี้เหมือนกับแว่นขยายซ้อนกันอยู่เป็นชั้นๆ โฟกัสตรงกัน เมื่อโฟกัสตรงกันตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม การเห็นอะไรๆ จะแม่นยำ แต่ที่ไม่แม่นยำก็คือว่าเคลื่อนศูนย์ เมื่อเคลื่อนศูนย์ จิตก็ปรุง หลวงพ่อท่านบอกว่า กลางของกลางนั้นแหละถูกพระแล้ว ใครอยากเข้าถึงพระให้หยุด หยุดในหยุดกลางของหยุด

ดับหยาบไปหาละเอียดเรื่อยไป แต่ถ้าใครเอาใจออกนอกตัว ก็ถูกถิ่นท่าเลของมาร เริ่มตั้งแต่จิตของเราออกไปยึดเกาะอารมณ์ภายนอก แล้วก็ปรุงแต่งอารมณ์นั้นๆ แต่เมื่อใจหยุดนิ่ง ก็หยุดปรุง นี่ธรรมชาติของใจเป็นอย่างนี้

เพราะฉะนั้น การเอาใจไปวางไปหยุดไปนั่งตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม ศูนย์กลางกายเหนือระดับสะดือสองนิ้วมือนั้น ถูกศูนย์กลางกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม จากสุดหยาบไปสุดละเอียดถึงธรรมกาย ถึงพระนิพพานเลย เพราะฉะนั้น บางคนนั่งภาวนาๆ ไปจนจิตละเอียดขึ้นวูบหนึ่ง เห็นธรรมกาย เห็นพระนิพพานได้เลยก็มี บางคนนั่งไปเห็นดวงธรรม หยุดในหยุดกลางของหยุด ขยายดวงธรรม เห็นธรรมกายใสสว่าง ไม่ต้องผ่านกายมนุษย์ก็มี ข้อนี้ไม่เป็นประมาณ

เพราะฉะนั้น จึงขอสรุปไว้เท่านี้ก่อนว่า ถ้าเอาใจออกนอกตัวนั้นเป็นถิ่นท่าเลของมาร การเห็นด้วยใจ ความจำ ความคิด ความรู้ จะทำหน้าที่ปรุงแต่งได้มากขึ้น การเห็นอะไรๆ จึงไม่เที่ยงร้อยเปอร์เซ็นต์แล้วก้อ มักจะผิดพลาดได้เสมอ จึงต้องให้รวมใจหยุดในหยุดกลางของหยุด และดับหยาบไปหาละเอียดเป็นกายที่ใสละเอียด ต่อๆ ไปจนสุดละเอียด จิตก็จะหยุดปรุงแต่ง ธาตุธรรม เห็น จำ คิด รู้ ก็จะซ้อนเป็นขั้นๆ กันเข้าไปข้างในตรงกันหมด ณ กลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม ก็จะเห็นกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม จากสุดหยาบถึงสุดละเอียด จนถึงธรรมกาย และเป็นธรรมกาย และถึงอายุตนะนิพพาน ให้ได้รู้เห็นทั้งสภาวะของสังขารธรรมและวิสังขารธรรม ตามที่

เป็นจริง ให้เข้าใจจุดนี้ให้ดี นี่คือผลดีของการเจริญภาวนาตามแนววิชาธรรมกาย ที่ตั้ง “ใจ” ไว้ที่ศูนย์กลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม

แท้ที่จริง กระบวนการของจิต เมื่อจิตดวงเดิมหยุดนิ่งตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม หยุดนิ่งถูกส่วน ก็จะตกศูนย์จากศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ไปยังศูนย์กลางกายฐานที่ ๖ ถ่ายทอดกรรมเดิม ประทุแต่งเป็นจิตดวงใหม่ (ซ่อนอยู่ตรงกลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกาย) ลอยเด่นขึ้นมาตรงศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ เป็นธรรมชาติเกิดดับๆ อยู่อย่างนี้ นี่แหละได้เห็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ของกาย เวทนา จิต และธรรมของสัตว์โลก

เพราะฉะนั้น จึงแนะนำให้เอาใจมาหยุดตรงศูนย์กลางกายเหนือระดับสะดือขึ้นมา ๒ นิ้วมือ ซึ่งเป็นที่ตั้งกำเนิดธาตุธรรมเดิมจริงๆ และเป็นที่ตั้งถาวรของใจ คือใจเปลี่ยนวาระตรงนี้ ประทุแต่งตรงนี้ หยุดประทุตรงนี้ เข้าถึงมรรคผลนิพพานก็เข้ากันตรงนี้ เพราะเข้าด้วยใจ และด้วยธาตุธรรมละเอียด มิได้เดินเข้าด้วยกายภายนอก แต่เข้าด้วยใจ ใจที่รับรู้ทางปริยัติเรียกว่า “วิญญูญาณ” เป็นแกนกลาง ส่วนเวทนา สัญญา สังขาร ธรรมชาติอีก ๓ อย่างของใจ อยู่ในกลางของกลางซึ่งกันและกันไปจนถึงวิญญูญาณ รวมเรียกว่า “ใจ”

ใจนี้เมื่อถึงอรุณพรหมละเอียด สุดละเอียดแล้วตกศูนย์ นี่แหละ “วิญญูญาณดับ” นั่นแหละ สุดละเอียดของวิญญูญาณของกายในภพ ๓ จึงปรากฏ “ธรรมกาย” รู้ของธรรมกายไม่ใช่วิญญูญาณ แต่เป็นญาณนี้แหละญาณหยั่งรู้ของธรรมกาย เมื่อถึงธรรมกายแล้ว ดับหายไประยะเดียวจนเป็นธรรมกายที่ละเอียด ที่นี่แน่นย่านักเชียว แต่ถ้า

เคลื่อนศูนย์เมื่อไร ก็หายแม่นยำ หรือว่าโอ้อวด อยากจะอวด อยากจะโก้อยากดัง จิตถูกปรุงด้วยกิเลสก็เคลื่อนจากศูนย์ออกมาจากธรรมกาย โดยที่ตัวเองก็ไม่ได้รู้ตัว พวกที่ธรรมกายมัวหมอง หรือไม่ก็ดับไปเลย ไม่รู้เท่าทันกระบวนการของจิต ไม่รู้เท่าทันกิเลส จึงบอกกัน ณ บัดนี้ว่า มาปฏิบัติธรรม ณ สถานที่แห่งนี้ ไม่มีการพยากรณ์กัน เว้นแต่ครูกับศิษย์ ไม่มีการพยากรณ์ข้างหน้าจะเป็นอย่างไร ข้างหลังจะเป็นอย่างไร ไม่มีใครให้มาดูว่า พ่อแม่ไปอยู่ไหนนะ เราไม่พูด ที่วัดนี้ไม่ทำ และบอกต่อๆ กันว่าอย่าทำ เพราะใจท่านเริ่มออกไปถิ่นทำเลของมารแล้ว พอจิตปรุงปุ๊บ เดี่ยวก็หลงกลลัทธิการะ เสรีภาคมารเขาเท่านั้นแหละ จะนั้นจงจำไว้ เราปฏิบัติธรรมเพื่อกำจัดกิเลส

อีกอย่างหนึ่งโปรดทราบ คือว่าแม้ธรรมกายช่วยอะไรๆ ได้มากพอสมควร แต่ทุกคนต้องช่วยตนเอง มาศึกษามาปฏิบัติให้เป็นเอง ให้พอช่วยตนเองได้ เรื่องธรรมะเป็นเรื่องเฉพาะตัว จงตั้งใจทำเอง ให้เป็นเอง ให้เกิดเอง ถ้าจะขอความช่วยเหลือจากครูบาอาจารย์ ขอให้เป็นเรื่องจำเป็นจริงๆ เพราะกิจสำคัญคือเรื่องกำจัดกิเลส ใครเขามาขอให้ช่วยทำอะไร ท่านจงอย่ารับทำให้ทั่วไป เพราะมารเขาสอดละเอียดให้มีภาระมากๆ เรื่องภายในมิใช่เรื่องธรรมดา ผู้ที่ปฏิบัติถึงธรรมกายทั้งหลาย อย่าเมตตามาก อย่าไปตั้งสำนักรับทำอะไร ถ้ามีเมตตามาก เกินอุเบกขา ระวังจะกลายเป็นเมตตื๊บ คือหล่นตื๊บลงได้ง่ายมาก อย่าอยากดังทางนี้เลย จงปฏิบัติภาวนาเพื่อกำจัดกิเลส ลุกเดียว ให้เขาฝึกปฏิบัติเอง เพียงแต่ทำใจให้หยุดให้นิ่ง “สัสมาอะระหัง” ตรงกลางของกลาง ก็ช่วยได้พอสมควรแล้ว ช่วยตัวเองได้มาก ถ้าใจ

หยุดนิ่งสนิทจนเห็นดวงใสแจ่มละก็ช่วยได้มากเลย แม่โรckyไข้เจ็บก็หายได้มากทีเดียว ถ้าทำวิชาชั้นสูงยิ่งขึ้นไปอีกช่วยได้มากอีก

เพราะฉะนั้น จงช่วยตัวเอง และแนะนำผู้อื่นให้ฝึกปฏิบัติให้เข้าถึงธรรมในธรรม ถึงธรรมกายเอง ก็จะสามารถช่วยตัวเองได้.

๓๑

ทำไมต้องกำหนดเส้นเชือกขาวใสตัดกัน

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๔๙)

ถาม : ทำไมต้องกำหนดเส้นเชือกขาวใสตัดกัน เป็นรูปกากบาท? อยากให้หลวงพ่อบธิบาย

ตอบ : ที่แนะนำให้เห็นเส้นตรงขาวใส ๒ เส้นตัดกันนั้น เป็นเพียงอุบายวิธีให้รู้จุดศูนย์กลางกายว่าอยู่ตรงไหนเท่านั้นแหละ ที่นี้ทำไมต้องเอาเชือกขาวใสตัดกัน ถ้าไม่นึกอย่างนั้นแล้วจะนึกยังงี้ละ นี่เป็นเพียงอุบายให้เห็นว่าศูนย์กลางกายอยู่ตรงไหน เหนือระดับสะดือ ๒ นิ้วมืออยู่ตรงไหน เพราะถ้านึกเอาเฉยๆ บางทีมันเลื่อนมาอยู่ข้างหน้า ใจไม่หยุดอยู่ศูนย์กลางกายตรงนั้นหรอก ถึงได้หยุดไม่ถูกที่ซะที ต้องตาเหลือบกลับด้วยนะ แล้วทำไมต้องเอาเส้นขาวดำยใสด้วย นี่โยมจะเอาเส้นดำมันไม่ดีหรอก เอาเส้นขาวใส่นะดีแล้ว หรือจะเอาสีเขียว สีแดงมันก็ยิ่งพลิกไปอีก

นี่ก็เรื่องธรรมดาๆ ไม่มีอะไรหรอก โยมอย่าไปคิดมาก กลายเป็น “วิจิตรจณา” เป็นกิเลสนิเวศน์ไปเสียอีก ใจก็ไม่เป็นสมาธิ เพราะฟุ้งซ่านเสียแล้ว.

๓๒

อธิษฐานขอให้นึกเห็นดวงแก้ว

พร้อมนิมิตอื่นถูกหรือผิด

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๔๙)

ถาม : เมื่อตอนแยกกลุ่ม เริ่มปฏิบัติ ผมได้ตั้งจิตอธิษฐานต่อพระเดชพระคุณพระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) ว่า วันนี้ถ้าผมมีบุญบารมีพอที่จะเข้าถึงวิชชาธรรมกาย ขอให้ผมนึกเห็นดวงแก้วกลมใสในฐานที่ ๗ พร้อมกับนิมิตอื่นๆ อีก ที่เป็นสัมมาทิฐิ แต่ถ้าไม่มีบุญบารมีพอ ผมก็จะขอหยุดไว้ก่อน เพื่อตั้งหลักครั้งใหม่ พอเริ่มปฏิบัติไปก็ปรากฏเห็นดวงแก้วกลมใส พร้อมองค์พระที่ใส ในขณะที่เดียวกันอาการเช่นนี้เป็นอยู่นานพอสมควร ความรู้สึกที่เกิดขึ้นกับผมปรากฏว่าดีขึ้นเป็นอย่างมาก

ดังนั้นผมจึงเรียนถามท่านว่าในข้อที่ ๑ กระผมอธิษฐานผิดทางหรือไม่?

และข้อที่ ๒ จะให้ผมยึดเอาอะไรเป็นที่ตั้งในการดำเนินต่อไป.

ตอบ : คำอธิษฐานนี้ เลี่ยงไปหน่อย เลี่ยงในข้อที่ว่า ที่ท่านอธิษฐานนี้ ท่านบอกว่า “แต่ถ้าไม่มีบุญบารมีพอ ผมก็จะขอหยุดไว้ก่อน เพื่อตั้งหลักครั้งใหม่”

ตรงนี้เป็นกรณีอธิษฐานที่ไม่ถูกต้อง เหตุที่ไม่ถูกต้องเพราะว่า ถ้าไม่มีบุญบารมีก็ไม่ได้มาเรียนหรอก คือทุกคนมีบุญบารมีด้วยกันทั้งนั้น ที่กระผมจะพูดหมายถึงอย่างนี้ แต่มีมากมีน้อย ไม่ใช่ไม่มี คือคุณย์ ไม่ใช่อย่างนั้น มีบุญบารมีด้วยกันทั้งนั้น

แต่ถ้าบุญบารมียังน้อยอยู่ก็ยังไม่เห็น ที่นี้บุญบารมีเป็นอย่างนี้นะ จะเจริญพรให้ทราบ อย่าไปเอาเป็นอารมณ์มากนักในเรื่องของการอธิษฐาน ไม่อย่างนั้นเสียเปรียบภาคมาร ภาคมารคอยสอดดละเอียดหลอกเราแว็บเดียว เราพลาดไปเลย

บุญบารมีบางท่านอธิษฐานเพียงปกติสาวก ถ้าโดยนัยนั้นก็เหมือนว่า เราจะบำเพ็ญบารมีเพื่อบรรลุมรรคผลนิพพานในระดับมาตรฐานเบื้องต้น คือระดับปกติสาวก

มาตรฐานเบื้องต้นนั้น เมื่อได้บำเพ็ญบุญกุศลได้เต็มหนึ่งคืบของเจ้าของ จะกลั่นตัวเองเป็นบารมีได้ประมาณเท่าหนึ่งองคุลีมือ

บำเพ็ญบารมีจนเต็มแอกแล้วได้หนึ่งคืบ จึงจะกลั่นตัวเองเป็นอุปปบารมี เท่าหนึ่งองคุลีมือ

แล้วก็บำเพ็ญอุปปบารมีจนเต็มหนึ่งคืบ จึงจะกลั่นตัวเองเป็นปรมัตถบารมี ประมาณเท่าหนึ่งองคุลีมือ

และถ้าบำเพ็ญปรมัตถบารมีได้เต็มหนึ่งคืบของตัว ครบหมดทั้ง ๑๐ ประการ (ทานบารมี, ศีลบารมี, เนกขัมมบารมี, ปัญญาบารมี,

วิริยบารมี, ขันติบารมี, สัจจบารมี, อธิษฐานบารมี, เมตตาบารมี และอุเบกขาบารมี) ในภพชาติใด ภพชาตินั้นเมื่อบารมีเต็ม ก็เป็นอันว่าผู้บำเพ็ญบารมีนั้นมีพลบัจจัยให้สามารถทำที่สุดแห่งทุกขได้ คือหมายความว่าถึงมรรคผลนิพพานได้

เพราะฉะนั้นเรื่องบุญบารมี อย่าเอาไปใช้ในลักษณะพนันหรือท้าทายว่าถ้าผมไม่มีบุญบารมี ก็หยุดไว้ก่อน อย่างนั้นผิด เพราะอะไร ผิดตรงที่ว่าเราแน่ใจแล้วว่าเรามีบุญบารมีก็มากน้อย หากว่าเรามีบุญบารมียังไม่พอ ก็ยังไม่เห็น (ดวงธรรม)

แต่เราต้องถามตัวเองก่อนว่าวิธีที่ให้ปฏิบัติอย่างนี้ผิดหรือถูก เราพิจารณาดูเสียก่อนว่า ปฏิบัติอย่างนี้ผิดหรือถูก ถ้าถูกแล้ว แม้ยังไม่เห็นก็ตั้งใจปฏิบัติไป สังสมบุญกุศลคุณความดีเรื่อยไป หยุดทำไมถึงเวลาก็ได้เห็นเอง หยุดไปก็ถูกมารหลอก

การอธิษฐานชนิดหนึ่ง มารก็หลอกแล้ว เห็นไหมล่ะ

ไปอธิษฐานว่าบุญบารมี คือไม่เห็นก็แปลว่าไม่มีบุญบารมี จะหยุดเสียแล้ว ไปเอาข้อนี้เป็นเงื่อนไข

บุญมีนะ แต่ยังไม่พออยู่ หรือว่ามีเหตุปัจจัยอื่นๆ อะไรปิดบังอยู่เราก็มองไม่เห็น ไปตีความว่าเราไม่มีบุญเสียแล้ว จะหยุดปฏิบัติเสียแล้ว เหมือนกับเราจะชุดน้ำในบ่อ พอไปเจอรากไม้หน่อย โอ๊ย! ไปไม่ได้แล้ว ก็จบกัน

เพราะฉะนั้น เมื่อไปเจอรากไม้ต่อไม้หรืออะไร เราก็มพยายามขุดตัดออก อีกหน่อยก็ลงไปได้ แต่ต้องค่อยๆ ทำ ไม่ใช่ว่าขุดไปต้องให้เจอน้ำนะ ถ้าไม่เจอน้ำก็แปลว่าไม่มีน้ำ อย่างนี้ก็เสร็จกัน

เราถามตัวเองก่อนว่าวิธีปฏิบัตินี้ ตามที่สอนไปนี้ผิดหรือถูก ให้คุณหรือให้โทษ ตรงนี้ต่างหากคือประเด็นที่ควรพิจารณา

แต่ที่นี้ผจญท่านอธิษฐานแล้วท่านเห็นนี่เป็นการดี ท่านมีบุญบารมีอยู่แล้ว ไม่ต้องไปอธิษฐานอย่างนั้น เกิดหากว่ามารสอดละเอียดยให้ท่านไม่เห็นชะนี ทั้งๆ ที่ท่านมีบุญ ผจญวันนี้มารสอดละเอียดยท่านหน่อย เลยยังไม่เห็น ไม่เห็นท่านก็หยุดเสียแล้ว ทั้งๆ ที่ใกล้จะเห็นอยู่แล้ว

หรือว่าเหมือนกับขุดน้ำ มันจวนจะถึงน้ำอยู่แล้ว อะไรมาคั่นหน่อยเดียว บอกว่าถ้าไม่เห็นน้ำ ผมจะหยุดแล้ว ไปเห็นอุปสรรคอะไร ขวางหน่อยก็คิดว่าผมจะหยุดแล้ว เสรีจเลย ทั้งๆ ที่เลยไปอีกหน่อยเดียวก็เห็น

นี่แหละให้ระวังเรื่องอธิษฐาน ให้ระวัง! มีคนเคยเป็นแบบนี้มาแล้ว อาตมาบอกแล้วก็ไม่ยอมเชื่อเสียด้วย

เพราะฉะนั้นเรื่องอธิษฐาน ต้องระวังให้ดี บางทีกลายเป็นการผูกมัดตัวเอง ผูกมัดตัวเองไม่ใช่แต่เพียงอธิษฐาน บางคนว่าฉันต้องรักษาवासัตย พุทธะอะไรออกไปก็ต้องเป็นตามนั้นเสมอไป ถ้าพูดถูกเป็นตามนั้นก็สมควร แต่ถ้าพูดผิดด้วยอารมณ์ บางทีก็มีอารมณ์รักโกรธเกลียดชอบชังหลงกลัวอะไร ก็แล้วแต่ พอเราพูดว่าต่อไปนี่ฉันจะไม่ยังงั้นละ ฉันจะไม่อย่างงี้ละ หรือว่าต่อไปนี่ฉันจะทำอย่างนั้น ถ้าไม่เป็นอย่างนั้น ฉันก็จะไม่เป็นอย่างนี้

บางทีเราหลงเข้าใจผิดแล้ว เลยอธิษฐานหรือพูดพลาดไปผิดๆ ถ้าไม่ระวังให้ดี หรือถ้ารู้ว่าอธิษฐานผิด/พูดผิดแล้วไม่แก้ให้ถูก ก็เสียผลอย่างใหญ่หลวงได้

เพราะฉะนั้น การถือสังฆะหรืออธิษฐานนี้ ให้จำไว้ว่าเราจงทำในขณะที่เรามีสติสัมปชัญญะดี มีปัญญาแจ่มชัดดีแล้ว ถ้ายังไม่แจ่มชัดพอ ก็อย่าเพิ่งอธิษฐาน อย่าเพิ่งลั่นวาจา ตรงนี้สำคัญ

ถาลั่นวาจาแล้ว ภายหลังเราว่าไม่ถูก ไปพูดเข้าไปแล้ว เลยกลับคำไม่ได้ หรืออย่างเช่นการอธิษฐานนี้

บางท่านอธิษฐานกินเจ (มังสวิรัต) ตลอดชีวิต บางรายก็ป็นโรคขาดสารอาหาร เลยเหี่ยวแห้ง เพราะร่างกายต้องการสิ่งที่มีประโยชน์มาบำรุงพอสมควร แต่ไม่ใช่ว่าต้องรับประทานแต่อาหารที่ดีๆ เกินไป จนเกินเหตุ เราต้อง “โภชนมัตตัญญูตา” คือรับประทานแต่พอควร ถ้าอดอาหารจนร่างกายไม่มีกำลัง พระพุทธเจ้าทรงถือว่าเป็น “อิตถกิลมณญโยค” เป็นการทรมานร่างกายจนเกินเหตุ ไม่ใช่ทางให้พ้นทุกข์ ไม่ใช่ทางให้เกิดปัญญาที่จะแทงตลอดอริยสัจได้ นี่ต้องระวัง เรื่องนี้สำคัญ

ต้องเจริญพรให้ทราบด้วยว่า บางทีถ้าว่าไปอธิษฐานว่า ถ้าไม่เห็น ไม่ยอมลุก บางทีเราตายเปล่าละ ผู้ที่อธิษฐานอย่างนี้ได้อย่างที่หลวงพ่อดิพาภิกษุท่านอธิษฐาน ข้อนี้อาจจริงนะ ไม่ใช่ไม่ดั้นโยม พระพุทธเจ้าก็อธิษฐาน แต่นั่นท่านรู้ตัวท่านแล้ว นี่ที่อาตมาจะพูด ท่านรู้ตัวท่าน แล้วว่าบารมีท่านแค่ไหน คือปฏิบัติไปจะรู้ตัว แต่ถ้าท่านผู้ใดรู้ตัวว่าบารมีพอจึงค่อยอธิษฐาน เอาเลย! หรือว่ารู้อาตมาต้องแน

เราจะทำอย่างนี้หรือไม่ทำอย่างนี้ ให้แน่นอนลงไปอย่างนั้นได้ แต่ถ้าเป็นไปด้วยอารมณ์ เป็นไปด้วยกิเลสเป็นเหตุนำเหตุหนุนให้พูดหรืออธิษฐานขณะมีความรัก โกรธ เกลียด ชอบ ชัง หลงอยู่ กลัวอยู่ อย่างนี้เป็นต้น ไปพูดตั้งสัตยาธิษฐานด้วยอาการอย่างนั้นละก้อ เสร็จเลยจะกลับคำก็ไม่ได้ กลับคำก็ถือว่าเสียสัจจะ นี่ไปยึดติดๆ อย่างนั้น

จะบอกโยมด้วย อาตมานี้ถ้าว่าจะตั้งใจทำอะไร ตั้งใจทำให้สำเร็จจริง แต่ถ้าเห็นมีอุปสรรค มีปัญหา หรือเห็นว่านี่เรามาผิดทางแล้ว เห็นว่าควรจะต้องปรับปรุงแก้ไขก็แก้ไข ไม่ใช่ว่าฉันตั้งสัตยาธิษฐานไว้แล้วว่าฉันจะเดินไปทางนี้ บางคนเดินไปแล้วจะชนเสา หัวก็โขกเสถียรอยู่นั้น แต่อาตมาไม่ยอมชนเสาละ อาตมาหลีกเลี่ยง แต่ไม่ใช่ถือว่าเสียสัจจะ เพราะวัตถุประสงค์ของอาตมาอยู่ที่ว่าจะไปให้ถึงจุดโน้น ไม่ใช่ที่จะต้องเดินไปทางนี้ แม้จะตรงเสาก็ให้ชนเสาเพื่อไปถึงจุดโน้น ก็ยอมไม่ถึง เพราะเสาไม่หลีกให้เรา เราก็ไปถึงจุดโน้นไม่ได้

เพราะฉะนั้นเมื่ออาตมามีวัตถุประสงค์จะเดินให้ไปถึงจุดตรงโน้น แม้เมื่อไปทางนั้นจะชนเสาก็หลีกได้ ขอให้ไปถึงจุดที่ต้องการก็แล้วกัน

การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเล็กๆ น้อยๆ ให้ถูกต้องตรงตามหลักการ เพื่อให้ถึงจุดหมายปลายทางที่ประสงค์ ไม่ใช่เป็นการเสียสัจจะ เพราะจุดประสงค์เรามุ่งที่จะถึงจุดตรงโน้น เข้าใจไหม

เพราะฉะนั้น จะอธิษฐานอะไรต้องให้รอบครอบ โดยเหตุนี้ อาตมาจึงนำอธิษฐานเป็นคำกลางๆ แม้แต่การทำบุญกุศลก็จะนำอธิษฐานเพื่อไปมรรคผลนิพพาน เป็นคำกลางๆ และถูกต้องแน่นอนดี อธิษฐานเพื่อถึงมรรคผลนิพพาน ฝ่ายสัมมาทิฐิ

ที่นี้มีคนถามเหมือนกันว่า “มรรคผลนิพพาน ฝ่ายมิจฉาทิฐิ มีไหม? หลวงพ่อ (อาตมา) จึงได้กล่าวอธิษฐานอย่างนี้”

มิได้ด้วยความหลงเข้าใจผิดคิดว่าที่ตนเองเคยเรียนรู้มา(ผิดๆ) ว่านั่นเป็นมรรคผลนิพพานจริงๆ แต่นั่นเป็นมิจฉาทิฐิ อย่างนี้ก็มิ

เพราะฉะนั้นนี่แหละที่อาตมาบอกว่า นิพพานมิจฉาทิฐิของคนที่ยึดติดอยู่ กันมากก็มีอยู่

อาจมีคนค้านว่านิพพานต้องของจริงอย่างเดียวสิ บางครั้งคนเกิดมาในยุคในสมัย หรือในครอบครัว หรือในสังคมที่เป็นมิจฉาทิฐิ พูดเรื่องนิพพาน เราก็เห็นดีด้วย เราก็เลยตามดูเลย อย่าลืมนะมิใช่ว่าสัตว์โลกทุกผู้ทุกนาม ทุกชาติ ทุกศาสนา จะรู้เรื่องนิพพานแจ่มแจ้งดีแล้ว แท้ที่จริงผู้รู้จริงก็มีแต่พระพุทธเจ้า พระอรหันตเจ้า และพระอริยเจ้า ในพระธรรมวินัยนี้ คือในพระพุทธศาสนานี้เท่านั้น

แต่สัตว์โลกทั้งหลายมีความต้องการตามคุณสมบัติพระนิพพานที่จริงแท้ๆ นั้นแหละคือ ไม่อยากมีทุกข์ ไม่อยากแก่ เจ็บ ตาย อยากจะมีแต่ความสุขอันถาวรนิรันดร์

มีใครอยากตายมั่ง มีมัย? อยากจะเที่ยงกันทุกคน

ใครอยากได้รับความทุกข์บ้าง มีไหม? ก็ต้องการความสุขด้วยกันทุกคน

ต้องการความเที่ยง เป็นสุข และต้องการยั่งยืน คือไม่รู้จักตาย ไม่ว่าสัตว์ดิรัจฉาน ไม่ว่ามนุษย์ ไม่ว่าเทวดา พรหม อรูปพรหม ล้วนต้องการคุณลักษณะของพระนิพพานแท้ๆ อย่างนี้ทั้งนั้น แต่ว่าไม่รู้จัก

พระนิพพานของจริงในพระพุทธศาสนา ที่นี้ก็แล้วแต่ใครจะพูด จะแนะนำสั่งสอนอะไรไปผิดๆ ถูกๆ

นี้แหละ “นิพพานมิจจาทิฉฐิ” คือไม่รู้จัก พระนิพพานที่แท้จริง ที่อาตมาให้อริชฐานแต่ละคำนั้นมีความหมายทั้งหมด ไม่ใช่ ว่าพอดีพอร้าย ไม่ใช่ธรรมดา ไม่ใช่สักแต่พูด เข้าใจหรือยัง

อาตมาจึงให้เน้นตรงนั้นตรงนี้ อย่างนั้นอย่างนี้ โปรดเข้าใจนะ ผู้ถามมานี้ ก็เลยขอสรุปให้ฟังว่า ถ้ามั่นใจว่าเรามีบุญบารมีพอ ก็อริชฐานเช่นนั้นได้ แบบพระพุทธเจ้า แต่ถ้าไม่มั่นใจก็ไม่ต้องอริชฐาน อย่างนั้นหรือ อริชฐานอย่างที่หลวงพ่อก่อนสอนให้อริชฐานนั้นแหละ นี่แหละปลอดภัยที่สุด อริชฐานตามนั้นแหละว่า

“ขอบารมีทั้งหลายเหล่านั้นจงมาบังเกิดในจักขุทวาร โสทวาร ฆานทวาร ชิวหาทวาร กายทวาร มโนทวาร”

คืออย่างไร ก็คือมาเป็นตัวเรานั้นแหละ พูดกันง่ายๆ ขอบุญบารมีทั้งหลายเหล่านั้นมาเป็นตัวเรา บุญบารมีที่บริสุทธิ์ผ่องใส จะมาเป็นตัวเราคือกายเนื้อนี้ได้อย่างไร เป็นไม่ได้ มาเป็นธรรมกาย ละก้อ ได้ เข้าใจไหม?

คำอริชฐานของหลวงพ่อก่อนเป็นอย่างไร ที่นี้อาตมาก็เลยคิดว่า อาจจะมีโยมที่อาจจะไม่ค่อยรู้ความหมาย อาจจะมีพระไม่ค่อยรู้ เณรไม่ค่อยรู้ ก็เลยบอกให้ละเอียดลงไปหน่อยว่า

“จงมาช่วยประคับประคองใจให้หยุดให้นิ่ง” เพราะถ้าใจไม่หยุด ไม่นิ่งๆ ก็ไม่ถึงพระ ใจต้องหยุดต้องนิ่งจึงถึงพระ คือต้องกำจัดกิเลส-นิวรณ์ก่อน

ที่นี้วิธีการปฏิบัติภาวนาให้ใจสงบ ให้หยุดให้นิ่งอย่างนี้ ผิดหรือถูกละ เมื่อรู้ว่าถูกแล้วก็ไม่ต้องไปคิดมาก เดินหน้าอย่างเดียว ลุยอย่างเดียว ลุยไปจนตาย แล้วก็ให้เห็นเองเป็นเอง เท่านั้นแหละ

เราพิจารณาดูว่าทางปฏิบัตินั้นถูกมั๊ย ถ้าถูกแล้วก็ทำไปเลย แต่ถ้าเมื่อไหร่เราเห็นว่าทางนี้ไม่ถูก ถ้าไม่ถูกก็เปลี่ยนหรือปรับปรุง ให้มันถูก ก็เท่านั้นแหละ

นี่นะ อาตมาใช้อย่างนี้ เพราะฉะนั้นหลวงพ่อก่อนน้ำท่าน จึงสอนว่า “ประกอบเหตุ สังเกตผล ทนเอาเถิด ประเสริฐนัก ประกอบในเหตุ สังเกตในผล ทนเอาเถิด ประเสริฐนัก” ก็คือว่าปฏิบัติไปก็พิจารณาเหตุดูผลไป คอยประคับประคองใจของเราให้ถูกทาง ว่าทำแล้วได้ผลไหม อย่างนี้ๆ ถ้าไม่ได้ผลเป็นเพราะเราไม่ถูกต้องตรงไหน เราก็ปรับตรงนั้นซะ

จุดหมายปลายทางก็ต้องการให้ใจหยุด จะให้ใจหยุดตรงไหน ก็ให้หยุดตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม หยุดแล้วได้อะไรตรงนั้น หยุดแล้วถึงดวงธรรมที่ทำให้เป็นกาย

ถ้ามีคนถามว่านั่นนิมิตนี้ บอกเขาไปว่าคุณรู้จริงหรือเปล่า นิมิตเป็นอย่างไร

ถ้าเขาว่านั้นปฏิกาคณิมิตยังงี้ละ เห็นเป็นดวงใสเหมือนกัน ก็บอกเขาไปว่า “ใช่” แต่ปฏิกาคณิมิตมันเห็นดวงใสก็ใช่ะซิ ก็เท่านั้นแหละ

แต่เมื่อเห็นดวงใสตรงนี้ ตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิมนั้น “ใจ” คือ เห็น จำ คิด รู้ (ที่ขยายส่วนหยาบออกมาจากธาตุละเอียด

ของนามขันธ์ ๔ คือ เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ) หยุดตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม เมื่อใจหยุดตรงนั้นถูกส่วนเข้า ศูนย์กลางนั้นก็ขยายว่างออกไป เราจะสังเกตเห็นหรือไม่เห็น ก็แล้วแต่ แต่ศูนย์กลางตรงนั้นขยายว่างออกไป ขยายออกแล้ว แวบเดียวที่เรารู้สึกหวนคืนหนึ่งนั้นแหละ ก่อนที่เราจะเห็นดวงใสดวงใหม่ พอขยายออก จิตดวงเดิมตกศูนย์ไปยังศูนย์กลางกายฐานที่ ๖ จิตดวงเดิมนั้นละปฏิภาคนิมิต นั้นไปแล้ว แล้วก็ปรุงเป็นจิตดวงใหม่ ตั้งอยู่กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายใหม่ ลอยเด่นขึ้นมาใสแจ่มตรงศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ อีก ที่เห็นใสแจ่มลอยเด่นมานี้ไม่ใช่ปฏิภาคนิมิต ดวงใหม่แล้ว แต่เป็นดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายดวงใหม่ มีจิตตั้งอยู่ตรงกลางนั้นใสแจ่มขึ้นมา และมีความแตกต่างจากดวงใสที่เป็นปฏิภาคนิมิตดวงเดิม

กล่าวคือ ดวงใสดวงใหม่จะปรากฏธาตุละเอียดของมหาภูตรูป ๔ (คือธาตุน้ำ ดิน ไฟ ลม) ไม่ใช่เห็นดวงเฉยๆ แต่ยังมีธาตุละเอียดข้างในอีกคือ ธาตุน้ำ ดิน ไฟ ลม ตรงกลางเป็นอากาศธาตุ (เป็นที่ ๕) ตรงกลางอากาศธาตุ มี “วิญญาณธาตุ” ซึ่งเป็นจุดศูนย์กลางของนาม-ขันธ์ ๔ (เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ) หลวงพ่อถึงบอกว่า “ถ้าธาตุทั้ง ๖ ไม่ประชุมกัน ปฐมมรรคก็ไม่เกิด”

เพราะฉะนั้น ที่เราเห็นคือ “ดวงปฐมมรรค” หนทางเบื้องต้นไปสู่มรรคผลนิพพาน หรือ “ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกาย” หรือ “ดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน” เพราะเราสามารถจะเข้าถึง และรู้-เห็น กายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม จากสุดหยาบไปสู่สุดละเอียดได้ตรงนั่นเอง จึงชื่อว่าดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน

เพราะฉะนั้น คำพูดของหลวงปู่ ธรรมะของหลวงปู่ลึกซึ้งอย่างนี้

ที่นี่ เมื่อเราเข้าใจอย่างนี้แล้ว ก็พิจารณาดูซิว่า วิธีของท่านผิดหรือถูกละ เราพิจารณาเห็นกายในกาย และก็พิจารณาเห็นใจในใจได้แก่เวทนา จิต และก็เห็นธรรมในธรรม คือว่าเมื่อใจหยุดนิ่ง จิตไม่สังขาร (ไม่ปรุงแต่ง) ก็เป็นกุศลธรรม เป็นบุญผ่องใส และค่อยๆ แก่กล้าไปจนกระทั่งถึงเป็นบารมี อุปบารมี ปรมัตถบารมี ละเอียดเข้าไปสุดละเอียดจาก “มนุษยธรรม” ถึง “เทวธรรม” “พรหมธรรม” และถึง “พุทธธรรม” คือธรรมกาย ณ ที่สุดละเอียดของธรรมกาย ก็คืออายตนะนิพพาน ได้รู้เห็นไปตลอดอย่างนี้ เป็นขั้นเป็นตอนอย่างนี้ ผิดหรือถูกละ เมื่อเราได้พิจารณาโดยแยบคายรู้ว่าถูกทางแล้ว ก็จงเพียรปฏิบัติไป เดินหน้าลูกเดียว แต่ถ้าเราพิจารณาเห็นว่า ทางไม่ถูกหรืออก เอ้า! ไม่ถูกก็ไม่ถูก ไม่ว่ากัน

เพราะฉะนั้น ข้อนี้ไม่ต้องอธิษฐานอย่างนั้น แต่ถ้ามั่นใจว่าบุญบารมีของเรามีพอ เอาละ! อธิษฐานได้แบบพระพุทธรูป หลวงปู่ท่านก็อธิษฐานนะ อธิษฐานอย่างที่ท่านว่าเมื่อไหร่ ก็แสดงว่าท่านมีบุญท่านถึงได้เห็น ได้เห็นเพียงแวบหนึ่ง นี่หลวงปู่วัดปากน้ำท่านว่า เห็นเพียงแวบหนึ่ง ก็ใจหยุดเพียงแวบหนึ่ง “เท่าช้างกระดิกหู” ช้างกระดิกหูเป็นอย่างไร เพียงกระพริบตาเดียวเท่านั้นแหละ หรือว่า “เท่างูแลบลิ้น” แวบเดียวเท่านั้น นั่นบุญใหญ่กุศลใหญ่ ยิ่งกว่าการสร้างโบสถ์วิหารการเปรียญเสียอีก เพราะเป็นทางมรรคผลนิพพาน คือได้สัมผัส ได้สัมผัส ได้รู้ “นิพพาน” บริสุทธิ์ผ่องใส คือใจที่บริสุทธิ์ผ่องใส

ได้สัมผัสธรรมที่ละเอียดสุขุมลุ่มลึกอย่างนี้ ทางนี้แหละเป็นมัชฌิมา-ปฏิบัติ เป็นทางสายกลางโดยทางปฏิบัติ ไม่ใช่ปริยัติ ศील สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ ก็อยู่ที่นี้ อยู่ตรงกลางของกลางกำเนิดธาตุ-ธรรมเดิมนี่ อริยมรรคมีองค์ ๘ ก็อยู่ที่นี้ ไม่ได้อยู่ที่ไหน ไม่ได้อยู่ที่ห้องสมุด ไม่ได้อยู่ที่คัมภีร์ แต่อยู่ตรงที่ใจหยุดใจนิ่ง ตรงกลางของกลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกาย หรือปฐมมรรคนี่

เพราะฉะนั้น พระพุทธรูป พระประธานบนศาลาเอนกประสงค์นี้ นี่เป็นพระปางปฐมเทศนา ซึ่งมีปริศนาธรรมอยู่ เห็นไหมละ นิ้วชี้ซ้ายนี้ ชี้ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ นี่บอกตำแหน่งดวงธรรมที่ทำให้เป็นกาย เป็นปางปฐมเทศนาที่พระพุทธเจ้ากำลังโปรดปัญจวัคคีย์ ที่ทรงอุทานว่า “โกณฑัญญะเห็นแล้วหนอ อญญาสิ วต โภ โกณทณฺโณ” ที่เรา สวดธรรมจักร ขอเข้าใจนะ

เห็นดวงธรรมที่ทำให้เป็นกาย ซึ่งมีอาการเกิดดับๆ หลวงพี่สมุห์ ท่านก็เห็นนะ ลองพิจารณาตามที่ได้เล่าให้ฟังนี้ดูก็แล้วกัน

คำถามที่ท่านถามมานี้ก็พิจารณาเอาเองก็แล้วกันว่าสมควรจะปฏิบัติ (อธิษฐาน) อย่างไร คงจะไม่ต้องไปชี้ว่าต้องทำอย่างนั้น ต้องเป็นอย่างนี้ แต่ขอให้พิจารณาเอาเองว่าเมื่อใดสมควรจะปฏิบัติ คือจะอธิษฐานอย่างไรจึงจะเหมาะสมแก่บุญบารมีของตนๆ ก็ดำเนินไปตามนั้น.

บทที่ ๗

ธรรมปฏิบัติเบื้องต้นกลาง

๑

ผู้ปฏิบัติถึงธรรมกายแล้ว
มีลักษณะเหมือนเข้าฌานหรือไม่
(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๗)

ถาม : ผู้ปฏิบัติถึงธรรมกายแล้วมีลักษณะเหมือนเข้าฌานหรือไม่? เวลาปกติไม่ได้นั่งสมาธิ สภาพจิตยังคงสภาพของธรรมกายไว้ได้ตลอดไปหรือไม่?

ตอบ : การที่เราจะเข้าถึงความบริสุทธิ์ จะต้องประกอบด้วย ศील สมาธิ ปัญญา เพราะฉะนั้นระดับสมาธิก็ขึ้นสูงไปเป็นลำดับ เหมือนกับท่านจะส่งดาวเทียมออกนอกโลก ท่านต้องใช้ “ฐาน” ไม่มีฐาน ยิงไม่ได้ ไม่ทะยานขึ้น ฐานนั้นอุปมาดัง “ศีล” ต้องมีก่อนเชื้อ

เพลงที่จะจุดเพื่อให้เกิดพลังผลักดัน เพื่อจะผลักดันจรรวตให้พ้นออกนอกโลก อาจจะมี ๒-๓ ท่อน แล้วแต่พลังของเชื้อเพลงนั้น นี้อุปมาตั้ง “สมาธิ” และส่วนตัว “ปัญญา” จะเกิดขึ้นก็อุปมาตั้งว่า เมื่อพ้นแนวดึงดูดของโลก ตัวจรรวตจะหลุดเหลือแต่ตัวดาวเทียม เหมือนกับว่า “สมาธิ” ส่งให้เกิด “ปัญญา” ปัญญาส่งให้ดับกิเลสและเข้าถึงธรรมกาย อันเป็นธาตุล้วนธรรมล้วน

เพราะฉะนั้นทั้งศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ ก็จะเป็นไปโดยอัตโนมัติ เป็นขั้น ๕ มีศีลขั้น สมาธิขั้น ปัญญาขั้น วิมุตติขั้น วิมุตติญาณทัสสนะขั้น ตั้งแต่หายาไปจนสุดละเอียด เป็นไปด้วยศีล สมาธิ ปัญญา ฯลฯ โดยตลอด เพราะฉะนั้นสมาธิต้องอาศัยเพื่อเป็นแรงขับเคลื่อน กล่าวคือ เพื่อชำระกิเลสนิรวณออกจากใจ เพื่อให้ใจหยุดนิ่ง เข้าถึงธาตุล้วนธรรมล้วน คือ “ธรรมกาย” ให้ถึงให้ได้เสียก่อน เมื่อถึงธรรมกายแล้ว ขึ้นอยู่ที่ธาตุธรรมของแต่ละคน คนที่ธาตุธรรมแก่กล้ามากขึ้น ก็จะได้เห็นธรรมกายสว่างโพล่งอยู่ได้มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ชำระกิเลสได้มาก ยิ่งเข้าเขตความเป็นพระอริยบุคคลเพียงไร ธรรมกายนั้นย่อมสว่างโพล่งตลอดเวลาเพียงนั้น แม้จะเดิน จะยืน จะนอน จะลืมตา หลับตา ก็ย่อมจะเห็นอยู่

เพราะฉะนั้นสมาธิเบื้องต้น จึงเป็นเสมือนพลังของจรรวตที่จะผลักดันหัวจรรวต ซึ่งมีดาวเทียมให้หลุดออกไปนอกแรงดึงดูดของโลก เมื่อพ้นแนวแรงดึงดูดของโลกแล้วก็จะลอยได้ พ้นโลกได้ เหมือนกับคนที่ก้าวข้ามโคตรภูชนได้แล้ว ธรรมกายจะสว่างโพล่งตลอด จะยืน นอน นั่ง เดิน ทุกอิริยาบถ แต่ญาณ (ความเบิกบาน) ของธรรมกาย

จะไม่เท่ากัน ของพระโสดาบันนั้นประมาณ ๕ วาขึ้นไป สกิทาคามี ๑๐ วาขึ้นไป อนาคามี ๑๕ วาขึ้นไป พระอรหันต์ ๒๐ วาขึ้นไป ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าก็ใหญ่โตขึ้นไปตามลำดับ ทั้งนี้แม้ผู้ที่จะเป็นโคตรภูบุคคลก็ดี หรืออาจจะก้าวเข้าสู่ความเป็นอริยบุคคลก็ดี ก็ย่อมเห็น ธรรมกาย ยืน เดิน นั่ง นอน ก็เห็น

หรือผู้ที่ธาตุธรรมแก่ ถึงแม้จะยังไม่ถึง แต่ใกล้ความเป็นพระอริยบุคคลก็ย่อมเห็นได้มากได้บ่อย เพราะฉะนั้นใครที่จรรวตใจอยู่ที่ศูนย์กลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม ดับหายาไปหาละเอียดไปเสมอมาเพียงไร ธาตุธรรมของท่านผู้นั้นก็แก่กล้ามากเพียงนั้น เมื่อเป็นเช่นนั้น เดิน ยืน นั่ง นอน ท่านก็จะเห็นอยู่ เรียกว่ามีนิพพาน คือความสงบระงับจากกิเลส ตัณหา อุปาทาน (ความยึดติดในขั้น ๕) ในอารมณ์ แต่ว่าท่านจะถอนออกมาครั้งหนึ่ง หรือว่าครั้งก็แล้วแต่ ถ้าอยู่ในธรรมกายที่ละเอียดๆ ดับหายาไปหาละเอียด ใจจรรวตอยู่ที่สุดละเอียด อยู่เสมอ สติก็ครบบริบูรณ์ยิ่งขึ้นตามส่วน ใจก็จะไม่ไปรับอารมณ์อื่นให้เกิดตัณหา อุปาทานได้มาก

เพราะฉะนั้น เรื่องธรรมกายจึงเป็นที่เข้าใจว่า ถึงธรรมกายแล้วมีหายา-ละเอียด มีอ่อน มีแก่ ตามธาตุธรรม ถ้าใครทำดับหายาไปหาละเอียดได้เรื่อยตลอดเวลา จิตจรรวตที่ก้อนธาตุก้อนธรรมอยู่เรื่อยอย่างหลวงพ่อดีพากน้ำ หลวงพ่อพระภาวนาฯ ท่านเล่าให้ฟังว่า หลวงพ่อดีพากน้ำ จิตท่านจรรวตอยู่ที่สุดละเอียดใน “อายตนะนิพพานเป็น” ตลอดเวลา อยู่ที่ธาตุล้วนธรรมล้วนที่ละเอียดของนิพพาน

แม้ขณะพูด หลวงพ่อฯ ก็ทำวิชาอยู่ เท่าที่อาตมาทราบ หลวงพ่อ
พระภาวนาฯ ก็เป็นเช่นนั้นมาก จิตท่านในส่วนละเอียดบริสุทธิ์มาก

เพราะฉะนั้นคำถามนี้คงจะเข้าใจ ขึ้นอยู่ที่ธาตุธรรมของแต่ละ
บุคคล บางคนอยู่ในระดับโคตรภูมาก ธาตุธรรมยังอ่อนอยู่ ก็ต้องทำ
(ภาวนา) ต่อให้สุดละเอียดยิ่งๆ ขึ้นไป เพราะฉะนั้นพวกที่ธาตุธรรม
อ่อนก็มักจะหลุดๆ ดิๆ ที่ธรรมกาย ซึ่งเป็นธาตุล้วนธรรมล้วนนั้น
เห็นๆ หายๆ ก็ต้องทำไปเรื่อยๆ จนกว่าธาตุธรรมจะแก่กล้า แล้วจะ
เห็นและเป็นที่ขึ้นจนถึงตลอดเวลาเอง คงจะเข้าใจได้ว่าในสมัย
พุทธกาลพอพระพุทธเจ้าท่านแสดงนิดเดียว ผู้ฟังสนใจไปตามธรรม
นั้น ก็บรรลุแล้ว นั่นแหละธาตุธรรมเขาแก่กล้ามาก.

๒

เห็นดวงแก้วแล้วเห็นกายพระขึ้นมาเลย ถูกหรือผิด

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๑๑)

ถาม : เมื่อปฏิบัติธรรม เวลาเห็นดวงแก้ว จากดวงจะเห็นเป็น
กายพระขึ้นมาเลย ไม่ได้เห็น ๑๘ กาย ตามขั้นตอน ถูกหรือผิด? และ
จะต้องทำอย่างไร ?

ตอบ : การเห็นจากดวงเป็นองค์พระไม่ผิด เรื่องนี้เป็นเพราะ
เหตุว่า จิตละเอียดเข้าไปมากจนข้ามขั้นตอนกายที่หายากว่า เข้าสู่
กายละเอียดๆ ยังทำนิโรธคือดับหายาไปหาละเอียดได้ไม่เต็มที่

การเห็นก็อาจไม่ครบถ้วน ข้ามขั้นไปถึงธาตุธรรมที่ละเอียดเลย ส่วน
ธาตุธรรมส่วนหายาได้แก่ มนุษย์ละเอียด ทิพย์หายา ทิพย์ละเอียด
รูปพรหมหายา รูปพรหมละเอียด อรูปพรหมหายา อรูปพรหมละเอียด
ไม่เห็น แต่จริงๆ มีซ้อนอยู่ข้างใน

ในทางปฏิบัตินั้นเมื่อเข้าถึง ๑๘ กาย ซึ่งเป็นพื้นฐานเบื้องต้น
ของการเจริญวิชาแล้ว เมื่อพิสดารไปสู่สุดละเอียด กายเหล่านี้จะ
ละเอียดขึ้นเป็นกายธรรมทั้งหมด วิธีการให้เห็นครบ ๑๘ กาย ก็โดย
การถอนจิตมาให้หายาหลง ที่สำคัญคือต้องดับหายาไปหาละเอียด
ซึ่งเมื่อปฏิบัติได้ดังนี้ ขอให้ไปต่อวิชากับหลวงพ่อบุญพระภาวนาโกศลเถร
ที่วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ หรือมาต่อวิชาที่ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศ
ทุกวันอาทิตย์ หรือที่วัดหลวงพ่อดุสิตธรรมกายาราม ในสถาบัน
พุทธภาวนาวิชาธรรมกาย เวลาที่เรามีการอบรมพระกัมมัฏฐาน
ระหว่างวันที่ ๑-๑๔ พฤษภาคม และวันที่ ๑-๑๔ ธันวาคม ของทุกปี.

เห็นองค์พระ กับเข้าไปเป็นองค์พระ ต่างกันอย่างไร

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๑๑)

ถาม : เวลาปฏิบัติธรรม คำว่า “เห็นองค์พระ” กับ “เข้าไปเป็นองค์พระ” ต่างกันอย่างไร?

ตอบ : คำว่า “เห็นองค์พระ” หมายถึง มองเห็นที่อยู่ห่างออกไป ไม่ใช่ตัวเรา

คำว่า “เป็นองค์พระ” หมายถึง เมื่อเห็นองค์พระปรากฏขึ้น ให้นึกเข้าไปที่ศูนย์กลางองค์พระ องค์พระก็จะขยายใหญ่ขึ้นกว่าเดิม และจะปรากฏองค์ใหม่และดวงใหม่ที่ศูนย์กลางองค์พระ ละความรู้สึกเป็นตัวเรา หรืออันเนื่องกับกายเนื้อ ก็จะปรากฏองค์พระที่ใสละเอียดยิ่งกว่าเดิมเกิดขึ้นใหม่ เอาใจจรดเข้าไปเป็นองค์พระใหม่เรื่อยๆ เรียกว่า “ดับหายาไปหาละเอียด” แล้วก็หยุดในหยุด กลางของหยุด ที่ศูนย์กลางดวงศูนย์กลางกายละเอียดใหม่ ให้เห็นใสละเอียดทั้งดวงและกายเรื่อยๆ ไปจนสุดละเอียด เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญที่วิชาจะเจริญขึ้นดับกิเลส อวิชชา มूलรากฝ่ายเกิดได้ดี.

คนที่ได้ธรรมกายแล้วจะต้องตัวสั่นหรือไม่

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๑๒)

ถาม : มีบางคนกล่าวว่า เวลาคนที่ได้ธรรมกายจะต้องตัวสั่นทำไมกระผมไม่เห็นเป็นอย่างเขาเป็น เพราะอะไร ?

ตอบ : คนที่ได้ธรรมกายที่แท้จริงนั้น ไม่สั่นหดรอก ธรรมกายเป็นธาตุธรรมที่บริสุทธิ์ เป็นธรรมชาติสงบ ผู้ปฏิบัติภาวนาธรรมที่ถูกต้อง ตามธรรมของพระพุทธเจ้า ย่อมเข้าถึงธรรมชาติที่บริสุทธิ์นี้ได้ เมื่อถึงแล้วย่อมสงบระงับจากกิเลส ตัณหา อุปาทาน อันให้สงบกาย วาจา และใจ ผู้ปฏิบัติถึงธรรมกายและผู้ได้ธรรมกาย (นี้หมายถึง ธรรมกายพระอรหันต์บุคคล) ที่แท้จริงย่อมมีแต่ความบริสุทธิ์ และสงบกาย วาจา ใจ ไม่สั่น

อาการของบุคคลผู้ปฏิบัติภาวนาสมาธิที่สั่นนั้น มักเกิดจากการที่บุคคลนั้นเคยผ่าน หรือเคยมีประสบการณ์จากการทรงเจ้าเข้าผี หรือการปลุกพระตามแบบวิธีทางไสยศาสตร์ ซึ่งเป็นเรื่องนอกพระพุทธศาสนา แล้วเกิดความประทับใจติดอยู่ในจิตสันดาน กลายเป็นวิบาก คือให้ผลยามเมื่อถึงโอกาสเหมาะ เช่น

เมื่อปฏิบัติภาวนาสมาธิ ใจสงบ และประกอบด้วยอารมณ์ปีติ (หนึ่งในอารมณ์แห่งฌาน คือวิตก วิจารณ์ ปีติ สุข เอกัคคตารมณ์) ก็จะมีความรู้สึกขนลุก ตัวโยก ประกอบกับวิบากกรรม จากประสบการณ์

การทรงเจ้าเข้าผี หรือปลุกพระ อันติดอยู่ติดตล้นดานลึกๆ จิตใจก็อ่อนไหวไปตามอารมณ์ปิติ คือรู้สึกชุ่มซ่า ขนลุก ตัวโยก แล้วยกสั่น แทนที่จะระงับใจให้สงบหยุดนิ่งถึงอารมณ์สุข และเอกัคคตาจิต คือมีใจหยุดนิ่งสนิท มีอารมณ์เป็นหนึ่ง อันเป็นวิธีการปฏิบัติภาวนาให้ถึงฌานจิต อันถูกต้องตามธรรมปฏิบัติ คือมีสติพิจารณาเห็นกายในกาย เห็นเวทนาในเวทนา เห็นจิตในจิต และเห็นธรรมในธรรม ได้ถึงธรรมกายองค์จริง ก็กลับสั่นเทิ้มไม่สงบ ย่อมจะถึงธรรมกายองค์จริงอันบริสุทธิ์และสงบไม่ได้ ผู้เข้าถึงธรรมกายตัวไม่สั่นถูกต้องแล้ว.

๕

ทำอะไรจะรักษาธรรมกายให้อยู่ได้นานๆ

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๑๔)

ถาม : ทำอย่างไรเมื่อผู้ปฏิบัติธรรมได้องค์พระใหม่ๆ จะรักษาองค์ธรรมกายให้ชัดอยู่ได้นานๆ

ตอบ : ธรรมกายนั้นอุปบัติขึ้นเพราะความบริสุทธิ์กาย วาจา และใจ จากธรรมปฏิบัติ คือ ศีล สมาธิ และปัญญา วิมุตติ วิมุตติ-ญาณทัสสนะ จะรักษาธรรมกายจึงต้องรักษากาย วาจา และใจ ของตนให้บริสุทธิ์อยู่เสมอ โดย

๑. เว้นจากกายทุจริต วจีทุจริต และมโนทุจริต ประพฤติแต่กายสุจริต วจีสุจริต และมโนสุจริต กล่าวคือ ไม่เจตนาฆ่าสัตว์ ลักขโมย

ประพฤติดีในกาม ไม่ติดอบายมุข เช่น นักเลงสุรา นักเลงผู้หญิง นักเลงการพนัน และไม่หมกมุ่นอยู่แต่กับพัสตูกาม เป็นผู้มีใจโอบอ้อมอารีต่อเพื่อนมนุษย์และสัตว์ร่วมโลก รู้จักแบ่งปันทรัพย์และความสุขส่วนตนแก่ผู้อื่น มีความสันโดษในคู่ครองของตน และไม่เสพติดสิ่งเสพติดมีนเมาให้โทษอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาททั้งปวง ไม่มักพูดจาไปปดมตเท็จหลอกลวงผู้อื่น พูดคำหยาบ สาบถ สาบาน พูดุญแจกให้เขาแตกสามัคคีกัน และไม่พูดจาเหลวไหลไร้สาระจนเป็นอาชญาจนพูดแต่คำพูดที่จริง พูดแต่คำพูดที่สุภาพไพเราะอ่อนหวาน พูดแต่คำพูดที่เป็นสิริมงคล มีแก่นสาร มีสาระประโยชน์เป็นปกติ ไม่เป็นคนมักโกรธ พยาบาท ปองร้ายผู้อื่น เป็นผู้มักไม่ลุแก่อิสระ ตัณหา ราคะ ไม่โลภ และเห็นแก่ตัวจัด ไม่หลงมัวเมาในเรื่องหรือสิ่งที่เป็นโทษ ที่มิใช่พระธรรมวินัย ให้เป็นผู้ดำรงอยู่แต่ในพระธรรมพระวินัย เป็นผู้มิหิริโอตตปปะ และมีเมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา ต่อกัน

๒. หมั่นมีสติสัมปชัญญะรู้เท่าทันจิตที่มักเผลอด้วยอำนาจของกิเลส อวิชชา ตัณหา อุปาทาน และมิจฉาทิฎฐิ มีความสำรวมระวังตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ เมื่อกระทบเข้ากับ รูป เสียง กลิ่น รส และสิ่งสัมผัสทางกาย มิให้หลงเคลิบเคลิ้ม สยบอยู่ในอารมณ์ที่น่ารัก และมิให้หลงเคียดแค้นชิงชังในอารมณ์ที่ไม่น่ารัก อันเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้กิเลสฟุ้งและให้ตัณหา อุปาทาน เข้าครอบงำได้

๓. เพียรละกิเลสที่เกิดขึ้นแล้วในสันดาน โดยมีสติสัมปชัญญะรู้เท่าทันกิเลส ตัณหา อุปาทาน ที่เกิดขึ้นในจิตใจอยู่เสมอ และเพียรระวังป้องกันมิให้กิเลสเกิดขึ้นใหม่อีก เพียรยังกุศลให้เกิดขึ้นในสันดาน

และรักษากุศลที่เกิดขึ้นแล้ว มิให้เสื่อมด้วยธรรมปฏิบัติ มีทานกุศล ศีลกุศล และภาวนากุศล ให้ยิ่งๆ ขึ้นไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งยามว่าง จากธุรกิจหน้าที่การงาน ก็ให้หมั่นเจริญภาวนา ทำนิโรธดับสมุทัย (ปหานอกุศลจิต) พิสตารกายสุดกายหยาบกายละเอียดย เพื่อชำระ และรักษาธาตุธรรม เห็น จำ คิด รู้ ให้ใสสะอาดอยู่เสมอ อย่างน้อย ที่สุดก็ให้หมั่นจรดใจสักเสี้ยวหนึ่งของใจไว้ ณ ศูนย์กลางธรรมกาย หรือ พระนิพพาน หรือต้นธาตุต้นธรรมที่สุตละเอียดย ตามระดับภูมิธรรมที่ ปฏิบัติได้อยู่เสมอ

๔. ควรหมั่นพบครูอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิในวิชาธรรมกาย เพื่อ ฝึกวิชาขั้นสูงต่อไป ก็จะช่วยให้ธรรมเจริญก้าวหน้ายิ่งๆ ขึ้นไป ไม่รู้จักเสื่อมถอย.

๖

นอนกำหนดลมหายใจพุทโธภาวนา

กายทิพย์มักแยกออกมา

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๒๒)

ถาม : กระผมเคยปฏิบัติตั้งสติกำหนดลมหายใจพุทโธภาวนา เวลานอน เวลาเอนกายลงนอน ภายในกายคือกายทิพย์ ตามที่กระผม เข้าใจเอง มักจะแยกออกมา อยากทราบว่าเป็นเพราะอะไรครับ? หรือ กระผมทำผิดครับ?

ตอบ : อันนี้เข้าใจเลย เรื่องกายทิพย์แยกหรือไม่แยก มันมี อยู่ว่าเวลาตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ สำหรับผู้ที่จะนอนหลับ กำลังเคลิ้มหลับ จิตดวงเดิมตกศูนย์กลางกายฐานที่ ๖ จิตดวงใหม่ลอยเด่นขึ้นมายัง ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ถึงจะพุทโธ ก็ช่วยให้จิตสงบเร็วๆ มันไปสงบ ที่ไหน ไปสงบที่กลางพระนาภี พร้อมๆ กับเราเอนอยากจะหลับนั้น แหละ อาการของคนจะหลับกับอาการของคนมีสมาธิ คล้ายกันมาก ต่างกันอย่างเดียวอาการของคนจะหลับนั้น สติสัมปชัญญะมันลดลงๆ หายไปเลย แต่คนมีสมาธิ สติสัมปชัญญะอยู่คู่กับใจที่ใสปลั่งอยู่เท่านั้นเอง ที่นี้ในอาการ ๒ อย่างไปร่วมกันอยู่นั้นแหละ ถ้ากำลังจะผลอสติ ดวงธรรมดวงเดิมจะตกศูนย์ไป แล้วดวงใหม่ลอยเด่นขึ้นมาตรงศูนย์ กลางกาย อันเป็นที่ตั้งกำเนิดธาตุธรรมเดิมนั้นแหละ กายทิพย์ปรากฏ ขึ้นมาด้วย ถ้าเคลิ้มหลับไปก็ฝันละ ไปเห็นโน้นเห็นนี่ ก็มารายงาน กายเนื้อ หลับแล้วก็ฝันไป แต่ว่าเวลาเราปฏิบัติภาวนา เราตั้งใจจริง ไม่ผลอสติ ถ้าว่าปฏิบัติถูกกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิมก็เห็นกาย ณ ภายในที่สุตละเอียดย สุตละเอียดยธรรมในธรรมไปแล้ว ก็เห็นกายใน กาย ก็เห็นกันอย่างมีระเบียบ ภายในกายก็ตั้งซ้อนกันอยู่ตรงกลาง ของกลางเข้าไปจนสุตละเอียดย ตั้งอยู่ เห็นอยู่ ไม่แยกออกไปไหน

ส่วนที่จะแยกออกปอนั้นก็เพราะจิตรวมหยุดเป็นจุดเดียวกัน ไม่สนิท ไม่อยู่กลางของกลาง เพราะสติผลอ หรือไม่รู้จักวิธีรวมใจให้ หยุดในหยุดกลางของหยุด เพราะไม่ได้รับการอบรมใจของตนให้เป็น สมาธิไปตามขั้นตอนที่เหมาะสม อันนี้มีพระคุณเจ้าระดับวิปัสสนา-จารย์ท่านหนึ่ง เป็นเจ้าสำนัก ได้ยินว่าท่านนั่งเจริญภาวนา ท่านนั่งไป

เอง พุทโธฯ ก็เห็นกายมนุษย์ละเอียดปรากฏขึ้นภายนอกกายหยาบ ท่านเห็นกายมนุษย์ละเอียดนั่งอยู่ภายนอกกายหยาบ ท่านก็เลยเอากายละเอียดพิจารณากายหยาบ เอากายหยาบพิจารณากายละเอียดว่าเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา อยู่เพียงเท่านั้นแหละ เลยไม่ได้ก้าวหน้าให้ถึงธรรมกาย ท่านก็พิจารณาไตรลักษณ์อยู่แค่นี้

อาตมาพยายามส่งเอกสารนิตยสารธรรมกายทั้งหมัดไปถวาย ไม่ทราบว่าย่านไหนได้ดูหรือเปล่า ถ้าว่าท่านได้ดู ท่านเดินวิธีปฏิบัติตามนิตยสารนั้น เป็บเดียวท่านก็จะสามารถปฏิบัติถึงธรรมกาย และถึงพระนิพพาน อันเป็นธรรมชั้นสูงได้เร็ว เพราะท่านมีพื้นที่ดีอยู่แล้ว กายมนุษย์ละเอียดท่านเห็นอยู่แล้วเป็นประจำ นั่งพิจารณาว่าเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา อยู่เพียงเท่านั้นเป็นประจำ ไม่ได้ปฏิบัติเข้ากลางของกลาง และดับหยาบไปหาละเอียดให้ไปถึงสุดละเอียด หลายท่านก็สอนกันว่าเป็นนิมิตหลอกนิมิตหลง ให้ปฏิเสธเสีย เพราะว่าเขาไม่รู้วิธีเข้ากลางของกลาง และดับหยาบไปหาละเอียดไปจนสุดละเอียด ถึงธรรมกายและไปถึงพระนิพพาน ก็เลยนึกว่าเป็นนิมิตหลอก ตัดทิ้งซะ ไม่เอาซะเลย เมื่อไม่เอา ก็ไม่มีฐานที่ตั้งของจิตที่มั่นคง จิตไม่มีฐานที่ตั้งที่จะเป็นสมาธิได้แนบแน่นมั่นคง เพื่อปฏิบัติเข้ากลางของกลางดับหยาบไปหาละเอียดไปสุดละเอียดถึงธรรมกาย ไม่มีฐานอันมั่นคง เมื่อไม่มีฐานมั่นคงก็ไปไม่ถึงธรรมกาย ไม่ถึงอายตนะนิพพาน แต่ว่าคุณธรรมของท่านบรรลุได้ ละกิเลสท่านก็ทำได้ แต่ว่าที่จะถึงธรรมกายไปถึงอายตนะนิพพานท่านยังทำไม่ได้ เพราะท่านเห็นธรรมกายเมื่อไหร่ ก็ปฏิเสธว่าเป็นนิมิต ก็เท่ากับเลื่อยหรือตัดขาเก้าอี้ที่ตนนั่ง

อีกท่านหนึ่งนั้นเป็นระดับลูกศิษย์ในสำนักหนึ่ง นั่งภาวนาที่ไรเห็นกายมนุษย์ กายทิพย์ แต่ไม่รู้จะทำอย่างไรต่อไป เพราะอาจารย์ท่านสอนไว้ว่านั่นเป็นนิมิต เป็นนิมิตหลง นั่งไปอีกก็เห็นอีก ไม่เอาปฏิเสธเสีย ธรรมจึงไม่ก้าวหน้าไปเท่าที่ควร ไปติดอยู่แค่นั้น

เพราะฉะนั้น เรื่องจริงๆ ก็มีอยู่นิดเดียวเท่านั้นว่า บางท่านอาจจะถือกันมาผิดๆ จากเจตนาที่พระอาจารย์ท่านสอนจากประสบการณ์จากที่เคยได้ยินได้ฟังมา พระเดชพระคุณหลวงปู่ท่านได้เห็นดวงกลืนของท่านดวงใหญ่ พอท่านเห็นแล้ว ตอนแรกๆ ท่านก็ตามดูกลืนนั้นไป เห็นเข้าไปเรื่อยๆ ดูตามไปก็เห็นต่างๆ นานา เห็นเหมือนกับระลึกชาติ ไปเห็นชาติเก่าบ้าง ชาติใหม่บ้าง อนาคตบ้าง อะไรบ้าง ท่านก็ดูตามไปๆเรื่อยๆ เห็นอะไรต่อมิอะไร หนักเข้าๆ ก็เห็นจะไม่ได้เรื่อง ท่านก็เลยบอกว่า โอ! นี่ไม่มีประโยชน์ นิมิตไม่มีประโยชน์ ท่านก็ตัดทิ้งคือท่านปฏิเสธ ฟังให้ดี แปลว่า ท่านปฏิเสธนิมิตหลงที่เห็นปรากฏอยู่ข้างนอก ซึ่งถูกต้อง ไม่ผิด ท่านปฏิเสธนิมิตหลง เพราะนั่นยังไม่ใช่ของจริง เพราะไม่ได้เข้ากลางของกลาง ณ ภายใน ต่อเมื่อภายหลังท่านปฏิบัติไปๆ เมื่อท่านได้ทำให้หยุดนิ่งสนิท จนใจสงบที่ศูนย์กลางกาย ท่านก็ได้ดวงพุทโธนะ ท่านเรียกว่า “ดวงพุทโธ” ได้เคยอ่านประวัติท่าน ตอนที่ท่านไปอยู่ป่าเขา ชาวเขาถามท่าน (หลวงปู่ท่านว่า “ตุ้เจ้าเดินหาอันหยั่ง?” เพราะตุ้เจ้า เดินจงกรมอยู่เรื่อยๆ ท่านตอบว่า “หาดวงพุทโธ” ความจริงท่านก็เดินจงกรม ใจท่านหยุด ท่านก็รู้พิจารณาไปข้างใน ที่นี้พวกชาวเขาก็ถามท่านว่า แล้วก็อย่างพวกเขาเนียเขาจะหาดวงพุทโธได้ไหม? ท่านก็บอกว่า “ได้ มาซิ” แล้วท่านก็แนะนำ

กัมมัญฐานให้ แต่จะได้เท่าไร ได้ผลเท่าไร ก็ไม่ได้เล่าให้ฟัง นี่เป็นประวัติของท่านมีอยู่ในหนังสือ ท่านเรียกดวงธรรม ณ ภายในนั้นว่า “ดวงพุทโธ”

เพราะฉะนั้น บรรดาระดับอาจารย์ที่ท่านเป็นพระอริยเจ้าชั้นสูง เมื่อท่านเจริญอานาปานสติ ใจหยุดลมหยุดที่ศูนย์กลางกายก็เห็นเป็นดวงใสเหมือนกันหมดไม่ต้องสงสัย เพราะฉะนั้นท่านจะสอนลูกศิษย์ลูกหาต่อไปว่า ให้เอามาพิจารณา ณ ภายใน อย่าให้อยู่ข้างนอก เหมือนกันหมด ท่านให้อานิสมิตมาพิจารณาข้างในทั้งนั้นนั่นแหละ แล้วผู้ปฏิบัติก็จะรู้ทางสายกลางไปเอง แต่สำหรับพระอริยเจ้า ท่านไม่เอามาพูดมาก

ก็ขอเจริญพรไว้เพียงเท่านี้ว่า ไม่ได้แตกต่างกันหรอก เหมือนกันแหละ ทำไปเถอะ แล้วก็ไปที่เดียวกันนั่นแหละ ไม่ไปไหนหรอก เพราะทุกคนก็มุ่งนิพพาน ซึ่งในทางปฏิบัติ จะต้องผ่านทางสายเอก และทางสายกลางตรงกลางของกลางธาตุธรรม เห็น จำ คิด รู้ คือ “ใจ” ตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิมของแต่ละกาย จากสุดหยาบไปจนสุดละเอียดทั้งสิ้น จะไปไหนรอด พอถึงจุดหนึ่งก็ไปทางเดียวกันนั่นแหละ แต่ที่นี้ลูกศิษย์ลูกหาบางท่านนี้แหละ ฟังไม่ได้ศัพท์ จับมากระเดียด ตรงที่ว่านิมิต (ลวง) ไม่ให้ถือ และยังเมื่อเห็นอะไรเป็นนิมิตไปหมด ก็เลยปฏิเสธหมด เมื่อปฏิเสธหมดก็ไม่มีฐาน ปฏิเสธนิมิต จิตก็ไม่มีฐานที่ตั้ง เหมือนยิงจรวดไม่มีฐานที่มั่นคง จะไปได้สักเท่าไร พระพุทธเจ้าได้ตรัสอยู่ในฉกกนิบาต อังคุตตรนิกาย ว่า

เมื่อภิกษุไม่เป็นผู้โดดเดี่ยว ยืนต้อยในความสงัดเงียบแล้ว จักถือเอานิมิตแห่งสมาธิจิตวิปัสสนาจิตได้นั้น ข้อนี้ไม่ใช่ว่ามีได้เป็นได้

เมื่อไม่ถือเอานิมิตแห่งสมาธิจิตวิปัสสนาจิตแล้ว จะยังสัมมาทิฐิ (คือความเห็นชอบ) แห่งวิปัสสนา ให้บริบูรณ์ได้นั้น ข้อนี้ไม่ใช่ว่ามีได้เป็นได้

เมื่อไม่ยังสัมมาทิฐิแห่งวิปัสสนาให้บริบูรณ์แล้ว จะยังสัมมาสมาธิแห่งมรรคและผลให้บริบูรณ์ได้นั้น ข้อนี้ไม่ใช่ว่ามีได้เป็นได้

เมื่อไม่ยังสัมมาสมาธิแห่งมรรคและผลให้บริบูรณ์แล้ว จักละสังโยชน์ทั้งหลาย (คือหมดกิเลสโดยสิ้นเชิง) ได้นั้น ข้อนี้ไม่ใช่ว่ามีได้เป็นได้

เมื่อไม่ละสังโยชน์ทั้งหลายแล้ว จักทำนิพพานให้แจ้งนั้น ข้อนี้ก็มิใช่เป็นฐานะที่มีได้เป็นได้เลย

(พระไตรปิฎกบาลีฉบับสยามรัฐ เล่มที่ ๒๒, อังคุตตรนิกาย ฉกกนิบาต, ข้อ ๓๓๙, หน้า ๔๗๒-๔๗๓. [คำแปลจากหนังสือขุมทรัพย์จากพระโอษฐ์ ของกองตำราคณะธรรมทานไชยา พ.ศ. ๒๕๑๔, หน้า ๒๘๕-๒๘๖.])

ที่นี้อาจจะสงสัยนิดหนึ่ง ตรงที่ว่า ตรงนี้พระพุทธองค์ทรงแสดงว่าทำนิพพานให้แจ้ง จะต้องละสังโยชน์ได้ทั้งหมด นั่นหมายถึงคุณธรรมพระอรหันต์ เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว ทำไมบอกว่าคนนั่งภาวนาถึงธรรมกายถึงนิพพาน เห็นนิพพานได้

ตรงนี้เป็นวิกรมภณวิมุตติ หลุดพ้นด้วยการข่มกิเลสชั่วคราว และคำว่า “รู้แจ้ง” นั้น ถ้ายังไม่เป็นพระอรียเจ้าก็เจ็งน้อยกว่าพระอรียเจ้า แต่ก็ถึงประตุ รู้เส้นทางจะไปแล้ว ได้สัมผัสทั้งสังขารและวิสังขารแล้ว ว่ามีลักษณะหรือสามัญญลักษณะแตกต่างกันอย่างไร ก็เพียรปฏิบัติไป เมื่อบารมีเต็มก็หลุดพ้นโดยสิ้นเชิงได้ เรื่องก็เป็นอย่างนี้ การเจริญภาวนาได้ถึงธรรมกายและอายตนะนิพพาน แม้จะยังไม่หมดกิเลสโดยสิ้นเชิงก็หลุดพ้นได้ชั่วคราว ด้วย “วิกรมภณวิมุตติ” การหลุดพ้นมีตั้งหลายระดับ ระดับด้วยการข่มกิเลส ทำได้ มีได้

แต่ว่าวิชาจะหมดหรือไม่หมดโดยสิ้นเชิง อวิชาทำอะไรไม่ได้ เพราะจิตไม่สังขาร และเมื่อปฏิบัติภาวนาดับหยาบไปหาละเอียด ถูกเครื่องรู้เห็น คือทิพพจักขุ ทิพพโสถของกายทิพย์ ละเอียดยิ่งขึ้นไป จนถึงญาณทัสสนะของธรรมกายซึ่งเชื่อมต่อกัน พอให้รู้ พอให้เห็น พอให้ได้สัมผัส พอเข้าใจสภาวะพระนิพพานและอายตนะนิพพานได้ด้วยอาการอย่างนี้ แต่คำว่ารู้แจ้งหรือ “ทำนิพพานให้แจ้ง” ได้จริงๆ นั้น หมายถึงเอาคุณธรรมพระอรหันต์ ท่านรู้แจ้ง ไม่มีอะไรปิดบังท่านในเรื่องของพระนิพพาน เรื่องเป็นอย่างนี้

๗

เห็นธรรมกาย โดยไม่เห็นกายอื่นๆ ต้องอย่างไร

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๒๙)

ถาม : ถ้าพระภิกษุหรืออุบาสกอุบาสิกา ผู้ที่ปฏิบัติเจริญภาวนาวิชาธรรมกาย เกิดธรรมกายขึ้นมา โดยที่ไม่เห็นกายมนุษย์หยาบจนถึงกายอรูปพรหมละเอียด จะต้องปฏิบัติอย่างไร ?

ตอบ : ถ้าปรากฏธรรมกายขึ้นมา เห็นใสสว่างเลย โดยไม่ผ่านกายมนุษย์ ทิพย์ พรหม อรูปพรหมนั้น ถูกต้องเหมือนกัน เป็นการข้ามขั้นตอนไปถึงจุดหมายปลายทางในเบื้องต้น คือถึงธรรมกายเลยทีเดียว ไม่ผิด ถูก ไม่ต้องกังวลใจ เป็นธรรมกายต่อไปให้สุดละเอียดคือว่า

เมื่อเห็นธรรมกายแล้ว ใจหยุดนิ่งที่กลางของกลางธรรมกาย ทำความรู้สึกเป็นธรรมกาย หยุดนิ่งกลางธรรมกาย ใสสว่างแล้ว ศูนย์กลางขยายออก ธรรมกายที่ละเอียดๆ ก็ปรากฏขึ้นใหม่ โตใหญ่ ใสละเอียดขึ้นไปตามลำดับ ให้ดับหยาบไปหาละเอียดเป็นธรรมกายที่ละเอียดๆ ต่อๆ ไปจนถึงธรรมกายพระอรหันต์ ขนาดหน้าตักและความสูง ๒๐ วาขึ้นไป ให้ใสสว่างดี พอใสสว่างดีแล้ว นึกขำเลื่องดูนิตเดียว นึกขำเลื่องไปที่ศูนย์กลางกายมนุษย์ ใจหยุดในกลางกายมนุษย์ให้ใส ศูนย์กลางดวงธรรมขยายออก กายมนุษย์ละเอียดก็ปรากฏ ใจหยุดนิ่งกลางกายมนุษย์ละเอียด เห็นเป็นดวงใส ศูนย์กลางขยายออก เต็ย

กายทิพย์ก็ปรากฏ ใจหยุดกลางกายทิพย์ หยุดนิ่งเป็นดวงใสขยายออก ทิพย์ละเอียดก็ปรากฏ ใจหยุดกลางทิพย์ละเอียดให้ใส รูปพรหมก็ปรากฏ ทำไล่ไปที่ละกายๆ อย่างนี้ในภายหลังก็ได้ ไม่ยาก เมื่อทำไล่ไปที่ละกาย ถึง ๑๘ กายสุดท้าย ธรรมกายใหม่ที่สุดละเอียดใสสว่าง ก็จะปรากฏดำเนินต่อไป เราเข้าไปสุดละเอียดเท่าไร กายหยาบก็อยู่ในนั้นอยู่แล้ว ตัวเราก็นอนนั้นอยู่แล้วไม่มีปัญหา เพราะที่ สุดละเอียด นั้น ก็เป็นที่สุดละเอียดของสุดหยาบนี้แหละ ไม่ได้เป็นของใคร ไม่ต้องเป็นห่วง

ผู้ที่เป็นวิชาแล้วนั้น เมื่อถึง ๑๘ กายแล้วนั้น เราไม่จำเป็นที่จะต้องมานั่งทำไล่ ๑๘ กายทุกวันๆ ให้ดับหยาบไปหาละเอียดเป็น ธรรมกายที่ละเอียดๆ ใสละเอียด จนตกศูนย์เข้าอายตนะนิพพาน ทับทิวเป็นธาตุล้วนธรรมล้วนของพระพุทธเจ้าไปเลย เมื่อชำนาญแล้ว นึกเลือบดู ๑๘ กาย ขยับใจตริกนิกตุนิดหน่อยก็จะเห็น เมื่อเห็นใส ดีแล้วก็ปล่อย ไม่ต้องสนใจ ถึงกายละเอียดแล้วไม่ต้องสนใจกายหยาบ เวลาทำวิชาไปสุดละเอียดแล้ว ถ้าจะดูว่ากายหยาบผ่องใสหรือไม่ เพราะเหตุบางคนมีโรคภัยไข้เจ็บหรือมีปัญหาชีวิต ซึ่งเกิดในธาตุใน ธรรมนั้นแหละ ไม่ได้เกิดที่ไหน เมื่อพิสดารกายไปสุดละเอียด เป็นองค์ พระใสแล้ว กระตักใจดูนิดเดียว เห็นดวงธรรมของกายมนุษย์หยาบ ผ่องใสดี ก็หยุดนิ่งกลางดวงธรรมดูกายมนุษย์ละเอียด กายทิพย์หยาบ-ทิพย์ละเอียด กายรูปพรหมหยาบ-รูปพรหมละเอียด ไปสุดละเอียด เห็นผ่องใสดีแล้วก็ปล่อย คือไม่ติดอยู่ แล้วดับหยาบไปหาละเอียด เป็นกายธรรมที่ สุดละเอียด เป็นธาตุล้วนธรรมล้วน ส่วนกายโลกียะ

ทั้งหยาบและละเอียดนั้น มีลักแต่มี เป็นลักแต่เป็น นี่เป็นอาการของ พระอริยเจ้า แล้วพระอริยเจ้านั้นมีสติครบอยู่ในธรรมกายที่ละเอียด สุดละเอียดอยู่เสมอ

สำหรับผู้เบื้องต้น เมื่อถึงธรรมกายสุดละเอียดแล้ว ควรที่จะ ทำ ๑๘ กายให้ครบ เพื่อฝึกซ้อมพิสดารกาย ข้อนลับทับทิวตามที่ หลวงพ่อฯ ท่านกล่าวไว้แล้ว เพื่อให้เป็นวสี (ชำนาญ) เมื่อชำนาญแล้ว นั้น การจะน้อมเข้าสู่วิชาชั้นสูง ไม่ว่าจะเป็น “ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ” “จุตูปปาตญาณ” ก็จะสะดวก หรือจะทำวิชาชั้นสูงที่ละเอียดยิ่งไปกว่า เช่นชำระธาตุธรรมที่ละเอียดๆ ต่อไป สุดละเอียด ก็จะสามารถทำได้ ชำนาญกว่า สะดวกกว่า

แต่ถึงอย่างไรเมื่อพิสดารกายไปสุดละเอียด จินใจของกายธรรม ยึดห่วงเอาพระนิพพานเป็นอารมณ์แล้ว กายโลกียะทั้งหยาบ-ละเอียด ทั้งหมดนั้นจะเหมือนว่าหมดไปเอง เพราะใจของธรรมกาย ละเอียดปล่อยความยึดมั่นในกายโลกียะอันเป็นสังขารธรรม เรียกว่า ออกจาก “สังขารนิमित” อย่างที่เวลาสอนว่าให้พิสดารกายสุดท้าย หยาบ กายละเอียด เถา ชุด ชั่น ตอน ภาค พืด ชั่นชื่อว่ากายเถา คือ ๑๘ กายนั่นเอง เป็นเถาเหมือนปิ่นโต แต่ต่างซ้อนกันเป็นชั้นๆ อยู่ กลางของกลางซึ่งกันและกัน ศูนย์กลางตรงกัน ๑๘ กายนั้นรวมเรียกว่ากายเถา สุดละเอียดของกายเถา คือ ธรรมกายอรหัต เมื่อเราเดิน กายในกายไปสุดละเอียดกายเถา ๑๘ กายนั้นแล้ว กายอรหัต ชื่อว่า กายสุดละเอียด กายที่หยาบรองลงมา ได้แก่ กายอรหัตหยาบ ชื่อว่า กายชุด ซึ่งแต่ละกายที่หยาบ รองลงมาก็จะมี ๑๘ กาย ซึ่งจะพิสดาร

ไปเป็นธรรมกายอรหัตเหมือนกัน กายที่หยาบรองลงมาตามลำดับนั้น ชื่อว่ากายชั้น ตอน ภาค พืด ซึ่งต่างก็มีกายละ ๑๘ กาย ซ้อนกันอยู่ และต่างก็จะพิสดารไปสู่สุดละเอียดเหมือนกัน

แปลว่าเมื่อเราดับหยาบไปหาละเอียด กายที่ละเอียดรองลงมา แต่ละกายมี ๑๘ กาย ทั้งหมดก็จะพิสดารตัวเองให้ละเอียดไปๆ สุดละเอียด ดับหยาบไปหาละเอียดถึงธรรมกายและเป็นแต่ธรรมกายอรหัตๆ ไป จนสุดละเอียดกายเถา ชุด ชั้น ตอน ภาค พืด ตรงนี้แหละ เป็นวัตถุ-ประสงค์สำคัญ เพราะเป็นการปหานอกุศลจิตของกายในภพ ๓ ทั้งหมด ใจจึงเป็นใจที่ผ่องใสบริสุทธิ์ของกายธรรม นั่นคือตัวนิโรธ ดับสมุทัย แต่มีใช้ นิโรธสมาบัติ เมื่อสัมผัสตรงนั้นแล้วจะรู้ นี่เองคือ นิโรธดับสมุทัย เพราะเป็นการเจริญภาวนาที่ปหานอกุศลจิตของกาย ในภพ ๓ ทั้งหมด จนเป็นธาตุล้วนธรรมล้วนของธรรมกายไปสุดละเอียด กำจัดหรือละกิเลสทั้งหมดได้ชั่วคราวเป็น “วิกขัมภนวิมุตติ” เมื่อจิต ละเอียดหนักจะปล่อยวางอุปาทานในชั้น ๕ ของกายในภพ ๓ และ เมื่อปล่อยความยินดีในฌาน ต้องปล่อยจนใจเป็นกลาง ถ้าไม่ปล่อย จะติดอยู่ในขั้นรูปภพ อยู่ในกายเรานั้นแหละ หรือติดอยู่ในขั้นอรุ-ภพ มี อากาสัญญายตนะ วิญญูญายตนะ อากิญจัญญายตนะ ถึง เนวสัญญานาสัญญายตนะ ยังติดอยู่ เมื่อติดอยู่ จะไม่เห็นนิพพาน จะไม่ถึงนิพพาน ต่อเมื่อปล่อยวางจิตนิ่งสนิท ธรรมกายที่หยาบจะตก ศูนย์ ธรรมกายที่ละเอียดจะไปปรากฏในอายตนะนิพพาน แม้เพียงชั่วคราวเป็นวิกขัมภนวิมุตติ จึงสามารถเข้าไปเห็นอายตนะนิพพานได้

เพราะฉะนั้น ธรรมกายนี้แหละสำคัญนัก เมื่อเข้าถึงแล้ว จงเป็นเลย ดับหยาบไปหาละเอียดเป็นธรรมกายที่ละเอียดๆ โตใหญ่ ใสละเอียดไปตามกาย จนถึงธรรมกายอรหัต ดับหยาบไปหาละเอียด เรื่อยไปจนถึงอายตนะนิพพาน ทำไปเกิด ๑๘ กาย อยู่ข้างในนั้น ไม่มี ปัญหา เมื่อหาละเอียดหนัก กายที่หยาบก็หายไปเอง สุดละเอียดไป แล้ว พ้นกายในภพ ๓ ไปแล้ว ดำเนินต่อไป ถูกต้องแล้ว.

๘

เมื่อใจจับอยู่ที่ดวงกลมใสและกายในกายต่างๆ

แล้วเมื่อไรจึงจะพิจารณาสภาวะธรรมได้

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๒๕)

ถาม : เมื่อกระผมทำภาวนา ความตั้งใจของกระผมเกือบ ทั้งหมด จะจับอยู่ที่ดวงกลมใสและกายในกายต่างๆ ที่ปรากฏขึ้นมา แล้วเมื่อไรกระผมจึงจะมีโอกาสพิจารณาสภาวะธรรม และเมื่อไรกระผม จึงจะสามารถพัฒนาปัญญาที่สำคัญทั้งหมดได้

ตอบ : เวลาใดที่ใจเป็นอิสระจากกิเลสนิวรณ์ ท่านก็สามารถ จะดำเนินการพิจารณาสภาวะธรรมได้เสมอ ตัวอย่างเช่น ท่านเห็นดวง กลมใส ท่านก็สามารถขยายให้ใหญ่ขึ้นได้ตามปรารถนา ซึ่งเมื่อนั้น หมายความว่า ดวงเห็น ดวงจำ ดวงคิด ดวงรู้ ของท่านจะขยายใหญ่

ขึ้นด้วย ให้ทำเช่นนั้นไปจนกระทั่งใหญ่ประมาณขนาดเท้าร่างกายทั้งหมดของท่าน

ในสภาวะนั้นทิพพจักขุก็จะเกิดและเจริญขึ้น ให้ท่านสามารถพิจารณาเห็นทุกส่วนต่างๆ ของร่างกายของท่านพร้อมๆ กันได้ หรืออาจจะพูดได้ว่า ท่านไม่ต้องเลื่อนการเห็นจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง ไปยังอีกที่หนึ่งเพื่อให้เห็นทั่วร่างกาย แต่ท่านจะเห็นได้โดยรอบเลยทีเดียว

บัดนี้ ท่านก็จะสามารถพิจารณาอวัยวะทุกส่วนของร่างกายของท่าน ให้เห็นตามธรรมชาติที่เป็นจริงได้ว่า ไม่มีแม้แต่ส่วนหนึ่งส่วนใดที่น่ารักน่าใคร่เลย แท้จริงแล้วอวัยวะทุกส่วน ล้วนแต่เป็นของไม่สะอาด นี่เป็นวิธีพิจารณากายคตาสติที่มีประสิทธิภาพมาก ที่จะช่วยให้จิตใจของท่านสงบจากกามตัณหา ดังที่อาตมาจะขอยกอีกตัวอย่างหนึ่ง

เมื่อครั้งที่อาตมายังเป็นฆราวาสอยู่ วันหนึ่งอาตมานั่งรถสองแถวกลับบ้าน อาตมาโชคที่ได้ที่นั่ง รถแน่นมากจนต้องยืนเบียดกัน มีสาวรุ่นคนหนึ่งยืนข้างหน้าของอาตมา หันหน้าเข้าหาอาตมาเสียด้วย หน้าอกของเธอสัมผัสที่หน้าอาตมาหลายครั้งเมื่อรถโคลงไปมา อาตมาทำภาวนาตลอดเวลา ตั้งใจดูในสมาธิว่าเธอเป็นอย่างไรระหว่างการเดินทางนั้น ในสมาธิอาตมาเห็นทุกส่วนของร่างกายเธอที่ต้องการจะดู ขณะนั้นอาตมาตระหนักว่า แท้จริงแล้วทุกส่วนของร่างกายนั้นสกปรกมาก พอได้เห็นเธอกำลังมีประจำเดือนอยู่ และขณะนั้นอาตมาก็รับสัมผัสได้ด้วยใจ ถึงกลิ่นที่ค่อนข้างน่ารังเกียจนั้นด้วย

นั่นเป็นการพิจารณากายคตาสติ และอาตมาก็ได้ใช้วิธีการนั้นตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา ทั้งในการพิจารณาสังขารร่างกายของตนเองและของผู้อื่น ช่วยให้อาตมาสามารถประพฤติพรหมจรรย์ไม่ยุ่งเกี่ยวกับภรรยาของอาตมาได้ดีเป็นเวลา ๑๐ ปีก่อนที่จะบวช

เมื่อท่านมีความรู้สึกทางเพศควรกำหนดใจทันที ใช้ปัญญาของท่านเริ่มพิจารณากายคตาสติทันที จะช่วยให้สามารถกำจัดนิวรณ์ได้ แล้วจงชำระจิตใจของท่านให้บริสุทธิ์โดยวิธีดับหยาบไปหาละเอียดให้มากขึ้นๆ เมื่อท่านถึงจุดที่ใจบริสุทธิ์ผ่องใสที่สุด สงบที่สุด กามตัณหาของท่านจะสงบลง โดยการพิจารณาเห็นส่วนต่างๆ ของร่างกาย ตามที่เป็นจริงว่าน่ารังเกียจ ฉะนั้นผู้ปฏิบัติธรรมจึงควรพิจารณากายคตาสตินี้ตลอดเวลา.

๙

จะดูอนาคตระหว่างปฏิบัติกัมมัฏฐานได้ไหม

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๓๑)

ถาม : เป็นไปได้ไหม ที่กระผมจะดูอนาคตระหว่างการปฏิบัติกัมมัฏฐาน ?

ตอบ : เมื่อใดที่ท่านปฏิบัติได้ถึงดวงธรรมใส และรวมใจไว้ที่กลางของกลาง หยุดในหยุดนิ่งกลางดวงธรรมใสนั้น ท่านจะเห็นช่องว่างเล็กๆ ขนาดประมาณเท้าเข็มหรือเล็กกว่า ขึ้นอยู่กับระดับ

การรวมใจของท่าน ยิ่งระดับสูง ช่องว่างนั้นก็ยิ่งเล็ก ตรงกลางช่องว่างนั้นมีสายกำเนิดธาตุธรรมเดิมเป็นเส้นเล็กๆ ที่บางที่สุด บางมากจริงๆ และใส ให้รวมใจหยุดนิ่งที่กลางของกลาง อย่าสร้างภาพใดๆ รวมใจหยุดในหยุด กลางของหยุด เพื่อทำให้เป็นกลาง แล้วอธิษฐานจิตไปตามสายกำเนิดธาตุธรรมเดิมนั้น เมื่อใจหยุดนิ่ง ศูนย์กลางก็จะขยายออก ท่านก็จะเห็นชีวิตของท่านระหว่าง ๕-๑๐ ปีข้างหน้า เป็นกายที่แก่นั่น แล้วก็รวมใจหยุดในหยุดกลางของหยุด ที่กลางของกลางศูนย์กลางกายนั้นเข้าไป ก็จะสามารถเห็นกายที่แก่มากขึ้น จนกระทั่งเห็นการตายของสังขารร่างกายของท่านเอง

อาตมาแน่ใจว่าผู้ใดทำให้บริสุทธิ์ และเป็นกลางอย่างนี้ หรือผู้ถึงธรรมกาย ก็จะสามารถหยั่งรู้ได้ว่า เขาจะตายเมื่อไรและอย่างไร เมื่อเห็นการตายของสังขารร่างกายของตนเอง ก็สามารถใช้ประสบการณ์นี้เป็นมรณสติได้

และแม้ว่าเรารู้วันที่เราจะตายแน่นอน และจะตายด้วยอาการอย่างไร เรายังจะคลายความยึดมั่นถือมั่นในสังขารธรรมทั้งหลายได้ และจะเห็นแจ้งด้วยปัญญาของเราเองว่า กายและใจ หรือขันธ์ ๕ ของเรา ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ และเป็นอนัตตา

ตราบเท่าที่ท่านยังมีตัวตน ท่านก็ยังมีสายกำเนิดธาตุธรรมเดิมที่จะต้องเวียนว่ายตายเกิดอยู่ต่อไปในโลกมนุษย์ ทิพย์ พรหม หรือรูปพรหม ตามสายปฏิจลสมุปบาทธรรม แต่ธรรมกายนั้นห้ามมีสายกำเนิดธาตุธรรมเดิมไม่ เพราะเป็นกายบริสุทธิ์ ปราศจากกิเลส ตัณหา อุปาทาน ให้เกิดภพชาติอีกต่อไป

อย่างไรก็ตาม อาตมาใคร่จะแนะนำท่านว่า เมื่อท่านปฏิบัติได้ถึงระดับนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่เป็นพระภิกษุสงฆ์ไม่ควรบอกหรือโอ้อวดแก่ผู้ใด เพราะเป็นการผิดพระวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ภิกษุพึงปฏิบัติเพื่อให้เกิดปัญญารู้แจ้งสำหรับตน จึงใคร่จะเน้นว่า ตราบใดที่เรายังไม่ใช่พระอรหันต์ สิ่งที่เราได้เห็นเหล่านี้ก็ยังไม่แน่นอน (๑๐๐%) ดังนั้นการพิจารณาเช่นนี้จะต้องทำตลอดเวลาเพื่อเจริญปัญญารู้แจ้งสำหรับตน (มิใช่เพื่อการโอ้อวดแก่ใคร).

๑๐

การมองย้อนอดีตชาติเป็นอย่างไร

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๓๑)

ถาม : การมองย้อนไปในอดีตชาติเป็นอย่างไร ?

ตอบ : ก็รวมใจของท่าน ไว้ที่กลางของกลางดวงธรรมของกายมนุษย์หยาบ รวมใจหยุดในหยุดกลางของหยุดเพื่อทำให้ของท่านให้เป็นกลาง สังเกตช่องว่างที่กลางจุดเล็กใส่นั้น ก็จะมีสายกำเนิดธาตุธรรมเดิมนั้น ก็อธิษฐานให้เห็นชีวิตในอดีตของท่านเอง ย้อนหลังไปสัก ๑๐ ปี หยุดนิ่งที่กลางของกลางจนกระทั่งใจของท่านสงบเต็มที่ จุดศูนย์กลางนั้นก็จะขยายตัวว่างออก ก็จะมีอัตภาพของตนเองเมื่อ ๑๐ ปีที่แล้ว รวมใจของท่านหยุดนิ่งเข้าไปที่กลางของ

กลางศูนย์กลางกายนั้น นึกอธิษฐานย้อนเข้าไปเห็นอดีตภาพในอดีต จนกระทั่งเห็นอดีตภาพของตนเอง ถึงขณะที่แรกเกิด ท่านสามารถพิจารณาย้อนเข้าไปอีกจนถึงเมื่อท่านอยู่ในมดลูกของมารดา เข้าไปที่ ศูนย์กลางของทารกนั้น นึกให้เห็นอดีตชาติก่อนชาตินี้ เมื่อเห็นแล้ว ให้สังเกตว่าท่านเป็นใครอยู่ที่ไหนเป็นชาติๆ ไป ในอดีตจนถึงนับชาติ ไม่ถ้วนได้

เมื่อใดท่านเห็นอดีตชาติเหล่านี้ ท่านจงพิจารณาชั้น ๕ ทั้งหมด รวมทั้งสิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตเหล่านี้ว่า ล้วนตกอยู่ภายใต้ สามัญญลักษณะ ได้แก่ ความเป็นอนิจจัง คือไม่เที่ยง ต้องเปลี่ยนแปลง ตามเหตุปัจจัย ได้แก่ การทำดี (เกิดจากบุญกุศล) หรือการทำชั่ว (เกิดจากกิเลสหรือตัณหา) นี่เป็นเหตุให้บุคคลไปเกิดในโลกที่มีความสุข หรือความทุกข์ตามกรรม ผู้ใดยึดมั่นถือมั่นสิ่งเหล่านี้ด้วยตัณหาและอุปาทาน แล้วประกอบกรรมชั่ว กล่าวคือ พุดชั่ว ทำชั่ว คิดชั่ว ก็จะไปเกิดในโลกที่มีความทุกข์ ในขณะที่ผู้มีชีวิตเป็นบุญกุศล กระทำแต่ คุณความดี กรรมดีก็จะส่งผลให้ได้รับความสุขความเจริญในชีวิต กรรมอาจให้ผลเป็นความทุกข์และความสุข แม้ในชาติปัจจุบันและต่อไป ถึงสัมปรายภาพคือภพหน้า สุดท้ายท่านก็จะตระหนักว่า แต่ละชาติที่ท่านได้พิจารณาเห็นแล้วนั้น แม้ชีวิตในภพชาติปัจจุบัน แท้จริงล้วนเป็นทุกข์และเป็นอนัตตาทั้งสิ้น และไม่มีอะไรคงที่ ให้สามารถยึดถือได้ตลอดไปเลย

เมื่อพิจารณาไตรลักษณ์ คือ ความเป็นอนิจจัง ทุกขัง และ อนัตตาของทุกสิ่งแล้ว จึงอธิษฐานกลับมาสู่ปัจจุบัน แล้วชำระจิตใจ

ให้บริสุทธิ์โดยจดใจนิ่งไว้ที่ศูนย์กลางของกลางกายที่ละเอียดๆ ดับ หยาบไปหาละเอียดต่อไปจนสุดละเอียด ซึ่งขณะนี้ใสสว่างและ บริสุทธิ์กว่าเดิม จนกระทั่งเข้าถึงธรรมกายที่ใสบริสุทธิ์ที่สุด นี่จะเป็น ผลให้เบื่อหน่ายคลายถอนจากความยึดถือจากชั้น ๕ ทั้งหมด แล้ว ท่านจะมีใจเป็นกลาง เป็นอิสระพ้นจากอารมณ์สุข-ทุกข์อย่างชาวโลก เป็นใจที่สงบสันติสุขอย่างมาก

ธรรมกายที่ละเอียดบริสุทธิ์ที่สุด จะไปปรากฏในนิพพาน เป็นที่ซึ่งธรรมกายที่บรรลอรหัตตผลแล้วของพระพุทธเจ้า และพระอรหันตชินาสพ ที่ชั้น ๕ ดับไปแล้วสถิตอยู่ ท่านจะเห็นธรรมกาย ที่ตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าประทับนั่งอยู่บนรัตนบัลลังก์ แวดล้อมด้วย ธรรมกายที่บรรลุพระอรหัตตผลแล้วของพระอรหันตสาวกที่ประทับอยู่ บนองค์ฌาน เวียนรอบห่อหุ้มทั่วทั้งองค์ฌาน นับไม่ถ้วน ไม่ใช่แต่เท่านั้น ท่านยังจะเห็นพระพุทธเจ้าในอดีต ทั้งที่เป็นพระสัมพันธัญญะที่แวดล้อมด้วยพระอรหันตสาวก และพระปัจเจกพุทธเจ้า ซึ่งประทับนั่ง อยู่บนรัตนบัลลังก์พระองค์เดียวโดดๆ (ไม่มีพระอรหันตสาวก) อีกนับ ไม่ถ้วน.

๑๑

เมื่อเป็นธรรมกายแล้ว ฟุ้งอากาศว่างเป็นอารมณ์

ควรจะทำอย่างไร

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๓๘)

ถาม : เมื่อทำความรู้สึกหรือเข้าไปเป็นธรรมกาย แล้วฟุ้งอากาศว่างเป็นอารมณ์นั้น ละเอียดจนใจออกจากฌานนั้นได้ยาก ควรจะทำอย่างไร?

ตอบ : ให้เข้าใจอย่างนี้เสียก่อนว่า ท่านใดที่ปฏิบัติภาวนาได้ถึงธรรมกาย ให้ฝึกเจริญสมาธิภาวนาเฉพาะรูปฌานก่อน ตอนนี้อย่างไรก็ยังไม่ได้อธิบายไปถึงรูปฌาน เหตุที่ยังไม่ได้สอนก็เพราะว่า ถ้าพูดสอนมากไปก็จะทำให้ผู้อื่นเสียสมาธิ ส่วนท่านใดประสงค์จะฝึกขั้นต่อไปนั้น ถึงเวลาให้ไปฝึกเจริญภาวนากับหลวงตาที่ในอุโบสถค่อยเรียนกันให้ละเอียดลึกซึ้งไป

เรื่องของการเจริญภาวนาสมาธิเข้าสู่รูปฌานนั้น ให้ฟังเข้าใจว่าละเอียดมากเสียจนแทบไม่รู้สึกรู้สีกตัว หรือจะเรียกว่าไม่รู้สึกรู้สีกตัวก็ได้ เพราะฉะนั้นถ้าไม่มีเคล็ดลับแล้วจะออกจากฌานลำบาก คือออกยาก แล้วทั้งจะติดสุขที่ละเอียดมากอยู่ในฌานนั้นอีกด้วย

เคล็ดลับก็ไม่ได้ยากอะไร คือ เมื่อธรรมกายดับหยาบไปหาละเอียด หยุดในหยุดกลางของหยุดแม้สุดละเอียดไว้นั้น เช่นว่าเมื่อฟุ้งที่อากาศว่างเป็นอารมณ์ไปนั้นละเอียดหนัก เพราะเหตุนี้

ก่อนจะเข้ารูปฌานให้จำไว้เลยว่าให้ตั้งอธิษฐานไว้ก่อนว่า เมื่อเข้าไปสุดละเอียดไปถึงเพียงไหน ถึงสุดละเอียดแล้ว ไม่ว่าจะเป็น “อากาสนัญจายตนฌาน” หรือละเอียดไปถึง “วิญญูญายตนฌาน” หรือว่าใครทำต่อไปถึง “อากิญจัญญายตนฌาน” ถึง “เนวสัญญานาสัญญายตนฌาน” ก็แล้วแต่ แล้วแต่บุญบารมีของใครที่สั่งสมอบรมมาแล้วทำได้ ก็อธิษฐานจิตไว้ก่อนว่า เมื่อถึงสุดละเอียดแล้ว ให้ถอยหรือลดระดับสมาธิลงเป็นปฏิโลม ไม่ติดอยู่ นี่เป็นเรื่องสำคัญ

แต่ให้เข้าใจเสียก่อนว่า การเข้าฌานสมาธินั้นมีวัตถุประสงค์สำคัญเพียงเพื่อกำจัดกิเลสนิวรณ์เครื่องกั้นปัญญา นี่เป็นวัตถุประสงค์ประการแรก

และประการที่ ๒ ผู้ที่ปฏิบัติได้ถึงธรรมกาย ถ้าพิศดารกายไปด้วย ก็จะช่วยให้กายต่างๆ ชัดขึ้น แต่ในขณะที่ชัดขึ้นนั้น ถ้าหลงติดสุขอยู่ในฌาน ก็ไม่มีประโยชน์ คือมีประโยชน์น้อย เราไม่ต้องการอย่างนั้น เราต้องการประโยชน์คือเพียงเพื่อชำระกิเลสนิวรณ์เท่านั้นเอง แล้วก็ออกจากฌานที่เราเข้าถึงระดับสูงสุดนั้น แต่ถ้าเป็นกรณีที่เจริญภาวนาเข้าถึงรูปแล้ว การออกจากฌานนั้นค่อนข้างลำบาก คือรูปฌานนั้นละเอียดมาก กว่าที่กำหนดใจได้ในขณะที่นั่งอยู่ในฌานนั้น มักจะเพลิน มักจะอึดในฌานนั้น

ที่นี้การที่จะให้ใจเราออกจากฌานนั้นได้โดยง่าย มีเคล็ดลับประการสำคัญที่ดี คือให้ตั้งจิตอธิษฐานไว้ก่อนดังที่ได้กล่าวแล้ว เมื่อเจริญภาวนาได้ถึงจุดสุดละเอียด เราก็จะรู้ตัวขึ้นมาเลยว่าถึงสุดละเอียด

แล้วก็ลดระดับสมาธิลง ประเดี๋ยวเดียวก็ออกมาได้ ไม่ลำบากอะไร มีวิธีง่ายๆ อย่างนั้น

ให้จำไว้ว่า จุดมุ่งหมายสำคัญของการเจริญภาวนาสมาธิ เพื่อกำจัดกิเลสนิวรณ์ เมื่อใจเราผ่องใสสะอาดบริสุทธิ์แล้ว อภิญญาก็เกิดได้แก่ ทิพพจักขุ ทิพพโสตเกิด ให้เราสามารถพิจารณาสภาวธรรมที่ละเอียดๆ เกินกว่าประสาทตา หู ของกายมนุษย์จะสามารถรับรู้ คือ เห็น หรือได้ยิน ได้ให้เห็นแจ้ง และรู้แจ้งในสภาวะของสังขารธรรม หรือธรรมที่เป็นไปในภุมิ ๓ ที่กว้างขวาง และใช้เป็นกำลังสำคัญในการที่จะทำนิโรธดับสมุทัย ที่พูดกันเข้าใจง่ายๆ ในภาษาที่รู้จักกันในหมู่ผู้ปฏิบัติภาวนาวิชาธรรมกายว่า “พิสดารกายไปสู่ตถายาบกายละเอียด” เพื่อกำจัดกิเลสในใจเราจากสุดหยาบไปสู่ตละเอียด

เพราะในธาตุธรรม คือในธาตุละเอียดของเรา เป็นที่ตั้งของธรรมคือธรรมฝ่ายดีและธรรมฝ่ายชั่ว กำจัดหรือละธรรมฝ่ายชั่วอย่างหายาบหมดไป แต่อย่างละเอียดยังมีอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “อนุสัย-กิเลส” หรือ “อาสวกิเลส” นั้นแหละ เมื่อเราพิสดารไปสู่ตละเอียดเพื่อชำระธาตุธรรมฝ่ายบาปอกุศลให้เป็นแต่ใจของธรรมกายล้วนๆ ที่บริสุทธิ์ผ่องใสแล้วตถคุณย์เข้าอายตนะนิพพาน มุ่งจะยึดหน่วงเอาพระนิพพานเป็นอารมณ์ และทำนิโรธ (ไม่ใช่ นิโรธสมาบัติ) ดับหายาบไปหาละเอียดต่อไปจนถึง “นิพพานเป็น” เมื่อทำนิโรธจนสุดละเอียดถึงนิพพานเป็น นั้นวิชาชั้นสูงจะเกิดขึ้นมาก ซึ่งเรื่องนี้จะแนะนำในภายหลัง ในส่วนของการพิจารณาสภาวธรรมก็จะค่อยๆ แนะนำไป เมื่อแนะนำไปหน่อยก็เป็น พอเป็นแล้วจะรู้เรื่อง รู้เรื่องแล้วก็จะไม่ลำบาก

อะไร เหลือแต่การเจริญวิชาธรรมกายชั้นสูง เพื่อช่วยตนเองและช่วยผู้อื่นด้วย เป็นผลอย่างสูงของวิชาธรรมกาย

สรุปความว่า การเจริญฌานสมาบัติ เพื่อชำระกิเลสนิวรณ์ เป็นวัตถุประสงค์สำคัญข้อที่ ๑

ส่วนข้อที่ ๒ คือ เพื่อให้เป็นวิสิ ให้ธรรมกายชัดเจน ให้เกิดความชำนาญในการเข้า การออก การพิจารณาอารมณ์ฌาน ทั้งโดยอนุโลมและปฏิโลม ทำให้ธรรมกายไม่สูญหาย ถ้าขยันทำบ่อยๆ ไม่ใช่ว่าเมื่อปฏิบัติได้ถึงธรรมกายแล้วเป็นธรรมกายอยู่ได้ตลอดไป ตราบใดที่ยังไม่บรรลุมรรคผลนิพพาน ยังไม่ใช่พระอริยบุคคลแท้ๆ นั้น ธรรมกายมีโอกาสถอยหน้าถอยหลังได้ เพราะใจของเรานั้นถ้าปล่อยให้เป็นไปตามอำนาจของกิเลสแล้วจะก่อ ธรรมกายก็ดับ เพราะเหตุนี้จึงให้ทำบ่อยๆ เพื่อรักษาไว้ ถ้าไม่รักษาไว้ก็หาย ที่ว่าหาย หมายความว่าเมื่อมีกิเลสมากๆ ธรรมกายก็หาย หายเพราะว่า ธรรมกายเกิดขึ้นด้วยความบริสุทธิ์ ส่วนผู้ที่เป็นพระอริยเจ้าแล้วนั้น ท่านก็เป็นปกติของท่าน คือธรรมกายที่บรรลุมรรคผลนิพพานของท่านจะใสสว่างอยู่ตลอด ข้อนี้เราไม่ต้องพูดกัน เป็นเรื่องของท่านที่มีภูมิธรรมสูงแล้ว

เมื่อกำจัดกิเลสนิวรณ์ได้แล้ว ยังมีผลอีกประการหนึ่ง นอกจากเราใช้พิจารณาสภาวธรรมแล้ว ยังเป็นพื้นฐานให้เกิดอภิญญา และเพื่อให้เกิดวิชา ให้สามารถทำวิชาเบื้องต้น เบื้องกลาง เบื้องสูง เพื่อช่วยตนเองและช่วยผู้อื่น ข้อนี้มีสมบรูณ์อยู่ในวิชาธรรมกาย แต่ใครจะทำได้เท่าไรเป็นเรื่องของใครที่จะรักษาใจตนให้ได้บริสุทธิ์ผ่องใสแค่ไหน

และรักษาใจของตนให้ดำรงอยู่ในภูมิธรรมระดับไหนเท่านั้นเอง โปรดเข้าใจอย่างนี้

การทำฌานสมาบัติที่ละเอียดไปถึงอรุณณ ให้มีเคล็ดลับว่า ต้องหยุดในหยุดกลางของหยุด กลางของกลาง ดับหยาบไปหาละเอียด คือให้สำเร็จด้วยใจของธรรมกาย แล้วการจะถอยกลับออกมา นั้น โดยไม่ติดสุขอยู่ในอรุณณนั้นก็ทำได้สะดวก หาไม่แล้วจะติดสุขอยู่ในอรุณณได้โดยง่าย

อีกประการหนึ่ง ถ้าไม่กำหนดศูนย์กลางหรือไม่เห็นศูนย์กลาง และไม่ดับหยาบไปหาละเอียดอยู่เสมอแล้ว มีโอกาสหลงทางได้มาก เช่นบางคนทำละเอียดไปแล้วหาที่ตั้งของใจไม่พบ คือว่างไปเฉยๆ จนอะไร ก็เห็นว่างไปหมด ตัวเองก็ไม่มี แม้กระทั่งบางคนนั่งอยู่ในรถ เมื่อเจริญภาวนาถึงอรุณณก็เลยเห็นแม้รถก็ไม่มี นั่นอรุณณที่หลงอยู่ในอรุณภพ จิตหลงอยู่ในอรุณภพแล้วไม่รู้ทางไป แต่ถ้าหยุดในหยุด กลางของหยุด และดับหยาบไปหาละเอียดแล้ว ก็จะอยู่ในธรรมกาย นั้นเอง ศูนย์กลางธรรมกายอยู่ตรงกลางอายตนะนิพพาน

เพราะฉะนั้น เมื่อตั้งจิตอธิษฐาน ถอยกลับลดระดับสมาธิลงสู่รูปฌาน แล้วก็พิสดารกายออกจากรูปฌานแล้วก็ทำนิโรธให้หลุดพ้น แม้ชั่วคราว ธรรมกายก็จะตกศูนย์ถึงอายตนะนิพพาน ได้พระนิพพาน เป็นอารมณ์ และได้รู้เห็นสภาวะของวิสังขารคือพระนิพพานธาตุได้ เคล็ดลับเป็นอย่างนี้ที่หลงกัน เหมือนท่านอาฬารดาบส อุทกดาบส ที่พระมหาบุรุษของเราได้เคยไปเรียนฌานสมาบัติ หลงติดอยู่กับอรุณณอยู่นั้นแหละ หลงอยู่ในอรุณณ ท่านอาฬารดาบสหลงติดอยู่ใน

“อาภิณัญญายตนฌาน” ได้ฌานสมาบัติ ๗ ตายไป ไม่เสื่อมจากฌานนี้เลยไปเกิดอยู่ในชั้นนี้ พระพุทธเจ้าเสด็จอุบัติเท่าไร ก็แช่มอยู่ในฌานนี้ ไม่ได้ไปไหน ส่วนท่านอุทกดาบส หลงติดอยู่ในเนวสัญญานาสัญญายตนะ ไม่ได้ออกไปไหน ยิ่งนานหนักเข้าไป แช่มอยู่นั่นแหละเรื่องเคยมีมาแล้วในอดีต มาถึงปัจจุบัน

ได้เคยมีพระคุณเจ้ารูปหนึ่งเคยมาหาเมื่อเดือนธันวาคมที่แล้ว ได้เคยมาเรียนวิชาธรรมกายรุ่นก่อนๆ นั้นแหละ แต่ว่าเรียนแล้วก็ฟังไม่ได้ศัพท์ คือนำส่วนสำคัญไปได้ไม่หมด ก็รู้ในระดับขั้นต้นนั้นแหละ รู้แต่ว่าดับหยาบไปหาละเอียด หยุดในหยุดกลางของหยุด แค่นั้นแหละ มาฝึกเพียงระยะหนึ่ง กลับไปก็ไม่ได้มาอีก ก็ไปสอนเพื่อนภิกษุ ความที่ไม่ได้มาอีก เคล็ดลับต่างๆ ก็คงจะลืมไป ก็ไปสอนผู้อื่น บอกให้เพื่อนพระภิกษุนั่งดูดวง พระภิกษุนั้นท่านก็ทำได้ดีเหลือหลาย ให้ดูดวง ก็เห็นได้เร็ว แต่ไม่ได้กำหนดศูนย์ เมื่อไม่กำหนดศูนย์ก็ว่างไปๆ เหมือนเข้าอรุณ แล้วก็เข้าอรุณณไปโดยไม่รู้ตัว แต่ยังปฏิบัติไม่ถึงธรรมกาย พอเห็นเป็นดวงใหญ่ไปๆ ลงท้ายก็หาย หายหมดทั้งตัวเอง ก็ไม่เห็นอะไรๆ ก็ไม่เห็นนั่งอยู่อย่างนั้นคริ่งคั่นค่อนคั่น นั่งเห็นแต่ว่างๆ อยู่อย่างนั้นตลอดทั้งพรรษา

ทั้งพระผู้สอนและผู้เรียนก็ต้องกลับมาหา มาพบอาตมา ที่ศาลาการเปรียญวัดสระเกศ เหตุที่มาก็เพราะว่าท่านได้รับอาราธนา ไปช่วยสอนธรรมะที่ประเทศญี่ปุ่น ท่านก็มากราบเรียนหาหรือกับเจ้าประคุณหลวงพ่อดมเด็จพระพุฒาจารย์ ก็คงจะไปเล่าถวายท่านฟัง เจ้าประคุณหลวงพ่อดมเด็จพระพุฒาจารย์ จึงได้แนะนำให้รับมาหาท่านเสริมชัย

เสียเร็วๆ เจ้าประคุณหลวงพ่อดมเด็จพระ ท่านบอกอย่างนั้น ท่านรู้แล้วว่าซักจะหลงทางเสียแล้วรายนี้ เลยได้มาคุยกัน คนที่ทำเป็นแล้ว แนะนำทีเดียว ท่านก็สามารถก้าวหน้าไปได้เร็ว ท่านมีบุญบารมีเก่า ขอให้ทำตามคำแนะนำท่านนั้น เป็นอันใช้ได้ แต่ก็ได้อยู่ด้วยกันเพียงน้อยนิด ยังนึกเป็นห่วงว่าต่อไป ถ้าท่านเจริญวิชาชั้นสูงไปแล้ว เกิดมีปัญหาก็อาจจะไม่ได้ถามมา เห็นเจ็บหายไป ไม่ได้ถามมา ซึ่งอาจจะมียะอะไรๆ หลงผิดไปได้ ถึงอย่างไรถ้าได้ไปปรึกษากันหน่อยก็ยังดี

อาตมาเองสมัยเป็นฆราวาส ยังไม่ได้บวชเป็นพระอยู่ที่วัดปากน้ำ ก็ต้องเข้าหาปรึกษากับครูบาอาจารย์อยู่พอสมควร เพราะว่าเคล็ดลับเล็กๆ น้อยๆ ถ้าได้รับการแนะนำเหมือนสะกิดนิดเดียวก็รู้เรื่องเคล็ดลับเล็กน้อยก็จริง แต่มีมาก ถ้าทำได้ตรงทางก็จะดี จะดีจริงๆ ไม่ใช่ดีน้อยๆ วิชาธรรมกายถ้าใครเข้าถึงธรรมกาย ทำได้สุดละเอียดแล้ว จะดีมากเลยทีเดียว มีอานุภาพมาก สามารถช่วยบำบัดทุกข์ บำรุงสุขได้มาก.

๑๒

ผู้ที่ฝึก ๑๘ กาย เป็นพระอรหันต์แล้วใช้ไหม

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๔๒)

ถาม : ผู้ที่ฝึก ๑๘ กาย เมื่อเห็นจริงแล้ว เป็นพระอรหันต์แล้ว เข้าโลกุตระ เห็นพระนิพพาน ตามความหมายของพระพุทธศาสนาแล้ว ใช้ไหม? ถ้าไม่ใช่จะอุปมาการเห็นนั้น ให้เข้าใจได้อย่างไร ?

ตอบ : ถ้าเพียงแต่เข้าถึง รู้-เห็นชั่วคราว ชื่อว่า “โคตรภูบุคคล” เมื่อไหร่ที่จิตจรดอยู่ในความรู้สึกเป็นธรรมกายอยู่ จิตจรดที่ใสละเอียดอยู่ ก็ปราศจากกิเลสตามระดับของความบริสุทธิ์กาย วาจา ใจ ที่จิตจรดอยู่อย่างนั้น แต่ขณะใดที่จิตออกจากที่ใสละเอียดของธรรมกาย กิเลสก็สามารถทำอะไรได้ เช่นเดียวกับปุณฺณท้าวไป

เพราะฉะนั้น อาตมาถึงกล่าวเสมอว่า ผู้ที่ถึงธรรมกายแล้ว อย่าเหิมเกริม ต้องมีสติพิจารณาเห็นกายในกาย เห็นเวทนาในเวทนา เห็นจิตในจิต และ เห็นธรรมในธรรมอยู่เสมอ

อย่างน้อยต้องคอยพิจารณาดูว่า จิตใจเราขุ่นมัวหรือผ่องใส ถ้าขุ่นมัวก็รีบดับหายไปในหาละเอียด ไปสู่สุดละเอียด ถึงความเป็นธรรมกายพระอรหันต์ในพระอรหันต์ๆ หรือถึงธรรมกายในเบื้องต้นก็ดีแล้ว นี่เป็นวัตถุประสงค์สำคัญของการเจริญมหาสติปัฏฐาน ๔ ไม่ใช่พิจารณาเห็นเฉยๆ แต่ให้พิจารณาสภาวะธรรมทั้งที่เป็นสังขารและวิสังขาร ให้เจริญปัญญารู้แจ้งในสภาวะธรรม ให้เห็นแจ้งในอริยสัจ ๔ ไปตามระดับภูมิธรรม

แล้วดับหยาบไปหาละเอียด ถึงธรรมกายที่สุตละเอียด ถึงพระนิพพาน จิตยึดหน่วงพระนิพพานเป็นอารมณ์ด้วยญาณของธรรมกาย ดำรงอยู่ในที่สุตละเอียดนั้นเสมอ จิตใจก็จะบริสุทธิ์ผ่องใส

เมื่อธาตุธรรมแก่กล้าแล้ว โลกุตตรธรรม คือ มรรค ผล นิพพาน ก็จะปรากฏมีขึ้นได้ เสมือนหนึ่งชาวนาที่ทำหน้าที่ของชาวนาดีที่สุด ปลูกข้าว ไขน้ำเข้านา ใส่ปุ๋ย ถอนวัชพืชรวงข้าว ฯลฯ เป็นต้นดีแล้ว เมื่อถึงเวลาข้าวก็ออกรวงเอง นี่เป็นพระพุทธานุภาพของพระพุทธเจ้า เช่นเดียวกัน

ธาตุธรรมเมื่อแก่กล้า บุญบารมีเต็ม ก็จะสามารถเจริญปัญญา รู้แจ้ง และกำจัดกิเลส อวิชชา ตัณหา อุปาทาน ตามระดับภูมิธรรมที่ปฏิบัติได้ แต่ว่าผู้ปฏิบัติได้ถึงธรรมกาย ไม่แน่นอนเสมอไปว่าจะเป็นพระอริยบุคคลหรือไม่ เพราะการอธิฐานจิตบำเพ็ญบารมีไม่เหมือนกัน เช่น บางคนตั้งใจบำเพ็ญบารมีเป็นผู้บรรลุมรรคผลนิพพานในระดับปกติสาวก ก็ทำที่สุดแห่งทุกข์ได้ค่อนข้างจะง่ายกว่า เร็วกว่าผู้ที่บำเพ็ญบารมีเป็นพระโพธิสัตว์ เพราะพระโพธิสัตว์ต้องบำเพ็ญบารมีจนถึงปรมาตมบารมีตามส่วนของท่านแล้วจึงจะบรรลุมรรคผลนิพพาน และพระอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณได้

ถ้าผู้บำเพ็ญบารมีถึงธรรมกาย ที่ยังไม่ได้บรรลุมรรคผลเป็นพระอริยบุคคล แล้วกลับประมาทขาดสติสัมปชัญญะ ไม่มีศีลสังวร เมื่อใด หรือขาดอินทรีย์สังวร ญาณสังวร ก็เป็นอันเสร็จ คือจิตตกต่ำไปด้วยอำนาจของกิเลสได้เหมือนกัน

เพราะฉะนั้น อาตมาจึงกล่าวเสมอ แม้เมื่อเข้านี้ก็กล่าวกับพระให้ท่านรับคำว่า ต่อแต่นี้ไปผู้ถึงธรรมกายแล้วพึงจะมีอินทรีย์สังวร ศีลสังวร ญาณสังวร เพื่อรักษาตน ไปจนถึงธาตุธรรมแก่กล้าบุญบารมีเต็ม สามารถตัดสังโยชน์กิเลสเครื่องร้อยรัดให้ติดอยู่กับโลกได้แล้วโดยสิ้นเชิง นั่นแหละจึงวางใจได้

แต่ว่าท่านผู้ใดถึงธรรมกายแล้วเจริญภาวนาให้เกิดปัญญาแจ้งชัดในสภาวะธรรม ด้วยสมถะและวิปัสสนามีกำลังเสมอกัน จิตยึดหน่วงพระนิพพานเป็นอารมณ์ โลกุตตรมรรคจิต มรรคปัญญา เกิดและเจริญขึ้นให้สามารถตัดสังโยชน์กิเลสเครื่องร้อยรัดให้ติดอยู่กับโลกได้ ก็บรรลุมรรคผลนิพพาน ตามระดับภูมิธรรมที่ปฏิบัติได้ ข้อนี้ไม่มีประมาณ

เพราะฉะนั้น ผู้ถึงธรรมกายที่ยังไม่บรรลุโลกุตตรธรรม อาจจะกลับไปเป็นปุถุชนได้ชั่วพริบตาในเพียงไม่กี่ชั่วโมกข์ไม่กี่นาที ถ้าประมาทขาดสติสัมปชัญญะ ไม่สำรวมระวังศีลและอินทรีย์ แล้วลุแก่อำนาจของกิเลส โลภะ ราคะ โทสะ โมหะ ตัณหา อุปาทาน

ส่วนธรรมกายที่บรรลุมรรคผลนิพพาน เพราะกำจัดสังโยชน์ คือกิเลสเครื่องร้อยรัดให้ติดอยู่กับโลกได้หมดโดยเด็ดขาดแล้ว เป็นวิสุทธิขั้นธัมม เป็นวิราคะธาตุ วิราคะธรรมแล้ว ย่อมไม่ดับ ไม่มัวหมอง เพราะธาตุธรรมนั้นไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่งแล้ว

แต่สำหรับผู้ถึงธรรมกายที่ยังตัดสังโยชน์เบื้องต้นอย่างน้อย ๓ ประการยังไม่ได้ ก็ยังเห็นๆ หายๆ ยังไม่ใช่ธรรมกายมรรคผลนิพพานที่บริสุทธิ์แท้ๆ ยังประกอบด้วยเครื่องปรุงแต่งทั้งธรรมที่เป็นบาปอกุศล และทั้งกุศล มีศีล สมาธิ ปัญญาอยู่ มีส่วนประกอบอยู่ แต่ว่ากุศลธรรม

ที่บริสุทธิ์มีมากกว่าฝ่ายบาปอกุศล จึงสามารถปฏิบัติธรรมเข้าถึงธรรมกายได้ชั่วขณะที่จิตใจยังบริสุทธิ์ผ่องใส ด้วยศีล สมาธิ ปัญญา อธิศีล อธิจิต อธิปัญญา ถึงธรรมกายโคตรภูบุคคล ฯลฯ ได้เป็นต้น

ธรรมกายที่บรรลุมรรคผลนิพพานแล้ว คือกำจัดสังโยชน์กิเลสเครื่องร้อยรัดให้ติดอยู่กับโลกอย่างน้อย ๓ ประการ คือสักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา และสีลัพพตปรามาสได้แล้วนั่นแหละ แน่นอนไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง ไม่ถอยคืนกลับมา มีแต่จะเจริญงอกงามจนถึงที่สุด คือธรรมกายที่บรรลุอรหัตผลแล้ว เชื่อว่าพระนิพพาน นั้นแหละเป็นวิสังขารแท้ๆ เป็นพระนิพพาน เป็นวิราชธาตุ วิราจธรรมแท้ๆ ไม่ประกอบด้วยปัจจัยอะไรๆ ปรุงแต่งเลย เป็นธรรมขั้นที่บริสุทธิ์ที่สุด จึงมีสภาพที่เที่ยง (นิจุจ) เป็นบรมสุข (ปรม สุข) และยั่งยืน (ธูว) เป็นอมตธรรม ที่หลวงพ่อบุญมาท่านเรียกว่าเป็น “อิตตาวิมุตติ” นั้นแล.

๑๓

ทำไมผู้เข้าอบรมจึงสอบผ่าน ๑๘ กายกันได้ง่ายขึ้น

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๔๒)

ถาม : ในนิตยสารธรรมกายปีที่ ๒ ฉบับที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๐ ในบทสัมภาษณ์ของหลวงพ่อบุญมา หน้า ๑๖-๑๗ กล่าวไว้ชัดถึงการอาศัยองค์ฌานตามลำดับตั้งแต่ ๑-๘ ถอยเข้าถอยออกแล้วพิจารณาอริยสัจ แล้วเกิดปัญญาเป็นพระอรหันต์บุคคลตามลำดับ เพียงแต่การทำฌานสมาบัติได้ถึง ๔ ขั้น ก็เป็นของยากยิ่งกว่าจะได้ (เว้นบางท่าน) แล้วใครเป็นผู้เข้ารับการอบรมทั้งเด็ก ผู้ใหญ่ และพระเถระบางรูป ดูก็ริยาว่ามาแล้วยังมีจิตหยาบอยู่มาก จึงสอบผ่าน ๑๘ กายไปได้ง่ายตายง่าย ยิ่งเป็นพระแล้วน่ากลัวอาบัติมาก

ตอบ : ท่านทำของท่านไปเถอะ ท่านอย่าไปคิดประเมินคนอื่นเลย ท่านลืมนึกของพระพุทธเจ้าคำหนึ่งที่ตรัสไว้ว่า อย่าไปมัวพิจารณากิจของผู้อื่น แต่ให้พิจารณากิจของตัวเอง เด็กกับผู้ใหญ่ต่างกัน เด็กหลุกหลิก แต่ทำได้ทุกคน ทั้งๆ ที่บางคนหลับโหงกเหงกๆ ตื่นมาทำได้อีกทราบไหม? เพราะอะไร? เด็กเพิ่งเกิดมา ใจยังไม่ไปยึดไปเกาะอารมณ์ภายนอกมากนัก กิเลสยังไม่หนาแน่น แต่ผู้ใหญ่กิเลสหนาตั้งแต่ตา หู จมูก ลิ้น กาย สัมผัสสิ่งภายนอกมาตลอดทุกนาทีทุกชั่วโม่ง เว้นแต่หลับ แล้วกิเลสสะสมเข้ามาเท่าไรตั้งแต่เกิดมา กว่าจะมาปฏิบัติธรรมให้เห็นได้ จะต้องกระเทาะกิเลสเหล่านั้นให้หมดเป็น

ขึ้นไป จึงจะถึง รู้-เห็นและเป็นธรรมกายที่บริสุทธิ์ได้ ส่วนเด็กซึ่งจิตใจยังไม่ทันไปยึดไปเกาะอะไรมากนัก พอบอกให้แกนึกให้เห็น บางทีเพียงหนึ่งนาทีก็เห็นแล้ว ท่านจะไปคิดประมาณอะไรกับพวกเด็กที่เห็นเร็ว เห็นช้า

สามเณรบางรูปในสมัยพุทธกาล พอปลงผมแกร็ก ก็บรรลुพระอรหันต์เลย แค่มืดโกนสัณผัสศีระกับบรรลुแล้ว นี่เป็นเรื่องของบุญบารมีที่เขาสร้างสมไว้ดี เอง่ายๆ คนเราที่เติบโตมากระทั่งเป็นผู้ใหญ่แล้วนี้ ตั้งแต่เกิดมามีผู้ใหญ่หรือพ่อแม่ พี่น้อง ครูบาอาจารย์ ชักนำให้มาปฏิบัติกัมมัฏฐานสักทีราย แต่เด็กเหล่านี้มีผู้ชักนำมาปฏิบัติกัมมัฏฐานตั้งแต่ยังเด็ก ท่านดูแค่นี้ใครมีบุญมากกว่ากันดูง่ายๆ เท่านั้นแหละ

เด็กมีจิตใจที่ยังไม่ถูกห่อหุ้มด้วยกิเลสที่สะสมตกตะกอนนอนเนื่องมากเหมือนผู้ใหญ่ เมื่อจะให้ใจหยุด จิตหยุดเข้าไปได้ง่าย บางทีหยุดนิดเดียวได้ดวงปฐมมรรคเห็นใสสว่างด้วย ผู้ใหญ่นั่งปฏิบัติภาวนาเกือบตายไม่เห็น เพราะใจมันไม่หยุด เด็กหยุดเดียวเดียว เดียวก็หยุดหยิกเป็นธรรมชาติของเด็ก จนเขาบอกว่าใครจับเด็กให้หนึ่งได้ คนนั้นประเสริฐ อย่างนี้ว่าผู้ใหญ่ต้องทำได้ง่ายกว่าเด็ก ไม่ใช่ ผู้ใหญ่ทำได้ง่ายก็มี ทำได้ยากก็มี แต่ส่วนใหญ่จะยากกว่าเด็กจะเข้าถึง รู้-เห็น และเป็นธรรมกายได้ช้ากว่าเด็ก ๆ

หลวงพ่อดัดปากน้ำเอง ก็ไม่ได้ทำได้ภายในหนึ่งปี ท่านเอาจริงเอาจังเกือตาย ท่านปฏิบัติพระกัมมัฏฐานนานกว่าจะได้ดวงปฐมมรรค และถึงธรรมกาย พวกเราเองแม้ได้แล้ว หายไปก็มีหลาย

ราย เพราะยังกำจัดกิเลสหรือสังโยชนไม่ได้ ยังไม่เป็นพระอริยเจ้าเหมือนไปเชียงใหม่ ไปถึงแค่นี้ไปเห็น กลับมามากแล้วเพราะทุนทรัพย์ไม่พอ แต่คนที่ทุนทรัพย์พอ ไปถึงก็สามารถฝังรกรากอยู่ได้ อยู่กับการบำเพ็ญบารมีแก่กล้า ถึงเวลาที่ธาตุธรรมแก่กล้าแล้วก็ถึงเองเป็นเอง

เรื่องบุญบารมี ขอกล่าวสักนิดว่า เราจะพูดว่าใครบารมีมากกว่าใคร ก็พูดยาก เพราะอะไร? เพราะผู้ที่อธิษฐานเป็นปกติสาวกบำเพ็ญบารมีเต็มเร็วกว่าผู้ที่อธิษฐานบารมีสูงกว่านั้น เช่น ผู้บำเพ็ญบารมีในระดับอสีติมหาสาวก หรือพุทธอุปัฏฐาก พุทธบิดา พุทธมารดา หรือขึ้นไปถึงพระปัจเจกพุทธเจ้า พระสัมพันธัญญะพุทธเจ้า

แม้พระสัมพันธัญญะพุทธเจ้า ก็ยังมีการบำเพ็ญบารมีที่ต่างกัน เช่นพระปัญญากุโณพุทธเจ้า ก็ ๔ อสงไขยแสนกัปป์ ดังเช่นพระพุทธเจ้าของเราองค์ปัจจุบัน ๘ อสงไขยแสนกัปป์ ๑๖ อสงไขยแสนกัปป์ อย่างเช่น พระศรีอริยเมตไตรยก็มีการบำเพ็ญบารมีไม่เหมือนกัน ไม่เท่ากัน อย่างนี้ระยะเวลาของการบำเพ็ญบารมีแตกต่างกันมากอีกด้วย

เมื่อเป็นเช่นนั้น บางท่านในอดีตชาติเคยอธิษฐานบารมีมามาก บำเพ็ญบารมียังไม่เต็ม ก็ยังไม่เห็น เห็นช้ากว่าคนที่อธิษฐานบารมีมาน้อย หรือปานกลางซึ่งเต็มเร็วก็นึกเห็นเร็วนี้อันหนึ่ง แต่เห็นแล้วก็ได้บรรลุมรรคผลเป็นพระอริยบุคคลหรือไม่ ขึ้นอยู่ที่ธาตุธรรมแก่กล้าพอแล้วหรือยัง อันนี้พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า เหมือนปลูกข้าวเมื่อเราทำดีที่สุดแล้ว ข้าวจะงอกงามขึ้นมาและจะออกรวงเอง จะบังคับให้ข้าวออกรวงในวันนี้พรุ่งนี้ไม่ได้ ถึงเวลาก็จะออกรวงเอง

เด็กนะ ที่เห็น เห็นชัดด้วย ที่เห็นชัดแจ้งก็เห็นได้ชัดแจ่มมากๆ ด้วยส่วนผู้ใหญ่หลายคนกว่าจะได้เห็นและเข้าถึงก็ยากกว่า ซ้ำกว่ากันมาก ผมจึงมีนโยบายว่าให้เด็กปฏิบัติให้ได้ผลดีมากๆ เมื่อเด็กปฏิบัติถึงธรรมกายแล้วก็ให้เรียนภาคปริยัติด้วยเต็มที่เลย ได้ทั้งปริยัติและปฏิบัติ เด็กถ้ามาเข้ารับการอบรม ๑๐ คน ภายใน ๑๕ วัน ถ้าเขาตั้งใจปฏิบัติจริงๆ ก็สามารถปฏิบัติถึงธรรมกายได้ไม่น้อยกว่า ๕-๖ คน นี่เป็นอัตราทั่วไป ถ้าเด็กวัยรุ่นอยู่ปฏิบัติ ๑๕ วันนี้ จะได้ผลดีไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๓ หรือ ๓๓% แต่ถ้าผู้ใหญ่ถ้าตั้งใจอยู่ปฏิบัติจริงจะได้ผลประมาณ ๑ ใน ๔ หรือ ๒๕% นี่เป็นอัตราธรรมดา

ทุกท่านเมื่อตั้งใจปฏิบัติภาวนาพึงทราบว่ เมื่อเหตุปัจจัยประกอบพร้อม ก็เข้าถึงได้ เพราะฉะนั้นท่านอย่าไปหงุดหงิดข้อนี้ อย่าให้จิตใจไปยึดไปเกาะเรื่องภายนอก แล้วจะรวมใจลงหยุด ณ ศูนย์กลางกายได้ยาก วิจิกิจฉาก็เป็นตัวกิเลสนิรวณ และเป็นตัวอุปกิเลสของสมาธิให้การปฏิบัติสมาธิไม่เจริญ ประการสำคัญอย่าไปคิดอะไรมาก อย่าไปยุ่งเกี่ยวกับเรื่องคนอื่นเขา ตั้งหน้าทำกิจภาวนาของตนไปโดยทางศีล สมาธิ ปัญญา นั้นแหละทำไปอย่างเดียว ถึงเวลาแล้วก็ถึงเอง เป็นเอง

เลิกสงสัยเสีย ให้เป็นสัมมาทวิฐ ที่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม อย่าไปสนใจคนอื่นเขา อย่าไปสนใจนอกเรื่อง แล้วท่านจะเจริญเอง พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า ให้รักษาใจเราแต่อย่างเดียว ถึงเวลาที่บรรลุเอง เอาแต่เฉพาะปัจจุบันธรรมที่เราสามารถปฏิบัติได้ผลของเราเอง

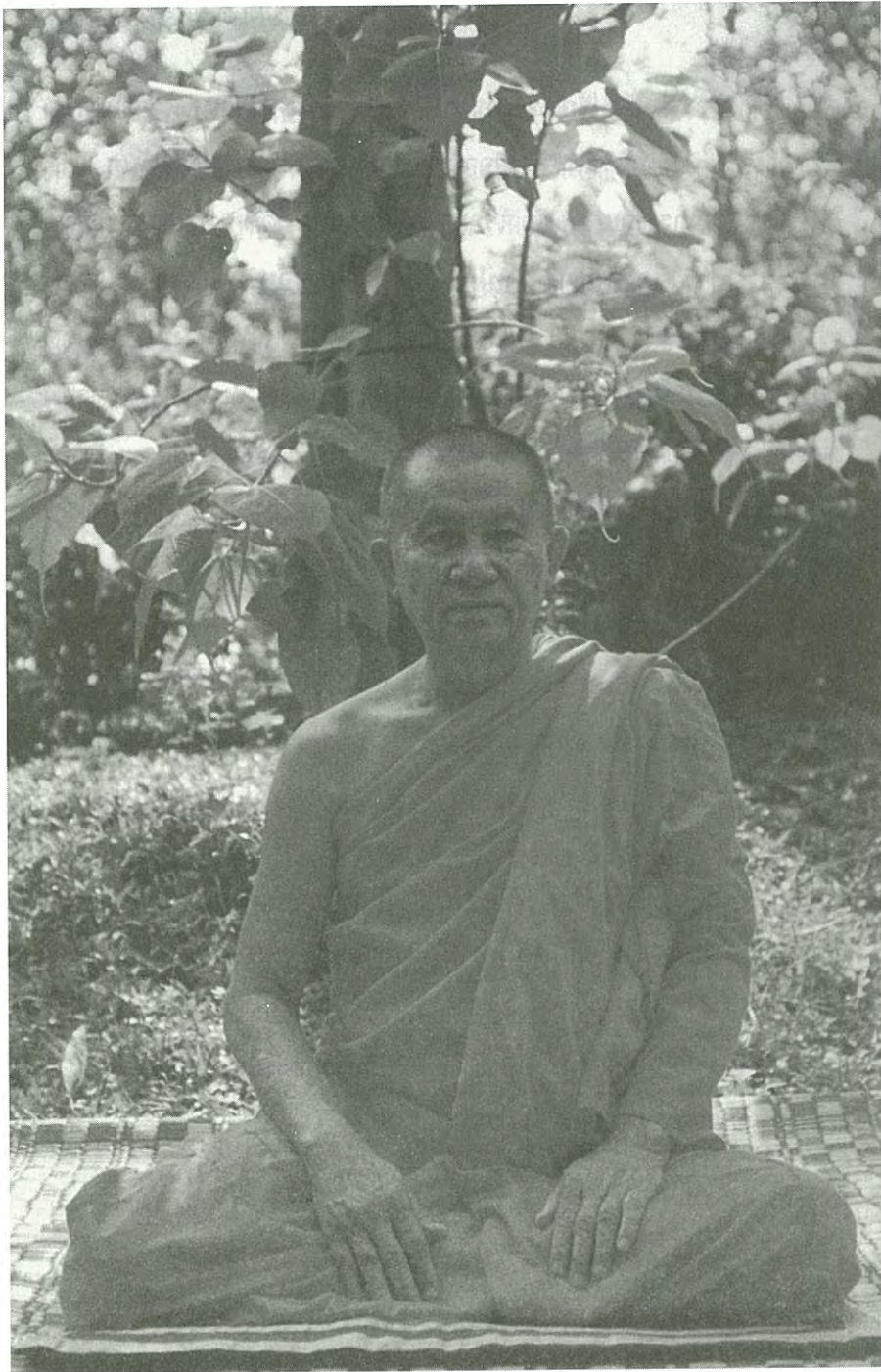
หลวงพ่อดปากน้ำ ท่านบอกว่า จงพิจารณาเหตุ สังเกตผล หนเอาเกิด ประเสริฐนัก คือพิจารณาประกอบเหตุในเหตุถึงต้นๆ เหตุให้ได้ผล พิจารณาแก้ไขของเราเอง อย่าสงสัยมาก เอาแต่ส่วนที่ตัวปฏิบัติเข้าถึง เรื่องอื่นวางให้หมด อย่าสนใจคนอื่น ทำอย่างไรใจของเราจึงจะหยุดจะนิ่ง ทำสมาธิให้เกิด ให้เห็นดวงใสแจ่ม บางทีเห็นไม่ชัด ในเบื้องต้นนี้ ก็ต้องอาศัยการนึกเห็นเข้าช่วยด้วย เพื่อให้ใจมารวมหยุดเป็นจุดเดียวกัน พอหยุดได้แล้วปล่อยเอง ไม่ต้องสงสัย

ท่านถามมาก็เป็นประโยชน์อยู่ เพราะมีหลายคนมีข้อสงสัยอย่างนี้ คงจะพอเป็นข้อแนะนำชี้แจงให้เข้าใจได้พอสมควร.

โย จ บบญจ หิตวาน นิปปปณฺจปเท รโต
อาราธย โส นิพพาน โยคฺคเขม อนุตฺตร.

ผู้ใดละปญฺจธรรมที่ทำให้เน้นซ้ำได้แล้ว ยินดี
ในธรรมที่ไม่มีสิ่งทำให้เน้นซ้ำ ผู้นั้นก็บรรลุพระนิพพาน
อันปลอดจากโยคะ ไม่มีธรรมอื่นยิ่งกว่า.

(สาริปุตฺต) อจ. ฉกภ. ๒๒/๒๘๖/๓๒๙.

บทที่ ๘

ธรรมปฏิบัติเบื้องต้น

๑

พระพุทธเจ้าต้นธาตุต้นธรรม ครองจีวรอย่างไร

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๑)

ถาม : พระพุทธเจ้าต้นธาตุต้นธรรม ครองจีวรแบบธรรมดา
หรือว่าห่มดอง (มีผ้ารัดอกด้วย) ?

ตอบ : พิจารณาข้อมูลจากหลักฐานในพระไตรปิฎก และจาก
ประสบการณ์ของผู้ปฏิบัติธรรมที่ถึงธรรมกายที่เชื่อถือได้ แล้วได้ข้อมูล
ที่ตรงกันว่า ท่านห่มแบบธรรมดา ไม่ห่มดอง กล่าวคือ ไม่มีผ้ารัดอก

จากหลักฐานในพระไตรปิฎกเกี่ยวกับพระวินัยและพุทธประวัติ
ยังไม่ปรากฏหลักฐานว่าในสมัยพุทธกาลนั้น สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
และพระอรหันต์ (ภายใน) ท่านห่มดองแต่ประการใด คงมีแต่นางภิกษุณี

เท่านั้นที่ห่มดองมีผ้ารัดอกด้วย เพื่อให้รัดกุม

พระพุทธเจ้าและพระอรหันตสาวกในสมัยพุทธกาล แม้มาถึงพระภิกษุสมัยปัจจุบันนี้ ก็อธิษฐานใช้ผ้า “ไตรจีวร” กล่าวคือ (๑) ผ้าจีวร [ผ้าอุตตราสงค์] (๒) ผ้าสบง [อันตรวาสก] กับ (๓) ผ้าสังฆาฏิ แต่เพียง ๓ ผืนเท่านั้น ตามพุทธบัญญัติไว้ว่าต้องให้มี ดังปรากฏตามพระวินัยบัญญัติจีวรวรรคที่ ๑ ข้อ ๒ ซึ่งได้กำหนดไว้ว่า “ภิกษุอยู่ปราศจากไตรจีวรแม้คืนหนึ่ง ต้องนิสสัคคียปาจิตตีย์ เว้นไว้แต่ได้สมมติ” หาได้มีข้อกำหนดให้มีผ้ารัดอกด้วยไม่ และตามปกติที่ใช้ประจำก็มีแต่เพียงผ้าสบงกับจีวรเท่านั้น ส่วนผ้าสังฆาฏินั้นใช้สำหรับห่มในยามหนาว หรืออากาศเย็น

การห่มดองของพระภิกษุโดยมีผ้ารัดอกด้วยนั้น เพิ่งจะมีใช้กันขึ้นในภายหลัง แต่จะมีใช้กันเมื่อใดไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัด และก็คงมีใช้แต่ในหมู่พระภิกษุมหานิกายของไทยเราเท่านั้น จึงมีเหตุผลที่น่าฟังได้ว่าคงจะเอาแบบอย่างจากนางภิกษุณีในสมัยพุทธกาลซึ่งห่มดองมีผ้ารัดอกด้วย เพื่อให้รัดกุม

ถ้าจะว่าโดยหลักการแล้ว เมื่อพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้ทรงคุณธรรมอันประเสริฐสูงสุดด้วยพระปรมัตถบารมีที่เต็มบริบูรณ์แล้ว อธิษฐานใช้ผ้าไตรจีวรแต่เพียง ๓ ผืน ตามพระพุทธบัญญัติเช่นนั้น พระนิพพาน (คือธรรมกายที่บรรลอรหัตตผล และพระอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณของท่าน) ก็ย่อมจะปรากฏครองผ้าแต่เพียงผ้าสบงกับผ้าจีวรที่ครองประจำพระวรกายเนื้อ โดยไม่มีผ้ารัดอกแต่ประการใด และแม้พระพุทธเจ้าองค์ต้นธาตุตันธรรม (ซึ่งก็ย่อมมีวัตรปฏิบัติและ

แบบธรรมเนียมของพระพุทธเจ้าที่ไม่แตกต่างกันในสาระสำคัญ) ก็ย่อมครองจีวรในทำนองเดียวกัน

“พระนิพพาน” ของพระอรหันตชินาสพ ไม่ว่ากายเนื้อจะเป็นพระภิกษุสงฆ์ ภิกษุณี สามเณร หรือ อุบาสก อุบาสิกา ก็คงครองผ้าแบบเดียวกันหมด เพราะเป็นกายอสังขตธาตุ อสังขตธรรม อย่างเดียวกันหมด

แม้พระสงฆ์ในปัจจุบัน จะห่มดองในบางโอกาสตามแบบธรรมเนียมของพระสงฆ์มหานิกายของไทยเรา ก็เป็นแต่เพียงเรื่องเปลือกนอก เพราะพระสงฆ์ทุกท่านก็ต้องอธิษฐานใช้ “ไตรจีวร” ๓ ผืน ตามพระวินัยพุทธบัญญัติมาตั้งแต่ครั้งพุทธกาลนั่นเอง กายในกาย ฌภายในของท่าน ตามปกติแล้วจึงต้องเป็นไปตามพระวินัยคือครองผ้าไตรจีวรเพียง ๓ ผืนเท่านั้น แต่เฉพาะกายในกายในระดับโลกียะ เช่น กายมนุษย์ละเอียดนั้น อาจจะมีผู้ปฏิบัติที่ยังไม่ละเอียดดีพอ หรือที่ได้ทำนิโรธดับสมุทัยเป็นปกติ อาจถูกจิตปรุงแต่ง (สังขาร) ให้เห็นเป็นห่มดองได้ แต่เมื่อถึงกายธรรมซึ่งเริ่มเข้าเขตอสังขตธาตุ อสังขตธรรม อันนับเป็นกายโลกุตระนั้น ย่อมเป็นไปตามอธิษฐานปรมัตถบารมี (ที่สั่งสมแก่กล้าขึ้นตามส่วนของแต่ละท่าน) ที่อธิษฐานใช้ผ้า “ไตรจีวร” ตามพุทธบัญญัติที่มีมาแต่ครั้งพุทธกาลนั้นเสมอไป

จากประสบการณ์ในทางธรรมปฏิบัติ ก็ได้ทราบจากผู้ปฏิบัติภาวนาที่ถึงธรรมกายที่เชื่อถือได้ นับตั้งแต่พระวิปัสสนาจารย์ผู้ซึ่งได้รับการถ่ายทอดวิชาธรรมกายโดยตรงจากหลวงพ่อดาวพอก ในสมัยที่หลวงพ่อยังมีชีวิตอยู่ ตลอดลงมาถึงศิษยานุศิษย์ ทุกเพศ ทุกวัย

ทุกฐานะ (พระสงฆ์ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา) หลายท่านต่างก็เห็นตรงกันว่า พระพุทธเจ้าทั้ง "พระนิพพาน" และ "ต้นธาตุต้นธรรม" นั้น ท่านครองจีวรอย่างธรรมตา ไม่เห็นห่มดอง (มีผ้ารัดดอก) แต่อย่างใด

โดยเหตุนี้เราจึงพบว่า พระพุทธรูปหรือพระพุทธรูปปฏิมาจำลอง สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งหลาย นับตั้งแต่สมัยที่มีพระพุทธรูปปางคันธารราฐในประเทศอินเดียขึ้นเป็นยุคแรก เพื่อเป็นอุทเทสิกเจดีย์ กล่าวคือ ไว้เป็นปูชนียวัตถุบูชาถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น เป็นพระพุทธรูปปฏิมาที่ครองไตรจีวรแบบธรรมตา ไม่ห่มคลุม (มีผ้ารัดดอก) แต่อย่างใด

แม้ตราเครื่องหมายของโครงการธรรมปฏิบัติเพื่อประชาชน วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ และของสถาบัน/มูลนิธิพุทธภาวนา วิชชาธรรมกาย จะเป็นภาพจำลองปราสาททำวิชาของพระพุทธเจ้า องค์ต้นธาตุต้นธรรมในอายตนะนิพพานเป็น ที่ครองผ้าแบบห่มดอง ก็เพียงเพื่อให้อนุชนรุ่นหลังผู้ปฏิบัติภาวนาธรรมถึง "อายตนะนิพพานเป็น" ได้รู้จัก "ต้นธาตุและกลางธาตุกายมนุษย์" ในสมัยที่บำเพ็ญบารมี อยู่ในมนุษยโลกเท่านั้น.

๒

การกลั่นเครื่องไทยทาน

ถวายพระพุทธเจ้าบนนิพพาน ได้บุญจริงหรือ

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๑)

ถาม : การไปทำบุญที่วัดแห่งหนึ่ง เราจะกลั่นเครื่องไทยทาน ดอกไม้ ธูป เทียน อาหารหวานคาว ของสาธุชนทุกท่าน ขึ้นไปถวายพระพุทธเจ้าบนนิพพาน แล้วสาธุชนก็ได้บุญใหญ่มหาศาล กล่าวคือ เราทำบุญตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย โดยไม่เคยเว้นแม้เพียงวันเดียว ก็ยังไม่ได้บุญใหญ่เท่า นั้นเลย จริงหรือไม่ครับ? และวัดปากน้ำกับวัดสระเกศ เคยทำไหมครับ? กรุณาชี้แจงให้กระจ่างด้วยครับ

ตอบ : เรื่องนี้อาตมาขอแยกตอบเป็น ๓ ประเด็น ดังต่อไปนี้

๑. ประเด็นที่ว่า กลั่นเครื่องไทยทานแล้วนำไปถวายพระพุทธเจ้าในนิพพานนั้น จะถึงหรือไม่

๒. แล้วสาธุชนผู้มาร่วมในการถวายเครื่องไทยทานนั้น จะได้บุญมหาศาล กล่าวคือ แม้จะเคยได้ทำบุญตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย โดยไม่มีเว้นเลยสักวันเดียว ก็ยังไม่ได้บุญใหญ่เท่า นั้นจริงหรือไม่

๓. ที่วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ และที่วัดสระเกศ เคยทำอย่างนี้บ้างหรือไม่

ประเด็นที่ ๑ อาตมาขอเจริญพรว่า เครื่องไทยทานนั้นไม่ถึงพระพุทธเจ้าในอายตนะนิพพานที่แท้จริงแต่ประการใด แม้จะมีผู้ติดตาม

ดูและเห็นตามได้ก็ตาม ทั้งนี้เพราะ

ธรรมชาติทุกอย่างในอายตนะนิพพานนั้น เป็นแต่ธาตุล้วน ธรรมล้วน ที่พระท่านเรียกว่า อสังขตธาตุ อสังขตธรรม ซึ่งไม่ประกอบด้วยปัจจัย (เช่น ธาตุน้ำ ดิน ไฟ ลม) ประชุมอย่างเช่นธรรมชาติที่เรียกว่า “สังขาร” ในภพสามนี้แต่ประการใดเลย เพราะฉะนั้นธรรมชาติใดๆ ที่เป็นสังขาร กล่าวคือที่มีปัจจัยประชุม จึงย่อมเข้าไม่ถึงอายตนะนิพพานอย่างแน่นอน

ธรรมชาติในอายตนะนิพพานที่ว่าเป็นอสังขตธาตุ อสังขต-ธรรม อันไม่ประกอบด้วยปัจจัยประชุม แม้ธาตุดิน น้ำ ไฟ ลม ก็ไม่มีในอายตนะนิพพานนั้น มีหลักฐานในพระไตรปิฎก ในนิพพานสูตรที่สามว่า

อตถิ ภิกขเว ตทายตน์ ยตถ เนว ปจวี น
อาโป น เตโช น วาโย น อากาसानญายตน์ น
วิญญาณญายตน์ น อากิณญญายตน์ น เนวสญญา-
นาสญญายตน์ นาย โลกิโก น ปริโลโก น อุโก
จนทิมสุริยา ตมห์ ภิกขเว เนว อาคตී วทามิ น คตී
น จิต্তิ น จุตติ น อุปปตตี อปปตติจฺจ อปปวตต
อนารมฺมณเมว ตํ เอเสวนโต ทุกขสฺส.

พ. อ. ๒๕/๑๕๘/๒๐๖-๒๐๗

แปลความว่า : ภิกษุทั้งหลาย อายตนะ (นิพพาน) นั้นมีอยู่
ดิน น้ำ ไฟ ลม อากาसानญายตนะ วิญญาณญ-
ายตนะ อากิณญญายตนะ เนวสญญานาสญญายตนะ

โลกนี้ โลกหน้า พระจันทร์และพระอาทิตย์ทั้งสอง
ย่อมไม่มีในอายตนะ (นิพพาน) ไต ภิกษุทั้งหลาย
เราย่อมไม่กล่าวซึ่งอายตนะ (นิพพาน) นั้น ว่าเป็น
การมา เป็นการไป เป็นการตั้งอยู่ เป็นการจุติ เป็น
การอุบัติ อายตนะ (นิพพาน) นั้น หาที่ตั้งอาศัยมิได้
มิได้เป็นไป หาอารมณ์มิได้ นี่แหละเป็นที่สุดแห่งทุกข์.

แต่เครื่องไทยทาน (อันได้แก่ดอกไม้ ธูป เทียน อาหารหวาน
ขาว) ซึ่งถ้าผู้ทรงวิชานั้น ยังเป็นแค่โคตรภูบุคคล มิใช่พระอริยบุคคล
วิชานั้นก็เป็นแต่เพียงโลกียวิชา แม้จะกลั่น (เครื่องไทยทานนั้น)
ให้เห็นใสละเอียดยิ่งกว่าของหยาบที่มีผู้นำมาถวาย ก็เป็นได้เพียงแค่
ของทิพย์ ซึ่งยังจัดเป็นธรรมชาติของสังขาร ที่เป็นส่วนประกอบของ
ธาตุดิน น้ำ ไฟ ลม อยู่

เพราะฉะนั้น เครื่องไทยทานนั้น แม้จะกลั่นให้ดูเป็นของทิพย์
ดูเห็นใสละเอียดยิ่งก็ตาม ย่อมจะเข้าไม่ถึงอายตนะนิพพานที่แท้จริงได้เลย
แม้กายมนุษย์ละเอียด กายทิพย์ กายรูปพรหม กายอรูปพรหม ของผู้
กลั่น และผู้นำเครื่องไทยทานไปถวายพระพุทธเจ้านั้น ก็ถึงอายตนะ
นิพพานที่แท้จริงไม่ได้ เพราะยังเป็นสังขารที่ประกอบด้วยปัจจัย
ประชุมอยู่อีกเช่นกัน

แต่มูลเหตุที่ทั้งผู้ทำวิชาเช่นนั้น และผู้ติดตามดู สามารถ
เห็นสมจริงได้ว่า เห็นท่านผู้นั้นๆ นำเครื่องไทยทานที่กลั่นใสละเอียดย
แล้วไปถวายพระพุทธเจ้าในอายตนะนิพพาน ก็เพราะเหตุผลสอง
ประการคือ

๑. จิตของผู้ทรงโลกียวิชา “ปรุงแต่ง” ขึ้น เป็นมโนมยิตติ คือ อธิติฤทธิ์ทางใจ ที่นี้จะให้เห็นอะไร หรือให้มีอะไรที่ไหนก็เห็น หรือ มีสิ่งนั้นด้วยใจที่กำลังทรงโลกียวิชานั้นอยู่ได้

ท่านที่ปฏิบัติได้ถึงธรรมกายแล้วลองคิดให้เห็นด้วยใจ เป็นอะไร ณ ที่ใด ก็จะสามารถเห็นได้ นี่เป็นข้อพิสูจน์เบื้องต้น โลกียวิชานี้แหละ ที่เขายังจัดเป็น “อภิสังขารมาร” กล่าวคือ เป็นคุณธรรมที่ทำให้มีความสามารถเหนือผู้อื่นในหมู่ชาวโลกด้วยกัน แต่ยังคงตกอยู่ในอาณัติแห่ง พระไตรลักษณ์ คือความเป็นอนิจจัง ทุกขัง และอนัตตตาอยู่ มีคุณค่า เหมือนโลกียทรัพย์ที่มีคุณอนันต์ หากรู้จักธรรมชาติของมัน และรู้จักใช้ ให้เกิดแต่ประโยชน์อันปราศจากโทษ แต่มีโทษมหันต์ถ้าไปหลงติดด้วย ตัณหาและทิฐิคือความหลงผิดเข้า

โดยเหตุนี้ ผู้มีปัญญาเขาจึงอาศัยอภิสังขารมารนั้นแหละ เป็น ฐานของการบำเพ็ญบารมี เจริญภาวนาทำนิโรธดับสมุทัยไปให้ใสละเอียดย เป็นประจำเพื่อแยกพระแยกมาร กล่าวคือ ใช้ประโยชน์ของโลกียวิชานี้แหละเป็นพื้นฐานในการทำวิชาไปสู่โลกุตตรวิชาเพื่อความเข้าถึง และเป็นธาตุล้วนธรรมล้วนของพระพุทธเจ้าต้นธาตุต้นธรรมที่บริสุทธิ์ที่สุด หลวงพ่อพระภาวนาโกศลเถร ท่านจึงได้กล่าวกับศิษยานุศิษย์ของท่านเสมอๆ ว่า “เพียงแต่ปฏิบัติได้ธรรมกายในระดับโคตรภูบุคคลนั้น ยังไม่อาจวางใจได้ว่าจะเอาตัวรอดได้” และ

๒. อายตนะภายใน (กล่าวคือเครื่องรู้เห็นและสัมผัส) ของกาย ในกาย ณ ภายใน จากสุดหยาบของกายมนุษย์ ไปจนสุดละเอียดของ กายธรรมของท่านผู้กลั่นเครื่องไทยทานไปถวายพระพุทธเจ้า และของ

ผู้ติดตามดูนั้นมีศูนย์กลางตรงกันหมดทุกกาย แม้ภายในกาย ณ ภายใน ในระดับโลกียะ (กายมนุษย์-มนุษย์ละเอียด, ทิพย์-ทิพย์ละเอียด, รูปพรหม-รูปพรหมละเอียด, และ อรูปพรหม-อรูปพรหมละเอียด) จะเข้าไม่ถึงอายตนะนิพพานที่แท้จริงได้ แต่ก็อาศัยที่ว่าอายตนะภายใน ของกายเหล่านี้ไปตรงกับของธรรมกายที่สุตละเอียด ซึ่งสามารถเข้าไป ถึงอายตนะนิพพาน และไปรู้-เห็น และสัมผัสอายตนะนิพพานได้ โดยการให้ใจของธรรมกายเจริญภาวนาดับหยาบไปหาละเอียดจนสุด ละเอียดเสมอกับอายตนะนิพพาน และวิชาทำอะไรไม่ได้ชั่วคราว เรียกว่า “ตังคณโรธ” หรือ “วิกขัมภณโรธ” กล่าวคือ หลุดพ้นด้วยการข่มกิเลส (ชั่วคราว) ภาพที่เห็นด้วยอายตนะภายในของธรรมกายที่ สุตละเอียด ซึ่งเข้าถึงและเห็นความเป็นไปในอายตนะนิพพานนั้น จึงเป็น ภาพเชิงซ้อนกับเครื่องไทยทาน และอาการที่นำไปถวายที่เป็นทิพย์ จึง ให้เห็นสมจริงว่ากลั่นเครื่องไทยทานนำไปถวายพระพุทธเจ้าในอายตนะ นิพพานได้

อาตมายืนยันโดยหลักฐานในทางหลักปริยัติและหลักปฏิบัติว่า สิ่งที่เป็นสังขารไม่อาจจะเข้าถึง หรือไปสัมผัสถึงอายตนะนิพพาน ซึ่งเป็นธาตุล้วนธรรมล้วนที่สุตละเอียดนั้นได้เลย เพียงแต่ความรู้เห็น และสัมผัสของธรรมกายที่สุตละเอียดนั้น มีศูนย์กลางตรงกันกับของ กายในภพสาม อันให้สามารถเชื่อมต่อหรือสื่อถึงกันได้โดยอัตโนมัติ เท่านั้น

ผู้ปฏิบัติภาวนาที่ยังไม่บรรลุมรรคผลนิพพาน จึงต้องพึงสังวร ระวังไว้ให้เข้าใจทั้งหลักปริยัติและหลักปฏิบัติให้ถ่องแท้แน่นอน

มีฉะนั้นจะถูกอกสังขารมารหลอกให้เข้าใจไขว้เขวผิดไปได้ จงระลึกไว้เสมอว่า วิชาในระดับโลกิยะของผู้ที่ไม่บรรลุมรรคผลและนิพพาน ยังจัดเป็นอกสังขารมารซึ่งเป็นความปรุงแต่งให้มีดีเหนือผู้อื่นในระดับโลก มีสภาวะที่เป็นอนิจจัง ทุกขัง และอนัตตา ผู้ใดหลงยึดมั่นถือมั่นด้วยตัณหาและทิฐิแล้วเป็นทุกข์

ประเด็นที่ ๒ อานิสงส์ของผู้ไปร่วมถวายเครื่องไทยทานแด่พระพุทธเจ้าเช่นนั้น มีคล้ายๆ กับการถวายข้าวพระพุทธ หรือบูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ธูปเทียนธรรมดา ในฐานะของผู้ที่ระลึกถึงพระคุณของพระพุทธเจ้าโดยทั่วไป แต่มีใช้ว่าจะได้บุญใหญ่มหาศาลยิ่งกว่าการที่เราทำบุญตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตายโดยไม่เคยเว้นแม้เพียงวันเดียวแต่ประการใด เพราะ

๑. จากประเด็นแรก เครื่องไทยทานที่กลั่นเป็นของทิพย์ (โดยผู้ทรงโลกิยวิชา) ซึ่งจัดเป็นสังฆารธรรมนั้น ไม่ถึงพระนิพพาน คือธรรมกายที่บรรลุหรือตัดผลแล้วของพระพุทธเจ้า และพระอรหันต-ชีณาสพ ซึ่งเข้าอนุภาทิสสนิพพาน และไปปรากฏอยู่ในอายตนะนิพพานแล้วนั้นอย่างแน่นอน

๒. การทำบุญ (ทานกุศล) กับพระพุทธเจ้า พระอรหันตสาวกของพระพุทธเจ้า และพระภิกษุสงฆ์ ฯลฯ กายเนื้อ เป็นมหากุศลหรือบุญกุศลตามส่วน ก็เพราะท่านได้บริโภคขบฉันใช้สอยหรือทำประโยชน์จากเครื่องไทยทานนั้นเพื่อยังชีวิต (กายเนื้อ) ของท่านให้เป็นไป หรือดำเนินไปได้

ส่วนพระนิพพานนั้นมิได้ปรารถนาที่จะบริโภคขบฉันใช้สอยหรือทำประโยชน์จากเครื่องไทยทานทิพย์เช่นนั้น เพื่อหล่อเลี้ยงชีวิตของพระองค์ท่านแต่ประการใดเลย เครื่องไทยทานทิพย์เช่นนั้นจึงมีค่าไม่แตกต่างอะไรจากเครื่องไทยทานธรรมดาซึ่งมีผู้นำไปบูชาพระพุทธรูปโดยทั่วไป แล้วจะไปเอาหรือได้บุญมหาศาลจากไหน? และหากหลงผิดคิดว่าได้บุญมหาศาลเช่นนั้น ก็ยังกลับจะได้ “โมหะ” บาปอกุศลติดตนเป็นของแถมเสียอีก

จึงขอเจริญพรเพื่อทราบ ว่า สิ่งที่หล่อเลี้ยงธรรมกายจากสุดท้ายไปจนถึงพระนิพพานที่สุดละเอียดในอายตนะนิพพานถอดกายและอายตนะนิพพานเป็นนั่น มีใช้เครื่องไทยทานอันเป็นอามิสทานของหายาบซึ่งจัดเป็นสังฆารธรรม (สังฆตธาตุ สังฆตธรรม) แต่ประการใด หากแต่เป็นบุญซึ่งได้กลั่นตัวจนแก่กล้าแล้วเป็นบารมี อุปบารมี ปรมัตถบารมี รัศมี กำลัง ฤทธิ์ อำนาจ (ในการปกครองธาตุธรรม) สิทธิ สิทธิเฉียบขาด ฯลฯ ซึ่งเป็นอสังฆตธาตุ อสังฆตธรรม คือธาตุล้วนธรรมล้วนไปจนถึงธาตุธรรมที่สุดละเอียดของอายตนะนิพพานเป็นนั่นแล ผู้ทำนิโรธดับสมุทัยและเจริญภาวนาวิชาธรรมกายชั้นสูงอยู่เสมอ เขาทราบเรื่องนี้ดีว่า การทำนิโรธให้แจ้ง และการทำมรรคให้เจริญเท่านั้นจึงเป็นธรรมปฏิบัติที่จะสามารถกำจัดอวิชชาอันเป็นเหตุเป็นปัจจัยของสังขาร-วิญญาณ-นามรูป-สฬายตนะ-ผัสสะ-เวทนา-ตัณหา-อุปาทาน-ภพ-ชาติ-ชรา-มรณะ-ทุกข์ ให้ถึงพระนิพพาน (อสังฆตธาตุ อสังฆตธรรม) ที่แท้จริงได้

๓. มีปรากฏหลักฐานเอกสารในที่มากแห่งในพระไตรปิฎก ว่าบุคคลผู้ทำบุญด้วยใจศรัทธากับพระพุทธเจ้า และพระอรหันตชีนาสพผู้มีอาสวะกิเลสสิ้นแล้ว และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในขณะที่ท่านเพิ่งออกจากนิโรธสมบัติใหม่ๆ นั้น ได้รับผลบุญในปัจจุบันทันตาเห็นมากมาย นี่ว่าแต่เฉพาะที่ทำบุญกับพระพุทธเจ้าองค์เดียว กับพระอรหันต์จำนวนหนึ่งเท่านั้น แล้วถ้าทำบุญกับพระพุทธเจ้าและพระอรหันตชีนาสพเจ้าเป็นจำนวนนับไม่ถ้วน ซึ่งประทับเข้านิโรธสมบัติมาโดยตลอดเช่นนั้น ได้ถึงจริงละก็ ป่านนี้ผู้ที่ไปร่วมพิธีถวายเครื่องไทยทานทั้งหลาย จะได้รับผลบุญในปัจจุบันและกลายเป็นเศรษฐีมหาเศรษฐีทันตาเห็นกันไปหมดหรือ แทบจะหมดทุกคนยิ่งกว่าตัวอย่างของบุคคลผู้ทำบุญกับพระพุทธเจ้าและพระอรหันตชีนาสพเจ้าในสมัยพุทธกาลละหรือ?

ท่านลองถามตัวเองดูซิว่า ตั้งแต่มีการทำบุญเช่นนั้นเป็นต้นมา มีใครร่ำรวยเป็นเศรษฐีมหาเศรษฐีขึ้นมาทันตาเห็นบ้าง (แม้ผู้ทำบุญไม่ปรารถนาผลบุญเช่นนั้นตอบแทน บุญก็ทำหน้าที่ของเขาเป็นทั้งโลกียสมบัติและโลกุตตรสมบัติเองอยู่ดีแหละ)

ประเด็นที่ ๓ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ ซึ่งเป็นสถานที่ต้นธาตุต้นธรรมของวิชาธรรมกาย เขาจึงไม่ได้ทำเช่นนั้น ที่วัดสระเกศซึ่งผู้ให้การอบรมพระกัมมัฏฐาน ผู้เป็นศิษย์ ผู้ได้รับการถ่ายทอดวิชาธรรมกายมาก็มีได้ทำเช่นนั้น เพราะพระเดชพระคุณหลวงพ่อดาวดึงส์ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) ซึ่งเป็นต้นวิชาธรรมกาย ก็มีได้เคยสั่งสอนหรือแนะนำให้ศิษยานุศิษย์คนใดให้ทำเช่นนั้น และท่านก็ไม่เคยรับรองหรืออนุญาติวิชาถวายเครื่องไทยทาน โดยการถือว่ากลับเป็น

ของทิพย์นำขึ้นถวายพระพุทธเจ้าในอายตนะนิพพานแล้วมีผลเป็นกุศลมหาศาลยิ่งใหญ่มากกว่าการทำบุญตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตายโดยไม่เคยเว้นแม้เพียงวันเดียว แต่ประการใดเลย

แต่ถ้าใครอยากทำก็ไม่มีใครเขาห้าม และก็ก็เป็นความดีส่วนหนึ่ง เพียงแต่ความจริงมีอยู่ว่า

๑. ไม่ถึงพระพุทธเจ้าในอายตนะนิพพานที่แท้จริง
๒. ไม่ใช่จะได้บุญใหญ่มหาศาลเช่นนั้น และ
๓. ถ้าทำไปเพราะหลงเข้าใจผิด จะได้ “โมหะ” เป็นบาปอกุศล แถมติดตัวติดใจไปด้วยตามส่วน

๔. ใจหยุด ใจนิ่ง ที่ตรงศูนย์กลางกำเนิดธาตุธรรมเดิมของกายทุกกายสุดหยาบสุดละเอียด ซึ่งตรงกับศูนย์กลางของพระนิพพานและอายตนะนิพพานนั้นแหละที่เป็นบุญใหญ่กุศลใหญ่จริงๆ

๕. การทำมรรคให้เจริญ และทำนิโรธให้แจ้งอยู่เสมอ (เท่าที่จะทำได้) นั้นแหละที่ดับสมุทัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งอวิชชาซึ่งเป็นเหตุแห่งสังขาร-วิญญาณ-นามรูป-สฬายตนะ-ผัสสะ-เวทนา-ตัณหา-อุปาทาน-ภพ-ชาติ-ชรา-มรณะ-ทุกข์ ได้จริง และจะสามารถเข้าถึงธาตุล้วน ธรรมล้วน (อสังขตธาตุ อสังขตธรรม) ของพระพุทธเจ้าต้นธาตุต้นธรรมที่บริสุทธิ์ที่สุดได้ และให้สามารถรู้ว่าอะไรคือของปลอมของจริงตามที่เป็นจริงได้แล.

๓

การแสดงตนเป็นพระพุทธเจ้าต้นธาตุต้นธรรม เป็นไปได้หรือไม่

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๘)

ถาม : ถ้ามีพระภิกษุผู้สอนธรรมได้แสดงแก่ผู้มาปฏิบัติธรรม ให้เป็นที่เข้าใจในหมู่ศิษยานุศิษย์ว่า ท่านเป็นพระพุทธเจ้าองค์ต้นธาตุต้นธรรมที่สุด จะให้ธรรมหรือจะให้ธรรมกายแก่ผู้ใดหรือไม่ให้ก็ได้แล้วแต่ท่าน จะเป็นไปได้หรือไม่เพียงใดครับ? และถ้าไม่จริงอย่างนั้น พระภิกษุผู้ที่พูดหรือแสดงให้เป็นที่เข้าใจในหมู่ผู้เข้ามาศึกษาและปฏิบัติธรรมเช่นนั้น จะถือว่าท่านมุสา (กล่าวเท็จ) หรือเปล่าครับผม ?

ตอบ : ปัญหานี้ อาตมาจะขอแยกตอบเพียงสองประเด็น ใหญ่ๆ ก็คงจะพอเข้าใจได้ตลอดคือ

๑. ถ้ามีพระภิกษุแสดงว่า ท่านเป็นพระพุทธเจ้าองค์ต้นธาตุต้นธรรมที่สุด จะให้ธรรมหรือจะให้ธรรมกาย หรือจะไม่ให้แก่ใครก็ได้แล้วแต่ท่าน

ข้อนี้ตอบได้เลยว่า ไม่จริง เป็นไปไม่ได้ แม้สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งตรัสรู้แล้วเองโดยชอบ เป็นผู้ทรงคุณอันประเสริฐสูงสุดเป็นที่ประจักษ์แก่พระสงฆ์สาวกผู้ศึกษาและปฏิบัติตามพระธรรมของพระองค์ ท่านก็ยังไม่เคยแสดงพระองค์ว่าเป็นผู้ให้ธรรมหรือธรรมกายแก่ใคร มีแต่ทรงแสดงว่า พระพุทธองค์เป็นแต่ผู้บอกหรือชี้ทางให้

ธรรมะเป็นสิ่งที่แต่ละบุคคลจะพึงบรรลุและรู้เองเห็นเอง

มีเอกสารหลักฐานในพระไตรปิฎกกล่าวไว้ชัดเจนโปรดดูความในพระสูตรต้นตปิฎก มัชฌิมนิกาย อุปริปัณณาสก์ คณโกโมคคัลลานสูตร ว่าด้วยการศึกษาและการปฏิบัติเป็นขั้นตอน ข้อ ๑๐๑-๑๐๓ ซึ่ง ณ ที่นี้จะคัดเอาแต่ความในวรรคสุดท้ายของข้อ ๑๐๓ มาแสดงให้เห็นดังนี้ “...พราหมณ์ เราจะทำอย่างไรได้ ตถาคตเป็นเพียงผู้บอกหนทางให้”

และโปรดดูในบทสรรเสริญพระธรรมคุณที่พุทธศาสนิกชนสวดกันเป็นประจำที่ว่า “สนธิภูจโก อกาลโก เอหิปสสิโก” อันผู้ปฏิบัติจะพึงเห็นชัดด้วยตนเอง และ “ปัจจุตัม เวทิตัพโพ วิญญูติ.” อันวิญญูชนพึงรู้เฉพาะตน

พระเดชพระคุณหลวงพ่อดาวพิกุลน้ำ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) ก็ไม่เคยปรากฏว่าท่านเคยแสดงไว้เช่นนั้น มีแต่ท่านแสดง (จากข้อความที่ถอดเทปไว้) ว่าท่านศึกษาและปฏิบัติธรรมมาตั้งแต่บวช มิได้หยุดเลย บัดนี้ (ขณะที่สอนและบันทึกเทปนี้) ทั้งเรียนและทั้งสอนด้วย ไม่เห็นว่าท่านได้เคยแสดงว่าท่านบรรลุธรรมสูงสุดแต่ประการใด

แล้วยิ่งถ้าเป็นพระภิกษุที่มาบวชในพระพุทธศาสนานี้ เพิ่งจะได้มาเรียนรู้ธรรมปฏิบัติตามแนววิชาธรรมกายของพระพุทธเจ้าแต่เพียงครั้งๆ กลางๆ บางส่วน จากที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อดาวพิกุลน้ำ ท่านได้สั่งสอนถ่ายทอดไว้ดีแล้วทุกแห่งทุกมุม จะไปวิเศษวิโสว่าพระพุทธเจ้า หรือแม้แต่ว่าพระเดชพระคุณหลวงพ่อดาวพิกุลน้ำ ซึ่งท่านได้ถ่ายทอดวิชานี้เอาไว้ก่อนแล้วได้อย่างไร

ถ้าถึงขั้นจะให้ธรรมหรือให้ธรรมกาย หรือจะไม่ให้แก่ใครๆ ก็ได้ เช่นนั้น ก็นับว่าพระภิกษุรูปนั้นทรงคุณวิเศษสูงกว่าพระพุทธเจ้าเสียอีก ถ้าเช่นนั้น ลองขอให้ท่านหาเหิรเดินอากาศให้ดูหน่อยอะไร เอาแต่คุณธรรมเพียงเศษธุลีพระพุทธเจ้าเท่านั้นแหละ หรือลองสังเกตรูปภิกษุรูปนั้นดูว่ากิเลสประเภท โลก โกรธ หลง เพียงชั้นหยาบๆ นี้แหละ ว่ายังมีอยู่ หรือว่าหมดกิเลสเป็นสมุจเฉตปหานแล้ว ถ้าเห็นว่ายังมี โลก โกรธ หลง อยู่ ก็อย่าได้ไปหลงเชื่อ ถ้ามีพระภิกษุประเภทนี้นะ โทษทุกทั้งเพ

๒. ถ้าเป็นพระภิกษุได้แสดงออกให้ใครก็ตาม ที่เป็นผู้ใหญ่รู้เพียงสาแล้ว ให้ได้ยิน ได้ฟัง ได้รู้ และเข้าใจความตามที่พระภิกษุนั้นกล่าวแสดงเช่นนั้น ออกไปแค่เพียงครั้งเดียว ไม่ว่าจะเป็นการแสดงออก หรือการปฏิบัติโดยตรง หรือว่าจะเป็นการใช้เล่ห์กลอุบาย และการแนะนำธรรมในเชิงชี้นำศิษยานุศิษย์ให้เห็นเป็นเช่นนั้น ด้วยเจตนาจะอวดอุตตริมนุษยธรรมอันไม่มีจริงในตน ตามพระวินัยพุทธบัญญัติ ภิกษุรูปนั้นย่อมต้องอาบัติปาราชิก ในฐานอวดอุตตริมนุษยธรรม อันไม่มีจริงในตนไปทันที ณ บัดนั้น.

๔

ทำไมพระธรรมกายต้องอยู่ในอิริยาบถนั่ง

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๙)

ถาม : เมื่อผู้ปฏิบัติธรรมเข้าถึงธรรมกายแล้ว ทำไมพระธรรมกายต้องอยู่ในอิริยาบถนั่ง จะอยู่ในอิริยาบถยืน เดิน นั่ง นอน บ้างไม่ได้หรือ ?

ตอบ : พระธรรมกายที่เมื่อผู้ปฏิบัติเข้าถึงนั้น เป็นธาตุเป็นธรรมเป็น คือเป็นวิสุทธิสัตว์ที่มีชีวิต จะปฎิหาริย์ในอิริยาบถใดก็ได้ แต่ธรรมชาติของธรรมกายนั้น ปกติอยู่ในอิริยาบถประทับนั่ง ปรากฏอยู่ในนิพพานสูตรที่ ๓ ว่า “อายตนะ (นิพพาน) นั้น ไม่มีการไป การมา” (ซึ่งหมายความว่ารวมทั้งไม่มีการเดินยืนหรือนอน) จึงเป็นธรรมชาติที่ประทับนั่งอยู่ในอายตนะนิพพาน ซึ่งมีศูนย์กลางตรงกันกับศูนย์กลางกายของผู้เข้าถึงธรรมกายนั้น ส่วนที่ข้างป้นพระปฏิมาได้ป้นพระพุทธรูปในอิริยาบถเดิน ยืน นอน หรืออิริยาบถอื่นๆ นั้น เข้าใจว่าจะอาศัยจินตนาการพระอิริยาบถต่างๆ และพระลีลาทั้งดงามด้วยพระศีลาจารวัตรของพระพุทธเจ้ากายเนื้อ จากพระพุทธประวัติมาเป็นรูปแบบเพื่อสร้างศรัทธาปสาทะ เช่น ประทับยืน ประทับเดิน ประทับไสยาสน์ ปางห้ามสมุทร ปางลีลา ปางเปิดโลก ปางอุ้มบาตร ฯลฯ เพิ่มเติม เข้ามาจากที่ประทับนั่ง.

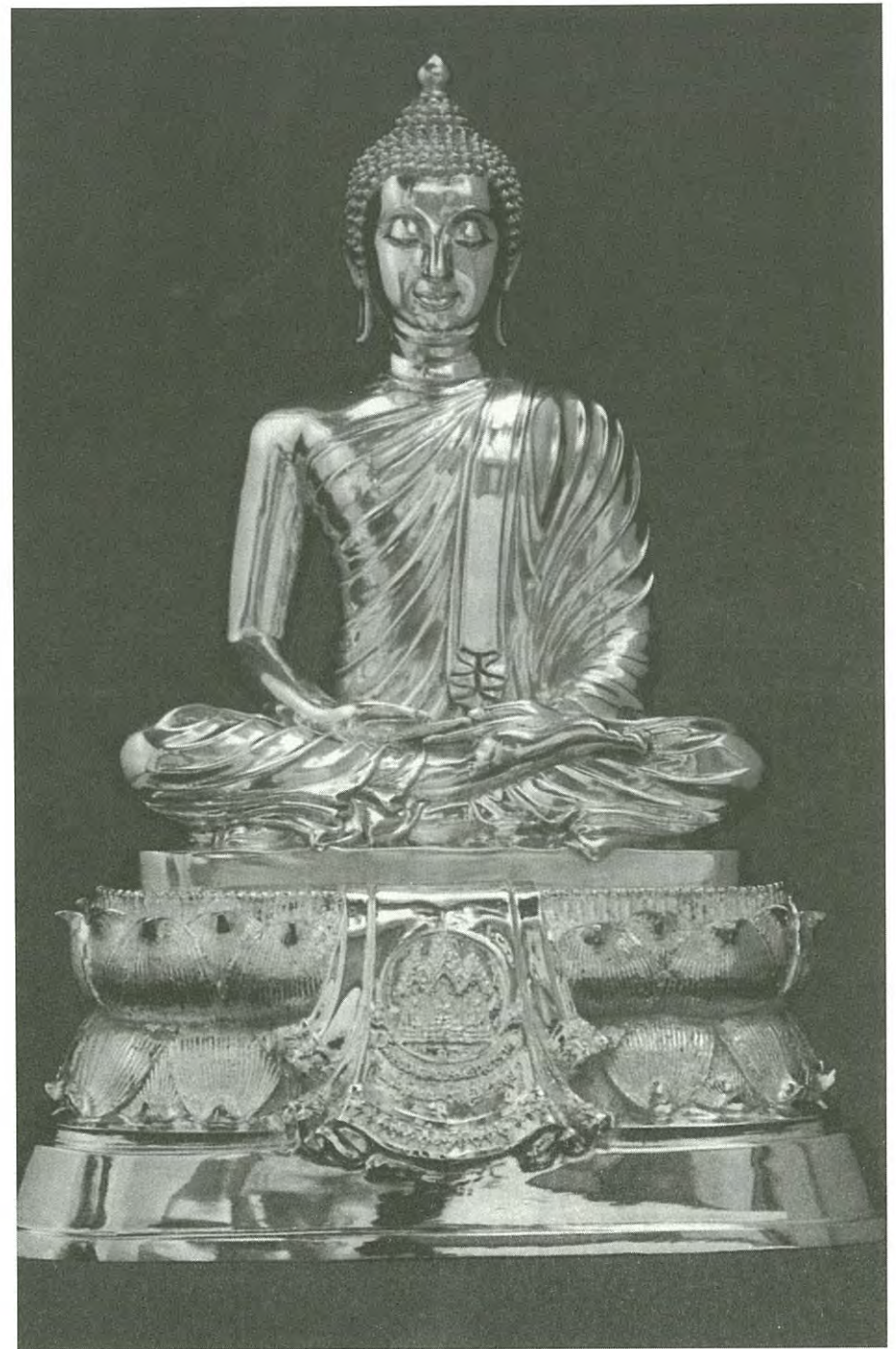
พระเกตุมาลาของพระพุทธเจ้า

ทำไมจึงมีหลายลักษณะ

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๙)

ถาม : พระเกตุมาลาของพระพุทธเจ้า ทำไมจึงมีหลายลักษณะ เช่น เกตุเปลว เกตุดอกบัวตูม เกตุตุ้ม ?

ตอบ : พระเกตุมาลาของพระธรรมกายนั้น ผู้ปฏิบัติธรรมที่เข้าไปรู้ไปเห็นตรงกันว่า เป็นธรรมชาติคล้ายดอกบัวตูม ส่วนการที่ช่างปั้นปั้นพระพุทธรูปมีเกตุเปลวนั้น ก็ด้วยสมมติว่าเป็นพระรัศมี ซึ่งมีลักษณะเหมือนเปลวเพลิง บางครั้งก็จะพบพระเกตุมาลาเป็นรูปดอกบัวตูมตามพระพุทธรูปลักษณะที่เป็นจริงของพระธรรมกาย ส่วนช่างปั้นที่ปั้นพระพุทธรูปเป็นลักษณะเกตุตุ้มนั้น เข้าใจว่าจะจำลองแบบจากพระพุทธรูปที่ทำขึ้นในยุคแรกในรัฐคันธารราฐ ซึ่งช่างปั้นในยุคนั้นได้รับอิทธิพลจากศิลปะชาวกรีกที่ทำพระพุทธรูปมาจำลองพระวรกายเนื้อของพระพุทธเจ้า.

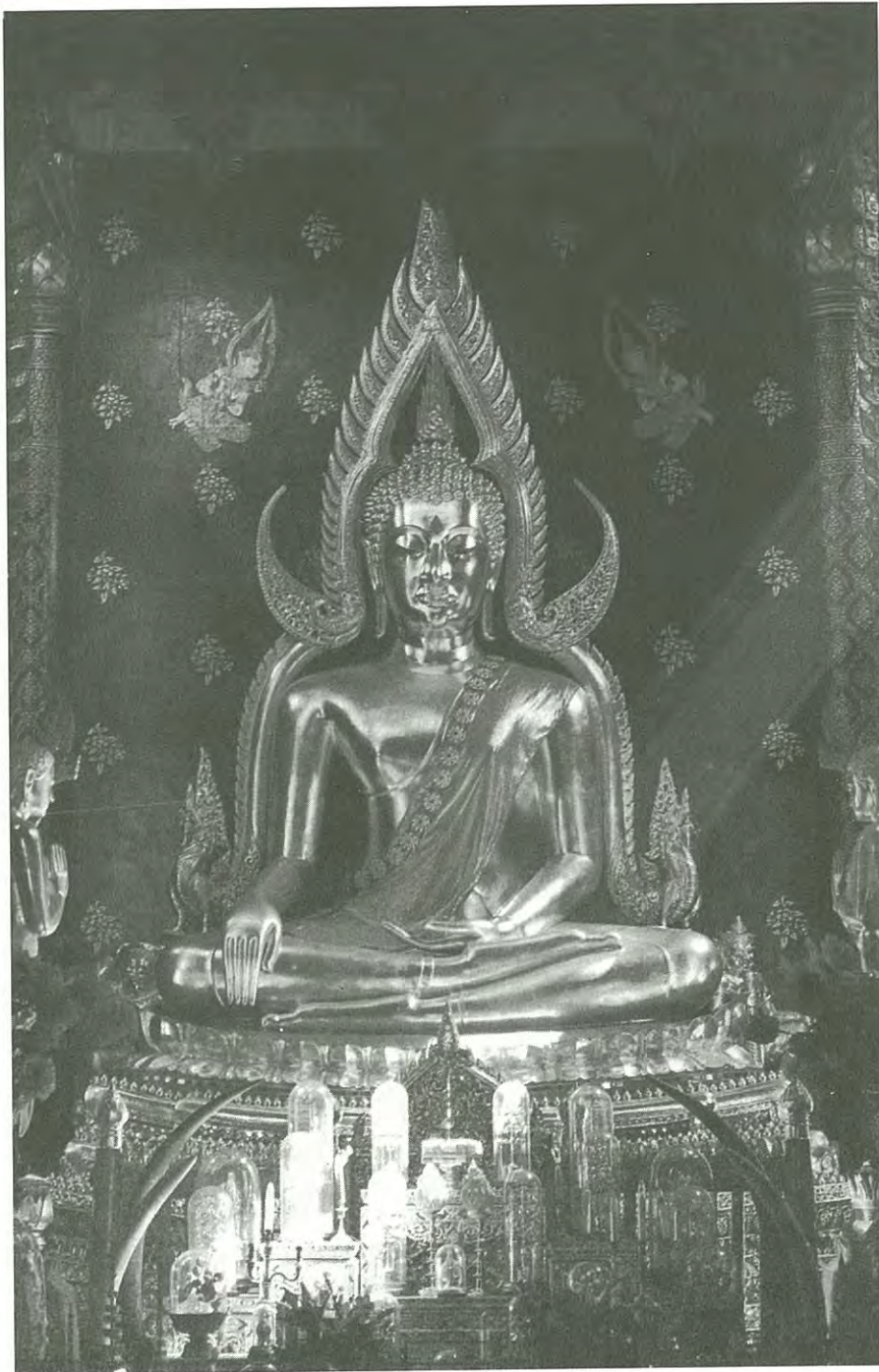
จักรพรรดิภาคผู้เลี้ยง สำคัญอย่างไร

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๑๐)

ถาม : จักรพรรดิภาคผู้เลี้ยง มีความสำคัญอย่างไร ?

ตอบ : การสร้างพระประธานและพระคู่บารมีที่สำเร็จด้วย หินรัตนชาติ ขอบอกตรงๆ วันนี้เลยว่ ภาคผู้เลี้ยงซึ่งเป็นภายในกาย ณ ภายในของแต่ละกาย สูดกายหายากายละเอียด ตลอดเถา ชุด ชั้น ตอน ภาค พืด ถึงอายตนะนิพพาน มีจักรพรรดิ และจักรพรรดินั้น ถ้าหากจะอาราธนาสถิตอยู่วัตถุใดที่บริสุทธิ์เพียงใด ก็จะเป็นสิริมงคล แก่ผู้เคารพกราบไหว้บูชาและปฏิบัติบูชา และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้เป็นเจ้าของภาพสร้างขึ้นเพียงนั้น นี่แหละที่บอกไว้วันนี้เป็นเคล็ดลับ ของวิชาธรรมกายที่หลวงพ่อบานเป็นผู้ค้นพบ และท่านก็อาศัย ภาคผู้เลี้ยงคือจักรพรรดิรัตนะ ๗ และกายสิทธิ์ทั้งหลาย ซึ่งท่านกลับ ธาตุธรรมดีแล้ว ทับทิวจักรพรรดิจากอายตนะนิพพานดีแล้วให้เป็น ภาคผู้เลี้ยงแก่พระพุทธศาสนา ซึ่งมีผลถึงสัตว์โลกทั้งหลายที่จิตใจนั้น น้อมเข้าไปจรดอยู่ ณ ศูนย์กลางกาย เพื่อความบริสุทธิ์กาย วาจา ใจ ด้วยกัน นี่แหละมันต่อเนื่องกันอย่างนี้

ที่นี้ภาคผู้เลี้ยงจึงมีคุณค่าทั้งแก่พระสงฆ์ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ผู้เข้าไปศึกษาปฏิบัติธรรม และทั้งแก่สังคมประเทศชาติ ผู้ที่อยู่ในศีลในธรรมด้วย ที่เข้าไปเคารพกราบไหว้บูชาทั้งอามิสบูชา และ ปฏิบัติบูชา

ปฏิบัติบูชาอย่างไร กราบไหว้แล้วน้อมเอามาสู่ใจตน เป็น “โอปนยิโก” ทำให้เป็นธรรมะเร็ว ที่นี่เมื่อสัตว์โลกทั้งหลายน้อมเอา ความบริสุทธิ์ คือ พระพุทธรูป พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ ตลอดทั้ง จักรพรรดิรัตนะ ๗ ซึ่งซ่อนอยู่ภายใน เราจะเห็นก็ตาม ไม่เห็นก็ตาม มีอยู่ เข้ามาสู่ใจตนเช่นนั้น มีผลให้แต่ละสัตว์โลกสะอาดบริสุทธิ์ยิ่งขึ้นไป มีกำลังสูงขึ้นในการที่จะบำเพ็ญบารมีไป เพื่อมรรคผลนิพพาน เป็นบุญเป็นกุศลแก่กล้าเป็นบารมี อุปบารมี ปรมัตถบารมียิ่งขึ้นไป แก่ตนเอง ผู้ปฏิบัติยิ่งเป็นเท่าไรคือบริสุทธิ์กาย วาจา ใจ เป็นบุญเป็น บารมีที่เราบำเพ็ญส่วนภายนอกเท่าไร ยิ่งมีผลไปถึงภายใน

ผลถึงภายในอย่างไร

จักรพรรดินั้นแหละ เขาจะเก็บเหตุที่สัตว์โลกแต่ละสัตว์โลก บำเพ็ญคุณความดี ถ้ายทอดส่งกลับไปยังต้นธาตุต้นธรรม หรือเครื่อง ธาตุเครื่องธรรม เพื่อปรุงเป็นผลเป็นวิบาก ส่งผ่านกลับเข้ามายังธาตุ ธรรมที่สุตละเอียดของกายหยาบตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม ให้มี ผลเจริญงอกงามไพบูลย์ในบวรพระพุทธศาสนา สุขสมบูรณ์บริบูรณ์ ด้วยมนุษย์สมบัติ สวรรค์สมบัติ นิพพานสมบัติ ในส่วนของกายเนื้อ หรือกายหยาบ มีการส่งไปมาอย่างนี้ และในขณะเดียวกัน กำลัง หรืออีกนัยหนึ่งความแก่กล้าของธาตุธรรมที่สัตว์โลกทั้งหลายที่กระทำ กาย วาจา ใจ ให้สะอาดบริสุทธิ์ ไปถึงธาตุธรรม เห็น จำ คิด รู้ สดุดียาไปจนสุดละเอียด ก็ไปมีผลถึงต้นในต้น ให้แก่กล้ายิ่งขึ้นด้วย เมื่อแก่กล้ายิ่งขึ้นด้วยการสื่อเชื่อมต่อบุญกุศลจากกายเนื้อซึ่งเป็นฐาน ของพระ ถ้าทำคุณความดี ผ่านเข้าไปจากกายแต่ละกายที่มีอยู่สุด

กายหยาบกายละเอียด ผ่านไปทางกายภาคผู้เลี้ยงคือจักรพรรดิ ภาคผู้สวด ผู้ส่ง ผู้บังคับ ผู้ปกครองธาตุธรรมไปจนถึงต้นธาตุต้นธรรม แล้วก็ทับทวิกลับเป็นวิบากกรรมมา ยิ่งใกล้ชิดเข้าไปมากเท่าไร บุญ บารมีในธาตุในธรรมสุดหยาบสุดละเอียดของท่านก็แก่กล้าไปตาม จนถึงต้นธาตุต้นธรรมเพียงนั้น และเมื่อถึงที่สุดแห่งความแก่กล้า คือ ปรมัตถบารมีนั้นแล้ว ท่านก็มีพลังที่จะบรรลุมรรคผลนิพพานตามส่วน พร้อมกับจะเรียกว่าพระโพธิสัตว์ แปลว่า ผู้ที่ได้รับพยากรณ์แล้ว

พระผู้บำเพ็ญบารมี ซึ่งไม่ว่าจะเป็นพระโพธิสัตว์ หรือผู้ที่ยัง ไม่ได้รับพยากรณ์ ก็แล้วแต่ ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากนั้น เมื่อองค์ใดได้ มาบรรลุประอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว ก็จะมีพลังสูงที่จะ ช่วยสัตว์โลกได้มากเพียงนั้น นี่ในส่วนของกฏการกุศล มีความ ละเอียดลึกซึ้งไปอย่างนี้ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งวันนี้ได้เปิดเผย เรื่องจักรพรรดิ และจักรพรรดินี้แหละเมื่อมีมากขึ้น สะอาดบริสุทธิ์ มากขึ้น ก็จะช่วยให้ผู้เข้าไปนมัสการกราบไหว้ ปฏิบัติบูชา ถึงธรรมะ กันได้มาก เรียกว่ากำลังต่อกำลัง หนุนต่อหนุนเลยทีเดียว หรือบารมี ต่อบารมี

แต่ว่าสัตว์โลกใดกระทำความไม่ถูกต้อง ก็จะมีจักรพรรดิภาค มาร เก็บเหตุที่ไม่ดีส่งไปยังต้นๆ ของภาคมารให้มีกำลังแก่กล้าขึ้น แล้วก็ส่งผลกลับมา อันนี้อาตมายกตัวอย่างให้ดู เช่น ตะวันออกกลาง มีทรัพยากร คนของเขามีทาน มีศีลเหมือนกัน แต่ว่าส่วนที่เป็นสัมมา- ภิภูมิมีน้อย เป็นมิฉฉาภิภูมิมามาก ทานกุศลที่เขาทำ ก็ส่งผลมาเป็น โภคทรัพย์ เป็นมนุษย์สมบัติ สวรรค์สมบัติเหมือนกัน แต่โภคทรัพย์

หรือสมบัติทั้งหลายจะเป็นคุณสมบัติ รูปสมบัติ ทรัพย์สมบัติ บริวารสมบัติ ทั้งมนุษย์สมบัติ สวรรค์สมบัติ ไม่ได้เป็นไปในแนวทางที่ส่งไปยังนิพพานสมบัติได้ เพราะเมื่อมาใช้ให้ทำหน้าที่เป็นฐานแก่มาแล้วหมดความหมายเมื่อไร มารจะทำลายธาตุธรรมนั้นเสีย เหมือนอย่างสำนักเข้าทรงใหญ่แห่งหนึ่งที่ราชบุรี พุดเท่านีโยมคงเข้าใจ และสำนักปฏิบัติธรรมใดที่ไม่สะอาดบริสุทธิ์ เป็นไปในทางมิจฉาทิฏฐิ ด้วยความโลภ ความหลง ด้วยมานะทิฏฐิของผู้บริหารแล้ว ก็จะเป็นไปในแนวนั้นเช่นกัน มารเก็บเหตุแล้วก็ส่งผลทับทิมมาจนแก่กล้า จนทำผิดไม่เห็น ว่าตัวผิดนั้นแหละ เต็มที่ ผิดแล้วไม่รู้ว่ามีผิด หลงมะงุมมะงาหราไม่ไพล่ออกมาสักที เหมือนที่นักประพันธ์ท่านหนึ่ง บอกว่าเหมือนศิลาตกลงไปในบ่อที่ไม่ลึกนัก ไม่ได้ใจหวั่นขึ้นมา เป็นอย่างนั้น การบุญการกุศลใช้ว่าสักแต่ทำ มันเป็นบุญ แต่เป็นบุญผลสมบาป และก็จะนำไปสู่แนวนางนั้นแหละ

เพราะฉะนั้น อาตมาจึงพาอธิษฐานขอให้บริสุทธิ์ สมบูรณ์ บริบูรณ์ด้วยทานกุศล ศีลกุศล ภาวนากุศล มีความหมายอย่างนั้นะ ไม่ใช่สักแต่พุดๆ มีเหตุที่มา อาตมาเข้าใจเรื่องนี้มานาน เห็นเหตุด้วย จึงได้มีคำอธิษฐานเอาไว้ด้วยความสุขุมรอบคอบพอสมควร แต่ถ้าใครเห็นว่าอะไรไม่ถูกต้อง ก็แนะนำอาตมาบ้าง

แต่ที่อาตมาได้พิจารณาแล้วดีที่สุด เป็นไปในแนวทางที่หลงพอได้แนะนำไว้ แต่คำพูดอาจจะไม่รวมกันเป็นอันเดียวกันทุกคำ แต่ว่าในเนื้อหาอันนี้แหละก็เป็นอย่างนี้ เมื่อปฏิบัติไปแล้วมันเข้าอย่างนี้ ที่นี้จุดหนึ่งที่สำคัญที่สุด อาตมาจะยกให้ฟัง ๒ จุด

จุดหนึ่งที่อาตมามาทูต เตียวโยมจะนึกว่าสวรรค์สมบัติจะเป็นมิจฉาทิฏฐิได้อย่างไร เทวดาที่เป็นมิจฉาทิฏฐิก็นะ ไม่ใช่ไม่มี เป็นยักษ์เป็นมารก็มี ยักษ์มีกุ่มกัณฑ์เป็นต้น บรรดาชั้นระดับจาตุมา-ราชา ก็ใกล้ๆ มนุษย์เรา เพียงแต่ร่างกายเขาใสกว่าเท่านั้น แม้กระทั่งที่สุดถึงชั้นที่ ๖ ประณีตวิเศษยิ่ง ชั้นนี้เป็นที่สูงสุดของเทวโลก เทพดาชั้นนี้ต้องการอะไรปรารถนาอะไร มีบริวารเนรมิตให้เสร็จสบายถึงเพียงนั้น แต่ก็ยังเป็นมิจฉาทิฏฐิ ท่านอ่านพุทธประวัติคงจำได้ ท้าวสวเตตีมารในสมัยพุทธกาล จอมเทพชั้นนี้ละนะ ท่านลองนึกดูว่าท่านจะแคไหน แต่ว่าหลังจากพุทธกาลมาประมาณร้อยปี พระเจ้าอโคตธรรมมาโคกราช หรือพระเจ้าธรรมมาโคกราชนี้แหละ ศรัทธาในพระพุทธศาสนา สร้างสถูปเป็นร้อยเป็นพันเป็นหมื่น ล้นทรัพย์มากมาย แต่ว่าไม่สำเร็จ สถูปใหญ่ไม่เสร็จเลย เพราะท้าวสวเตตีมารตามผจญอยู่พร้อมทั้งบริวาร ที่นี้พระอุปคุต ซึ่งมีจริงนะ จำพรรษาอยู่ใต้สะดือทะเล สะดือทะเลลอยไปควานหา ในทะเลนั้นหาไม่เจอหรอก อันนั้นเป็นมหาสมุทรซึ่งเป็นอายตนะละเอียดนั้นแหละ ได้มาทรมานท้าวสวเตตีมาร ทรมานกันจนแพ้ ว่าอย่างนั้นเถอะ เมื่อยอมแล้วจึงกลับเป็นสัมมาทิฏฐิ ปรารถนาพุทธภูมิ อธิษฐานบำเพ็ญบารมีเป็นพระปัจเจกพระพุทธเจ้า นี่แหละท้าวสวเตตีมารต้องคัมภีร์ปัจจุบันแหละ

เพราะฉะนั้น สวรรค์สมบัติที่เป็นมิจฉาทิฏฐิก็นะ ให้เข้าใจไว้จากสูงสุดจนต่ำสุดมีทุกชั้น แต่ชั้นที่เป็นมิจฉาทิฏฐิน้อย มีสัมมาทิฏฐิมาก หรือจะว่าที่สุดก็คือชั้นดุสิตเทวโลก ซึ่งเป็นชั้นของผู้บำเพ็ญบารมี

ปรากฏกายเหมือนเทวดาขึ้นมาในศูนย์กลาง

ของดวงแก้วมณี เรียกว่ากายอะไร

และให้คุณประโยชน์อย่างไรบ้าง

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๑๒)

ถาม : ดวงแก้วมณีในรัตนะ ๗ นั้น อารธนาเข้าจรดศูนย์กลางกาย แล้วกลั่นให้ใสจนสุดละเอียดแล้ว ปรากฏกายเหมือนเทวดาขึ้นมาในศูนย์กลางของดวงแก้วมณีนั่นจะเรียกว่ากายอะไร? และให้คุณประโยชน์อย่างไรบ้างแก่ผู้ปฏิบัติธรรม ?

ตอบ : เรียกว่า “จักรพรรดิ” หรือ “ภาคผู้เลี้ยง” ผู้เป็นประธานรัตนะ ๗ คือจักรแก้ว ข้างแก้ว ม้าแก้ว นางแก้ว ขุนพลแก้ว ขุนคลัง (คฤหบดี)แก้ว แก้วมณี และแว่นแก้ว-กล้องแก้ว และกายสิทธิ์ผู้เป็นบริวารรัตนะ ๗ อีกทีหนึ่ง

รู้เห็นได้ด้วยตาหรือญาณของพระธรรมกาย

มีคุณประโยชน์แก่ผู้ปฏิบัติธรรมตามที่ พระเดชพระคุณหลวงพ่อดาวพิกุล พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) อธิบายไว้ มีปรากฏอยู่ในหนังสือมรรคผลพิสดาร ดังต่อไปนี้

ภาคผู้เลี้ยง

ที่เรียกว่า ผู้เลี้ยงมนุษย์นั้น คือพวกกายสิทธิ์ ซึ่งเป็นผู้เลี้ยงมีหน้าที่เลี้ยงดู และพิทักษ์รักษาพวกกายมนุษย์ พวกกายสิทธิ์มี ๓

ชั้น คือ จุลจักร ๑ มหาจักร ๑ บรมจักร ๑ ทั้ง ๓ ชั้นนี้มีกายสิทธิ์เป็นบริวาร ชั้นหนึ่งๆ นับหลายแสนหลายโกฏิสองไชย มีหน้าที่ต่างกันคือ

๑. จุลจักรพร้อมทั้งบริวาร มีหน้าที่เลี้ยงรักษามนุษย์ที่มีบารมีอย่างต่ำ

๒. มหาจักรพร้อมทั้งบริวาร มีหน้าที่เลี้ยงรักษากายมนุษย์ที่มีบารมีชั้นกลาง

๓. บรมจักรพร้อมทั้งบริวาร มีหน้าที่เลี้ยงรักษากายมนุษย์ที่มีบารมีชั้นสูง

มนุษย์คนหนึ่งๆ มีจักรทั้ง ๓ พร้อมทั้งบริวารชุดหนึ่งๆ เป็นผู้เลี้ยง และอาจผลัดเปลี่ยนกันรักษาไปตามคราวๆ เป็นต้นว่าคราวใด จุลจักรกับบริวารเลี้ยงรักษา ก็มีทรัพย์สมบัติและความสุขน้อย คราวใด มหาจักรกับบริวารเลี้ยงรักษา ก็มีสมบัติและความสุขมัชฌิมา คราวใด บรมจักรกับบริวารเลี้ยงรักษา ก็มีสมบัติและความสุขบริบูรณ์ทุกประการ ไม่เลี้ยงรักษาแต่เฉพาะกายมนุษย์เท่านั้น สิ่งไม่มีวิญญาณก็สมบูรณ์เหมือนกัน ถึงแม้สมัยยุคของโลกก็เลี้ยงทั่วไป เป็นสาธารณะเหมือนกัน

ถ้ายุคใดสมัยใด จุลจักรกับบริวารเลี้ยงรักษาโลก ก็มีความสุขน้อย ทรัพย์สมบัติและอาชีพต่างๆ ก็อดคัดกันดารไม่สมบูรณ์

ถ้ายุคใดสมัยใด มหาจักรกับบริวารเลี้ยงรักษาโลก ก็มีความสุขเป็นมัชฌิมา ทรัพย์สมบัติและเครื่องกินเครื่องใช้ก็พอปานกลาง ไม่ฟุ่มเฟือยนักและไม่กันดารนัก พอปานกลาง

ถ้ายุคใดสมัยใด บรมจักรกับบริวารเลี้ยงรักษาโลก ก็บริบูรณ์ไปด้วยความสุขทุกประการ ทรัพย์สมบัติ วิญญาณกทรัพย์ และ

อวิญญานกัทรพฺยก็หาได้ง่าย มั่งคั่งสมบูรณ์ไปตามกัน ไม่เบียดเบียนกัน จักรทั้ง ๓ กับบริวารที่กล่าวมานี้เฉพาะกายมนุษย์ ส่วนกายอื่นๆ ก็มีจักรทั้ง ๓ กับบริวารเลี้ยงรักษา มีประจำสำหรับทุกกายไปตลอดจนกายสุดหยาบสุดละเอียดเท่านั้นเหมือนกัน ถ้าเลี้ยงรักษากายไหน รูปพรรณสัณฐานร่างกายก็เหมือนกายนั้น เช่น จักรเลี้ยงกายมนุษย์ และกายทิพย์เลี้ยงกายปฐมวิญญานหยาบ เลี้ยงกายปฐมวิญญานละเอียด เลี้ยงกายธรรมเป็นต้น ก็มีรูปพรรณสัณฐานร่างกายเหมือนกันกับกายนั้นๆ แต่ทว่าดีกว่าใสสะอาดกว่า ละเอียดกว่ากายนั้นๆ ส่วนรูปร่างเหมือนกับกายที่เลี้ยงนั้นตลอดจนกายสุดหยาบสุดละเอียด

จักรทั้ง ๓ นั้น เหตุไรจึงเรียกนามว่าจักร คือกายสิทธิ์เหล่านี้ มีตัวอยู่ในดวงแก้ว ดวงแก้วนั้นเป็นบ้านเรือนสำหรับอยู่อาศัยของเขาเหมือนมนุษย์อาศัยบ้านเรือนอยู่ ภายในดวงแก้วนั้นมีรัตนเจ็ด คือ แก้ว ๗ ประการ ดังต่อไปนี้

จักรแก้ว ๑

ช้างแก้ว ๑

ม้าแก้ว ๑

ดวงแก้วมณี ๑

นางแก้ว ๑

คฤหบดี (ขุนคลัง) แก้ว ๑

ขุนพลแก้ว ๑

ในแก้ว ๗ ประการนี้ จักรแก้วเป็นใหญ่เป็นประธานในแก้ว ๗ ประการทั้งหลาย เหล่านั้น ในแก้ว ๗ ประการนี้ จักรแก้วเป็นตัว

อำนาจสิทธิให้สำเร็จอำนาจและกิจการน้อยใหญ่ ดุจดั่งมหาอำมาตย์ผู้ใหญ่เป็นผู้สำเร็จราชการทั้งปวง เพราะเหตุนี้แหละ จักรทั้ง ๓ นั้น จึงได้นามว่า “จักร”

ความต่างกันของจักรทั้ง ๓ นั้น คือ

จุลจักรเป็นดวงแก้วกลมใสสะอาดบริสุทธิ์ ประณีต มีฤทธิ์อำนาจ และบริวารน้อยกว่าแก้วมหจักร

มหจักรเป็นดวงแก้วกลมใสขาวสะอาด บริสุทธิ์ ประณีตกว่าแก้วจุลจักร

บรมจักรเป็นดวงแก้วกลมใสขาวสะอาด บริสุทธิ์ ประณีตกว่าแก้วมหจักร มีฤทธิ์อำนาจและบริวารมากกว่า จุลจักร และมหจักร

กายหนึ่งๆ ก็มีจุลจักร มหจักร บรมจักร พร้อมทั้งบริวารชุดหนึ่งๆ เป็นผู้เลี้ยง มีประจำไปเช่นนี้ทุกกาย กายละพวงๆ จนสุดหยาบสุดละเอียด ผู้เลี้ยงก็มีไปจนสุดหยาบสุดละเอียดของกายผู้เลี้ยงเหมือนกัน

ขนาดแก้วของจักรทั้ง ๓ กับแก้วบริวาร คือ

แก้วจุลจักรและบริวาร ขนาดตั้งแต่เล็กเท่าแววตาดำขึ้นไป จนถึงโตเท่าผลมะตูม หรือผลมะขวิด

แก้วมหจักรและบริวาร ขนาดผลตาลขึ้นไปจนถึงผลมะพร้าวแห้ง

แก้วบรมจักรและบริวาร ขนาดตั้งแต่เท่าบาตรขึ้นไปจนถึงโตเท่าตะแกรงหรือเท่ากระดัง

พวกผู้เลียงหรือเรียกว่าพวกกายสิทธิ์ก็มีธาตุตายธรรมตาย เป็นต้นว่าภพเป็นท่อยู่ เหมือนกับพวกมนุษย์เช่นเดียวกัน.

๘

ฝังสำเร็จกับฝังอุตมสมบูรณ์ ควรแยกหรือรวมกัน

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๑๒)

ถาม : ฝังสำเร็จ กับฝังอุตมสมบูรณ์ ต้องแยกกันหรือรวมกัน
ได้ ?

ตอบ : “ฝังสำเร็จ” กับ “ฝังสุขสมบูรณ์บริบูรณ์” ความจริงเป็นคนละฝัง ให้ผลต่างกัน

“ฝังสำเร็จ” ถ้าบังเกิดมีแก่ผู้ประกอบกิจการงานทางโลกและทางธรรมใดโดยชอบ ย่อมยังผลให้ผู้ประกอบกิจการงานโดยชอบนั้นสำเร็จลงด้วยดี

ส่วน “ฝังสุขสมบูรณ์บริบูรณ์” นั้น ถ้าบังเกิดมีแก่บุคคลใด หรือคณะบุคคลใด เช่น วัดวาอาราม สถาบัน คณะรัฐบาล หรือประเทศใด ย่อมยังผลให้บุคคลหรือคณะบุคคลนั้น มีความร่มเย็นเป็นสุขและสมบูรณ์บริบูรณ์ด้วยมนุษย์สมบัติ อันได้แก่ ทรัพย์สมบัติ รูปสมบัติ คุณสมบัติ และบริวารสมบัติ ฯลฯ เป็นต้น สวรรค์สมบัติ และนิพพานสมบัติ มีมรรค ๔ ผล ๔ และนิพพาน ๑ ตามระดับภูมิธรรม ภูมิปัญญา และบารมีที่ปฏิบัติสั่งสมอบรมมาของแต่ละบุคคล หรือคณะบุคคลนั้นๆ

ผังทั้ง ๒ นี้ ผู้ปฏิบัติภาวนาวิชาธรรมกายชั้นสูงย่อมอาราธนาขอได้จากพระพุทธเจ้าองค์ต่างๆ ให้ตั้ง “ฝังสำเร็จ” และ “ฝังสุขสมบูรณ์บริบูรณ์” เป็นทัฬหี และให้ตั้งเป็นวิชาเป็นไวยาธกัสมิตรธรรมของผู้ปฏิบัติธรรมนั้น กล่าวคือ ถ้าผู้ปฏิบัติธรรมนั้นเป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบปฏิบัติตรงตามพระธรรมวินัยของพระพุทธเจ้า ผังทั้งสองนี้ย่อมเป็นอยู่ คือให้ผลดีตลอด ชื่อว่าเป็นวิชาเป็นอยู่เสมอ แต่ถ้าไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องตรงตามพระธรรมวินัย ภาควิชาจะสอละเอียดยามาตัดหรือปิดบังผังเหล่านี้เสีย มิให้เป็นผลดีตามที่อธิษฐานขอจากพระพุทธเจ้าองค์ต่างๆ ได้

ธาตุธรรมที่ยังความสำเร็จ และ สุขสมบูรณ์บริบูรณ์จาก ฌภายในผังทั้งสองใช้อื่นไกล ก็คือ จักรพรรดิรัตนะ ๗ และ กายสิทธิ์ทั้งหลาย ผู้เป็นบริวารจักรพรรดินั้นเอง.

๙

หัวแก๊สคืออะไร มีอานุภาพอย่างไร

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๑๔)

ถาม : หัวแก๊สคืออะไร มีอานุภาพอย่างไร ?

ตอบ : นี่เป็นวิชาธรรมกายชั้นสูง เป็นวิชาสะสางธาตุธรรม ให้สะอาดบริสุทธิ์จากธาตุธรรมของภาคดำ และภาคกลางๆ ให้เป็นแต่ธาตุล้วนธรรมล้วน มีคำสอนของพระเดชพระคุณหลวงปู่

วัดปากน้ำ ปรากฏอยู่ในหนังสืออัสภักขญาณชั้นสูง ซึ่งพระเดชพระคุณหลวงพ่อดุสิตโกศลเถร (วีระ คณุตตโม) รองเจ้าอาวาส และอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ องค์ปัจจุบัน จะพิจารณาแจกให้เฉพาะผู้ปฏิบัติภาวนาที่ถึงธรรมกายแล้ว

หัวแก้ว คือธาตุล้วนธรรมล้วน อันบริสุทธิ์ที่สุดของพระพุทธเจ้าต้นธาตุต้นธรรม ซึ่งแวดล้อมด้วยแก้วกรต คือธาตุล้วนธรรมล้วนของพระพุทธเจ้ากลางธาตุ กลางในกลางธาตุ และปลายธาตุ อยู่ซ้าย-ขวา-หน้า-หลังของท่านโดยรอบ เห็นเป็นจุดเล็กใสบริสุทธิ์ มีรัศมีสว่างละเอียดยิบๆ น้อยสงไสยไม่ถ้วน เต็มอายตนะนิพพานเป็น (ผ่านพ้นอายตนะนิพพานถอดกาย หรือนิพพานตายของพระพุทธเจ้าที่เข้าอนุภาติเสสนิพพานนับไม่ถ้วนไปแล้ว) ที่สุดละเอียดในเขตธาตุธรรมของพระพุทธเจ้าองค์ต้นธาตุต้นธรรมองค์ที่สุดหนึ่งๆ

หัวแก้วนั้น ทรงบริสุทธิ์ สมบูรณ์ บริบูรณ์ ด้วยบุญศกดิ์สิทธิ์ บารมี รัศมี กำลังฤทธิ์ อำนาจ (ในการปกครองธาตุธรรม) สิทธิและเฉียบขาด จึงมีพุทธานุภาพสูงที่สุดในการชำระสะสางธาตุธรรมของสัตว์โลกให้สะอาดบริสุทธิ์จากธาตุธรรมของภาคดำและภาคกลางๆ

ผู้ปฏิบัติได้เข้าถึงและทรงอยู่ในธาตุธรรมนั้น ย่อมยังบารมี รัศมี กำลังฤทธิ์ ฯลฯ ของตน ให้บริสุทธิ์ และสมบูรณ์ บริบูรณ์ยิ่งขึ้น กิเลส อวิชชา ตัณหา อุปาทาน ย่อมลดลง ภูมิธรรมและภูมิปัญญา (วิปัสสนาปัญญาและโลกุตตรปัญญา) ย่อมเจริญและให้ถึงมรรค ผล นิพพาน ตามระดับภูมิธรรมที่ปฏิบัติได้

ในทางโลกเมื่อปฏิบัติได้เข้าถึงและทรงอยู่ในธาตุธรรมที่สุดละเอียด บริสุทธิ์ ผ่องใสเช่นนั้นเพียงไร ธาตุธรรมและเห็น จำ คิด รู้ (ใจ) ของทุกกายสุดท้ายละเอียดตลอดถึงกายหยาบ ย่อมบริสุทธิ์ ผ่องใสตามเพียงนั้น และย่อมยังผลให้ธาตุธรรมส่วนหยาบ ได้แก่ของกายมนุษย์หยาบ (กายเนื้อ) ได้รับผลเป็นความเจริญรุ่งเรืองและสันติสุขในชีวิตทั้งทางโลกและทางธรรมดีขึ้นตามส่วนด้วย แม้อธิษฐานจิตปรารถนาสิ่งใดในทางที่ชอบที่ควร ณ ที่สุดละเอียดนั้น ย่อมได้ผลมาก พุทธานุภาพของหัวแก้วนั้นมีมากมายนับประมาณไม่ได้ แต่อาตมาบอก ณ ที่นี้ ได้เพียงเท่านั้นแล.

๑๐

ปฏิบัติถึงธรรมกาย สามารถแก้โรคต่างๆ ได้จริงหรือ

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๑๕)

ถาม : ผู้ปฏิบัติถึงธรรมกายสามารถแก้โรคต่างๆ ได้จริงหรือ?

ตอบ : ในกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม เป็นที่ตั้งธาตุละเอียดของชั้น ๕ เริ่มตั้งแต่ธาตุละเอียดดวงแรก คือรูปขันธ์ เท้าเมล็ดโพธิ์ เมล็ดไทร ขยายส่วนหยาบออกมาเป็นดวงกาย เป็นที่ตั้งของธรรมที่เรียกว่าดวงธรรมที่ทำให้เป็นกาย และดวงกายนี้แหละมีธาตุละเอียดของมหาภูตรูป ๔ คือ ธาตุน้ำ ดิน ไฟ ลม อากาศ ผู้ถึงธรรมกาย ย่อมเห็นได้ ธาตุละเอียดนี้เองที่เจริญเติบโตออกมาเป็นกายเนื้อ ที่นี้

การที่สัตว์โลกทำความดีหรือทำความชั่ว เช่น ทำปาณาติบาตมากๆ ผลเป็นอย่างไร? เกิดขึ้นที่ตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม ย่อมสัมผัสยุตหรือเกิดขึ้นพร้อมกับเจตสิกธรรมคือตัวกิเลสนั่นเอง ธาตุอันตั้งอยู่ตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิมนี้เป็นที่ตั้งของธรรม

ธรรม คือ กุสลา ธัมมา (ธรรมฝ่ายบุญกุศล) อกุสลา ธัมมา (ธรรมฝ่ายบาปอกุศล) และ อัปยักตา ธัมมา (ธรรมฝ่ายกลางๆ)

ยามเมื่ออกุศลจิตเกิด อกุสลาธัมมาก็เกิดขึ้นพร้อมกัน เกิดแล้วไปไหน? ทรงอยู่ ตั้งอยู่ที่กลางธาตุ เอิบ อาบ ซึมซาบ ปน เป็นอยู่ในธาตุทั้ง ๖ นั้น ย่อมทำให้ทั้งใจคือ เห็น จำ คิด รู้ ที่ขยายส่วนหยาบออกจากธาตุละเอียดของนามขันธ์ ๔ คือ เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ให้ชุ่มมัวด้วยอำนาจของกิเลสนั้น นี่ประการหนึ่ง และย่อมเป็นวิบากซ่อนอยู่ ฝังอยู่ ปนเป็นอยู่ในธาตุทั้ง ๖ นั้นด้วย อีกประการหนึ่ง และเมื่อซ่อนอยู่แล้ว เป็นอย่างไรต่อไป? ถึงเวลาก็ให้ผลที่ธาตุนั้นแหละ วิบากขันธ์เกิดขึ้นที่ธาตุละเอียดอยู่ตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิมนี้แหละ เกิดขึ้นที่ธาตุละเอียดนั้น เกิดขึ้นแล้วให้ผลอย่างไร? ธาตุละเอียดของมหาภูตรูป ๔ นี้ขยายส่วนหยาบเจริญเติบโตมาเป็นกาย เพราะฉะนั้นเหตุปัจจัยที่กำลังให้ผลมาจากธาตุละเอียดมีอย่างไร ก็ปรากฏขึ้นมาทางกายตามเหตุตามปัจจัย มีบาปอกุศลอันเนื่องแต่กิเลสต่างๆ ให้ผลเป็นการเจ็บไข้ได้ป่วย หรือความวิบัติต่างๆ เป็นต้น ตามกรรมนั้นๆ เช่นนั้น จะเห็นว่า เป็นมาแต่ธาตุละเอียด ส่งผลมาถึงธาตุส่วนหยาบคือกายเนื้อ เมื่อธาตุน้ำ ดิน ไฟ ลม อากาศนั้นแหละ

วิปริตแปรปรวน ก็ทำให้เกิดเจ็บไข้ได้ป่วย หรือเกิดวิบัติต่างๆ เป็นต้น ตามกรรมอันเป็นเหตุเป็นปัจจัยนั้นๆ

เพราะฉะนั้นในทางกลับกัน ถ้าท่านทำให้ใสสะอาดบริสุทธิ์ กุศลจิตย่อมเกิดพร้อมด้วยเจตสิกธรรมฝ่ายบุญกุศล บุญกุศลเป็นอะไร เป็นธรรมชาติเครื่องชำระใจ คือ เห็น จำ คิด รู้ ให้ใสสะอาดบริสุทธิ์ ก็ทำให้ธรรมฝ่ายบุญกุศลนั้นตั้งอยู่ ปนเป็นอยู่ใน เห็น จำ คิด รู้ และในธาตุละเอียด ให้เป็นธาตุที่ใสสะอาดบริสุทธิ์ เพราะฉะนั้นธาตุส่วนละเอียด ซึ่งเคยมีอกุศลธรรมปนเป็นอยู่ ก็กลับเป็นธาตุที่ใสสะอาดบริสุทธิ์ด้วยกุศลธรรมนั้นสะอาดบริสุทธิ์ จะให้ผลเป็นทุกข์หรือเป็นสุข? ข้อนี้ท่านคิดดู นี่แหละ “มัสติเห็นธรรมในธรรม” จะมีผลเป็นทุกข์หรือเป็นสุข? ได้พบตรัสเรื่องนี้อย่างเต็มที่ว่าธรรมกายแก่โรคได้ ถ้าไม่ใช่ถึงอเทจิฉา หรือไม่ใช่โรคเวรโรคกรรมหนักจริงๆ แล้ว จากหนักเป็นเบา จากเบาเป็นหายไปเลย แต่ท่านที่เคยมีประสบการณ์ก็คงจะรู้

เพราะฉะนั้น คำถามที่ว่า ผู้เข้าถึงธรรมกายสามารถแก่โรคต่างๆ ได้จริงหรือ? ก็ขอเรียนว่าได้บ้างไม่ได้บ้าง ก็เหมือนหมอนะ หมอก็ก็นอนได้บ้างไม่ได้บ้าง ลงท้ายก็ตายทุกคน หมอก็ก็ตาย คนแก่ก็ตาย คนไข้ก็ตาย นั่นแหละ

เพราะฉะนั้นถ้าจะสงสัยว่า ถ้าอย่างนั้นก็แก่โรคให้หมอเลยซิ จะมีหมอทำไม? เราบอกได้ว่าเอาแค่หมอเถิดครับ แค่นี้เราก็อธิบายแล้วนะ แต่จริงๆ แล้วหมอนั้นแหละตาย ตายเหมือนกัน เป็นทุกอย่างเหมือนกัน เพราะยังไม่มีอะไรชนะโรคได้โดยเด็ดขาด เพราะนี่เป็นสังขารมารณะครับ แต่ว่าในทางปฏิบัติไม่ได้พูดเองนะ สมเด็จ

พระสังฆราชปาท่านว่าแก้ได้ แต่ก็ได้อย่างที่พูดคือมีเงื่อนไข และเงื่อนไขอย่างว่านี้ก็เหมือนหมอแก้ได้บ้าง ไม่ได้บ้าง บางอย่างแก้ก็ตาย ไม่แก้ก็ตาย บางอย่างแก้ก็ดีขึ้นมาน้อย บางอย่างแก้ก็หาย ไม่แก้ก็หาย ผู้ที่เขามีประสบการณ์ก็มีอยู่ เพราะฉะนั้นทุกท่านจึงพึงช่วยตนเอง โดยการปฏิบัติธรรม มีทานกุศล ศีลกุศล และภาวนากุศล ให้เป็นประจำ แล้วก็จะได้ดีสำหรับตัวท่านเอง.

๑๑

ผู้ปฏิบัติถึงธรรมกาย

สามารถรักษาโรคของตนเอง ของผู้อื่นได้หรือไม่

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๒๓)

ถาม : ผู้ที่ได้ธรรมกายสามารถที่จะรักษาโรคของตนเอง ของผู้อื่นได้หรือไม่?

ตอบ : ได้ซิ ที่หนักก็จะเบา ที่เบา ก็จะหายไปเลย ถ้าทำถูกวิธี แต่โรคเวรโรคกรรมก็ไม่หาย และประเภทยอดึกจาง (แก้ไขไม่ได้) นี้ก็ไม่หายเหมือนกัน รักษาก็ตาย ไม่รักษาก็ตาย นี่ต้องตายแน่ๆ หมอก็เอาไม่อยู่ เดี่ยวจะสงสัยว่าธรรมกายประเสริฐอย่างนั้น จะมีหมอไปทำไม หมอก็ส่วนหมอ ธรรมกายก็รักษาแบบธรรมกาย ถ้าได้ผลอันไหนก็ใช้ได้ ประกอบกันก็ดี แต่บอกไว้อย่างหนึ่งว่ารักษาตัวเองอย่างเดียวดีที่สุด อย่าไปคิดรักษาคนอื่น เพราะถ้าเกิดใครเขารู้ขึ้นมา

แล้ว ก็จะแห่กันมา ไม่ได้หลับ ไม่ได้นอน แล้วลามลักการะก็เกิด ก็เพลिनเลยละลิ พอเพลินเสร็จแล้ว ผลอะไรเกิดขึ้น ก็ธรรมกายดับหมดแล้ว เพราะธรรมกายทุจริตไม่มี มีแต่ธรรมกายสุจริต เป็นพระกันนั้นแหละ สัมมาอาชีวะเป็นอย่างไรก็ให้พึงสังวร อุบาสกอุบาสิกาที่สัมมาอาชีวะ ในระดับอุบาสกอุบาสิกาผู้ครองเรือนก็ว่ากันไป พระระดับหนึ่ง เณรระดับหนึ่ง คนจรรระดับหนึ่ง ที่ไปด้วยกันไม่ได้เลยก็คือคนชายพระหากินเข้ากระเปาตนเอง ชายพ่หากิน นี่คบกันไม่ได้เลย เลิกคบกัน

เพราะฉะนั้นที่วัดหลวงพ่อสดๆ ของเรานี้ พระทุกคนก็ไม่มีนั้นไม่ใช่สัมมาอาชีวะ แต่ถ้าทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เพื่อพระศาสนา นั้นอีกเรื่องหนึ่ง ก็ทำด้วยความสำรวมระวัง ไม่เอิกเกริก ไม่อื้อฉาว แต่ถ้าประเภทชายพระหากินเพื่อตนเอง ถ้าเป็นวิทยากรแล้ว ก็ถวายท่านว่าท่านพักอยู่ก่อนอย่าเพิ่งสอนเลย เพราะขึ้นชื่อว่าวิปัสสนาจารย์แล้ว ต้องรู้จักอะไรควรไม่ควร ถ้ากิเลสหนาอย่างนั้นไม่รู้จะไปสอนใครเขา อันนี้ก็ต้องขอแจ้งให้ทราบเลยว่าของเราในพวกเรานั้นจะไม่ยอมให้มีสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้น ไม่มีเรื่องการเอาธรรมกายไปหากิน นี่ไม่ได้เลย ดับเองง่ายๆ

และประการสำคัญ เมื่อมีคนมาหลายๆ ท่านไม่มีเวลาชำระกิเลสส่วนตัว หนักๆ เข้า ก็นั่งคอยแต่นับเงินรับทรัพย์ รับไปรับมา ตอนหลังก็หลอกหลวงเขาแล้ว เพราะธรรมกายก็ดับแล้ว จิตกระดิกไม่ดี ก็ดับแล้ว ไม่มีท่าแล้ว เพราะยังไม่ได้ธรรมกายมรรค ธรรมกายผล แต่ถ้าท่านผู้มีพระคุณจริงๆ คุณพ่อ คุณแม่ คุณครู อุปัชฌาย์ อาจารย์ อันนี้ช่วยท่านหน่อยก็ดี แต่มีกฎเกณฑ์ว่าช่วยแล้ว ต้องชำระธาตุธรรม

ของตนเองให้สะอาดบริสุทธิ์ ต้องรู้วิธีช่วยด้วย ถ้าไม่รู้ อย่าพึ่งเลย ช่วยแต่ตัวเองก็พอ เพราะว่าวิบากกรรมนั้น อายตนะถึงกัน ถ้าทำให้คนอื่นมากมาย เข้า ก็สะสมอยู่ที่ตัวเอง แล้วชำระตัวเองไม่สะอาด ก็เลิกเลย.

๑๒

เมื่อเจริญภาวนาวิชาธรรมกายชั้นสูง
แล้วตั้งจิตอธิษฐานขอให้มีอายุเพียง ๗๐ ปี ผิดหรือถูก
(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๔๑)

ถาม : เมื่อเจริญภาวนาวิชาธรรมกายชั้นสูงแล้ว มีวิชาที่ไขอายุให้ยืนยาวขึ้น แต่มีความคิดว่าเมื่ออายุยาวแล้วจะเป็นภาระของคนอื่น จึงตั้งจิตอธิษฐานขอให้มีอายุเพียง ๗๐ ปี อยากทราบว่า ผิดหรือถูก ?

ตอบ : เรื่องวิชานั้น ถ้าทำถูกต้องก็มีผล แต่จะมีผลมากหรือผลน้อยขึ้นอยู่กับผู้ทำวิชานั้นทำถูกเพียงไร ที่พูดมิได้มีเจตนาอวดอุตตริมนุษยธรรมนะครับ แต่เจริญพรให้ท่านทราบว่า พระพุทธเจ้าเคยตรัสกับพระอานนท์ว่า ถ้าพระอานนท์ได้ขอลงชีวิตของพระองค์ไว้ให้ยืนยาวแม้เป็นกัปปี เมื่อพระองค์ทรงรับก็ทรงมีพระชนมายุยืนยาวได้ด้วยการเจริญอธิษฐาน ๔ ในระดับฌาน นั้นหมายความว่า วิชาเล็กๆ ของพระพุทธเจ้าทรงมีอยู่ จึงตรัสอย่างนั้นว่า มีได้เป็นได้

ในวิชาธรรมกาย ในหมู่ผู้ปฏิบัติภาวนาวิชาธรรมกายชั้นสูง ก็รู้อย่างนั้นเหมือนกัน เพราะฉะนั้นใครทำวิชาได้ดีเพียงไร ก็อาจจะมีผลได้ตามส่วนแห่งภูมิธรรมของแต่ละคนที่ปฏิบัติได้เพียงนั้น แต่มีได้หมายความว่า ในระดับนี้จะแก้ความตายได้ ยังไงก็ต้องตาย เพราะว่ายังไม่ชนะมารทั้งหมด ธรรมชาติที่ชื่อว่าสังขารทั้งหมดนี้มารเขาปรุงแต่งไว้ แม้ปรุงแต่งด้วยบุญก็เกิด ถ้าตราบได้ยังไม่สิ้นเหตุปัจจัยของมาร คือ “อวิชชา” ที่เป็นปัจจัยให้เกิดสังขาร เป็นปัจจัยให้เกิดตัณหา อุปาทานกรรม และภพชาติแล้ว ก็จะต้องมีชรา มรณะ ทุกข์ อีกต่อ ๆ ไป

ธรรมชาติที่เป็นไปในภพ ๓ นี้มารเขาปรุงแต่งทั้งหมด ตราบได้ ที่ “อวิชชา” ยังอยู่ นั้นแหละกิเลสมารเขาปรุงแต่งเรื่อยไปจึงต้องตกอยู่ในอาณัติแห่งพระไตรลักษณ์ คือ ความเป็น อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ไม่ต้องสงสัย เพราะฉะนั้นความตายจะต้องมีหมดทุกคน ต่อเมื่อใครปฏิบัติธรรม บำเพ็ญบารมีถึงที่สุดของนิพพานเป็นแล้ว นั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง

ได้มีอธิบายในข้อ ๑๘, ๑๙, ๒๐ เรื่องวิธีเข้านิพพานของพระเดชพระคุณหลวงพ่อดอกน้ำ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) ในหนังสือวิชามรรคผลพิสดาร รวมเล่ม ๑-๒-๓ ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๒ พ.ศ.๒๕๒๘ หน้า ๓๐-๓๗ สรุปความว่า

“นิพพานเป็น” ณ ที่นี้หมายถึง ที่สถิตอยู่ของพระพุทธเจ้า พระอรหันตเจ้าที่ได้บำเพ็ญบารมีอย่างแก่กล้าสูงสุด จนกายมนุษย์แก่กล้าเป็นวิราคธรรมล้วนๆ ไสบริสุทธิดุจเพชร แล้วเข้าพระนิพพานด้วยกายมนุษย์นั้นเลย

อีกกรณีหนึ่ง พระพุทธเจ้า พระอรหันตเจ้า ที่ได้บำเพ็ญบารมีอย่างกลาง ดังเช่น พระวิริยาธิกพุทธเจ้าบำเพ็ญบารมี ๑๖ อสงไขย กับ ๑ แสนกัปป์ พระสัทธาธิกพุทธเจ้าบำเพ็ญบารมี ๘ อสงไขย กับ ๑ แสนกัปป์ และพระปัญญาธิกพุทธเจ้าบำเพ็ญบารมี ๔ อสงไขย กับ ๑ แสนกัปป์ หรือพระปัจเจกพุทธเจ้าและพระอรหันตเจ้าซึ่งบำเพ็ญบารมีน้อยลดหลั่นกันลงมาอีก เมื่อเข้านิพพานด้วยสุภาทิเสสนิพพานธาตุ คือ เข้าพระนิพพานด้วยธรรมกายที่บรรลुพระอรหัตตผลแล้ว ในขณะที่ยังครองเบญจขันธ์ (ยังเป็นๆ หรือยังมีชีวิตอยู่) ที่เร้นอยู่ของธรรมกายที่บรรลุพระอรหัตตผลนั้น ก็เรียกว่า “นิพพานเป็น” เหมือนกัน ต่อเมื่อดับขันธ์ คือ เบญจขันธ์แตกทำลาย (ตาย) แล้ว จึงเข้าปรินิพพานด้วยอนุภาทิเสสนิพพานธาตุ คือ เข้านิพพานด้วยธรรมกายที่บรรลุพระอรหัตตผลแล้วนั้น ที่สถิตอยู่อันยั่งยืนของธรรมกายที่บรรลุพระอรหัตตผลแล้วนี้ ชื่อว่า “นิพพานถอดกาย” หรือ “นิพพานตาย” คือ นิพพานของธรรมกาย (ที่ถอดจากเบญจขันธ์ในกรณีสุภาทิเสสนิพพาน หรือที่เบญจขันธ์แตกทำลายในกรณีอนุภาทิเสสนิพพาน)

เรื่องนี้ขอพูดไว้เพียงเท่านี้เพื่อให้ท่านทั้งหลายทราบทั่วว่า วิชาธรรมกายก็ทราบแนวทางปฏิบัติให้อายุยืนตามพระพุทธดำรัสที่ตรัสไว้กับพระอานนท์ เดียวจะว่าอาตมามาวดอดุดตริมนุชยธรรม และในวิชาธรรมกายหลวงพ่อก็ได้สอนไว้ แต่ใครจะทำได้เท่าไรนั้น อีกเรื่องหนึ่ง เรื่องฤทธิ์เรื่องอานุภาพของพระรัตนตรัยเป็นด้วยบุญศักดิ์สิทธิ์ บารมี (ทั้งอุปบารมี ปรมัตถบารมี) ที่แก่กล้าเป็นรัศมี กำลัง

ฤทธิ์ อำนาจ สิทธิ สิทธิเฉียบขาด ของแต่ละท่านที่สร้างสมอบรมมาไม่เท่ากัน ใครทำได้เท่าไรก็เท่านั้น ไม่เท่ากัน

อย่าไปคิดว่าทุกคน จะต้องมียุทธธรรมมีปาฏิหาริย์มากมาย แต่ละคนทำได้เท่าที่ได้เคยสั่งสมอบรมมา เรื่องนี้ก็มีอยู่ในวิชาธรรมกาย แต่ว่าใครจะทำได้เท่าไรนั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง อย่าไปคิดว่าจะต้องได้อย่างนั้นอย่างนี้หรือไม่ หรือได้ก็มาน้อย ใครทำวิชาเป็น ทำได้เท่าไรก็มีอายุได้เป็นได้เท่านั้น

แต่สำหรับท่านผู้ถามมานี้ได้ขอไว้ว่าจะขอมียุอายุเพียง ๗๐ ปี ได้ไหม? ไม่มีปัญหา ก็ต้องลองดูซิ และท่านถามว่าจะดีไหม? ก็ตอบว่าดี แต่ให้เฉลียวใจสักนิดว่า ถ้าท่านลองอธิษฐานโดยไม่จำกัดเวลา แต่อธิษฐานให้มีชีวิตอยู่ถึงเท่าที่สามารถจะช่วยตัวเองได้ โดยไม่เป็นภาระของคนอื่น ก็อาจจะได้ผลอยู่ว่า การอธิษฐานแม้เพียงเล็กน้อย ก็ได้เปรียบกับเสียเปรียบภาคมาร ภาคมารเขาคอยสอดละเอียดอยู่เรื่อย ระวังนะขออธิษฐาน แต่ก็แล้วแต่ความพอใจของท่าน สมมติว่าถ้าเป็นอาตมา อาตมาจะอธิษฐานว่า “ขอให้มียุอายุอยู่ทำประโยชน์แก่ตนเองและประโยชน์กับผู้อื่นให้มากที่สุด ให้นิยมนายที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยที่สังขารร่างกายนี้ อย่าให้ถึงขั้นต้องลำบากจนช่วยตนเองไม่ได้ และต้องเป็นภาระแก่ผู้อื่นมากมายเลย ถ้าอธิษฐานอย่างนี้ก็กว้างๆ ดี เป็นอันว่าเราก็ไม่ต้องไปคิดว่าจะตายเมื่อไหร่ อธิษฐานไว้ก็แล้วแต่บุญแต่กรรม ไม่ต้องไปคิดว่าจะให้ตายเมื่อนั้นเมื่อน้อย่างนี้ ก็คงจะดีกว่า

สมมติว่าทำได้จริง สมมติว่าท่านทำได้ถึงอายุ ๙๐ ปี โดยที่ไม่ต้องให้ใครพุงลูกพุงนัง สามารถทำประโยชน์ตนประโยชน์ท่านได้มาก ไม่เอาหรือ? เพราะว่าสังขารร่างกายของแต่ละคนก็ไม่เหมือนกัน คือบางคนแม้จะมีอายุมากก็ยังแข็งแรงพอใช้ได้อยู่

ดังตัวอย่างครั้งเมื่อยังเป็นฆราวาส อาตมาเคยไปทอดกฐิน มีโยมคนหนึ่งอายุ ๙๓ ปี นั่งอยู่ใกล้อาตมาเพียงแต่หุติงไปหน่อยเท่านั้น แก่ปุนนั้นยังสามารถขึ้นบันไดไปพร้อมกับอาตมา ไปวัดหลวงปู่สิมที่ถ้ำผาปล่อง บันไดเป็นร้อยขั้น แก่ก็ขึ้นได้ แถมยังสูบบุหรี่ซิการ์ด้วยวาวเรานั่งใกล้แก พ่อคุณเอ๊ย เราเมาซิการ์ไปด้วยเลย แก่สูบบุหรี่ซิการ์ตัวโตพ่นควันโขมง พุดเสียงดัง ทำไมถึงพุดเสียงดัง แก่บอกว่าหุมันตึง กลัวคนอื่นไม่ได้ยินเหมือนที่แกไม่ค่อยได้ยินคนอื่นพุด แต่เดินกระฉับกระเฉง เพราะฉะนั้นอย่าไปคาดคะเนว่าแก่เกิน ๗๐ แล้วจะแยแสเสมอไป นี่เอาแน่ไม่ได้ ควรตั้งจิตอธิษฐานกว้างๆ ให้มีประโยชน์สูงสุดเอาไว้ คิดให้รอบคอบก่อนอธิษฐาน เวลาจะอธิษฐานอะไร จงคิดให้รอบคอบก่อน จะได้ไม่เสียท่าภาคมารเขา

การอธิษฐานนี่ดีนะ เวลาเราทำบุญก็จงอธิษฐานว่า ขอจงเป็นพลปัจจัยให้ถึงมรรคผลนิพพานที่สิ้นสุดแห่งทุกข์ทั้งปวง ที่เป็นบรมสุข ก็จะเป็นอานิสงส์ส่งผลประดับประดองการดำเนินชีวิตของเรา ให้มุ่งตรงต่อมรรคผลนิพพาน ให้ตรงแน่วอย่างนี้ดีทั้งนั้นแหละ

สภาพบุญปรุงแต่งเขาก็ทำหน้าที่ของเขาเอง ตามกรรมดีที่เราทำไว้อยู่แล้ว แต่ให้เรามุ่งตรงต่อมรรคผลนิพพาน ที่สิ้นสุดแห่งทุกข์ทั้งปวง และที่เป็นบรมสุข และในระหว่างที่ดำเนินชีวิตอยู่ ก็ให้คิดถูก

รู้ถูก เห็นถูก พุดถูก ทำถูก นำคนอื่นถูก เท่านั้นแหละก็จะดีไปเอง เรื่องคิดถูก รู้ถูก เห็นถูกนี้ อาตมาขอยกตัวอย่าง เช่นว่าอาตมานั้นได้มีความเข้าใจในธรรมปฏิบัติตามแนววิชาธรรมกายว่า พระนิพพานเป็นอัตตาแท้ นี่ตั้งแต่ยังเป็นฆราวาส ตั้งแต่ฝึกปฏิบัติธรรมมาพอสมควรก็เข้าใจเลย โดยที่ยังไม่เคยเห็นหลักฐานอ้างอิง เมื่อได้ศึกษาและฝึกปฏิบัติภาวนาวิชาธรรมกายแล้ว ทำให้เข้าใจธรรมที่ลึกซึ้งได้หลายอย่าง แม้กระทั่งเรื่องพระนิพพานธาตุโดยปรมาตม ว่าเป็นอัตตาแท้ ได้เข้าใจมาแล้วตั้งแต่ต้น ได้มีความเชื่อมั่นมาตั้งแต่ต้น ต่อเมื่อบวชแล้ว เปรียญธรรมสามคม เขาอาราธนาไปพุดเรื่อง “สู่ทางพระนิพพาน” เพิ่งบวชเป็นพระภิกษุใหม่ๆ ไปพุดแล้ว คนอื่นเขาวิพากษ์วิจารณ์ มีทั้งฝ่ายค้าน และฝ่ายสนับสนุน มากเข้าจึงไปหาดูหลักฐาน ไปเห็นหลักฐานที่หลัง หลักฐานว่าใช่ทั้งนั้น ก็นึกถึงพระคุณของพระเดชพระคุณหลวงพ่อดอกน้ำ ในเรื่องของการปฏิบัติธรรม และสอนวิชาธรรมกาย ไม่มีใครอีกแล้วในยุคนี้ที่จะเสมอกับท่าน ไม่ต้องไปเดินหา คำสอนของท่านถูกต้องทั้งนั้น ถูกต้องตามหลักปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธ ตามรอยบาทพระพุทโธองค์ทั้งนั้นแหละ แต่คนที่เรียนแต่ปริยัติยังอยู่ห่างไกลกันมาก เลยไม่ได้ลึกซึ้งเข้าไป หลักฐานในพระไตรปิฎกและอรรถกถา มีจริงอย่างนั้นทั้งหมด อาตมารับรอง ถ้าเผื่อว่าจะมีพระมหาเถระผู้ใหญ่ อย่างเช่นกรรมการมหาเถรสมาคมท่านใด จะเรียกให้ไปพุดให้คณะกรรมการผู้ใหญ่ที่สนใจจริงๆ ฟัง

อาตมาจะดีใจมากเลย ขอบอกว่า อาตมาจะดีใจอย่างมาก จะได้มีโอกาสงามๆ ชี้แจงให้พระมหาเถระท่านได้ทราบลัทธิธรรมนี้ ตาม

เอกสารหลักฐานที่เชื่อถือได้ แต่ก็คงจะไม่มีโอกาสได้อ่านนั้นหรอก

ตอนนี้อาตมาจึงได้พูดบันทึกวิธีโอเทปไว้แล้ว เฉพาะเรื่องวิปัสสนาที่มีอยู่ในหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษา เฉพาะส่วนนี้เป็นเทปวิธีโอ ๕ ม้วน เป็นเทปคัสเซต ๑๔ ม้วน ตั้งใจจะแจกให้ท่านที่มีนักเรียนหรือเปิดสอนภาวนาก่อนตามกำลังเงินทุนที่มีเจ้าภาพถวายไว้ รับรองว่าถ้าท่านใดตั้งใจฟังให้ดี ศึกษาให้ดี ฟังให้ตลอดแล้ว ก็จะถึงบางอ้อเลย ไม่ไปอื่นหรอก แม้แต่พระมหาเถระผู้ใหญ่ระดับไหน ก็แล้วแต่อาตมาเชื่อมั่น ถ้าใครก็ตามฟังเทปนี้โดยตั้งใจให้ตลอดแล้ว ไม่ไปอื่นหรอก อาตมากล้ารับรอง เว้นแต่คนนั้นแย่มากที่ คือคนที่ไม่เอาไหนเลย อาตมาทราบดีว่าหลักฐานเกินไปกว่านี้ ที่ผิดไปจากนี้คงไม่มี เพราะว่าเราได้ศึกษาค้นคว้าจากพระไตรปิฎกและคัมภีร์อรรถกถา ดีพอสมควรแล้ว เป็นอันถูกต้องแน่นอน ไม่ผิดหรอก และยังตรงกับผลของการปฏิบัติของพระมหาเถระผู้ปฏิบัติโนทุกสำนักแหละ อย่าสงสัยเลย.

๑๓

ใช้กายมนุษย์พิเศษ ทำวิชาสะสางธาตุธรรม ถูกหรือไม่ (นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๔๕)

ถาม : ใช้กายมนุษย์พิเศษ ทำวิชาสะสางธาตุธรรม ถูกหรือไม่?

ตอบ : ถูกแล้ว เพราะกายมนุษย์พิเศษเป็นธาตุล้วนธรรมล้วน ที่ผ่านการเจริญภาวนาสะสางธาตุธรรมถึงพระนิพพานธาตุของพระพุทธเจ้า และจักรพรรดิ (ภาคผู้เลี้ยง) ภาคผู้สวด ภาคผู้ส่ง ภาคผู้ส่ง ภาคผู้บังคับ ภาคผู้ปกครอง และถึงพระพุทธเจ้าต้นธาตุต้นธรรมดีแล้ว จึงปรากฏเป็นกายมนุษย์พิเศษที่พร้อมด้วยจักรพรรดิรัตนเจ็ด ทับบริสุทธิ ที่ภาคมาระเบิดไม่แตก คือ ที่ภาคมารจะทำวิชาสวด ละเอียดยเข้ามาเอิบอาบ ซึมซาบ ปนเป็น ฯลฯ เข้ามาระเบิด เข้ามาทำลายอีกมิได้

เพราะฉะนั้น เมื่อผู้ปฏิบัติภาวนาวิชาธรรมกายขั้นสูง ได้ถึง ได้รู้ ได้เห็น และได้เป็นกายมนุษย์พิเศษนั้นแล้ว จงดับหยาบไปหา ละเอียดย หยุดในหยุดกลางของหยุดอีกต่อๆ ไป จนสุดละเอียดย จนตัวเราเองเป็นกายมนุษย์พิเศษ เป็นองค์พระที่ใสบริสุทธิ และมีรัศมีสว่างนั้น

แล้วอาราธนาพระพุทธเจ้าต้นธาตุต้นธรรม ทับทิวญัคคีดีสิทธิ บารมี รัศมี กำลังฤทธิ์ อำนาจ สิทธิ สิทธิเฉียบขาด

แล้วใช้กายมนุษย์พิเศษนั้นแหละ ทำวิชาสะสางธาตุธรรม
ต่อๆ ไป จนสุดละเอียด แล้วอธิษฐานตั้งวิชาเป็น ธาตุเป็น-ธรรมเป็น
(แผนผังเป็น กายเป็น วิชาเป็น) ตั้งผังสุขสมบุรณ์บริบูรณ์ (ด้วยมนุษย์
สมบัติ สวรรค์สมบัติ ถึงนิพพานสมบัติ) ตลอดธาตุ ตลอดธรรม

แล้วอาราธนาพระพุทธเจ้าต้นธาตุต้นธรรมทักทวี่เข้ามาให้เต็ม
ปราสาททำวิชาของวัดหลวงพ่อสวดธรรมกายาราม ในสถาบันพุทธ-
ภาวนาวิชาธรรมกายเข้าไว้ แล้วพิสดารกายรอบตัว ทักทวี่ให้เต็มวัด
เต็มประเทศ และเต็มโลก เต็มภพ เต็มจักรวาล เท่าที่สามารถจะทำได้
และที่จะเป็นไปได้เข้าไว้ อย่างน้อยให้เต็มวัด และเต็มประเทศเข้าไว้
แล้วตั้งผังสำเร็จในกิจโดยชอบเข้าไว้ด้วย ทุกครั้ง.

๑๔

เมื่อสะสางธาตุธรรม

เก็บธาตุธรรมภาคดำ และภาคกลางๆ

จนใสเหมือนเพชรแล้ว ทำไมยังเห็นอยู่อีก

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๔๕)

ถาม : ทำไมเมื่อสะสางธาตุธรรม เก็บธาตุธรรมภาคดำและ
ภาคกลางๆ จนใสเหมือนเพชรแล้ว ต่อไปยังเห็นมีธาตุธรรมภาคดำ ภาค
กลางๆ อยู่อีก ?

ตอบ : เพราะว่า

๑. เรายังละกิเลส อวิชชา ตัณหา อุปาทาน ซึ่งรวมเรียกว่า
สังโยชน์ (กิเลสเครื่องร้อยรัดให้ติดอยู่กับโลก) ที่ได้เคยสะสมมาแต่อดีต
นับภพนับชาติไม่ถ้วน ยังไม่หมดสิ้นโดยเด็ดขาดเป็นสมุจเฉทปหาน
ต่อเมื่อใดเราได้บำเพ็ญบุญบารมี อุบารมี ถึงปรมัตถบารมี เต็มส่วน
(ตามอธิษฐานบารมีเป็นพระอรหันตสาวก หรือเป็นพระอรหันต-
ปัจเจกพุทธเจ้า หรือเป็นพระอรหันตสัพพัญญูพุทธเจ้า หรือถึง
ต้นธาตุต้นธรรม) ปฏิบัติธรรม ตรัสรู้พระอริยสัจธรรม จนละสังโยชน์
ได้ทั้งหมด (๑๐ ประการ) โดยเด็ดขาด เป็นพระอรหันตชินาสพ ตาม
ระดับบุญบารมีที่อธิษฐาน (บารมี) ไว้แล้ว ทั้งธรรมกายตรัสรู้ ชื่อว่า
“พระนิพพานธาตุ” และกายมนุษย์พิเศษของพระอริยเจ้านั้นจึงโตใหญ่
เต็มธาตุเต็มธรรม และใสบริสุทธิ์ มีรัศมีสว่างอยู่อย่างนั้น (ไม่มีมัว
หมองและไม่กลับเล็กลงอีก) พระนิพพานธาตุ และกายมนุษย์พิเศษ
นั้นแหละ จะเชื่อมเป็นอันเดียวกัน เป็นอมตธรรม ที่มีสภาพเที่ยง เป็น
บรมสุข และเป็นตัวตนที่แท้จริง ที่ยั่งยืนของพระอริยเจ้านั้น

เพราะฉะนั้น จงบำเพ็ญบุญบารมีและปฏิบัติธรรมให้ยิ่งขึ้นไป
จนถึงบรรลุพระนิพพานที่สิ้นสุดแห่งทุกข์ทั้งปวง และที่เป็นบรมสุขนั้น
เถิด

๒. เพราะธาตุธรรมของสัตว์โลกเกี่ยวเนื่องถึงกัน เมื่อเราทำวิชา
สะสางธาตุธรรมของเรา ก็เกี่ยวเนื่องถึงธาตุธรรมของสัตว์โลกอื่นๆ ด้วย
วิชาธรรมกายขั้นสูงเป็นวิชาสะสางธาตุธรรมของพระพุทธเจ้าต้นธาตุ
ต้นธรรม เพื่อช่วยรื้อสัตว์ชนสัตว์เข้านิพพาน เมื่อเราเข้าถึงแล้ว จึงได้

วิชานี้มาเพื่อสะสมธาตุธรรมของเราเองด้วย และเพื่อช่วยสะสมธาตุธรรมของสัตว์โลกอีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ปฏิบัติธรรมในสายธาตุธรรมเดียวกัน คือธาตุธรรมสายขาวหรือฝ่ายพระพุทธศาสนา ซึ่งพระอริยเจ้า พระอรหันตเจ้า และ พระพุทธเจ้า คือธรรมกายนั่นเอง จะได้รับผลก่อน และมากกว่าสายอื่น (คือธาตุธรรมสายกลางๆ และธาตุธรรมสายดำ) ซึ่งจะค่อยๆ ได้รับผล เมื่อผู้เจริญภาวนาวิชาธรรมกายชั้นสูงช่วยสะสมธาตุธรรมของสัตว์โลก หมดยกแกมภาพ รูปภพ อรูปภพ ทั้งทั้งจักรวาล ตามศักดิ์แห่งบุญบารมี และพลัง คือทั้งจำนวน (ปริมาณ) และระดับภูมิธรรม (คุณภาพ) ของผู้ปฏิบัติธรรมที่ได้ถึงธรรมกาย และได้ฝึกเจริญสติปัฏฐาน ๔ และวิชาธรรมกายชั้นสูงที่ได้ผลดี คือที่บริสุทธิ์ และมั่นคงดีแล้ว ที่มีมากขึ้น และแก่กล้าขึ้นตามลำดับ

เพราะเหตุนี้ วัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม ในสถาบันพุทธภาวนาวิชาธรรมกาย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี จึงมีนโยบายและโครงการที่จะ “สร้างพระในใจตน” และ “ช่วยสร้างพระในใจคน(อื่น)” ให้ได้คุณภาพและปริมาณที่ดีให้มากที่สุด เพื่อช่วยตนเองและผู้อื่น โดยมีหลักว่าเท่าที่กำลังสติปัญญาความสามารถ ภูมิธรรม และกำลังทรัพย์ สามารถและที่สามารถจะช่วยผู้อื่นได้ นี่เป็นงานข้าง (งานหนัก) แต่เราทำเท่าที่สามารถทำได้ตามกำลังของเรา แต่เราต้องช่วยตนเองและผู้อยู่ในสายธาตุธรรมที่ใกล้ชิดกันเอง คือผู้ปฏิบัติธรรมที่ทำหน้าที่รับ ทำงาน ตรวจงาน เผยแพร่ กองเสบียงก่อน ให้มีกำลังกล้าแข็งพอที่จะขยายความช่วยเหลือแก่ผู้อื่นที่อยู่ห่างสายธาตุธรรมวิชาธรรมกาย และนอกพระพุทธศาสนาออกไป

เพราะเหตุนี้ หลวงพ่อวัดปากน้ำ ท่านจึงกล่าวว่า “ธรรมกายนั้นแหละ คือที่พึ่งของสัตว์โลก” ใครผู้ใดขัดข้อง คิด และกระทำการทำลายธรรมปฏิบัติตามที่หลวงพ่อบุญ และศิษยานุศิษย์ท่านสอนให้ปฏิบัติถึงธรรมกาย ถึงพระนิพพาน ด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ด้วยมิจฉาทิฐิจึงมีผลดุจดั่งเด็กกำถ่านเพลิง และดุจดั่งคนโง่ทุบหม้อข้าวตนเองฉันใดฉันนั้น.

๑๕

อานุภาพของจักรพรรดิ กายสิทธิ์ ภาคผู้เลี้ยง

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๔๕)

ถาม : ขอให้หลวงพ่อบุญถึงอานุภาพของจักรพรรดิ กายสิทธิ์ ภาคผู้เลี้ยง ว่ามีคุณและโทษอย่างไร ครับ ?

ตอบ : ในสมัยที่อาตมายังเป็นคฤหัสถ์ ได้ทำงานในตำแหน่ง Research Specialist สำนักข่าวสารอเมริกัน กรุงเทพฯ อาตมาได้เข้าศึกษาและปฏิบัติภาวนาธรรมกับพระเดชพระคุณพระภาวนาโกศลเถร (วีระ คณุตตโม) รองเจ้าอาวาสและอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ องค์ปัจจุบัน ผู้สอนภาวนาตามที่หลวงพ่อบุญวัดปากน้ำ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) พระอุปัชฌาย์ของท่าน (พระภาวนาโกศลเถร) ที่สอนให้ปฏิบัติถึงธรรมกายและพระนิพพาน รวมเรียกว่า “วิชาธรรมกาย” ตามรอยบาทพระพุทธองค์

อาตมาจึงได้รู้เรื่องกายในกาย ฯลฯ ที่สุดละเอียดต่อไปอีกว่า ในท่ามกลางพระนิพพานธาตุ คือธรรมกายที่ตรัสรู้ (มีขนาดโตใหญ่กว่า ๒๐ วาพระนิพพานขึ้นไป มีรัศมีสว่างยิ่งนัก) ของพระพุทธเจ้า และพระอรหันตเจ้าที่ดับขันธเข้านิพพานด้วยอนุปาติเสสนิพพานธาตุ และสถิตยั้งยืนอยู่ในอายตนะนิพพานนั้น ยังมีพระจักรพรรดิ (เหมือนพระทรงเครื่องอยู่ในดวงธรรมที่ใสบริสุทธิ์) สถิตอยู่ด้วย และพระจักรพรรดินี้ยังมีรัศมี ๗ เป็นบริวาร คือมี จักรแก้ว ข้างแก้ว ม้าแก้ว นางแก้ว ขุนพลแก้ว ขุนคลัง(คฤหบดี)แก้ว และดวงแก้วหรือแก้วมณี ตรงกลางดวงแก้วหรือแก้วมณียังมีแว่นแก้ว-กล้องแก้ว เป็นดวงแก้วที่ใสบริสุทธิ์ และละเอียดยิ่งนัก

พระจักรพรรดินี้สถิตเป็นพระภาคผู้เลี้ยงประจำอยู่ในท่ามกลางพระนิพพานธาตุของพระพุทธเจ้า และพระอรหันตสาวกทุกพระองค์ ในอายตนะนิพพาน ไปจนสุดละเอียดถึงอายตนะนิพพานเป็น ของพระพุทธเจ้าต้นธาตุต้นธรรม (พุทธลักษณะเหมือน พระภิกษุกายเนื้อ มีขนาดโตใหญ่กว่า ๒๐ วาพระนิพพานขึ้นไป และใสบริสุทธิ์ มีรัศมีสว่างยิ่งนัก) แวดล้อมด้วยพระพุทธเจ้ากลางธาตุ ประทับอยู่ซ้าย-ขวา-หน้า-หลัง ของพระพุทธเจ้าต้นธาตุ และมีพระพุทธเจ้ากลางในกลางธาตุ และปลายธาตุ ประทับอยู่ซ้าย-ขวา-หน้า-หลัง ซึ่งกันและกันต่อไป นับไม่ถ้วน

พระจักรพรรดิ ชื่อว่า “พระภาคผู้เลี้ยง” นั้น ด้วยว่าทำหน้าที่หล่อเลี้ยงพระนิพพานธาตุของพระพุทธเจ้า พระอรหันตเจ้า ถึงพระพุทธเจ้าต้นธาตุต้นธรรมที่เป็นอมตธรรม ตลอดทั้งกลางธาตุ และ

ปลายธาตุทั้งสิ้น ด้วยนิพพานสมบัติ ให้ได้เสวยวิมุตติสุขเป็นบรมสุขที่ยั่งยืน ที่ไม่มีความเกิด แก่ เจ็บ และตาย อีก

แล้วยังถ่ายทอดเป็นโลกียสมบัติ คือ เป็นอรุปรพพรหม รูป-พรหมสมบัติ สวรรค์สมบัติ และมนุษย์สมบัติ มาตามสายธาตุธรรมของภาคพระ/ธรรมขาว หรือฝ่ายบุญกุศล ตามระดับบุญบารมีและภูมิธรรมของสัตว์โลกในสุคติภพที่ได้ประกอบบำเพ็ญมาอีกด้วย

เพราะเหตุนี้ ในท่ามกลางของกายในกาย ณ ภายในของสัตว์โลกในสุคติภพ จากกายสุดหยาบสุดละเอียด ทั้งระดับโลกียะ ได้แก่ เบญจขันธ์ของ มนุษย์-มนุษย์ละเอียด, ทิพย์-ทิพย์ละเอียด, รูปพรหม-รูปพรหมละเอียด, อรูปพรหม-อรูปพรหมละเอียด ถึงระดับโลกุตระ คือธรรมกายทุกระดับภูมิจิต จึงมีจักรพรรดิภาคผู้เลี้ยงนี้สถิตอยู่ในท่ามกลางกายสุดหยาบสุดละเอียดนี้ทุกกาย และยังมีจักรพรรดิภาคผู้เลี้ยงประจำหมู่ชนที่อยู่ร่วมกันเป็นคณะน้อยใหญ่ทั้งปวง ตั้งแต่ระดับครอบครัว ประเทศชาติ โลก และภพภูมิต่างๆ ได้แก่ กามภพ รูปภพ และ อรูปภพ ถึงพันโลกคือพระนิพพาน ตามระดับบุญบารมี อีกทั้งสัตว์โลกในทุกคติภูมิ (เปรต สัตว์นรก อสุรกาย สัตว์ดิรัจฉาน) ถึงอายตนะโลกันต์ที่พ้นโลก พ้นขอบจักรวาลไปเบื้องล่าง

เฉพาะจักรพรรดิภาคผู้เลี้ยงภาคพระ หรือฝ่ายบุญกุศลที่ให้ผลเป็นสุขสมบัติแก่สัตว์โลกแต่ละบุคคลหรือแต่ละตัวตน และแต่ละหมู่คณะ ที่อยู่ร่วมกันตามระดับบุญกุศลคุณความดี และบารมีที่ได้เคยกระทำความดีมาแล้วแต่อดีต ติดตามให้ผลเป็นวิบาก คือ

“จุลจักรพรรดิ” ให้ผลเป็น “สุขสมบัติ” ที่ไม่สมบูรณ์ คือแร้นแค้น ทำมาหากินฝืดเคือง ไม่พอกินพอใช้ แก่สัตว์โลกที่กระทำความผิด มีทานกุศล ศีลกุศล ภาวนากุศล เป็นต้น มาน้อย

“มหจักรพรรดิ” ให้ผลเป็น “สุขสมบัติ” ที่สมบูรณ์แต่พอกินพอใช้ คือไม่ถึงอุดมสมบูรณ์นัก แก่สัตว์โลกที่กระทำความผิด มีทานกุศล ศีลกุศล ภาวนากุศล เป็นต้น มามากพอสมควร

“บรมจักรพรรดิ” ให้ผลเป็น “สุขสมบัติ” ที่อุดมสมบูรณ์บริบูรณ์เต็มที่ แก่สัตว์โลกที่ได้ประกอบกรรมดี มีทานกุศล ศีลกุศล ภาวนากุศล เป็นต้น มามาก

จักรพรรดิภาคผู้เลี้ยงธาตุธรรมภาคพระ (ฝ่ายบุญกุศล หรือธาตุธรรมขาว) ที่มีประจำสัตว์โลก ให้สุขสมบัติเป็นความสุขความเจริญด้วยมนุษย์สมบัติ สวรรค์สมบัติ พรหม-อรูปพรหมสมบัติ ถึงนิพพาน-สมบัติ เช่นไร จักรพรรดิภาคผู้เลี้ยงธาตุธรรมภาคมาร (ฝ่ายบาปอกุศล หรือธาตุธรรมภาคดำ) ของสัตว์โลกผู้ประพฤติปฏิบัติ หรือกระทำความชั่ว หรืออกุศลกรรม ด้วยอำนาจของกิเลส อวิชชา ตัณหา อุปาทาน ก็ย่อมให้ผลตรงกันข้ามกับฝ่ายบุญกุศล คือกลับให้ผลเป็นความทุกข์เดือดร้อนเช่นนั้น

และสัตว์โลกที่ได้กระทำทั้งกรรมดีและกรรมชั่ว จึงย่อมได้รับผลที่เป็นทั้งความสุขความเจริญ และทั้งความเสื่อม เป็นโทษ เป็นความทุกข์เดือดร้อน จากจักรพรรดิภาคผู้เลี้ยงทั้งฝ่ายบุญกุศล และทั้งฝ่ายบาปอกุศลที่ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันให้ผล ตามความหนักเบาของกรรมดี

หรือกรรมชั่วที่ได้กระทำไปแล้ว ให้ผลตามหน้าที่และกาลเวลาที่เหมาะสมที่กรรมนั้นๆ จะให้ผลเป็นวิบาก

ในส่วนที่จักรพรรดิภาคผู้เลี้ยงที่ตั้งอยู่ ณ ศูนย์กลางในกาย สดุดกายหยาบกายละเอียดของสัตว์โลกทั้งฝ่ายบุญกุศล ฝ่ายบาปอกุศล และฝ่ายกลางๆ (ไม่ดีไม่ชั่ว) ดังที่กล่าวข้างต้นนี้ ยังมี “กายสิทธิ์” ภาคผู้เลี้ยงซึ่งเป็นบริวารของจักรพรรดิ เป็นธาตุธรรมเป็น มีรูปกายคล้ายเทวดา สถิตอยู่กับธาตุธรรมส่วนหยาบ ที่จะให้ผลเป็น “สุขสมบัติ” ได้แก่ มนุษย์สมบัติ สวรรค์สมบัติ ฯลฯ และ/หรือ เป็น “ทุกข์สมบัติ” แก่สัตว์โลกตามผล (วิบาก) แห่งกรรมดีหรือกรรมชั่วในส่วนหยาบ คือสถิตอยู่กับทุกองของวัตถุธาตุที่ประกอบด้วยธาตุดิน น้ำ ไฟ ลม เช่น อยู่กับดิน หิน กรวด ทราบ โลหะ แร่ธาตุต่างๆ อัญมณี ต้นไม้ และพืชพันธุ์ต่างๆ เป็นต้น ที่ให้คุณและโทษต่างๆ แก่สัตว์โลกทั้งหลายอีกด้วยเช่นกัน

ธรรมชาติดังกล่าวนี้นี้ ผู้ปฏิบัติภาวนาวิชาธรรมกาย ตามที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) ท่านสอนศิษยานุศิษย์ให้ปฏิบัติถึงธรรมกาย ถึงพระนิพพาน ตามรอยบาทพระพุทธรองค์ เมื่อฝึกเจริญภาวนาได้ถึงธรรมกาย ฝึกเจริญสติปัฏฐาน ๔ และฝึกเจริญภาวนาวิชาธรรมกายขั้นสูง (มีรายละเอียดในหนังสือมรรคผลพิสดารเล่มที่ ๑-๒ และหนังสือการสะสางธาตุธรรม) แล้วก็จะรู้-เห็นได้ ตามสมควรแก่ระดับภูมิธรรมที่ปฏิบัติได้

มีข้อที่น่าสังเกตว่า

๑. “กายสิทธิ์” ภาคผู้เลี้ยงฝ่ายพระหรือฝ่ายบุญกุศล ที่เป็นพลัง และให้พลังทรัพยากรที่เป็นคุณเป็นสุขสมบัติ ได้แก่ มนุษย์สมบัติ เป็นต้น แก่สัตว์โลก ได้แก่ มนุษย์ผู้ปฏิบัติตนอยู่แต่ในคุณความดี เป็นบุญเป็นกุศลเพิ่มพูนบุญบารมีอยู่เสมอ ย่อมสถิตอยู่กับวัตถุธาตุที่บริสุทธิ์ และที่เป็นมงคล ที่ใสสะอาดบริสุทธิ์และที่มีวรรณะ (สี) เป็นมงคล ได้แก่สีขาว สีทอง สีเงิน สีเหลือง สีเขียว สีนํ้าเงิน เป็นต้น รวมทั้งพันธุ์ไม้ที่เป็นเภสัช และที่เป็นมงคลต่าง ๆ

อนึ่ง วัตถุธาตุใด ยิ่งประกอบด้วยอณูที่ควบกันอยู่หนาแน่นเพียงใด ก็ยิ่งมีกายสิทธิ์สถิตอยู่มาก (หนาแน่น) เพียงนั้น

เพราะเหตุนี้ จึงไม่แปลกประหลาดอะไร ที่ผู้รู้จะมีวัตถุธาตุอันเป็นที่สถิตอยู่ของกายสิทธิ์ภาคผู้เลี้ยงฝ่ายพระ หรือฝ่ายบุญกุศลนี้ไว้ในครอบครอง เพื่อเป็นพลัง และให้พลังเพิ่มพูนทรัพยากรแก่ผู้ตั้งใจปฏิบัติปฏิบัติชอบ อยู่ในกรอบแห่งศีลธรรม มุ่งบำเพ็ญบุญกุศล คุณความดีและบุญบารมีสูงๆ และ/หรือ แก่ผู้ได้มาหรือมีอยู่ในครอบครองด้วยกุศลคุณความดี หรือบุญบารมีที่ตนได้เคยสั่งสมมา เช่น หินพลึก (Rock Crystal) หินควอทซ์ (Quartz) อัญมณี (Gem stone) โลหะทองคำ เงิน และแม้ธาตุเหล็กไหลต่างๆ ที่มีคุณสมบัติดังกล่าว ข้างต้น

และก็ไม่แปลกประหลาดอะไรที่ประเทศหรือหมู่ชนที่มีวัตถุธาตุ เป็นที่สถิตอยู่ของ “กายสิทธิ์” ภาคผู้เลี้ยงฝ่ายบุญกุศลที่เป็นพลัง และให้พลังทรัพยากรที่เป็นคุณมาก ก็จะได้รับผลล่อเลี้ยงจากกายสิทธิ์ฝ่ายบุญกุศล เป็นสุขสมบัติมาก อย่างเช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ที่มีทั้งทรัพยากรเช่นนั้นอยู่มาก และทั้งยังเป็นที่ตั้งสำนักงานกองเงิน

ทุน การเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund - IMF) ที่มีทองคำเป็นทุนสำรองจากประเทศสมาชิกต่างๆ ทั่วโลกมาฝาก และฝังอยู่ที่นั่นมาก ประเทศนี้จึงมีฐานะทางเศรษฐกิจที่มั่นคงและมั่นคงมากแห่งหนึ่งในโลก

ตราบใดที่บุคคลหรือประชาชนของหมู่ชนประเทศนั้นยังปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบอยู่มากเพียงไร สุขสมบัตินั้นก็จะให้ผลเป็นความเจริญรุ่งเรือง และสันติสุขอย่างมั่นคงแก่บุคคล หรือหมู่ชนประเทศชาตินั้นได้มากเพียงนั้น

ส่วนว่า บุคคลใดหรือหมู่ชนประเทศชาติใดที่ประพฤติดุปฏิบัติที่ไม่ดี คือที่เป็นความชั่วหรือบาปอกุศลมากๆ วัตถุธาตุอันเป็นที่สถิตอยู่ของกายสิทธิ์ภาคผู้เลี้ยงฝ่ายบุญกุศลที่จะให้สุขสมบัติ ก็จะไม่เลื่อมล้นหรือสูญหายไปได้ง่ายๆ อย่างเช่น ผู้ครอบครองเหล็กไหลที่มีคุณและที่มีอานุภาพสูง หรืออย่างเช่นอัญมณีที่ดีๆ และ/หรือ ทองคำ เงิน เป็นต้น มักจะอยู่กับคนชั่วหรือคนทุศีลไม่นานนัก มักมีอันให้สูญหายหรือสิ้นสูญไปได้โดยง่าย

แต่พระอริยเจ้า หรือผู้มีคุณธรรมสูง และผู้บำเพ็ญบุญบารมีมาก ท่านไม่จำเป็นต้องแสวงหาและยึดติด (มีอุปาทาน) ด้วยตัณหาและทิฐิ ให้เป็นทุกข์ ท่านได้มาหรือมีอยู่ในครอบครอง ก็เพียงสักว่ามีหรือเพียงกระทำให้ไปเพื่อเป็นประโยชน์สุขแก่ส่วนรวม และเพียงมีไว้เพื่อประกอบการบำเพ็ญกุศลคุณความดี เพิ่มพูนบุญบารมีของท่าน เมื่อสมควรเสียสละให้แก่บุคคลหรือคณะบุคคลที่สมควรให้ ท่านก็เสียสละให้ได้โดยง่าย เพราะท่านผู้เป็นพระอริยเจ้าหรือผู้กำลังบำเพ็ญบุญบารมี

ย่อมทราบดีว่า ทรัพย์ภายนอกล้วนเป็น อนิจจัง ทุกขัง อนตตา ถ้ายิ่งยึดติดอยู่ด้วยตัณหาและทิฐิ ก็ยิ่งเป็นทุกข์ และยังห่วงเหนียวไม่ให้ถึงพระนิพพาน ที่สิ้นสุดแห่งทุกข์ทั้งปวงได้ ก็อย่าสงสัยเลย

๒. “กายสิทธิ์” ภาคผู้เลี้ยงฝ่ายมาร หรือฝ่ายบาปอกุศลที่ให้พลังทรัพย์ากรที่เป็นโทษ เป็นทุกข์สมบัติ แก่สัตว์โลกที่ประพฤติปฏิบัติที่ชั่วที่เป็นบาปอกุศล ย่อมสถิตอยู่กับวัตถุธาตุที่ไม่สะอาดบริสุทธิ์ หรือที่เป็นอัมภมคฺล ไม่ว่าจะเป็นดิน หิน โลหะ แร่ธาตุ อัญมณี ที่สกปรกที่ขุ่นมัว ไม่สะอาด และที่มีวรรณะ (สี) ที่ไม่เป็นมงคลต่างๆ เช่น สีดำ สนิท หรือจะเป็นพืชพันธุ์ที่เป็นพิษ และที่เป็นอัมภมคฺลต่างๆ ได้แก่ หินดำ นิลดำ เพชร/พลอยดำสนิท ธาตุเหล็กไหล เหล็กทรหด หรือแร่อุกาบาต ที่ดำสนิท เป็นต้น ก็ตาม ถ้าผู้มีอยู่ในครอบครองมีความประพฤติปฏิบัติที่ชั่วหยาบหรือทุจริตแล้ว ธาตุกายสิทธิ์ประเภทนี้จะให้ผลเป็นโทษ เป็นความทุกข์เดือดร้อน ที่ร้ายแรงและรวดเร็วมาก

อุปมาดังใจที่มีใจเป็นเพื่อนคู่หู ที่ย่อมจะพากันไปสู่ความวิบัติฉิบหายเร็ว ฉันทิฉันนั้น แต่ถ้าผู้มีอยู่ในครอบครองเป็นพระอริยเจ้า หรือมีคุณธรรมสูง ก็จะสามารถเปลี่ยนธาตุกายสิทธิ์ฝ่ายมารให้เข้าสู่กระแสธรรมเป็นฝ่ายพระได้ หรือผู้มีอาคมขลัง (แก่กล้า) ที่สามารถข่ม หรือครอบงำให้เขาอยู่ในอำนาจได้ ก็ได้แต่เพียงชั่วระยะเวลาที่มีอำนาจข่ม หรือครอบงำได้ ไม่ยั่งยืนเหมือนพระอริยเจ้าที่ทรงคุณธรรมสูงที่ถาวร และ/หรือที่สูงยิ่งๆ ขึ้นไปถ่ายเดียว เพราะอาคมก็เป็น อนิจจัง ทุกขัง อนตตา เหมือนกัน

๓. “กายสิทธิ์” ที่ให้ผลได้ทั้งคุณและโทษแก่ผู้มีอยู่ในครอบครองที่ประพฤติปฏิบัติดีบ้าง ชั่วบ้าง ก็สถิตอยู่กับวัตถุธาตุที่มีลักษณะทั้ง ๒ อย่างข้างต้น ปะปนกัน ถ้าได้รับการเจริญภาวนาอธิษฐานจิตจากผู้ทรงศีลทรงธรรม ปรับธาตุธรรมให้เป็นกายสิทธิ์ภาคผู้เลี้ยงฝ่ายพระ หรือฝ่ายบุญกุศล ที่ให้พลังเป็นพลังทรัพย์ากรที่ให้คุณ ก็กลับเป็นสุขสมบัติได้ และ/หรือถ้าอยู่กับคนดี มีศีลมีธรรม ประกอบแต่คุณความดียิ่งๆ ขึ้นไป ไม่ประมาท ก็ให้ผลเป็นสุขสมบัติได้ตามส่วนเหมือนกัน แต่ถ้าอยู่กับคนชั่ว คนทุจริต ก็ให้ผลเป็นโทษเป็นความทุกข์เดือดร้อนได้ อย่างเช่นประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ น้ำมันมาก แม้จะให้ผลเป็นมนุษย์สมบัติมาก แต่ถ้าบุคคลในชาติเป็นมิชฌาทิฐิ เป็นคนพาลปัญญาโหดเขลา มีความประพฤติปฏิบัติที่ผิดศีลผิดธรรมมาก ทรัพย์สมบัตินั้นก็จักกลับกลายเป็นเครื่องทำลาย ได้แก่ อาวุธยุทธโธปกรณ์ที่ใช้ประหารกันมาก อันให้โทษ เป็นความทุกข์เดือดร้อนแก่ทั้งสังคม และประเทศชาติของตน และทั้งของประเทศชาติอื่นได้มาก เป็นทุกข์สมบัติไป ส่วนว่าถ้าบุคคลในชาติประพฤติปฏิบัติดี มีศีลมีธรรมมาก ทรัพยากรนั้นก็จักให้สุขสมบัติมาก เป็นความเจริญและสันติสุขมากตามส่วน

๔. วัตถุธาตุกายสิทธิ์ตามธรรมชาติที่บริสุทธิ์ เป็นธาตุธรรมฝ่ายพระหรือฝ่ายบุญกุศลที่เคยให้สุขสมบัติระดับโลกียะ (มนุษย์สมบัติ สวรรค์สมบัติ) แต่เดิมถ่านนำไปสร้างเป็นปูชนียวัตถุที่สำคัญ เช่น เอาหินผลึก (Rock Crystal) หรือหินควอทซ์ (Quartz) หรืออัญมณีที่ใสบริสุทธิ์ หรือโลหะทองคำ เงิน นาก และแม่ทองแดง ทองเหลือง หรือวัตถุธาตุเหล็กไหลที่บริสุทธิ์ไปทำเป็นพระพุทธรูป (พระพุทธรูป)

หรือพระปฎิมาจำลองจักรพรรดิ พระอริยเจ้า พระอรหันตเจ้า หรือพระโพธิสัตว์ ฯลฯ ธาตุกายสิทธิ์ที่สถิตอยู่ ณ ภายในวัตถุธาตุเช่นนั้น จะเข้าสู่กระแสธรรมกลายเป็นพระจักรพรรดิภาคผู้เลี้ยงที่มีพลังอำนาจสูง ให้สุขสมบัติทั้งระดับโลกียะและโลกุตตระ ชักนำให้ผู้สร้างปุชนียวัตถุนั้นเข้าสู่กระแสธรรม ให้ไม่ตกต่ำไปในทางชั่วได้มาก

ผู้รู้จึงมักนิยมสร้างพระพุทธรูปด้วยวัตถุธาตุกายสิทธิ์ที่ดี เพื่อเป็นอริยทรัพย์ฝากไว้ในพระพุทธศาสนา อันเป็นมหานิสงส์ที่จะติดตามให้ผลเป็นทั้งโลกียสมบัติ ถึงโลกุตตรสมบัติ แก่ผู้มีจิตศรัทธาสร้างถวายต่อๆ ไปทุกภพทุกชาติ トラบเท่าเข้าสู่ปรินิพพาน และในส่วนของกายสิทธิ์ที่สถิตอยู่กับปุชนียวัตถุที่สร้างขึ้นด้วยวัตถุธาตุกายสิทธิ์ที่ดีที่บริสุทธิ์เช่นนั้น ก็จะเข้าสู่กระแสธรรมกลายเป็นพระจักรพรรดิภาคผู้เลี้ยงฝ่ายพระ ทั้งระดับโลกียะและโลกุตตระ ที่มีพลังอำนาจสูงแก่ผู้เคารพกราบไหว้บูชา ด้วยทั้งอามิสบูชาและปฏิบัติบูชา กับเป็นบุญเป็นกุศลแก่ผู้สร้างถาวยนั้นเป็นทวี

พระผู้รู้จึงนิยมสร้างพระพุทธรูปบูชาขนาดเล็ก สำหรับให้ใช้บูชาติดตัว หรือขนาดพระบูชาประจำบ้าน ประจำสำนักงาน มอบให้แก่ญาติโยมผู้มีจิตศรัทธาบำเพ็ญกุศลบำรุงวัดหรืออุปัชฌาย์พระพุทธรูปตามสมควรแก่กำลังศรัทธาไว้เป็นที่เคารพบูชา เป็นพุทธานุสติ อัมมานุสติ สังฆานุสติ และเป็นสิริมงคลแก่การดำเนินชีวิตไปตามกระแสธรรมสู่ความเจริญรุ่งเรืองและสันติสุขยิ่งๆ ขึ้นไป

ส่วนวัตถุธาตุกายสิทธิ์ธรรมชาติที่ไม่บริสุทธิ์ เป็นธาตุธรรมฝ่ายมาร หรือธาตุธรรมดำที่เคยให้ทุกข์สมบัติแก่สัตว์โลกผู้ปฏิบัติชั่ว

หยาบ เป็นผู้ทุศีล เช่นหินดำสนิท นิลดำสนิท เพชรพลอยดำสนิท ธาตุเหล็กไหล แร่เหล็กทรหด หรือแร่อุกาบาตที่ดำสนิทเป็นต้น ถ้าเอาไปสร้างเป็นปุชนียวัตถุก็จะกลับมีพลังอำนาจแรงขึ้น กายสิทธิ์ที่มีธาตุธรรมดำหรือภาคมารอยู่แต่เดิม จะเปลี่ยนสภาพเป็นจักรพรรดิที่มีพลังอำนาจของภาคมารแฝงอยู่ด้วยสูงขึ้น หากผู้มีไว้ในครอบครองหรือวัดวาอารามที่พระภิกษุผู้มีอำนาจปกครอง และพระลูกวัดไม่มีคุณธรรมดีพอ มีวัตรปฏิบัติที่ย่อหย่อนในพระธรรมวินัยแล้ว จะได้รับผลเป็นทุกข์สมบัติ ให้มีปัญหาความล้มเหลวในกิจการงาน และเป็นความทุกข์เดือดร้อนได้มาก

อย่างเช่น สำนักหรือสถาบันสงฆ์แห่งหนึ่งนำหินดำก้อนใหญ่มาแกะเป็นพระพุทธรูป ถึงขึ้นหุ่นเป็นรูปพระแล้ว แต่ยังไม่สำเร็จเรียบร้อย อาตมาได้เคยเห็นวางทิ้งไว้กลางแดด กลางฝน เมื่อหลายปีก่อน ก็ปรากฏว่าพระผู้ใหญ่สำนักนั้นมีปัญหาความล้มเหลวในโครงการ และมีปัญหาอื้อฉาวต่างๆ ไม่หยุดหย่อน และได้เคยทราบว่าได้มีการใช้หินแกรนิตสีดำก้อนใหญ่ มาสร้างเป็นสัญลักษณ์แห่งพระพุทธศาสนา นับเนื่องในปุชนียวัตถุที่สำคัญ ณ บริเวณพุทธสถานที่สำคัญของประเทศไทยเราเมื่อหลายปีก่อน ก็อดนึกเป็นห่วงวงการพระพุทธศาสนาไม่ได้ว่า จะได้รับผลกระทบกระเทือนจากวัตถุธาตุกายสิทธิ์ภาคมาร หรือธาตุธรรมภาคดำ (ฝ่ายบาปอกุศล) ที่มีอำนาจสอตละเอียด คือมีอำนาจสอตแทรกเข้ามาทำหน้าที่ครอบงำ/ชักนำผู้ปฏิบัติ และทรงธรรมภาคขาวหรือฝ่ายบุญกุศลที่ยังไม่แก่กล้าดีพอ ให้ปฏิบัติตนเป็นอุปสรรคหรือผลร้ายแก่การศึกษาการอบรมธรรมปฏิบัติ และการเผยแผ่

พระสัทธรรมที่ถูกต้องสมบูรณ์ให้เป็นผลสำเร็จได้ยาก และมีผลให้การปฏิบัติตามพระธรรมพระวินัยย่อหย่อน และให้เสื่อมถอยลงได้มากและเร็วยิ่งขึ้น และยังจะให้ผลเกี่ยวเนื่องไปถึงการเศรษฐกิจ และสังคมประเทศชาติให้เสื่อมเสียลงได้มาก

เพราะเหตุนี้ตามธรรมดาแล้ว ผู้จะไม่นิยมสร้างปฐนียวัตถุ ด้วยวัตถุธาตุเป็นที่สถิตอยู่ของกายสิทธิ์ภาคมารหรือธาตุธรรมภาคต่ำเลย เว้นแต่ผู้สร้างจะเป็นพระอริยเจ้าหรือผู้ทรงคุณธรรมสูง ผู้ทรงอำนาจสิทธิ์ที่สามารถเจริญภาวนาชำระธาตุธรรมภาคต่ำ และได้พลิกธาตุธรรมนั้นให้เป็นธาตุธรรมฝ่ายขาวหรือฝ่ายบุญกุศลที่จะให้สุขสมบัติแต่ส่วนเดียวได้แล้วเท่านั้น มิฉะนั้นแล้วผู้มีไว้ในครอบครองที่ไม่มีคุณธรรมสูงพอที่จะควบคุมกายสิทธิ์ภาคมารหรือธาตุธรรมภาคต่ำให้อยู่ในอำนาจแห่งกระแสธรรมที่จะให้คุณเป็นสุขสมบัติได้แล้ว ภาคมารเขาก็จะทำหน้าที่ของเขาได้เต็มที่ คือชักนำผู้มีไว้ในครอบครองไปสู่ความเสื่อมหรือเป็นโทษ ถึงความทุกข์เดือดร้อนได้ง่าย

จึงขอฝากเรื่องนี้ไว้ให้ท่านได้ศึกษา จากผู้รู้ให้ตีก่อนที่จะไปหลงแสวงหาวัตถุธาตุที่มีกายสิทธิ์ที่เป็นธาตุธรรมภาคมาร หรือธรรมต่ำไว้ในครอบครอง ด้วยหวังว่าจะให้คุณ แต่กลับให้โทษแก่ผู้รู้เท่าไม่ถึงการณได้ง่าย.

๑๖

วิชาธรรมกายกับการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๔๘)

ถาม : หลวงพ่อทำไมไม่ใช้วิชาธรรมกายช่วยจัดการพวก IMF (International Monetary Fund)?

ตอบ : เคยมีคนถาม ไม่รู้เมื่อไหร่จำไม่ได้แล้ว โลกจะแตกบ้างละ นี่วันนี้มีผู้ใหญ่มากคนหนึ่งเป็นนายพันเอก เกษียณอายุแล้วก็บอกว่า หลวงพ่อทำไมไม่ใช้วิชาธรรมกายช่วยจัดการพวก IMF เฉพาะบุคคลก็ตาม หรือส่วนรวมก็ตาม ที่จะได้ผลดีหรือไม่ดี ขึ้นอยู่ที่กรรมของแต่ละบุคคลแล้วมารวมเป็นส่วนรวมส่งผล ให้พระชี้ทางให้บอกไปเถอะ ตั้งแต่เลือกตั้ง อย่าไปสนใจพวกขายเสียง อย่าไปสนใจเรื่องการซื้อเสียง และเราไม่ต้องขายเสียง ใครดีเลือกไป แต่ถ้าคนดีนั้นเขาให้เงิน เอาไปเถอะ คนไม่ดีถ้าเขาให้เงิน ถ้าเขาไม่มีเงินอะไรก็เอาไปเถอะ เขาให้นี่ แต่เลือกใครเรื่องของเรา แต่ประชาชนมีความฉลาดแค่ไหน โดยส่วนรวมทั้งหมดทั้งประเทศที่จะเลือกคนดีมาทำหน้าที่ก็เห็นแก่เงินกันซะมากต่อมาก เมื่อเลือกคนมือไม่ถึงหรือจิตใจไม่ดีพอก็มีผลต่อชาติบ้านเมืองอย่างนี้ ไปโทษใคร นี่เขาทำดีที่สุดแล้วก็ได้อาไ้ หมายถึงว่ารัฐบาลที่เขาพยายามตั้งใจแก้ไขดีที่สุดแล้ว เขาทำได้เท่านี้ก็เป็นกรรมของพวกเราที่ไป เลือกเอาคนที่มือไม่ถึงบ้าง มือเน่าบ้าง เอาไปเป็นผู้แทนของเรา ไม่ต้องไปพูดถึงชาติบ้านเมืองขนาดใหญ่หรอก

ส.ส.นะ เอาแค่เลือกกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ก็ยุ่งแล้ว ไปรยเงินกันแล้ว ซื้อเสียงกันแล้ว ขายเสียงกันแล้ว ทั้งๆ ที่รู้จักเอา แล้วไปโทษใคร พระสอนไปเถอะ เขาไม่ฟัง ถ้าฟังก็ดี นั่นเรื่องใหญ่ เรื่องชาติด้านเมืองไม่ใช่ไปแก้ได้ง่ายๆ แต่ว่าผู้พูด ผู้ถามก็ไม่ได้ถามในฐานะผู้แทนปวงชนนะ ถามในฐานะที่ท่านมีความรู้สึกลึกๆ ส่วนตัว ว่าวิชาธรรมกายก็พอช่วยอะไรบ้านเมืองได้บ้าง หรือท่านจะคาดหวังมากไปก็ได้ ท่านก็เลยถามว่าเราทำไมไม่ช่วย ก็เลยตอบท่านไปว่า พระก็ช่วยอย่างพระ ช่วยอยู่แล้ว ถ้าไม่ช่วย ยิ่งกว่านี้หลายเท่า ท่านดูประเทศเพื่อนบ้าน ประเทศที่เขาต้องล่มจมทางฐานะเศรษฐกิจ เดียวนี้ถึงรบราฆ่าฟันกันแล้วนะ ประเทศเพื่อนบ้านอย่างอินโดนีเซีย อย่างนี้เป็นต้น

เพราะฉะนั้น ประเทศไทยเราดีแล้ว มีพระพุทธศาสนา มีวิชาธรรมกายของพระพุทธเจ้า ไม่ใช่ไม่ช่วย ช่วยกันอย่างที่สุดแล้วได้เท่านี้ เพราะกำลังในการช่วยมีน้อย นำน้อยกับไฟมาก เหมือนไฟกำลังไหม้ พรุหม้ป่า น้ำมีอยู่หน้อยหนึ่งก็ช่วยได้เท่าที่ช่วยได้

เพราะฉะนั้นวัดหลวงพ่อสวดธรรมกายาราม ในสถาบันพุทธ-ภาวนาวิชาธรรมกาย เราพยายามที่จะให้ความรู้แก่ประชาชนให้เป็นผู้มีศีลมีธรรม ให้ปฏิบัติถึงธรรมกายให้ได้เยอะๆ แล้วมีอะไรเราช่วยกันช่วยได้มาก ถ้าจะคิดว่าช่วยได้อย่างไร อันนั้นเป็นเรื่องของผู้ที่เจริญภาวนาวิชาธรรมกายขั้นสูงที่จะเอียงๆ ที่หลวงพ่อบอกท่านสอน ท่านแนะนำไว้ เอมามาพูดอีกก็จะเป็นเรื่องที่คนอื่นจะเอามาคิดในแง่ไม่ได้ คือว่าเขาไม่เข้าใจวิชาธรรมกาย เอาแค่ปฏิบัติวิชาธรรมกาย ก็ยังมีคนต่อต้าน คอยจะโจมตี มีอยู่ ไม่ใช่ไม่มี แต่เราก็ทำของเรา แต่ผลของ

การกระทำของเรา หรือจะเป็นผลจากของใครๆ ที่เขาช่วยกันทำหมดทั้งประเทศนี้ มีคนดี มีพระดี มาช่วยกัน เราไม่ได้ว่าเราช่วยเพราะเราเก่งคนเดียว ไม่ใช่ อาจจะมีคนดี มีพระดีที่เขาช่วยอื่นๆ อีก ก็ได้แต่ให้

สังเกตอยู่อย่างหนึ่งว่า ตั้งแต่ปีที่แล้ว (พ.ศ.๒๕๔๐) มีข่าวเริ่มต้น จำได้ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม มาถึงเมษายน เขาบอกจะแล้งใหญ่เลย เพราะผลกระทบจากเหตุการณ์ธรรมชาติ รู้สึกเขาจะเรียกว่า “เอลนีโญ-ลานีญา”

เขาทำนายทายทักว่า บ้านเมืองจะ...มโหฬารละ คือว่าจะมีการรบราฆ่าฟันกันมีเรื่องมีราวกันถึงนองเลือด ถึงบ้านเมืองจะพังพินาศกันเยอะเลย หลายครั้งหลายตอนเมื่อปีที่แล้ว ท่านสังเกตดูซิว่าเป็นอย่างไรหรือเปล่า เพราะเหตุไร ท่านมาปฏิบัติที่นี่ บางคนอาจจะมีความรู้สึกบ้าง แต่เราไม่อาจจะไปพูดไปโฆษณาอะไรได้ทั้งสิ้น เราทำของเราไปเท่าที่เราทำได้ ฝ่ายพระก็ต้องทำอย่างพระ โยมก็ต้องทำอย่างโยม ให้เป็นผู้มีศีลมีธรรม ก็เหมือนกับเอาน้ำจืดไฟกำลังไหม้ ถ้าไฟมากความเสียหายก็มาก น้ำมีเท่าไรก็ช่วยได้เท่านั้น

มาปีนี้ก็เหมือนกัน จะเกิดเรื่องใหญ่เรื่องโตอีกหลายครั้งหนักๆ เขาบอกแผ่นดินจะถล่มแล้ว ก็ได้ยินได้ฟังกันอยู่ แต่ก็ไม่ค่อยเป็นอย่างนั้นหรอก มั่นติกว่าที่พยากรณ์ไว้ตั้งแยะ เอาง่ายๆ ที่ว่าแล้งจัด ร้อนจัด เมื่อเร็วๆ นี้ที่ผ่านมา อย่างหนักเลย อีสานเสร็จแน่...ตาย แต่คณะของเราไปสอนภาวนาวิชาธรรมกายที่จังหวัดบุรีรัมย์ ขอนแก่น อุตรธานี หนองบัวลำภู เป็นต้น ฝนตกตกมากด้วย

คืออาตมาไปประกอบพิธียกพระประธาน เพื่อประดิษฐานในอุโบสถ วัดลุมพินีวัน ที่จังหวัดอุดรธานี มีดครึม ฝนตกลงว่น้ำ ๒-๓ วัน ก่อนอาตมาไป แต่พอวันไปก็ไม่ตก ค่อยยังชั่วหน่อย ครึมเย็นสบายสบายจนหนาวนะ วันนั้นอาตมาหนาวเลยนะ น้ำมีทั่ว นี่คือตัวอย่าง

แล้วอาตมาไปเปิดการอบรมที่จังหวัดบุรีรัมย์ ก็บ้านเกิดนั่นแหละ อำเภอนางรอง ฝนก็ตกลงว่น้ำ ๓ วัน พอวันไปถึง ฝนก็ตกให้หน่อย พอกลับมา ฝนก็ลงเลย ๓ วัน ๓ คืน และไม่ลงเฉพาะที่บุรีรัมย์ด้วย บรรดาบริเวณที่ไปสอนภาวนา คณะของเรา หน่วยพุทธ-ภาวนาวิชาธรรมกายเคลื่อนที่ไปสอน ฝนตกตลอด

หลวงพี่พระมหาสุบรรย์คงจะชี้แจงให้ทราบได้ เพราะท่านเป็นคนอยู่ที่นั่น หลวงพี่มหาสัจจาอยู่นานกว่าหลวงพี่มหาสุบรรย์ ทราบดี แต่หลวงพี่มหาสุบรรย์นั้น ได้เดินทางมาก่อน ขณะที่ฝนตก ผ่านมาทางนครราชสีมา และก็ขึ้นไปขอนแก่น อุดรธานี สกลนคร หนองบัวลำภู หนองคาย ทางโน้นฝนตกตลอด จะว่ายังไง

วันนี้มีมหัศจรรย์ ไม่ทราบมาจากชัยบาดาล ลพบุรี หรือสระบุรี เขาบอกว่าอยากได้ฝนสักหน่อย ฝนก็ตก นี่ ๒ คืนติดกัน เขาเลยมาบอกเมื่อก็ เมื่อตอนบ่ายโมง นี่ก็เพราะวิชาธรรมกาย ว่าชะตงๆ ไม่ต้องอ้อมค้อมละ อาจจะผสมฝนหลวงด้วยบ้างหรือเปล่า ไม่รู้แน่ ไม่ทราบว่าเป็นหลวงเขาทำหรือเปล่า แต่ที่แน่ๆ พระเถระที่ถึงธรรมกายเขาช่วย บอกชะตงๆ อย่างนี้ แต่ได้ผลบ้างไม่ได้ผลบ้าง ไม่รู้แน่ แต่ที่เล่ามานี้ก็มีผลตามสมควร ในที่ๆ มีการปฏิบัติธรรม

นี้ต้องบอกสมัยหลวงพ่อก็คือเป็นอย่างนี้ หลวงพ่อวัดปากน้ำนี่พอข่าวสารจะหมด เรือเอี่ยมจังก์ก็จะขนข้าวสาร ขนข้าวเปลือกมาส่งทำไม? เพราะตรงไหนฝนจะแล้งก็มาหาหลวงพ่อบอกหลวงพ่อเจ้าขาหรือหลวงพ่อกับช่วยผมด้วย ตรงนั้นแห้งแล้งเหลือเกิน ท่านก็บอกว่าอย่างนั้นกลับไปรักษาศีลปฏิบัติธรรม “สัมมาอะระหัง” ท่านก็สอนให้นั่ง ก็บอกกันหมดทั่วทั้งหมู่บ้าน ฝนก็ตกชุกขึ้นนี้ ตกต้องตามฤดูกาลก็วิเศษธรรมกายเขาช่วยอย่างนี้ แต่ก็ช่วยได้เท่าที่พอช่วยได้ คือคนมีศีลมีธรรมใช้ไหม แต่คนไม่มีศีลไม่มีธรรม กบฏคดโกงเขาไว้บางที่ก็โดนหนักหน่อย รู้ตัวก็กลับตัวกลับใจซะ ทำความดี

บรรดาเศรษฐี มหาเศรษฐี ที่เขาเดือดร้อนเงิน บริษัท โรงงานต่างๆ บางทีก็ทำบุญไม่เป็น พระยังไม่รู้ ข้าไหว้พระยังไม่เป็นเลย ศีลว่ายังงี้ยังไม่รู้เลย แล้วจะไปได้เรื่องอะไร

นี่แหละก็หลงระเริงนี้กว่า หาเงินง่าย ๆ กู้เงินเขามาได้ง่ายๆ ก็ใช้เงินอย่างมโหฬารไปในทางที่ไร้ประโยชน์เสียมาก ไม่ก่อให้เกิดผลิตผลในทางเศรษฐศาสตร์ คือว่าผิด ผิดมานานแล้ว ที่เรียกว่าเศรษฐกิจฟองสบู่ ไปกู้เงินเขามาได้ดอกเบี้ยถูกๆ ก็เอามาใช้อย่างสุร่ยสุร่าย ฟุ่มเฟือย เปิดบริษัททำอะไรต่ออะไรมากมายกายกองใช้เงินอย่างมากมาย แต่พอเงินไม่มี เกิดขาดสภาพคล่องขึ้นมา เพราะเศรษฐกิจฟองสบู่ฟองแตก ค่าของเงินรักษาไว้ไม่ได้ ต้องปล่อยให้ลอยตัวตามธรรมชาติ ก็สวัสดิ์เท่านั้นซิ ค่าของเงินก็ถูกลงๆ ต่ออัตราที่เคยกู้เอาไว้อยู่เฉยๆ ก็มีหนี้เพิ่มขึ้นเป็นกระดิกขึ้นไปอย่างนี้ก็เสร็จนะซิ

ทีนี้จะไปขอให้เขามาช่วยหมดทั้งประเทศ ก็ต้องตกอยู่ในเงื่อนไขของเขา และคนก็โลกไม่มีที่สิ้นสุด เพราะว่าคนที่ให้กู้มา แม้จะเป็นทางการในส่วนระหว่างประเทศ เขาก็อาจจะหาผลประโยชน์ ก็หาทางบีบให้เราเพื่อส่งคืนเงินเขาได้ ดีไม่ดีก็ซบเออะโดยง่าย โดยประการว่าเมื่อของพวกเราจะเป็ธนาคาร เป็นสถาบันการเงิน เป็นบริษัทห้างร้านดีๆ หุ่นก็ตกหมด ตกจนต่ำจนเรี่ยพื้น เขาก็จะมาซื้อเรา มาช่วยเรา นี่ส่วนภายนอกที่จะมาช่วย นั้นแหละเศรษฐกิจฟองสบู่ นั้นก็เพราะเขาโลก แต่เขามีอำนาจในทางโลก ส่วนเรานั้นไม่มีอำนาจ ในการรักษาตัวเอง ขาดคุณธรรมในข้ออารักขสัมปทา ที่เคยพูดกัน อยู่เสมอว่า ใครรู้จักรักษทรัพย์ที่หามาได้โดยสุจริตให้ดี หรือกระทำ ให้มั่นคง หรือกระทำให้งอกเงยด้วยการอดออม ด้วยการประหยัด ตามสมควรแก่ฐานะ ก็เมื่อไม่ทำอย่างนั้น ฟองสบู่ก็แตก แตกแล้วก็เป็นอย่างที่เห็นนี้ แล้วทีนี้ก็มาพูดกันว่า พระหรือวิชาธรรมกายทำไมไม่ช่วย ก็เลยเปิดให้ฟังซะ เรื่องนี้เป็นอย่างนี้.

บทที่ ๙

นิพพาน

๑

ปรารถนาพระนิพพานเป็นกิเลสหรือไม่

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๑๓)

ถาม : ความปรารถนาพระนิพพานจัดเป็นกิเลสหรือไม่ ?

ตอบ : ไม่จัดเป็นกิเลส เพราะความปรารถนานิพพานเป็นเรื่องของการตั้งความมุ่งหมาย เพื่อที่จะเข้าถึงพุทธสภาวะของความดับกิเลสเหตุแห่งทุกข์อย่างถาวร พระพุทธองค์ได้ทรงแสดงว่าจัดเป็นตัณหาเพื่อละตัณหา เป็นความดำริชอบ (สัมมาสังกัปป) เป็นรากฐานของความตั้งใจจะปฏิบัติธรรมอย่างแน่วแน่มั่นคง (อธิษฐานบารมี) เพื่อกำจัดกิเลส ตัณหา อุปาทาน เหตุแห่งทุกข์ทั้งหลายให้หมดสิ้นไป และได้ถึงมรรค ผล นิพพาน ที่สิ้นสุดแห่งทุกข์ทั้งปวงเป็นสำคัญ มิใช่เป็นไปเพื่อการสร้างและสั่งสมกิเลสเหตุแห่งทุกข์แต่ประการใด.

๒

พระนิพพานตามความเข้าใจ ของผู้ปฏิบัติธรรมตามแนววิชาธรรมกาย

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๑๖)

ถาม : พระนิพพาน ตามความเข้าใจของผู้ปฏิบัติธรรมตามแนววิชาธรรมกาย และจากเอกสารหลักฐานทั้งในพระไตรปิฎก และที่ต่างๆ มีความเห็นว่าเป็นอัตตาหรืออนัตตา มีบางท่านกล่าวว่าความเชื่อของสายวิชาธรรมกายในเรื่องพระนิพพานนั้นค่อนข้างไปทางฮินดู มีข้อเท็จจริงประการใด ?

ตอบ : อาตมาจะขอชี้แจงความเข้าใจในหลักวิชาธรรมกาย และความเชื่อของธรรมกายที่มีผู้เข้าใจผิดคลาดเคลื่อนจากหลักวิชาธรรมกาย และความเชื่อของธรรมกาย ดังต่อไปนี้

๑. ไม่มีพระวิปัสสนาจารย์และศิษยานุศิษย์ผู้ศึกษาอบรมธรรมปฏิบัติตามแนววิชาธรรมกายของพระพุทธเจ้าที่ปฏิบัติตรงตามพระเดชพระคุณหลวงพ่อดาวพิกุล พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) ผู้ปฏิบัติได้ผลดีพอสมควรแล้วคนไหนแม้แต่สักคนที่เข้าใจ (จากหลักฐานในพระไตรปิฎกและจากประสบการณ์ในการศึกษาปฏิบัติภาวนาธรรมนี้) ว่านิพพานเป็นอัตตาอย่างที่ชนนอกระพุทธศาสนาเข้าใจกัน แต่เราเข้าใจอย่างนี้ว่า

เรื่อง “อัตตา” ที่พูดๆ กันนี้ เป็นเรื่องอัตตานุทธิ และอัตตวาทุพาทาน ของชนนอกระพุทธศาสนาที่เข้าใจและเชื่อว่าธรรมชาติที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่งทั้งหลายในโลกนี้ มีขันธ ๕ เป็นต้นนั้นเที่ยง เป็นสุข และเป็นตัวตนให้ยึดถือได้ตลอดไป ที่เรียกว่า “อัตตา” ซึ่งพระพุทธองค์ได้ทรงแสดงไว้ว่า แท้ที่จริงธรรมชาติทั้งหลายทั้งปวงเหล่านี้ เป็น “อนัตตา” คือไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เพราะทนอยู่ในสภาพเดิมไม่ได้ ต้องเสื่อมสลายหมดสภาพเดิมของมันไปในที่สุด ดังที่พระพุทธองค์ได้ทรงแสดงไว้ว่า สฬุเพ ธมฺมา อนตฺตา ซึ่งพระพุทธวจนะนี้ อรรถกถาจารย์ได้แก้ว่า ธรรมทั้งหลายทั้งปวงนั้น พระผู้มีพระภาคทรงหมายเอาขันธ ๕ อันเป็นธรรมชาติที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง อันชื่อว่าสังขารเท่านั้นเอง (โปรดดูในหนังสือธรรมบท ภาค ๗ เรื่อง “อปฺรํ ปรยฺยสฺตภิกฺขุ วตฺถุ” ของมหาหมกุฏราชวิทยาลัย หน้า ๖๒) คาถาแก้รกรถว่าอย่างนี้ ตตฺถ สฬุเพ ธมฺมาติ. ปรยฺยจฺจนฺธาเอว อธิปฺเปตา. ไปดูเอาเถอะ ไม่เกี่ยวกับเรื่องวิสังขารเลย

ในพระพุทธพจน์นี้ พระพุทธองค์มิได้ตรัสเกี่ยวกับนิพพานธาตุ อันเป็นอสังขตธาตุ อสังขตธรรม คือธาตุธรรมที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่งแต่ประการใดเลย

ผู้แปลพระพุทธพจน์นี้ (สฬุเพ ธมฺมา อนตฺตา) ที่แปลว่า “ธรรมทั้งหลายทั้งปวงเป็นอนัตตา” โดยรวมความหมายเอานิพพาน อันเป็นธาตุธรรมที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง (อสังขตธาตุ อสังขตธรรม) เข้าไว้ด้วยนั้น ขัดกับพระอรรถกถาจารย์ที่อธิบายแก้รกรถไว้ชัดเจนว่า พระผู้มีพระภาคทรงหมายเอาขันธ ๕ อันเป็นสังขารธรรม

ที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง (สังขตธาตุ สังขตธรรม) เท่านั้น และยังไม่ปรากฏเห็นมีพระพุทธพจน์ ณ ที่ใดแสดงว่า นิพพานเป็นอนัตตา

พระพุทธองค์ได้ทรงแสดงพระนิพพานไว้ชัดเจนว่า

(๑.๑) นิพพานเป็นธรรมสาระ ซึ่งพระอรรถกถาจารย์ได้อธิบายแก้orroไว้ว่า ธรรมชาติใดเป็นสาระในสภาวะธรรมทั้งหลาย โดยความเป็นธรรมชาติเที่ยง โดยความเป็นธรรมชาติประเสริฐสุด เหตุนี้ธรรมชาตินั้นชื่อว่าธรรมสาระ คือพระนิพพาน (อถวา นิจุภาวโต เสฏฐภาวโต จ สภาวธมฺเมสุ สารนติ ธมฺมसारํ นิพฺพานํ [มจฺจกถาปิณ ๒/๔๒๑])

(๑.๒) นิพพานเป็นสภาวะที่ว่างจากกิเลส มีราคะ โทสะ โมหะ เป็นต้น พระอรรถกถาจารย์ได้อธิบายแก้orroไว้ว่า สุธมฺมโต อนิมิตฺโต จ ดังนี้ เพราะว่าบทเหล่านั้นแม้ทั้ง ๓ ก็เป็นชื่อแห่งพระนิพพานนั้นแหละ จจริงอยู่พระนิพพานชื่อว่าเป็นธรรมชาติว่าง เพราะไม่มีราคะ โทสะ โมหะ และพ้นแล้วจากราคะ โทสะ โมหะ เหล่านั้น เพราะเหตุนี้ พระผู้มีพระภาคจึงตรัสว่า สุธมฺมโต วิโมกฺขํ (ธมฺม. อฎ. ๔/๕๙)

(๑.๓) นิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง (นิพฺพานํ ปรมํ สุขํ (ขุ. ธ. ๒๕/๒๕/๔๒) และใน ธมฺมปทฎกกา-ฉฎฺโง ภาโค เรื่อง “อญฺญตรอุปาสกาวตฺถุ” หน้า ๑๒๙) ซึ่งพระอรรถกถาจารย์อธิบายแก้orroไว้ว่า (บาทพระคาถาว่า) นิพฺพานํ ปรมํ สุขนฺติ ความว่า เพราะพระนิพพานนั้นเป็นสุขอย่างยิ่ง คืออย่างสูงสุดกว่าสุขทั้งหมด

(๑.๔) สภาวะและผู้ทรงสภาวะของพระนิพพานอันเป็นอสังขต-ธาตุ อสังขตธรรม คือธรรมชาติที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่งนี้มีอยู่ ซึ่งทรงแสดงไว้ในนิพพานสูตรที่ ๓ ว่า

อตฺถิ ภิกฺขเว อชาตํ อฏฺฐํ อกตํ อสงฺขตํ โน เจ ตํ ภิกฺขเว อภิสส อชาตํ อฏฺฐํ อกตํ อสงฺขตํ นยิตฺวาตสฺส ภูตสฺส กตสฺส สงฺขตสฺส นิสฺสรณํ ปญฺญาเยถ ยสฺมา จ โข ภิกฺขเว อตฺถิ อชาตํ อฏฺฐํ อกตํ อสงฺขตํ ตสฺมา ชาติสฺส ภูตสฺส กตสฺส สงฺขตสฺส นิสฺสรณํ ปญฺญาเยติ.

ขุ. ธ. ๒๕/๑๖๐/๒๐๗-๒๐๘

แปลความว่า : ภิกษุทั้งหลาย ธรรมชาติอันไม่เกิดแล้ว ไม่เป็นแล้ว อันปัจจัยกระทำไม่ได้แล้ว ปรุงแต่งไม่ได้แล้ว มีอยู่ ภิกษุทั้งหลาย ถ้าธรรมชาติอันไม่เกิดแล้ว ไม่เป็นแล้ว อันปัจจัยกระทำไม่ได้แล้ว ปรุงแต่งไม่ได้แล้ว จักไม่ได้มีแล้วไซ้ การสลัดออกซึ่งธรรมชาติที่เกิดขึ้นแล้ว เป็นแล้ว อันปัจจัยกระทำแล้ว ปรุงแต่งแล้ว จะไม่พึงปรากฏในโลกนี้เลย ภิกษุทั้งหลาย ก็แลเพราะธรรมชาติอันไม่เกิดแล้ว ไม่เป็นแล้ว อันปัจจัยกระทำไม่ได้แล้ว ปรุงแต่งไม่ได้แล้ว มีอยู่ ฉะนั้น การสลัดออกซึ่งธรรมชาติที่เกิดขึ้นแล้ว เป็นแล้ว อันปัจจัยกระทำแล้ว ปรุงแต่งแล้ว จึงปรากฏ.

(๑.๕) อายตนะนิพพาน (ที่สถิตอยู่ของพระนิพพาน) มีอยู่ (อตฺถิ ภิกฺขเว ตทายตนะ... (โปรดดูในอุทานวรรค นิพพานสูตรที่ ๑, พุ. ฎ. ๒๕/๑๕๘/๒๐๖-๒๐๗)

จากพระพุทธพจน์และคำอธิบายแก้อรรถของพระอรรถกถาจารย์แสดงว่าพระนิพพาน อันเป็นธรรมชาติที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง (อสังขตธาตุ อสังขตธรรม) และเป็นสภาพว่างจากกิเลส มีราคะ โทสะ และโมหะ เป็นต้นนั้น มีอยู่ เป็นสภาพเที่ยง เป็นสุขอย่างยิ่ง เป็นธรรมสภาวะ คือมีแก่นสารอันตั้งอยู่โดยไม่เปลี่ยนแปลงไปตามเหตุปัจจัยใดๆ (เพราะเหตุปัจจัยใดๆ กระทำไม่ได้ ปรุงแต่งไม่ได้) จึงไม่ต้องตกอยู่ในอนัตตแห่งพระไตรลักษณ์ คือ ความเป็นอนิจจัง ทุกขัง และอนัตตา

นิพพานธาตุ อันเป็นปรมาตมธรรม ณ ภายในที่พระอริยเจ้าท่านได้บรรลุ นั้น มิใช่เป็นอนัตตา คงมีแต่สังขารขันธ์ มีขันธ์ ๕ เป็นต้นเท่านั้นที่เป็นอนัตตา เพราะประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง ซึ่งต้องเปลี่ยนแปลงแปรผันไปตามเหตุและปัจจัย ทนอยู่ในสภาพเดิมไม่ได้ ต้องแตกสลายหมดสภาพเดิมของมันไปในที่สุด เอาเป็นที่พึ่งแท้จริงและถาวรไม่ได้ ตรงกับพระบาลีที่ว่า รูปิ อนิจจัง ...ฯ เปฯ... ยทนิจจัง ตํ ทุกขํ ยํ ทุกขํ ตทนต์ตา (ส. ข. ๑๗/๔๒/๒๘) แม้คำว่า “สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา” ก็เป็นสภาวะของสังขารธรรมทั้งหลายทั้งปวง มีขันธ์ ๕ เป็นต้นนั่นเอง ไม่เกี่ยวกับนิพพานธาตุ อันเป็นอสังขตธาตุ อสังขตธรรม แต่ประการใด

และนิพพานก็มีใช่อัตตา ในความหมายของอัตตาทุปาทาน หรืออัตตวาทุปาทาน ของชนนอกพระพุทธศาสนาอย่างชาวฮินดูที่ไปยึดเอา สังขารว่าเที่ยง เป็นสุข และเป็นตัวตน แต่ประการใดเลย

โดยหลักวิชาธรรมกาย ไม่รู้ไม่เห็นว่านิพพานเป็นอัตตา ตามอัตตานุทิฏฐิและอัตตวาทุปาทานของชนนอกพระพุทธศาสนา ที่ถือเอาสังขารขันธ์ทั้งหลายทั้งปวงเป็นนิจจัง สุขัง และอัตตา แต่ประการใด และก็ไม่รู้ไม่เห็นว่านิพพานธาตุอันเป็นปรมาตมธรรม เป็นอนัตตาอีกด้วย แต่รู้และเห็นตามพระพุทธพจน์ และคำอธิบายแก้อรรถของอรรถกถาจารย์ ดังกล่าวแล้ว

๒. พระอรหันต์หรืออเสขมุนี ผู้ทรงสภาวะนิพพานนั้นย่อมไปสู่ฐานะอันไม่จุติคือฐานะที่เที่ยง ฐานะที่ไม่กำเริบคือฐานะที่ยั่งยืน คือพระนิพพาน ซึ่งเป็นที่คนทั้งหลายไปแล้วไม่เศร้าโศก ดังพระบาลีพระพุทธภาษิตที่ว่า

อหิสกา เย มุนโย นิจฺจํ กาเยน ลมฺวตา
เต ยนฺติ อจฺจุตํ จานํ ยตฺถ คนฺตฺวา น โสจเร.

พุ. ฎ. ๒๕/๒๗/๔๕

แปลความว่า : พระมุนีเหล่าใดผู้ไม่เบียดเบียน ล้างรวมแล้วด้วยกายเป็นนิตย์ พระมุนีเหล่านั้นย่อมไปสู่สถานที่อันไม่จุติที่ (พระอเสขมุนีทั้งหลาย) ไปแล้ว ไม่เศร้าโศก.
พระอรรถกถาจารย์ได้อธิบายไว้ว่า
“บทว่า อจฺจุตํ ได้แก่ เที่ยง (สสฺสํ)

บทว่า จานํ ได้แก่ ฐานะที่ไม่กำเริบ คือฐานะที่ยั่งยืน (อกุปปุจฺจนํ ฐาปฺปจฺจนํ).

บทว่า ยตฺถ เป็นต้น ความว่า มุนีทั้งหลาย ย่อมไปสู่ฐานะคือพระนิพพาน (นิพฺพานํ) ซึ่งเป็นที่คนทั้งหลายไปแล้ว ไม่เศร้าโศก” (ธมฺม. อฏฺ. ๖/๑๘๐)

ขอเรียนว่า “มุนีเหล่านั้น ย่อมไปสู่ฐานะอันไม่จุติ” คือไม่เคลื่อนและเป็นฐานะที่เที่ยงนั้น นี่แหละที่หลักวิชาธรรมกายรู้เห็นว่า

สภาวะและผู้ทรงสภาวะพระนิพพานนั้นมีอยู่ เป็นสภาวะที่เที่ยง และเป็นฐานะที่ยั่งยืน คือไม่เคลื่อน (อจุตํ จานํ) เป็นสภาวะที่ไม่ต้องเปลี่ยนแปลงแปรผันตามเหตุปัจจัย เพราะเหตุปัจจัยอะไรๆ กระทำไม่ได้ ประดังไม่ได้ และเป็นสภาวะที่สุขอย่างยิ่ง เป็นสภาวะที่ไม่ต้องตกอยู่ในอาณัติแห่งพระไตรลักษณ์ คือ อนิจฺจํ ทุกฺขํ อนตฺตา

แต่สภาวะและผู้ทรงสภาวะนิพพานนี้ มิใช่ชั้น ๕ อันเป็นสังขารธรรม สังขตธาตุ สังขตธรรม อันประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง อันต้องตกอยู่ในอาณัติแห่งพระไตรลักษณ์แต่ประการใด

ธรรมนี้เมื่อพระพุทธองค์ทรงบรรลุใหม่ๆ ได้ทรงดำริถึงธรรมที่พระองค์ทรงบรรลุไว้ว่า

อริคโต โข มयाํ ธมฺโม คมฺภีโร พุทฺโธ
ทฺรณฺโพนฺโธ สนฺโต ปณฺโตนฺโต อตฺถกาวจโร นิบุณฺโณ
ปณฺทิตเวทนีโย.

วินย. ๔/๓/๘

แปลความว่า : ธรรมที่เราบรรลุแล้วนี้แล เป็นสภาพลึกซึ้ง เห็นได้ยาก ตรัสรู้ตามได้ยาก เป็นธรรมสงบระงับ ประณีต ไม่เป็นวิสัยที่ยังลงได้ด้วยตรรกะ เป็นธรรมละเอียด อันบัณฑิตจะพึงรู้แจ้ง.

ผู้วิจารณ์โปรดทบทวนพระพุทธพจน์ และคำอธิบายแก้orro ของอรรถกถาจารย์ให้รอบคอบ จงนึกถึงหลักกาลามสูตรให้มากๆ จงใช้และจงหาข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งสุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา หากถือเอาผิดๆ วิจารณ์ผิดๆ และเผยแพร่ออกไปอย่างผิดๆ ในพระนิพพานอันเป็นธรรมะชั้นสูงอย่างนี้ จะมีผลตลบด้วยกับเด็กทารกกำถ่านเพลิง หรือเด็กทารกสูบใบมีด อันคมกริบเล่นโดยไม่รู้ตัว

หลักวิชาธรรมกายนั้นให้ผู้ปฏิบัติได้ผลดีพอสมควรแล้วได้เจริญปัญญารู้แจ้งเห็นแจ้งในเรื่องของ “นิพพาน” จากการที่ได้ทั้งรู้ในหลักวิชา และทั้งเห็นพระนิพพานธาตุโดยสภาวะที่ว่างจากกิเลส อวิชชา ว่างจากอัตตานุทิฏฐิและอัตตวาทุพาทานในสังขารธรรมทั้งหลาย โดยผู้ทรงสภาวะนี้ก็คือธรรมกายที่บริสุทธิ์ ได้แก่ ธรรมกายมรรค ธรรมกายผล และพระนิพพานธาตุ คือธรรมกายที่บรรลุพระอรหัตตผลแล้ว และโดยอายตนะนิพพานที่สถิตอยู่ของพระนิพพานธาตุ อันมีสุปาติเสสนิพพานธาตุ และ อนุปาติเสสนิพพานธาตุ เป็นต้น โดยหลักวิชาธรรมกาย เรื่อง “นิพพาน” เป็นเรื่องนอกเหนือไปจากเรื่องของสังขารที่ชนนอกพระพุทธศาสนาเข้าใจว่าเป็นอัตตา เป็นเรื่องที่พ้นโลก มีสังขารโลกเป็นต้น เป็นเรื่องของธรรมชาติที่ไม่ประกอบ

ด้วยปัจจัยปรุงแต่ง จึงไม่ต้องตกอยู่ในอาณัติแห่งพระไตรลักษณ์ คือความเป็นอนิจจัง ทุกขัง และอนัตตา

ไม่ทราบว่าเป็นอย่างไรบ้าง ท่านไปเอาข้อมูลที่ว่าหลักวิชาธรรมกาย และความเชื่อของธรรมกายว่านิพพานเป็นอนัตตา ซึ่งค่อนข้างไปทางฮินดูนี้จากที่ไหน

การวิจารณ์พระนิพพานธรรมะชั้นสูงอย่างนี้ โดยอ้างข้อมูลผิดๆ อันตรายมากทั้งผู้อ้าง ทั้งผู้วิจารณ์ และทั้งผู้ฟังที่หลงเข้าใจผิดตาม

๓. แม้ที่อ้างว่า มีพุทธพจน์ด้วยว่า “นิพพานเป็นอนัตตา” นั้นขอเรียนไว้ ณ ที่นี้เลยว่า มีข้อความในพระไตรปิฎก ภาษาไทยฉบับหลวง พ.ศ. ๒๕๒๕ (วินัย ปริวาร ๘/๘๒๖/๒๒๔) ว่าสังฆาทิสนกปาฐะที่ปัจจัยปรุงแต่ง ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา และบัญญัติคือพระนิพพาน ท่านวินิจฉัยว่าเป็นอนัตตา...ฯ” แม้ข้อความที่ว่า “...และบัญญัติคือพระนิพพาน ท่านวินิจฉัยว่าเป็นอนัตตา...ฯ” นี้ พระอรรถกถาจารย์หมายถึง นิพพานที่ยังเป็นบัญญัติอยู่นั้นแหละเป็นอนัตตา หรือว่าความที่คนนอกพระพุทธศาสนาบัญญัติคติสูงสุดของเขาในภพ ๓ นี้ว่า พระนิพพานนั่นเองที่เป็นอนัตตา เพราะเป็นธรรมในภูมิ ๓ ซึ่งยังประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง อันต้องตกอยู่อาณัติแห่งพระไตรลักษณ์ คือความเป็นอนิจจัง ทุกขัง และอนัตตา

๔. มีบางท่านกล่าวว่า “ความเชื่อของธรรมกาย ซึ่งค่อนข้างไปทางฮินดู...” นั้น ขอเรียนเรื่อง “ความเชื่อ” ว่า อาตมากลับเห็นว่าผู้ปฏิบัติภาวนาตามแนววิชาธรรมกายที่ได้ผลดีพอสมควรแล้วนั้น ท่านมีศรัทธาอันตั้งมั่นแล้วด้วยธรรมอันท่านต่างรู้โดยหลักปริยัติ และทั้งเห็นจาก

ประสบการณ์ในการปฏิบัติภาวนาธรรมของท่าน เป็นความศรัทธาจากปัญญาอันกลั่นกรองแล้วจากด้วยทั้งสุตมยปัญญา จินตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา ไม่ใช่เชื่ออย่างไร้หลักการและประสบการณ์ในทำนองที่ท่านกล่าวว่าค่อนข้างไปทางฮินดูแต่ประการใด เพียงแต่ว่าศิษยานุศิษย์หลวงพ่อดิปากน้ำท่านมีนโยบายไม่แก้ข้อวิจารณ์ใดๆ เท่านั้นเอง เพราะท่านรู้แน่ชัดว่าผู้วิจารณ์วิชาธรรมกายนั้น ล้วนแต่ไม่รู้จักรวิชาธรรมกายที่แท้จริงเลยทั้งสิ้น ผู้ที่รู้ธรรมจริงแท้จากทั้งโดยหลักปริยัติและประสบการณ์จากการปฏิบัติภาวนาธรรม ท่านจะเข้าใจกันได้ง่าย.

๓

ที่สุดของพระนิพพานคืออะไร

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๒๓)

ถาม : ที่สุดของพระนิพพาน คือ กุสลาธัมมา หรือ อภัยกถา?

ตอบ : ธรรมแบ่งได้เป็น ๓ อย่าง คือ

๑. กุศลธรรม (กุสลา ธัมมา) หมายถึง ธรรมฝ่ายดี
 ๒. อกุศลธรรม (อกุสลา ธัมมา) ธรรมฝ่ายชั่ว และ
 ๓. อภัยกถาธรรม (อภัยกถา ธัมมา) ธรรมกลางๆ ไม่ได้ไม่ชั่ว
- คำว่า “อภัยกถา” เป็นคำสันสกฤต ที่ตรงกับคำบาลีว่า

อภัยกถาธรรม นั่นเอง

กุสลา อัมมา แปลว่าธรรมฝ่ายดี, อภัยากฤต เป็นคำกลางๆ เขาก็ดีความกันหลายอย่าง แต่อภัยากฤตนั้นเห็นมีคำหนึ่งคือ อภัยากตา อัมมา นี่เป็นธรรมกลางๆ ไม่ดีไม่ชั่ว พอถึงอภัยากฤต เห็นเขาดีความกันว่าเป็นธรรมที่เหนือบุญและบาป หมายถึงพระนิพพานก็มี

แต่ทีนี้จะไปคิดถึงคำทำไมครับ สภาพของนิพพานที่ควรจะรู้จัก ซึ่งไม่ต้องไปเล่นคำ เพราะอาจจะผิดอาจจะถูก เราเข้าใจคำไม่ลึกซึ้งทำไมเราไม่ตั้งใจเข้าใจอย่างนี้ว่า

พระนิพพานคือสภาวะที่ว่างจากกิเลส ว่างจากการเข้าไปยึดถือสังขารธรรมทั้งหลายว่า เป็นตัวตน บุคคล เราเขา ของเรา ของเขา ด้วยตัณหาและทิฐิคือความหลงผิด ตรงนี้ให้เข้าใจให้ตื้นๆ ความเข้าไปยึดถือหรืออุปาทาน ด้วยตัณหาคือความทะยานอยากและทิฐิคือความหลงผิดคิดว่าเป็นตัวตน บุคคล เราเขา ของเรา ของเขา คือคิดว่าเป็นที่พึ่งได้ตลอดไป แต่จริงๆ ไม่ใช่ มันเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ยึดมากจึงทุกข์มาก ยึดน้อยทุกข์น้อย ไม่ยึดเลยไม่ทุกข์เลย

ผู้ที่ถึงพระนิพพานแล้วจะเป็นสอุปาทิเสสนิพพานธาตุ คือว่าบรรลुพระอรหัตตผล ล้นกิเลสเป็นสมุจเฉทปหานแล้ว จะเรียกว่ากิเลสนิพพานก็ได้ ดับกิเลสหมดแล้ว แต่ยังครองขันธ ๕ หรือเบญจ-ขันธอยู่ จะเป็นมนุษย์ก็ตาม เป็นพรหมก็ตาม ยังทรงขันธ ๕ อยู่ ขันธ ๕ นี้แหละเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เมื่อเป็นเช่นนั้น ผู้ถึงนิพพานนี้เป็นยังงี้ เป็นผู้ที่ว่างจากอดีตานุทิฐิ ว่างจากความเห็นผิดจากความเข้าไปยึดสังขารธรรมนี้ ซึ่งเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ด้วยตัณหาและทิฐิ ไม่ว่าจะเป็นสัญญาตา หรือสัญญาตวิโมกข์ คือความหลุดพ้นจาก

กิเลส ตัวสำคัญที่สุดคือตัวอวิชชาเป็นปัจจัยให้เกิดตัณหา อุปาทาน เข้าไปยึดสังขารธรรม ธรรมชาติที่เป็นสังขารทั้งหลาย มีเบญจขันธ์ เป็นต้นว่าเป็นตัวตน ท่านละตรงนี้เสียได้ ว่างจากความเข้าไปยึดอย่างนี้นั่นแหละคือสภาวะนิพพาน แต่ให้เข้าใจอย่างนี้ สภาวะที่ว่างนี้มีผู้ทรงสภาวะนี้ด้วย ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงแสดงว่า...

อตฺถิ ภิกฺขเว อชาตํ อภฺรํ อกตํ อสงฺขตํ
โน เจ ตํ ภิกฺขเว อภวิสส อชาตํ อภฺรํ อกตํ อสงฺขตํ
นนิธ ชาติสฺส ภูตสฺส กตสฺส สงฺขตสฺส นิสฺสรณํ
ปญฺญาเยถ ยสฺมา จ โข ภิกฺขเว อตฺถิ อชาตํ อภฺรํ
อกตํ อสงฺขตํ ตสฺมา ชาติสฺส ภูตสฺส กตสฺส สงฺขตสฺส
นิสฺสรณํ ปญฺญายติ.

พ. ฎ. ๒๕/๑๖๐/๒๐๗-๒๐๘

แปลความว่า : ภิกษุทั้งหลาย ธรรมชาติอันไม่เกิดแล้ว ไม่เป็นแล้ว อันปัจจัยกระทำไม่ได้แล้ว ประดับแต่งไม่ได้แล้ว มีอยู่ ภิกษุทั้งหลาย ถ้าธรรมชาติอันไม่เกิดแล้ว ไม่เป็นแล้ว อันปัจจัยกระทำไม่ได้แล้ว ประดับแต่งไม่ได้แล้ว จักไม่ได้มีแล้วไซ้ การสลัดออกซึ่งธรรมชาติที่เกิดขึ้นแล้ว เป็นแล้ว อันปัจจัยกระทำแล้ว ประดับแต่งแล้ว จะไม่พึงปรากฏในโลกนี้เลย ภิกษุทั้งหลาย ก็แลเพราะธรรมชาติอันไม่เกิดแล้ว ไม่เป็นแล้ว อันปัจจัยกระทำไม่ได้แล้ว ประดับแต่งไม่ได้แล้ว มีอยู่ ฉะนั้น การสลัดออก

ซึ่งธรรมชาติที่เกิดขึ้นแล้ว เป็นแล้ว อันปัจจัยกระทำแล้ว
ปรุงแต่งแล้ว จึงปรากฏ.

ธรรมชาติที่เกิดขึ้นแล้วเป็นแล้วคือสังขารธรรม แต่มีวิสังขาร
ผู้ทรงสภาวะนิพพานคือธรรมกายมรรค ธรรมกายผล นี่เป็นเบื้องต้น
ไปจนถึงธรรมกายที่บรรลอรหัตตผลแล้ว คือพระนิพพานธาตุ ที่พระ
อริยเจ้านานบรรลุมรรค ๔ ผล ๔ พระนิพพาน ๑ รวมเรียกว่า พระ
นพโลกุตตรธรรมเจ้า ๙ ประการ และผู้ทรงสภาวะนี้คือ “ธรรมกาย”
ซึ่งแปลตามคำของภาษาว่า “หมู่ธรรมที่บริสุทธิ์” (“กาย” หมายความว่า
ถึง ประชุม หรือ หมู่ธรรม ๑, และหมายถึง “เทห” คือ ร่างกาย อีก ๑)

ที่นี่มีผู้เขียนอธิบายว่า “รูปกาย” กับ “ธรรมกาย” แตกต่างกัน
และมีความหมายอย่างนี้ ผู้นั้นคือท่านเจ้าคุณพระธรรมปิฎก (ประยุทธ์
ปยุตฺโต) จะบอกตรงไม่อ้อมค้อมหละ ท่านอธิบายว่าพระพุทธเจ้าทรง
อุบัติขึ้นเป็น ๒ มีรูปกายอุบัติและธรรมกายอุบัติ แต่รูปกายอุบัตินั้น
ท่านแปลความว่าหมู่แห่งกาย หมายความว่า ประกอบด้วยธาตุด้วย
ขันธ ซึ่งอยู่ในวิสัยของอายตนะภายใน คือตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ (ใจ
นี้ท่านไม่ได้พูดนะ) ที่จะสัมผัสกันได้ คือแปลว่า รูปกายสัมผัสได้

อีกคำหนึ่ง “ธรรมกาย” ท่านก็แปลความว่า “หมู่ธรรม” เพียง
ความหมายเดียวเท่านั้น ทั้งๆ ที่คำว่า “กาย” นี้ แปลหรือมีความหมาย
ว่า “เทห” คือ “ร่างกาย” ภาษาอังกฤษว่า the body; a collection,
multitude. อีกด้วย (ดูพจนานุกรมบาลี ไทย อังกฤษ สันสกฤต ฉบับพระเจ้า
บรมวงศ์เธอ กรมพระจันทบุรีนฤนาถ พ.ศ.๒๕๑๒ หน้า ๒๒๒-๒๒๓) ท่านเจ้า

คุณธรรมปิฎก ท่านแปลไม่ครบ ไม่ทราบเพราะเหตุใด ท่านจึงละเว้น
คำแปลว่า “เทห” (ร่างกาย) ไปเสียด้วย ยิ่งนั้นแหละ มีพระพอบอยู่ใน
หนังสือ ซึ่งไปเห็นหนังสือที่นิวยอร์ค อยู่ที่วัดวชิรธรรมปทีป

ก็เลยจะขอถามท่านว่า หมู่ธรรมที่บริสุทธิ์นั้นแหละเป็นร่างกาย
ซึ่งสัมผัสได้ด้วย แต่ต้องสัมผัสด้วยอายตนะที่ละเอียดเสมอกัน
ธรรมกายก็ต้องสัมผัสด้วยธรรมกาย แล้วต้องเป็นสิ่งที่มีชีวิต เช่นเดียวกับ
รูปกาย “ธรรมกาย” นี้แหละ “ผู้ทรงสภาวะนิพพาน” แต่ว่า ณ ที่นี้
เราหมายเอา ธรรมกายมรรค ธรรมกายผล คือ ธรรมกายที่บรรล
อรหัตตผลแล้ว แปลว่า สภาวะนิพพานตั้งอยู่ หรือมีอยู่กับธรรมกาย คือ
กายแห่งหมู่ธรรมที่บริสุทธิ์นั้นแหละ และมีสภาวะที่ประเสริฐ คือไม่ต้อง
ตกอยู่ในอาณัติแห่งพระไตรลักษณ์ กล่าวคือ ไม่เป็นอนิจจัง ไม่เป็น
ทุกขัง ไม่เป็นอนัตตา กลับเป็นนิจจัง (เที่ยง) เป็นบรมสุข (ขุ. ๖. ๒๕/๒๕
/๔๒) และมีแก่นสารสาระในความเป็นตัวตน (อัตตา)

นิพพาน ความหมายคือ อจจุต ไม่เคลื่อน พระอรธกถาจารย์
ขยายความคำว่าไม่เคลื่อนว่า สสฺสํ เที่ยง และ อรูปปฏิจจํ เป็น
สถานที่ไม่กำเริบ นิพฺพานญฺจํ นั้นแหละคือนิพพาน

แล้วขยายความต่ออีกคำหนึ่ง ฐวญฺจํ เป็นสถานที่ยังยืนตลอด
ไป ฐวํ ครับ

นี้แหละสภาวะของพระนิพพาน คือ วางจากกิเลส ตัณหา
อุปาทาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งอัตตานุทิฏฐิ และมีคุณลักษณะเที่ยง
นิจจัง ซึ่งในภาค ๗ ยังใช้คำใกล้เคียงกับนิจจังยิ่งไปอีก คือใช้คำว่า สสฺสํ
เลย แต่นิจจังนั้นมีอยู่ในอรรถกถาพุทธทศนิกาย อิติวุตตกะ ที่แสดงความ

หมายของพระนิพพานว่า “ธมฺมสารํ นิพฺพานํ” ธรรมชาติที่มีแก่นสารสาระ คือ ธมฺมสารํ นิพฺพานํ คือพระนิพพานนั้น นิจุจภาวโต โดยความเป็นสภาพเที่ยง เสฏฺฐภาวโต โดยความเป็นสภาพประเสริฐ คือไม่ต้องตกอยู่ในอาณัติแห่งพระไตรลักษณ์ แล้วกลับเป็นนิจจัง สุขังอีกด้วย เพราะไม่ต้องเปลี่ยนแปลงตามเหตุตามปัจจัยที่พระพุทธร่องค์ทรงแสดงไว้มาก ในธรรมบทก็มี นิพฺพานํ ปรมํ สุขํ แปลว่านิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง เพราะไม่ต้องเปลี่ยนแปลงตามเหตุและปัจจัย อจฺจุตํ นี้ไม่เคลื่อน ก็ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย ก็ต้องเป็นสุข เพราะยังยืน (ธฺวญฺจํ)

เพราะฉะนั้น สภาพประเสริฐสุดอีกอันหนึ่งนะ จาก นิจฺจํ เที่ยง หรือ สสฺสํ แต่อย่าไปเข้าใจไขว้เขว เป็นสัสสตทิฏฐิ นะ เป็นคนละเรื่อง

แล้วก็ นิพฺพานํ ปรมํ สุขํ และก็ ธฺวํ ยังยืน คือ ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย จึงเป็นอมตธรรม นิพฺพานเป็นอมตธรรม เป็นวิสังขาร พึงเข้าใจจุดนี้เสีย และพระพุทธร่องค์ทรงแสดงว่าพระองค์ (เรตถาคต) ทรงเป็นธรรมกาย “ธมฺมกาโย อิติปิ ประชุม หรือหมู่โลกุตตรธรรม เป็นพระวรกาย เป็นไปในอรรถคือ เป็นพระอรหันต์ ตถาคตนะ ธมฺมภูโต อิติปิ” แล้วก็ธรรมภูตะ คือความอุบัติขึ้นของหมู่ธรรมที่บริสุทธิ์ และมีสภาพประเสริฐสุด คือ เสฏฺฐภาวโต จึงชื่อว่า พุทฺธมกาโย เป็นกายที่ประเสริฐ ไม่ต้องตกอยู่ในอาณัติแห่งพระไตรลักษณ์ กลับเป็นนิจจัง สุขัง เอ๊ะ! อย่างนั้นไม่เป็นอัตตาหรือ? จริงๆ แล้ว ใช่ แต่อัตตานุทิฏฐิ ในที่นี้พระพุทธร่องค์ไม่ตรัสโดยตรง เพราะเหตุใด เพราะเหตุว่ามันจะไปไขว้เขวปนเปกับคำว่าอัตตานุทิฏฐิที่กำลังลบล้างกันอยู่

พระพุทธร่องค์ทรงแสดงธรรมอันประเสริฐสุดที่ไม่มีใครเขาแสดงกันก็คือว่า “สภาพสังขารทั้งปวงเป็นอนัตตา” เพื่อทำลายความเข้าใจผิดสังขารว่าเป็นตัวตน เป็นอัตตา

ที่นี้อีกคำหนึ่ง คือ ธมฺมภูโต คือความอุบัติขึ้นของหมู่โลกุตตรธรรม เป็นกายที่ประเสริฐ สรุปร่างๆ “ธรรมกาย ธรรมภูต พรหมกาย พรหมภูต เป็นชื่อเรตถาคต” ซึ่งตถาคตก็คือธรรมกาย เพราะพระอรหันต์หลายองค์ก็แสดงว่า พระพุทธร่องค์เป็นธรรมกาย เช่น สรณังคเถระ เป็นต้น หนังสือที่ถวายไปทั้ง ๓ เล่ม ดูเถอะครับว่า มีเอกสารอ้างอิงในสิ่งเหล่านี้อยู่ทั้งหมด

และประการสำคัญที่สุด จะบอกไว้ให้ชัดเลยว่า “สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา” พระผู้มีพระภาคท่านหมายเอาเบญจขันธ์เท่านั้น มีอรรถาธิบายของอรรถกถาจารย์ แสดงไว้ในภาค ๗ ว่า “ตตฺถ สพฺเพ ธมฺมาติ ปญฺจกฺขนฺธาเอว อธิปฺเปตา” ถ้าแปลง่ายๆ ก็คือว่า บทว่า ธรรมทั้งปวง พระผู้มีพระภาคทรงหมายเอาเบญจขันธ์เท่านั้นเอง

เพราะฉะนั้น จุดที่ควรเข้าใจเรื่องพระนิพพาน คือ สภาพะนิพฺพาน ว้างจากกิเลส ว้างจากอัตตานุทิฏฐิ ให้จำไว้ตรงนี้แหละ อัตตาคือตัวตนของสัตว์โลกจริงๆ นะมีอยู่ ไม่ใช่ว่างคือไม่มีอะไรเลย ก็นั่นใจดูได้ นั่งสลอนอยู่นี่ ตัวตนทั้งนั้น แต่เป็นตัวตนระดับโลกียะคือตัวตนโดยสมมติ มีแล้วกลับไม่มี จึงชื่อว่า “อนัตตา” เพราะไม่มีแก่นสารสาระในความเป็นตัวตน

พระพุทธเจ้าทรงแสดง อตฺตา หิ อตฺตโน นาโถ โก หิ นาโถ
ปโร ลียา ท่านจำได้ทั้งหมด “ตนแลเป็นที่พึ่งแห่งตน คนอื่นใครเล่า
จะเป็นที่พึ่งของเราได้”

ตนตัวนี้มันอะไร มีอะไร ในอรรถที่ปสูตร วรรคที่ ๕ พระพุทธ-
องค์ทรงแสดงว่า “ภิกษุทั้งหลายเธอทั้งหลายจงทำตนเป็นเกาะ เป็น
ที่พึ่ง” “อตฺตติปา อตฺตสรณา” นั้นแหละ เป็นเกาะ เป็นที่พึ่ง

อรรถกถาจารย์แก้รวบไว้ในอรรถที่ปสูตร วรรคที่ ๕ นี้แก้ไว้ว่า
“อตฺตา” นี่คืออะไร? คือธรรมที่เป็นโลกิยะ และธรรมที่เป็นโลกุตระ
ก็แปลว่า พระพุทธเจ้าตรัสสอนให้ทำตัวตนเป็นที่พึ่ง จะทำอย่างไร?
เพราะมันพึ่งได้แค่ชั่วคราว ทรงแสดงไว้ว่า “สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา”
ใครเข้าไปยึดมันถือมันเป็นทุกข์ เพราะไม่เที่ยง จึงเป็นที่พึ่งได้ชั่วคราว
เป็นอตฺตาสมฺมตติ ไม่ใช่ อตฺตาวิมุตติ มีแล้วกลับไม่มี

แต่ว่าในส่วนของโลกุตตรธรรมนั้น เป็นอตฺตาที่พึ่งแท้ถาวรได้
เป็นนิจฺจัง สุขัง และธฺวัง ก็คืออตฺตานี้แหละ ที่จริงแล้วเป็นอตฺตาใน
ความหมายว่ายั่งยืน เป็นอมตธรรม เอาเป็นที่พึ่งได้ตลอดไป

แต่อย่าไปพูดว่า “นิพพานเป็นอตฺตา” นะ แผ่นดินนี้คงสั่น
สะเทือนมาก แต่จริงๆ แล้วมันใช่ แต่เพราะคนเราไปชินแต่เรื่องของ
สังขาร ซึ่งเป็นอนัตตา เพราะไม่มีแก่นสารสาระในความเป็นอตฺตา
แต่ไม่ชินคือไม่ค่อยได้ยิน และไม่เข้าใจเรื่องวิสังขาร เอกสารมีอยู่พร้อม
ในเรื่องนี้ เพราะฉะนั้นพึงเข้าใจสภาวะนิพพานว่าเป็นอย่างไรตามที่
เป็นจริง

สภาวะนี้อยู่ที่ไหน? ไม่ใช่อยู่ที่กายเนื้อ เพราะกายเนื้อ หรือ
เบญจขันธ์ไม่เป็นนิจฺจัง ไม่เป็นสุขัง ไม่เป็นธฺวัง จึงไม่เป็นอตฺตาแน่นอน
เพราะกายเนื้อหรือเบญจขันธ์เป็นอนิจฺจัง ทุกขัง อนัตตา จะทรงสภาวะ
ที่เที่ยง เป็นสุข และยั่งยืนได้อย่างไร เบญจขันธ์นี่เป็นไม่ได้ เบญจขันธ์
ไม่อาจทรงสภาวะนิพพานได้ตลอดไป

ผู้ทรงสภาวะนิพพาน พระพุทธองค์ทรงแสดงว่าทรงเป็น
ธรรมกาย และก็แสดงเป็นนัยไว้ในนิพพานสูตรที่ ๓ จำไว้ให้ดี “อตฺถิ
ภิกฺขเว ตทายตฺน...” “อตฺถิ ภิกฺขเว อชาตํ อภฺตํ อกตํ อสงฺขต...”

อีกประเด็นหนึ่งที่ควรทราบและเข้าใจ ในระหว่างที่พระอรหันต์
มีชีวิตอยู่ ทรงเบญจขันธ์อยู่นั้น ชื่อว่า สอุปาทิเสสนิพพานธาตุ เพราะ
ละกิเลสหมดแล้ว ต่อเมื่อท่านดับขันธ์ (คือตาย) เข้าปรินิพพาน ท่าน
เข้าด้วยอุปาทิเสสนิพพานธาตุ คือว่าเข้านิพพาน ถึงนิพพาน ด้วย
นิพพานธาตุ โดยไม่มีเบญจขันธ์หรืออุปาทิเหลืออยู่ แล้วธรรมกาย
บรรลุลุรหิตตผล นั้นอยู่ที่ไหน? ไม่ปรากฏพระพุทธดำรัสว่าอยู่ที่ไหน
แต่ปรากฏใน “ปาฏลิกามิยวรรค อุทาน” นิพพานสูตรที่ ๑ และ ๓ นะ
ว่า “อตฺถิ ภิกฺขเว ตทายตฺน...” “อตฺถิ ภิกฺขเว อชาตํ อภฺตํ อกตํ อสงฺขต...”
“ภิกษุทั้งหลาย อายุตนะนั้น (คืออายุตนะนิพพาน) มีอยู่ แต่ว่ามีลักษณะ
ว่า ดิน น้ำ ลม ไฟ ไม่มีแล” นั้นแหละ น ปจฺวี น อาโป น วาโย ตริส
ปฺภิสฺสเรทฺถมฺหตฺเตยฺยบรّอยฺเยย โลกนํ โลกนํ หํ ดวฺงจันฺทรํ ดวฺงอาทิตฺยํ
ทังสฺสอ กิโมหิ อากาสาณฺญายตฺนํ วิญฺญาณฺญายตฺนํ อากิณฺณญ-
ญายตฺนํ เนวสํญญานาสํญญายตฺนํ กิโมหิทังสํ สรฺพํอายุตฺนํ

นิพพาน คือที่สถิตของพระนิพพานธาตุ ไม่มีอยู่ในภพ ๓ พันโลกนี้ไป แต่ว่ามีอยู่นะ

คนส่วนมาก อ่านตอนแรกว่ามีอยู่ แต่อ่านไปๆ เห็นว่าตรัส ปฏิเสธๆๆ แล้วทรงจบว่า “...นั่นแหละที่สุดแห่งทุกข์” เลยเข้าใจว่า นิพพานไม่มี นิพพานสูญ ถ้าไม่มี ภาษาบาลีใช้คำว่า “นตฺถิ” เขาไม่ใช่คำว่า “สูญณ” หรือ “สูญณ” หรือ “สูญณ” นะ วางเหมือนอย่างว่าถ้วยแก้วนี้วางจากน้ำ คือถ้วยแก้วยังมีอยู่ ตั้งอยู่ แต่วางจากน้ำ คือไม่มีน้ำ

นิพพานนะ วางจากกิเลส แต่นิพพานมีอยู่ ที่สถิตอยู่ของพระนิพพานธาตุ ชื่อว่าอายตนะนิพพาน ก็มีอยู่ จงเข้าใจตรงนี้ ปฏิบัติให้ถึงตรงนี้ อย่าไปสนใจเลย แล้วก็เรื่องที่พูดนี้มีอยู่ในเอกสารหลักฐานที่อ้างอิงได้ทั้งหมด.

๔

ธรรมทั้งปวงเป็นอนัตตา รวมถึงพระนิพพานด้วยหรือไม่

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๓๔)

ถาม : หลวงพ่อ (พระภิกษุญาณวิสุทธิคุณ) ได้แสดงธรรมว่าเฉพาะสังขารธรรมทั้งปวง หรือธรรมที่เป็นไปในภุมิ ๓ ได้แก่ เบญจขันธ์ เป็นต้นเท่านั้นที่มีสามัญญลักษณะที่เป็น อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา และมีอนัตตลักษณะที่เป็นสภาพสูญ คือว่างเปล่าจากตัวตน และไม่เป็นไปในอำนาจว่าธรรมทั้งปวงจงอย่าแก่ จงอย่าตาย เพราะเป็นสภาพที่ต้องแปรปรวนไปตามธรรมดา ส่วนนิพพานธาตุโดยปรมาตมามีลักษณะที่เป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตาด้วยไม่ นั้น

มีบางท่านได้แสดงว่า คำว่าธรรมทั้งปวงเป็นอนัตตานั่น หมายความว่าความรวมหมดทั้งวิสังขารธรรม คือพระนิพพาน ซึ่งเป็นโลกุตตรธรรม เป็นอสังขตธรรม เป็นอมตธรรม คือธรรมที่ไม่ตายด้วย

หลวงพ่ (พระภิกษุญาณวิสุทธิคุณ) จะว่าอย่างไรต่อไป ?

ตอบ : หลวงพ่จะไม่บอกอย่างไรอีก แต่ขอให้ท่านอ่านพระพุทธานุญาตให้ครบถ้วนว่า “สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตาติ ยทา ปญฺญา ยปสฺสตี อถ นิพฺพินฺนตี ทุกฺเข เอส มคฺโค วิสฺสุตฺติยา.” แปลความว่า “เมื่อใดที่พระโยคาวจรเห็นด้วยปัญญาว่า ธรรมทั้งปวงเป็นอนัตตา เมื่อนั้นเธอย่อมเบื่อหน่ายในทุกๆ นี่เป็นทางแห่งความหมดจดวิเศษ”

ซึ่งจะเห็นว่า นี่เป็นพระพุทธรูปดำรัสวิธีเจริญวิปัสสนา พิจารณาสังขารธรรม มีเบญจขันธ์เป็นต้น ในลำดับที่จะบรรลุนิพพานเท่านั้น ยังไม่ถึงโคตรภูญาณ มีนิพพานเป็นอารมณ์เลย จึงไม่เกี่ยวกับวิสังขาร คือพระนิพพานแต่อย่างใด และขอให้อ่านพระธรรมเทศนาของพระบูรพาจารย์สุปฏิปันโน พระเดชพระคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนฺโท) อดีตเจ้าอาวาสวัดบรมนิวาส ซึ่งเป็นอาจารย์ของพระเดชพระคุณหลวงพ่อมั่น ฐิริทัตตมหาเถระ มีข้อความตอนหนึ่งกล่าวถึงโทษของการเออนัตตานุปัสสนา สุธมฺมมุตตานุปัสสนา เป็นอารมณ์เกินไป ดังต่อไปนี้ แล้วจงพิจารณาหาความเข้าใจเอาเอง

พระธรรมเทศนาเรื่อง “ธรรมวิญญานุศาสน์” แสดงถึงโทษของการเห็นอนัตตาสูญเปล่า ว่าดังนี้

อีกพวกหนึ่ง มีสติปัญญามากเกินไป เอาอนัตตานุปัสสนา สุธมฺมมุตตานุปัสสนา เป็นอารมณ์เกินไป จนเกิดอนัตตสัจญญา สุธมฺมมุตตสัจญญา เห็นไม่มีตนไม่มีตัว เห็นสูญ ว่างเปล่า ถือเอาความว่างความสูญเข้ามาเป็นอารมณ์ เข้าใจว่า ความว่าง ความสูญ เป็นพระนิพพาน ตกลงพวกนี้เอาวิชาเป็นสรณะเป็นที่พึ่ง ความสูญ ความไม่มีนั่นเองเป็นตัววิชา จึงชื่อว่าเอาตัววิชาเป็นที่พึ่ง เป็นตัวโมฆปุริโส บรูชเปล่าแท้ เป็นตัวอกตัญญู ขาดจากคุณพระรัตนตรัย คุณปิตามารดา คุณครูบาอาจารย์ คุณพระราชามหาอำมาตย์ ไม่มีในตน คนเหล่านี้จะเห็นว่า ตายสูญหรือตายเกิดก็ตาม ก็คงตก

อยู่ในพวกมิจฉาทิฎฐิ จะทำคุณความดีแก้ตนไม่ได้อีกแล้ว เลยยกโทษเอาครูบาอาจารย์ว่าท่านรู้จักของจริงเต็มตัว แต่ท่านอาศัยการหลอกลวงเขาเลี้ยงชีวิต ท่านจึงแสดงทำอย่างนั้นเป็นบุญ ทำอย่างนี้เป็นบาป ตั้งหน้าหลอกลวงเขากินเท่านั้น ที่จริงจะเอาบุญเอาบาปที่ไหนมา มักพูดอย่างนี้ คนจำพวกนั้นมักยกโทษท่านผู้มีคุณ ยกตนข่มท่านด้วยประการต่างๆ อย่างนี้ ส่วนตนก็ไม่ทำบุญให้ท่าน รักษาศีล ยังขาดเตียนท่านผู้อื่นเสียด้วย เสียทั้งประโยชน์ส่วนตัว ทั้งประโยชน์ผู้อื่น ซึ่งคบหาสมาคม เป็นทั้งนี้ก็เพราะโทษเห็นอนัตตาสูญเปล่า เป็นตัวมิจฉาทิฎฐิ คือ รู้ผิด เห็นผิด จึงชื่อว่ามิจฉาทิฎฐิ เป็นผู้ศึกษาในพระศาสนา แต่กลายเป็นภายนอกไปเสียไม่รู้ตัว อย่างนี้นับด้วยร้อยด้วยพันไม่ถ้วน ผู้ศึกษาธรรมในพระศาสนาควรไตร่ตรองให้มาก อย่าให้พลาดอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ไม่ใช่ของเล่นๆ ถ้าดีก็ตรงนิพพานทีเดียว ถ้าพลาดก็ตกโลกกันต์เลยทีเดียว การรู้ตัวเห็นตัวว่าเป็นของชั่ว ท่านจึงแสดงว่าเป็นสะพานแห่งความเสื่อมความฉิบหาย สมด้วยพุทธปริยายว่า ‘ทวิขานา ปราภโว’ ด้วยประการฉะนี้.

(พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนฺโท), พระธรรมเทศนา : มงคลคาถา ๓๘:

ด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด, พ.ศ.๒๕๓๖. หน้า ๑๗๐-๑๗๑)

๕

สรุปได้ใหม่ว่าพระนิพพานเป็นอัตตา

(นิตยสารธรรมกาย เล่มที่ ๓๕)

ถาม : เนื่องจากผมมีข้อสงสัยบางประการเกี่ยวกับเรื่องพระนิพพาน ๓ นัย ที่หลวงพ่ (พระภาวนาวิสุทธิคุณ) ท่านได้เขียนไว้ในหนังสือ “หลักปฏิบัติสมถกัมมัฏฐานเพื่อทำนิพพานให้แจ้ง” (ปรับปรุงเพิ่มเติม ตุลาคม ๓๖) หน้า ๑๐๓ ข้อ ก.๓.๑. ได้แก่ ลักษณะที่ไม่ใช่ตัว ไม่ใช่ตน ซึ่งก็คืออนัตตา ว่า

๑. เป็นของสูญ คือ เป็นการประชุมเข้าขององค์ประกอบที่เป็นส่วนย่อยทั้งหลาย วางเปล่าจากความเป็นสัตว์ บุคคล ตัวตน เรา เขา หรือการสมมติเป็นต่างๆ ซึ่งถ้าตามความอธิบายนี้ พระนิพพานนัยที่ ๓ คืออายตนะนิพพาน ก็จัดว่าเป็นของสูญคืออนัตตาด้วย เพราะว่าอายตนะนิพพานนั้นประกอบด้วย หรือเป็นการประชุมเข้าขององค์ประกอบที่เป็นส่วนย่อยๆ ทั้งหมด กล่าวคือ พระอรหันต์ที่ท่านบรรลุถึงอนุปาติเสสนิพพานธาตุทั้งหลาย กับทั้งพระพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้าทั้งหลายทั้งในอดีต ปัจจุบัน อันจักนับประมาณมิได้นั่นเอง ที่เป็นส่วนย่อยๆ ทั้งหมดของอายตนะนิพพาน และท่านเหล่านั้นก็ยังวางเปล่าจากความเป็นสัตว์ บุคคล ตัวตน เราเขา หรือการสมมติเป็นต่างๆ เพราะเหตุว่าท่านเหล่านั้นได้อัตตาวิมุตติ คือหลุดพ้นจากความเป็นสัตว์ บุคคล ตัวตน เรา เขา แล้วนั่นเอง

๒. เป็นสภาพหาเจ้าของมิได้ ไม่เป็นของใครจริง ถ้าเป็นดังนี้แล้วพระนิพพานนัยที่ ๓ คืออายตนะนิพพานนั้นก็จะมีลักษณะของอนัตตา ในข้อที่ ๒ ด้วย กล่าวคือ ถ้าจะพูดว่าอายตนะนิพพานนั้นเป็นของพระพุทธเจ้าองค์นั้น หรือเป็นของพระปัจเจกพุทธเจ้าองค์นี้ ก็พูดไม่ได้ เพราะอายตนะนิพพานนั้นไม่มีใครเป็นเจ้าของ เป็นแต่เพียงธรรมชาติ ธรรมนิยาม ดังนั้นจึงไม่เป็นของใครจริงอีกด้วย

๓. ไม่อยู่ในอำนาจ ไม่ได้เป็นไปตามความปรารถนา และไม่ขึ้นต่อการบังคับบัญชาของใคร ฯลฯ ถ้าจะเพียงพิจารณาถึงข้อความที่อ่านมาแล้วข้างต้น ก็จะเห็นว่า

๓.๑) ไม่อยู่ในอำนาจ ไม่ได้เป็นไปตามความปรารถนา กล่าวคือ สภาพที่เที่ยง เป็นสุข และยั่งยืน ของพระนิพพานนั้น ถ้าบอกว่าผู้ทรงสภาวะนั้นจะได้ตั้งซึ่งความปรารถนาให้สภาวะที่เที่ยง เป็นสุข และยั่งยืนของพระนิพพาน ให้กลายเป็นสภาวะที่ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ และไม่ยั่งยืนแล้ว ก็คงทำได้ หรือไม่เป็นไปตามความปรารถนา เพราะว่าไม่อยู่ในอำนาจนั่นเอง

๓.๒) ไม่ขึ้นต่อการบังคับบัญชาของใคร ในทำนองเดียวกัน ถ้าหากว่าผู้ทรงสภาวะจะบังคับบัญชาให้ธรรมชาติที่ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่ตายแล้ว อันปัจจัยปรุงแต่งไม่ได้แล้วนั้น ให้มาเป็นธรรมชาติที่ต้องแก่ ต้องเจ็บ ต้องตายแล้ว ก็จะไม่เป็นหรือไม่ขึ้นต่อการบังคับบัญชาของใครทั้งสิ้น

เท่าที่กล่าวมาทั้งหมดนี้พอจะสรุปได้ใหม่ว่า พระนิพพานเป็นอัตตา ผิดถูกประการใด ขอหลวงป่าได้ไขข้อสงสัยของกระผมด้วย

ตอบ : คุณคงอ่านหนังสือมากจนคิดมาก ความคิดแล่นเลย สภาวธรรมที่ควรจะเห็นแจ้งรู้แจ้งไป จงปรับความคิดแต่เพียงจากการอ่านฟัง มาเพิ่มภาคปฏิบัติภาวนาธรรมโดยมีศีลเป็นบาทให้มากขึ้น ให้ได้เห็นแจ้งรู้แจ้งสภาวะของสังขารธรรม และวิสังขารธรรม คือ พระนิพพาน เป็นปัจจุภินิพพานด้วยตน แล้วจะไม่ต้องคิดมากเกินไป และจะไม่ต้องเชื่อใครตามใคร ที่แสดงธรรมผิดเพี้ยนจากสภาวะของสังขารธรรม และวิสังขารธรรม คือพระนิพพานตามที่เป็นจริง

คำถามทั้ง ๓ ข้อนั้น จะขอตอบแต่เพียงย่อๆ พอเข้าใจดังนี้

(๑) เรื่องเป็นของสูญ

คำว่า “เป็นของสูญ” คือ ธรรมชาติที่มีสภาพสูญนั้น พึงพิจารณาเห็นธรรมชาติที่เป็นสังขาร และวิสังขารคือพระนิพพาน ว่าเป็นสภาพสูญ ดังนี้

๑. ธรรมชาติที่เป็นสังขาร หรือสังขตธรรม อันประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่งทั้งปวง ได้แก่ ธรรมที่เป็นไปในภุมิ ๓ ทั้งหมด ทั้งอุปาทินนสังขาร คือสังขารที่มีวิญญาณครอง และอนุปาตินนสังขาร คือสังขารที่ไม่มีวิญญาณครอง และรวมทั้งสังขารธรรมหรือสังขตธรรมที่เป็นไปในภุมิที่ ๔ ได้แก่ เบญจขันธ์ที่พระอรหันต์เจ้า พระอรหันตเจ้าที่ท่านยังครองอยู่ แต่ท่านไม่ยึดถือว่าเป็นอัตตาหรือตัวตน ส่วนปุถุชนผู้มิได้เรียนรู้หลงยึดถือว่าเป็นอัตตาหรือตัวตน บุคคล เรา เขา ของเรา ของเขา เหล่านี้ทั้งหมด ที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสรวมว่า ธรรมทั้งปวงเป็นอนัตตา ก็เพราะมีความเกิด (มีเหตุปัจจัย) ปรากฏ ๑,

มีความเสื่อมสลายปรากฏ คือต้องแตกดับหมดสภาพเดิมของมันไป ในที่สุด ๑, เมื่อตั้งอยู่มีความแปรปรวน (ไปตามเหตุปัจจัย) ปรากฏ ๑ พระอรหันต์เจ้า พระอรหันตเจ้า ท่านเห็นสังขารธรรมคือสามัญญลักษณะแห่งสังขารธรรมเหล่านี้ทั้งหมดว่ามีสภาวะที่เป็น อนิจจัง ทุกขัง อนตตา อย่างนี้ว่าเป็นธรรมที่ไม่มีแก่นสารสาระอย่างนี้ ว่าเป็นมตธรรม คือ ธรรมชาติที่ต้องตาย คือแตกดับไปอย่างนี้ ท่านจึงปล่อยวางอุปาทาน คือความยึดถือว่าเป็นตัวตน (อัตตา) เสีย กล่าวคือ ท่านครองชั้นธออยู่ ก็สักแต่ว่าครองอยู่ ท่านเห็นธรรมทั้งปวงเหล่านี้ว่าเป็นสภาพสูญ คือว่างเปล่าจากตัวตนอันเป็นโลกียธรรม กล่าวคือ ว่างเปล่าจากอัตตา เทียมที่ไม่มีแก่นสารสาระ เพราะมีแล้วกลับไม่มี ชื่อว่าเป็นอนัตตา

สังขารธรรมทั้งปวงจึงเป็นสภาพสูญ คือ ว่างเปล่าจากความที่ปุถุชนสมมติหรือบัญญัติ และหลงยึดถือสังขารธรรมที่ไม่มีแก่นสารสาระเหล่านี้ว่าเป็นอัตตาหรือตัวตน ด้วยประการฉะนี้.

๒. ส่วนธรรมชาติที่เป็นวิสังขาร คือพระนิพพาน อันเป็นอสังขตธรรม กล่าวคือธรรมที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง เป็นอมตธรรม คือธรรมที่ไม่ตาย มีอสังขตลักษณะ ตามพระพุทธดำรัสว่า ไม่ปรากฏ ความเกิด (โดยมีเหตุปัจจัย) ๑, ไม่ปรากฏความเสื่อมสลาย ๑, เมื่อตั้งอยู่ ไม่ปรากฏความแปรปรวน ๑ นี่ก็ได้ชื่อว่าเป็นสภาพสูญ ซึ่งหมายความว่า

สูญหรือว่างเปล่าจากกิเลส มีราคะ โทสะ โมหะ เป็นต้น ๑

สูญหรือว่างเปล่าจากสังขารธรรมทั้งปวง อันประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง ทั้งอุปาทินนสังขารคือสังขารที่มีวิญญาณครอง และ

ทั้งอนุปาทินกสังฆารคือสังฆารที่ไม่มีวิญญูณครอง คือธรรมที่เป็นไปในภุมิ ๓ ทั้งหมด กับสังฆารธรรมที่เป็นไปในภุมิ ๔ ที่ปุถุชนสมมติหรือบัญญัติ และหลงยึดถือว่าเป็นอัตตาหรือตัวตนทั้งหมด ๑ และ

สูญหรือว่างเปล่าเพราะไม่มีสังฆาร ที่ปุถุชนสมมติหรือบัญญัติ และหลงยึดถือว่าเป็นอัตตาหรือตัวตน ๑

แต่พระนิพพานธาตุโดยปรมาตถ์ อันพระอริยเจ้าพระอรหันตเจ้านานบรรลุนั้น ได้เป็นตัวสูญสิ้นหมดไป หรือเป็นตัวว่าง คือ ไม่มี ไม่ เพราะเป็นอมตธรรม คือธรรมที่ไม่ตาย ที่คงอยู่ และยั่งยืน

ที่อาตมานั้นคำว่า “พระนิพพานธาตุโดยปรมาตถ์” ที่พระอริยเจ้าพระอรหันตเจ้านานได้บรรลุนั้น ก็เพื่อแยกอธิบายวิสังฆารธรรม คือพระนิพพานธาตุโดยความเป็นปรมาตถ์ธรรมแท้ๆ ออกจากสังฆารธรรม อันเป็นธรรมในชั้นสมมติหรือบัญญัติให้เห็นชัดๆ ด้วยว่า คำว่า “พระนิพพาน” นั้น มีความหมายทั้งโดยปรมาตถ์ล้วนๆ และทั้งโดยบัญญัติหรือโดยปริยาย พระนิพพานโดยปริยายนั้นมี ๒ คือ สอุปาทิเสสนิพพานธาตุ ได้แก่พระนิพพานธาตุที่ยังมีอุปาทิ คือยังครองเบญจขันธ์อยู่ กล่าวคือ ยังมีชีวิตอยู่ นี่ประการหนึ่ง กับอุปาทิเสสนิพพานธาตุ ได้แก่พระนิพพานธาตุที่ไม่มีอุปาทิเหลือ คือดับขันธ์ กล่าวคือตายแล้ว นี่อีกประการหนึ่ง ตามพระพุทธดำรัสในพระไตรปิฎกเล่มที่ ๒๕ ขุททกนิกาย อิติวุตตกะ ข้อที่ ๒๒๒ หน้า ๒๕๙ ว่า

เทว อิมะ จกขุมตา ปกาลิตา
นิพพานธาตุ อนิสฺสิติน ตาทินา
เอกา หิ ธาตุ อธิ ทิฏฐจมุมิกา

สอุปาทิเสสา ภวเนตฺติสฺสขยา
อนุปาติเสสา ปน สมฺปรายิกา
ยมฺหิ นิรุชฺฌนฺติ ภวานิ สพฺพโส.

แปลความว่า : นิพพานธาตุ ๒ ประการนี้ พระตถาคตผู้ทรงมีพระจักขุ อันตันทาและทิฐิไม่อาศัยแล้ว ผู้คงที่ ทรงประกาศไว้แล้ว นิพพานธาตุอย่างหนึ่งมีอยู่ในปัจจุบัน ชื่อว่าสอุปาทิเสสนิพพานธาตุ (นิพพานธาตุมีอุปาทิเหลืออยู่) เพราะสันตันทาเครื่องนำไปสู่ภพ ส่วนนิพพานธาตุ (อีกอย่างหนึ่ง) เป็นที่ดับสนิทแห่งภพทั้งหลาย โดยประการทั้งปวง อันมีในเบื้องหน้า ชื่อว่าอนุปาติเสสนิพพานธาตุ (นิพพานธาตุไม่มีอุปาทิเหลือ).

เพราะเหตุนี้ อาตมาจึงกล่าวเน้นแต่เฉพาะพระนิพพานธาตุนี้ อันเป็นปรมาตถ์ธรรมที่พระอริยเจ้า พระอรหันตเจ้านานบรรลุนั้น คือเข้าถึง รู้-เห็น และเป็นเท่านั้น ว่าเป็นสภาพสูญ คือว่างเปล่าจากกิเลส ๑, สูญคือว่างจากสังฆารที่ปุถุชนยึดถือว่าเป็นอัตตาหรือตัวตน ๑ และ เป็นสภาพสูญคือว่างเปล่าเพราะความไม่มีสังฆารอันปุถุชนยึดถือว่าเป็นอัตตาหรือตัวตนอีก ๑

สภาพของพระนิพพานธาตุ ที่ว่า สูญ คือว่าง ดังกล่าวนั้น ก็เป็นสภาพสูญคือว่างจากกิเลสและสังฆารเท่านั้น ส่วนพระนิพพานธาตุอันพระอริยเจ้าพระอรหันตเจ้านานบรรลุนั้น คือได้เข้าถึง รู้-เห็น และเป็น นั้น ยังคงตั้งอยู่ มีอยู่ เพราะเป็นอมตธรรมคือธรรมที่ไม่ตาย อุปมา

เหมือนเรือนว่างหรือหม้อว่าง ก็เพียงแต่ว่างจากสิ่งของทั้งหลายอื่นเท่านั้น ส่วนเรือนหรือหม้อก็ยังคงยังตั้งอยู่ มีอยู่อย่างนั้น

มีอรรถาธิบายในคัมภีร์ สัทธัมมปัปกาสนี อรรถกถาขุททก-
นิกาย ปฏิสัมภิตามรรค ภาค ๒ หน้า ๒๗๘-๒๗๙ ว่า

สฺยโณติ จ ธมฺโม นตฺถิติ วุตฺตํ น โหติ,
ตสฺมี ธมฺเม อตฺตตฺตนิยสสารสฺส นตฺถิภาโว วุตฺโต โหติ.
โลเก จ “สฺยญํ” พฺรํ, สฺยโณ พฺรํ”ติ วุตฺเต พฺรสฺส
พฺรสฺส จ นตฺถิภาโว วุตฺโต น โหติ, ตสฺมี พฺรํ พฺร
จ อญฺญสฺส นตฺถิภาโว วุตฺโต โหติ. ภควตา จ “อิตฺติ ยํ
หิ โช ตตฺถ น โหติ, เต น ตํ สฺยญํ สมฺนุสฺสติ.
ยํ ปน ตตฺถ อวสิฏฺฐํ โหติ. ตํ สนฺตํ อิทมตฺถิติ
ปชานาตี”ติ อยมฺเว อตฺโถ วุตฺโต.

แปลความว่า : หนึ่ง คำว่า “สฺยญ” ท่านไม่กล่าวว่า “ธรรมไม่มี”
ท่านกล่าวถึงความไม่มีสาระในอิตตา และสิ่งที่เนื่องด้วย
อิตตาในธรรมนั้น. หนึ่ง เมื่อเขาพูดกันในโลกว่า “เรือน
สฺยญ หม้อสฺยญ” ก็มีใช้กล่าวถึงความไม่มีเรือนและหม้อ,
(แต่) กล่าวถึงความไม่มีสิ่งอื่นในเรือนและในหม้อนั้น.

หนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสความนี้ไว้ว่า “ก็
สิ่งใดแล ไม่มีในสิ่งนั้น ภิกษุย่อมพิจารณาสิ่งนั้นว่าสฺยญ
ด้วยเหตุนี้ แต่สิ่งใดมีเหลืออยู่ในสิ่งนั้น สิ่งนั้นมีอยู่
ภิกษุย่อมรู้ว่า “สิ่งนี้มีอยู่...”

หนึ่ง มีผู้ยกคัมภีร์หลายแห่งมาอธิบายว่า

คัมภีร์หลายแห่งกล่าวว่า นิพพานเป็นอนัตตา โดยใช้คำว่า
“อิตตสฺยญญะ” ซึ่งแปลว่า สฺยญ หรือว่างจากอิตตา คือปราศจากอิตตา
เช่น

นิพพานธมฺโม อตฺตสฺสเว อภาวโต อตฺตสฺยโณ.

ปฏิส. อ. ๒/๒๘๗

แปลความว่า : “ธรรมคือนิพพาน สฺยญ (ว่าง) จากอิตตา เพราะ
ไม่มีอิตตานั้นเอง.”

คัมภีร์เดียวกันนั้น กล่าวสำหรับเรื่องนี้ต่อมาอีกว่า ทั้งสังขต-
ธรรม คือสังขารทั้งหลาย และอสังขตธรรมคือนิพพาน ล้วนปราศจาก
อิตตาทั้งสิ้น ดังนี้

สงฺขตาสงฺขตา ปน สพฺเพปี ธมฺมา อตฺต-

สงฺขาตสฺส ปุคฺคสฺส อภาวโต อตฺตสฺยญาติ.

ปฏิส. อ. ๒/๒๘๗

แปลความว่า : ก็ธรรมทั้งหลายแม้ทั้งปวง ทั้งสังขตะและ
อสังขตะ ล้วนสฺยญ (ว่าง) จากอิตตา เพราะไม่มีบุคคล
กล่าวคือ อิตตา.

นอกจากนั้น ท่านยังระบุด้วยว่านิพพานทั้งสองอย่าง คือ
ทั้งสุปาติเสสนิพพานและอนุปาติเสสนิพพาน ล้วนสฺยญ (ว่างจาก)
อิตตาทั้งนั้น ดังนี้

นิพพาน อคฺคปรมตฺตวเสน สอฺปาทิสเส-
อนฺปาทิสสวเสน จ ทฺวิธา กตฺวา วุตฺตํ. ตานิ เทว
อตฺตตตฺตนิยสฺสญฺโต สงฺขารสฺสญฺโต จ สภาคานิ.

ปฐ. อ. ๒/๒๘๖

แปลความว่า : นิพพาน ท่านกล่าวไว้โดยแบ่งเป็น ๒ คือเป็น
อัคคินิพพานกับปรมตฺตนิพพาน และสอฺปาทิสเส-
อนฺปาทิสสวเสน นิพพานทั้งสอง
อย่างนั้นเสมอเท่ากัน โดยเป็นสภาวะที่สูญ (ว่าง) จาก
อิตฺตา และสิ่งที่เกิดด้วยอิตฺตา และโดยเป็นสภาวะ
ที่สูญ (ว่าง) จากสังขาร
อีกแห่งหนึ่งกล่าวถึงอริยสัจ ๔ ว่าปราศจากอิตฺตาทั้งนั้น โดย
เฉพาะใช้คำเรียกนิโรธอริยสัจคือนิพพาน ว่าอมตฺตบ ท ดังนี้

อฺวสฺสสุขตตฺตสฺสญฺญํ ปฺริมทฺวยมตฺตสฺสญฺญมมตฺตปํ
อฺวสฺสขอตฺตวิริทิตฺโต มคฺโค อิตฺติ สฺสญฺญตา เตสฺ.

วิสุทธิ. ๓/๑๐๒

แปลความว่า : อริยสัจ ๒ ข้อแรก (ทุกข์และสมุทัย) สูญ (ว่าง)
จากสภาพเที่ยง-งาม-สุข-อิตฺตา; อมตฺตบ ท (คือนิพพาน)
สูญ (ว่าง) จากอิตฺตา. มรรค ปราศจากภาวะเที่ยง-สุข
-อิตฺตา; สฺสญฺญตา (ความว่าง) ในอริยสัจ ๔ เหล่านั้น
เป็นดังว่ามานี้

คาถาแสดงอมตฺตบ ท คือนิพพาน ว่าสูญจากอิตฺตานี้ มาหลาย
แห่ง ทั้งในอรรถกถาปฏิสัมภิตามรรค ภาค ๑, ภาค ๒ (ปฐ. อ. ๑/๒๑๔,
๒/๒๒๔) และอรรถกถาอภิธรรม (วิภค. อ. ๙๖) ตรงกันหมด

อีกหลายแห่งย้ำว่า อริยสัจทั้ง ๔ มีความเสมอกันในแง่ต่างๆ
รวมทั้งในแง่ที่สูญ คือว่างเปล่าจากอิตฺตา ดังนี้

สพฺพาเนว สจฺจานิ อญฺญมญฺญสภาคานิ
อวิตถโต อตฺตสฺสญฺโต ทุกฺกรปฏฺิเวธโต จ.

ปฐ. อ. ๑/๒๑๔

แปลความว่า : สัจจะทั้งหมดทุกข้อที่เดียว เท่าเสมอซึ่งกันและ
กัน โดยเป็นสภาพไม่ผิดเพี้ยน โดยเป็นสภาวะสูญ (ว่าง)
จากอิตฺตา และโดยเป็นสภาวะที่แห่งตลอดได้ยาก

ข้อความอย่างเดียวกันนี้ มีกล่าวไว้ในอรรถกถาแห่ง
พระอภิธรรม (วิภค. อ. ๙๘) และในคัมภีร์วิสุทธิมรรค (วิสุทธิ. ๓/๑๐๕)”
..... ฯลฯ

ที่พระอรรถกถาจารย์ท่านว่ามาทั้งหมดนี้ถูกต้องแล้ว แต่พึง
พิจารณาความหมายที่ท่านว่านิพพานเป็นสภาพว่างจากอิตฺตา คือ
เป็นอนัตตานั่นให้ถ่องแท้ว่า เป็นสภาพว่างจากอิตฺตาอะไร? และว่าง
อย่างไร? เพราะพระนิพพานธรรมนี้เป็นสภาพลึกซึ้ง จะคิดเหมาเอา
ด้วยสุตมยปัญญา (การอ่าน/การฟัง) จินตามยปัญญา (การคิด
พิจารณา) เท่านั้น อาจจะไม่พอให้แจ่มแจ้งแห่งตลอดได้จริง ก็จะมี
โอกาสให้เข้าใจผิดพลาดได้

ความหมายที่ว่า พระนิพพานเป็นอนัตตา โดยใช้คำว่า “อิตตาสุญญะ” ซึ่งแปลว่า สุญหรือว่างจากอิตตา คือปราศจากอิตตา ทั้งหมดนั้น หมายความว่า ว่างจากอิตตาอันเป็นโลกียธรรม อันปุถุชน สมมติหรือบัญญัติ และหลงยึดถือสังขารธรรมทั้งปวง มีเบญจขันธ์ เป็นต้นว่าเป็นอิตตา คือ ตัวตน บุคคล เราเขา ของเรา ของเขา เท่านั้นเอง ดังตัวอย่างพระพุทธดำรัสในพระไตรปิฎกที่เล่ม ๑๒ มัชฌิมนิกาย มูลปัณณาสก์ ข้อ ๒๘๔ หน้า ๒๗๕-๒๗๖ ว่า

อตตนิ วา ภิกขเว สติ อตตนิยฺ เมติ อสฺสาติ.
เอวํ ภนฺเต ...ฯเปฯ... เนตํ มม, เนโสฬสมฺมิ, น เมโส
อตฺตาติ เอวเมตํ ยถาภูตํ สมนุปปญฺญาเย ทฎฺฐพฺพ.

แปลความว่า : พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย อนึ่ง เมื่ออิตตามืออยู่ บริหารที่เนื่องด้วยอิตตามือก็พึงมี ว่าของเราหรือ.

ทูลว่า : อย่างนั้น พระเจ้าข้า.

ตรัสว่า : อนึ่ง เมื่อบริหารเนื่องด้วยอิตตามืออยู่ อิตตาพึงมี ว่าของเราหรือ.

ทูลว่า : อย่างนั้น พระเจ้าข้า.

ตรัสว่า : เมื่ออิตตาและบริหารเนื่องด้วยอิตตา บุคคลถือเอา ไม่ได้ โดยความเป็นจริง โดยความเป็นของแท้ คือ เหตุแห่งทฎฐิ ว่า นั้นโลก นั้นอิตตา แม้นตายไปแล้ว เรานั้นจักเป็นผู้เที่ยง ยั่งยืน คงที่ไม่มีความแปรปรวน

เป็นธรรมดา จักตั้งอยู่เสมอด้วยความเที่ยงอย่างนั้น นี่เป็นธรรมของคนเปล่าบริบูรณ์สิ้นเชิงมิใช่หรือ.

ทูลว่า : ข้อนี้เอนจะไม่พึงเป็นอย่างนั้น พระเจ้าข้า เป็นธรรมของคนเปล่าบริบูรณ์สิ้นเชิงทีเดียว.

ตรัสว่า : ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจะสำคัญความข้อนั้น เป็นไฉน รูปเที่ยง หรือไม่เที่ยง.

ทูลว่า : ไม่เที่ยง พระเจ้าข้า.

ตรัสว่า : ก็สิ่งใดไม่เที่ยง เป็นทุกข์ มีความแปรปรวน เป็นธรรมดา ควรหรือที่จะตามเห็นสิ่งนั้นว่า นันของเรา เราเป็นนั้น นันเป็นอิตตาของเรา.

ทูลว่า : ข้อนั้นไม่ควรเลย พระเจ้าข้า.

ตรัสว่า : ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจะสำคัญความข้อนั้น เป็นไฉน เวทนา... สัญญา... สังขารทั้งหลาย... วิญญาณ เที่ยงหรือไม่เที่ยง.

ทูลว่า : ไม่เที่ยง พระเจ้าข้า.

ตรัสว่า : ก็สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์หรือเป็นสุข.

ทูลว่า : เป็นทุกข์ พระเจ้าข้า.

ตรัสว่า : ก็สิ่งใดไม่เที่ยง เป็นทุกข์ มีความแปรปรวน เป็นธรรมดา ควรหรือที่จะตามเห็นสิ่งนั้น ว่านั้นของเรา เราเป็นนั้น นันเป็นอิตตาของเรา.

ทูลว่า : ข้อนั้นไม่ควรเลย พระเจ้าข้า.

ตรัสว่า : เพราะเหตุนั้นแล ภิกษุทั้งหลาย รูปอย่างใดอย่าง

หนึ่งที่เป็นอดีต อนาคต และปัจจุบัน เป็นภายในหรือภายนอก หยาบหรือละเอียด เลวหรือประณีต อยู่ในที่ไกลหรือในที่ใกล้รูปทั้งปวง เธอทั้งหลายพึงเห็นด้วยปัญญาอันชอบตามความเป็นจริงอย่างนี้ว่า นั่นไม่ใช่ของเรา เราไม่เป็นนั่น นั่นไม่ใช่อัตตาของเรา เวทนาอย่างใดอย่างหนึ่ง... สังขารเหล่าใดเหล่าหนึ่ง... วิญญาณอย่างใดอย่างหนึ่ง ที่เป็นอดีต อนาคต และปัจจุบัน เป็นภายในหรือภายนอก หยาบหรือละเอียด เลวหรือประณีต อยู่ในที่ไกลหรืออยู่ในที่ใกล้วิญญาณทั้งปวง เธอทั้งหลายพึงเห็นด้วยปัญญาอันชอบตามความเป็นจริงอย่างนี้ว่า นั่นไม่ใช่ของเรา เราไม่เป็นนั่น นั่นไม่ใช่อัตตาของเรา.

อนึ่ง อาตมายังไม่เห็นคัมภีร์ใดว่า พระนิพพานธาตุโดยปรมาตมอันพระอริยเจ้าพระอรหันตเจ้าท่านบรรลุนั้นเป็นตฺสฺญ หรือเป็นตฺวํวํ กล่าวคือเป็นอนัตตา เห็นมีแต่คำอธิบายที่ท่านแสดงถึงนิโรธอริยสัจคือนิพพานที่เป็นอมตบพว่า สฺญ (ว่าง) จากอัตตา อันเป็นโลกียธรรมทั้งนั้น ดังมีปรากฏในที่หลายแห่ง คือในอรรถกถาปฏิสัมภิทามรรค ภาค ๑, ภาค ๒ (ปฎิ.ส. อ. ๑/๒๑๓-๒๑๔; ๒/๒๒๙), อรรถกถาพระอภิธรรมปิฎก (วิภค. อ. ๙๕-๙๖), และในคัมภีร์วิสุทธิมรรค (วิสุทธิ ๓/๑๐๑-๑๐๒) ซึ่งมีเนื้อความที่คล้ายๆ กันดังนี้

ปรมตฺเถน ทิ สพฺพานนฺว ปเนตานิ สจฺจานิ
ปรมตฺเถน เวทกการณนิพฺพุตคฺมกาภาวโต สฺสญฺญานีติ
เวทิตพฺพานิ. เตเนตํ วุจฺจติ:-

“ทุกฺขเมว ทิ น โภจิ ทุกฺขิโต
การโก น กิริยาวิชฺชติ,
อตุถิ นิพฺพุติ น นิพฺพุโต ปฺมา
มคฺคมตฺถิ คมโก น วิชฺชติ”ติ.

อถว

ธฺวสฺสสุขตฺตสฺสญฺญํ ปฺริมทฺวยมตฺตสฺสญฺญมมตฺปทํ
ธฺวสฺสขตฺตวิริทิต มคฺโค อิติ สฺสญฺญตา เตสฺ.

แปลความว่า : จริงอยู่ โดยปรมาตม สัจจะทั้งหมดทีเดียว พึงทราบว่าเป็นสภาพว่าง เพราะไม่มีผู้สวय ไม่มีผู้ทำ ไม่มีผู้ดับ และไม่มีผู้เดิน เหตุฉะนั้นนักปราชญ์จึงประพันธ์คำคาถานี้ไว้ว่า

ความจริงทุกข์เท่านั้นมีอยู่ แต่ใครๆ ผู้เป็นทุกข์หาไม่มี การทำมีอยู่ แต่ผู้ทำหาไม่มี ความดับมีอยู่ แต่คน (ปมา) ผู้ดับหาไม่มี ทางมีอยู่แต่ผู้เดินหาไม่มี
อีกอย่างหนึ่ง

ความว่างในสัจจะ ๔ เหล่านั้น พึงทราบดังนี้คือสัจจะ ๒ บทแรก ว่างจากความเที่ยง ความงาม ความสุข และอัตตา; อมตบพ (คือพระนิพพาน) ว่างจากอัตตา. มรรคว่างจากความเที่ยง ความสุขและอัตตา.

อธิบายว่า พระอรรถกถาจารย์ท่านกล่าวโดยปริมัตถ์ ว่า

สัจจะทั้งหมดเป็นสภาพว่าง คือ ทุกขสัจ และสมุทัยสัจ ว่างจากความเที่ยง ความงาม ความสุข และอัตตา, อมตบพ คือ นิโรธธาตุ กล่าวคือ พระนิพพานธาตุ ในนิโรธสัจ ว่างจากอัตตา, และมรรคสัจ ว่างจากความเที่ยง ความสุข และอัตตา ซึ่งหมายความว่า เป็นสภาพว่างจากอัตตาอันเป็นโลกียธรรมที่ชาวโลกผู้ปุถุชนหลงยึดถือ ด้วยตัณหาและทิฏฐิว่าเป็นตัวตน บุคคล เรา-เขา ของเรา ของเขา และว่าเป็นสภาพเที่ยง มีความงาม ความสุข นั่นเอง

อัตตาที่เป็นโลกียธรรมนี้ จะเห็นได้ชัดเจนตามพระพุทธานุญาตที่ตรัสไว้ในพระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๒ มัชฌิมนิกาย มูลปัณณาสก์ ข้อ ๒๘๔ ที่ได้นำมาแสดงไว้แล้วว่า พระพุทธองค์ได้ทรงแสดงสังขารธรรมมีเบญจขันธ์เป็นต้นว่าเป็น อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา คือ เป็นสภาพที่มีใช่อัตตา กล่าวคือ เป็นสภาพที่ว่างเปล่า เพราะไม่มีสาระในอัตตานั้นนั่นเอง

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ที่มีอรรถาธิบายว่า อมตบพ ว่างจากอัตตานั้น ท่านกล่าวโดยปริมัตถ์ ซึ่งหมายความว่า นิโรธธาตุ คือ พระนิพพานธาตุโดยปริมัตถ์ นั่นเองที่เป็นสภาพว่างเปล่าจากอัตตาที่เป็นโลกียธรรมอันไม่มีแก่นสารสาระ อุปมาดังเรือนว่าง หม้อว่าง ซึ่งหมายความว่า ว่างจากสิ่งอื่น คือ ไม่มีอะไรๆ ในเรือน ในหม้อ แต่ไม่ได้หมายความว่า ไม่มีเรือน ไม่มีหม้อ ฉะนั้นใด อมตบพคือพระนิพพานธาตุ อันเป็นธรรมสาระ เป็นอมตธรรม ก็ฉนั้นนั่น หาได้เป็นตัวสูญ คือ เป็นตัวว่าง กล่าวคือ ไม่มีอยู่ ไม่

ผู้สวຍทุกข-สุข ผู้ทำ ผู้ดับ ผู้เดิน ก็หมายความว่าถึงอัตตา อันเป็นโลกียธรรม หรืออัตตาเทียม ที่ชาวโลกผู้ปุถุชนบัญญัติหรือสมมติ และยึดถือว่าเป็นอัตตา แต่แท้ที่จริงเป็นอนัตตา เป็นสภาพว่างเปล่า เพราะไม่มีแก่นสารสาระในความเป็นอัตตาตัวตน ดังเช่นที่ได้อธิบายมาแล้วนั่นแหละ

เพราะฉะนั้น จงพิจารณาเห็นพระนิพพานธาตุว่าเป็นสภาพสูญ ให้ดี ให้ถูกต้องตามหลักธรรมและตามธรรมชาติที่เป็นจริง อย่างหลงทาง เพราะฟังไม่ได้ศัพท์จับไปกระเดียดว่า พระนิพพานเป็นสภาพ “สูญญ” (สูญ) และเป็นอนัตตา โดยความหมายว่าสูญสิ้นไปหมดทุกอย่าง แม้พระนิพพานธาตุก็สูญหมด คือ ว่างเปล่า แม้จากพระนิพพานธาตุนั่นเองด้วย ก็อาจจะหลงพลัดตกไปข้างสุดโต่ง เป็น “อุจฺเจททิฏฺฐิ” ไปได้โดยไม่รู้ตัว

อนึ่ง ความที่พระนิพพานธาตุมีสภาพสูญ คือ ว่างทั้งจากกิเลส และจากทั้งสังขารที่ปุถุชนสมมติหรือบัญญัติและหลงยึดถือว่าเป็นอัตตาหรือตัวตนนี้ จึงชื่อว่าอัครสูญ เพราะพระนิพพานธาตุนั้นเป็นเลิศจากตนอันเป็นโลกียธรรมและสิ่งที่เนื่องด้วยตน ตามพระพุทธานุญาตที่แสดงไว้แล้วนั่นแหละ และชื่อว่าปรมัตถสูญ คือ ความสูญอันเป็นประโยชน์อย่างสูงสุด เพราะความไม่มีสังขารทั้งปวง

ดังมีอรรถาธิบาย ในคัมภีร์ลัทธิมัททปกาลินี อรรถกถา-ขุททกนิกาย ปฏิสัมภิตามรรค ภาค ๒ หน้า ๒๗๙ และ ๒๘๐ ว่า

อคฺคญฺจ ตํ อตฺตตฺตนิเยหิ, สพฺพสงฺขารเอหิ วา
สูญญญจาทิ อคฺคสูญญญ.

แปลความว่า : ชื่อว่า อัคคสฺสญ เพราะอัคคบทนั้นเป็นเลิศจาก
ตนและสิ่งที่เนื่องด้วยตน และอีกอย่างหนึ่ง สฺสญจาก
สังขารทั้งปวง.

ปรมตฺถสฺสญนฺติ สพฺพสขารภาวโต อุตฺต-
มตฺถญํ สฺสญํ.

แปลความว่า : บทว่า ปรมตฺถสฺสญํ คือ ความสฺสญอันเป็น
ประโยชน์อย่างสูงสุด เพราะไม่มีสังขารทั้งปวง."

ในความหมายของคำว่า "อัคคสฺสญ" นี้ก็หมายถึงอนุปาติเสส-
นิพพานธาตุ คือพระนิพพานธาตุที่ยังมีอนุปาติ (เบญจขันธ์) เหลืออยู่
กล่าวคือยังครองเบญจขันธ์อยู่ และในความหมายของคำว่า
"ปรมตฺถสฺสญ" ก็หมายถึงอนุปาติเสสนิพพานธาตุ คือพระนิพพานธาตุ
ที่ไม่มีอนุปาติ (เบญจขันธ์) เหลืออยู่ กล่าวคือตายแล้วนั่นเอง แต่พึง
เห็นตามหลักธรรมและตามธรรมชาติแห่งวิสังขารตามที่เป็นจริงว่า
พระอรหันต์ที่ดับขันธเข้าปรีนิพพานด้วยอนุปาติเสสนิพพานธาตุนั้น ท่าน
ตายแต่เบญจขันธ์เท่านั้น พระนิพพานธาตุของท่านหาได้ตายหรือ
สฺสญสิ้นหมดไปตามไปด้วยไม่ เพราะเป็นอมตธรรม คือ ธรรมที่ไม่ตาย
ด้วยประการฉะนี้

พระนิพพานธาตุ ที่พระอริยเจ้าพระอรหันตเจ้าท่านได้บรรลุ
คือเข้าถึง รู้-เห็น และเป็นนี้แหละ มีสภาพที่เป็น นิจุจ / สสฺสตฺ (เที่ยง)
ปรมํ สุขํ (เป็นบรมสุข) และธฺวํ (ยั่งยืน) อันเป็นลักษณะของอตฺตา-
โลกุตตระ เป็นปรมัตถธรรม ณ ภายใน ของพระอริยเจ้าที่ท่านได้บรรลุ
นั้นนั่นแหละ เป็นธรรมที่เป็นแก่นสารสาระแท้ๆ ตรงกันข้ามกับอตฺตา

เทียมที่เป็นโลกียธรรมอันไม่มีแก่นสารสาระ หรือสังขารธรรมที่ปุถุชน
หลงยึดถือว่าเป็นอตฺตาหรือตัวตนนั่นเอง

พระนิพพานธาตุ ที่ว่ามีสภาพสฺสญ จึงหมายถึงสฺสญจากอตฺตา
อันเป็นโลกียะ หรือจากสังขารธรรมทั้งปวง อันประกอบด้วยปัจจัยปรุง
แต่งเท่านั้น มิได้หมายความว่ารวมไปถึงพระนิพพานนัยที่ ๓ คืออายตนะ
นิพพานด้วย อย่างที่คฤณิกเล่นเลยสภาวะธรรมที่แท้จริงไปแต่ประการใด

เพราะพระนิพพานธาตุ อันพระอริยเจ้า พระอรหันตเจ้า ท่าน
บรรลุ และอายตนะนิพพานนั้นเป็นปรมัตถธรรมที่พ้นสมมติและ
บัญญัติ คือพ้นจากสภาวะของสังขารธรรมหรือสังขตธรรมที่ประกอบ
ด้วยปัจจัยปรุงแต่งทั้งปวง ที่ปุถุชนสมมติหรือบัญญัติและหลงยึดถือว่าเป็น
อตฺตาอันเป็นโลกียะ และสิ่งที่เนื่องด้วยอตฺตาอันเป็นโลกียะนั้น และ
อีกอย่างหนึ่ง คือสฺสญจากสังขาร และชื่อว่าปรมตฺถสฺสญ คือสฺสญอย่างมี
ประโยชน์สูงสุด เพราะความไม่มีสังขาร

พระนิพพานธาตุโดยปรมัตถ์ จึงพ้น คือไม่ต้องตกอยู่ในอาณัติ
แห่งพระไตรลักษณ์ คือ ไม่เป็น อนิจจํ ทุกขํ และ อนตฺตา เหมือนอย่าง
สังขารธรรมอันปุถุชนสมมติหรือบัญญัติ และหลงยึดถือว่าเป็นอตฺตา
หรือตัวตนนั้น แต่ประการใด.

(๒) เป็นสภาพหาเจ้าของมิได้ ไม่เป็นของใครจริง

(๓) ไม่อยู่ในอำนาจ ไม่ได้เป็นไปตามปรารถนา ไม่ขึ้นต่อการ
บังคับบัญชาของใคร

ข้อความในปัญหา ๒ ข้อนี คือ ข้อความว่า “เป็นสภาพหาเจ้าของมิได้ ไม่เป็นของใครจริง” และ “ไม่อยู่ในอำนาจ ไม่ได้เป็นไปตามปรารถนา ไม่ขึ้นต่อการบังคับบัญชาของใคร” ต่างเป็นอนัตตลักษณะ คือเป็นลักษณะของความเป็นอนัตตาของสังขารธรรมทั้งหลาย อันเป็นสังขตธรรมที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่งเท่านั้น

มิใช่เป็นลักษณะของวิสังขารธรรม คือ พระนิพพานธาตุโดยปรมาตม อันพระอริยเจ้าพระอรหันตเจ้าท่านบรรลุ คือ ได้เข้าถึงได้รู้-เห็น และเป็นแต่ประการใด เพราะพระนิพพานธาตุโดยปรมาตม นั้นพ้นจากสภาวะของสังขารอันมีสามัญญลักษณะ (ไตรลักษณ์) ที่มีสภาพไม่เที่ยง (อนิจจัง) เป็นทุกข์ (ทุกข์) และเป็นอนัตตา (อนัตตา) ไปแล้ว

ข้อความทั้ง ๒ ประการนั้น จึงไม่เกี่ยวกับวิสังขารแต่ประการใด เพราะพระนิพพานธาตุโดยปรมาตม นั้นต่างสายธาตุธรรมกับกับสังขาร อันเป็นสังขตธรรม และมีลักษณะที่ตรงกันข้ามกันโดยสิ้นเชิง

อนึ่ง ใครๆ ไม่พึงถือเอาสามัญญลักษณะของสังขารธรรม อันเป็นสังขตธรรมที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง ที่เป็นมตธรรม คือธรรมที่ต้องแตกดับเสื่อมสลายหรือที่ต้องตาย มารวมปะปนกันกับลักษณะของวิสังขารคือพระนิพพานธาตุโดยปรมาตมอันเป็นอสังขตธรรม ที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง ที่เป็นอมตธรรม คือธรรมที่ไม่ต้องแตกดับ ไม่เสื่อมสลาย หรือที่ไม่ตาย

ความคิดของคุณในข้อที่ ๒ เรื่องเป็นสภาพหาเจ้าของมิได้ ที่ว่า “ถ้าจะพูดว่าอายตนะนิพพานนั้นเป็นของพระพุทธเจ้าองค์นั้น หรือเป็นของพระปัจเจกพุทธเจ้าองค์นี้ ก็พูดไม่ได้ เพราะว่าอายตนะ

นิพพานนั้นไม่มีใครเป็นเจ้าของ เป็นแต่เพียงธรรมฐิติ ธรรมนิยาม ดังนั้นจึงไม่เป็นของใคร” ก็เป็นความคิดที่ผิดประเด็น เพราะคำว่า “เป็นสภาพหาเจ้าของมิได้” เป็นต้นนั้น เป็นอนัตตลักษณะของสังขารธรรม ซึ่งต้องแตกสลายหมดสภาพเดิมของมันไป มีแล้วกลับไม่มี จึงชื่อว่า เป็นสภาพหาเจ้าของมิได้ มิใช่ลักษณะของนิพพานธาตุโดยปรมาตม ดังกล่าวแล้ว เพราะพระนิพพานธาตุโดยปรมาตม นั้น เป็นโลกุตตรธรรม ภายใน อันพระอริยเจ้าท่านได้บรรลุแล้ว ท่านเป็นเจ้าของโลกุตตรธรรม คือพระนิพพานธาตุ อันเป็นปรมาตมธรรม และเป็นอมตธรรมนั่นเอง สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงได้ตรัสว่า “ชญฺญา นิพฺพานมตฺตโน” พึงรู้พระนิพพานของตน

อนึ่ง ในคำถามต่อไปข้อที่ ๓ ที่ว่าไม่อยู่ในอำนาจ ที่คุณแสดงความคิดไว้ในข้อที่ ๓.๑ ว่า “ถ้าบอกว่าผู้ทรงสภาวะนั้น จะได้ตั้งซึ่งความปรารถนาให้สภาวะที่เที่ยง เป็นสุข และยั่งยืนของพระนิพพาน ให้กลายเป็นสภาวะที่ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ และไม่ยั่งยืนแล้ว ก็คงทำได้ หรือไม่ไปได้ตามความปรารถนา เพราะว่าไม่อยู่ในอำนาจนั่นเอง” และในข้อที่ ๓.๒ ว่า “ในทำนองเดียวกัน ถ้าหากว่าท่านผู้ทรงสภาวะจะบังคับบัญชาให้ธรรมชาติที่ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่ตายแล้ว อันปัจจัยปรุงแต่งไม่ได้แล้วนั้น ให้มาเป็นธรรมชาติที่ต้องแก่ ต้องเจ็บ ต้องตาย แล้ว ก็จะไม่เป็นหรือไม่ขึ้นต่อการบังคับบัญชาของใครทั้งสิ้น”

แล้วจึงสรุปว่า “เท่าที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ พอจะสรุปได้ใหม่ว่า พระนิพพานเป็นอนัตตา”

ก็ขอตอบว่า ความคิดของคุณที่ว่ามาทั้งหมดนั้นไม่ตรงประเด็น และเป็นความคิดที่เล่นเลยเรื่องที่เราควรคิดที่ควรพิจารณาไป จึงไม่พึงสรุปว่าพระนิพพานเป็นอนัตตาโดยนัยทำนองเดียวกันกับสังขาร อธิบายว่า

๑. ไม่ตรงประเด็น

“เพราะข้อความเหล่านี้ทั้งหมด คือคำที่ว่า “เป็นของสูญ” (ที่คุณแสดงความคิดเห็นไว้ในข้อ ๑ กิตติ คำว่า “เป็นสภาพหาเจ้าของมิได้ ไม่เป็นของใครจริง” ในข้อ ๒ กิตติ และคำว่า “ไม่อยู่ในอำนาจไม่ขึ้นต่อการบังคับบัญชาของใคร” ในข้อที่ ๓ กิตติ ทั้ง ๓ ประการนี้ล้วนเป็นอนัตตลักษณะของสังขารธรรม คือธรรมที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่งทั้งสิ้น ตามที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงแสดงหลักธรรมอันเป็นเหตุและผลที่ธรรมทั้งปวงเหล่านี้ว่าเป็น “อนัตตา” เท่านั้น

หลักธรรมอันเป็นเหตุผลที่ธรรมทั้งปวง อันประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่งว่าเป็นอนัตตา ตามที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงไว้ดีแล้ว มีปรากฏในพระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๗ สังยุตตนิกาย ชนธวรรค ข้อที่ ๙๑ หน้า ๕๖ ว่าดังนี้

รูป ภิกขเว อนิจจัง ยถนิจจัง ตํ ทุกขํ ยํ ทุกขํ

ตทนต์ตา ...ฯเปฯ...

แปลความว่า : ภิกษุทั้งหลาย รูปไม่เที่ยง, สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้น

เป็นทุกข์, สิ่งใดเป็นทุกข์ สิ่งนั้นเป็นอนัตตา...ฯลฯ...

เพราะฉะนั้น ความเป็นอนัตตาจึงมิใช่ลักษณะของวิสังขาร คือพระนิพพานธาตุโดยปรมาตถ์ ทั้งโดยความเป็นสภาวะของพระนิพพาน

ผู้ทรงสภาวะ และอายตนะนิพพาน อันเป็นอสังขตธรรมที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่งแต่ประการใด เพราะพระนิพพานธาตุโดยปรมาตถ์นั้น มีสภาวะ หรือลักษณะที่ตรงกันข้ามกับสังขารธรรมหรือสังขตธรรมที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่งโดยสิ้นเชิง กล่าวคือ

(ก) สังขารธรรมทั้งหลายมีสภาวะที่ไม่เที่ยง (อนิจจัง) ต้องแปรปรวน (วิปริณามธัมม) เปลี่ยนแปลงไปตามเหตุปัจจัยเป็นธรรมดา

แต่วิสังขาร คือ พระนิพพานธาตุโดยปรมาตถ์ เป็นสภาพธรรมที่เที่ยง (นิจจัง) ยั่งยืน (ธูว์) มั่นคง (สสฺสตํ) ไม่มีความแปรปรวนไปเป็นธรรมดา (อวิปริณามธัมม) ดังพระสารีบุตรมหาเถระได้แสดงไว้ มีปรากฏในพระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๐ ขุททกนิกาย จุฬนิกาย ข้อ ๖๕๙ หน้า ๓๑๕ ว่า

นิพพานํ นิจจัง ธูว์ สสฺสตํ อวิปริณามธมฺมนฺติ

อสังหิโร อสงฺกุปฺปิ.

แปลความว่า : นิพพานเป็นธรรมชาติเที่ยง ยั่งยืน มั่นคง มิได้มีความแปรปรวนเป็นธรรมดา เพราะฉะนั้นจึงชื่อว่าอันอะไรๆ นำไปไม่ได้ ไม่กำเริบ.

(ข) เพราะสังขารธรรมทั้งหลายไม่เที่ยงจึงเป็นทุกข์ (ทุกขํ) ตามพระพุทธานุญาตที่ได้ทรงแสดงไว้แล้ว

แต่วิสังขารคือพระนิพพานธาตุโดยปรมาตถ์ อันพระผู้มีพระภาคได้ทรงแสดงไว้ในที่มากแห่งๆ เป็นบรมสุข (ปรมา สุขํ) ดังปรากฏมีในพระไตรปิฎกเล่มที่ ๒๕ ขุททกนิกาย คาถาธรรมบท ข้อ ๒๕ หน้า ๔๒ ว่า

ขิพจจา ปรมา โรคา สงขารา ปรมา ทุกขา

เอตํ ญตวา ยถาภูตํ นิพพานํ ปรมํ สุขํ.

แปลความว่า : ความหิวเป็นโรคอย่างยิ่ง สังขารเป็นทุกข์อย่างยิ่ง บัณฑิตทราบเนื้อความนี้ตามความเป็นจริงแล้ว (ย่อม ทำให้แจ้งซึ่งพระนิพพาน) เพราะพระนิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง.

(ค) เพราะสังขารธรรมทั้งหลายเป็นทุกข์จึงเป็นอนัตตา ดังที่ พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทรงแสดงไว้แล้วว่า

ยถนิจจํ ตํ ทุกขํ, ยํ ทุกขํ ตทนต์ตา

ส. ข. ๑๓/๙๑/๕๖

แปลความว่า : สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นจึงเป็นทุกข์, สิ่งใดเป็นทุกข์ สิ่งนั้นเป็นอนัตตา.

ไม่เห็นมีในคัมภีร์ใดเลย ที่พระผู้มีพระภาคจะตรัสว่า ยํ นิจจํ / สุขํ ตทนต์ตา (สิ่งใดเที่ยง / เป็นสุข สิ่งนั้นเป็นอนัตตา)

(ง) อนัตตลักษณะ คือ ลักษณะของความเป็นอนัตตาแห่ง สังขารธรรม ได้แก่ธรรมที่เป็นไปในภุมิ ๓ เป็นต้น อันเป็นสังขตธรรม ที่พระพุทธองค์ตรัสรวมว่า สฬเพ ธมฺมา อนตฺตา แปลว่า ธรรมทั้งปวง เป็นอนัตตานั่น พระอรรถกถาจารย์ได้แสดงไว้ในที่หลายแห่งว่า คือ เป็นสภาพสูญคือว่างเปล่า (สูญญา) ไม่มีเจ้าของ (อสุสามิกา) เพราะ ไม่มีแก่นสาร (อसारโต) เพราะไม่เป็นไปในอำนาจ (อวสวตฺตนโต) และ เพราะปฏิเสธอัตตา (อตฺตปฏิกฺเขปโต) คือ มีสภาวะที่ตรงกันข้ามกับ อัตตา ฯลฯ เป็นต้น ดังปรากฏใน

คัมภีร์ธัมมปัทฏฐกถา อรรถกถาขุททกนิกาย คาถาธรรมบท ภาค ๗ หน้า ๖๒ ว่า

ตตฺถ สฬเพ ธมฺมาติ ปญฺจกฺขนฺธาเอว
อธิปฺเปตา. อนตฺตาติ “มา ชีรฺนตุ มา มียฺนฺตฺติ วเส
วตเตตฺตํ น สกฺกาติ อวสวตฺตนตฺเถน อนตฺตา สฺสญฺญา
อสุสามิกา อนิสฺสราติ อตฺโถ”.

แปลความว่า : คำว่า สฬเพ ธมฺมา (ธรรมทั้งปวง) ในพระคาถา นั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงประสงค์เอาชั้น ๕ เท่านั้น. คำว่า อนตฺตา (เป็นอนัตตา) ความว่า ชื่อว่า อนัตตา คือว่างเปล่า ไม่มีเจ้าของ คือไม่มีอิสระ เพราะอรรถ ว่าไม่เป็นไปในอำนาจว่า “ใครๆ ไม่อาจให้เป็นไปใน อำนาจว่า ธรรมทั้งปวงจงอย่าแก่ จงอย่าตาย.”

คัมภีร์ปรมัตถทีปนี อรรถกถาขุททกนิกาย เถรคาถา ภาค ๒ หน้า ๒๘๓ ว่า

สฬเพ ธมฺมา อนตฺตาติ สฬเพปิ จตุภุมิกา
ธมฺมา อนตฺตา. อธิ ปน เตภุมิกธมฺมาว คเหตุพฺพา.
เต หิ อसारโต อวสวตฺตนโต สฺสญฺญโต อตฺตปฏิกฺเขปโต
จ อนตฺตาติ วิปสฺสิตพฺพา.

แปลความว่า : คำว่า สฬเพ ธมฺมา อนตฺตา (ธรรมทั้งปวงเป็น อนัตตา) ความว่า ธรรมที่เป็นไปในภุมิ ๔ แม้ทั้งหมด เป็นอนัตตา. แต่ในที่นี้ควรถือเอาเฉพาะธรรมที่เป็นไป

ในภูมิ ๓ เท่านั้น. จริงอยู่ ธรรมเหล่านั้น (ที่เป็นไปใน ภูมิ ๓) พึงพิจารณาเห็นว่าเป็นอนัตตา เพราะไม่มี แก่นสาร เพราะไม่เป็นไปในอำนาจ เพราะว่างเปล่า และเพราะปฏิเสธอัตตา.

ไม่เห็นมีในคัมภีร์ไหนที่แสดงอนัตตลักษณะของวิสังขาร คือ พระนิพพานธาตุโดยปรมาตม์ว่าเป็นอนัตตา เพราะเหตุอย่างนี้เลย

เห็นมีแต่ที่แสดงว่าพระนิพพานธาตุโดยปรมาตม์ มีลักษณะที่ ตรงกันข้ามกับอนัตตลักษณะของสังขารธรรมทั้งหลายทั้งนั้น ดังเช่น

(จ.๑.) พระนิพพานอันพระอริยเจ้าท่านบรรลु เป็นอสังขตธาตุ ชื่อว่าอัตตา เป็นปรมาตม/โลกุตตรธรรม ที่พระอริยเจ้าเป็นเจ้าของเฉพาะ ตัว ดังพระอรรถกถาจารย์แสดงไว้ มีปรากฏในคัมภีร์ปรมาตมที่ปนี อรรถกถาขุททกนิกาย อุทาน หน้า ๒๐๑ ว่า

ขณฺหา นิพฺพานมตฺตโนติ อญฺเณสํ ปุณฺณชนานํ
 สุปินนเตปิ อโคจรภาวโต อริยานํ ปน ตสฺส ตสฺสเว
 อาเวณิกตฺตา อตฺตสทิสตฺตา จ “อตฺตา”ติ ลหุโวรหารสฺส
 มคฺคผลญาณสฺส สาทิสยวิสยภาวโต เอกนตฺสขาวหํ
 นิพฺพานํ อสงฺขตธาตุ “อตฺตโน”ติ วุตฺตํ ตํ นิพฺพานํ
 ขณฺหา ขาเนยฺย, มคฺคผลญาณํ ภาวํ ปฏิวิชฺฌเณยฺย,
 สจฺจิกเรยฺยาติ อตฺถโก.

แปลความว่า : คำว่า ขณฺหา นิพฺพานมตฺตโน (พึงรู้พระนิพพาน ของตน) ความว่า พระนิพพานอันเป็นอสังขตธาตุซึ่งนำ

มาซึ่งความสุขโดยส่วนเดียว โดยเป็นอารมณ์อันดีเยี่ยม แก่มรรคญาณและผลญาณ ซึ่งได้ไฉนว่า “อัตตา” เพราะพระนิพพานอันเป็นอสังขตธาตุนั้น ไม่เป็น อารมณ์ของปุณฺณชนอื่น แม้โดยที่สุดความฝัน แต่เพราะ พระนิพพานอันเป็นอสังขตธาตุนั้น เป็นแผนกหนึ่ง แห่งมรรคญาณและผลญาณนั้นๆ ของพระอริยเจ้า ทั้งหลาย และเพราะพระนิพพานอันเป็นอสังขตธาตุ นั้นเป็นเช่นกับอัตตา จึงตรัสว่า “อตฺตโน” (ของตน), พึงรู้ คือพึงทราบพระนิพพานนั้น, อธิบายว่า พึงรู้แจ้ง คือพึงทำให้แจ้งด้วยมรรคญาณและผลญาณทั้งหลาย.

(จ.๒.) ธรรมกายก็เป็นอัตตา ดังที่พระอรรถกถาจารย์ได้ แสดงไว้ มีปรากฏในคัมภีร์ปรมาตมที่ปนี อรรถกถาขุททกนิกาย จริยา- ปิฎก หน้า ๓๒๔ ว่า

ปรํ วา อตฺตภูตโต ธมฺมกายโต อญฺญํ ปฏิปทฺชํ
 วา ตทนต์ถกํ กิลเลสโจรคณํ มินาติ หีสตีติ ปรโม.

แปลความว่า : หรือบารมีย่อมทำลายปฏิบัติอื่น จากธรรมกาย ที่เป็นอัตตา หรือย่อมทำลายหมู่โจรคือกิเลสที่ทำความ พินาศแก่ธรรมกายที่เป็นอัตตานั่น เหตุนี้จึงชื่อว่า ปรมะ.

อนึ่ง ธรรมกายที่ว่าเป็นอัตตานั่น ก็หมายถึง ธรรมกายที่บรรลุ มรรค ผล นิพพานแล้ว ของพระอริยเจ้าพระอรหันตเจ้าทั้งหลาย มี

พระสัมพันธูปุทธเจ้า เป็นต้น ดังมีพระพุทธดำรัสว่า “ธรรมกาย เป็นชื่อของตถาคต” มีปรากฏในพระไตรปิฎก เล่มที่ ๑๑ ที่ผมนิยาย ปาฎิกวรรค ข้อ ๕๕ หน้า ๙๒ ว่า

ตถาคตสฺส เหตุ วาเสฏฺฐา อธิวณฺโณ ธมฺมกาโย
อิติปิ พรหมกาโย อิติปิ ธมฺมภูโต อิติปิ พรหมภูโต
อิติปิ.

แปลความว่า : ก็คำว่าธรรมกายก็ดี ว่าพรหมกายก็ดี ว่า
ธรรมภูตก็ดี เป็นชื่อของตถาคต

(จ) แม้จะมีข้อความในคัมภีร์พระไตรปิฎกเล่ม ๘ พระวินัย-
ปิฎกบวราร ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๐๐ ข้อที่
๒๕๗ หน้า ๑๙๔ ว่า

อนิจฺจา สพฺพสฺงขารา ทุกฺขานตฺตา จ สงฺขตา
นิพฺพานญฺเจว ปณฺณตฺติ อนตฺตา อิติ นิจฺฉยา.

แปลความว่า : สังขารทั้งปวงที่ปัจจัยปรุงแต่ง ไม่เที่ยง เป็นทุกข์
เป็นอนัตตา และบัญญัติคือพระนิพพาน ท่านวินิจฉัย
ว่าเป็นอนัตตา.

(ตามคำแปลในพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับหลวง เล่ม ๘
พระวินัยปิฎกบวราร, พ.ศ. ๒๕๒๑ ข้อ ๘๒๖ หน้า ๒๗๑)

ก็หมายถึงว่า “พระนิพพาน” อันพระโยคาวจรที่บรรลุโคตรภูญาณ
ยึดหน่วงเป็นอารมณ์ โดยที่มรรคญาณของท่านยังไม่เจริญถึงขั้นให้
สามารถปราบ(ละ)สังโยชนได้โดยเด็ดขาด ขณะที่ท่านจึงยังไม่ทันได้

บรรลุมรรคผลนิพพานก่อนเช่นนี้ พระนิพพานอันท่านมีเป็นอารมณ์
อยู่นั้น จัดเป็นนิพพานโดยบัญญัติอยู่ ยังไม่ใช่พระนิพพานธาตุอันเป็น
ปรมาตมธรรมของพระอริยเจ้าผู้ได้บรรลุมรรคผลนิพพานจริงๆ หรือว่า
นิพพานโดยบัญญัติของปุถุชนผู้มีได้เรียนรู้ บัญญัติเอาสภาวะสูงสุด
คือสภาวะที่เที่ยง เป็นบรมสุข และยั่งยืน ที่ตนปรารถนามุ่งหมายที่จะ
เข้าถึง และเป็น ว่า “นิพพาน” นั่นเอง ที่เป็นอนัตตา เพราะผู้มีได้เรียน
รู้ย่อมไม่รู้จักและไม่มีทางได้เข้าถึง ได้รู้-เห็น และเป็นพระนิพพานธาตุ
โดยปรมาตม ดังเช่นที่พระอริยเจ้า พระอรหันต์ที่ท่านได้บรรลุ คือได้เข้า
ถึง ได้รู้-เห็น และได้เป็นจริงๆ แล้ว

แต่ว่าอาจจะมีผู้แปลคัมภีร์บวรารดังกล่าวข้างต้นว่า

“สังขารทั้งปวงอันปัจจัยปรุงแต่ง ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็น
อนัตตา นิพพานและบัญญัติเป็นอนัตตา วินิจฉัยมีดังนี้”

คำแปลเช่นนี้ไม่ตรงกับคำแปลในพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับ
หลวง เล่ม ๘ พระวินัยปิฎกบวราร พ.ศ. ๒๕๒๑ หน้า ๒๗๑ และไม่ตรง
กับมติอรรถกถา (อรรถกถาวินัย ภาค ๓ โรงพิมพ์วิญญูญาณ พ.ศ. ๒๕๓๔
หน้า ๔๒๒) ซึ่งทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลงไปเป็นตรงกันข้าม

ขัดกับสัจจธรรมตามธรรมชาติที่เป็นจริง ผิดไปจากสัจจธรรมตรงที่ว่า
พระนิพพานธาตุโดยปรมาตมก็เป็นอนัตตาเสมอกันกับบัญญัติ หรือสมมติ
อันเป็นสังขารธรรม ที่มีสามัญญลักษณะเป็น อนิจจัง ทุกขัง และ อนตฺตา
อันเป็นการขัดแย้งหลักธรรมของพระพุทธเจ้าที่ตรัสว่า ยถา จิรํ ตํ ทุกฺขํ,
ยํ ทุกฺขํ ตทฺหนตฺตา อีกโสดหนึ่งด้วย

(จ) มีบางท่านตีความอรรถกถา ที่แสดงเรื่องไม่เป็นไปในอำนาจ ไม่ตรงตามอรรถาธิบายของพระอรรถกถาจารย์ โดยกล่าวว่า

“...มติของอรรถกถาขัดอยู่แล้วว่า: สพุเพ ธมฺมาติ นิพฺพานํ อนฺโตกริตฺวา วุตฺตา อนฺตฺตา อวสวตฺตณฺเณ. (นิท. อ. -มหา. ๒๑๙ และ นิท. อ. -จุฬ. ๘; ปฎิ. ส.อ. ๑/๖๘) แปลความว่า คำว่า ธรรมทั้งปวง ตรัสไว้รวมทั้งนิพพานด้วย ชื่อว่าเป็นอนัตตา โดยความหมายว่า ไม่เป็นไปในอำนาจ ความหมายของอนัตตาที่ว่าไม่เป็นไปในอำนาจ นี้ เป็นความหมายหลักแสดงไว้มากมายหลายแห่ง เป็นความหมายที่ใช้ได้ทั้งกับขันธ ๕ หรือสังขารธรรมทั้งหลายและนิพพาน เพราะทุกอย่างเป็นสภาวะธรรมที่ดำรงอยู่หรือเป็นไปตามธรรมดาของมัน ไม่มีใครไปบังคับหรือขอร้องให้เป็นไปตามความปรารถนาของตัว ได้... ฯลฯ...”

เป็นการแสดงความหมายของอนัตตาที่ว่าไม่เป็นไปในอำนาจ นี้ผิดไปจากอรรถาธิบายของพระอรรถกถาจารย์ ดังที่ได้แสดงไว้แล้ว ในข้อ (ง) ว่า

ชื่อว่าเป็นอนัตตา คือว่างเปล่า ไม่มีเจ้าของ คือไม่มีอิสระ เพราะอรรถว่าไม่เป็นไปในอำนาจว่า ใครๆ ไม่อาจให้เป็นไปในอำนาจว่า ธรรมทั้งปวงจงอย่าแก่ (มา ชีรนตุ) จงอย่าตาย (มา มียนตุ)

และที่ได้แสดงไว้ในคัมภีร์ปรมัตถทีปนี อรรถกถาขุททกนิกาย อุทาน หน้า ๒๒๗-๒๒๘ ว่า

เตน อนตฺตลฺกฺขณมฺปิ สงฺคເเหตุวฺวา อวสวตฺตณฺเณ-
 เชน อนตฺตา, วิปริณามธมฺมตาย วา อวสวตฺตณฺเณ
 อนตฺตาติ วุตฺตา.

แปลความว่า: พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงสงเคราะห์ แม้อนัตต-
 ลักษณะด้วยศัพท์นั้น แล้วจึงตรัสว่าชื่อว่าเป็นอนัตตา
 เพราะอรรถว่าไม่เป็นไปในอำนาจ, หรือชื่อว่าเป็นอนัตตา
 โดยความหมายว่าไม่เป็นไปในอำนาจ เพราะมีความ
 แปรปรวนไปเป็นธรรมดา.

ความหมายของอนัตตาที่ว่าไม่เป็นไปในอำนาจตามอรรถกถา
 ดังที่กล่าวนี้ จึงเป็นความหมายที่ใช้ได้แต่เฉพาะกับขันธ ๕ หรือ
 สังขารธรรมทั้งหลายเท่านั้น จะมาใช้กับพระนิพพานธาตุโดยปรมัตถ์
 อันมิได้มีความแปรปรวน มิได้เลย

เพราะพระอรรถกถาจารย์ได้แสดงว่า ชื่อว่าเป็นอนัตตา เพราะ
 อรรถว่าไม่เป็นไปในอำนาจ นั่นก็เพราะอรรถว่าไม่เป็นไปในอำนาจว่า
 ใครๆ ไม่อาจให้เป็นไปในอำนาจว่า ธรรมทั้งปวงจงอย่าแก่ จงอย่าตาย
 นี้ประการหนึ่ง และชื่อว่าเป็นอนัตตา โดยความหมายว่าไม่เป็นไปในอำนาจ
 เพราะมีความแปรปรวนไปเป็นธรรมดา นี้ประการหนึ่ง ซึ่งเป็นอนัตต-
 ลักษณะเฉพาะสังขารธรรม เท่านั้น

ความหมายของอนัตตา จึงใช้ได้แต่เฉพาะกับสังขารธรรม
 ทั้งหมด คือธรรมที่เป็นไปในภุมิ ๓ และกับสังขารธรรมที่เป็นไปในภุมิ
 ๔ เฉพาะที่เป็นสังขตธรรม ได้แก่ อาการแห่งตลอด หรือ เบญจขันธ
 ของพระอรหันต์เป็นต้นเท่านั้น จะใช้กับพระนิพพานธาตุโดยปรมัตถ์

อันเป็นอสังขตธรรมไม่ได้เลย เพราะพระนิพพานธาตุโดยปรมาตม
เป็นอมตธรรมที่ไม่ตาย เป็นอสังขตธรรมที่ตรัสอสังขตลักษณะไว้
ปรากฏในพระไตรปิฎก เล่มที่ ๒๐ อังคุตตรนิกาย ติกนิบาต ข้อ ๔๘๗
หน้า ๑๙๒ ว่า

ไม่ปรากฏความเกิด ๑

ไม่ปรากฏความเสื่อมสลาย ๑

เมื่อตั้งอยู่ไม่ปรากฏความแปรปรวน ๑

ท่านที่อ้างความหมายของอนัตตาที่ว่าไม่เป็นไปในอำนาจ ว่า
“เพราะทุกอย่าง (ทั้งสังขารและวิสังขาร) เป็นสภาวะที่ดำรงอยู่หรือ
เป็นอยู่ตามธรรมดาของมัน ไม่มีใครไปบังคับ หรือขอร้องให้เป็นไปตาม
ความปรารถนาของตัวได้” นั้น ผิดจากความหมายที่พระอรหันตศาสดาจารย์
ได้แสดงไว้ในที่หลายแห่งอย่างชัดๆ

ความหมายของคำว่า “ไม่เป็นไปในอำนาจ” ตามที่อ้างถึงและ
อธิบายว่า “เพราะทุกอย่าง (ทั้งสังขารและวิสังขาร) เป็นสภาวะที่ดำรง
อยู่ หรือเป็นอยู่ตามธรรมดาของมัน” เป็นต้นนั้น แท้ที่จริงเป็นความ
หมายของธรรมจิติ ธรรมนิยาม ซึ่งหมายถึง เป็นกฎเกณฑ์โดยธรรม-
ชาติ ซึ่งมีอยู่อย่างใดก็เป็นอยู่อย่างนั้น เช่น ไตรลักษณ์ คือสามัญญ-
ลักษณะของสังขารทั้งหลายเป็น อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ย่อมเป็นกฎ
เกณฑ์ธรรมชาติของสังขตธรรมที่เป็นอยู่อย่างนั้น หรือพระนิพพานธาตุ
มีลักษณะที่เป็น นิจุจัง, ปรมา สุขัง, ธุวัง/สสุตัง และชื่อว่าเป็นอัตตา ก็
ย่อมเป็นไปตามกฎเกณฑ์ของธรรมชาติที่เป็นอสังขตธาตุอยู่อย่างนั้น
เท่านั้น

เพราะฉะนั้นใครถือเอาลักษณะของสังขารธรรม ได้แก่เบญจ-
ขันธ์ เป็นต้น อันเป็นสังขตธรรมว่าเป็นอนัตตา เพราะอรรถว่าไม่เป็น
ไปในอำนาจนั้น ถูกต้อง

แต่ใครจะถือเอาวิสังขารธรรม คือพระนิพพานธาตุโดยปรมาตม
อันเป็นอสังขตธาตุ ไปจัดรวมเข้าในความหมายว่าเป็นอนัตตา เพราะ
อรรถว่าไม่เป็นไปในอำนาจเช่นนั้นด้วย ก็ไม่ถูกต้องตามความหมาย
ตามที่ปรากฏในคัมภีร์

แม้จะมีผู้อ้างต่อไปอีกว่า “อัตตาหรือตัวตน มีอยู่แต่ในความ
ยึดถือของคน ไม่ใช่เป็นสิ่งที่มียุ่จริง เมื่อคนมีความยึดถือ จึงเกิดเป็น
อัตตา ถ้าไม่มีการยึดถือ อัตตาก็ไม่มี” นั้น ก็ผิดประเด็นอีก คือผิด
จากพระพุทธรูปที่ทรงแสดงว่า

สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์

สิ่งนั้นเป็นอนัตตา (ส. ข. ๑๗/๙๑/๕๖)

ซึ่งหมายความว่า สังขารธรรมทั้งหลายทั้งปวงเท่านั้นที่ไม่เที่ยง
คือต้องแปรปรวน เปลี่ยนแปลงไปตามเหตุปัจจัย จึงชื่อว่าไม่เที่ยง
(อนิจจัง) เมื่อไม่เที่ยงจึงเป็นทุกข์ คือทนอยู่ในสภาพเดิมไม่ได้นาน
ตลอดไป ใครยึดถือด้วยตัณหาและทิฏฐิแล้วเป็นทุกข์ (ทุกข์)

ไม่ใช่ใครยึดถือแล้ว จึงเกิดเป็นอัตตา พระผู้มีพระภาคเจ้า
ก็ได้ตรัสไว้แล้วว่าใครยึดถือแล้วก็เกิดเป็นอัตตาขึ้น มีแต่ตรัสว่า
ใครยึดถือสังขารธรรม ได้แก่เบญจขันธ์ เป็นต้น ว่าเป็นอัตตาแล้วเป็น
ทุกข์ ทั้งนั้น

ไตรลักษณ์คือสามัญญลักษณะของสังขารทั้งหลาย มีเหตุผลเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันดุจลูกโซ่ ๓ ห่วงที่คล้องติดกัน เป็นธรรมชาติธรรมนิยาม คือเป็นกฎเกณฑ์ของธรรมชาติที่เป็นสังขารหรือสังขตธรรมอยู่อย่างนั้น คือเป็นอนัตตา เพราะเป็นทุกข์ ที่เป็นทุกข์เพราะไม่เที่ยง ที่ไม่เที่ยงเพราะเป็นสังขารธรรมที่ต้องแปรปรวนเปลี่ยนแปลงไปตามเหตุปัจจัย

ไม่ใช่ความยึดถือเป็นตัวกำหนดหรือเป็นตัวเงื่อนไขให้เกิดอรรถาของสังขารได้ เพราะว่าใครจะยึดถือหรือไม่ยึดถือสังขารธรรมทั้งหลายก็ต้องเป็นอนัตตา เพราะเป็น อนิจจัง และ ทุกขัง โดยธรรมชาติ ธรรมนิยาม อยู่อย่างนั้น

พระนิพพานธาตุโดยปรมาตถ์ก็ทำนองเดียวกัน ใครจะยึดถือหรือไม่ยึดถือก็ต้องเป็น นิจุจัง, ปรมา สุกขัง, ธวั/สสุสสฺส และชื่อว่า อตตาทา โดยความเป็นธรรมชาติ ธรรมนิยามอยู่อย่างนั้น

ความยึดถือเป็นแต่เพียงตัวกำหนดว่า เป็นความยึดถือผิดจากธรรมชาติที่เป็นจริง คือ ผิดจากธรรมชาติ ธรรมนิยามหรือไม่ และมีเงื่อนไขว่า ผู้ยึดถือผิดจากธรรมชาติที่เป็นจริงด้วยตัณหาและทิฏฐิ คือ ความหลงผิด เช่นว่า หลงยึดถือสิ่งที่ไม่เที่ยง ว่าเที่ยง, หลงยึดถือสิ่งที่เป็นทุกข์ ว่าสุข, หลงยึดถือสิ่งที่มีโทษตัวตนที่แท้จริง ว่าเป็นตัวตนย่อมเป็นทุกข์ (ทุกข์)

หรือว่าหลงผิดยึดถือสิ่งที่ไม่เที่ยง ว่าไม่เที่ยง หลงยึดถือสิ่งที่เป็นสุข ว่าสุข, หลงยึดถือสิ่งที่ยั่งยืนคือพระนิพพานอันเป็นอสังขตธาตุ ชื่อว่า “อัตตา” ว่าเป็นอนัตตาด้วยความหลงผิด ก็ไม่อาจ

ไปถึงพระนิพพานธาตุโดยปรมาตถ์ที่แท้จริงได้ ถึงจะรู้พระธรรมในคัมภีร์ตามความเข้าใจ และปัญญาโดยอนุমানสิทธิของตน ก็อาจวินิจฉัยผิดๆ ถูกๆ ได้ ก็ไม่พ้นทุกข์อยู่ดี ต่อเมื่อใดได้เห็นแจ้งรู้แจ้งด้วยตนเป็นปัจจักขสิทธิญาณ ดังเช่น พระอริยเจ้าพระอรหันตเจ้าทั้งหลาย จึงจะวินิจฉัยได้ถูกต้องทุกประการ และจึงจะพ้นทุกข์ถึงบรมสุขได้จริง

ฉะนั้น ที่คุณแสดงเหตุผลในเชิงตรรกะ ให้ความเป็นไปได้ว่าพระนิพพาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งอายตนะนิพพาน มีลักษณะร่วมกับสังขาร คือ “เป็นสภาพสุญ” “เป็นสภาพไม่มีเจ้าของ ไม่เป็นของใครจริง” และ “ไม่เป็นไปในอำนาจ ไม่อยู่ในบังคับบัญชาของใคร” เพื่อจะสรุปว่าพระนิพพาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พระนิพพานธาตุโดยปรมาตถ์ (ทั้งที่เป็นสภาวะนิพพาน ผู้ทรงสภาวะ และอายตนะนิพพาน) มีลักษณะร่วมกับสังขารธรรมทั้งหลายว่าเป็นอนัตตานั่น เป็นการแสดงเหตุผลที่ผิดประเด็น คือถือเอาลักษณะของสังขารไปเป็นแนวทางอธิบายลักษณะของวิสังขารคือพระนิพพานธาตุโดยปรมาตถ์ในเชิงตรรกะ ซึ่งดูเหมือนว่าจะเป็นไปได้ แต่ผิดธรรมชาติที่เป็นจริง เพราะสังขารเป็นสังขตธาตุ มีสภาวะที่แตกต่างจากวิสังขารคือพระนิพพานธาตุโดยปรมาตถ์ ซึ่งเป็นอสังขตธาตุอย่างสิ้นเชิง เป็นธาตุธรรมคนละสายกัน จะมีลักษณะร่วมกันว่า เป็นอนัตตาเหมือนกันไม่ได้เลย

อนึ่ง พระอรรถกถาจารย์ได้อรรถาธิบายว่า นิพพานธาตุอันเป็นอสังขตธาตุนั้น เป็นอัตตาที่แท้จริงด้วย แต่มีผู้ไม่รู้จริงบางท่าน แสดงความเห็นด้วยอนุমানสิทธิของตนว่า

“อย่างไรก็ตามแม้ว่าอันใดไม่เที่ยง อันนั้นย่อมเป็นทุกข์ อันใดเป็นทุกข์ อันนั้นย่อมเป็นอนัตตาก็จริง แต่อันใดเป็นอนัตตา อันนั้นไม่จำเป็นต้องไม่เที่ยง ไม่จำเป็นต้องเป็นทุกข์เสมอไป กล่าวคือ สังขารหรือสังขตธรรมทั้งปวงไม่เที่ยง สังขารหรือสังขตธรรมทั้งปวงนั้นย่อมเป็นทุกข์และเป็นอนัตตา แต่ธรรมทั้งปวงคือสังขตธรรมและอสังขตธรรม หรือทั้งสังขารและวิสังขาร แม้จะเป็นอนัตตา แต่ก็ไม่จำเป็นจะต้องไม่เที่ยงและเป็นทุกข์เสมอไป หมายความว่า อสังขตธรรมหรือวิสังขาร (คือพระนิพพาน) แม้จะเป็นอนัตตา แต่ก็พ้นจากความไม่เที่ยง และพ้นจากความเป็นทุกข์ โดยนัยนี้ คำอธิบายเกี่ยวกับลักษณะทั้งสาม เหาที่แสดงมาแล้ว ซึ่งมีความหมายเนื่องเป็นอันเดียวกัน เป็นต่างด้านของเรื่องเดียวกัน จึงมุ่งสำหรับสังขาร หรือสังขตธรรม เป็นสำคัญ ส่วนความเป็นอนัตตาของวิสังขาร หรือสังขตธรรมยังเป็นเรื่องที่จะต้องหาความกระจ่างแจ้งกันต่อไปอีก.”

คำของท่านที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ ล้วนแต่ผิดทั้งประเด็นและหลักความจริงโดยธรรมชาติ แล้วยัง ขัดแย้งคือคัดค้านพระพุทธ-ดำรัส และอรรถกถาอย่างร้ายแรง คือที่ตรัสว่า ยถาปิ จัง ตัง ทุกขํ ยํ ทุกขํ ตทนตฺตา

พระผู้มีพระภาคตรัสแต่สังขารธรรมทั้งหลายเท่านั้น ว่าเป็นอนิจจัง ทุกขํ อนตฺตา และตรัสหลักธรรมเป็นเครื่องพิจารณาธรรมทั้งปวงที่เป็นอนัตตา ว่า สังขารธรรมทั้งหลายมีเบญจขันธ์ เป็นต้น อันเป็นสังขตธรรมที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง ต้องแปรปรวน เปลี่ยนแปลงไปตามเหตุปัจจัย จึงไม่เที่ยง สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นย่อมเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์ สิ่งนั้นแหละเป็นอนัตตา อันเป็นธรรมเครื่องพิจารณาจุโซ ๓ ห่วงที่คล้องติดกันดังที่ได้แสดงไว้แล้วข้างต้น

หมายความว่า สิ่งใดที่เป็นอนัตตา สิ่งนั้นจะต้องไม่เที่ยง และเป็นทุกข์ด้วย

และพระพุทธเจ้าดำรัสว่า ธรรมทั้งปวงเป็นอนัตตานั่น มีอรรถกถาหลายแห่งแสดงไว้ว่า หมายความว่าเฉพาะสังขารธรรมทั้งหลายมีเบญจขันธ์ เป็นต้น อันเป็นสังขตธรรมเท่านั้นที่เป็นอนัตตา มิได้หมายความว่ารวมถึงวิสังขารคือพระนิพพานธาตุโดยปริมัตถ์ด้วย แต่ประการใดดังตัวอย่างอรรถกถาในคัมภีร์ปริมัตถ์ที่ปนี อรรถกถาขุททกนิกาย อุทาน หน้า ๒๕๑ ว่า

อนตฺตสญฺญา สญฺจาตีติ อสารถโต อวสวตฺตนโต
ปรโต ริดตโต สญฺญโต จ “สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา”ติ เอวํ
ปวตฺตา อนตฺตานุปสฺสนาสงฺขาตา อนตฺตสญฺญา จิตฺเต
สญฺจาตี, อติทฺฬํ ปตฺติสฺสาตี. อนิจฺจลฺกฺขณํ ทิ ทิฏฺเฐ
อนตฺตลฺกฺขณํ ทิฏฺเฐเมว โหตี. ตีสุ ทิ ลฺกฺขณํสุ เอกสฺมิ
ทิฏฺเฐ อิตฺรทฺวํ ทิฏฺเฐเมว โหตี. เตน วุตตํ “อนิจฺจสญฺญิโน
ทิ เมขิย อนตฺตสญฺญา สญฺจาตี”ติ อนตฺตลฺกฺขณ

ทิฏฐิ อสุมิตติ อุปปชชนกมาโน สุปปชโหว โหตติ อาห
“อนตตสญญี อสุมิมานสมุคฆาตํ ปาปุณาติ”ติ.

แปลความว่า: คำว่า อนตตสญญา สญญาติ ความว่าอนัตต-
สญญา กล่าวคือ อนัตตานุปัสสนา ที่เป็นไปอย่างนี้ว่า
“ธรรมทั้งปวงเป็นอนัตตา” เพราะไม่มีแก่นสาร เพราะ
ไม่เป็นในอำนาจ เพราะเป็นอื่น เพราะว่าง และเพราะสูญ
ย่อมดำรงอยู่ คือย่อมตั้งมั่นยิ่งในจิต จริงอยู่ เมื่อเห็น
อนิจจลักษณะแล้ว ก็เป็นอันชื่อว่าเห็นอนัตตลักษณะ
เหมือนกัน ก็ในลักษณะทั้ง ๓ เมื่อเห็นลักษณะหนึ่งก็เป็น
อันชื่อว่าเห็นลักษณะสองอย่างนอกนี้เหมือนกัน.

ด้วยเหตุนี้ พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสว่า อนิจจสญญิน ทิ
เมขีย อนตตสญญา สญญาติ ดังนี้ เมื่อเห็นอนัตตลักษณะ มาณะที่
เกิดขึ้นว่า “เรามี” ก็ชื่อว่าจะได้ด้วยนั่นเอง เพราะเหตุนี้ จึงตรัสว่า
อนตตสญญี อสุมิมานสมุคฆาตํ ปาปุณาติ ดังนี้

ฉะนั้น อาจารย์บางท่านที่กล่าวว่า “แต่ธรรมทั้งปวงคือทั้ง
สังขตธรรมและอสังขตธรรม หรือทั้งสังขารและวิสังขาร แม้จะเป็น
อนัตตา แต่ไม่จำเป็นจะต้องไม่เที่ยงและเป็นทุกข์เสมอไป” นั้น จึงขัด
แย้ง และคัดค้านพระพุทธพจน์และอรรถกถา และทั้งผิดประเด็น
ผิดธรรมชาติ คือเอาอนัตตลักษณะของสังขารธรรมอันเป็นสังขตธรรม
มาเป็นลักษณะร่วมกับวิสังขารอันเป็นอสังขตธรรมว่าเป็นอนัตตา อย่าง
เดียวกัน ซึ่งเป็นไปไม่ได้

ทำให้เห็นว่าเป็นความพยายามหาหนทางที่จะสนับสนุนข้อ
สันนิษฐานจากการตีความเอาเองว่า “สพเพ ธมมา อนตตา” หมาย
รวมทั้งสังขารอันเป็นสังขตธรรม และวิสังขารคือพระนิพพานธาตุ
อันเป็นอสังขตธรรมด้วย ทั้งๆ ที่พระพุทธดำรัสนี้ตรัสในลำดับที่
พระโยคาวจรกำลังพิจารณาสังขารธรรมทั้งปวง (มีเบญจขันธ์เป็นต้น)
อันจะให้ถึงความบรรลุวิปัสสนาญาณในขั้นนิพพิทาญาณเท่านั้น ยังไม่
ถึงโคตรภูญาณ อันมีพระนิพพานเป็นอารมณ์เลย จึงเป็นการตีความที่
ขัดแย้งกับความหมายที่พระผู้มีพระภาคทรงประสงค์เอาสังขารทั้งปวง
มีเบญจขันธ์เป็นต้นเท่านั้น (ตามที่พระอรรถกถาจารย์ก็ได้อธิบาย
ไว้ดีแล้ว) ด้วยอนุমানสิทธิของตน อันตนก็ยังไม่รู้แจ้งและยังไม่แน่ใจ
เพราะยังไม่ได้ศึกษาอบรมไตรสิกขาพอที่จะมั่นใจ แน่ใจ แม้ในหลักธรรม
เบื้องต้นแห่งธรรมชั้นสูงที่ละเอียดสุขุมคัมภีรภาพ เช่นนี้

ดังที่ได้แสดงความที่ตนยังไม่รู้แจ้ง-เห็นแจ้งในธรรมว่า

“ส่วนความเป็นอนัตตาของวิสังขารธรรม หรือ
อสังขตธรรม ยังเป็นเรื่องที่จะต้องหาความกระจ่างแจ้ง
กันต่อไปอีก”

แม้จะบอกว่า “เป็นต่างด้านของเรื่องเดียวกัน” ก็ตาม ย่อมฟัง
ไม่ขึ้นเพราะผิดหลักความเป็นจริง และค้านพระพุทธพจน์และอรรถกถา
ดังกล่าวแล้ว พุดไปพุดมากก็เหมือนวัวพันหลัก หาทางออกไม่เจอ
เพราะจับธรรมะผิดสายผิดประเด็น

ตัวเองเห็นอย่างนี้ไปคนเดียวก็พอทำเนา แต่พอมีผู้แสดง
เหตุผลที่ต่างออกไปจากมติของตน แทนที่จะรับฟังด้วยดี และนำไป

เป็นแนวทางในการศึกษาหาความจริงความถูกต้องต่อไป แต่กลับไม่รับฟัง ซ้ำยังยกวาทะประณามหยามเหยียด ยกตนข่มท่านผู้อื่นที่มีความเห็นขัดกับมติของตน ให้คนทั้งหลายเห็นว่าผู้ที่แสดงธรรมค้านกับมติของตนนั้นเลวร้าย ให้เสียหายร้ายแรงอีกด้วย.

๒. เป็นความคิดที่แล่นเลยเรื่องที่ควรคิดไป

เพราะโดยธรรมดาของผู้มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ดีพอสมควร ย่อมปรารถนาความพ้นทุกข์โดยสิ้นเชิง และสันติสุขอันถาวรโดยทางปฏิบัติ คือ การศึกษาและอบรมกาย วาจา ใจ ให้บริสุทธิ์จากกิเลส อวิชชา ตัณหา อุปาทาน มุ่งตรงต่อมรรค ผล นิพพาน แดนเกษมที่สิ้นสุดแห่งทุกข์ทั้งปวง กล่าวคือ มุ่งตรงต่อความบรรลุคือเข้าถึง รู้-เห็น และเป็นพระนิพพานธาตุโดยปรมาตม อันเป็นอสังขตธรรมที่เที่ยง (นิจุ) ที่เป็นบรมสุข (ปรมสุข) และที่ยั่งยืน/มั่นคง (ธวั/สสฺสฺ) อันเป็นลักษณะของอตฺตาแท้ ที่ตรงกันข้ามกับอตฺตาเทียมอย่างสังขาร-ธรรมทั้งหลาย ด้วยกันทั้งนั้น

ย่อมไม่มีผู้มีสติสัมปชัญญะครบสมบูรณ์ดีพอสมควรขึ้นไปอย่างเช่นพระอริยเจ้าพระอรหันตเจ้าทั้งหลาย ท่านใดที่ได้บรรลุคือได้เข้าถึงได้รู้-เห็น และเป็นพระนิพพานธาตุโดยปรมาตมที่เที่ยง ที่เป็นสุข ที่ยั่งยืนเช่นนั้นแล้ว จะกลับปรารถนาความไม่เที่ยง ความเป็นทุกข์ ความแปรปรวน ไม่ยั่งยืน และความแตกดับเพราะความเป็นอนัตตาอีก

ความข้อนี้ยืนยันได้ด้วยพระบาลีในพระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๒ มัชฌิมนิกาย มูลปัณณาสก์ ข้อ ๓๑๕ หน้า ๓๑๖ ว่า

กตมา จ ภิกขเว อริยา ปริเยสนา. อิท ภิกขเว เอกจโจ อตฺตนา ชาติธมฺโม สมานो ชาติ ธมฺเม อาทีนํ วิทิตฺวา อชาตํ อนุตฺตรํ โยคฺคฺเขมํ นิพฺพานํ ปริเยสตี ...ฯเปฯ... อตฺตนา สงฺกิลฺลธมฺโม สมานอ สงฺกิลฺลธมฺเม อาทีนํ วิทิตฺวา อสงฺกิลฺลจฺจํ อนุตฺตรํ อยมฺปิ ภิกขเว อริยา ปริเยสนา.

แปลความว่า : ภิกษุทั้งหลาย การแสวงหาที่ประเสริฐเป็นใจน คนบางคนในโลกนี้ ตนเองเป็นผู้มีความเกิดเป็นธรรมดา รู้โทษในสิ่งที่มีความเกิดเป็นธรรมดาแล้ว ย่อมแสวงหาพระนิพพานอันไม่เกิด เป็นธรรมแดนเกษมจากโยคะ อันยอดเยี่ยม ๑

ตนเองเป็นผู้มีชราเป็นธรรมดา รู้โทษในสิ่งที่มีชราเป็นธรรมดาแล้ว ย่อมแสวงหาพระนิพพานอันไม่มีชรา เป็นธรรมแดนเกษมจากโยคะ อันยอดเยี่ยม ๑

ตนเองเป็นผู้มีพยาธิเป็นธรรมดา รู้โทษในสิ่งที่มีพยาธิเป็นธรรมดาแล้ว ย่อมแสวงหาพระนิพพานอันไม่มีพยาธิ เป็นธรรมแดนเกษมจากโยคะ อันยอดเยี่ยม ๑

ตนเองเป็นผู้มีมรณะเป็นธรรมดา รู้โทษในสิ่งที่มีมรณะเป็นธรรมดาแล้ว ย่อมแสวงหาพระนิพพานอันไม่ตาย เป็นธรรมแดนเกษมจากโยคะอันยอดเยี่ยม ๑

ตนเองเป็นผู้มีความโศกเป็นธรรมดา รู้โทษ
ในสิ่งที่มีความโศกเป็นธรรมดาแล้ว ย่อมแสวงหา
พระนิพพานอันไม่มีความโศก เป็นธรรมแดนเกษมจาก
โยคะ อันยอดเยี่ยม ๑

ตนเองเป็นผู้มีความเศร้าหมองเป็นธรรมดา
รู้โทษในสิ่งที่มีความเศร้าหมองเป็นธรรมดาแล้ว ย่อม
แสวงหาพระนิพพานอันไม่มีความเศร้าหมอง เป็นธรรม
แดนเกษมจากโยคะ อันยอดเยี่ยม ๑
ภิกษุทั้งหลายนี้แล คือ การแสวงหาที่ประเสริฐ

แม้ตัวคุณเอง อาตมาก็เข้าใจว่าคงไม่ปรารถนาความไม่เที่ยง
ความเป็นทุกข์ ความแปรปรวน ไม่ยั่งยืน และความตาย แล้วเกิด
ใหม่อีกต่อๆ ไปไม่มีที่สิ้นสุด เพียงแต่คุณลองคิดในเชิงตรรกะ เอา
อนัตตลักษณะของสังขารมาปะปน เป็นแนวทางพิจารณาลักษณะ
ของวิสังขาร ซึ่งดูเหมือนว่าน่าจะฟังได้ว่า “พอจะสรุปว่าพระนิพพาน
ก็เป็นอนัตตา” เหมือนสังขารธรรมได้ไหม? เท่านั้น เพราะเมื่อ
พิจารณาหัวข้อธรรมที่คุณยกมาเป็นอนัตตลักษณะทั้ง ๓ ประการ
นั้น แสดงว่าคุณเข้าใจธรรมได้ดีทีเดียว คงไม่ใช่บุคคลผู้มีสติเฟื่อง
จนคิดเลยเถิดเลยชงไปเช่นนั้นจริงๆ

(๕) สรุป

สรุปความว่า ที่คุณแสดงเหตุผลในเชิงตรรกะ เอาอนัตต-
ลักษณะของสังขารธรรมมาเป็นแนวทางอธิบายลักษณะของวิสังขาร
คือพระนิพพาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งอายตนะนิพพาน อันเป็นปรมัตถ-
ธรรม ให้เห็นความเป็นไปได้ว่าวิสังขารธรรม คือพระนิพพานอันเป็น
อสังขตธรรมก็มีลักษณะเป็นอนัตตา คือเป็นสภาพสูญ ๑, เป็นสภาพ
หาเจ้าของมิได้ ไม่เป็นของใครจริง ๑, ไม่อยู่ในอำนาจ ไม่ได้เป็นไป
ตามปรารถนา ๑ เพื่อจะสรุปว่า “นิพพานก็เป็นอนัตตา” เช่นเดียวกัน
กับสังขารอันเป็นสังขตธรรมนั้น ไม่ถูกต้อง

เพราะเป็นการแสดงเหตุผลผิดประเด็น ด้วยความคิดที่แล่น
เลยไปจากเรื่องที่ควรคิด ที่ควรพิจารณา จึงเป็นไปไม่ได้ที่วิสังขาร คือ
พระนิพพานธาตุโดยปรมาตม์ ซึ่งมีสภาวะหรือลักษณะที่แตกต่าง เป็น
ตรงกันข้ามกับสังขารธรรม จะไปมีอนัตตลักษณะร่วมกันกับสังขาร-
ธรรม คือเป็นอนัตตาเสมอกันกับสังขาร

เพราะเป็นธรรมชาติต่างสายธาตุธรรมกัน กล่าวคือ วิสังขาร
คือพระนิพพานธาตุโดยปรมาตม์เป็นอสังขตธรรม ที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัย
ปรุงแต่งนั้นสายหนึ่ง กับสังขารอันเป็นสังขตธรรมที่ประกอบด้วยปัจจัย
ปรุงแต่งนั้นอีกสายหนึ่ง ซึ่งมีสภาวะหรือลักษณะที่เป็นตรงกันข้ามกัน
โดยสิ้นเชิง จะไปมีลักษณะร่วมกัน คือเป็นอนัตตาด้วยกันไม่ได้

อีกประการหนึ่ง ผิดหลักธรรมที่พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัส
ไว้เป็นหลักธรรมเครื่องพิจารณาว่า สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์
สิ่งใดเป็นทุกข์ สิ่งนั้นเป็นอนัตตา อันเป็นเหตุผลเกี่ยวเนื่องกันดูลูกโซ่

๓ ห่วง ซึ่งคล้องติดกันอยู่ จึงชื่อว่าไตรลักษณ์ เมื่อธรรมชาติใดมีลักษณะหนึ่ง ก็เป็นอันมีอีก ๒ ลักษณะไปด้วยกัน เพราะเป็นเหตุผลเกี่ยวเนื่องกัน เพราะฉะนั้นอนัตตลักษณะจึงมีแต่กับสังขารธรรมเท่านั้น หาได้ปรากฏแก่วິสังขารคือพระนิพพานธาตุโดยปรมาตมไม่

อีกอย่างหนึ่ง สังขารธรรมทั้งหลาย ได้แก่ตัวตนและสิ่งที่เนื่องด้วยตนอันเป็นโลกียธรรม เป็นต้น ชื่อว่าเป็นของสูญ คือสังขารธรรมนั้นแหละเป็นตัวยุทธหรือว่างเปล่า เพราะเป็นธรรมที่ไม่มีแก่นสารสาระต้องแปรปรวนไป และแตกดับเสื่อมสลายไปในที่สุด จึงชื่อว่าอนัตตา ส่วนพระนิพพานธาตุโดยปรมาตม ก็ชื่อว่าสูญคือว่างเปล่า แต่เป็นความสูญคือว่างจากกิเลส อวิชชา ตัณหา อุปาทาน และเป็นความสูญจากสังขารธรรมทั้งหลาย ได้แก่สูญจากตัวตนและสิ่งที่เนื่องด้วยตน อันเป็นโลกียธรรมที่ไม่มีแก่นสารนั่นเอง ส่วนพระนิพพานธาตุโดยปรมาตมมิได้เป็นตัวยุทธสิ้นหมดไป ยังคงมีอยู่ เพราะเป็นอสังขตธรรมที่มีแก่นสารสาระ เป็นอมตธรรมที่ไม่ต้องแตกดับเสื่อมสลาย เป็นธรรมที่เที่ยงที่ยั่งยืน ที่มั่นคง และเป็นบรมสุข เหมือนที่กล่าวว่า “เรือนว่าง หม้อว่าง” หมายความว่าเรือนหรือหม้อนั้นว่างจากสิ่งอื่น คือสิ่งอื่นไม่มีอยู่ในเรือนในหม้อนั้น แต่เรือน หรือหม้อ ยังคงมีอยู่ ตั้งอยู่ ฉะนั้น

ความที่พระนิพพานธาตุโดยปรมาตม สูญคือว่างจากกิเลส และสังขารธรรมทั้งหลายอันเป็นสังขตธรรมที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง จึงนับว่าเป็นเลิศกว่าตัวตน และสิ่งที่เนื่องด้วยตนอันเป็นโลกียธรรมนั้น จึงชื่อว่าอัครสูญ ดังเช่น พระอรหันต์ผู้บรรลุสุภาทิเสสนิพพานธาตุ

เป็นต้น และชื่อว่าปรมาตมสูญ เพราะความไม่มีสังขาร ดังเช่น พระอรหันต์ผู้ดับขันธเข้าอนุปาทิเสสนิพพานธาตุ เป็นต้น

แม้จะมีผู้เข้าใจ และจัดวิสังขารคือพระนิพพานธาตุ เข้าในอนัตตลักษณะของสังขาร ในข้อที่ว่า “ไม่เป็นไปในอำนาจ” โดยความหมายว่า “เพราะทุกอย่างเป็นสภาพธรรมที่ดำรงอยู่ หรือเป็นไปตามธรรมดาของมัน ไม่มีใครไปบังคับหรือขอร้องให้เป็นไปตามความปรารถนาของตัวได้” นี้ก็มิใช่ความหมายของอนัตตาที่ว่าไม่เป็นไปในอำนาจ ตามที่พระอรหันตภิกษุได้อธิบายไว้ในที่หลายแห่งว่า ชื่อว่าอนัตตา คือเป็นสภาพสูญ, ไม่มีใครเป็นเจ้าของ, ไม่มีอิสระ เพราะอรรถว่าไม่เป็นไปในอำนาจ ว่าใครๆ ไม่อาจให้เป็นไปในอำนาจว่าธรรมทั้งหลายจงอย่าแก่ (มา ชีรนฺตุ) จงอย่าตาย (มา มียนฺตุ) และว่า ชื่อว่าอนัตตาโดยความหมายว่าไม่เป็นไปในอำนาจ เพราะมีความแปรปรวนไปเป็นธรรมดา

ตามความหมายที่แท้จริงของอนัตตา ที่ว่าไม่เป็นไปในอำนาจ ตามที่พระอรหันตภิกษุได้แสดงไว้แล้วนี้ อนัตตลักษณะที่ว่าไม่เป็นไปในอำนาจ ย่อมมีแต่เฉพาะสังขารอันเป็นสังขตธรรมที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่งที่เป็นมตธรรม คือธรรมที่ต้องแตกดับ ที่ไม่เที่ยง ที่เป็นทุกข์ เพราะต้องแปรปรวนเปลี่ยนแปลงไปตามเหตุปัจจัยเท่านั้น ย่อมไม่มีแก่วิสังขารธรรม คือพระนิพพานธาตุโดยปรมาตม อันเป็นอสังขตธรรมที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง เป็นอมตธรรมที่ไม่ต้องแตกดับ ที่ไม่มี ความแปรปรวน ที่เที่ยง ที่ยั่งยืน ที่มั่นคง เลย

ท่านที่เข้าใจ และจัดวิสังขารคือพระนิพพานธาตุโดยปรมาตมา เข้ากับอนัตตลักษณะของสังขารในข้อที่ว่า “ไม่เป็นไปในอำนาจ” จึงจัดผิดสายธาตุธรรม และผิดความหมายตามที่พระอรหันตเจ้าจารย์ได้แสดงไว้ และที่ท่านกล่าวความหมายของอนัตตา ที่ว่าไม่เป็นไปในอำนาจนี้ “เพราะทุกอย่างเป็นสภาพที่ดำรงอยู่หรือเป็นอยู่ตามธรรมดาของมัน... ฯลฯ” เช่นนั้น นั่นเป็นความหมายของธรรมฐิติ ธรรมนิยาม หาใช่ความหมายที่ถูกต้องของอนัตตาที่ว่า “ไม่เป็นไปในอำนาจ” ไม่

และแม้จะอ้างว่า “อตัณหิเพราะมีผู้ยึดถือ เมื่อมีผู้ยึดถือ อตัณหาจึงเกิด ถ้าไม่มีผู้ยึดถือ อตัณหาไม่มี” นี่ก็ผิดประเด็นอีก เพราะเมื่อมีผู้หลงยึดถือผิดๆ ด้วยตัณหาและทิฏฐิแล้ว จึงเกิดทุกข์ ไม่ใช่เกิดอตัณหา ถ้าไม่หลงยึดถือผิดๆ คือรู้จักปล่อยวางอุปาทานด้วยปัญญา อันเห็นแจ้ง ก็ไม่ทุกข์ กลับเป็นสันติสุข ความยึดถือมิใช่เงื่อนไขให้เกิดอตัณหา และความไม่ยึดถือก็มิใช่ตัวกำหนดหรือเป็นเงื่อนไขว่าเป็นอนัตตา แต่ประการใด

ความเป็นอนัตตาเป็นลักษณะเป็นเองของสังขารธรรมที่เป็นสังขตธรรมที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง เป็นมตธรรมที่ต้องแตกดับเสื่อมสลาย ที่พระพุทธองค์ตรัสว่า ไม่เที่ยง คือต้องแปรปรวนเปลี่ยนแปลงไปตามเหตุปัจจัย สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์ สิ่งนั้นเป็นอนัตตา ความเป็นอนัตตาจึงเป็นลักษณะโดยธรรมชาติของสังขารธรรมอันเป็นสังขตธรรมโดยเฉพาะ

ส่วนวิสังขารธรรม คือ พระนิพพานธาตุโดยปรมาตมา อันเป็นอสังขตธรรมที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง เป็นอมตธรรมที่ไม่ต้อง

แตกดับ จึงมีสภาพที่เป็นตรงกันข้ามกับสังขารธรรมโดยสิ้นเชิง คือเป็นสภาพเที่ยง เป็นบรมสุข ยั่งยืน/มั่นคง และที่มีอรหัตตภาพแสดงว่าเป็นอตัณหา ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

ธรรมเหล่านี้ ทั้งสังขารธรรม และวิสังขารธรรม คือ พระนิพพานธาตุ เป็นไปตามกฎเกณฑ์ธรรมชาติอย่างนี้ ดำรงอยู่อย่างนี้ ชื่อว่าเป็นธรรมฐิติ ธรรมนิยาม ไม่มีใครไปเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์ตามธรรมชาตินี้ได้

อนึ่ง มีผู้ยังไม่รู้จักกล่าวดำเนินเกมสั่งสอนเพื่อยกตนข่มผู้อื่นไว้อีกว่า

“...กลายเป็นภาระสำหรับผู้อ่าน ที่เราจะต้องเตือนว่าจะต้องอ่านโดยถือหลักว่า

(๑) ยอมรับฟังเฉพาะข้อความจากคัมภีร์ และต้องเป็นข้อความที่ระบุโดยตัวอักษรของคัมภีร์เองว่า นิพพานเป็นอตัณหาหรืออนัตตา ส่วนข้อความอธิบายและเหตุผลต่างๆ อย่างอื่น จะมาจากคัมภีร์หรือไม่ก็ตาม ต้องแยกออกไปเลย เมื่อแยกออกไปแล้ว ถ้าจะพิจารณา ก็ต้องทำใจว่า ส่วนนั้นเป็นเพียงความเห็นประกอบ ซึ่งยังมีแง่มุมอะไร ที่เราจะต้องศึกษาอีกมาก ... ฯลฯ...

สำหรับฝ่ายผู้ที่เขียนเรื่องในประเด็นนี้ต่อไป ก็ต้องทำความเข้าใจในตัวประเด็น และกล่าวแสดงให้เห็นอยู่ในประเด็นอย่างเคร่งครัด โดย

(๑) ยกข้อความที่แท้จริงจากคัมภีร์มาแสดง เป็นส่วนเฉพาะตรงไปตรงมา ไม่เอาเรื่องอื่นมาปะปน หรือออกไปสู่ประเด็นอื่นๆ ให้สับสน เช่น ไม่อ้างผลการปฏิบัติของตน หรือของสำนักของตน ไม่วินิจฉัยว่าพระไตรปิฎกหรืออรรถกถานั้นๆ เชื่อถือได้หรือไม่ ถ้าจะอ้างหรือวินิจฉัยอย่างนั้นก็ได้ แต่จะต้องแยกออกเป็นคนละส่วนหรือขั้นตอนต่างหาก (คนอื่นที่ไม่เห็นด้วยก็จะได้ถกเถียงในประเด็นนั้นอีก) ... ฯลฯ...”

นี่ย่อมแสดงว่า

(๑) ท่านผู้พูดเช่นนี้ยังมิได้ศึกษาธรรมชั้นสูงที่มีความละเอียดลึกซึ้ง สุขุมคัมภีรภาพ ให้เข้าใจแจ่มแจ้งพอที่จะมั่นใจในความวินิจฉัยธรรมชั้นสูง ดังเช่นพระนิพพานธรรมนี้ได้ถูกต้องด้วยตน จึงกลายอมรับแต่เพียงข้อความบางตอนอันเป็นส่วนเบื้องต้นในคัมภีร์เท่านั้น แต่ปฏิเสธข้อมูลที่ขัดกับมติของตนโดยสิ้นเชิง หรือภาคเสธ คือ แบ่งรับแบ่งสู้ข้อมูล อันเป็นประเด็นสำคัญที่ละเอียดลึกซึ้ง แม้ที่มีอยู่ในคัมภีร์นั่นเอง

และ ค่อนไปทางไม่ยอมรับข้อมูลจากผลการปฏิบัติของพระผู้สัพพัญญูที่เชื่อถือได้ ที่ถูกต้อง และตรงประเด็น และที่สอดคล้องกัน ไม่ขัดกันทั้งโดยหลักปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธด้วย เพราะตนเองจับประเด็นที่สำคัญๆ ของธรรมที่ละเอียดลึกซึ้งนี้ยังไม่ได้ จึงยังมิรู้จริงพอที่จะมั่นใจว่าธรรมใดถูกต้องหรือไม่ ถูกต้องตรงประเด็น หรือไม่ตรงประเด็นจริงๆ

(๒) ไม่เข้าใจระเบียบวิธีการ หรือกระบวนการวิเคราะห์วิจัยข้อมูล (Research and Analysis Methodology/Process) อันเป็นกระบวนการศึกษาวิจัยข้อมูลอย่างมีระบบ (Systematic Study) โดยวิธีการศึกษาทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Method) นับตั้งแต่วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เชื่อถือได้ ที่ถูกต้อง ตรงประเด็น และสมบูรณ์ จากทั้งหลักปริยัติสัทธรรม ปฏิบัติ และปฏิเวธสัทธรรม ไปถึงการวิเคราะห์แยกแยะข้อมูล วิธีการหาความสัมพันธ์ของข้อมูล (Correlations of Data) และวิธีการสรุปผลการวิจัยข้อมูลดังกล่าว

จึงไม่ยอมรับผลการเสนอข้อมูลอันผู้ศึกษาข้อมูลที่เชื่อถือได้ ที่ถูกต้อง ตรงประเด็น และที่สมบูรณ์แล้ว คือที่ได้ผลสรุปอันสอดคล้องกันทั้งหลักปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธสัทธรรมดีแล้ว อย่างน้อย แม้จะรับฟังด้วยดีเพื่อไปศึกษาต่อ ก็ไม่อาจจะทำใจรับข้อมูลที่ขัดแย้งกับมติของตนได้

และจึงยอมรับแต่เพียงข้อมูลบางส่วนที่ปรากฏในส่วนเบื้องต้นในคัมภีร์ เพราะตนเองไม่ได้ศึกษาและปฏิบัติภาวนา หรือแม้รับฟังผลการปฏิบัติของพระผู้สัพพัญญู พอให้รู้ทั่วในประเด็นสำคัญที่ควรรู้ ก็ไม่ยอมรับฟัง จึงยังจับประเด็นที่สำคัญๆ ยังไม่ได้ และไม่สามารถจะเข้าใจความสัมพันธ์ของข้อมูล อันเป็นจุดสำคัญของธรรมที่ลึกซึ้ง สุขุมคัมภีรภาพ เช่นพระนิพพานธรรม จึงไม่แน่ใจ แล้วปฏิเสธข้อมูลที่ขัดกับมติของตนโดยสิ้นเชิง หรือภาคเสธ คือแบ่งรับแบ่งสู้ข้อมูลที่ควรรับฟังเพื่อพิจารณาต่อไป แล้วยังประกาศให้ผู้อื่นเห็นเช่นนั้นด้วย และประณามผู้ที่ได้ศึกษาอบรมให้ได้ข้อมูลที่เชื่อถือได้ ที่ถูกต้องตรงประเด็น

สมบูรณ์ดีพอสมควร และได้ผลสรุปจากการวิเคราะห์ที่สอดคล้องกัน คือไม่ขัดกันทั้งหลักปริยัติสัทธรรม ปฏิบัติ และปฏิเวธสัทธรรมจาก พระผู้ปฏิบัติโน้ตทั้งหลายที่เชื่อถือได้ ดังเช่น ผลการปฏิบัติอันสอดคล้องกันของหลวงพ่อดอกน้ำ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร), พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนฺโท) อดีตเจ้าอาวาสวัดบรณนิเวศ, หลวงปู่มั่น ภูริทัตตมหาเถระ, พระราชวิสุทธิญาณโสภณ (หลวงพ่อดอกน้ำ) ญาณสมฺปนฺโน, และพระราชพรหมยาน (วีระ ถาวโร) ฯลฯ ดังที่ได้เคยยกมาอ้างไว้ในนิตยสารธรรมกายเล่มที่ ๓๒ หน้า ๕๘-๖๓ และในเล่มที่ ๓๓ นั้นแล้วอีกด้วย

แต่กลับมุ่งเพ่งโทษ จับความผิดความบกพร่องหยาบหยาบ เล็กๆ น้อยๆ ของผู้อื่น จริงบ้าง ไม่จริงบ้าง มากล่าวตำหนิโทษให้ คนทั้งหลายเห็นว่าเป็นโทษสำคัญใหญ่โตเพื่อยกตนข่มผู้อื่นที่แสดง ธรรมขัดแย้งกับมติของตน โดยที่ไม่เห็นโทษ ไม่เห็นข้อบกพร่องของตนที่มองข้าม หรือไม่เข้าใจประเด็นสำคัญของธรรมที่ละเอียดลึกซึ้ง นั้นไป และก็เผลอรับฟังด้วยดี เพื่อนำไปพิจารณาศึกษาสัมมา-ปฏิบัติ โดยแยกคายต่อไปด้วย

อย่างนี้ ย่อมนำตน นำผู้อื่นที่เห็นคล้อยตามให้ไม่สามารถ ที่จะเข้าถึงธรรมที่ควรเข้าถึง ให้ไม่สามารถที่จะเห็นแจ้งรู้แจ้งในธรรม ที่ควรเห็นแจ้งรู้แจ้ง และกลับจะพอกพูนอิตตวาทุปาทาน จนรับฟัง ใครไม่ได้ นอกจากฉันถูกคนเดียวไปอีกนาน

เพราะฉะนั้น ท่านผู้อ่านโปรดพิจารณาด้วยใจเป็นธรรม ก็จะทราบความจริงข้อนี้ได้ และจะเห็นว่า ความเป็นอนัตตานั้นมีแต่เฉพาะ

สังขารธรรมอันเป็นสังขตธรรมที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง อันไม่มี แก่นสารสาระที่เป็นมตธรรมที่ต้องแปรปรวนไป และแตกดับเสื่อมสลาย ไปในที่สุดเท่านั้น จะไม่ปรากฏแก่พระนิพพานธาตุโดยปรมาตม อันเป็น คุณธรรม ณ ภายในพระอริยเจ้า พระอรหันตเจ้า ที่ท่านได้บรรลุแล้ว เลย.

๖

พระนิพพานคืออะไร

ถาม : อยากทราบว่า “พระนิพพาน” คืออย่างไร ?

ตอบ : นิพพาน ภาษาบาลีว่า “นิพพาน” ภาษาสันสกฤตว่า “นิรวาณ” หมายความว่า

๑. ความดับ (อตุกฺคณ)

๒. วิราคะธรรมเป็นที่สิ้นไปแห่งสรรพกิเลส (อปวคฺค)

(พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวรสิริวัฒน์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า วัดราชบพิธ, พระคัมภีร์ อภิธานปิฎก, พิมพ์ครั้งที่ ๓ [กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย, ๒๕๓๐], หน้า ๒๕๙)

สรุปความหมาย “นิพพาน” คือ

๑. สภาวะนิพพาน

คือ ความดับสนิทจากกิเลสตัณหาเครื่องร้อยรัด และกองทุกข์ นี้ ได้ในความหมายว่า “ความดับ” เป็นต้น

คุณลักษณะโดยย่อของนิพพาน คือ เทียง เป็นบรมสุข ยั่งยืน และเป็นอมตธรรม เป็นต้น มีปรากฏในพระไตรปิฎก ดังต่อไปนี้

๑.๑) นิพพานเป็นบรมสุข ดังพระพุทธดำรัสว่า

นิพพานํ ปรมํ สุขํ.

พ. ธ. ๒๕/๒๕/๔๒.

แปลความว่า : นิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง.

๑.๒) นิพพานเป็นธรรมที่ไม่มีความเกิด ไม่มีความเสื่อมสลาย คือไม่มีความแตกดับ เมื่อตั้งอยู่ไม่มีความแปรปรวน ดังพระพุทธดำรัสตรัสอสังขตลักษณะ ซึ่งเป็นลักษณะของนิพพานว่า

น อุปปาโท ปญฺญายติ	ไม่ปรากฏความเกิด ๑
น วโย ปญฺญายติ	ไม่ปรากฏความเสื่อมสลาย ๑
น จิตฺตสฺส อณฺุณตฺตํ ปญฺญายติ	เมื่อตั้งอยู่ ไม่ปรากฏความแปรปรวน (เป็นอื่น) ๑

องฺ ติก. ๒๐/๔๘๗/๑๙๒

๑.๓) นิพพานเป็นธรรมชาติเที่ยง ยั่งยืน มั่นคง มิได้มีความแปรปรวนเป็นธรรมดา ดังพระสารีบุตรมหาเถระได้แสดงไว้ว่า

นิพพานํ นิจุํ ฐวํ สสฺสํ อวิปริณามธมฺมนฺติ
อสํหิรํ อสงฺกุปฺปํ.

พ. จุฬ. ๓๐/๖๕๙/๓๑๕

แปลความว่า : นิพพาน เป็นธรรมชาติเที่ยง ยั่งยืน มั่นคง มิได้มีความแปรปรวนเป็นธรรมดา เพราะฉะนั้น จึงได้ชื่อว่าอันอะไรๆ นำไปไม่ได้ ไม่กำเริบ.

๑.๔) นิพพานเป็นอมตธรรม ธรรมที่ไม่มีความเกิด ไม่มีความแก่ ไม่มีความเจ็บ ไม่มีความตาย ดังที่พระสารีบุตรมหาเถระ ท่านได้แสดงวิปัสสนาวิธี ไว้ว่า

ปญฺจกฺขนฺธํ ชาตธมฺมโต ปสฺสนโต อนุโลมิกํ
ขณฺตี ปฏฺวิลภติ ปญฺจนํ ขนฺธานํ นิโรธํ อชาตํ
นิพฺพานนฺติ ปสฺสนโต สมฺมตฺตนิยามํ โสภกมฺติ
ปญฺจกฺขนฺธํ ชราธมฺมโต ปสฺสนโต อนุโลมิกํ ขณฺตี
ปฏฺวิลภติ ปญฺจนํ ขนฺธานํ นิโรธํ อชฺรํ นิพฺพานนฺติ
ปสฺสนโต สมฺมตฺตนิยามํ โสภกมฺติ ปญฺจกฺขนฺธํ
พฺยาธิธมฺมโต ปสฺสนโต อนุโลมิกํ ขณฺตี ปฏฺวิลภติ
ปญฺจนํ ขนฺธานํ นิโรธํ อพฺยาธิธมฺมํ นิพฺพานนฺติ
ปสฺสนโต สมฺมตฺตนิยามํ โสภกมฺติ ปญฺจกฺขนฺธํ
มรณธมฺมโต ปสฺสนโต อนุโลมิกํ ขณฺตี ปฏฺวิลภติ
ปญฺจนํ ขนฺธานํ นิโรธํ อมตํ นิพฺพานนฺติ ปสฺสนโต
สมฺมตฺตนิยามํ โสภกมฺติ.

พ. ปฏฺ. ๓๑/๗๓๕/๖๓๓-๖๓๔

แปลความว่า : เมื่อพิจารณาเห็นเบญจขันธ์ โดยความเป็นของมีความเกิด มีความแก่ มีความป่วยไข้ มีความตาย ...ฯลฯ... เป็นธรรมดา ย่อมได้อนุโลมขันธ์ (ได้วิปัสสนาปัญญา คือเห็นไตรลักษณ์) เมื่อพิจารณาเห็นว่าความดับแห่งเบญจขันธ์ เป็นนิพพานไม่มีความเกิด ไม่มีความแก่

ไม่มีความป่วยไข้ ไม่มีความตาย... ฯลฯ... ย่อมหยั่งลงสู่
สัมมัตตนิยาม (หยั่งลงในขณะมรรคและผล).

๒. ผู้ทรงสภาวะนิพพาน

คือ พระนิพพานธาตุ ได้แก่ วิราคะธรรม เป็นที่สิ้นไปแห่งสรรพ
กิเลส นี้ได้ความหมายว่า “วิราคะธรรม ธรรมอันออกแล้วจากตัณหา”
และได้ในพระพุทธดำรัสว่า

เทวมา ภิกขเว นิพพานธาตุโย กตมา เทว
สอุปาทิเสสา จ นิพพานธาตุ อนุปาทิเสสา จ นิพพานธาตุ.

พ. อิติ. ๒๕/๒๒๒/๒๕๔

แปลความว่า : ภิกษุทั้งหลาย นิพพานธาตุ ๒ ประการนี้,
๒ ประการเป็นไฉน คือ สอุปาทิเสสนิพพานธาตุ ๑
อนุปาทิเสสนิพพานธาตุ ๑.

อนึ่ง พระธรรมपालเถระได้อรรถาธิบาย “พระนิพพานธาตุ” ตาม
พระพุทธดำรัสนี้ว่า “เป็นผู้ทรงสภาวะนิพพาน” ดังมีปรากฏในคัมภีร์
ปรมัตถทีปนี ว่า

ตเทว นิสสุตตนิชชีวญฺเฐน สภาวธารณญฺเฐน จ
ธาดุติ นิพพานธาตุ.

อิติวุต. อญ. ๑๘๘

แปลความว่า : ชื่อว่าพระนิพพานธาตุ เพราะพระนิพพานนั้น
นั้นแล ชื่อว่าเป็นธาตุ เพราะความหมายว่าไม่มีสัตว์

และไม่มีชีวะ และเพราะความหมายว่าเป็นผู้ทรงสภาวะ
(นิพพาน) ไว้.

ตามพระพุทธดำรัสข้างต้นนี้ พระนิพพานธาตุ มี ๒ ประการคือ

๒.๑) สอุปาทิเสสนิพพานธาตุ คือ พระนิพพานธาตุของพระ
อรหันต์ที่ยังครองเบญจขันธ์ (ยังมีชีวิต) อยู่ ได้ในพระบาลีว่า

กตมา จ ภิกขเว สอุปาทิเสสา นิพพานธาตุ อธิ
ภิกขเว ภิกขุ อรหํ โหติ ชีณาสโว วุสิตวา กตกรณีโย
โอหิตภาโร อนุปปตตสทตฺโต ปริกฺขิณภาวสํโยชน
สมฺมทญฺเฐนา วิมุตโต ตสฺส ติญฺจนเตว ปญฺจิณฺหุริยานิ
เยสํ อวิมาตตตฺตา มนาปามนาปํ ปจฺจนฺโภติ สุขทุกฺขํ
ปฏฺฐิสํเวทยติ ตสฺส โย รากฺขโย โทสฺสโย โมหฺสโย
อโย วุจฺจติ ภิกขเว สอุปาทิเสสา นิพพานธาตุ ...ฯ เปฯ...

เอกา ทิ ธาตุ อธิ ทิฏฺฐธมฺมิกา

สอุปาทิเสสา ภวเนตฺติสงฺขยา.

พ. อิติ. ๒๕/๒๒๒/๒๕๔-๒๕๕

แปลความว่า : ภิกษุทั้งหลาย ก็สอุปาทิเสสนิพพานธาตุเป็นไฉน
ภิกษุในธรรมวินัยนี้ เป็นพระอรหันต์ชีณาสพ อยู่จบ
(พรหมจรรย์) ทำกิจที่ควรทำเสร็จแล้ว ปลงภาระลงได้
แล้ว บรรลุประโยชน์ของตนแล้ว มีสังโยชนในภพสิ้น
รอบแล้ว หลุดพ้นแล้วเพราะรู้โดยชอบ ภิกษุนั้นย่อมเสวย
อารมณ์ทั้งที่พึงใจและไม่พึงใจ ยังเสวยสุขและทุกข์อยู่
เพราะความที่อินทรีย์ ๕ ทั้งหลายของเธอดังอยู่นั้นเทียว

เป็นธรรมชาติไม่บุบสลาย ภิกษุทั้งหลาย เราเรียกความ
สิ้นไปแห่งราคะ ความสิ้นไปแห่งโทสะ ความสิ้นไปแห่ง
โมหะนี้ ของภิกษุนั้น ว่าเป็นอนุปาติเสสนิพพานธาตุ
...ฯลฯ...

ธาตุอย่างหนึ่งแล เป็นไปในธรรมอันแลเห็นแล้ว (คือในอรรถภาพ
ปัจจุบัน) ในโลกนี้ ชื่อว่า (นิพพานธาตุ) มีอนุปาติ (เบญจขันธ์) ยังเหลือ
เพราะสันตณหาอันนำไปสู่ภพ.

๒.๒) อนุปาติเสสนิพพานธาตุ คือ พระนิพพานธาตุของพระ
อรหันต์ ที่เบญจขันธ์แตกทำลาย (ตาย) แล้ว ได้ในพระบาลีว่า

กตมา จ ภิกขเว อนุปาติเสสา นิพพานธาตุ อธิ
ภิกขเว ภิกขุ อรหํ โหติ ชีณาสโว วุสิตวา กตกรณีโย
โอหิตภาโร อนุปตตสทตโธ ปริกชีณภวสโยชน
สมมทญญา วิมุตโต ตสฺส อิเธว ภิกขเว สพฺพเวทยิตานิ
อนภินนุทิตานิ สตีภวิสฺสนฺติ อयํ วุจฺจติ ภิกขเว
อนุปาติเสสา นิพพานธาตุ ...ฯลฯ...

อนุปาติเสสา ปน สมฺปรายิกา
ยมฺหิ นิรุชฺฌนฺติ ภวานิ สพฺพโส.

ข. อิติ. ๒๕/๒๒๒/๒๕๙

แปลความว่า : ภิกษุทั้งหลาย ก็อนุปาติเสสนิพพานธาตุเป็นใจ
ภิกษุในธรรมวินัยนี้ เป็นพระอรหันตชีณาสพ อยู่จบ
(พรหมจรรย์) ทำกิจที่ควรทำเสร็จแล้ว ปลงภาระลงได้
แล้ว บรรลุประโยชน์ของตนแล้ว มีสังโยชนในภพสิ้น

รอบแล้ว หลุดพ้นแล้วเพราะรู้โดยชอบ เวทนาทั้งปวง
ในอรรถภาพนี้แหละ ของภิกษุนั้นเป็นธรรมชาติ (อันกิเลส
ทั้งหลายมีตัณหาเป็นต้น) ให้เฟลิตเฟลินมิได้แล้ว จัก (ดับ)
เย็น ภิกษุทั้งหลาย นี้เราเรียกว่า อนุปาติเสสนิพพานธาตุ
...ฯลฯ...

ส่วนธาตุเป็นไปในธรรม (คือในสถานที่) อันจะ
พึงถึงข้างหน้า เป็นที่ภพทั้งหลายดับ โดยประการทั้งปวง
เป็น (นิพพานธาตุ) หาอนุปาติ (เบญจขันธ์) เหลือมิได้.

อนึ่ง ตามที่มีผู้วิจารณ์ว่า

“มีการถือความเห็นตามหัวข้อว่า ‘เมื่อมีสภาวะ
นิพพานก็ต้องมีผู้ทรงสภาวะนั้น’ ที่นำมาตั้งไว้นี้ แต่หลัก
การที่แท้ของพระพุทธศาสนาสอนไว้ตรงข้ามกับความ
เห็นนี้ คือท่านสอนไว้ชัดเจนว่าสภาวะนิพพานมีอยู่
แต่ผู้ทรงสภาวะนิพพานไม่มี หลักการนี้ได้สืบทอดมา
อย่างมั่นคงในวงการศึกษาปฏิบัติพระพุทธศาสนา ดังมี
คำกล่าวยืนยันปรากฏอยู่ในคัมภีร์ต่างๆ ที่ทรงจำและจารึก
กันไว้ทั่วไปว่า

‘แท้จริงโดยปรมัตถ์ สัจจะทั้งหลายหมดทุกข้อ
ทีเดียว พึงทราบว่าเป็นสภาพสูญ (ว่าง) เพราะไม่มีผู้
เสวย (ผู้ครอบครอง) ผู้กระทำ ผู้นิพพาน และผู้ดำเนิน;
เพราะเหตุฉะนั้น ท่านจึงกล่าวว่า

‘ทุกข์มีอยู่แท้	แต่ไม่มีผู้ทุกข์
การกระทำมีอยู่	แต่ผู้กระทำไม่มี
นิพพานมีอยู่	แต่ผู้นิพพานหาไม่มี
มรรคก็มีอยู่	แต่ผู้ดำเนินไม่มี

ปฏิส. อ. ๑/๒๑๔; ๒/๒๒๙;

วิภจก. อ. ๙๖; วิสุทฐิ. ๓/๑๐๑

นี่เป็นการแปลภาษาบาลีในอรรถกถา ที่ท่านแปลว่า “นิพพานมีอยู่ แต่ผู้นิพพานหาไม่มี” นั้น

ผิดพลาดบาลีไวยากรณ์ ๒ แห่ง จึงทำให้เนื้อความผิดประเด็นก่อให้เกิดความไขว้เขวแก่ผู้ไม่รู้ภาษามคธ (บาลี) คือ

๑. คำว่า “ปุมา” ในบาทคาถานี้ ท่านผู้วิจารณ์ได้แปลว่า “ผู้” เฉยๆ นั้นเป็นการแปลไม่ถูกต้อง เพราะเป็นศัพท์นามนาม ที่ถูกคำว่า “ปุมา” ต้องแปลว่า “ผู้ชาย หรือ คน” เท่านั้น จะแปลว่า “ผู้” เฉยๆ ซึ่งใช้เป็นศัพท์คุณนามไม่ได้ แต่เมื่อท่านแปลว่า “ผู้” เฉยๆ ก็จึงได้ความหมายที่ท่านแปลออกมาว่า “ผู้นิพพาน” เพื่อที่ท่านจะสรุปลงได้ว่า ผู้ทรงสภาวะนิพพานไม่มี นั่นเอง

๒. ส่วนคำว่า “นิพพุโต” นั้นเป็นกริยาगतก ไม่ได้เป็นไวพจน์ของ “นิพพาน” (ดูคัมภีร์อภิธานปิปปิกา คาถาที่ ๖-๙ แต่คำว่า “นิพพุติ” ในบาทคาถาเดียวกันนี้ เป็นไวพจน์ของ “นิพพาน” ดูคาถาที่ ๙ และ ๑,๐๑๕ ประกอบ) เพราะเหตุนั้น คำว่า “นิพพุโต” จึงต้องแปลว่า “ผู้ดับแล้ว” จึงถูกต้อง จะแปลว่า “นิพพาน” ตามที่ท่านผู้วิจารณ์ได้แปลไว้ นั้นไม่ถูกต้อง เพราะผิดพลาดบาลีไวยากรณ์

กล่าวคือ คำว่า “นิพพุโต” นี้ มาจาก (นิปฺพุโป, วุ นิพฺพุตฺตมฺหิ, โต.) นิ บทหน้า วุ ธาตุ ในความดับ (ท่านพระสุภูติเถระได้แสดงความหมายของ วุ ธาตุ ไว้ว่า “วุธธาตุ ปน ‘นิพพุติ นิพพายตี’ติ อาทีสุ นิพพุตฺตมฺหิ” จากคัมภีร์อภิธานปิปปิกาสุจิ : มหามกุฏราชวิทยาลัย, พ.ศ. ๒๕๓๕, หน้า ๘๑๗) ลง ต ปัจจัยในกริยาगतกแปลว่า “แล้ว” แปลง ว ที่ วุ ธาตุเป็น พ แล้วซ้อน พ หน้า พ เป็น นิพพุต แล้วจึงลง ลี ปฐมาวิภตติ เอกวจนะ เป็นบุลึงค์ สำเร็จรูปเป็น นิพพุโต แปลว่า ดับแล้ว (ดูคำแปลในหนังสือ “ปทานุกรม บาลี ไทย อังกฤษ สันสกฤต” ฉบับพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระจันทบุรีนฤนาถ หน้า ๔๑๓ ประกอบ) ในบาทคาถานี้ พระอรรถกถาจารย์ทั้งหลายใช้เป็นวิเสสนะ (บทขยาย) ของ ปุมา ดังนั้น คำว่า “นิพพุโต” จึงแปลว่า “ผู้ดับแล้ว”

เพราะเหตุที่มีการแปลผิดพลาดบาลีไวยากรณ์ดังกล่าว จึงทำให้ความหมายตามอรรถกถานี้ คลาดเคลื่อนไปจากความจริง เกลื่อนกลดไป เข้าทางที่ท่านผู้วิจารณ์ต้องการ ทำให้ผู้ไม่รู้ภาษามคธ (บาลี) หลงเข้าใจผิดประเด็นจากหน้ามือเป็นหลังมือ เนื้อความแห่งอรรถกถาในเรื่องนี้มีว่า

สพฺพาเนว ปเนตานิ สจฺจานิ ปรมตฺถเณ

เวทกการณนิพพุตคฺมกการวโต สฺสญฺญานีติ เวทิตพฺพานิ.

เตเนตํ วุจฺจติ:-

‘ทุกฺขเมว หิ น โกจิ ทุกฺขิตโต

การโก น กิริยาว วิชฺชติ,

อตฺถิ นิพฺพุติ น นิพฺพุโต ปุมา

มคฺคมตฺถิ คมโก น วิชฺชตี”ติ.

ที่ถูกต้องควรแปลว่า : อนึ่ง โดยปรมาตม สัจจะเหล่านี้ทั้งหมด นั้นแหละ พึงทราบว่าเป็นธรรมชาติว่าง เพราะไม่มีผู้เสวย ผู้ทำ ผู้ดับแล้ว และผู้ดำเนิน เพราะเหตุนี้ ท่านจึงกล่าวว่า

“ความจริง ทุกข์เท่านั้นมีอยู่ แต่ไม่มีใครๆ ถึงทุกข์
การกระทำมีอยู่ แต่ผู้ทำไม่มี,
ความดับ (นิพพาน) มีอยู่ แต่คนผู้ดับแล้วไม่มี
มรรคมีอยู่ แต่ผู้ดำเนินไม่มี.”

จึงจะได้ความจริง ว่า “แต่คนผู้ดับแล้วไม่มี” เพราะ “คน” เป็น สังขาร/สังขตธรรม จึงเป็นอนัตตา ท่านจึงกล่าวว่า “ไม่มี” เพราะ มีแล้วกลับไม่มี จึงเรียกว่า “ไม่มี” นั่นเอง ส่วนว่าผู้ทรงสภาวะนิพพาน นั้น พระอรรถกถาจารย์มิได้กล่าวว่า “ไม่มี” แต่ประการใด

อนึ่ง พึงทราบความหมายที่พระอรรถกถาจารย์ได้กล่าวถึง ผู้ทำ (การก) ผู้เสวย (เวทก) ว่าสัจจะโดยปรมาตมทั้งหมดเหล่านี้ ล้วนเป็น ธรรมชาติสุญจากอัตตาที่ชาวโลกกำหนดว่า “ผู้ทำกรรม หรือผู้สร้าง ผู้บันดาล” นับตั้งแต่บุคคล จนถึงท้าวมหาพรหม และที่ชาวโลกกำหนดว่า “ผู้เสวย” คือผู้รับผลทั้งหลายเหล่านั้น ล้วนแต่เป็นโลกียอัตตา หรือ อัตตาสมมติทั้งสิ้น จึงเป็นธรรมชาติที่ไม่มีแก่นสารสาระในความเป็น อัตตาที่แท้จริงแต่ประการใดเลย จึงชื่อว่าเป็นธรรมชาติสุญ คือว่าง เพราะมีแล้วกลับไม่มี จึงชื่อว่าเป็น “อนัตตา” ดังที่พระพุทธโฆษาจารย์ ท่านได้อรรถาธิบายไว้ในคัมภีร์สัมโมทวิโนทนี และคัมภีร์วิสุทธิมรรค ว่า

ตยิทํ ยสฺมา อวิชาทิตฺติ การณฺเหติ สงฺขาราทินํ
ปวตฺติ, ตสฺมา ตโต อญฺเณน “พฺรหฺมา มหาพฺรหฺมา
เสฏฺโฐ สขฺชิตา”ติ เอวํ ปริกปฺปิเตน พฺรหฺมาทินา วา
สํสารสฺส การณฺ “โส โข ปน เม อญํ อตฺตา วโท
วเทฺยโย”ติ เอวํ ปริกปฺปิเตน อตฺตนา วา สุขทุกฺขานํ
เวทณฺ รหิตํ. อิติ การกเวทกรหิตนฺติ เวทิตพฺพํ.

อภิ. อญ. ๒/๒๐๕ และ วิสุทธิ. ๓/๑๙๔

แปลความว่า : ภาวการณ์นั้น เพราะเหตุทั้งหลายมีวิชาเป็นต้น เป็นปัจจัยแก่ธรรมทั้งหลายมีสังขารเป็นต้น ฉะนั้น จึงว่างจากผู้สร้าง (การก) สังสาระ คือพรหมเป็นต้น ที่เขากำหนดเอาอย่างนี้ว่า “พระพรหม ท้าวมหาพรหม ท่านผู้เป็นใหญ่ ท่านผู้บันดาล” อันเป็นสิ่งอื่นนอกไปจาก เหตุมีวิชาเป็นต้นนั้นก็ดี หรือว่างจากผู้เสวย (เวทก) สุขและทุกข์ คืออัตตา ที่เขากำหนดเอาอย่างนี้ว่า “ก็อัตตา ของเรานั้นแล เป็นผู้กล่าว (วโท) เป็นผู้เสวย (วเทฺยโย)” ก็ดี ภาวการณ์ขัตติพึงทราบ ว่า “ปราศจากผู้สร้าง (การก) และผู้เสวย (เวทก)” ดังกล่าวมานี้.

๓. ที่สถิตอยู่ของผู้ทรงสภาวะนิพพาน

คือสถานที่อันไม่จุติ เป็นสถานที่ๆ พระอรหันต์ไปแล้วไม่เศร้าโศก
นี้ได้ในพระพุทธดำรัส, ภาษิตของพระธรรมสังคหกาจารย์, เถรคาถา
และอรรถกถา ว่ามีปรากฏในพระไตรปิฎกและอรรถกถา มากแห่งด้วย
กัน ดังต่อไปนี้

(๑) พระพุทธดำรัส ว่า

สทุธา พิชฺ ตโป วุญฺจิ	ปญฺญา เม ยฺยคนฺจลํ
หิริ อีสํ มโน โยตุตํ	สติ เม ฌาลปาจนํ
กายคุตโต วจีคุตโต	อาหาเร อุทฺเร ยโต
สจฺจํ กโรมิ นิทฺทานํ	โสฺรจฺจํ เม ปโมจนํ
วิริยํ เม ธฺรโธรยํ	โยคกฺเขมาธิวาทนํ
คจฺจติ อนินฺวตฺตนตํ	ยตฺถ คนฺตฺวา น โสจติ
เอวเมสา กสิ กญฺจา	สา โหติ อมตปฺผลา
เอตํ กสิ กสิตฺวาน	สพฺพทฺทุกฺขา ปมฺจุจฺจติติ.

ส. ส. ๑๕/๖๗๔/๒๕๔, พ. ส. ๒๕/๒๙๘/๓๔๑

แปลความว่า : พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ศรัทธาของเราเป็นพืช
ความเพียรของเราเป็นฝน ปัญญาของเราเป็นแอกและไถ
หิริของเราเป็นงอนไถ ใจของเราเป็นเชือก สติของเรา
เป็นฉาและปลูก เราคุ้มครองกาย คุ้มครองวาจาแล้ว
เป็นผู้สำรวมแล้วในการบริโภคอาหาร เราทำการตาย
หยั่ง (คือวาจาลับปรับ) ด้วยคำสัตย์ ความสงบเสงี่ยม

ของเราเป็นเครื่องให้แล้วเสร็จงาน ความเพียรของเราเป็น
สภาพนำธุระไป นำไปถึงแดนเกษมจากโยคะ ไปไม่หวน
กลับมา (ถึงสถานที่ที่เป็นอสังขตธรรม นามว่าพระนิพพาน)
ที่ (ขานาเช่นเราตถาคต) ไปแล้วไม่เศร้าโศก เราทำนา
อย่างนี้ นาที่เราทำนั้นย่อมมีผลเป็นอมตะ บุคคลทำนา
แล้ว ย่อมพ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้.

ตามพระพุทธดำรัส ว่า “ยตฺถ คนฺตฺวา น โสจติ” นี้ พระพุทธ-
โฆษาจารย์ได้อรรถาธิบายไว้ในคัมภีร์สารัตถ์ปกาสนีและปรมัตถโชติกา
มีข้อความที่คล้ายกัน คือ:-

ยตฺถ คนฺตฺวา น โสจติ ยตฺถ สติปาจนนฺ เอตํ
วิริยธฺโรรยํ ใจฺเทนโต คนฺตฺวา มาทิสํ กสฺสโก อสฺสโก
วิโร หุตฺวา น โสจติ, ตํ สพฺพโสฺกสฺสลสมฺมุคฺชาตฺตํ
นิพฺพานํ นาม อสงฺขตํ จานํ คจฺจติ.

ส. อญ. ๑/๒๔๓.

สุตตนิ. อญ. ๑/๑๕๒

แปลความว่า : บาทพระศาสดาว่า ยตฺถ คนฺตฺวา น โสจติ (เป็นที่
ไปแล้วไม่เศร้าโศก) พึงทราบอธิบายว่า ขานาเช่นเรา
ตถาคต เตือนการนำธุระไปด้วยความเพียรนั้นด้วยปลูก
คือสติ เป็นผู้ไม่เศร้าโศก ปราศจากมลทิน ไปสถานที่ใด
แล้วไม่เศร้าโศก, ย่อมถึงสถานที่นั้น ที่เป็นอสังขตธรรม
นามว่าพระนิพพาน อันเป็นสถานที่ถอนลูกศร คือความ
โศกทั้งปวง.

(๒) พระพุทธดำรัส ว่า

อหีสกา เย มุนโย นิจุจํ กาเยน ลํวูตา
เต ยนฺติ อจฺจุตํ จานํ ยตฺถ คนฺตฺวา น โสจเร.

พ. ธ. ๒๕/๒๓/๔๕

แปลความว่า : พระมุนีเหล่าใดผู้ไม่เบียดเบียน ล้างรวมแล้วด้วย
กายเป็นนิตยํ พระมุนีเหล่านั้นย่อมไปสู่สถานที่อันไม่จติ
ที่ (พระอเสขมุนีทั้งหลาย) ไปแล้ว ไม่เศร้าโศก.

พระพุทธดำรัสนี้ พระพุทธโฆษาจารย์ได้อรรถาธิบายไว้ในคัมภีร์
ธัมมปัทฏฐกถา ว่า

อจฺจุตฺตํ สสฺสํ. จานนฺติ อกฺุปฺปจฺานํ ฐวฺจฺานํ.
ยตฺถาติ ยสฺมี คนฺตฺวา น โสจนฺติ น วิหฺยณฺติ, ตํ
นิพฺพานจฺานํ คจฺฉนฺตฺติ อตฺถโก.

ธมฺม. อฏ. ๖/๑๘๐

แปลความว่า : บทว่า อจฺจุตํ คือเที่ยง. บทว่า จานํ ได้แก่ สถานที่
อันไม่กำเริบ คือ สถานที่อันยั่งยืน. บทว่า ยตฺถ เป็นต้น
มีความว่า พระมุนีทั้งหลายย่อมไปสู่สถานที่ คือ
พระนิพพาน ที่ (พระอเสขมุนีทั้งหลาย) ไปแล้วไม่เศร้าโศก
คือ ไม่เดือดร้อน.

(๓) พระพุทธดำรัส ว่า

อตฺถิ ภิกฺขเว ตทฺหาตณํ ยตฺถ เนว ปจฺวี น
อาโป น เตโช น วาโย น อากาสาณญฺจายตณํ น
วิญฺญาณญฺจายตณํ น อากิณฺณญฺจายตณํ น เนวสญฺญา-
นาสญฺจายตณํ นายนํ โลโก น ปรโลโก น อุโป จนฺทิมสฺสุริยา
ตมํ ภิกฺขเว เนว อาคตํ วทามิ น คตํ น จิตฺตํ น จุตฺตํ
น อุปฺปตฺตํ อปฺปติฏฺฐํ อปฺปวตฺตํ อนารมฺมณเมว ตํ
เอเสวนฺโต ทุกฺขสฺส.

พ. อุ. ๒๕/๑๕๘/๒๐๖-๒๐๗

แปลความว่า : ภิกษุทั้งหลาย อายตนะ (นิพพาน) นั้นมีอยู่

ดิน น้ำ ไฟ ลม อากาสาณญฺจายตนะ วิญฺญาณญฺ-
จายตนะ อากิณฺณญฺจายตนะ เนวสญฺญานาสญฺจายตนะ
โลกนี้ โลกหน้า พระจันทร์และพระอาทิตย์ทั้งสอง
ย่อมไม่มีในอายตนะ (นิพพาน) ใด ภิกษุทั้งหลาย
เราย่อมไม่กล่าวซึ่งอายตนะ (นิพพาน) นั้น ว่าเป็นการมา
เป็นการไป เป็นการตั้งอยู่ เป็นการจติ เป็นการอุบัติ
อายตนะ (นิพพาน) นั้น หาที่ตั้งอาศัยมิได้ มิได้เป็นไป
หาอารมณ์มิได้ นี่แลเป็นที่สุดแห่งทุกข์.

อธิบาย

คำว่า “อายตน” แปล/หมายความว่า “ที่สถิตอยู่” (วาสุฏฐาน) ดังปรากฏในพระคัมภีร์อภิธานปทีปิกา ว่า

อายตน คัพพ์เป็นไปในอรรถ คือ ๑.ประเทศที่เกิด (สญชาติเทส), ๒.เหตุ (เหตุ), ๓.ที่สถิตอยู่ (วาสุฏฐาน), ๔.บ่อเกิด (อากร), ๕.ที่ประชุม (สโมสรมญฺจาน), ๖.ยังบท ให้เต็ม (ปทปฺรณ)

(พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวราลงกรณ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า วัดราชบพิธ, พระคัมภีร์ อภิธานปทีปิกา, พิมพ์ครั้งที่ ๓ [กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย, ๒๕๓๐], หน้า ๒๒๖)

ส่วนคำว่า “คนตฺวา (ไปแล้ว)” ในบาทคาถาว่า “ยตฺถ คนตฺวาน โสจติ หรือ ยตฺถ คนตฺวาน น โสจเร” เป็นคำที่ระบุถึงคำว่า “อจุจฺตฺจาน” ในบาทคาถาก่อนว่าเป็น “สถานที่” เนื่องจากกิริยาการไปเป็นสภาพที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ ถ้าไม่ปรากฏมีสถานที่ที่จะไป พระพุทธองค์จะไม่ตรัสคำว่า “คนตฺวา” เข้ามาในบาทพระคาถานี้เลย

ดังนั้น พระอรรถกถาจารย์จึงได้อรรถาธิบายพระพุทธพจน์นี้ว่า “นิพพานํ นาม อสงฺขตํ จานํ คจฺจนติ (ชวาวนาเช่นเรตถาคต ย่อมถึงสถานที่อันเป็นอสังขตธรรม นามว่าพระนิพพาน)” และว่า “นิพพานญฺจานํ คจฺจนติ (พระมุนีทั้งหลายย่อมไปสู่สถานที่ คือพระนิพพาน)”

การไปในความหมายนี้ มิใช่กิริยาการไปที่ปรากฏมีในสังขาร/สังขตธรรม (ธรรมที่เป็นไปในภูมิทั้ง ๓ คือ กามาวจรภูมิ รูปาวจรภูมิ และอรุพาวจรภูมิ เพราะเป็นกิริยาการไปที่เกี่ยวเนื่องด้วยสังขาร/สังขตธรรม เช่น การไปจากสถานที่หนึ่งสู่สถานที่หนึ่ง หรือการไปด้วย

ฤทธิ์ที่มีฉานสมบัติเป็นบาทเป็นต้น) แต่เป็นการไปด้วยญาณธรรมกายของพระอเสขมุนีทั้งหลายนั่นเอง.

อนึ่ง ตามพระพุทธดำรัสที่ยกมาแสดงไว้นี้ พระพุทธองค์ตรัสหมายถึงสถานที่สถิตอยู่ของพระนิพพานธาตุ อันเป็นอมตธรรมของพระอเสขมุนี คือของพระตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า พระปัจเจก-พุทธเจ้า และของพระอรหันตสาวกของพระพุทธเจ้า ซึ่งดับเบญจขันธ์แล้วเข้าปรีนิพพานด้วยอนุปาติเสสนิพพานธาตุ นั่นเอง

พระนิพพานนั้น เป็นสภาวะที่สูญแต่กิเลส อวิชชา ตัณหา อุปาทาน และ สุธญจากสังขารเท่านั้น จึงชื่อว่า “อัครสฺสญ” คือ ความสูญอันเป็นเลิศจากตน (โลกียอรรถา) และสิ่งที่เนื่องด้วยตนนั้น และอีกอย่างหนึ่ง คือสฺสญจากสังขาร (ความปรุ่งแต่ง) ทั้งปวง (ปฎิส. อฎ. ๒/๒๗๙) นี้ได้ในการณิพระอเสขมุนีผู้บรรลุ “สอุปาทิเสสนิพพานธาตุ” แต่ยังคงเบญจขันธ์อยู่ และชื่อว่า “ปรมัตถสฺสญ” คือความสูญอันเป็นประโยชน์สูงสุด เพราะไม่มีสังขารทั้งปวง (ปฎิส. อฎ. ๒/๒๘๐) กล่าวคือไม่มีทั้งความปรุ่งแต่งและทั้งเบญจขันธ์ นี้ได้ในการณิพระอเสขมุนีผู้ดับเบญจขันธ์ และเข้าปรีนิพพานด้วย “อนุปาติเสสนิพพานธาตุ” อันเป็นอมตธรรม ที่ไม่มีความเกิด แก่ เจ็บ ตาย อีกต่อไป จึงชื่อว่า เป็นสภาพ “เทียง (นิจฺจ)” “เป็นบรมสุข (ปรมํ สุข)” และ “ยังยืน/มั่นคง (ธฺวํ / สสฺสตํ)”

พระนิพพานธาตุ ผู้ทรงสภาวะนิพพาน หาได้สูญสิ้นหมดไปด้วยไม่ อุปมาดังเรือนว่าง หม้อว่าง มิได้หมายความว่า เรือนและหม้อไม่มี คือสูญสิ้นหมดไป เพียงแต่ว่า เรือนหรือหม้อนั้น ว่างจากสิ่งอื่นอันไม่มีแก่นสารสาระในความเป็นเรือนหรือหม้อนั้น เท่านั้น [ดูอรรถา-

ธิบาย ในคำถามที่ ๗ ข้อ ๒.๒ หน้า ๖๑๖]

เมื่อมีนิพพานธาตุ ผู้ทรงสภาวะนิพพาน อันเป็นอมต-
ธรรม ก็จักต้องมีที่สถิตอยู่ของพระนิพพานธาตุนั้นด้วย เพราะเหตุ
นั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสคำว่า “ยตุถ คนตฺวา น โสจติ และ เต
ยฺนติ อจฺจุตํ จานํ ยตุถ คนตฺวา น โสจเร”

สถานที่นั้นอยู่พ้นภพภูมิอันเป็นโลกียะทั้งสิ้น จึงชื่อว่า “โลกุตตร-
ภูมิ” อันไม่มีภพภูมิใด ทั้งไม่มีโลกนี้ โลกหน้า และทั้งไม่มีพระจันทร์และ
พระอาทิตย์ทั้ง ๒ ในอายตนะ (นิพพาน) นั้น

การเข้าถึง และ รู้-เห็นอายตนะ (นิพพาน) นั้น ได้ก็แต่โดยด้วย
อายตนะ (เครื่องเชื่อมต่อ) ที่ละเอียดเสมอกัน ได้แก่ ญาณธรรมกาย
ที่ละเอียด บริสุทธิ์ผ่องใส ตั้งแต่ระดับโคตรภูญาณขึ้นไป ถึงธรรมกาย
ที่บรรลุมรรคผลนิพพาน (ธาตุ) แล้วเท่านั้น อายตนะอื่น ได้แก่ จักขุ-
วิญญาณของมนุษย์ ทิพย์ พรหม อรูปพรหม ไม่อาจเข้าถึง และรู้-เห็น
อายตนะนี้ได้เลย พระพุทธองค์จึงได้ตรัสมีคำว่า

อธิตโต โข มยา ยํ ธมฺโม คมฺภีโร ทุกฺกุโส
ทฺรณฺโพนฺโธ สนฺโต ปณฺโติ อตฺถกาวจโร นิบุณฺโณ
ปณฺชิตเวทนีโย.

วินย. ๔/๗/๘

แปลความว่า : ธรรมที่เราบรรลุล้วนนี้แล เป็นสภาพลึกซึ้ง เห็น
ได้ยาก ตรัสรู้ตามได้ยาก เป็นธรรมสงบระงับ ประณีต
ไม่เป็นวิสัย ที่หยั่งลงได้ด้วยตรรกะ เป็นธรรมละเอียด
อันบัณฑิตจะพึง รู้แจ้ง. ดังนี้ เป็นต้น

(๔) พระธรรมสังคากาจารย์ ว่า

เอวํ วินีตา สทุทฺธเม มาตุคามปิ อิตฺรา
ตา ยฺนติ อจฺจุตํ จานํ ยตุถ คนตฺวา น โสจเร.

วิ. ๗/๖๑๓/๓๗๘

แปลความว่า : แม้มาตุคามเหล่าอื่น ที่ทรงฝึกแล้วในพระสัทธรรม
อย่างนี้ พวกเธอย่อมไปสู่สถานที่อันไม่จุติ ซึ่งไปแล้ว
ไม่เศร้าโศก.

(๕) พระโคตมเถระ ว่า

วธํ จริมฺห เต กาม วนณาทานิ เต มยํ
คจฺฉามทานิ นิพพานํ ยตุถ คนตฺวา น โสจติ.

ขุ. เถร. ๒๖/๒๖๖/๒๘๙

แปลความว่า : ดูก่อนกาม เราประพฤติพรหมจรรย์เพื่อฆ่าท่าน
บัดนี้เราไม่เป็นหนี้ท่านอีก บัดนี้ เราไปถึงพระนิพพาน
อันเป็นสถานที่ที่พระอริยบุคคลไปแล้วไม่เศร้าโศก.

(๖) มั่นชุกเทพบุตร กราบทูลพระผู้มีพระภาคเจ้า ว่า

เย จ เต ที่สมฺมทฺธานํ ธมฺมํ อสฺสสุํ โคตม
ปตฺตา เต อจฺจุจฺฉานํ ยตุถ คนตฺวา น โสจเร.

ขุ. วิมาน. ๒๖/๕๑/๙๐

แปลความว่า : ข้าแต่พระโคตม ก็ชนเหล่าใดได้ฟังธรรมของ
พระองค์สิ้นกาลนาน ชนเหล่านั้นพึงบรรลุ (พระนิพพาน)
อันเป็นสถานที่ไม่หวั่นไหว ที่ไปแล้วไม่เศร้าโศก.
คำว่า “อจลภูจรรย์” นี้ พระธรรมपालเถระได้อรรถาธิบายไว้ใน
คัมภีร์ปรมัตถทีปนี ว่า

อจลภูจรรย์ติ นิพพาน.

วิมาน. อฎ. ๒๕๒

แปลความว่า : บทว่า อจลภูจรรย์ (สถานที่ไม่หวั่นไหว) คือ พระ
นิพพาน.

วิจารณ์

(๑) พระนิพพานโดยความเป็นสภาวะ

ผู้ทรงสภาวะ และที่สถิตอยู่ของพระนิพพานธาตุ

ตามความหมายข้างต้นนี้ “นิพพาน” ตามธรรมชาติที่เป็นจริง
มิใช่เป็นแต่เพียงสภาวะ คือความว่าง หรือความดับสนิทจากกิเลส
ตัณหาเครื่องร้อยรัด และกองทุกข์ เท่านั้น หากแต่ยังหมายความว่า
ผู้ทรงสภาวะนิพพาน คือพระนิพพานธาตุนั้นเองด้วย เพราะถ้าไม่มีผู้ทรง
สภาวะนิพพานนี้แล้ว สภาวะนิพพานนี้ก็ย่อมจะมีไม่ได้ เหมือนสภาวะ
คือความดี ความชั่ว ความทุกข์ ความสุข เป็นต้น ถ้าไม่มีผู้ทรงสภาวะ
เหล่านี้ ได้แก่ มนุษย์ หรือสัตว์โลก เป็นต้นแล้ว สภาวะนี้ (ความดี
ความชั่ว ฯลฯ) ก็ย่อมมีไม่ได้ ฉะนั้นใดฉนนั้น.

อนึ่ง ผู้ทรงสภาวะนิพพานนี้ ก็จักต้องมีใช้สังขารหรือสังขตธรรม
คือ มิใช่ธรรมชาติที่ประกอบด้วยปัจจัย (กิเลส ตัณหา ราคะ เป็นต้น)
ปรุงแต่ง หากแต่เป็นวิราคะธรรมอันเป็นที่สิ้นไปแห่งสรรพกิเลสทั้งปวง
ชื่อว่า “วิสังขาร” หรือ “อสังขตธรรม” (ธรรมที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัย
ปรุงแต่ง) นั่นคือ ธรรมกายอันมีแก่นสารสาระในความเป็นอัตตา

เมื่อมีผู้ทรงสภาวะ ก็จะต้องมีที่สถิตอยู่ของผู้ทรงสภาวะนั้น
เหมือนโลกเป็นที่อาศัยของสัตว์โลก แต่ที่สถิตของผู้ทรงสภาวะนิพพานธาตุ
นั้น เป็นแดนปราศจากสังขาร จึงเป็นสถานที่อันไม่จุติ คือไม่เคลื่อนจาก
ภพหนึ่ง ไปอีกภพหนึ่ง เป็นที่พระอเสขมุนีไปแล้วไม่เศร้าโศก

อนึ่ง ที่สถิตอยู่ของพระนิพพานธาตุนั้น ก็มีใช้ที่ใดๆ ในภพ ๓
นี้ และ

(๒) พระนิพพานเป็นธรรมที่สามารถรู้-เห็นได้

พึงทราบว่ พระนิพพานนั้น เป็นธรรมที่สามารถรู้-เห็นได้ ด้วย
การปฏิบัติ คือ ผู้ปฏิบัติศีลสิกขา อธิจิตตสิกขา และ อธิปัญญาสิกขา
(ผู้ศึกษาและปฏิบัติในศีลอันยิ่ง จิต [สมาธิ] อันยิ่ง และในปัญญาอันยิ่ง)
อันมียออยู่ในอริยมรรคมีองค์ ๘ ผู้ได้บรรลุคุณธรรมตั้งแต่โคตรภูญาณ
ขึ้นไป ย่อมเห็นพระนิพพานได้

ดังพระพุทธดำรัส ว่า

วิญญานํ อนิสสํ อนนตํ สพฺพโตปภํ.

ม. ม. ๑๒/๕๕๔/๕๙๖

แปลความว่า : นิพพานเป็นธรรมชาติอันบุคคลพึงรู้แจ้งได้ เห็น
ไม่ได้ (ด้วยจักขุวิญญาณ) ไม่มีที่สุด มีแสงสว่างโดยรอบ.

พระพุทธโฆษาจารย์ได้อรรถาธิบายพระพุทธพจน์นี้ไว้ในคัมภีร์
ปัญจสุทนี ว่า

สตุถา ปน เอตสฺมา พรหมุณา สตคุณเณ
สทสฺสคุณเณ สตสทสฺสคุณเณ วาทิตโร, ตสฺมา อหํ
สพฺพํ ปวกฺขามิ, อนนฺนุตํ วกฺขามิ, สฺสฺนาหิ เมติ ตสฺส
วาทมทฺทนต์ถํ การณํ ออาหารนโต วิญญานนฺติอาทิมหา.
ตตถ วิญญานนฺติ วิชานิตพฺพํ. อนิทสฺสนนฺติ จกฺขุ-
วิญญานสฺส อาปาถํ อนุปคมฺนโต อนิทสฺสนํ นาม,
ปททฺวเณปี นิพฺพานเมว วุตฺตํ. อนนฺตนฺติ ตยิทํ
อุปฺปาทวยอนฺตรหิตตตฺตา อนนฺตํ นาม. วุตฺตํปี เหตุ:-

“อนุตวนฺตานิ ภูตานิ อสมฺมุตํ อนนฺตกํ

ภูเต อนฺตานิ ทิสฺสนนฺติ ภูเต อนฺตา ปกาลิตา”ติ.

สพฺพโตปภนฺติ สพฺพโส ปภาสฺมปฺพนํ.
นิพฺพานโต หิ อญฺโฆ ธมฺโม สปภตโร วา โชติวนฺตตโร
วา ปริสุทฺธตโร วา ปญฺชเรตโร วา นตฺถิ, สพฺพโต วา
ตถา ปภฺตเมว, น กตฺถจฺจิ นตฺถิตฺติ สพฺพโตปภํ.
ปฺรตฺถิมทิสฺสาทิสฺสํ หิ อสฺสทิสฺสํ นาม นิพฺพานํ นตฺถิตฺติ
น วตฺตพฺพํ. อถวํ ปภนฺติ ติตฺถสฺส นาม, สพฺพโต
ปภมฺสฺสาติ สพฺพโตปภํ. นิพฺพานสฺส กิร ยถา

มหาสมุทฺทสฺส ยโต ยโต โอตฺริตฺตูกามา โหนฺติ, ตํ ตทฺเว
ติตฺถํ, อตฺติตฺถํ นาม นตฺถิ, เอวเมว อภฺยตฺติสฺสํ
กมฺมฏฺฐาเนสฺส เยน เยน มุเชน นิพฺพานํ โอตฺริตฺตูกามา
โหนฺติ, ตํ ตทฺเว ติตฺถํ. นิพฺพานสฺส อตฺติตฺถํ นาม
กมฺมฏฺฐาณํ นตฺถิ. เตน วุตฺตํ สพฺพโตปภนฺติ.

ม. อญ. ๒/๓๒๐-๓๒๑

แปลความว่า : ส่วนพระศาสดาทรงเป็นนักพูดยิ่งกว่าพรหมนี้
ตั้งร้อยเท่า พันเท่า แสนเท่า ฉะนั้น เมื่อจะทรงนำเอา
เหตุมาเพื่อยืนยันว่าพระพรหมนั้นว่า “เรจักกล่าว
ถึงสภาวะทั้งหมด เรจักกล่าวสภาวะที่ไม่มีอะไรเป็น
ไปตาม เธอจงฟังเรา” จึงตรัสคำเป็นต้นว่า “วิญญาน”
ในพระดำรัสนั้น คำว่า วิญญาน ได้แก่ เป็นธรรมชาติ
อันบุคคลพึงรู้แจ้งได้. คำว่า อนิทสฺสนํ มีความว่า
ชื่อว่าเห็นไม่ได้ เพราะไม่เข้าไปสู่คลองแห่งจักขุวิญญาณ.
พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสถึงพระนิพพานเท่านั้น แม้ด้วย
บททั้งสอง. คำว่า อนนฺตํ มีความว่า พระนิพพานนั้น
ชื่อว่าไม่มีที่สุด เพราะเว้นจากที่สุดคือความเกิดขึ้น
และความเสื่อมไป.

สมจริงดังพระดำรัส ที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัส
ไว้แล้วว่า

“สัตว์ทั้งหลายมีที่สุด พระนิพพานเป็นธรรมชาติ ไม่เกิด ไม่มีที่สุด สัตว์ทั้งหลายไม่ปรากฏที่สุด เราประกาศที่สุดในสัตว์แล้ว.

คำว่า สัพพโตปภัง ได้แก่ สมบูรณ์ด้วยแสงสว่าง โดยประการทั้งปวง. แท้จริง ธรรมอื่นนอกจากพระนิพพาน ที่มีแสงสว่างกว่า มีความชัดขวางกว่า มีความบริสุทธิ์กว่า หรือขาวกว่า ย่อมไม่มี อีกอย่างหนึ่ง พระนิพพาน เป็นแดนเกิด (แสงสว่าง) อย่างนั้นโดยรอบทีเดียว พระนิพพานไม่ใช่ไม่มีในที่ไหน เหตุนั้นจึงชื่อว่าเป็น แดนเกิด (แสงสว่าง) โดยรอบ. อนึ่งในทิศทั้งหลาย มีทิศตะวันออกเป็นต้น ใครๆ ไม่พึงกล่าวว่า “ชื่อว่า ในทิศโน้น ไม่มีพระนิพพาน”

อีกอย่างหนึ่ง คำว่า ปภัง เป็นชื่อของท่า. ท่าของ พระนิพพานนั้นมีโดยรอบ เหตุนั้นพระนิพพานจึงชื่อว่า มีท่าโดยรอบ. เขาเล่าเกี่ยวกับพระนิพพานว่า เหล่าชน ผู้ประสงค์จะข้ามมหาสมุทรโดยที่ใดๆ ที่นั้นๆ นั้นแหละ เป็นท่า ชื่อว่าที่ๆ ไม่ใช่ท่า ย่อมไม่มี ฉะนั้น, ในกัมมัฏฐาน ๓๘ ประการ พระโยคาวจรทั้งหลายประสงค์จะข้ามไป พระนิพพานด้วยอุบายใดๆ อุบายนั้นๆ นั้นแหละเป็นท่า ไม่มีกัมมัฏฐานที่ชื่อว่าไม่เป็นท่าของพระนิพพาน ฉะนั้น เหมือนกัน. เพราะเหตุนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสว่า “สัพพโตปภัง”

ว่า

และพระมหานามเถระได้อรรถาธิบายไว้ในคัมภีร์สัทธัมมปกาสินี

ทุกขา สงฺขารรา, สุโข นิโรโธ อิติ ทสฺสนํ.
ทุกโต วุฏฺฐิตา ปญฺญา, ผสฺเสติ อมตํ ปทฺนติ ทุกขา
สงฺขารรา, สุโข นิโรโธ นิพฺพานนฺติ ปฏิปนฺนสฺส ตโต
นิพฺพานทสฺสนํ อริยมคฺคญาณํ ทุกโต วุฏฺฐิตา ปญฺญา
นาม. สา เอว จ ปญฺญา อมตํ ปทํ นิพฺพานํ
อารมฺมณฺณสฺสเนน ผสฺสติ, ปฏิภวตฺติ อตฺถโก. นิพฺพานํ หิ
อตฺตปฏิกฺกฺเขน อมตสทิสฺสนฺติ อมตํ, นาสส มตํ มรณํ วโย
อตฺถิตฺติปิ อมตํ, ปุพฺพภวคโต ปฏฺจาย มหตา อุสฺสาเห
มหติยา ปฏิปทาย ปชฺชติ ปฏิปชฺชียตฺติ ปทฺนติ
วุจฺจติ...ฯเปฯ...

ทสฺสนนฺติ หิ โสตาปตฺติมคฺโค. โส หิ ปจฺมํ
นิพฺพานทสฺสนโต ทสฺสนนฺติ วุตฺโต. โคตรภู ปน กิณฺจาปี
ปจฺมตรํ นิพฺพานํ ปสฺสตี, ยถา ปน รณฺโณ สนฺติกํ
เกณฺจิวา กรณฺเยน อาคโต ปุริโส ทูโรโต ว รกฺกาย
จรณฺตํ หตฺถิกฺขนฺธคตํ ราชานํ ทิสฺวาปี “ทิกฺกุโจ เต
ราชา”ติ ปุฏฺโง ทิสฺวา กตฺตพฺพกิจฺจสฺส อกตฺตตฺตา “น
ปสฺสामी”ติ อาห, เอวเมว นิพฺพานํ ทิสฺวา กตฺตพฺพสฺส
กิเลสปปหวนสฺสาภาวา “น ทสฺสนน”ติ วุจฺจติ. ตํ หิ
ญาณํ มคฺคสฺส อวชฺชนภูจฺจาเน ติกฺกุจฺจติ.

แปลความว่า : หลายนบทว่า ทุกขา สงฺขารา, สุขฺโข นิโรธो อิติ ทสฺสนํ, ทุกโต วุฏฺฐิตา ปญฺญา ผลเสติ อมตํ ปทํ (การเห็นว่าสังขารทั้งหลายเป็นทุกข์ นิโรธเป็นสุข ชื่อว่า ปัญญาที่ออกจากธรรมทั้งสอง ย่อมถูกต้องอมตบท) ความว่า สังขารทั้งหลายเป็นทุกข์ นิโรธคือนิพพาน เป็นสุข เพราะเหตุนี้การเห็นนิพพาน คืออริยมรรค- ญาณของผู้ปฏิบัติ ชื่อว่าปัญญาออกจากธรรมทั้ง ๒ นั้น ก็ปัญญานั้นนั่นแล ย่อมถูกต้อง อธิบายว่า ย่อมได้ อมตบทคือนิพพาน ด้วยการถูกต้องอารมณ์. ก็นิพพาน ชื่อว่า อมตํ เพราะเป็นเช่นกับอมตะ ด้วยความหมายว่า ไม่เหือดร้อน. ชื่อว่า อมตํ แม้เพราะนิพพานนั้น ไม่มีความตาย ความเสื่อม, ท่านกล่าวว่า ปทํ เพราะความหมายว่าย่อมปฏิบัติ ด้วยปฏิบัติใหญ่ ด้วยความอุตสาหะ ใหญ่ ตั้งแต่ส่วนเบื้องต้น...ฯลฯ...

ส่วนบทว่า ทสฺสนํ ได้แก่ โสตาปัตติมรรค, เพราะ ว่า โสตาปัตติมรรคนั้นท่านกล่าวว่า ทสฺสนํ (การเห็น) เพราะเห็นนิพพานก่อน. ส่วนโคตรภูญาณย่อมเห็นนิพพาน ก่อนกว่าก็จริง, ถึงดังนั้น โคตรภูญาณนั้นแม้เห็นนิพพาน ท่านก็เรียกว่าไม่เห็น เพราะไม่มีการละกิเลสที่ตนควรทำ เหมือนอย่างว่าบุรุษผู้มาสู่สำนักของพระราชาด้วยกิจ อย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น แม้เห็นพระราชอาคันตุกะบน คอช้าง เสด็จมาตามถนนแต่ที่ไกลเที่ยว ถูกเขาถามว่า

ท่านเฝ้าพระราชาแล้วหรือ? แม้เห็นแล้วก็กล่าวว่า ข้าพเจ้ายังมิได้เฝ้า เพราะความที่กิจอันบุคคลพึงกระทำ ตนยังมิได้กระทำจะนั้น. จจริงอยู่ โคตรภูญาณนั้นดำรง อยู่ในฐานะแห่งอาวัชชนจิตของมรรค

บัณฑิตผู้เจริญปัญญาด้วยการที่ได้ทั้งรู้หลักปริยัติ และเห็นธรรม ตามสมควรแก่ธรรม ด้วยการปฏิบัติพระสัทธรรม อบรมกาย วาจา และใจ (รวมทั้งปัญญา) ด้วยอธิศีลสิกขา อธิจิตตสิกขา และ อธิปัญญาสิกขา มาดีพอสมควรแล้ว จึงจะพึงรู้แจ้งเห็นแจ้งพระนิพพานตามที่เป็นจริงได้ ถ้าเพียงแต่ได้ข้อมูลจากการอ่านหรือการฟังอย่างลวกๆ ก็จะไม่มีความรู้แจ้งเห็นจริงพระนิพพาน ตามที่เป็นจริงได้เลย !

၈)

อัตราคืออย่างไร

ถาม : อยากทราบว่า “อัตตา” คืออย่างไร ?

ตอบ : อัตตา ภาษาบาลีว่า อุตตา หมายถึง ตัว/ตน กล่าวคือ
สภาพธรรมชาติ (กายและจิตใจ) ที่เป็นตัวเป็นตน โดยอรรถหรือความ
หมาย ได้แก่ (๑) จิต, (๒) กาย, (๓) สภาพ, (๔) ตน, องค์ภาพ, ตัว ;
โดยความหมายนอกพระพุทธศาสนาว่า ปรมัตตา (ปรมัตมัน)

(พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวราลริยพันธุ์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า วัดราชบพิธ, พระคัมภีร์
อภิธานปทีปิกา, พิมพ์ครั้งที่ ๓ [กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๓๐], หน้า ๒๔๖)

อิตตา คือ สภาพที่เป็นตัวตนนี้ พระอรรถกถาจารย์ได้อรรถาธิบายพระพุทธดำรัสว่าด้วยการพึ่งตนพึ่งธรรมว่า เป็นธรรมทั้งที่เป็นโลกียะ และที่เป็นโลกุตระะ ดังต่อไปนี้

พระพุทธดำรัสมีว่า

อตตทีปา ภิกขเว วิหระ อตตสรณา อนนฺตสรณา
ธมมทีปา ธมมสรณา อนนฺตสรณา.

ท. ปา. ๑๑/๔๙/๘๔

แปลความว่า: ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงเป็นผู้มีอดตา (ตน) เป็นที่พึง มีอดตา (ตน) เป็นสรณะ ไม่มีสิ่งอื่นเป็นสรณะ จงเป็นผู้มีธรรมเป็นที่พึง มีธรรมเป็นสรณะ ไม่มีสิ่งอื่นเป็นสรณะอยู่เกิด.

พระพุทโธโฆษจารย์ได้อรรถาธิบายพระพุทโธดำรัสนี้ไว้ในคัมภีร์
 สุมังคลวลลสินี ว่า

อตุตทิปาติ อตุตตานํ ทิปิ ตาณํ เลณํ คตฺติํ ปราชนํ
 ปติภูจฺจํ กตฺวา วิหระถาติ อตุโถ. อตุตฺตสรวณาติ อิทํ ตสฺสเสว
 เววจนํ. อนนฺถยสรวณาติ อิทํ อญฺญยสรวณปฏิกฺขเปวจนํ.
 น หิ อญฺญโถ อญฺญยสฺส สรวณํ โหติ, อญฺญยสฺส วายาเมน
 อญฺญยสฺส อสฺสขณนโต. วุตฺตมปิ เจตํ “อตุตฺตา หิ
 อตุตฺตโน นนาโถ, โโก หิ นนาโถ ปโร ลียา”ติ.
 เตนานห “อนนฺถยสรวณา”ติ. โโก ปเนตฺถ อตุตฺตา นาม,
 โลกียโลกุตฺตโร ธมฺโม. เตนานห “ธมฺมทีปา ธมฺมสรวณา
 อนนฺถยสรวณา”ติ.

កី. ខណ្ឌ. ៣/៣០-៣១

แปลความว่า : บทว่า **อตุตฺติปา** ความว่า ท่านทั้งหลายจงทำตนให้เป็นเกาะ เป็นที่ต้านทาน เป็นที่เร้น เป็นคติ เป็นที่ไปในเบื้องหน้า เป็นที่พึงอยู่เถิด. บทว่า **อตุตฺสธนา** นี้เป็นไวพจน์ของบทว่า **อตุตฺติปา** นั้นนั่นแล. บทว่า **อนญฺยธนา** นี้เป็นคำปฏิเสธที่พึงอย่างอื่น. ด้วยว่าผู้อื่นเป็นที่พึงของคนอื่นหาได้ไม่ เพราะคนอื่นจะบริสุทธิ์ด้วยความพยายามของคนอื่นไม่ได้. สมจริงดังที่ตรัสไว้ว่า “ตนแลเป็นที่พึงของตน อะไรเล่าพึงเป็นที่พึงอย่างอื่น” เพราะเหตุนั้นพระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสว่า **อนญฺยธนา** (ไม่มีสิ่งอื่นเป็นสรณะ). ถ้ามว่า ก็ในที่นี้อะไรชื่อว่าอตฺตา (ตน)?

แก้ว่า ธรรมที่เป็นโลกียะ และ เป็นโลกุตตระ (ชื่อว่าตน). ด้วยเหตุนี้ พระองค์จึงตรัสว่า ธมฺมทีปา ธมฺมสธนา อนญฺญสธนา (มีธรรมเป็นที่พึ่ง มีธรรมเป็นสรณะ ไม่มีสิ่งอื่นเป็นสรณะ).

นั่นคือสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสสอนให้อาศัยตนโลกียะ ปฏิบัติธรรมเจริญสติปัฏฐาน ๔ เพื่อความบรรลุถึงตนโลกุตระ อันเป็นปรมาตมธรรม ที่มี ณ ภายในพระอริยเจ้า พระอรหันตเจ้า ที่ท่านได้บรรลุมรรค ผล และนิพพาน (ธาตุ) แล้ว อธิบายว่า

(๑) อัตตาลอกียะ : ตนโลกียะ ก็คือกายและใจ กล่าวคือเบญจขันธ์ของสัตว์โลกทั้งหลาย มีมนุษย์ เทวดา พรหม อรูปพรหม เป็นต้น ที่ชาวโลกสมมติยึดถือกันว่าเป็นตัวตนได้เพียงชั่วคราว เพราะเป็นสภาพธรรมชาติที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง (สังขาร/สังขตธรรม) มีความเกิดขึ้นโดยมีกิเลส ตัณหา อุปาทาน เป็นเหตุเป็นปัจจัย จึงเป็นสภาพที่ไม่เที่ยง (อนิจจัง) ไม่ยั่งยืน (อธฺวํ) คือต้องเปลี่ยนแปลงไปตามเหตุปัจจัย (ยถาปัจจัย ปวตฺตมานา สงฺขารา) ดำรงอยู่ในสภาพเดิมไม่ได้นาน เมื่อตั้งอยู่ก็มีความแปรปรวน เจ็บไข้ ไม่เป็นไปในอำนาจ จึงเป็นทุกข์ (ทุกข์) และต้องเสื่อมสลายแตกดับไปในที่สุด เป็นสภาพที่ไม่มีเจ้าของแท้จริง (อสุลภิกโต) เป็นสภาพสูญญ (สูญญโต) จึงชื่อว่า เป็นอนตฺตา คือ เป็นสภาพที่มีใช้ตัวตน (แท้) กล่าวคือ เป็นสภาพที่ตรงกันข้ามกับตัวตน (แท้) (อตฺตปฏิภเวปโต)

อนึ่ง แม้จะมีบางท่านชอบอ้างพระพุทธานุสาว

ตโยเม เสนีย สตุถาโร สนฺโต สวิขุชฌานา โลกสมฺมิ ...ฯเปฯ... ตตฺร เสนีย ยวายํ สตุถา ทิฏฺฐเ จเว ธมฺเม อตฺตานํ สจฺจโต เถตโต ปญฺญเปติ, อภิสมฺปรายญฺจ อตฺตานํ สจฺจโต เถตโต ปญฺญเปติ; อโย วุจฺจติ เสนีย สตุถา สสฺสวาทอ.

ตตฺร เสนีย ยวายํ สตุถา ทิฏฺฐเ จเว ธมฺเม อตฺตานํ สจฺจโต เถตโต ปญฺญเปติ, โน จ โย อภิสมฺปรายํ อตฺตานํ สจฺจโต เถตโต ปญฺญเปติ; อโย วุจฺจติ เสนีย สตุถา อญฺเฆวาทอ.

ตตฺร เสนีย ยวายํ สตุถา ทิฏฺฐเ จเว ธมฺเม อตฺตานํ สจฺจโต เถตโต น ปญฺญเปติ, อภิสมฺปรายญฺจ อตฺตานํ สจฺจโต เถตโต น ปญฺญเปติ; อโย วุจฺจติ เสนีย สตุถา สมฺมาสมฺพุทฺโธ.

อภิ. ก. ๓๗/๑๘๘/๘๒,

อภิ. ป. ๓๖/๑๐๓/๑๗๙

แปลความว่า : ดูก่อนเสนียะ ศาสตา ๓ ประเภทนี้มีปรากฏอยู่ในโลก ...ฯลฯ... ในศาสตา ๓ ประเภทนั้น

๑. ศาสตาที่บัญญัติอัตตา โดยความเป็นของจริง โดยความเป็นของแท้ ทั้งในปัจจุบัน ทั้งในเบื้องหน้า นี้เรียกว่าศาสตาที่เป็น “สัสสวาท” (ลัทธิมิจจา-ทิกฺขูว่า เที่ยง)

๒. ศาสดาที่บัญญัติอดีต โดยความเป็นของจริง โดยความเป็นของแท้ เฉพาะในปัจจุบันไม่บัญญัติเช่นนั้น ในเบื้องต้นนี้เรียกว่าศาสดาที่เป็น “อุจเจท-วาท” (ลัทธิมิจฉาภิภูริว่าชาตสุญ)

๓. ศาสดาที่ไม่บัญญัติอดีต โดยความเป็นของจริง โดยความเป็นของแท้ ทั้งในปัจจุบัน ทั้งในเบื้องต้นนี้เรียกว่าศาสดาที่เป็น “สัมมาสัมพุทธะ”.

พึงพิจารณาให้ถ่องแท้ว่าพระพุทธองค์ทรงปฏิเสธว่า “ศาสดาที่ไม่บัญญัติอดีต โดยความเป็นของจริง โดยความเป็นของแท้ ทั้งในปัจจุบัน ทั้งในเบื้องต้นนี้เรียกว่าศาสดาที่เป็น ‘สัมมาสัมพุทธะ’ นั้น ก็ทรงปฏิเสธอดีตที่เป็นโลกียะทั้งสิ้น เพราะอดีตตามที่ชาวโลก หรือลัทธิอื่น อันได้แก่ พวกศาสดาสัสสวาท และศาสดาอุจเจทวาท เป็นต้นบัญญัติขึ้นนั้น ล้วนเป็นอดีตที่เป็นโลกียะทั้งนั้น บรรดาศาสดาเหล่านั้น ไม่มีใครรู้เรื่องพระนิพพานที่แท้จริงเลย นอกจากพระศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าเท่านั้น พระพุทธองค์จึงทรงปฏิเสธอดีตานุทิภูริ อดีต-วาทูปาทาน เหล่านั้น ซึ่งเป็นความยึดถือสิ่งที่ไม่มีความสาระในความเป็นอดีต ว่าเป็นอดีตนั่นเอง.

(๒) อดีตโลกุตตระ : ตณโลกุตตระ คือสภาพตัวตน (แท้) เป็นปรมาตมธรรม อันเป็นธรรมที่พ้นโลก ที่มี ณ ภายในพระอริยเจ้าผู้บรรลุมรรคผลนิพพาน เป็นธรรมที่มีสภาพตรงกันข้ามกับตณโลกียะ อันเป็นอนัตตา (อนตตปฏิกุเขปโต) โดยแท้ คือ

๒.๑) เป็นสภาพธรรมที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง (วิสังขาร/อสังขตธรรม) และเพราะธรรมชาตินี้ (วิสังขาร/อสังขตธรรม) มีอยู่ การปฏิบัติธรรมเพื่อสลัดออกซึ่งธรรมชาติที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง (สังขาร/สังขตธรรม) จึงปรากฏมีได้เป็นได้ ดังพระพุทธดำรัสว่า

อตฺถิ ภิกฺขเว อชาตํ อภุตํ อกตํ อสงฺขตํ
โน เจ ตํ ภิกฺขเว อภวิสฺส อชาตํ อภุตํ อกตํ อสงฺขตํ
นยิธ ชาตสฺส ภูตสฺส กตสฺส สงฺขตสฺส นิสฺสรณํ
ปญฺญาเยถ ยสฺมา จ โข ภิกฺขเว อตฺถิ อชาตํ อภุตํ
อกตํ อสงฺขตํ ตสฺมา ชาตสฺส ภูตสฺส กตสฺส สงฺขตสฺส
นิสฺสรณํ ปญฺญาเยติ.

พ. ฎ. ๒๕/๑๖๐/๒๐๗-๒๐๘

แปลความว่า : ภิกษุทั้งหลาย ธรรมชาติอันไม่เกิดแล้ว ไม่เป็นแล้ว อันปัจจัยกระทำไม่ได้แล้ว ปรุงแต่งไม่ได้แล้ว มีอยู่ ภิกษุทั้งหลาย ถ้าธรรมชาติอันไม่เกิดแล้ว ไม่เป็นแล้ว อันปัจจัยกระทำไม่ได้แล้ว ปรุงแต่งไม่ได้แล้ว จักไม่ได้มีแล้วไซ้ การสลัดออกซึ่งธรรมชาติที่เกิดขึ้นแล้ว เป็นแล้ว อันปัจจัยกระทำแล้ว ปรุงแต่งแล้ว จะไม่พึงปรากฏในโลกนี้เลย ภิกษุทั้งหลาย ก็แลเพราะธรรมชาติอันไม่เกิดแล้ว ไม่เป็นแล้ว อันปัจจัยกระทำไม่ได้แล้ว ปรุงแต่งไม่ได้แล้ว มีอยู่ ฉะนั้นการสลัดออกซึ่งธรรมชาติที่เกิดขึ้นแล้ว เป็นแล้ว อันปัจจัยกระทำแล้ว ปรุงแต่งแล้ว จึงปรากฏ.

๒.๒) เป็นธรรมที่สูญอย่างยิ่ง (ปรมฺ สูญญํ) คือ ว่างจากกิเลส ตัณหา อุปาทาน ในอตฺตาลอกิยะ ที่ไม่มีแก่นสารสาระในความเป็นตัวตน (แท้) อีกนัยหนึ่งคือสูญจากอตฺตา และสิ่งที่เนื่องด้วยอตฺตาอันเป็นโลกิยธรรม

ความว่าง (สูญญํ) อย่างนี้ พระมหานามเถระท่านได้อรรถาธิบายว่า เปรียบดังเรือนว่าง หรือหม้อว่าง ซึ่งมีได้หมายความว่า เรือนหรือหม้อไม่มี แต่หมายความว่า ไม่มีสิ่งอื่นในเรือน หรือในหม้อนี้เท่านั้น ดังปรากฏในคัมภีร์สัทธัมมปัปกาสนี ว่า

สูญญํ อตฺเตน วา อตฺตนิเยน วาติ “การโก เวทโก สยวสี”ติ เอวํ โลกปริกปปีเตน อตฺตนา จ อตฺตภาวโตเยว อตฺตโน สนฺตเกน ปริกฺขาเรน จ สูญญํ สพฺพํ จกฺขาติ โลกียํ ธมฺมชาตํ, ตํเยว ลุขฺชนปลุขฺชนญฺเจน โลโก นาม. ยสฺมา จ อตฺตา จ เอตฺถ นตฺถิ, อตฺตนิเยญฺจ เอตฺถ นตฺถิ, ตสฺมา สูญญโ โลโกติ วุจฺจตีติ อตฺโถ. โลกุตฺตโรปี จ ธมฺโม อตฺตตตฺตนิเยหิ สูญญโ เอว. ปุจฺจานุรูปเณ ปน โลกียเว ธมฺโม วุตฺโต. สูญญโติ จ ธมฺโม นตฺถิตีติ วุตฺตํ น โหติ, ตสฺมี ธมฺเม อตฺตตตฺตนิยสารสฺส นตฺถิภาโว วุตฺโต โหติ. โลเก จ “สูญญํ พฺรํ, สูญญโ พฺรโ”ติ วุตฺเต พฺรสฺส ฆญฺสสฺส จ นตฺถิภาโว วุตฺโต น โหติ, ตสฺมี พฺรเ ฆญฺเ จ อญฺญสฺส นตฺถิภาโว วุตฺโต โหติ. ภควตา จ “อิติ ยํ หิ โช ตตฺถ น โหติ, เตन ตํ สูญญํ สมฺนุปสฺสตี.

ยํ ปน ตตฺถ อวสิฏฺจํ โหติ. ตํ สนฺตํ อิทมตฺถิตีติ ปชานาตี”ติ อยเมว อตฺโถ วุตฺโต. ตถา ฌายคฺคเณ จ สทฺทคฺคเณ จ อยเมว อตฺโถ อิติ อิมสฺมี สุตฺตนุเต อนตฺตลฺกฺขณเมว กถิตํ.

ปฏิส. ญ. ๒/๒๗๔-๒๗๕

แปลความว่า : คำว่า สูญญํ อตฺเตน วา อตฺตนิเยน วา (สูญ [ว่างเปล่า] จากอตฺตา หรือสิ่งที่เนื่องด้วยอตฺตา) หมายความว่า สูญจากอตฺตาที่ชาวโลกดำริไว้อย่างนี้ว่า “ผู้ทำ ผู้สวैया ผู้มีอำนาจเอง” และจากบริหารอันเป็นของตน เพราะความไม่มีอตฺตา นั้นแหละ. จักขุเป็นต้นทั้งหมด เป็นธรรมชาติที่เป็นของโลก, จักขุเป็นต้นนั้นแหละ ชื่อว่าโลก เพราะย่อมสลายไป. อนึ่ง เพราะอตฺตาไม่มีในโลกนี้ และสิ่งที่เนื่องด้วยอตฺตาก็ไม่มีในโลกนี้, ฉะนั้น ท่านจึงกล่าวว่า “โลกสูญ” แม้โลกุตตรธรรมก็สูญจากอตฺตา และสิ่งที่เนื่องด้วยอตฺตานั่นแหละ. แต่ท่านกล่าวถึงโลกิยธรรมเท่านั้น โดยสมควรแก่คำถาม.

อนึ่ง คำว่า “สูญ” ท่านไม่กล่าวว่า “ธรรมไม่มี” ท่านกล่าวถึงความไม่มีสาระในอตฺตา และสิ่งที่เนื่องด้วยอตฺตาในธรรมนั้น. อนึ่ง เมื่อเขาพูดกันในโลกว่า “เรือนสูญ หม้อสูญ” ก็มีใช้กล่าวถึงความไม่มีเรือนและหม้อ, (แต่) กล่าวถึงความไม่มีสิ่งอื่นในเรือนและหม้อนั้น.

อนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสความนี้ไว้ว่า “ก็สิ่งใดแล ไม่มีในสิ่งนั้น, ภิกษุย่อมพิจารณาเห็นสิ่งนั้น ว่าสูญ ด้วยเหตุนี้. แต่สิ่งใดมีเหลืออยู่ในสิ่งนั้น, สิ่งนั้นมีอยู่ ภิกษุย่อมรู้ว่า “สิ่งนี้มีอยู่” ดังนี้แน่แท้. ในอานนทคณ (คัมภีร์ตรรกศาสตร์) และในลัททคณ (คัมภีร์ไวยากรณ์) ก็มีความอย่างนี้เหมือนกัน. ในพระสูตรนี้ ท่านกล่าวถึงอนัตตลักษณะเท่านั้น ด้วยประการฉะนี้.

๒.๓) เป็นธรรมที่ไม่ว่าง (อริตต) ไม่เปล่า (อตฺตจฺฉ) คือเป็นโลกุตตรธรรมที่มีแก่นสารสาระในความเป็นตัวตน (อัตตา) แท้

ดังที่ พระสารีบุตรมหาเถระได้แสดงไว้ว่า

ปญฺจนํ ขนฺธํ นิโรโธ อริตฺตํ นิพฺพานนฺติ
ปฺลฺสนฺโต สมฺมตฺตนิยามํ โอฺกมฺติ ...ฯเปฯ... ปญฺจนํ
ขนฺธํ นิโรโธ อตฺตจฺฉํ นิพฺพานนฺติ ปฺลฺสนฺโต
สมฺมตฺตนิยามํ โอฺกมฺติ.

พ. ปฏิ. ๓๑/๓๓๕/๖๓๒

แปลความว่า : เมื่อพิจารณาเห็นว่า ความดับแห่งเบญจขันธ์ เป็นนิพพานไม่ว่าง ไม่เปล่า ย่อมหยั่งลงสู่สัมมัตตนิยาม.

๒.๔) เป็นธรรมที่เป็นไปในอำนาจ คือ ได้ตามปรารถนาว่าไม่ต้องเกิด แก่ เจ็บ ตายอีก

ปญฺจนํ ขนฺธํ นิโรโธ อชาตํ นิพฺพานนฺติ
ปฺลฺสนฺโต สมฺมตฺตนิยามํ โอฺกมฺติ ...ฯเปฯ... ปญฺจนํ

ขนฺธํ นิโรโธ อชาตํ นิพฺพานนฺติ ปฺลฺสนฺโต
สมฺมตฺตนิยามํ โอฺกมฺติ ...ฯเปฯ... ปญฺจนํ ขนฺธํ
นิโรโธ อพฺยาธิสมฺมํ นิพฺพานนฺติ ปฺลฺสนฺโต สมฺมตฺตนิยามํ
โอฺกมฺติ ...ฯเปฯ... ปญฺจนํ ขนฺธํ นิโรโธ อมตํ
นิพฺพานนฺติ ปฺลฺสนฺโต สมฺมตฺตนิยามํ โอฺกมฺติ.

พ. ปฏิ. ๓๑/๓๓๕/๖๓๓-๖๓๔

แปลความว่า : เมื่อพิจารณาเห็นว่า ความดับแห่งเบญจขันธ์ เป็นนิพพานไม่มีความเกิด ไม่มีความแก่ ไม่มีความเจ็บ ไม่มีความตาย ย่อมหยั่งลงสู่สัมมัตตนิยาม.

๒.๕) เป็นธรรมที่มีเจ้าของ (สสุตฺตมิกโต) คือเป็นโลกุตตรธรรม อันเป็นอสังขตธาตุที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง ที่มี ฌ ภาย ในของพระอริยเจ้าผู้บรรลู่ ดังพระธรรมपालเถระได้อรรถาธิบายไว้ใน คัมภีร์ปรมัตถทีปนี ว่า

ชญฺญา นิพฺพานมตฺตโนติ อญฺเณสํ ปุณฺณชนานํ
สุปฺปินฺนเตปิ อโคจรภาวโต อริยานํ ปน ตสฺส ตสฺสเว
อาเวณิกตฺตา อตฺตสทิสตฺตา จ “อตฺตา”ติ ลทฺธโวหารสฺส
มคฺคผลญาณสฺส สาทิสยวิสยภาวโต เอกนฺตสฺสขาทํ
นิพฺพานํ อสขตธาตฺว “อตฺตโน”ติ วุตฺตํ, ตํ นิพฺพานํ
ชญฺญา ชาเนยฺย, มคฺคผลญาณํ ปฏฺฐิวิชฺฌเนยฺย,
สจฺฉิกเรยฺยาติ อตฺโต. เอเตน อริยานํ นิพฺพานํ
อธิมุตฺตํ ทสฺเสติ.

อุทาน. อุฎ. ๒๐๑-๒๐๒

แปลความว่า : บทว่า ขยฺยภา นิพฺพานมตฺตโน (พึงรู้พระนิพพานของตน) ความว่า พระนิพพานที่เป็นอสังขตธาตุนำมาซึ่งความสุขโดยส่วนเดียว โดยความเป็นอารมณ์อันดีเยี่ยมแก่ มรรคญาณและผลญาณ ซึ่งได้ไหวหาว่า “อตฺตา” เพราะพระนิพพานที่เป็นอสังขตธาตุนำมาซึ่งความสุขโดยส่วนเดียวนั้น ไม่เป็นอารมณ์ของปุถุชนเหล่าอื่น แม้ที่สุดความฝัน แต่เพราะพระนิพพานที่เป็นอสังขตธาตุนำมาซึ่งความสุขโดยส่วนเดียวนั้น เป็นธรรมแผนกหนึ่งแห่งมรรคญาณและผลญาณนั้นๆ ของพระอริยเจ้าทั้งหลาย และเพราะพระนิพพานที่เป็นอสังขตธาตุนำมาซึ่งความสุขโดยส่วนนั้น เป็นเช่นกับอตฺตา จึงตรัสว่า “ของตน”, พึงรู้ คือพึงทราบพระนิพพานนั้น, อธิบายว่า พึงรู้แจ้ง คือพึงทำให้แจ้งด้วยมรรคญาณและผลญาณทั้งหลาย. ด้วยคำนั้น ทรงแสดงถึงความที่พระอริยเจ้าทั้งหลาย มีจิตน้อมไปในพระนิพพาน.

๒.๖) เป็นปรมัตถธรรม ที่พ้นสมมติ พ้นบัญญัติ และพ้นจากอาณัติแห่งไตรลักษณ์ หรือสามัญญลักษณะโดยสิ้นเชิง (เพราะเป็นธรรมที่มีสภาพตรงกันข้ามกับสังขาร/สังขตธรรม)

อตฺตาโลกุตฺตระ คือ สภาพที่เป็นตัวตนแท้ นี้แหละคือสภาพธรรมที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสแก่พระภิกษุทั้งหลาย ให้อาศัยตนโลกียะปฏิบัติธรรม ด้วยการเจริญสติปัฏฐาน ๔ เพื่อความบรรลุ คือ

เพื่อความเข้าถึง รู้-เห็น และเป็นเกาะ เป็นที่พึ่งโดยแท้ ดังที่พระธรรม-पालเถระ ได้อรรถาธิบายไว้ในคัมภีร์ฎีกาสันตปฺปกาสนา ว่า

ทฺวีหิ ภาเคหิ อาโป คโต เอตฺถาติ ทิโป,
โอเชน ปรีคโต หุตฺวา อนฺชโมตฺถโก ภูมิภาโค, อี
ปน จตุหิปี โอเชหิ, สํสارมโหเชเนว วา อนฺชโมตฺถโก
อตฺตา “ทิโป”ติ อธิปฺเปโต. เตนาห “มหาสมุทฺท-
คตา”ติอาทิ. อตฺตสฺรณฺตาติ อตฺตปฺปฏิสฺรณฺตา. อตฺตคตฺติกา
วาติ อตฺตปฺรายนฺตา ว. มา อญฺญคตฺติกาติ อญฺญํ กิณฺจ
คตฺติ ปฏิสฺรณํ ปฺรายนํ มา จินฺตยิตฺถ. กสฺมา? อตฺตา
นาเมตฺถ ปรมตฺถโต ธมฺโม อพฺภนฺตฺรญฺเณ, โส เอว
สมฺปาทีโต ตุมหากํ ทิโป ตาณํ คตฺติ ปฺรายนฺนฺติ. เตน
วุตฺตํ “ธมฺมทิปา”ติอาทิ.

ที. ฎี. ๒/๑๘๐-๑๘๑

แปลความว่า : ชื่อว่า ทิโป (เกาะ) เพราะอรรถว่าเป็นสถานที่ที่มีน้ำโดย ๒ ส่วน, ได้แก่ภูมิภาคที่ถูกล้อมด้วยห้วงน้ำ (แต่) ไม่ถูก น้ำท่วม, แต่ว่าในที่นี้ อตฺตาที่ท่านประสงค์เอาว่า ทิโป (เกาะ) เป็นอตฺตาที่ไม่ถูกห้วงน้ำแม้ทั้ง ๔ อย่าง หรือห้วงน้ำใหญ่ คือสังสารท่วมทับได้นั่นเอง. เพราะเหตุนั้น ท่านจึงกล่าวคำเป็นต้นว่า มหาสมุทฺทคตา. บทว่า อตฺตสฺรณฺตา แปลว่า มีตนเป็นที่ระลึกเฉพาะ. บทว่า อตฺตคตฺติกา วา แปลว่า มีตนเป็นที่ไปในเบื้องหน้านั่นเอง.

บทว่า มา อญฺญคตฺติกา ความว่า เธอทั้งหลายจงอย่า
คิดถึงคติที่ระลึก เฉพาะที่ไปในเบื้องหน้าอะไรๆ อื่น
เลย. เพราะอะไร? เพราะ ในบทว่า อุตฺตติปา เป็นต้นนี้
ธรรมโดยปรมาตฺถ์ ชื่อว่าเป็นอัตตา โดยหมายถึงธรรม
ที่มี ณ ภายใน. ธรรมโดยปรมาตฺถ์ที่เป็นอัตตานั่น ที่เธอ
ทั้งหลายให้ถึงพร้อมแล้วอย่างนี้ ชื่อว่า เป็นเกาะ เป็นที่พึ่ง
เป็นคติเป็นที่ไปในเบื้องหน้า. เพราะเหตุนี้พระผู้มี
พระภาคจึงตรัสว่า “ธมฺมทีปา” เป็นต้น.

อัตตาโลกุตตระ อันเป็นปรมาตฺถธรรมที่พระอริยเจ้า ได้แก่
พระปัญจวัคคีย์ผู้ได้สดับพระธรรมเทศนา “อนัตตลักขณสูตร” จาก
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ณ อิสิปตนมฤคทายวันแล้ว ท่านได้บรรลุ
แล้วเป็นต้นนี้แหละ คือธรรมที่พระสุปฏิปันโน อันมีหลวงพ่อดำปากน้ำ
พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) พระเดชพระคุณพระราชาญาณ-
วิสุทธิโสภณ (หลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน) ฯลฯ ท่านกล่าว
หมายถึง ซึ่งต่างแสดงว่า

เป็นสภาพเที่ยง (นิจฺจํ)

เป็นบรมสุข (ปรมา สุขํ)

เป็นตัวตน (อตฺตา) แท้ (ไม่ใช่อัตตาโลกิยะ หรือ
อัตตาเทียม อย่างสังขารธรรมทั้งหลาย).

๘

อนัตตาคืออย่างไร

ถาม : อยากทราบว่ “อนัตตา” คืออย่างไร

ตอบ : คำว่า “อนัตตา” คือ สภาวะที่เป็นเองของธรรมชาติ
ทั้งหลายที่ไม่มีแก่นสารสาระในความเป็นตัวตน บุคคล เรา-เขา ของเรา-
ของเขา กล่าวโดยย่อ คือ ความเป็นสภาพมิใช่เป็นตัวตน (อนตฺตา)
คำว่า “อนัตตา” คือสภาพที่มีใช้ตัวตนนี้ ภาษาบาลีว่า “อนตฺตา”
เป็นศัพท์สมาส (อุภยตปฺปรีสสมาส) มี “น” อยู่หน้า ซึ่งหากจะวิเคราะห์
ศัพท์ตามหลักบาลีไวยากรณ์แล้ว ก็จะได้ดังนี้

น อตฺตา = อนตฺตา (อิทฺ ขนฺธปญฺจกํ ขันธปญฺจกนํ) มิใช่ตน
เหมือนการวิเคราะห์ศัพท์สมาสที่มี “น” อยู่หน้าศัพท์อื่นๆ เช่น

น อริโย = อนริโย (อโย ชโน ขนฺนี) มิใช่พระอริยเจ้า

หรือ น อสุโส = อนสุโส (อโย สตุโต ลัตฺว์นี) มิใช่ม้า

โดยนัยนี้ คำว่า “อนัตตา” จึงหมายถึง สภาพที่มีใช้ตัวตน
กล่าวคือ ไม่มีแก่นสารสาระในความเป็นตัวตน

ลักษณะที่แสดงความเป็นสภาพมิใช่ตน (อนตฺตลักขณํ) อัน
บัณฑิตผู้ศึกษาสมาปฏิบัติพึงกำหนดรู้ด้วยอาการเหล่านี้ คือ

๑. เป็นธรรมชาติตรงกันข้ามกับอัตตา (อตฺตปฏิเชปโต) ดังพระ
พุทธดำรัส (อนตฺตลักขณสูตร) ตรัสสอนพระปัญจวัคคีย์ ผู้ได้บรรลุ
มรรคผลเป็นพระโสดาบันบุคคลแล้ว ณ อิสิปตนมฤคทายวัน โดยได้

ทรงแสดงธรรมเปรียบเทียบลักษณะอันแสดงความเป็นอัตตา (ตัวตน)
กับลักษณะความเป็นอนัตตา (มิใช่ตัวตน) ว่า

รูป ภิกขเว อนตตา. รูปญจ หิ ภิกขเว
อตตา อภิสส นยิหิ รูป อาพาธาย สัตเตยย ลพฺภณ
จ รูปเ เอว เม รูป โหตุ เอว เม รูป มา อโหสฺสตี.
ยสฺมา จ โข ภิกขเว รูป อนตตา ตสฺมา รูป อาพาธาย
สํวตฺตติ น จ ลพฺภติ รูปเ เอว เม รูป โหตุ เอว เม
รูป มา อโหสฺสตี.

วินย. ๔/๒๐/๒๔-๒๕

แปลความว่า : ภิกษุทั้งหลาย รูปเป็นอนัตตา. ภิกษุทั้งหลาย
ก็ถ้ารูปนี้จักได้เป็นอัตตาแล้วไซ้ รูปนี้ไม่พึงเป็นไปเพื่อ
อาพาธ และบุคคลพึงได้ในรูปว่า รูปของเราจะเป็นอย่างนี้
เกิด รูปของเราอย่าได้เป็นอย่างนั้นเลย. ภิกษุทั้งหลาย
ก็แลเพราะรูปเป็นอนัตตา ฉะนั้นรูปจึงเป็นไปเพื่ออาพาธ
และบุคคลย่อมไม่ได้ในรูปว่า รูปของเราจะเป็นอย่างนี้เกิด
รูปของเราอย่าได้เป็นอย่างนั้นเลย.

๒. ไม่เป็นไปในอำนาจ (อวสวตฺตนโต) หรือฝืนความปรารถนา

ดังปรากฏตามพระพุทธดำรัสในอนัตตลักขณสูตรข้างต้นนั้น
แสดงว่าถ้าเบญจขันธ์ (มีรูปขันธ์ เป็นต้น) จักได้เป็นอัตตาแล้ว ก็จะได้
เบญจขันธ์ตามปรารถนาว่า ไม่ต้องแก่ ไม่ต้องเจ็บไข้ และไม่ต้องตายเลย
แต่เพราะเบญจขันธ์ (มีรูป เป็นต้น) เป็นอนัตตา (คือไม่มีแก่นสารสาระ

ในความเป็นตัวตน) จึงไม่ได้เบญจขันธ์ (มีรูป เป็นต้น) ตามปรารถนา
อย่างนี้ และจึงต้องแก่ ต้องเจ็บไข้ และต้องตายเป็นธรรมดา

๓. เป็นสภาพที่ไม่มีเจ้าของที่แท้จริง (อสุสามิกโต) ดังปรากฏตาม
พระพุทธดำรัสในสูตรทั้งหลาย แม้ในอนัตตลักขณสูตรนี้เองก็ได้ตรัส
ไว้ว่า

สพฺพํ รูปํ เนตํ มม เนโสหมสฺมิมิ น เมโส
อตตา.

วินย. ๔/๒๒/๒๗

แปลความว่า : รูปทั้งปวง นั้นไม่ใช่ของเรา นั้นไม่ใช่เรา นั้นไม่ใช่
ตัวเรา (และได้ตรัสสภาวะของเวทนา สัญญา สังขาร
วิญญาณ แบบเดียวกัน)

๔. เป็นสภาพสูญ (สุญญโต) คือ กลายเป็นธรรมที่ว่าง (ริตฺตํ),
เปล่า (ตุจฺจํ), กล่าวคือเสื่อมสลาย (วโย), หหมดสภาพเดิมของมันไปใน
ที่สุด

๕. เป็นธรรมที่เป็นไปตามเหตุปัจจัยปรุงแต่ง (ยถาปฺจยํ ปวตฺต-
มานา สงฺขารา) จึงเป็นสภาพที่ไม่เที่ยง (อนิจฺจภาวโต)

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ยังได้ตรัสหลักพิจารณา สิ่งที่จะ
เป็นอนัตตา (สภาพมิใช่ตัวตน) ไว้อีกว่า

ยถนิจํ ตํ ทุกฺขํ ยํ ทุกฺขํ ตทฺนตฺตา.

ส. ข. ๑๓/๔๒/๒๘

แปลความว่า : สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์ สิ่งนั้น
เป็นอนัตตา.

นี่เป็นหลักสำคัญรวบยอด ที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัส
ประทานไว้ให้สำหรับพิจารณาว่า ธรรมใดเป็นอนัตตาหรือไม่

หลักธรรมตามพระพุทธดำรัสนี้ แสดงถึงความเป็นเหตุ-ผล
ที่เกี่ยวข้องกันของสภาวะธรรม ๓ อย่าง คือ ความเป็นของไม่เที่ยง
(อนิจฺจตา) ๑ ความเป็นของที่เป็นทุกข์ (ทุกข์ตา) ๑ และความเป็นของ
มิใช่ตน (อนตฺตตา) ๑ อันจะแยกกันเป็นสภาวะของสิ่งอื่นที่ตรงกันข้าม
กันมิได้ เป็นดุจไข่ ๓ ห่วงคล้องติดกันเป็นพวงเดียวกัน ไม่ว่าจะยกห่วง
ใดขึ้น อีก ๒ ห่วงก็ติดกันขึ้นมาด้วย จึงชื่อว่า “ไตรลักษณ์” คือลักษณะ
๓ สมดังที่พระธรรมपालเถระได้อรรถาธิบายไว้ในคัมภีร์ปรมัตถทีปนีว่

อนิจฺจลกฺขณํ ทิ ทิฏฺเฐ อนตฺตลกฺขณํ ทิฏฺเฐ เมว
โหติ. ติสฺส ทิ ลกฺขณेषฺส เอกสฺมี ทิฏฺเฐ อิตฺรทฺวํ
ทิฏฺเฐ เมว โหติ.

อุทาน. อฎ. ๒๕๑

แปลความว่า : แท้ที่จริง เมื่อเห็นอนิจจลักษณะ ก็เป็นอันเห็น
อนัตตลักษณะเหมือนกัน. เพราะเมื่อเห็นลักษณะหนึ่งใน
บรรดาลักษณะทั้ง ๓ ก็เป็นอันเห็นลักษณะอีก ๒ อย่าง
นอกนี้เหมือนกัน.

วิจารณ์

๑. ตามความหมายของ “อนตฺตา” ว่าเป็นสภาพที่มีตัวตน ซึ่งได้
จากรูปวิเคราะห์ตามหลักไวยากรณ์ว่า

น อตฺตา = อนตฺตา (อิทํ ขนฺธปญฺจกํ ขันธปญฺจกนึ)
มิใช่ตัวตน

นี่ย่อมหมายถึงว่า “อตฺตา” คือ สภาพที่เป็นตัวตนก็ย่อมมี จึง
กล่าวเปรียบเทียบสภาวะที่ตรงกันข้ามกันได้ ถ้า “อตฺตา” คือสภาพที่
เป็นตัวตนไม่มีแล้ว จะเปรียบเทียบสภาวะที่ตรงกันข้ามมิได้เลย ทำนอง
เดียวกันกับรูปวิเคราะห์ศัพท์สมาสอื่น ดังเช่น

น อริโย = อนริโย (อโย ชโน ขนฺนึ) มิใช่พระอริยเจ้า
น อสฺโส = อนสฺโส (อโย สตฺโต สัตว์นึ) มิใช่ม้า

ก็หมายถึงว่า “พระอริยเจ้า” ก็ย่อมมี และ “ม้า” ก็ย่อมมี
จึงกล่าวเปรียบเทียบสภาวะที่ตรงกันข้ามได้ว่า “ชนนึมิใช่พระอริยเจ้า”
และ “สัตว์นึมิใช่ม้า”

นี้เป็นประเด็นหนึ่งที่สำคัญ ที่ผู้ศึกษาพึงสังเกต

๒. อีกประเด็นหนึ่งที่พึงสำเหนียกก็คือว่า การเจริญปัญญา รู้แจ้ง
ในสภาวะของธรรมชาติตามที่จริงในชั้นวิปัสสนา ผู้ศึกษาพึงต้องมี
หลักในการพิจารณาสภาวะธรรมให้เห็นแจ้งตามที่จริง ว่าธรรมชาติใด
มีสภาวะที่ไม่เที่ยง (อนิจฺจ) เป็นทุกข์ (ทุกข์) และมีสภาวะมิใช่ตน (อนตฺตา)
หรือไม่ ตามพระพุทธดำรัสที่ได้ประทานหลักวิธีพิจารณาไว้แล้ว และตาม
หลักในการพิจารณา คือ “วิภาค ๖” แห่งวิปัสสนา อีกทั้ง พึงรู้หลักใน

การพิจารณาธรรมชาติใดที่มีสภาวะตรงกันข้ามกัน คือเป็นสภาวะเที่ยง (นิจฺจํ) เป็นสุข (สุขํ) และมีแก่นสารสาระในความเป็นตัวตน (อตฺตํ) แท้ตามที่เป็นจริงว่ามีหรือไม่อย่างไร ไม่ใช่สักแต่ฟังเขาว่าแล้วก็ว่าตามเขา โดยที่ตนเองไม่มีหลักการพิจารณาด้วยตนเอง ความไม่มีหลักพิจารณาด้วยตนเองนี้เป็นจุดอันตรายที่ทำให้หลงทางกลายเป็นมิจฉาทิฎฐิไปได้โดยง่าย

วิภาค ๖ แห่งวิปัสสนา อันเป็นหลักสำหรับพิจารณาศึกษาสภาวะของธรรมชาติให้รู้แจ้งว่า ธรรมชาติใดเป็นสภาพไม่เที่ยง (อนิจฺจํ) เป็นทุกข์ (ทุกข์ํ) และเป็นสภาพมีใจตน (อนตฺตา) ก็จะต้องพิจารณากำหนดรู้ลักษณะหรืออาการที่แสดงความเป็นไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตาให้ชัดเจน และในทางกลับกัน การจะพิจารณากำหนดรู้ว่า “มีธรรมชาติใด” โหม ที่เป็นสภาพเที่ยง (นิจฺจํ) เป็นสุข (สุขํ) เป็นสภาพที่มีแก่นสารสาระในความเป็นตัวตน (อตฺตํ) ก็ต้องพิจารณากำหนดรู้ลักษณะ หรืออาการที่แสดงความเป็นเที่ยง เป็นสุข และมีแก่นสารสาระในความเป็นตัวตนอีกด้วย เช่นกัน

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสในอนัตตลักขณสูตร เปรียบเทียบลักษณะหรืออาการที่แสดงความเป็นสภาพมีใจตน (อนตฺตลักขณํ) ของเบญจขันธ์ (รูป-เวทนา-สัญญา-สังขาร-วิญญาณ) กับลักษณะหรืออาการที่แสดงความเป็นสภาพที่เป็นตัวตน (อตฺตลักขณํ) ไว้เป็นหลักการพิจารณาโดยชัดเจนแล้วว่า

ถ้าเบญจขันธ์ (มีรูปเป็นต้น) เป็นอัตตาแล้ว เบญจขันธ์ (มีรูปเป็นต้น) นั้น ก็ไม่ต้องอาพาธ และ ย่อมได้ตามปรารถนาว่า เบญจขันธ์

จงอย่าแก่ อย่าเจ็บ อย่าตาย เลย

แต่เพราะว่าเบญจขันธ์ (มีรูปเป็นต้น) เป็นอนัตตา ฉะนั้นจึงต้องอาพาธ และไม่อาจได้ตามปรารถนาว่า เบญจขันธ์จงอย่าแก่ อย่าเจ็บ และอย่าตายเลย

เป็นอันว่า สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสเปรียบเทียบลักษณะหรืออาการที่แสดงความเป็นสภาพที่มีใจตน (อนตฺตา) กับความเป็นสภาพที่เป็นตัวตน (อตฺตา) ไว้แล้วถึง ๕ ครั้ง ในอนัตตลักขณสูตร (ตรัสกับพระปัญจวัคคีย์ผู้ได้บรรลุพระโสดาปัตติผลแล้ว ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน และเมื่อพระปัญจวัคคีย์ได้สดับพระธรรมเทศนานี้ก็ได้บรรลุพระอรหัตตผลทุกองค์)

ใครว่า สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่เคยตรัสเรื่องอัตตา?

ส่วนว่า ธรรมชาติใดมีลักษณะเป็นอัตตาแท้ ค่อยพิจารณาต่อไป

๓. เมื่อพิจารณาวิภาค ๖ แห่งวิปัสสนา และพระพุทธดำรัสแล้ว ก็ทราบได้เลยว่า ไตรลักษณ์ คือลักษณะ ๓ (อนิจฺจํ ทุกฺขํ อนตฺตา) ซึ่งเป็นเสมือนโซ่ ๓ ห่วงคล้องติดกันนี้ เป็นลักษณะประจำของสังขาร/สังขตธรรม (ธรรมชาติที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง) เท่านั้น

กล่าวคือ เป็นลักษณะประจำของธรรมชาติที่เป็นไปในภูมิ ๓ (กามภูมิ รูปภูมิ อรูปภูมิ) กับธรรมในภูมิที่ ๔ เฉพาะส่วนที่ยังเป็นบัญญัติหรือที่ยังเป็นกิริยา กล่าวคือ ที่เป็นสังขตธรรม เพราะเป็นขวยธรรม คือธรรมที่ต้องเสื่อมและสูญสิ้น และ/หรือ เป็นมตธรรม คือธรรมที่ต้องตาย เท่านั้น

หาใช่ วิสังขาร/อสังขตธรรม อันเป็นธรรมในภูมิที่ ๔ ที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง ที่พ้นสมมติ พ้นบัญญัติ ที่เป็นอกิริยา เป็นปรมาตมธรรม และเป็นธรรมที่พ้นโลก พ้นอาณัติแห่งไตรลักษณ์ (อนิจจัง ทุกขัง อนตตา) ไปแล้ว และเป็นอมตธรรม คือธรรมที่ไม่ตาย ไม่

เพราะวิสังขาร/อสังขตธรรม ที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง อันเป็นธรรมในภูมิที่ ๔ คือโลกุตตรภูมินั้น มีสภาพที่เป็นตรงกันข้ามกับสังขาร/สังขตธรรม ที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่งโดยสิ้นเชิง กล่าวคือ วิสังขาร/อสังขตธรรมนั้น สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสอสังขต-ลักษณะไว้ว่า ไม่ปรากฏความเกิด ไม่ปรากฏความเสื่อมสลาย และ เมื่อตั้งอยู่ไม่ปรากฏความแปรปรวน จึงเป็นธรรมที่มีสภาพเที่ยง (นิจุจ) เป็นบรมสุข (ปรหม์ สุขัง) ยั่งยืน (ธูว์) มั่นคง (สสฺสตัม) เป็นอมตธรรม (อมตัม) ไม่มีความเกิด ไม่มีความแก่ ไม่มีความเจ็บไข้ จึงเป็นธรรมที่มีแก่นสารสาระในความเป็นตัวตน (อัตตา) ตามที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสเปรียบเทียบ “อัตตลักษณะ” กับ “อนัตตลักษณะ” ในอนัตตลักษณะ-สูตรไว้แล้ว นั่นเอง

ก็อะไรเล่า คือ วิสังขาร/อสังขตธรรม อันเป็นธรรมในภูมิที่ ๔ ที่มีอัตตลักษณะ คือ ที่มีแก่นสารสาระในความเป็นตัวตน เช่นนี้ ?

ก็คือ พระนิพพานธาตุ ผู้ทรงสภาวะนิพพาน อันเป็นปรมาตม-ธรรม เป็นโลกุตตรธรรม ณ ภายในพระอริยเจ้า พระอรหันตเจ้า ที่ท่านได้บรรลุแล้ว นั่นเอง.

๙

ลักษณะของเบญจขันธ์และพระนิพพาน

ถาม : อยากทราบลักษณะของสังขาร (เบญจขันธ์) และวิสังขาร (พระนิพพาน) ว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร ?

ตอบ : จะได้แสดงเปรียบเทียบลักษณะที่ตรงกันข้าม (แย้งกัน) ระหว่างสังขาร/สังขตธรรม (เบญจขันธ์) กับวิสังขาร/อสังขตธรรม (พระนิพพาน) โดยวิภาค ๖ ต่อไปนี้

ลักษณะสังขาร/สังขตธรรม (เบญจขันธ์)	ลักษณะวิสังขาร/อสังขตธรรม (พระนิพพาน)
(๑) อนิจจัง (เป็นของไม่เที่ยง)	(๑) นิจุจ นิพพาน (นิพพานเที่ยง)
(๒) อนิจจุลลขณัม (ลักษณะแสดง ความเป็นของไม่เที่ยง)	(๒) นิจุจลลขณัม (ลักษณะแสดง ความที่นิพพานมีสภาพเที่ยง)
เป็นของชำรุด	นิพพานไม่มีความชำรุด- เป็นธรรมตา
เป็นความหวนไหว	นิพพานไม่มีความหวนไหว
เป็นของผุพัง	นิพพานไม่มีความผุพัง
เป็นของไม่ยั่งยืน	นิพพานเป็นของยั่งยืน
เป็นของมีความแปรปรวน-	นิพพานไม่มีความแปรปรวน-

เป็นธรรมดา	เป็นธรรมดา
เป็นของหาสาระมิได้	นิพพานมีสาระ
เป็นความเสื่อมไป	นิพพานไม่มีความเสื่อม
เป็นของอันปัจจัยปรุงแต่ง	นิพพานไม่มีปัจจัยปรุงแต่ง
เป็นของมีความตายเป็นธรรมดา	นิพพานไม่มีความตาย
(๓) ทุกข์ (เป็นทุกข์)	(๓) สุข นิพพาน (นิพพานเป็นสุข)
(๔) ทุกขลักษณะ (ลักษณะแสดงความเป็นทุกข์)	(๔) สุขลักษณะ (ลักษณะแสดงความเป็นสุข)
เป็นโรค	นิพพานไม่มีโรค
เป็นดังหัวฝี	นิพพานไม่มีหัวฝี
เป็นดังลูกศร	นิพพานไม่มีลูกศร
เป็นความลำบาก	นิพพานไม่มีความลำบาก
เป็นอาพาธ	นิพพานไม่มีอาพาธ
เป็นอย่างอื่น	นิพพานไม่มีสิ่งอื่นเป็นปัจจัย
เป็นเสนียด	นิพพานไม่มีเสนียด
เป็นอุบาทว์	นิพพานไม่มีอุบาทว์
เป็นภัย	นิพพานไม่มีภัย
เป็นอุปสรรค	นิพพานไม่มีอุปสรรค

เป็นของไม่มีอะไรต้านทาน	นิพพานเป็นที่ต้านทาน
เป็นของไม่มีอะไรป้องกัน	นิพพานเป็นที่ป้องกัน
เป็นโทษ	นิพพานไม่มีโทษ
เป็นมูลแห่งความลำบาก	นิพพานไม่มีมูลแห่งความ- ลำบาก
เป็นดังเพศฆาต	นิพพานไม่เป็นดังเพศฆาต
เป็นของมีอาสวะ	นิพพานไม่มีอาสวะ
เป็นเหยื่อแห่งมาร	นิพพานไม่เป็นเหยื่อแห่งมาร
เป็นของมีความเกิด-	นิพพานไม่มีความเกิด
เป็นธรรมดา	
เป็นของมีความแก่-	นิพพานไม่มีความแก่
เป็นธรรมดา	
เป็นของมีความป่วยไข้-	นิพพานไม่มีความป่วยไข้
เป็นธรรมดา	
เป็นของมีความตายเป็นธรรมดา	นิพพานไม่มีความตาย
เป็นของมีความเศร้าโศก-	นิพพานไม่มีความเศร้าโศก
เป็นธรรมดา	
เป็นของมีความคร่ำครวญ-	นิพพานไม่มีความคร่ำครวญ
เป็นธรรมดา	

- เป็นของมีความคับแค้นใจ- นิพพานไม่มีความคับแค้นใจ
เป็นธรรมดา
- (๕) อนตฺตา เป็นของมิใช่ตัว (๕) ปรมตฺถํ นิพพานํ พระนิพพาน
มิใช่ตนที่ถาวรแท้จริงของใคร เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง เป็น
(เป็นเพียงอตฺตาเทียมที่ชาวโลก อตฺตalogutฺตระ ที่มีแก่นสาร
บัญญัติขึ้น หรือดำริขึ้นว่า สาระในความเป็นตัวตนแท้
“ผู้ทำ ผู้สวय ผู้มีอำนาจเอง” ที่วิมุตหลุดพ้นแล้วจาก
กิเลสอาสวะของพระอริยเจ้า
ที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า
“พึงรู้นิพพานของตน” และว่า
“ไม่เป็นไปเพื่ออาพาธ” จึงเป็น
อตฺตาวิมุตแท้ๆ
- (๖) อนตฺตลกฺขณํ เครื่องหมายที่ (๖) อตฺตลกฺขณํ เครื่องหมายที่
แสดงความมิใช่ตัวตน แสดงความเป็นอตฺตา (แท้)
เป็นลักษณะที่แย้งอตฺตา ที่วิมุตหลุดพ้นจากกิเลสอาสวะ
(อตฺตปฏิทฺเทป) และที่ว่างจากสังขาร เป็น
ลักษณะที่แย้งอนตฺตา
(อนตฺตปฏิทฺเทป)
- เป็นของไม่เป็นที่พึง - นิพพานเป็นที่พึง (สรณ)

- เป็นของว่าง (จากอตฺตาเทียม - นิพพานไม่ว่าง (อริตฺต) จาก
คือ อตฺตalogิกยะ ที่ชาวโลก อตฺตาที่แท้ ที่วิมุต หลุดพ้น
บัญญัติ หรือดำริขึ้นว่า ผู้ทำ จากกิเลสอาสวะ
ผู้สวย ผู้มีอำนาจเอง)
- เป็นของเปล่า - นิพพานไม่เปล่า (อตฺตจฺจํ)
(ไม่มีแก่นสารสาระ) จากความมีแก่นสารสาระ
- เป็นของสูญ (ต้องสูญสลาย - นิพพานสูญอย่างยิ่ง (ปรมํ สฺยณํ)
หมดสภาพเดิมของมันไป จากกิเลสอาสวะ
ในที่สุด) จากอตฺตาเทียม (โลกิกยะ)
และจากสิ่งที่เกิดด้วย
อตฺตalogิกยะนั้น
- เป็นของมีความเศร้าหมอง - นิพพานไม่มีความเศร้าหมอง
ด้วยกิเลสเป็นธรรมดา ด้วยกิเลสอาสวะ (อสงฺกิลิฏฺจํ)
- ไม่เกษมจากโยคะ - นิพพานเกษมจากโยคะ
(ไม่ปลอดจากธรรมเป็นเครื่อง ปลอดจากธรรมเป็นเครื่อง
ประกอบสัตว์ไว้กับภพต่างๆ ประกอบสัตว์ไว้กับภพต่างๆ
คือ กามโยคะ, ภวโยคะ, (โยคกฺขเม)
- ทิฏฐิโยคะ, อวิชชาโยคะ)

พระนิพพานธาตุ อันเป็นปรมาตมธรรม ณ ภายในของ
พระอริยเจ้า พระอรหันตเจ้า ผู้บรรลุมรรคผลนิพพาน มีสภาวะ
หรือลักษณะที่ตรงกันข้ามกับอนัตตลักษณะ (ตรงกันข้ามกับลักษณะ
ที่แสดงความเป็นอนัตตา) ทุกประการ จึงเป็นอตตalogutตระ
(โลกุตตรอตต) ที่วิมุตหลุดพ้นจากสรรพกิเลสทั้งปวง ชื่อว่าอตต-
วิมุต (วิมุตตอตต) โดยแท้ แต่มีใช่อตตalogิยะ (โลกียอตต) ซึ่งเป็น
อนัตตา แต่ประการใด ด้วยประการฉะนี้.

ฉนทชาโต อนกขาเต มนสา จ ุโโจ ลียา

กาเม จ อปปฏิพทจติโต อุทฐิสโตติ วุจจติ.

พึงเป็นผู้พอใจและประทับใจในพระนิพพานที่บอก
ไม่ได้ ผู้มีจิตไม่ติดกาม ท่านเรียกว่าผู้มีกระแสอยู่เบื้องบน.

(พุทธ) ช. ธ. ๒๔/๒๖/๔๔.

การอบรมธรรมปฏิบัติ ตามแนววิชาธรรมกายของพระพุทธเจ้า (ตามแนวมหาสติปัฏฐานสูตร)

ภายใต้การควบคุมพระกัมมัฏฐานของพระภิกษุสงฆ์คุณ (เสริมชัย
ชมมงคล ป.ธ.๖) โดยมีพระเดชพระคุณพระภิกษุโกศลเถร (วีระ คณุตตโม)
เป็นที่ปรึกษา

(๑) ที่ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร (วัดภูเขาทอง)

- ๑.๑) ทุกวันอาทิตย์ วันละ ๓ รอบ (เฉพาะวันอาทิตย์ต้นเดือน มีพิธี
ถวายสังฆทาน ภัตตาหารเพลร่วมกัน) ดังต่อไปนี้
๐๙.๐๐ น. เฉพาะผู้เจริญวิชาธรรมกายขั้นสูง และวิทยากร
๑๐.๐๐ น. สำหรับสาธุชนโดยทั่วไป ฟังเจริญภาวนาทั้งเบื้องต้น
และเบื้องกลางร่วมกัน
๑๓.๐๐ น. สำหรับสาธุชนโดยทั่วไป โดยแบ่งผู้เข้ารับการอบรม
เป็นกลุ่มย่อย

๑.๒) ทุกวันจันทร์ และ พุธสัปดาห์ ภาคค่ำ เวลา ๑๘.๓๐ น.

(๒) ที่วัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม ใน สถาบันพุทธภิกษุสงฆ์วิชาธรรมกาย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี เป็นประจำ

- ๒.๑) อบรมพระกัมมัฏฐาน เป็นประจำทุกปี ละ ๒ รุ่น คือ
รุ่นกลางปี ระหว่างวันที่ ๑-๑๔ พฤษภาคม ของทุกปี
รุ่นปลายปี ระหว่างวันที่ ๑-๑๔ ธันวาคม
สาธุชนพุทธบริษัทสมัครเข้ารับการอบรมด้วยได้

๒.๒) อบรมธรรมปฏิบัติเพื่อเยาวชน ภาคฤดูร้อน (เดือนเมษายน)

เยาวชนชาย บวชสามเณร ๑-๒๐ เมษายน ของทุกปี
เยาวชนหญิง บวชเนกขัมมจารีณี ๑-๑๕ เมษายน

รายนามเจ้าภาพพิมพ์หนังสือตอบปัญหาธรรมปฏิบัติ

- ๒.๓) อบรมธรรมปฏิบัติแก่นักเรียน นักศึกษา เยาวชน และสาธุชน
ทั่วไป เป็นประจำทุกเดือนๆ ละประมาณ ๒ รุ่น
- (๓) ที่วัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม ใน สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย
- ๓.๑) มีประจำทุกวัน หลังทำวัตรเช้า-เย็น และทุกวันธรรมสวนะ(วันพระ)
- ๓.๒) ทุกวันเสาร์ต้นเดือน มีรถรับส่งผู้มีจิตศรัทธาไปปฏิบัติธรรม
ที่วัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม เป็นประจำ (รถออกเวลา
๐๗.๓๐ น. จากหน้าศาลาการเปรียญ วัดสระเกศ และไม่ต้องเสีย
ค่าพาหนะ)
มีกำหนดการดังนี้
- ๐๙.๓๐ น. ทำวัตรเช้า เจริญภาวนาธรรม
- ๑๑.๐๐ น. ถวายสังฆทานภัตตาหารเพลแด่พระสงฆ์
- ๑๒.๐๐ น. รับประทานอาหารเที่ยงร่วมกัน
- ๑๓.๐๐ น. ทำวัตรเย็น เจริญภาวนาธรรม
- ๑๔.๐๐ น. เดินทางกลับกรุงเทพ

รายการธรรมปฏิบัติทางสถานีวิทยุ และ โทรทัศน์

๑. รายการธรรมปฏิบัติ โดย พระภาวนาวิสุทธิคุณ ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง
๙ อ.ส.ม.ท. ทุกเช้าวันพุธ สัปดาห์ที่ ๒ ของทุกเดือน เวลา ๐๘.๐๐-
๐๙.๐๐ น.
๒. รายการปาฐกถาธรรม โดยพระภาวนาวิสุทธิคุณ ออกอากาศทางสถานี
วิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ ทุกเช้าวัน
อาทิตย์ สัปดาห์ที่ ๓ ของทุกเดือน เวลา ๘.๐๐-๘.๓๐ น.
๓. รายการสาระธรรมจากวัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม ออกอากาศเป็น
รายการสด ทาง ส.ว.ท. ราชบุรี AM.1593 KHZ ทุกวันศุกร์ เวลา
๑๖.๓๐-๑๗.๓๐ น.

พระภาวนาวิสุทธิคุณ (เสริมชัย ชยมงคล)	๒,๐๐๐ บาท
พระสมาน กุลลจิตโต	๕,๐๐๐ บาท
พระมหาปราโมทย์ ปโมทิต	๓,๐๐๐ บาท
พระภาสกร ปากโร	๓,๐๐๐ บาท
พระมหาณัฐพนธ์ เสฏฐมโม	๑,๐๐๐ บาท
พระมหาอิชช สุธิโต	๑,๐๐๐ บาท
พระมหาสุบรรย์ สุธีโร	๕๐๐ บาท
พระมหาพิเชษฐ์ กนตเชฏโฐ-พระสุชาติ สุชาติ	๕๐๐ บาท
พระเมธี สุเมธโส	๕๐๐ บาท
คุณจ่านงค์-คุณนงลักษณ์-คุณณัฐชัย พัดเอี่ยม	๒๐,๐๐๐ บาท
คุณจิตรา และครอบครัวสวนทวี	๑๐,๐๐๐ บาท
คุณจุมพล-คุณสุดใจ แสงประชานารักษ์	๑๐,๐๐๐ บาท
คุณส่วน-คุณสมศรี พนมวัฒนากุล	๑๐,๐๐๐ บาท
คุณประวีติ ปิวาวัฒนพานิช	๑๐,๐๐๐ บาท
แพทย์หญิงคุณสวรรยา-คุณแม่สุรีย์ เดชอุดม	๑๐,๐๐๐ บาท
แพทย์หญิงสุรางค์รัตน์-นายแพทย์อดิสร วรรณธนะภูติ	๑๐,๐๐๐ บาท
คุณวิรัช-คุณเรียม มงคลศรี	๑๐,๐๐๐ บาท
คุณบุษดี พานิชเจริญผล	๙,๐๐๐ บาท
คุณปิยะบุตร ชลวิจารณ์	๕,๐๐๐ บาท
คุณสุจินตนา ชลวิจารณ์	๕,๐๐๐ บาท
คุณลักคยศ ชลวิจารณ์	๕,๐๐๐ บาท
คุณพนัสนิธิ ชลวิจารณ์	๕,๐๐๐ บาท
ครอบครัวอัคริณีเจริญกิจ	๕,๐๐๐ บาท
คุณพวงแก้ว ศุขวัฒนกุล	๕,๐๐๐ บาท

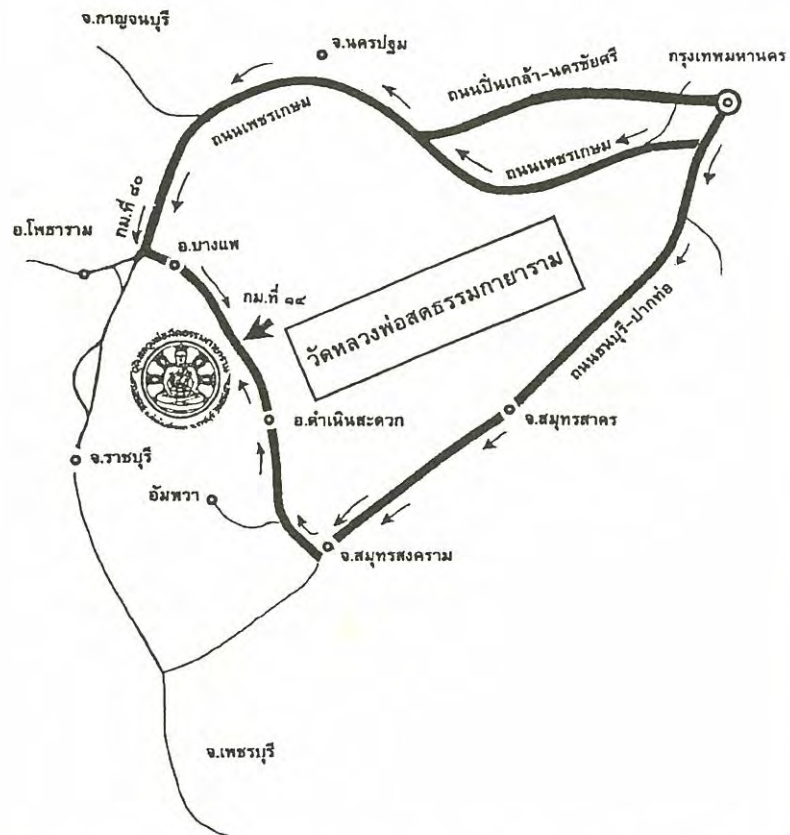
ครอบครัวสถิตสุขสมบูรณ์	๕,๐๐๐ บาท
คุณสุชาติ ศุภผล และครอบครัว	๕,๐๐๐ บาท
คุณสมศักดิ์-คุณสายหยุด ภัทรธรรมบาล	๕,๐๐๐ บาท
คุณเลอพงศ์-คุณเยาวลักษณ์ วงศ์สารพิกุล	๔,๐๐๐ บาท
คุณรุ่งวิทย์-คุณอำภา-ด.ญ.ชาธิสสา สอนทวี	๔,๐๐๐ บาท
คุณพรชัย ดำรงอุตสาหกรรมกิจ	๓,๐๐๐ บาท
คุณประพิศ อีระวัลย์ชัย	๓,๐๐๐ บาท
คุณศักดิ์ศิลป์-คุณสุภรณ์ สุขะจาติ	๓,๐๐๐ บาท
คุณวิชยา-คุณหรรษา-คุณฉัตรชยา วัฒนานุกิจ	๓,๐๐๐ บาท
คุณสุทัศน์-คุณสุนิรัตน์-ด.ญ.สุชญา นิ่มกุลรัตน์	๒,๐๐๐ บาท
คุณธนกร-คุณภาวิดา ตรีนุชจรัสกุล	๒,๐๐๐ บาท
คุณจิรพันธ์ ชัยวิวัฒน์	๒,๐๐๐ บาท
คุณประจวบ-คุณจันทนา-คุณพนพร-คุณวิศ สุวรรณแสง	๒,๐๐๐ บาท
หจก.ประวติยนต์	๒,๐๐๐ บาท
คุณวันชัย-คุณสุกัญญา ตันตราธิวุฒิ	๒,๐๐๐ บาท
คุณกรรณิการ์ ปิ่นทอง-พันเอก ขาญณรงค์ วิจิตร	๒,๐๐๐ บาท
พลเรือโท ชนินทร์-คุณไพเราะ รินทกุล	๒,๐๐๐ บาท
คุณนพรัตน์ รุ่งอุทัยศิริ	๒,๐๐๐ บาท
คุณปรารธนา เดชกรรจ	๑,๒๐๐ บาท
รศ.ดร.ธีระ เกรอต	๑,๐๐๐ บาท
คุณวราภรณ์ สอนทวี	๑,๐๐๐ บาท
ด.ญ.ศศิตา เดชอุดม	๑,๐๐๐ บาท
คุณกัญเกียรติ เต็มเกษมสานต์	๑,๐๐๐ บาท
คุณพงษ์ศักดิ์-คุณอมรรัตน์-ด.ช.อภิชา ตรีนุชจรัสกุล	๑,๐๐๐ บาท
คุณสมชาย เทียมบุญประเสริฐ	๑,๐๐๐ บาท
คุณวีระ เนตยกุล	๑,๐๐๐ บาท

ครอบครัวเพียรจรรยาวัฒน์	๑,๐๐๐ บาท
อาจารย์อุดม-อาจารย์สุตา ตรีชั้น	๑,๐๐๐ บาท
คุณสุมาลี ดิยะพรไชย	๑,๐๐๐ บาท
คุณจิรภัทร เลชะกุล	๑,๐๐๐ บาท
คุณวีรวรรณ โรจนวานิช	๑,๐๐๐ บาท
ผ.ศ.ทรรศนีย์ อัครเวศน์	๑,๐๐๐ บาท
คุณอรรณณ เวศอุไร	๑,๐๐๐ บาท
คุณวงจันทร์ ฌานวงศ์	๑,๐๐๐ บาท
ครอบครัววีระผล	๑,๐๐๐ บาท
คุณชุตติกาญจน์ เมตตาคุณ	๑,๐๐๐ บาท
คุณธีรภัทร ตั้งพรสมาน	๑,๐๐๐ บาท
คุณกาญจน์ วิทยาภคศิริกุล	๑,๐๐๐ บาท
คุณพรรณิ สร้อยคำ	๑,๐๐๐ บาท
คุณนพมงคล-คุณลัดดา เสนาจักร	๑,๐๐๐ บาท
คุณธีรชัย เอื้อชลิตนุกุล	๑,๐๐๐ บาท
คุณโอปอล อินทุลักษณ์	๑,๐๐๐ บาท
คุณพรศิริ มหาพัฒนานกุล และญาติมิตร	๑,๐๐๐ บาท
คุณทิวา ปรากฏพิลาศ	๑,๐๐๐ บาท
คุณนภาพร เลิศธรรมเทวี	๑,๐๐๐ บาท
คุณสุภาพ-คุณกนกพร-คุณสุทธิพร สัจพันธ์	๑,๐๐๐ บาท
ครอบครัวกุลแสงเจริญ	๑,๐๐๐ บาท
คุณกุศลสิน ฤกษ์นาม	๑,๐๐๐ บาท
ดร.กิตต์-ดร.พรสวรรค์ วิสุทธิวิเศษ และธิดา	๑,๐๐๐ บาท
คุณสมศักดิ์ เลิศอำนวยลาม	๑,๐๐๐ บาท
คุณทิพวรรณ เดชกรรจ	๖๐๐ บาท
คุณปรียานุช ศิริวรรณ	๕๒๐ บาท

แผนที่ไปสถานที่ตั้ง วัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม

ริมถนนสายบางแพ-ดำเนินสะดวก กม. ที่ ๑๔

อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

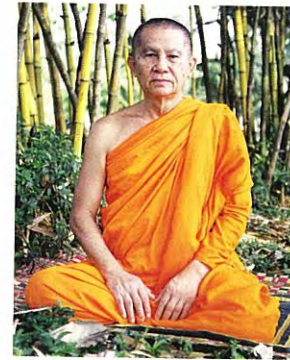

รถ บขส. สาย ๗๔ และ ปอ. ๒ (ขึ้นรถที่สถานีขนส่งสายใต้ใหม่)

ผ่านหน้าวัดหลวงพ่อดฯ ก่อนถึงอำเภอดำเนินสะดวก

โทร. วัดหลวงพ่อดฯ (๐๓๒) ๒๕๓-๓๕๒, ๒๕๔-๖๕๐

ประวัติย่อพระภิกษุญาณวิสุทธิคุณ (เสริมชัย ชยมงฺคโล ป.ธ.๖)
เจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม ผู้ปฏิบัติและสอนภิกษุธรรมตามแนววิชชาธรรมกาย

ชื่อ ฉายา พระภิกษุญาณวิสุทธิคุณ
(เสริมชัย ชยมงฺคโล ป.ธ.๖)
นามสกุล พลพัฒนาฤทธิ์
วันเดือนปีเกิด วันพฤหัสบดีที่ ๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๒
ชาติภูมิตั้งถิ่น อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์
อุปสมบท ๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๙
ณ พัทธสีมา วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ
พระอุปัชฌาย์ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์
วัดสามพระยา กรุงเทพฯ

พระกรรมวาจาจารย์ สมเด็จพระพุฒาจารย์ วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร กรุงเทพฯ
ในสมัยดำรงสมณศักดิ์เป็นที่พระพรหมคุณาภรณ์
พระอนุสาวนาจารย์ สมเด็จพระมหาธีรราชังคลาจารย์ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ
ในสมัยดำรงสมณศักดิ์เป็นที่พระธรรมธีรราชมหามุนี
พระวิปัสสนาจารย์ พระภิกษุโกศลเถร รองเจ้าอาวาสและอาจารย์ใหญ่ฝ่าย
วิปัสสนาธุระ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ
วุฒิการศึกษาภาคปริยัติ น.ธ.เอก,ป.ธ.๖
เป็นพระอุปัชฌาย์สามัญ วันที่ ๓๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๙
สังกัด พรรษา ๑-๕ (พ.ศ.๒๕๒๙-๒๕๓๓) วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ
พรรษา ๖ (พ.ศ.๒๕๓๔) ถึงปัจจุบัน วัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม

ประวัติก่อนบรรพชาอุปสมบท

วุฒิการศึกษา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (เกียรตินิยมดี) มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ ประกาศนียบัตรการศึกษาอบรม “วิชาวิจัยทางสังคมศาสตร์” Institute of Social
Research, The University of Michigan, Ann Arbor สหรัฐอเมริกา

ประกาศนียบัตรการศึกษาอบรมหลักสูตรการจัดการคอมพิวเตอร์ และระบบข่าวสาร
ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ จากสำนักแถลงข่าวสหรัฐ วอชิงตัน ดีซี ประเทศสหรัฐอเมริกา

หน้าที่การงานประจำ เป็นพนักงานประจำสำนักข่าวสารอเมริกัน กรุงเทพฯ ในตำแหน่ง
Research Specialist

ลาออกจากสำนักข่าวสารอเมริกัน ก่อนถึงเวลาเกษียณอายุ ๓ ปี คือเมื่อมีอายุ ๕๗ ปี
เพื่อบรรพชาอุปสมบท ปฏิบัติพระศาสนา ปัจจุบันเป็นพนักงานบำนาญของรัฐบาลสหรัฐอเมริกา

ผู้บรรยายพิเศษ สาขา “วิชาการเปรียบเทียบวิธีการวิจัยและประเมินผล” แก่นักศึกษาชั้น
ปริญญาโท สาขาวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ฯลฯ

หนังสือเล่มนี้ ได้รวบรวมคำถาม-คำตอบปัญหาธรรมปฏิบัติ
ประกอบด้วยบทต่างๆ รวม ๙ บท ๑๓๖ ข้อ มีบางข้อคุณอาจ
กำลังหาคำตอบอยู่ เช่น

- นรกสวรรค์ มีจริงหรือไม่?
- ทานกุศลมีกี่อย่าง?
- ประโยชน์ของการเลือกทำบุญ?
- ฆ่าคอมมิวนิสต์บาปไหม?
- ทำอย่างไรจึงจะล้างกรรมเก่าได้?
- ปฏิบัติระดับไหนจึงจะเป็นวิปัสสนา?
- การนึกเห็นนิมิตกับการเห็นจริงต่างกันอย่างไร?
- จะดูอนาคตระหว่างปฏิบัติก็มีฐานได้ไหม?
- พระพุทธเจ้าต้นธาตุต้นธรรม ครองจักรอย่างไร?

ฯลฯ

ISBN 974-86989-7-1

9 789748 698977

ราคา ๒๐๐ บาท